

Nr 212.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; given Stockholms slott den 11 april 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);
- 2) förordning om statlig inkomstskatt;
- 3) förordning om statlig förmögenhetsskatt;
- 4) förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379);
- 5) förordning om ändring i förordningen den 12 februari 1943 (nr 44) om kupongskatt;
- 6) lag angående ändrad lydelse av 17 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar;
- 7) förordning om kvarlåtenskapsskatt; samt
- 8) förordning om ändring i förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvs-
skatt och gåvoskatt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

Lag

om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 19 § och 46 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 samt punkt 3 av anvisningarna till 29 § samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

19 §.

Till skattepliktig inkomst enligt denna lag räknas icke:

vad som vid — — — mottagarens utbildning.

(Se vidare anvisningarna.)

46 §.

3 mom. Har gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av rörelse eller av eget arbete, må hon, om och i den mån sådan hennes inkomst därtill förslår, i hemortskommunen åtnjuta avdrag med 200 kronor.

(Se vidare anvisningarna.)

Föreslagen lydelse:

19 §.

Till skattepliktig inkomst enligt denna lag räknas icke:

vad som vid — — — mottagarens utbildning;

allmänt barnbidrag.

(Se vidare anvisningarna.)

46 §.

3 mom. Har gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av rörelse eller av eget arbete, må hon, om och i den mån sådan hennes inkomst därtill förslår, i hemortskommunen åtnjuta avdrag med 300 kronor.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 29 §.

3. a. Kostnaden för — — — dess anskaffande.

Anvisningar

till 29 §.

3. a. Kostnaden för — — — dess anskaffande.

¹ Senaste lydelse se beträffande 19 § 1945:408 och beträffande punkt 3 av anvisningarna till 29 § 1938:368.

Nuvarande lydelse:

b. Genom värdeminskningsavdrag
— — — finnes lämpligt.

Värdeminskningsavdrag må — —
— är behörigt.

Vid bestämmande — — — blir ut-
sliten.

Såsom tillgångs — — — mån jäm-
kas.

c. Värdeminskningsavdrag med —
— — särskilda bestämmelser.

Jämkning av — — — i räkenska-
perna.

Har skattskyldigs rörelse för visst
år utvisat förlust eller så ringa över-
skott, att den skattskyldige vid beräk-
ning av nettointäkten av rörelsen ej
kunnat utnyttja det på året enligt av-
skrivningsplan belöpande värdeminsk-
ningsavdraget, må han tillgodoräkna
sig det resterande avdraget för senare
år genom utsträckning i erforderlig
mån av avskrivningsplanen efter den
antagna varaktighetstidens slut eller,
enligt beskattningsnämnds särskilda
beprövande, dessförinnan utöver av-
drag enligt planen. Skattskyldig skall
anses hava kunnat vid beräkning av
nettointäkten av rörelse utnyttja vär-
deminskningsavdrag även i den mån
underskott å förvärvskällan kunnat
utnyttjas vid taxeringen till statlig
inkomst- och förmögenhetsskatt under
allmänna avdrag, innan avdrag skett
för underskott å övriga förvärvskällor
samt för utskylder. I andra fall än i
detta stycke sägs må på ett år i be-
skattningsavseende belöpande värde-
minskningsavdrag, som den skattskyl-
dige ej kunnat utnyttja vid beräkning
av sin nettointäkt av rörelse, icke gö-
res ett följande år.

Ådagalägger skattskyldig — — —
bokförda värdet.

Föreslagen lydelse:

b. Genom värdeminskningsavdrag
— — — finnes lämpligt.

Värdeminskningsavdrag må — —
— är behörigt.

Vid bestämmande — — — blir ut-
sliten.

Såsom tillgångs — — — mån jäm-
kas.

c. Värdeminskningsavdrag med —
— — särskilda bestämmelser.

Jämkning av — — — i räkenska-
perna.

Har skattskyldigs rörelse för visst
år utvisat förlust eller så ringa över-
skott, att den skattskyldige vid beräk-
ning av nettointäkten av rörelsen ej
kunnat utnyttja det på året enligt av-
skrivningsplan belöpande värdeminsk-
ningsavdraget, må han tillgodoräkna
sig det resterande avdraget för senare
år genom utsträckning i erforderlig
mån av avskrivningsplanen efter den
antagna varaktighetstidens slut eller,
enligt beskattningsnämnds särskilda
beprövande, dessförinnan utöver av-
drag enligt planen. Skattskyldig skall
anses hava kunnat vid beräkning av
nettointäkten av rörelse utnyttja vär-
deminskningsavdrag även i den mån
underskott å förvärvskällan kunnat
utnyttjas vid taxeringen till statlig
inkomstskatt under allmänna avdrag,
innan avdrag skett för underskott å
övriga förvärvskällor samt för utskyl-
der. I andra fall än i detta stycke sägs
må på ett år i beskattningsavseende
belöpande värdeminskningsavdrag,
som den skattskyldige ej kunnat ut-
nyttja vid beräkning av sin nettoint-
täkt av rörelse, icke göras ett följande
år.

Ådagalägger skattskyldig — — —
bokförda värdet.

Har ett — — — återstående belop- Har ett — — — återstående belop-
pet. pet.
d. Då tillgång — — — till 28 §. d. Då tillgång — — — till 28 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1948; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1948 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1948 eller tidigare år.

F ö r s l a g
till
förordning om statlig inkomstskatt.

Härigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Till staten skall årligen erläggas inkomstskatt enligt i denna förordning givna bestämmelser.

Beträffande statlig inkomstskatt i form av kupongskatt för utdelning å aktie i svenskt aktiebolag är särskilt stadgat.

Angående taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering till statlig inkomstskatt stadgas i taxeringsförordningen.

Skattepliktig inkomst.

2 §.

Om vad som är att hänföra till skattepliktig inkomst, så ock om beräkning av inkomst från olika förvärvskällor skall gälla vad i 17—44 §§ kommunalskattelagen är stadgat, dock med följande undantag:

till intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet hänföres slutlig eller tillkommande skatt, som restituerats, avkortats eller avskrivits, i den mån avdrag därför av skattskyldig åtnjutes vid tidigare års taxeringar;

vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet, inkomst av annan fastighet eller inkomst av rörelse får icke frånräknas det inkomstbelopp, som skall anses beskattat genom fastighetsskatt, och skall i följd härav såsom inkomst av förvärvskälla som nu sagts anses den enligt de i kommunalskattelagen meddelade bestämmelser beräknade nettointäkten.

3 §.

Bestämmelserna i 3 §, 4 § tredje stycket samt 64—66 §§ kommunalskattelagen skola äga motsvarande tillämpning vid taxering till statlig inkomstskatt.

Likaledes skola, i den mån bestämmelserna i kommunalskattelagen eller genom denna förordning meddelade, med stadganden i kommunalskattelagen likartade bestämmelser skola tillämpas vid taxeringen till statlig inkomstskatt, anvisningarna till kommunalskattelagen i motsvarande delar lända till efterrättelse. Därvid skall dock iakttagas, att familjeavdrag för barn icke åtnjutes vid taxeringen till statlig inkomstskatt.

4 §.

1 mom. Från sammanlagda beloppet av den skattskyldiges inkomster från olika förvärvskällor får, med iakttagande av föreskriften i 22 §, avdrag ske för

underskott, som uppkommit vid beräkning av skattskyldigs inkomst från annan förvärvskälla än fastighet och rörelse i utlandet, dock att avdrag för realisationsförlust får göras endast från realisationsvinst eller lotterivinst;

slutlig eller tillkommande skatt, som under beskattningsåret påförts skattskyldig här i riket, till den del skatten skall erläggas till kommun eller annan kommunal samfällighet.

Skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, äger jämväl åtnjuta avdrag för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning samt för avgifter för pensionsförsäkring och för annan personförsäkring, allt i den omfattning som i 46 § 2 mom. kommunalskattelagen sägs.

2 mom. Gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och som under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, äger därutöver, om hon under året haft inkomst av rörelse eller av eget arbete, åtnjuta avdrag med ett belopp motsvarande hälften av nämnda inkomst, dock högst med 1 000 kronor.

5 §.

Sammanlagda beloppet av den skattskyldiges inkomster från olika förvärvskällor, minskat i förekommande fall med avdrag som i 4 § omförmälas, utgör *taxerad inkomst*, vilken utföres i fulla tiotal kronor, så att överskjutande belopp som ej uppgår till fullt tiotal kronor bortfaller.

Skattskyldighet för inkomst.

6 §.

1 mom. Skyldighet att erlägga skatt för inkomst åligger, såframt ej annat föreskrives i denna förordning eller i särskilda bestämmelser, meddelade på grund av överenskommelse eller beslut, varom i 20 och 21 §§ sägs:

a) fysisk person:

för tid, under vilken han varit här i riket bosatt:

för all inkomst, som av honom här i riket eller å utländsk ort förvärvats; samt

för tid, under vilken han ej varit här i riket bosatt:

för inkomst av här belägen fastighet;

för inkomst av rörelse, som här bedrivits;

för härifrån uppburen, genom verksamhet här i riket förvärvad inkomst av tjänst;

för vinst å icke yrkesmässig avyttring av fastighet eller rörelse här i riket eller tillbehör till sådan fastighet eller rörelse;

för slutlig eller tillkommande skatt, som restituerats, avkortats eller avskrivits, i den mån avdrag därför av den skattskyldige åtnjutits vid tidigare års taxeringar; samt

för inkomst genom utdelning å andelar i svenska ekonomiska föreningar;

b) svenska aktiebolag och sådana bolag, som enligt särskild författning äro skyldiga att avstå sin vinst, ekonomiska föreningar, samfund, stiftelser, verk, inrättningar och andra inländska juridiska personer, därunder inbegripna ägare av för gemensamt behov avsatta så kallade besparingsskogar, häradsallmänningar samt andra likartade samfälligheter, som förvaltas självständigt för delägarnas gemensamma räkning:

för all inkomst, som av dem här i riket eller å utländsk ort förvärvats;

c) utländska bolag:

för inkomst av här belägen fastighet;

för inkomst av rörelse, som här bedrivits;

för vinst å icke yrkesmässig avyttring av fastighet eller rörelse här i riket eller tillhör till sådan fastighet eller rörelse;

för slutlig eller tillkommande skatt, som restituerats, avkortats eller avskrivits, i den mån avdrag därför av bolaget åtnjutits vid tidigare års taxeringar; samt

för inkomst genom utdelning å andelar i svenska ekonomiska föreningar.

2 mom. Vanliga handelsbolag, kommanditbolag, enkla bolag och rederier taxeras icke, utan hänföres deras inkomst till de särskilda delägarnas inkomst med belopp, som för en var motsvarar hans andel av bolagets eller rederiets inkomst. Ej heller skall så kallat gruvbolag taxeras, utan skola dess delägare taxeras en var för den inkomst, han åtnjutit av bolagets verksamhet.

3 mom. Avlider skattskyldig, skall för det beskattningsår, då dödsfallet inträffade, oskift dödsbo efter honom taxeras såväl för inkomst, vilken den avlidne haft, som för inkomst, vilken ingått till dödsboet efter dödsfallet, och skall därvid för dödsboet tillämpas vad som enligt bestämmelserna i denna förordning skolat gälla för den avlidne.

7 §.

Från skattskyldighet frikallas:

a) medlem av konungahuset:

för av staten anvisat anslag samt för inkomst av kapital;

b) utlänning eller i utlandet bosatt svensk medborgare, vilken givit eller medverkat vid offentlig föreställning, som avses i gällande förordning angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter:

för inkomst av föreställning, för vilken dylik avgift utgjorts eller beträffande vilken befrielse från avgift jämlikt särskilt stadgande i samma förordning åtnjutits;

c) staten:

för all inkomst;

d) landsting, kommuner och andra menigheter ävensom hushållningssällskap:

för all inkomst;

e) akademier samt Nobelstiftelsen, så ock allmänna undervisningsverk, sådana sammanslutningar av studerande vid rikets universitet och högskolor i

vilka de studerande enligt gällande stadgar äro skyldiga att vara medlemmar, sjömanshus, svenska skeppshypotekskassan, järnkontoret, så länge kontorets vinstmedel användas till allmänt nyttiga ändamål och kontoret icke lämnar utdelning åt sina delägare, aktiebolaget tipstjänst, svenska penninglotteriet aktiebolag, pensionsanstalter som icke äro bolag, understödsföreningar, jämlikt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser bildade stiftelser för arbetslöshetsunderstöd, sjukhjälp eller hjälp vid olycksfall, sådana ömsesidiga försäkringsbolag för försäkring av egendom, å vilka lagen om försäkringsrörelse icke äger tillämpning eller vilkas verksamhetsområden falla utanför Stockholm och omfatta allenast visst län eller del av län, ävensom sådana ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag, som avses i lagen om försäkring för olycksfall i arbete:

för all inkomst;

f) kyrkor, sjukvårdsinrättningar vilkas verksamhet ej bedrivs i vinstsyfte, barmhärtighetsinrättningar, stiftelser som hava till huvudsakligt ändamål att under samverkan med militär eller annan myndighet stärka rikets försvar eller att, utan begränsning till viss familj, vissa familjer eller bestämda personer, främja vård och uppfostran av barn eller lämna understöd för beredande av undervisning eller utbildning eller utöva hjälpverksamhet bland behövande eller främja vetenskaplig forskning, ävensom sådana föreningar vilka, utan att i sin verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, huvudsakligen verka för ändamål av den i fråga om stiftelser här angivna art:

för sådan inkomst som ej härflutit av rörelse;

g) här ovan ej upptagen ägare av sådan fastighet, som omförmäles i 5 § 1 mom. kommunalskattelagen:

för inkomst av fastigheten genom dess begagnande för de i samma mom. avsedda ändamål;

h) svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar, vilka icke driva bank- eller annan penningrörelse eller försäkringsrörelse:

för utdelning från svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar;

i) här i riket bosatt delägare i oskift dödsbo efter person, som vid sitt frånfälle icke var här i riket bosatt:

för av dödsboet åtnjuten, till honom utdelad inkomst, för vilken dödsboet skall utgöra statlig inkomstskatt.

Att personer, om vilka i 18 § förmäles, äro frikallade från skattskyldighet för vissa inkomster, framgår av bestämmelserna i samma paragraf.

Beräkning av statlig inkomstskatt.

8 §.

1 mom. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under *hela* beskattningsåret, äger, med undantag varom nedan närmare förmäles, att å den taxerade inkomsten åtnjuta statligt ortsavdrag, vars storlek bestämmes med hänsyn till de ortsgrupper, som angivas i 48 § 1 mom. kommunalskattelagen.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter statligt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgрупп I 2 500 kronor, i ortsgрупп II 2 625 kronor, i ortsgрупп III 2 750 kronor, i ortsgрупп IV 2 875 kronor och i ortsgрупп V 3 000 kronor.

Skattskyldig, som under beskattningsåret haft husföreståndarinna hos sig anställd, äger, därest han varit ogift (varmed i denna paragraf jämställs änka, änka eller fränksild) och haft hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, att åtnjuta statligt ortsavdrag med belopp som i föregående stycke sägs.

Gift skattskyldig, som under beskattningsåret icke levt tillsammans med andra maken, ävensom annan ogift skattskyldig än som avses i nästföregående stycke, äger, därest han haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn, som stått under hans vårdnad och för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, åtnjuta statligt ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgрупп I 1 600 kronor, i ortsgрупп II 1 700 kronor, i ortsgрупп III 1 800 kronor, i ortsgрупп IV 1 900 kronor och i ortsgрупп V 2 000 kronor. Har skattskyldig som nyss nämnts haft barn, för vilket allmänt barnbidrag utgått men vilket icke stått under hans vårdnad, äger han, därest han helt eller delvis underhållet barnet, likaledes åtnjuta ortsavdrag efter vad i detta stycke sägs, dock endast om den skattskyldige icke levt tillsammans med den som har vårdnaden om barnet.

För annan skattskyldig än i andra, tredje och fjärde styckena sagts (*ensamstående*) bestämmes det statliga ortsavdraget på sätt framgår av en vid denna förordning fogad tabell. Då den taxerade inkomsten uppgår till i ortsgрупп I minst 10 600 kronor, i ortsgрупп II minst 10 700 kronor, i ortsgрупп III minst 10 800 kronor, i ortsgрупп IV minst 10 900 kronor och i ortsgрупп V minst 11 000 kronor, åtnjuter ensamstående skattskyldig icke ortsavdrag.

2 mom. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt allenast under *en del* av beskattningsåret, äger att å den taxerade inkomsten åtnjuta statligt ortsavdrag med belopp, utgörande för varje kalendermånad eller del därav, varunder han varit här i riket bosatt, en tolvtedel av det enligt bestämmelserna i 1 mom. medgivna avdraget. Det avdragsbelopp, som sålunda erhålles, avrundas nedåt till jämna tiotal kronor.

3 mom. Vad i 49 § kommunalskattelagen stadgas angående grundavdrag skall äga motsvarande tillämpning beträffande statligt ortsavdrag.

9 §.

1 mom. Skattskyldigs *beskattningsbara inkomst* skall, med iakttagande av vad nedan i 11 § stadgas, fastställas enligt de i 2, 3 och 4 mom. angivna grunder.

2 mom. För skattskyldig fysisk person, som avses i 8 § 1 mom. andra, tredje eller fjärde stycket och som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgöres den beskattningsbara inkomsten av den taxerade inkomsten minskad med statligt ortsavdrag.

Finnes skattskyldigs skatteförmåga vara väsentligen nedsatt till följd av

långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av andra närstående än barn, för vilka den skattskyldige äger tillgodonjuta allmänt barnbidrag, eller annan därmed jämförlig omständighet, må efter vederbörande beskattningsnämnds beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, förutom med statligt Ortsavdrag, med ytterligare ett belopp av högst 2 000 kronor. Vad härefter återstår avjämnas nedåt till jämnt tiotal kronor och utgör för skattskyldig, som nu nämnts, beskattningsbar inkomst.

3 mom. För ensamstående skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, skall såsom beskattningsbar inkomst upptagas den taxerade inkomsten minskad i förekommande fall med statligt Ortsavdrag och, i fall som i 2 mom. andra stycket här ovan sägs, efter beskattningsnämnds beprövande med ytterligare ett belopp av högst 1 000 kronor.

4 mom. För annan skattskyldig än som i 2 och 3 mom. avses utgör den taxerade inkomsten tillika beskattningsbar inkomst.

5 mom. Fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret och vilkens beräknade taxerade inkomst icke uppgår till 600 kronor, skall icke utgöra statlig inkomstskatt.

I övrigt inträder skatteplikt i fråga om statlig inkomstskatt:

för fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret: då den beräknade beskattningsbara inkomsten uppgår till minst 10 kronor;

för annan skattskyldig: då den beräknade taxerade inkomsten uppgår till minst 100 kronor.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt utgår för fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser med viss i särskild ordning bestämd procent av i nästföljande stycke angivna grundbelopp.

Grundbeloppet utgör:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 1 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

1 000	men icke	2 000 kr.:	100 kr. för	1 000 kr. och 11 % av återstoden;
2 000	» »	3 000 » :	210 » »	2 000 » » 12 % » » ;
3 000	» »	4 000 » :	330 » »	3 000 » » 14 % » » ;
4 000	» »	6 000 » :	470 » »	4 000 » » 16 % » » ;
6 000	» »	8 000 » :	790 » »	6 000 » » 18 % » » ;
8 000	» »	10 000 » :	1 150 » »	8 000 » » 20 % » » ;
10 000	» »	12 000 » :	1 550 » »	10 000 » » 24 % » » ;
12 000	» »	14 000 » :	2 030 » »	12 000 » » 28 % » » ;
14 000	» »	16 000 » :	2 590 » »	14 000 » » 32 % » » ;
16 000	» »	20 000 » :	3 230 » »	16 000 » » 36 % » » ;
20 000	» »	30 000 » :	4 670 » »	20 000 » » 40 % » » ;
30 000	» »	40 000 » :	8 670 » »	30 000 » » 45 % » » ;

40 000 men icke	60 000 kr.:	13 170 kr. för	40 000kr.och	50 % av återstoden;
60 000 »	»	100 000 »:	23 170 »	» 60 000 » » 55 % » » ;
100 000 »	»	200 000 »:	45 170 »	» 100 000 » » 60 % » » ;
200 000 kr.		: 105 170 »	» 200 000 »	» 70 % » » .

Ändå att statlig inkomstskatt skall uttagas med mer än 100 procent av grundbeloppet, må likväl icke den å någon del av den beskattningsbara inkomsten belöpande skatten uppgå till högre belopp än som motsvarar 70 procent av denna inkomstdel.

Med familjestiftelse avses i denna förordning stiftelse, som enligt de för densamma gällande stadgar har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss familjs, vissa familjers eller bestämda personers ekonomiska intressen.

2 mom. Den statliga inkomstskatten utgör:

a) för svenska aktiebolag, svenska ekonomiska föreningar, svenska försäkringsanstalter som icke äro aktiebolag, sparbanker, sparbankernas säkerhetskassa, Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, hypoteksföreningar, svenska bostadskreditkassan, bostadskreditföreningar samt sådana utländska juridiska personer som ej beskattas enligt 1 mom.:

fyrtio procent av den beskattningsbara inkomsten, i den mån skatten icke skall beräknas enligt b) här nedan;

b) för försäkringsanstalter, i den mån de driva livförsäkringsrörelse: tjugufem procent av den beskattningsbara inkomsten; samt

c) för andra skattskyldiga än dem som avses i 1 mom. eller under a) eller b) här ovan:

femton procent av den beskattningsbara inkomsten.

Vid tillämpningen av bestämmelserna under a) och b) härovan skall iakttagas att, därest försäkringsanstalt driver jämväl annan försäkringsrörelse än livförsäkringsrörelse, skatten skall beräknas enligt b), såvitt angår svensk anstalt, allenast beträffande den del av anstaltens beskattningsbara inkomst som efter förhållandet mellan den i försäkringstekniskt hänseende till livförsäkringsverksamheten hänförliga nettointäkten och anstaltens sammanlagda nettointäkt belöper å livförsäkringsrörelsen och, såvitt angår utländsk anstalt, allenast i fråga om den del av nämnda inkomst som efter förhållandet mellan den skattepliktiga nettointäkten av livförsäkringsrörelsen och anstaltens sammanlagda skattepliktiga nettointäkt av försäkringsrörelse belöper å livförsäkringsrörelsen.

11 §.

1 mom. Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst. Har vid dylik taxering avdrag, varom i 4 § 1 mom. förmäles, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den därtill närmast berättigade makens inkomst, må bristen avräknas å den andra makens inkomst. Frågan om skatteplikt enligt 9 § 5 mom. bedömes med hänsyn till båda makarnas sammanlagda beräknade taxerade inkomster. Ortsavdrag beräknas för makarna gemensamt

till belopp som i 8 § 1 mom. andra stycket sägs. Den beskattningsbara inkomsten beräknas likaledes för makarna gemensamt och skall skatt beräknas efter den sålunda bestämda beskattningsbara inkomsten samt fördelas å makarna efter förhållandet mellan deras taxerade inkomster.

2 mom. Äkta makar, som under beskattningsåret levt åtskilda, skola i fråga om taxering till statlig inkomstskatt anses såsom av varandra oberoende skattskyldiga.

12 §.

Varje år bestämmes med vilka procenttal av de i 10 § 1 mom. omförmälda grundbelopp statlig inkomstskatt skall ingå i preliminär skatt dels för nästkommande budgetårs förra hälft dels ock för detta budgetårs senare hälft; därvid iakttages att procenttalet för nästkommande budgetårs förra hälft skall vara lika med procenttalet för det löpande budgetårets senare hälft. Slutlig skatt på grund av taxering visst år skall utgå efter det procenttal av grundbeloppen, som bestämts med avseende å preliminär skatt för året näst före taxeringsåret.

Eftertaxering.

13 §.

Har skattskyldig i uppgift eller upplysning, som avgivits till ledning vid taxering, lämnat oriktigt meddelande eller har han, ehuru uppgiftspliktig, underlåtit avlämna uppgift eller infordrad upplysning, och har därav föranletts, att han icke blivit taxerad till statlig inkomstskatt eller att han blivit för lågt taxerad till sådan skatt, skall han eftertaxeras till inkomstskatt att utgå med det belopp, som genom berörda förfarande undandragits statsverket.

Eftertaxering må icke ske senare än fem år efter det år, då taxeringen rätteligen bort av beskattningsnämnd i första instans verkställas. Har den skattskyldige avlidit, åsättes taxeringen hans dödsbo, dock att sådan taxering icke må ske senare än två år efter utgången av det kalenderår, under vilket boupp-teckning efter honom blivit ingiven för registrering.

Beskattningsort.

14 §.

1 mom. Skattskyldig taxeras enligt denna förordning i hemortskommunen. Saknar skattskyldig hemortskommun, skall han taxeras i Stockholm.

2 mom. Eftertaxering, som i 13 § omförmäles, skall ske i den kommun, varest taxeringen bort verkställas, om den skett i rätt tid.

Allmänna bestämmelser.

15 §.

1 mom. Har här i riket bosatt skattskyldig avlidit och efterlämnat bodelägare, som vid hans frånfälle var beroende av honom för sin försörjning, och har dödsboet att på grund av taxering för inkomst enligt denna förord-

ning erlægga kvarstående eller tillkommande skatt under uppbördstermin, som äger rum eller avslutas efter dödsfallet, äger beskattningsnämnd, där ömmande omständigheter äro för handen, att efter framställning från dödsboet medgiva befrielse från erläggande helt eller delvis av nämnda skatt. Befrielse som nyss sagts må avse skatt, som påförts den avlidne eller, såvitt angår det beskattningsår varunder dödsfallet inträffade, oskift dödsbo efter honom. Befrielse må dock icke avse skatt, som påförts på grund av eftertaxering och som rätteligen skolat erläggas under uppbördstermin, vilken ägt rum före dödsfallet.

Framställning som avses i första stycket skall avlämnas senast under andra kalenderåret efter dödsåret.

2 mom. För statlig inkomstskatt, som påförts avliden person eller, såvitt angår det beskattningsår varunder dödsfallet inträffade, oskift dödsbo efter honom, svare dödsboet ej med mera än tillgångarna i boet. Är boet skiftat, svare bodelägare icke för mera än vad av skatten å hans lott belöper och icke i något fall med mera än hans lott i boet utgör.

Vad nu sagts skall gälla även statlig inkomstskatt, som på grund av eftertaxering påförts i stället för avliden person hans dödsbo.

16 §.

1 mom. Vad i denna förordning stadgas om person, som varit här i riket bosatt, skall jämväl äga tillämpning å person, som i Sverige stadigvarande vistats utan att vara härstädes bosatt.

2 mom. Med utländskt bolag skall, där ej annat uttryckligen stadgas, i denna förordning likställas främmande stat samt utländsk menighet, försäkringsanstalt och förening ävensom annan här i riket icke hemmahörande juridisk person.

17 §.

Å svensk medborgare, som tillhört svensk beskickning hos utländsk makt eller lönat svenskt konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som på grund av sin tjänst varit bosatt utomlands, skall tillämpas vad i denna förordning stadgas angående här i riket bosatt person.

Vad nu sagts gäller jämväl sådan persons hustru samt barn under 18 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom.

18 §.

1 mom. Person, som tillhört främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som icke varit svensk medborgare, anses i beskattningshänseende icke hava varit här i riket bosatt. Sådan person åtnjuter, förutom den inskränkning i skattskyldigheten som följer av vad nu sagts, frikallelse från skattskyldighet för inkomst genom utdelning å andelar i svenska ekonomiska föreningar. Skatt skall av person, varom nu är fråga, utgöras i den kommun här i riket, där han under beskattningsåret först haft sitt egentliga bo och hemvist eller, utan att sådant fall förelegat, stadigvarande vistats.

Vad ovan sagts gäller jämväl sådan persons hustru, barn under 18 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare.

2 mom. Svensk medborgare, som tillhört främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning, är frikallad från skattskyldighet för inkomst av sin tjänst hos den främmande makten.

3 mom. Olönad utländsk konsul, vare sig han varit svensk eller utländsk medborgare, beskattas icke för de förmåner, som han åtnjutit på grund av tjänst hos den främmande makten.

19 §.

Där för tillämpningen av denna förordning erfordras tabeller eller föreskrifter utöver vad den vid förordningen fogade tabellen innehåller, äger Konungen utfärda sådana tabeller eller föreskrifter.

Om undantag från denna förordnings bestämmelser i vissa fall.

20 §.

1 mom. Är inkomst, för vilken statlig inkomstskatt skall utgöras, tillika underkastad motsvarande beskattning i annan stat och har, till förekommande av eller lindring i dylik dubbelbeskattning, överenskommelse träffats om uppdelning av beskattningsrätten mellan nämnda stat och Sverige eller förordnande meddelats, att viss inkomst eller inkomst av visst slag skall helt eller delvis vara fri från beskattning här i riket, skall beskattning, som äger rum med tillämpning av överenskommelse eller förordnande, varom nu sagts, anses hava ägt rum enligt denna förordning.

2 mom. Konungen äger, till förekommande av eller lindring i sådan dubbelbeskattning som i 1 mom. sägs, med annan stats regering träffa överenskommelse, såvitt avser fördelning i beskattningshänseende mellan berörda stat och Sverige av inkomst, som är underkastad dubbelbeskattning, eller ock, under förutsättning av ömsesidighet i tillämpliga hänseenden, förordna att viss inkomst eller inkomst av visst slag skall helt eller delvis vara fri från beskattning här i riket.

I fall, varom i detta mom. förmäles, må Konungen förklara, att statlig inkomstskatt skall av skattskyldig utgöras till högre belopp än gällande bestämmelser eljest skulle föranleda, dock att skatten ej må komma att uppgå till större andel, procentuellt beräknad, av den på grundval av överenskommelsen eller förordnandet fastställda beskattningsbara inkomsten än skatten skulle utgjort av den beskattningsbara inkomst, som skulle hava fastställts, om hänsyn ej tagits till överenskommelsen eller förordnandet.

Överenskommelse med främmande stats regering i fråga, varom i detta mom. förmäles, skall upphöra att gälla senast vid det årsskifte, som infaller närmast efter det en uppsägningstid av högst sex månader tilländalupit.

3 mom. Konungen äger meddela de närmare föreskrifter, som må finnas erforderliga för tillämpning av överenskommelser eller förordnanden, varom i denna paragraf stadgas.

21 §.

Under förutsättning av ömsesidighet må Konungen medgiva befrielse från utgörande av skatt för inkomst av främmande stat tillhörig, för dess beskickning eller konsulat härstädes avsedd fastighet.

22 §.

Skall i anledning av överenskommelse eller beslut, varom i 20 § eller 21 § sägs, inkomst som enligt denna förordning är skattepliktig ej här i riket beskattas, får därest underskott uppkommer vid inkomstberäkningen sådant underskott icke vid taxering avräknas å inkomst, som skall tagas till beskattning härstädes.

23 §.

Om skattskyldig blivit genom beslut av vederbörande myndigheter beskattad för samma inkomst såväl här i riket som i utländsk stat, må Konungen på ansökan av den skattskyldige efter vederbörandes hörande kunna, därest ömmande omständigheter eller eljest synnerliga skäl föreligga, till undvikande av eller lindring i dubbelbeskattningen, förordna om efterskänkande av statlig inkomstskatt. Har skatten redan erlagts, återbekommes den i den ordning, som för restitution av skatt i uppbördsförordningen stadgas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1948, från och med vilken dag förordningen den 28 september 1928 (nr 373) om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt skall upphöra att gälla, såvitt angår skatt för inkomst.

I samband med denna förordnings ikraftträdande skall följande iakttagas:

1) Äldre bestämmelser skola fortfarande tillämpas vid 1948 års taxering, så ock i fråga om eftertaxering för år 1948 eller tidigare år.

2) I fråga om skatt, som erlagts eller erlägges på grund av 1946 eller tidigare års taxeringar, skola i stället för bestämmelserna i 2, 4 och 6 §§ motsvarande stadganden i den äldre förordningen alltjämt äga tillämpning.

3) Såvida icke eljest meddelade föreskrifter till annat föranleda, skall efter denna förordnings ikraftträdande vad i lag eller annan allmän författning sägs

angående *förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt* i stället avse, där fråga är om inkomst, förordningen om statlig inkomstskatt,

angående till *statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerat belopp* i stället avse till statlig inkomstskatt taxerad inkomst, samt

angående till *statlig inkomst- och förmögenhetsskatt beskattningsbart belopp* i stället avse till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst.

Tabell

utvisande för ensamstående skattskyldig taxerad inkomst minskad med ortsavdrag. Utom i fall då sådant avdrag som avses i 9 § 2 mom. andra stycket (s. k. avdrag för ömmande omständigheter) åtnjutes, är den angivna återstående inkomsten jämväl beskattningsbar inkomst.

Ortsavdrag vid viss taxerad inkomst erhålles följaktligen genom att från denna inkomst avdraga det tal, som enligt tabellen svarar mot inkomsten.

Ortsgrupp I.

Taxerad inkomst kr.	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90
1 600	—	10	20	30	40	50	60	70	80	90
1 700	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190
1 800	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290
1 900	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390
2 000	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490
2 100	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590
2 200	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690
2 300	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790
2 400	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890
2 500	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990
2 600	1 000	1 010	1 020	1 030	1 040	1 060	1 070	1 080	1 090	1 100
2 700	1 120	1 130	1 140	1 150	1 160	1 180	1 190	1 200	1 210	1 220
2 800	1 240	1 250	1 260	1 270	1 280	1 300	1 310	1 320	1 330	1 340
2 900	1 360	1 370	1 380	1 390	1 400	1 420	1 430	1 440	1 450	1 460
3 000	1 480	1 490	1 500	1 510	1 520	1 540	1 550	1 560	1 570	1 580
3 100	1 600	1 610	1 620	1 630	1 640	1 660	1 670	1 680	1 690	1 700
3 200	1 720	1 730	1 740	1 750	1 760	1 780	1 790	1 800	1 810	1 820
3 300	1 840	1 850	1 860	1 870	1 880	1 900	1 910	1 920	1 930	1 940
3 400	1 960	1 970	1 980	1 990	2 000	2 020	2 030	2 040	2 050	2 060
3 500	2 080	2 090	2 100	2 110	2 120	2 140	2 150	2 160	2 170	2 180
3 600	2 200	2 210	2 220	2 230	2 240	2 260	2 270	2 280	2 290	2 300
3 700	2 320	2 330	2 340	2 350	2 360	2 380	2 390	2 400	2 410	2 420
3 800	2 440	2 450	2 460	2 470	2 480	2 500	2 510	2 520	2 530	2 540
3 900	2 560	2 570	2 580	2 590	2 600	2 620	2 630	2 640	2 650	2 660
4 000	2 680	2 690	2 700	2 710	2 720	2 740	2 750	2 760	2 770	2 780
4 100	2 800	2 810	2 820	2 830	2 840	2 860	2 870	2 880	2 890	2 900
4 200	2 920	2 930	2 940	2 950	2 960	2 980	2 990	3 000	3 010	3 020
4 300	3 040	3 050	3 060	3 070	3 080	3 100	3 110	3 120	3 130	3 140
4 400	3 160	3 170	3 180	3 190	3 200	3 220	3 230	3 240	3 250	3 260
4 500	3 280	3 290	3 300	3 310	3 320	3 340	3 350	3 360	3 370	3 380
4 600	3 400	3 410	3 420	3 430	3 440	3 460	3 470	3 480	3 490	3 500
4 700	3 520	3 530	3 540	3 550	3 560	3 580	3 590	3 600	3 610	3 620
4 800	3 640	3 650	3 660	3 670	3 680	3 700	3 710	3 720	3 730	3 740
4 900	3 760	3 770	3 780	3 790	3 800	3 820	3 830	3 840	3 850	3 860
5 000	3 880	3 890	3 900	3 910	3 920	3 940	3 950	3 960	3 970	3 980
5 100	4 000	4 010	4 020	4 030	4 040	4 060	4 070	4 080	4 090	4 100
5 200	4 120	4 130	4 140	4 150	4 160	4 180	4 190	4 200	4 210	4 220
5 300	4 240	4 250	4 260	4 270	4 280	4 300	4 310	4 320	4 330	4 340
5 400	4 360	4 370	4 380	4 390	4 400	4 420	4 430	4 440	4 450	4 460
5 500	4 480	4 490	4 500	4 510	4 520	4 540	4 550	4 560	4 570	4 580
5 600	4 600	4 610	4 620	4 630	4 640	4 660	4 670	4 680	4 690	4 700
5 700	4 720	4 730	4 740	4 750	4 760	4 780	4 790	4 800	4 810	4 820
5 800	4 840	4 850	4 860	4 870	4 880	4 900	4 910	4 920	4 930	4 940
5 900	4 960	4 970	4 980	4 990	5 000	5 020	5 030	5 040	5 050	5 060

Tabell (forts.). Ortsgrupp I.

Taxerad inkomst kr.	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90
6 000	5 080	5 090	5 100	5 110	5 120	5 140	5 150	5 160	5 170	5 180
6 100	5 200	5 210	5 220	5 230	5 240	5 260	5 270	5 280	5 290	5 300
6 200	5 320	5 330	5 340	5 350	5 360	5 380	5 390	5 400	5 410	5 420
6 300	5 440	5 450	5 460	5 470	5 480	5 500	5 510	5 520	5 530	5 540
6 400	5 560	5 570	5 580	5 590	5 600	5 620	5 630	5 640	5 650	5 660
6 500	5 680	5 690	5 700	5 710	5 720	5 740	5 750	5 760	5 770	5 780
6 600	5 800	5 810	5 820	5 830	5 840	5 860	5 870	5 880	5 890	5 900
6 700	5 920	5 930	5 940	5 950	5 960	5 980	5 990	6 000	6 010	6 020
6 800	6 040	6 050	6 060	6 070	6 080	6 100	6 110	6 120	6 130	6 140
6 900	6 160	6 170	6 180	6 190	6 200	6 220	6 230	6 240	6 250	6 260
7 000	6 280	6 290	6 300	6 310	6 320	6 340	6 350	6 360	6 370	6 380
7 100	6 400	6 410	6 420	6 430	6 440	6 460	6 470	6 480	6 490	6 500
7 200	6 520	6 530	6 540	6 550	6 560	6 580	6 590	6 600	6 610	6 620
7 300	6 640	6 650	6 660	6 670	6 680	6 700	6 710	6 720	6 730	6 740
7 400	6 760	6 770	6 780	6 790	6 800	6 820	6 830	6 840	6 850	6 860
7 500	6 880	6 890	6 900	6 910	6 920	6 940	6 950	6 960	6 970	6 980
7 600	7 000	7 010	7 020	7 030	7 040	7 060	7 070	7 080	7 090	7 100
7 700	7 120	7 130	7 140	7 150	7 160	7 180	7 190	7 200	7 210	7 220
7 800	7 240	7 250	7 260	7 270	7 280	7 300	7 310	7 320	7 330	7 340
7 900	7 360	7 370	7 380	7 390	7 400	7 420	7 430	7 440	7 450	7 460
8 000	7 480	7 490	7 500	7 510	7 520	7 540	7 550	7 560	7 570	7 580
8 100	7 600	7 610	7 620	7 630	7 640	7 660	7 670	7 680	7 690	7 700
8 200	7 720	7 730	7 740	7 750	7 760	7 780	7 790	7 800	7 810	7 820
8 300	7 840	7 850	7 860	7 870	7 880	7 900	7 910	7 920	7 930	7 940
8 400	7 960	7 970	7 980	7 990	8 000	8 020	8 030	8 040	8 050	8 060
8 500	8 080	8 090	8 100	8 110	8 120	8 140	8 150	8 160	8 170	8 180
8 600	8 200	8 210	8 220	8 230	8 240	8 260	8 270	8 280	8 290	8 300
8 700	8 320	8 330	8 340	8 350	8 360	8 380	8 390	8 400	8 410	8 420
8 800	8 440	8 450	8 460	8 470	8 480	8 500	8 510	8 520	8 530	8 540
8 900	8 560	8 570	8 580	8 590	8 600	8 620	8 630	8 640	8 650	8 660
9 000	8 680	8 690	8 700	8 710	8 720	8 740	8 750	8 760	8 770	8 780
9 100	8 800	8 810	8 820	8 830	8 840	8 860	8 870	8 880	8 890	8 900
9 200	8 920	8 930	8 940	8 950	8 960	8 980	8 990	9 000	9 010	9 020
9 300	9 040	9 050	9 060	9 070	9 080	9 100	9 110	9 120	9 130	9 140
9 400	9 160	9 170	9 180	9 190	9 200	9 220	9 230	9 240	9 250	9 260
9 500	9 280	9 290	9 300	9 310	9 320	9 340	9 350	9 360	9 370	9 380
9 600	9 400	9 410	9 420	9 430	9 440	9 460	9 470	9 480	9 490	9 500
9 700	9 520	9 530	9 540	9 550	9 560	9 580	9 590	9 600	9 610	9 620
9 800	9 640	9 650	9 660	9 670	9 680	9 700	9 710	9 720	9 730	9 740
9 900	9 760	9 770	9 780	9 790	9 800	9 820	9 830	9 840	9 850	9 860
10 000	9 880	9 890	9 900	9 910	9 920	9 940	9 950	9 960	9 970	9 980
10 100	10 000	10 010	10 020	10 030	10 040	10 060	10 070	10 080	10 090	10 100
10 200	10 120	10 130	10 140	10 150	10 160	10 180	10 190	10 200	10 210	10 220
10 300	10 240	10 250	10 260	10 270	10 280	10 300	10 310	10 320	10 330	10 340
10 400	10 360	10 370	10 380	10 390	10 400	10 420	10 430	10 440	10 450	10 460
10 500	10 480	10 490	10 500	10 510	10 520	10 540	10 550	10 560	10 570	10 580

När den taxerade inkomsten uppgår till 10 600 kronor eller därutöver, åtnjuter ensamstående skattskyldig icke Ortsavdrag.

Tabell (forts.). Ortsgrupp II.

Taxerad inkomst kr.	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90
1 700	—	10	20	30	40	50	60	70	80	90
1 800	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190
1 900	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290
2 000	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390
2 100	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490
2 200	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590
2 300	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690
2 400	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790
2 500	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890
2 600	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990
2 700	1 000	1 010	1 020	1 030	1 040	1 060	1 070	1 080	1 090	1 100
2 800	1 120	1 130	1 140	1 150	1 160	1 180	1 190	1 200	1 210	1 220
2 900	1 240	1 250	1 260	1 270	1 280	1 300	1 310	1 320	1 330	1 340
3 000	1 360	1 370	1 380	1 390	1 400	1 420	1 430	1 440	1 450	1 460
3 100	1 480	1 490	1 500	1 520	1 530	1 540	1 550	1 570	1 580	1 590
3 200	1 610	1 620	1 630	1 640	1 650	1 670	1 680	1 690	1 700	1 710
3 300	1 730	1 740	1 750	1 760	1 770	1 790	1 800	1 810	1 820	1 830
3 400	1 850	1 860	1 870	1 880	1 890	1 910	1 920	1 930	1 940	1 950
3 500	1 970	1 980	1 990	2 000	2 010	2 030	2 040	2 050	2 060	2 070
3 600	2 090	2 100	2 110	2 120	2 130	2 150	2 160	2 170	2 180	2 190
3 700	2 210	2 220	2 230	2 240	2 250	2 270	2 280	2 290	2 300	2 310
3 800	2 330	2 340	2 350	2 360	2 370	2 390	2 400	2 410	2 420	2 430
3 900	2 450	2 460	2 470	2 490	2 500	2 510	2 520	2 540	2 550	2 560
4 000	2 580	2 590	2 600	2 610	2 620	2 640	2 650	2 660	2 670	2 680
4 100	2 700	2 710	2 720	2 730	2 740	2 760	2 770	2 780	2 790	2 800
4 200	2 820	2 830	2 840	2 850	2 860	2 880	2 890	2 900	2 910	2 920
4 300	2 940	2 950	2 960	2 970	2 980	3 000	3 010	3 020	3 030	3 040
4 400	3 060	3 070	3 080	3 090	3 100	3 120	3 130	3 140	3 150	3 160
4 500	3 180	3 190	3 200	3 210	3 220	3 240	3 250	3 260	3 270	3 280
4 600	3 300	3 310	3 320	3 330	3 340	3 360	3 370	3 380	3 390	3 400
4 700	3 420	3 430	3 440	3 460	3 470	3 480	3 490	3 510	3 520	3 530
4 800	3 550	3 560	3 570	3 580	3 590	3 610	3 620	3 630	3 640	3 650
4 900	3 670	3 680	3 690	3 700	3 710	3 730	3 740	3 750	3 760	3 770
5 000	3 790	3 800	3 810	3 820	3 830	3 850	3 860	3 870	3 880	3 890
5 100	3 910	3 920	3 930	3 940	3 950	3 970	3 980	3 990	4 000	4 010
5 200	4 030	4 040	4 050	4 060	4 070	4 090	4 100	4 110	4 120	4 130
5 300	4 150	4 160	4 170	4 180	4 190	4 210	4 220	4 230	4 240	4 250
5 400	4 270	4 280	4 290	4 300	4 310	4 330	4 340	4 350	4 360	4 370
5 500	4 390	4 400	4 410	4 430	4 440	4 450	4 460	4 480	4 490	4 500
5 600	4 520	4 530	4 540	4 550	4 560	4 580	4 590	4 600	4 610	4 620
5 700	4 640	4 650	4 660	4 670	4 680	4 700	4 710	4 720	4 730	4 740
5 800	4 760	4 770	4 780	4 790	4 800	4 820	4 830	4 840	4 850	4 860
5 900	4 880	4 890	4 900	4 910	4 920	4 940	4 950	4 960	4 970	4 980
6 000	5 000	5 010	5 020	5 030	5 040	5 060	5 070	5 080	5 090	5 100
6 100	5 120	5 130	5 140	5 150	5 160	5 180	5 190	5 200	5 210	5 220
6 200	5 240	5 250	5 260	5 270	5 280	5 300	5 310	5 320	5 330	5 340
6 300	5 360	5 370	5 380	5 400	5 410	5 420	5 430	5 450	5 460	5 470
6 400	5 490	5 500	5 510	5 520	5 530	5 550	5 560	5 570	5 580	5 590

Tabell (forts.). Ortsgrupp II.

Taxerad inkomst kr.	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90
6 500	5 610	5 620	5 630	5 640	5 650	5 670	5 680	5 690	5 700	5 710
6 600	5 730	5 740	5 750	5 760	5 770	5 790	5 800	5 810	5 820	5 830
6 700	5 850	5 860	5 870	5 880	5 890	5 910	5 920	5 930	5 940	5 950
6 800	5 970	5 980	5 990	6 000	6 010	6 030	6 040	6 050	6 060	6 070
6 900	6 090	6 100	6 110	6 120	6 130	6 150	6 160	6 170	6 180	6 190
7 000	6 210	6 220	6 230	6 240	6 250	6 270	6 280	6 290	6 300	6 310
7 100	6 330	6 340	6 350	6 370	6 380	6 390	6 400	6 420	6 430	6 440
7 200	6 460	6 470	6 480	6 490	6 500	6 520	6 530	6 540	6 550	6 560
7 300	6 580	6 590	6 600	6 610	6 620	6 640	6 650	6 660	6 670	6 680
7 400	6 700	6 710	6 720	6 730	6 740	6 760	6 770	6 780	6 790	6 800
7 500	6 820	6 830	6 840	6 850	6 860	6 880	6 890	6 900	6 910	6 920
7 600	6 940	6 950	6 960	6 970	6 980	7 000	7 010	7 020	7 030	7 040
7 700	7 060	7 070	7 080	7 090	7 100	7 120	7 130	7 140	7 150	7 160
7 800	7 180	7 190	7 200	7 210	7 220	7 240	7 250	7 260	7 270	7 280
7 900	7 300	7 310	7 320	7 340	7 350	7 360	7 370	7 390	7 400	7 410
8 000	7 430	7 440	7 450	7 460	7 470	7 490	7 500	7 510	7 520	7 530
8 100	7 550	7 560	7 570	7 580	7 590	7 610	7 620	7 630	7 640	7 650
8 200	7 670	7 680	7 690	7 700	7 710	7 730	7 740	7 750	7 760	7 770
8 300	7 790	7 800	7 810	7 820	7 830	7 850	7 860	7 870	7 880	7 890
8 400	7 910	7 920	7 930	7 940	7 950	7 970	7 980	7 990	8 000	8 010
8 500	8 030	8 040	8 050	8 060	8 070	8 090	8 100	8 110	8 120	8 130
8 600	8 150	8 160	8 170	8 180	8 190	8 210	8 220	8 230	8 240	8 250
8 700	8 270	8 280	8 290	8 310	8 320	8 330	8 340	8 360	8 370	8 380
8 800	8 400	8 410	8 420	8 430	8 440	8 460	8 470	8 480	8 490	8 500
8 900	8 520	8 530	8 540	8 550	8 560	8 580	8 590	8 600	8 610	8 620
9 000	8 640	8 650	8 660	8 670	8 680	8 700	8 710	8 720	8 730	8 740
9 100	8 760	8 770	8 780	8 790	8 800	8 820	8 830	8 840	8 850	8 860
9 200	8 880	8 890	8 900	8 910	8 920	8 940	8 950	8 960	8 970	8 980
9 300	9 000	9 010	9 020	9 030	9 040	9 060	9 070	9 080	9 090	9 100
9 400	9 120	9 130	9 140	9 150	9 160	9 180	9 190	9 200	9 210	9 220
9 500	9 240	9 250	9 260	9 280	9 290	9 300	9 310	9 330	9 340	9 350
9 600	9 370	9 380	9 390	9 400	9 410	9 430	9 440	9 450	9 460	9 470
9 700	9 490	9 500	9 510	9 520	9 530	9 550	9 560	9 570	9 580	9 590
9 800	9 610	9 620	9 630	9 640	9 650	9 670	9 680	9 690	9 700	9 710
9 900	9 730	9 740	9 750	9 760	9 770	9 790	9 800	9 810	9 820	9 830
10 000	9 850	9 860	9 870	9 880	9 890	9 910	9 920	9 930	9 940	9 950
10 100	9 970	9 980	9 990	10 000	10 010	10 030	10 040	10 050	10 060	10 070
10 200	10 090	10 100	10 110	10 120	10 130	10 150	10 160	10 170	10 180	10 190
10 300	10 210	10 220	10 230	10 250	10 260	10 270	10 280	10 300	10 310	10 320
10 400	10 340	10 350	10 360	10 370	10 380	10 400	10 410	10 420	10 430	10 440
10 500	10 460	10 470	10 480	10 490	10 500	10 520	10 530	10 540	10 550	10 560
10 600	10 580	10 590	10 600	10 610	10 620	10 640	10 650	10 660	10 670	10 680

När den taxerade inkomsten uppgår till 10 700 kronor eller därutöver, åtnjuter ensamstående skattskyldig icke orsavsdrag.

Tabell (forts.). Ortsgrupp III.

Taxerad inkomst kr.	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90
1 800	—	10	20	30	40	50	60	70	80	90
1 900	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190
2 000	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290
2 100	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390
2 200	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490
2 300	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590
2 400	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690
2 500	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790
2 600	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890
2 700	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990
2 800	1 000	1 010	1 020	1 030	1 040	1 060	1 070	1 080	1 090	1 100
2 900	1 120	1 130	1 140	1 150	1 160	1 180	1 190	1 200	1 210	1 220
3 000	1 240	1 250	1 260	1 280	1 290	1 300	1 310	1 330	1 340	1 350
3 100	1 370	1 380	1 390	1 400	1 410	1 430	1 440	1 450	1 460	1 470
3 200	1 490	1 500	1 510	1 520	1 530	1 550	1 560	1 570	1 580	1 590
3 300	1 610	1 620	1 630	1 640	1 650	1 670	1 680	1 690	1 700	1 710
3 400	1 730	1 740	1 750	1 770	1 780	1 790	1 800	1 820	1 830	1 840
3 500	1 860	1 870	1 880	1 890	1 900	1 920	1 930	1 940	1 950	1 960
3 600	1 980	1 990	2 000	2 010	2 020	2 040	2 050	2 060	2 070	2 080
3 700	2 100	2 110	2 120	2 130	2 140	2 160	2 170	2 180	2 190	2 200
3 800	2 220	2 230	2 240	2 260	2 270	2 280	2 290	2 310	2 320	2 330
3 900	2 350	2 360	2 370	2 380	2 390	2 410	2 420	2 430	2 440	2 450
4 000	2 470	2 480	2 490	2 500	2 510	2 530	2 540	2 550	2 560	2 570
4 100	2 590	2 600	2 610	2 620	2 630	2 650	2 660	2 670	2 680	2 690
4 200	2 710	2 720	2 730	2 750	2 760	2 770	2 780	2 800	2 810	2 820
4 300	2 840	2 850	2 860	2 870	2 880	2 900	2 910	2 920	2 930	2 940
4 400	2 960	2 970	2 980	2 990	3 000	3 020	3 030	3 040	3 050	3 060
4 500	3 080	3 090	3 100	3 110	3 120	3 140	3 150	3 160	3 170	3 180
4 600	3 200	3 210	3 220	3 240	3 250	3 260	3 270	3 290	3 300	3 310
4 700	3 330	3 340	3 350	3 360	3 370	3 390	3 400	3 410	3 420	3 430
4 800	3 450	3 460	3 470	3 480	3 490	3 510	3 520	3 530	3 540	3 550
4 900	3 570	3 580	3 590	3 600	3 610	3 630	3 640	3 650	3 660	3 670
5 000	3 690	3 700	3 710	3 730	3 740	3 750	3 760	3 780	3 790	3 800
5 100	3 820	3 830	3 840	3 850	3 860	3 880	3 890	3 900	3 910	3 920
5 200	3 940	3 950	3 960	3 970	3 980	4 000	4 010	4 020	4 030	4 040
5 300	4 060	4 070	4 080	4 090	4 100	4 120	4 130	4 140	4 150	4 160
5 400	4 180	4 190	4 200	4 220	4 230	4 240	4 250	4 270	4 280	4 290
5 500	4 310	4 320	4 330	4 340	4 350	4 370	4 380	4 390	4 400	4 410
5 600	4 430	4 440	4 450	4 460	4 470	4 490	4 500	4 510	4 520	4 530
5 700	4 550	4 560	4 570	4 580	4 590	4 610	4 620	4 630	4 640	4 650
5 800	4 670	4 680	4 690	4 710	4 720	4 730	4 740	4 760	4 770	4 780
5 900	4 800	4 810	4 820	4 830	4 840	4 860	4 870	4 880	4 890	4 900
6 000	4 920	4 930	4 940	4 950	4 960	4 980	4 990	5 000	5 010	5 020
6 100	5 040	5 050	5 060	5 070	5 080	5 100	5 110	5 120	5 130	5 140
6 200	5 160	5 170	5 180	5 200	5 210	5 220	5 230	5 250	5 260	5 270
6 300	5 290	5 300	5 310	5 320	5 330	5 350	5 360	5 370	5 380	5 390
6 400	5 410	5 420	5 430	5 440	5 450	5 470	5 480	5 490	5 500	5 510

Tabell (forts.). Ortsgrupp III.

Taxerad inkomst kr.	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90
6 500	5 530	5 540	5 550	5 560	5 570	5 590	5 600	5 610	5 620	5 630
6 600	5 650	5 660	5 670	5 690	5 700	5 710	5 720	5 740	5 750	5 760
6 700	5 780	5 790	5 800	5 810	5 820	5 840	5 850	5 860	5 870	5 880
6 800	5 900	5 910	5 920	5 930	5 940	5 960	5 970	5 980	5 990	6 000
6 900	6 020	6 030	6 040	6 050	6 060	6 080	6 090	6 100	6 110	6 120
7 000	6 140	6 150	6 160	6 180	6 190	6 200	6 210	6 230	6 240	6 250
7 100	6 270	6 280	6 290	6 300	6 310	6 330	6 340	6 350	6 360	6 370
7 200	6 390	6 400	6 410	6 420	6 430	6 450	6 460	6 470	6 480	6 490
7 300	6 510	6 520	6 530	6 540	6 550	6 570	6 580	6 590	6 600	6 610
7 400	6 630	6 640	6 650	6 670	6 680	6 690	6 700	6 720	6 730	6 740
7 500	6 760	6 770	6 780	6 790	6 800	6 820	6 830	6 840	6 850	6 860
7 600	6 880	6 890	6 900	6 910	6 920	6 940	6 950	6 960	6 970	6 980
7 700	7 000	7 010	7 020	7 030	7 040	7 060	7 070	7 080	7 090	7 100
7 800	7 120	7 130	7 140	7 160	7 170	7 180	7 190	7 210	7 220	7 230
7 900	7 250	7 260	7 270	7 280	7 290	7 310	7 320	7 330	7 340	7 350
8 000	7 370	7 380	7 390	7 400	7 410	7 430	7 440	7 450	7 460	7 470
8 100	7 490	7 500	7 510	7 520	7 530	7 550	7 560	7 570	7 580	7 590
8 200	7 610	7 620	7 630	7 650	7 660	7 670	7 680	7 700	7 710	7 720
8 300	7 740	7 750	7 760	7 770	7 780	7 800	7 810	7 820	7 830	7 840
8 400	7 860	7 870	7 880	7 890	7 900	7 920	7 930	7 940	7 950	7 960
8 500	7 980	7 990	8 000	8 010	8 020	8 040	8 050	8 060	8 070	8 080
8 600	8 100	8 110	8 120	8 140	8 150	8 160	8 170	8 190	8 200	8 210
8 700	8 230	8 240	8 250	8 260	8 270	8 290	8 300	8 310	8 320	8 330
8 800	8 350	8 360	8 370	8 380	8 390	8 410	8 420	8 430	8 440	8 450
8 900	8 470	8 480	8 490	8 500	8 510	8 530	8 540	8 550	8 560	8 570
9 000	8 590	8 600	8 610	8 630	8 640	8 650	8 660	8 680	8 690	8 700
9 100	8 720	8 730	8 740	8 750	8 760	8 780	8 790	8 800	8 810	8 820
9 200	8 840	8 850	8 860	8 870	8 880	8 900	8 910	8 920	8 930	8 940
9 300	8 960	8 970	8 980	8 990	9 000	9 020	9 030	9 040	9 050	9 060
9 400	9 080	9 090	9 100	9 120	9 130	9 140	9 150	9 170	9 180	9 190
9 500	9 210	9 220	9 230	9 240	9 250	9 270	9 280	9 290	9 300	9 310
9 600	9 330	9 340	9 350	9 360	9 370	9 390	9 400	9 410	9 420	9 430
9 700	9 450	9 460	9 470	9 480	9 490	9 510	9 520	9 530	9 540	9 550
9 800	9 570	9 580	9 590	9 610	9 620	9 630	9 640	9 660	9 670	9 680
9 900	9 700	9 710	9 720	9 730	9 740	9 760	9 770	9 780	9 790	9 800
10 000	9 820	9 830	9 840	9 850	9 860	9 880	9 890	9 900	9 910	9 920
10 100	9 940	9 950	9 960	9 970	9 980	10 000	10 010	10 020	10 030	10 040
10 200	10 060	10 070	10 080	10 100	10 110	10 120	10 130	10 150	10 160	10 170
10 300	10 190	10 200	10 210	10 220	10 230	10 250	10 260	10 270	10 280	10 290
10 400	10 310	10 320	10 330	10 340	10 350	10 370	10 380	10 390	10 400	10 410
10 500	10 430	10 440	10 450	10 460	10 470	10 490	10 500	10 510	10 520	10 530
10 600	10 550	10 560	10 570	10 590	10 600	10 610	10 620	10 640	10 650	10 660
10 700	10 680	10 690	10 700	10 710	10 720	10 740	10 750	10 760	10 770	10 780

När den taxerade inkomsten uppgår till 10 800 kronor eller därutöver, åtnjuter ensamstående skattskyldig icke ortsavdrag.

Tabell (forts.). Ortsgrupp IV.

Taxerad inkomst kr.	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90
1 900	—	10	20	30	40	50	60	70	80	90
2 000	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190
2 100	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290
2 200	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390
2 300	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490
2 400	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590
2 500	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690
2 600	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790
2 700	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890
2 800	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990
2 900	1 000	1 010	1 020	1 030	1 040	1 060	1 070	1 080	1 090	1 100
3 000	1 120	1 130	1 140	1 160	1 170	1 180	1 190	1 210	1 220	1 230
3 100	1 250	1 260	1 270	1 280	1 290	1 310	1 320	1 330	1 340	1 350
3 200	1 370	1 380	1 390	1 400	1 410	1 430	1 440	1 450	1 460	1 470
3 300	1 490	1 500	1 510	1 530	1 540	1 550	1 560	1 580	1 590	1 600
3 400	1 620	1 630	1 640	1 650	1 660	1 680	1 690	1 700	1 710	1 720
3 500	1 740	1 750	1 760	1 780	1 790	1 800	1 810	1 830	1 840	1 850
3 600	1 870	1 880	1 890	1 900	1 910	1 930	1 940	1 950	1 960	1 970
3 700	1 990	2 000	2 010	2 020	2 030	2 050	2 060	2 070	2 080	2 090
3 800	2 110	2 120	2 130	2 150	2 160	2 170	2 180	2 200	2 210	2 220
3 900	2 240	2 250	2 260	2 270	2 280	2 300	2 310	2 320	2 330	2 340
4 000	2 360	2 370	2 380	2 390	2 400	2 420	2 430	2 440	2 450	2 460
4 100	2 480	2 490	2 500	2 520	2 530	2 540	2 550	2 570	2 580	2 590
4 200	2 610	2 620	2 630	2 640	2 650	2 670	2 680	2 690	2 700	2 710
4 300	2 730	2 740	2 750	2 770	2 780	2 790	2 800	2 820	2 830	2 840
4 400	2 860	2 870	2 880	2 890	2 900	2 920	2 930	2 940	2 950	2 960
4 500	2 980	2 990	3 000	3 010	3 020	3 040	3 050	3 060	3 070	3 080
4 600	3 100	3 110	3 120	3 140	3 150	3 160	3 170	3 190	3 200	3 210
4 700	3 230	3 240	3 250	3 260	3 270	3 290	3 300	3 310	3 320	3 330
4 800	3 350	3 360	3 370	3 380	3 390	3 410	3 420	3 430	3 440	3 450
4 900	3 470	3 480	3 490	3 510	3 520	3 530	3 540	3 560	3 570	3 580
5 000	3 600	3 610	3 620	3 630	3 640	3 660	3 670	3 680	3 690	3 700
5 100	3 720	3 730	3 740	3 760	3 770	3 780	3 790	3 810	3 820	3 830
5 200	3 850	3 860	3 870	3 880	3 890	3 910	3 920	3 930	3 940	3 950
5 300	3 970	3 980	3 990	4 000	4 010	4 030	4 040	4 050	4 060	4 070
5 400	4 090	4 100	4 110	4 130	4 140	4 150	4 160	4 180	4 190	4 200
5 500	4 220	4 230	4 240	4 250	4 260	4 280	4 290	4 300	4 310	4 320
5 600	4 340	4 350	4 360	4 370	4 380	4 400	4 410	4 420	4 430	4 440
5 700	4 460	4 470	4 480	4 500	4 510	4 520	4 530	4 550	4 560	4 570
5 800	4 590	4 600	4 610	4 620	4 630	4 650	4 660	4 670	4 680	4 690
5 900	4 710	4 720	4 730	4 750	4 760	4 770	4 780	4 800	4 810	4 820
6 000	4 840	4 850	4 860	4 870	4 880	4 900	4 910	4 920	4 930	4 940
6 100	4 960	4 970	4 980	4 990	5 000	5 020	5 030	5 040	5 050	5 060
6 200	5 080	5 090	5 100	5 120	5 130	5 140	5 150	5 170	5 180	5 190
6 300	5 210	5 220	5 230	5 240	5 250	5 270	5 280	5 290	5 300	5 310
6 400	5 330	5 340	5 350	5 360	5 370	5 390	5 400	5 410	5 420	5 430
6 500	5 450	5 460	5 470	5 490	5 500	5 510	5 520	5 540	5 550	5 560
6 600	5 580	5 590	5 600	5 610	5 620	5 640	5 650	5 660	5 670	5 680
6 700	5 700	5 710	5 720	5 740	5 750	5 760	5 770	5 790	5 800	5 810
6 800	5 830	5 840	5 850	5 860	5 870	5 890	5 900	5 910	5 920	5 930
6 900	5 950	5 960	5 970	5 980	5 990	6 010	6 020	6 030	6 040	6 050

Tabell (forts.). Ortsgrupp IV.

Taxerad inkomst kr.	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90
7 000	6 070	6 080	6 090	6 110	6 120	6 130	6 140	6 160	6 170	6 180
7 100	6 200	6 210	6 220	6 230	6 240	6 260	6 270	6 280	6 290	6 300
7 200	6 320	6 330	6 340	6 350	6 360	6 380	6 390	6 400	6 410	6 420
7 300	6 440	6 450	6 460	6 480	6 490	6 500	6 510	6 530	6 540	6 550
7 400	6 570	6 580	6 590	6 600	6 610	6 630	6 640	6 650	6 660	6 670
7 500	6 690	6 700	6 710	6 730	6 740	6 750	6 760	6 780	6 790	6 800
7 600	6 820	6 830	6 840	6 850	6 860	6 880	6 890	6 900	6 910	6 920
7 700	6 940	6 950	6 960	6 970	6 980	7 000	7 010	7 020	7 030	7 040
7 800	7 060	7 070	7 080	7 100	7 110	7 120	7 130	7 150	7 160	7 170
7 900	7 190	7 200	7 210	7 220	7 230	7 250	7 260	7 270	7 280	7 290
8 000	7 310	7 320	7 330	7 340	7 350	7 370	7 380	7 390	7 400	7 410
8 100	7 430	7 440	7 450	7 470	7 480	7 490	7 500	7 520	7 530	7 540
8 200	7 560	7 570	7 580	7 590	7 600	7 620	7 630	7 640	7 650	7 660
8 300	7 680	7 690	7 700	7 720	7 730	7 740	7 750	7 770	7 780	7 790
8 400	7 810	7 820	7 830	7 840	7 850	7 870	7 880	7 890	7 900	7 910
8 500	7 930	7 940	7 950	7 960	7 970	7 990	8 000	8 010	8 020	8 030
8 600	8 050	8 060	8 070	8 090	8 100	8 110	8 120	8 140	8 150	8 160
8 700	8 180	8 190	8 200	8 210	8 220	8 240	8 250	8 260	8 270	8 280
8 800	8 300	8 310	8 320	8 330	8 340	8 360	8 370	8 380	8 390	8 400
8 900	8 420	8 430	8 440	8 460	8 470	8 480	8 490	8 510	8 520	8 530
9 000	8 550	8 560	8 570	8 580	8 590	8 610	8 620	8 630	8 640	8 650
9 100	8 670	8 680	8 690	8 710	8 720	8 730	8 740	8 760	8 770	8 780
9 200	8 800	8 810	8 820	8 830	8 840	8 860	8 870	8 880	8 890	8 900
9 300	8 920	8 930	8 940	8 950	8 960	8 980	8 990	9 000	9 010	9 020
9 400	9 040	9 050	9 060	9 080	9 090	9 100	9 110	9 130	9 140	9 150
9 500	9 170	9 180	9 190	9 200	9 210	9 230	9 240	9 250	9 260	9 270
9 600	9 290	9 300	9 310	9 320	9 330	9 350	9 360	9 370	9 380	9 390
9 700	9 410	9 420	9 430	9 450	9 460	9 470	9 480	9 500	9 510	9 520
9 800	9 540	9 550	9 560	9 570	9 580	9 600	9 610	9 620	9 630	9 640
9 900	9 660	9 670	9 680	9 700	9 710	9 720	9 730	9 750	9 760	9 770
10 000	9 790	9 800	9 810	9 820	9 830	9 850	9 860	9 870	9 880	9 890
10 100	9 910	9 920	9 930	9 940	9 950	9 970	9 980	9 990	10 000	10 010
10 200	10 030	10 040	10 050	10 070	10 080	10 090	10 100	10 120	10 130	10 140
10 300	10 160	10 170	10 180	10 190	10 200	10 220	10 230	10 240	10 250	10 260
10 400	10 280	10 290	10 300	10 310	10 320	10 340	10 350	10 360	10 370	10 380
10 500	10 400	10 410	10 420	10 440	10 450	10 460	10 470	10 490	10 500	10 510
10 600	10 530	10 540	10 550	10 560	10 570	10 590	10 600	10 610	10 620	10 630
10 700	10 650	10 660	10 670	10 690	10 700	10 710	10 720	10 740	10 750	10 760
10 800	10 780	10 790	10 800	10 810	10 820	10 840	10 850	10 860	10 870	10 880

När den taxerade inkomsten uppgår till 10 900 kronor eller därutöver, åtnjuter ensamstående skattskyldig icke orsavsdrag.

Tabell (forts.). Ortsgrupp V.

Taxerad inkomst kr.	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90
2 000	—	10	20	30	40	50	60	70	80	90
2 100	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190
2 200	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290
2 300	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390
2 400	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490
2 500	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590
2 600	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690
2 700	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790
2 800	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890
2 900	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990
3 000	1 000	1 010	1 020	1 030	1 050	1 060	1 070	1 080	1 100	1 110
3 100	1 120	1 130	1 150	1 160	1 170	1 180	1 200	1 210	1 220	1 230
3 200	1 250	1 260	1 270	1 280	1 300	1 310	1 320	1 330	1 350	1 360
3 300	1 370	1 380	1 400	1 410	1 420	1 430	1 450	1 460	1 470	1 480
3 400	1 500	1 510	1 520	1 530	1 550	1 560	1 570	1 580	1 600	1 610
3 500	1 620	1 630	1 650	1 660	1 670	1 680	1 700	1 710	1 720	1 730
3 600	1 750	1 760	1 770	1 780	1 800	1 810	1 820	1 830	1 850	1 860
3 700	1 870	1 880	1 900	1 910	1 920	1 930	1 950	1 960	1 970	1 980
3 800	2 000	2 010	2 020	2 030	2 050	2 060	2 070	2 080	2 100	2 110
3 900	2 120	2 130	2 150	2 160	2 170	2 180	2 200	2 210	2 220	2 230
4 000	2 250	2 260	2 270	2 280	2 300	2 310	2 320	2 330	2 350	2 360
4 100	2 370	2 380	2 400	2 410	2 420	2 430	2 450	2 460	2 470	2 480
4 200	2 500	2 510	2 520	2 530	2 550	2 560	2 570	2 580	2 600	2 610
4 300	2 620	2 630	2 650	2 660	2 670	2 680	2 700	2 710	2 720	2 730
4 400	2 750	2 760	2 770	2 780	2 800	2 810	2 820	2 830	2 850	2 860
4 500	2 870	2 880	2 900	2 910	2 920	2 930	2 950	2 960	2 970	2 980
4 600	3 000	3 010	3 020	3 030	3 050	3 060	3 070	3 080	3 100	3 110
4 700	3 120	3 130	3 150	3 160	3 170	3 180	3 200	3 210	3 220	3 230
4 800	3 250	3 260	3 270	3 280	3 300	3 310	3 320	3 330	3 350	3 360
4 900	3 370	3 380	3 400	3 410	3 420	3 430	3 450	3 460	3 470	3 480
5 000	3 500	3 510	3 520	3 530	3 550	3 560	3 570	3 580	3 600	3 610
5 100	3 620	3 630	3 650	3 660	3 670	3 680	3 700	3 710	3 720	3 730
5 200	3 750	3 760	3 770	3 780	3 800	3 810	3 820	3 830	3 850	3 860
5 300	3 870	3 880	3 900	3 910	3 920	3 930	3 950	3 960	3 970	3 980
5 400	4 000	4 010	4 020	4 030	4 050	4 060	4 070	4 080	4 100	4 110
5 500	4 120	4 130	4 150	4 160	4 170	4 180	4 200	4 210	4 220	4 230
5 600	4 250	4 260	4 270	4 280	4 300	4 310	4 320	4 330	4 350	4 360
5 700	4 370	4 380	4 400	4 410	4 420	4 430	4 450	4 460	4 470	4 480
5 800	4 500	4 510	4 520	4 530	4 550	4 560	4 570	4 580	4 600	4 610
5 900	4 620	4 630	4 650	4 660	4 670	4 680	4 700	4 710	4 720	4 730
6 000	4 750	4 760	4 770	4 780	4 800	4 810	4 820	4 830	4 850	4 860
6 100	4 870	4 880	4 900	4 910	4 920	4 930	4 950	4 960	4 970	4 980
6 200	5 000	5 010	5 020	5 030	5 050	5 060	5 070	5 080	5 100	5 110
6 300	5 120	5 130	5 150	5 160	5 170	5 180	5 200	5 210	5 220	5 230
6 400	5 250	5 260	5 270	5 280	5 300	5 310	5 320	5 330	5 350	5 360
6 500	5 370	5 380	5 400	5 410	5 420	5 430	5 450	5 460	5 470	5 480
6 600	5 500	5 510	5 520	5 530	5 550	5 560	5 570	5 580	5 600	5 610
6 700	5 620	5 630	5 650	5 660	5 670	5 680	5 700	5 710	5 720	5 730
6 800	5 750	5 760	5 770	5 780	5 800	5 810	5 820	5 830	5 850	5 860
6 900	5 870	5 880	5 900	5 910	5 920	5 930	5 950	5 960	5 970	5 980

Tabell (forts). Ortsgrupp V.

Taxerad inkomst kr.	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90
7 000	6 000	6 010	6 020	6 030	6 050	6 060	6 070	6 080	6 100	6 110
7 100	6 120	6 130	6 150	6 160	6 170	6 180	6 200	6 210	6 220	6 230
7 200	6 250	6 260	6 270	6 280	6 300	6 310	6 320	6 330	6 350	6 360
7 300	6 370	6 380	6 400	6 410	6 420	6 430	6 450	6 460	6 470	6 480
7 400	6 500	6 510	6 520	6 530	6 550	6 560	6 570	6 580	6 600	6 610
7 500	6 620	6 630	6 650	6 660	6 670	6 680	6 700	6 710	6 720	6 730
7 600	6 750	6 760	6 770	6 780	6 800	6 810	6 820	6 830	6 850	6 860
7 700	6 870	6 880	6 900	6 910	6 920	6 930	6 950	6 960	6 970	6 980
7 800	7 000	7 010	7 020	7 030	7 050	7 060	7 070	7 080	7 100	7 110
7 900	7 120	7 130	7 150	7 160	7 170	7 180	7 200	7 210	7 220	7 230
8 000	7 250	7 260	7 270	7 280	7 300	7 310	7 320	7 330	7 350	7 360
8 100	7 370	7 380	7 400	7 410	7 420	7 430	7 450	7 460	7 470	7 480
8 200	7 500	7 510	7 520	7 530	7 550	7 560	7 570	7 580	7 600	7 610
8 300	7 620	7 630	7 650	7 660	7 670	7 680	7 700	7 710	7 720	7 730
8 400	7 750	7 760	7 770	7 780	7 800	7 810	7 820	7 830	7 850	7 860
8 500	7 870	7 880	7 900	7 910	7 920	7 930	7 950	7 960	7 970	7 980
8 600	8 000	8 010	8 020	8 030	8 050	8 060	8 070	8 080	8 100	8 110
8 700	8 120	8 130	8 150	8 160	8 170	8 180	8 200	8 210	8 220	8 230
8 800	8 250	8 260	8 270	8 280	8 300	8 310	8 320	8 330	8 350	8 360
8 900	8 370	8 380	8 400	8 410	8 420	8 430	8 450	8 460	8 470	8 480
9 000	8 500	8 510	8 520	8 530	8 550	8 560	8 570	8 580	8 600	8 610
9 100	8 620	8 630	8 650	8 660	8 670	8 680	8 700	8 710	8 720	8 730
9 200	8 750	8 760	8 770	8 780	8 800	8 810	8 820	8 830	8 850	8 860
9 300	8 870	8 880	8 900	8 910	8 920	8 930	8 950	8 960	8 970	8 980
9 400	9 000	9 010	9 020	9 030	9 050	9 060	9 070	9 080	9 100	9 110
9 500	9 120	9 130	9 150	9 160	9 170	9 180	9 200	9 210	9 220	9 230
9 600	9 250	9 260	9 270	9 280	9 300	9 310	9 320	9 330	9 350	9 360
9 700	9 370	9 380	9 400	9 410	9 420	9 430	9 450	9 460	9 470	9 480
9 800	9 500	9 510	9 520	9 530	9 550	9 560	9 570	9 580	9 600	9 610
9 900	9 620	9 630	9 650	9 660	9 670	9 680	9 700	9 710	9 720	9 730
10 000	9 750	9 760	9 770	9 780	9 800	9 810	9 820	9 830	9 850	9 860
10 100	9 870	9 880	9 900	9 910	9 920	9 930	9 950	9 960	9 970	9 980
10 200	10 000	10 010	10 020	10 030	10 050	10 060	10 070	10 080	10 100	10 110
10 300	10 120	10 130	10 150	10 160	10 170	10 180	10 200	10 210	10 220	10 230
10 400	10 250	10 260	10 270	10 280	10 300	10 310	10 320	10 330	10 350	10 360
10 500	10 370	10 380	10 400	10 410	10 420	10 430	10 450	10 460	10 470	10 480
10 600	10 500	10 510	10 520	10 530	10 550	10 560	10 570	10 580	10 600	10 610
10 700	10 620	10 630	10 650	10 660	10 670	10 680	10 700	10 710	10 720	10 730
10 800	10 750	10 760	10 770	10 780	10 800	10 810	10 820	10 830	10 850	10 860
10 900	10 870	10 880	10 900	10 910	10 920	10 930	10 950	10 960	10 970	10 980

När den taxerade inkomsten uppgår till 11 000 kronor eller därutöver, åtnjuter ensamstående skattskyldig icke ortsavdrag.

Förslag
till
förordning om statlig förmögenhetsskatt.

Häri genom förordnas som följer.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Till staten skall årligen erläggas förmögenhetsskatt enligt i denna förordning givna bestämmelser.

Angående taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering till statlig förmögenhetsskatt stadgas i taxeringsförordningen.

Vid taxeringen till förmögenhetsskatt skola bestämmelserna i 3 §, 4 § tredje stycket och 64 § 2 mom. kommunalskattelagen äga motsvarande tillämpning. Likaledes skola, i den mån bestämmelserna i kommunalskattelagen eller i denna förordning meddelade, med stadganden i kommunalskattelagen likartade bestämmelser skola tillämpas vid taxeringen till förmögenhetsskatt, anvisningarna till kommunalskattelagen i motsvarande delar lända till efterrättelse.

Skattepliktig förmögenhet.

2 §.

Skattepliktig förmögenhet utgör kapitalvärdet av den skattskyldiges nedan i 3 § 1 mom. angivna tillgångar, i den mån samma värde överstiger kapitalvärdet av hans skulder.

3 §.

1 mom. Vid förmögenhetsberäkningen skola, i den mån ej annat framgår av 2 mom. här nedan, såsom tillgångar upptagas:

- a) fastighet, frälseränta inbegripen;
- b) tomträtt, vattenfallsrätt;
- c) lös egendom, som är avsedd för stadigvarande bruk i skattskyldigs förvärvsverksamhet eller att däri omsättas eller förbrukas, såsom levande och döda inventarier, råämnen, varor, förbrukningsartiklar och dylikt, gruvor, patent- och förlagsrätter, rätt till skogsavverkning å annans mark samt rätt till stenbrott och dylikt;
- d) kapital, som finnes kontant tillgängligt eller utlånats eller nedlagts i obligationer eller insatts i bank eller annorstädes eller bestått av andra ford-

ringar eller av aktier eller andelar i ekonomiska föreningar, bolag eller rederier, i den mån samma kapital icke är att hänföra till i c) här ovan nämnd egendom;

e) lös egendom, som är avsedd för ägarens och hans familjs personliga bruk och bekvämlighet och av beskaffenhet att böra hänföras till yttre inventarier, såsom ekipage, ridhästar, automobiler, motorcyklar, lustjakter, motorbåtar och dylikt, så ock smycken;

f) besittningsrätt till fastighet, där innehavaren ej enligt 7 § skall likställas med ägare, såvida rättigheten är utan vederlag eller mot visst belopp en gång för alla upplåten för innehavarens livstid eller för tid, som icke kommer att utlöpa inom fem år efter beskattningsårets utgång;

g) rätt till ränta, avkomst av fastighet eller annan stadigvarande förmån, som icke avses i f) här ovan, såvida rättigheten är förhandenvarande och bestämd att tillgodonjutas för den berättigades livstid eller för tid, som icke kommer att utlöpa inom fem år efter beskattningsårets utgång.

2 mom. Såsom tillgångar vid förmögenhetsberäkningen upptagas icke:

a) kapitalvärdet av kapitalförsäkring;

b) rätt till undantagsförmåner samt till pension och annan förmån, som åtnjutes på grund av förutvarande tjänsteförhållande, ävensom till sådan livränta, varom förmäles i 32 § 2 mom. a)—c) kommunalskattelagen;

c) rätt till annan ränta, avkomst eller förmån än i b) avses, därest densamma är bestämd att tillgodonjutas för den berättigades livstid samt värdet av vad han årligen må i sådant avseende åtnjuta understiger 1 000 kronor;

d) rätt till förmögenhet, varav annan för närvarande åtnjuter avkastningen;

e) möbler, husgeråd och andra inre lösören, som äro avsedda för den skattskyldiges och hans familjs personliga bruk;

f) konstverk, bok-, konst- och därmed jämförliga samlingar, såframt ej ägaren med dem driver handel eller yrkesmässigt håller dem för allmänheten tillgängliga;

g) sådana tillgångar, som avses i 1 mom. e) här ovan, därest sammanlagda värdet av dessa tillgångar icke överstiger 1 000 kronor;

h) patent- och förlagsrätter, som icke äro tillgångar i rörelse, ävensom rätt till firmanamn, varumärke, mönsterskydd, tidnings titel och dylikt;

i) förråd av livsmedel eller andra förnödenheter, som äro avsedda för den skattskyldiges och hans familjs personliga behov, samt kontant hushållskassa eller därmed jämförlig, för den skattskyldiges löpande utgifter avsedd kassa.

(Se vidare anvisningarna.)

4 §.

Värdesättning av tillgångar, som i 3 § 1 mom. omförmälas, skall ske med hänsyn till förhållandena vid beskattningsårets utgång och med iakttagande av här nedan meddelade bestämmelser.

Fastighet, frälseränta inbegripen, upptages till det taxeringsvärde, som vid nämnda tidpunkt var för densamma gällande. Var sådant värde då ej åsatt eller har under beskattningsåret omständighet inträffat, som kan under taxeringsperioden påkalla förändrad värdering, upptages fastigheten till det taxeringsvärde, som för taxeringsåret bliver densamma åsatt.

Tomträtt eller vattenfallsrätt skall upptagas till det värde, som rättigheten med hänsyn till villkoren vid upplåtelsen och den tid, som därför återstår, kan anses hava betingat vid en försäljning under normala förhållanden.

Lös egendom, som är avsedd för stadigvarande bruk i jordbruk med binäringar, i skogsbruk eller i rörelse, skall värdesättas i enlighet med vedertaget affärsbruk inom det slag av verksamhet, däri egendomen är nedlagd.

Fordran, som löper med ränta, skall, därest den icke är tillgång i rörelse, upptagas till sitt kapitalbelopp utan inberäkning av under beskattningsåret upplupen men ej förfallen ränta.

Fordran, som ej är förfallen och därå ränta ej skall beräknas för tiden före förfallodagen, uppskattas till belopp, som efter en räntefot av fem procent utgör fordringens förhandenvarande värde enligt vid denna förordning fogad tabell I. Osäker fordran upptages till det belopp, varmed den kan beräknas inflyta. Vårdelös fordran upptages icke.

Värdepapper, som noteras å inländsk eller utländsk börs, upptages till det noterade värdet, såframt antagas kan, att detta motsvarar vad som må hava varit påräkneligt vid försäljning under normala förhållanden.

Annan för evärdlig tid utgående ränta, avkomst eller förmån än frälseränta uppskattas till tjuvu gånger det belopp, vartill den uppgått under beskattningsåret.

Kapitalvärdet av på livstid eller viss tid utgående ränta, avkomst eller förmån uppskattas efter det belopp, rättigheten motsvarat under beskattningsåret, och en räntefot av fem för hundra om året enligt de vid denna förordning fogade tabellerna II, III och IV.

Rättighet, som icke är bestämd att utgå under någons livstid men ändock är av obestämd varaktighet, uppskattas med ledning av tabellerna III och IV, såsom om den skolat utgå för den berättigades livstid, dock högst till tio gånger det värde, rättigheten senast för helt år motsvarat.

Är rättighet beroende av varaktigheten av flera personers liv sålunda, att rättigheten upphör vid den först avlidnes frånfälle, bestämmes rättighetens kapitalvärde efter den äldstes levnadsålder. Fortfar däremot rättigheten oförändrad till den sist avlidnes frånfälle, beräknas värdet efter den yngstes ålder.

Andel i ekonomisk förening, vars behållna tillgångar vid likvidation allenast delvis skola skiftas mellan medlemmarna, skall upptagas till ett värde motsvarande den del av föreningens förmögenhet som skulle fallit på andelen därest föreningen trätt i likvidation.

Övrig lös egendom upptages till det värde, som den kan anses hava betingat vid försäljning under normala förhållanden.

(Se vidare anvisningarna.)

5 §.

Vid förmögenhetsberäkningen skola den skattskyldiges skulder upptagas till sitt kapitalvärde, sådant detta var vid beskattningsårets utgång.

Skuld, som löper med ränta och icke är att hänföra till rörelse, skall upptagas till sitt kapitalbelopp utan tillägg av under året upplupen men ej förfallen ränta.

Angående beräkningen av kapitalvärdet av skuld, som ej är förfallen och därå ränta ej skall beräknas för tiden före förfallodagen, ävensom av kapitalvärdet av förpliktelse, vilken innefattar skyldighet att till annan utgiva undantagsförmåner, pension, annan livränta eller därmed jämförlig avgift, skall vad i 4 § stadgas angående beräkningen av kapitalvärdet av fordran eller av ränta, avkomst, förmån eller annan rättighet äga motsvarande tillämpning.

Borgensförbindelse, för vilken betalningsskyldighet ännu ej inträtt, så ock annan villkorlig skuld får ej avdragas vid beräkningen, liksom ej heller vid beskattningsårets utgång oreglerade hushållsskulder och därmed jämförliga skulder.

Under avdragsgilla skulder inbegripas även den skattskyldiges oguldna, på grund av taxering under beskattningsåret eller något föregående år utgående skatter.

Skattskyldighet för förmögenhet.

6 §.

1 mom. Skyldighet att erlagga skatt för förmögenhet åligger, såframt ej annat föreskrives i särskilda bestämmelser, meddelade på grund av överenskommelse eller beslut, varom i 20 och 21 §§ sägs:

a) fysiska personer, vilka voro här i riket bosatta vid beskattningsårets utgång, och oskifta dödsbon efter personer, som vid dödsfallet voro här i riket bosatta, ävensom i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt omförmälda familjestiftelser:

för all den förmögenhet, de vid beskattningsårets utgång ägt vare sig här i riket eller å utländsk ort;

b) föreningar och samfund, vilkas medlemmar icke på grund av medlemskapet äga del i föreningens eller samfundets förmögenhet, ägare av för gemensamt behov avsatta så kallade besparingsskogar, häradsallmänningar samt andra likartade samfälligheter, som förvaltas självständigt för delägarernas gemensamma räkning, ävensom andra stiftelser än familjestiftelser, samtliga dock endast om och i den mån de äro skyldiga erlagga skatt för inkomst:

för den förmögenhet, de vid beskattningsårets utgång ägt vare sig här i riket eller å utländsk ort;

c) fysiska personer, vilka icke voro här i riket bosatta vid beskattningsårets utgång, oskifta dödsbon efter personer, som vid dödsfallet icke voro här i riket bosatta, samt utländska bolag:

för den förmögenhet, de vid beskattningsårets utgång haft här i riket nedlagd, till den del den icke utgjorts av svenska aktier, dock att skattskyldighet föreligger för sådana aktier, som äro nedlagda i rörelse här i riket.

Medlem av konungahuset är frikallad från utgörande av skatt för förmögenhet.

För skattskyldiga, om vilka i 18 § förmäles, bestämmes skyldigheten att erlægga skatt för förmögenhet efter de i samma paragraf meddelade föreskrifter.

Hypoteksföreningar, bostadskreditföreningar och jordbrukets kreditkassor äro frikallade från skattskyldighet för förmögenhet.

2 mom. Med här i riket nedlagd förmögenhet avses:

a) tillgångar, som omförmälas i 3 § 1 mom. a) och b), försåvitt desamma finnas här i riket;

b) tillgångar, som omförmälas i 3 § 1 mom. c) och d), försåvitt desamma finnas här i riket och äro avsedda för företag, som av skattskyldig härstädes bedrives; samt

c) svenska aktier och andelar i svenska ekonomiska föreningar, bolag och rederier, i den mån dessa tillgångar icke ingå under b) i detta mom.

När skattskyldighet för förmögenhet är begränsad enligt vad i 1 mom. stadgas, får vid förmögenhetsberäkningen avdrag ske allenast för skuld, som häftar vid den förmögenhet skattskyldigheten avser.

(Se vidare anvisningarna.)

7 §.

I fråga om skyldighet att erlægga skatt för förmögenhet likställas med ägare:

a) den som innehar fast eller lös egendom med fideikommissrätt;

b) innehavare av fastighet med stadgad åborätt; innehavare av så kallad ofri tomt i stad och den som eljest innehar fastighet med ständig eller ärftlig besittningsrätt; innehavare av skogsområde, som blivit av staten upplåtet till bergshanteringens understöd;

c) efterlevande make, som under sin livstid äger åtnjuta avkastningen av förmögenhet, tillhörande den först avlidne makens kvarlåtenskap;

d) annan, som under sin livstid äger åtnjuta avkastningen av förmögenhet, vartill äganderätten tillagts någon hans avkomling, adoptivbarn eller adoptivbarns avkomling;

e) den som i enlighet med stiftelses ändamål att tillgodose viss familjs eller vissa familjers ekonomiska intressen under sin livstid äger åtnjuta avkastningen av förmögenhet, vartill äganderätten tillkommer stiftelsen;

f) så ock eljest den som äger åtnjuta avkastningen av förmögenhet, vartill äganderätten tillkommer annan, därest sådant förhållande föreligger, att han finnes i avseende, varom nu är fråga, skäligen böra betraktas såsom förmögenhetens ägare.

Föreskrifterna i e) och f) här ovan må dock ej föranleda till att förmögenheten beräknas högre än till tjugufem gånger det belopp, som avkastningen av förmögenheten utgjort under nästföregående beskattningsår.

(Se vidare anvisningarna.)

8 §.

Har skattskyldig hemmavarande barn, som den 1 november året näst före taxeringsåret icke fyllt 21 år, skall, därest barnets till statlig inkomstskatt beräknade beskattningsbara inkomst icke uppgår till minst 10 kronor, den skattskyldige taxeras jämväl för barnets förmögenhet. I den skattskyldiges skattepliktiga förmögenhet inbegripes i sådant fall jämväl barnets förmögenhet.

Beräkning av statlig förmögenhetsskatt.

9 §.

Statlig förmögenhetsskatt skall utgå i förhållande till den på nedan angivet sätt bestämda beskattningsbara förmögenheten.

Såsom beskattningsbar förmögenhet upptages, utom i fall som avses i tredje och fjärde styckena här nedan, den skattskyldiges skattepliktiga förmögenhet vid beskattningsårets utgång.

Därest för fysisk person eller oskift dödsbo den skattepliktiga förmögenheten överstiger trettio gånger ett belopp, motsvarande summan av de för den skattskyldige för ifrågavarande beskattningsår enligt förordningen om statlig inkomstskatt fastställda inkomsterna av olika förvärvskällor, minskad med enligt samma förordning medgivna avdrag för underskott å förvärvskälla (*sammanräknad nettoinkomst*) samt den skattepliktiga förmögenheten ej överstiger 100 000 kronor, skall den beskattningsbara förmögenheten utgöra ett belopp, motsvarande trettio gånger den sammanräknade nettoinkomsten, dock minst femtio procent av den skattepliktiga förmögenheten.

Överstiger den skattepliktiga förmögenheten för skattskyldig, som i föregående stycke avses, 100 000 kronor och motsvarar trettio gånger den sammanräknade nettoinkomsten högst nämnda belopp, skall den skattepliktiga förmögenheten minskas med skillnaden mellan 100 000 kronor och vad som motsvarar trettio gånger den sammanräknade nettoinkomsten eller, om trettio gånger den sammanräknade nettoinkomsten understiger 50 000 kronor, med sistnämnda belopp. Vad som härefter återstår utgör beskattningsbar förmögenhet.

Har vid uppskattning av förmögenhet den värdesättning av tillgångar i rörelse, som skett i skattskyldigs räkenskaper och som godkänts vid inkomstberäkningen, frångåtts, skall till grund för tillämpning av de i tredje och fjärde styckena meddelade bestämmelserna läggas den sammanräknade nettoinkomst som skulle hava fastställts, om den vid förmögenhetsuppskattningen gjorda värdesättningen av tillgångarna tillämpats även vid inkomstberäkningen. Vid beräkning av den i föregående punkt avsedda inkomsten skall iakttagas, att värdesättning av tillgångarna vid utgången av närmast föregående beskattningsår skall ske enligt grunder motsvarande dem, vilka tillämpats vid förmögenhetsuppskattningen för det beskattningsår varom fråga är.

Beskattningsbar förmögenhet utföres i fulla hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

10 §.

Fysisk person, oskift dödsbo, utländskt bolag eller i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt omförmäld familjestiftelse skall icke utgöra statlig förmögenhetsskatt, därest den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 30 000 kronor.

Ej heller föreligger skatteplikt till statlig förmögenhetsskatt för juridisk person som avses i 6 § 1 mom. b) denna förordning, därest den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 5 000 kronor.

11 §.

1 mom. Statlig förmögenhetsskatt skall för fysisk person, oskift dödsbo, utländskt bolag samt i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt omförmäld familjestiftelse utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 100 000 kronor: sex promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 30 000 kronor, dock lägst en krona;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

100 000 men icke 150 000 kr.:	420 kr. för 100 000 kr. och	10 ^{0/100} av återstoden;
150 000 » » 200 000 » :	920 » » 150 000 » »	12 ^{0/100} » » ;
200 000 » » 300 000 » :	1 520 » » 200 000 » »	15 ^{0/100} » » ;
300 000 kr.	: 3 020 » » 300 000 » »	18 ^{0/100} » » .

2 mom. Statlig förmögenhetsskatt skall för juridisk person, som avses i 6 § 1 mom. b) denna förordning, utgöra:

en och en halv promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 5 000 kronor, dock lägst en krona.

12 §.

1 mom. För äkta makar, som under hela beskattningsåret eller större delen därav levt tillsammans, beräknas den skattepliktiga förmögenheten för makarna var för sig, varvid boets gemensamma förmögenhet inräknas i mannens skattepliktiga förmögenhet. Har därvid skuld, som i 5 § avses, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den därtill närmast berättigade makens förmögenhet, må bristen avräknas å den andra makens förmögenhet. Den beskattningsbara förmögenheten beräknas för makarna gemensamt under hänsynstagande, vid tillämpning av 9 § tredje och fjärde styckena, till makarnas sammanlagda nettoinkomst. Frågan om skatteplikt enligt 10 § bedömes med hänsyn till makarnas sålunda bestämda beskattningsbara förmögenhet. Skatt beräknas likaledes efter nämnda förmögenhet samt fördelas å makarna efter deras skattepliktiga förmögenheter.

2 mom. Äkta makar, som under hela beskattningsåret eller större delen därav levt åtskilda, skola i fråga om taxering till statlig förmögenhetsskatt anses såsom av varandra oberoende skattskyldiga.

Eftertaxering.

13 §.

Har skattskyldig i uppgift eller upplysning, som avgivits till ledning vid taxering, lämnat oriktigt meddelande, eller har han, ehuru uppgiftspliktig, underlåtit avlämna uppgift eller infordrad upplysning, och har därav föranletts, att han icke blivit taxerad till statlig förmögenhetsskatt eller att han blivit för lågt taxerad till sådan skatt, skall han eftertaxeras till statlig förmögenhetsskatt att utgå med det belopp, som genom berörda förfarande undandragits statsverket. Beträffande dylik eftertaxering skall vad som är stadgat rörande eftertaxering till statlig inkomstskatt äga motsvarande tillämpning.

Beskattningsort.

14 §.

Skattskyldig taxeras till statlig förmögenhetsskatt i den kommun, där han skall taxeras till statlig inkomstskatt.

Allmänna bestämmelser.

15 §.

1 mom. Har här i riket bosatt skattskyldig avlidit och efterlämnat bodelägare, som vid hans frånfälle var beroende av honom för sin försörjning, och har dödsboet att på grund av taxering för förmögenhet enligt denna förordning erlägga kvarstående eller tillkommande skatt under uppbördstermin, som äger rum eller avslutas efter dödsfallet, äger beskattningsnämnd, där ömmande omständigheter äro för handen, att efter framställning från dödsboet medgiva befrielse från erläggande helt eller delvis av nämnda skatt. Befrielse som nyss sagts må avse skatt, som påförts den avlidne eller, såvitt angår det beskattningsår varunder dödsfallet inträffade, oskift dödsbo efter honom. Befrielse må dock icke avse skatt, som påförts på grund av eftertaxering och som rätteligen skolat erläggas under uppbördstermin, vilken ägt rum före dödsfallet.

Framställning som avses i första stycket skall avlämnas senast under andra kalenderåret efter dödsåret.

2 mom. För statlig förmögenhetsskatt, som påförts avliden person eller, såvitt angår det beskattningsår varunder dödsfallet inträffade, oskift dödsbo efter honom, svare dödsboet ej med mera än tillgångarna i boet. Är boet skiftat, svare bodelägare icke för mera än vad av skatten å hans lott belöper och icke i något fall med mera än hans lott i boet utgör.

Vad nu sagts skall gälla även statlig förmögenhetsskatt, som på grund av eftertaxering påförts i stället för avliden person hans dödsbo.

16 §.

1 mom. Vad i denna förordning stadgas om person, som varit här i riket bosatt, skall jämväl äga tillämpning å person, som i Sverige stadigvarande vistats utan att vara härstädes bosatt.

2 mom. Med utländskt bolag skall, där ej annat uttryckligen stadgas, i denna förordning likställas främmande stat samt utländsk menighet, försäkringsanstalt och förening ävensom annan här i riket icke hemmahörande juridisk person.

17 §.

Å svensk medborgare, som tillhört svensk beskickning hos utländsk makt eller lönat svenskt konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som på grund av sin tjänst varit bosatt utomlands, skall tillämpas vad i denna förordning stadgas angående här i riket bosatt person.

Vad nu sagts gäller jämväl sådan persons hustru samt barn under 18 år, därest de varit svenska medborgare och bott hos honom.

18 §.

Person, som tillhört främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat eller beskickningens eller konsulatets betjäning och som icke varit svensk medborgare, anses i beskattningshänseende icke hava varit här i riket bosatt. Sådan person åtnjuter, förutom den inskränkning i skattskyldigheten som följer av vad nu sagts, frikallelse från skattskyldighet för förmögenhet, som utgöres av andelar i svenska ekonomiska föreningar. Skatt skall av person, varom nu är fråga, utgöras i den kommun här i riket, där han under beskattningsåret först haft sitt egentliga bo och hemvist eller, utan att sådant fall förelegat, stadigvarande vistats.

Vad ovan sagts gäller jämväl sådan persons hustru, barn under 18 år och enskilda tjänare, därest de bott hos honom och icke varit svenska medborgare.

19 §.

Där för tillämpningen av denna förordning erfordras tabeller eller föreskrifter utöver vad de vid förordningen fogade tabellerna och anvisningarna innehålla, äger Konungen utfärda sådana tabeller eller föreskrifter.

Om undantag från denna förordnings bestämmelser i vissa fall.

20 §.

1 mom. Är förmögenhet, för vilken statlig förmögenhetsskatt skall utgöras, tillika underkastad motsvarande beskattning i annan stat, och har, till förekommande av eller lindring i dylik dubbelbeskattning, överenskommelse träffats om uppdelning av beskattningsrätten mellan nämnda stat och Sverige eller förordnande meddelats, att viss förmögenhet eller förmögenhet av visst slag skall helt eller delvis vara fri från beskattning här i riket, skall beskatt-

ning. som äger rum med tillämpning av överenskommelse eller förordnande, varom nu sagts, anses hava ägt rum enligt denna förordning.

2 mom. Konungen äger, till förekommande av eller lindring i sådan dubbelbeskattning, som i 1 mom. sägs, med annan stats regering träffa överenskommelse, såvitt avser fördelning i beskattningshänseende mellan berörda stat och Sverige av förmögenhet, som är underkastad dubbelbeskattning, eller ock, under förutsättning av ömsesidighet i tillämpliga hänseenden, förordna, att viss förmögenhet eller förmögenhet av visst slag skall helt eller delvis vara fri från beskattning här i riket.

I fall, varom i detta mom. förmäles, må Konungen förklara, att statlig förmögenhetsskatt skall för skattskyldig fastställas till högre belopp än gällande bestämmelser eljest skulle föranleda, dock att skatten ej må komma att uppgå till större del, procentuellt beräknad, av den på grundval av överenskommelsen eller beslutet fastställda beskattningsbara förmögenheten än skatten skulle utgjort av den beskattningsbara förmögenhet, som skulle hava fastställts, om hänsyn ej tagits till överenskommelsen eller beslutet.

Överenskommelse med främmande stats regering i fråga, varom i detta mom. förmäles, skall upphöra att gälla senast vid det årsskifte, som infaller närmast efter det en uppsägningstid av högst sex månader tilländalupit.

3 mom. Konungen äger meddela de närmare föreskrifter, som må finnas erforderliga för tillämpning av överenskommeiser eller förordnanden, varom i denna paragraf stadgas.

21 §.

Under förutsättning av ömsesidighet må Konungen medgiva befrielse från utgörande av skatt för förmögenhet, bestående av främmande stat tillhörig, för dess beskickning eller konsulat härstädes avsedd fastighet.

22 §.

Skuld, som häftar vid förmögenhet, vilken jämlikt överenskommelse eller beslut varom i 20 § eller 21 § sägs ej skall här i riket beskattas, får icke vid taxering till statlig förmögenhetsskatt avräknas från förmögenhet, som skall taga till beskattning härstädes.

23 §.

Om skattskyldig blivit genom beslut av vederbörande myndigheter beskattad för samma förmögenhet såväl här i riket som i utländsk stat, må Konungen på ansökan av den skattskyldige efter vederbörandes hörande kunna, därest ömmande omständigheter eller eljest synnerliga skäl föreligga, till undvikande av eller lindring i dubbelbeskattningen, förordna om efterskänkande av statlig förmögenhetsskatt. Har skatten redan erlagts, återbetalkommes den i den ordning, som för restitution av skatt i uppborrdsförordningen stadgas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1948, från och med vilken dag förordningen den 28 september 1928 (nr 373) om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt förordningen den 17 juni 1938 (nr 370) om särskild skatt å förmögenhet, förstnämnda förordning såvitt angår skatt för förmögenhet, skola upphöra att gälla. I samband med denna förordnings ikraftträdande skall följande iakttagas:

1) Äldre bestämmelser skola fortfarande äga tillämpning vid 1948 års taxering, så ock i fråga om eftertaxering för år 1948 eller tidigare år.

2) Såvida icke eljest meddelade föreskrifter till annat föranleda, skall efter denna förordnings ikraftträdande vad i lag eller annan allmän författning sägs

angående *förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt* i stället avse, där fråga är om förmögenhet, förordningen om statlig förmögenhetsskatt,

angående *förordningen om särskild skatt å förmögenhet* i stället avse förordningen om statlig förmögenhetsskatt, samt

angående den *enligt förordningen om särskild skatt å förmögenhet beskattningsbara förmögenheten* i stället avse den enligt förordningen om statlig förmögenhetsskatt beskattningsbara förmögenheten.

Anvisningar

till 3 och 4 §§.

1. Tillgång, som efter ty i dessa paragrafer sägs skall ingå i förmögenhetsberäkningen, skall därvid upptagas, även om den under beskattningsåret icke lämnat avkastning. Oanvända tomter samt aktier och andra värdehandlingar skola alltså medtagas, även om någon inkomst därav ej influtit under året.

2. Såsom affärsbruk i rörelse får anses gälla, att tillgångar, som äro avsedda till stadigvarande bruk i rörelsen, upptagas till anskaffningsvärdet, därå årliga avskrivningar göras för utrangering, slitning och annan värdeminskning. Emellertid förekommer understundom, att avskrivningar å tillgångar till stadigvarande bruk i rörelsen icke verkställas eller göras i större omfattning än som varit av förhållandena påkallad. Härtill skall hänsyn tagas vid värdesättningen av tillgångarna, så att vederbörliga avskrivningar alltid beräknas men tillika hållas inom skäligen belopp.

Lager av råämnen eller varor värderas såsom helhet utan hänsyn till påräknelig vinst vid försäljning i detalj.

Den omständigheten, att vid inkomstberäkning viss värdesättning varom ovan sagts blivit godkänd, medför ej att denna skall anses bindande jämväl för förmögenhetsberäkningen.

I fråga om värdesättning av tillgångar inom jordbruk med binäringar samt skogsbruk gäller, att levande inventarier sättas till sitt värde i allmänna marknaden, och att vid värdesättning av döda inventarier samma förfarande följes, som ovan är för rörelse angivet.

3. Är fordran för sin tillkomst gjord beroende av ett villkor, som är *ovisst*, antingen i den meningen att det är osäkert, om den såsom villkor bestämda tilldragelsen kommer att inträffa, eller i den meningen att det visserligen är säkert, att tilldragelsen skall inträffa, men *ovisst när*, skall fordringen icke medräknas. Däremot har den omständigheten, att fordran, som löper utan ränta, ännu ej är förfallen till betalning, betydelse endast för beräkningen av dess förhandenvarande värde (4 §).

4. Rättighet skall anses vara bestämd att tillgodonjutas för tid, som icke kommer att utlöpa inom fem år efter beskattningsårets utgång, även för det fall att viss tid icke blivit bestämd, men anledning icke förefinnes att antaga, att rättigheten kommer att upphöra tidigare än efter det femte årets utgång.

till 6 §.

Såsom här i riket nedlagd förmögenhet anses icke vad någon placerar i sverska obligationer eller i inteckningar i här belägen fastighet eller vad han har innestående på bankräkning här i riket eller eljest har att här fordra, där fordringen icke grundar sig på affärsverksamhet, som han, ensam eller jämte annan, här i riket utövat. Ej heller föranleder den omständigheten, att utom riket bosatt person under vistelse här i riket medfört värdehandlingar eller annan lös egendom eller att han anförtrott dylik egendom i vård hos annan härstädes, att egendomen blir att anse såsom här i riket nedlagd förmögenhet.

till 7 §.

Förhållande som avses i 7 § f) kan tänkas föreligga, då det är sannolikt att förmögenheten eller dess värde och rätten till avkastningen därav komma att i framtiden åter förenas hos den som har rätt till avkastningen eller denne närstående person. Den omständigheten, att äganderätten skilts från rätten till avkastningen, kan i dylikt fall vara att betrakta mera som en, exempelvis för att vinna lättnad i beskattning, tillämpad yttre form än som en anordning åsyftande att åstadkomma en verklig överflyttning av de förmåner, innehavet av förmögenheten kan anses medföra.

T a b e l l I

utvisande kapitalvärdet, efter en räntefot av 5 procent, av en efter förloppet av nedanstående antal år till betalning förfallen fordran eller skuld å 100 kronor, därå ränta ej skall beräknas för tiden före förfallodagen.

Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde
1	95·24	26	28·12	51	8·31	76	2·45
2	90·70	27	26·78	52	7·91	77	2·34
3	86·38	28	25·51	53	7·53	78	2·22
4	82·27	29	24·29	54	7·17	79	2·12
5	78·35	30	23·14	55	6·83	80	2·02
6	74·62	31	22·04	56	6·51	81	1·92
7	71·07	32	20·99	57	6·20	82	1·83
8	67·68	33	19·99	58	5·90	83	1·74
9	64·46	34	19·04	59	5·62	84	1·66
10	61·39	35	18·13	60	5·35	85	1·58
11	58·47	36	17·27	61	5·10	86	1·51
12	55·68	37	16·44	62	4·86	87	1·43
13	53·03	38	15·66	63	4·62	88	1·37
14	50·51	39	14·91	64	4·40	89	1·30
15	48·10	40	14·20	65	4·19	90	1·24
16	45·81	41	13·53	66	3·99	91	1·18
17	43·63	42	12·88	67	3·80	92	1·12
18	41·55	43	12·27	68	3·62	93	1·07
19	39·57	44	11·69	69	3·45	94	1·02
20	37·69	45	11·13	70	3·29	95	0·97
21	35·89	46	10·60	71	3·13	96	0·92
22	34·18	47	10·09	72	2·98	97	0·88
23	32·56	48	9·61	73	2·84	98	0·84
24	31·01	49	9·16	74	2·70	99	0·80
25	29·53	50	8·72	75	2·58	100	0·76

T a b e l l I I

utvisande kapitalvärdet, efter en räntefot av 5 procent, av en under nedanstående antal år utgående, vid slutet av varje år till betalning förfallen ränta (avkomst, förmån) å 1 krona.

Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde
1	0·95	26	14·38	51	18·34	76	19·51
2	1·86	27	14·64	52	18·42	77	19·53
3	2·72	28	14·90	53	18·49	78	19·56
4	3·55	29	15·14	54	18·57	79	19·58
5	4·33	30	15·37	55	18·63	80	19·60
6	5·08	31	15·59	56	18·70	81	19·62
7	5·79	32	15·80	57	18·76	82	19·63
8	6·46	33	16·00	58	18·82	83	19·65
9	7·11	34	16·19	59	18·88	84	19·67
10	7·72	35	16·37	60	18·93	85	19·68
11	8·31	36	16·55	61	18·98	86	19·70
12	8·86	37	16·71	62	19·03	87	19·71
13	9·39	38	16·87	63	19·08	88	19·73
14	9·90	39	17·02	64	19·12	89	19·74
15	10·38	40	17·16	65	19·16	90	19·75
16	10·84	41	17·29	66	19·20	91	19·76
17	11·27	42	17·42	67	19·24	92	19·78
18	11·69	43	17·55	68	19·28	93	19·79
19	12·09	44	17·66	69	19·31	94	19·80
20	12·46	45	17·77	70	19·34	95	19·81
21	12·82	46	17·88	71	19·37	96	19·82
22	13·16	47	17·98	72	19·40	97	19·82
23	13·49	48	18·08	73	19·43	98	19·83
24	13·80	49	18·17	74	19·46	99	19·84
25	14·09	50	18·26	75	19·48	100	19·85

Utgår beloppet i stället vid början av varje år, erhålles kapitalvärdet genom att öka närmast föregående tal med 1.

Tabell III

utvisande kapitalvärdet, efter en räntefot av 5 procent, av en livränta eller annan förmån, som vid slutet av varje år under en persons av mankönlivstid utgår med belopp eller till värde av 1 krona.

Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde
0	15-76	30	15-76	60	9-85	90	1-85
1	17-24	31	15-65	61	9-56	91	1-72
2	17-52	32	15-53	62	9-27	92	1-59
3	17-60	33	15-41	63	8-96	93	1-48
4	17-63	34	15-27	64	8-67	94	1-35
5	17-62	35	15-13	65	8-36	95	1-25
6	17-60	36	14-99	66	8-05	96	1-17
7	17-56	37	14-84	67	7-73	97	1-12
8	17-51	38	14-69	68	7-43	98	1-03
9	17-45	39	14-53	69	7-11	99	0-90
10	17-38	40	14-36	70	6-80	100	0-81
11	17-31	41	14-20	71	6-48	101	0-69
12	17-23	42	14-02	72	6-17	102	0-55
13	17-14	43	13-85	73	5-86	103	0-40
14	17-05	44	13-66	74	5-55	104	0-23
15	16-95	45	13-47	75	5-25		
16	16-86	46	13-27	76	4-95		
17	16-77	47	13-07	77	4-66		
18	16-69	48	12-86	78	4-38		
19	16-62	49	12-64	79	4-11		
20	16-55	50	12-41	80	3-85		
21	16-49	51	12-18	81	3-60		
22	16-43	52	11-95	82	3-35		
23	16-37	53	11-71	83	3-12		
24	16-30	54	11-46	84	2-89		
25	16-22	55	11-21	85	2-69		
26	16-14	56	10-96	86	2-50		
27	16-05	57	10-69	87	2-32		
28	15-96	58	10-41	88	2-14		
29	15-86	59	10-13	89	1-98		

Utgår livräntan i stället vid slutet av varje halvår, ökas kapitalvärdet med 0·25. Utgår den vid slutet av varje kvartal, ökas det med 0·375. Utgår den vid början av varje år, ökas det med 1.

T a b e l l I V

utvisande kapitalvärdet, efter en räntefot av 5 procent, av en livränta eller annan förmån, som vid slutet av varje år under en persons av k v i n n ö n livstid utgår med belopp eller till värde av 1 krona.

Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde
0	16-13	30	16-00	60	10-36	90	2-10
1	17-33	31	15-90	61	10-06	91	1-95
2	17-59	32	15-80	62	9-76	92	1-80
3	17-66	33	15-69	63	9-45	93	1-67
4	17-69	34	15-58	64	9-13	94	1-55
5	17-68	35	15-46	65	8-81	95	1-42
6	17-66	36	15-34	66	8-49	96	1-34
7	17-63	37	15-21	67	8-16	97	1-29
8	17-58	38	15-08	68	7-83	98	1-22
9	17-53	39	14-94	69	7-51	99	1-12
10	17-47	40	14-80	70	7-18	100	1-02
11	17-40	41	14-65	71	6-85	101	0-91
12	17-33	42	14-49	72	6-52	102	0-80
13	17-25	43	14-33	73	6-21	103	0-64
14	17-18	44	14-16	74	5-89	104	0-47
15	17-11	45	13-98	75	5-57	105	0-26
16	17-04	46	13-79	76	5-27		
17	16-97	47	13-59	77	4-97		
18	16-91	48	13-39	78	4-70		
19	16-84	49	13-18	79	4-41		
20	16-77	50	12-96	80	4-14		
21	16-71	51	12-74	81	3-88		
22	16-64	52	12-50	82	3-63		
23	16-57	53	12-26	83	3-39		
24	16-50	54	12-01	84	3-16		
25	16-42	55	11-75	85	2-96		
26	16-34	56	11-49	86	2-76		
27	16-27	57	11-22	87	2-58		
28	16-18	58	10-94	88	2-41		
29	16-09	59	10-66	89	2-25		

Utgår livräntan i stället vid slutet av varje halvår, ökas kapitalvärdet med 0-25. Utgår den vid slutet av varje kvartal, ökas det med 0-375. Utgår den vid början av varje år, ökas det med 1.

Förslag
till
förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

Härigenom förordnas, att 1 §, 2 § 1 mom., 26 § 1 och 3 mom., 28 § 2 och 3 mom., 29 § 1 mom., 34 §, 36 § 1 mom., 77 § 2 och 4 mom., 78 §, 80 §, 84 § 2 mom., 86 §, 90 § 3 mom., 92 §, 93 §, 96 § 2 mom., 97 a §, 98 §, 100 § 1 mom., 104 a §, 105 §, 119 §, 123 § 2 mom., 124 a § 1 mom., 128 § 1 mom., 130 §, 137 §, 144 § 1 mom. samt 145 § 4 mom. taxeringsförordningen den 28 september 1928¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att 141 § 3 mom. samma förordning skall erhålla den lydelse som i det följande angives.

Nuvarande lydelse:

1 §.

Taxering till beskattning enligt kommunalskattelagen, enligt förordningarna om statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* och om *särskild skatt å förmögenhet* samt enligt lagen om skogsaccis verkställas av särskilda beskattningsnämnder i den ordning här nedan angives.

2 §.

1 m o m. I denna förordning förstås med

allmän fastighetstaxering: sådan taxering av fastighet, som skall verkställas år 1933 och därefter vart femte år;

särskild fastighetstaxering: sådan taxering av fastighet, som skall verkställas de år, då allmän fastighetstaxering icke äger rum;

Föreslagen lydelse:

1 §.

Taxering till beskattning enligt kommunalskattelagen, enligt förordningarna om statlig *inkomstskatt* och om *statlig förmögenhetsskatt* samt enligt lagen om skogsaccis verkställas av särskilda beskattningsnämnder i den ordning här nedan angives.

2 §.

1 m o m. I denna förordning förstås med

allmän fastighetstaxering: sådan taxering av fastighet, som skall verkställas år 1933 och därefter vart femte år;

särskild fastighetstaxering: sådan taxering av fastighet, som skall verkställas de år, då allmän fastighetstaxering icke äger rum;

¹ Senaste lydelse av 1 §, 2 § 1 mom., 26 § 1 mom., 84 § 2 mom., 90 § 3 mom. och 130 § se 1938:374, av 128 § 1 mom. se 1940:141, av 144 § 1 mom. se 1943:314, av 28 § 2 mom., 29 § 1 mom., 34 §, 36 § 1 mom., 77 § 2 och 4 mom., 80 §, 92 § 1 mom., 93 §, 97 a §, 98 §, 100 § 1 mom., 104 a §, 105 §, 119 §, 123 § 2 mom. och 124 a § 1 mom. se 1943:855 samt av 28 § 3 mom., 78 §, 86 § och 145 § 4 mom. se 1945:901.

Nuvarande lydelse:

taxering för inkomst eller förmögenhet: taxering till kommunal inkomstskatt, till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* och till *särskild skatt å förmögenhet*; samt

virkestaxering: taxering till skogsaccis.

Särskild fastighetstaxering — — — årlig taxering.

26 §.

1 mom. Nedannämnda skattskyldiga äro, där ej annat följer av stadgandet i 3 mom., skyldiga att utan anmaning till ledning för egen taxering för inkomst eller förmögenhet avlämna deklARATION (s j ä l v d e k l a r a t i o n), nämligen:

1) verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag eller står under offentlig kontroll, samt ekonomisk förening, så ock annan juridisk person, som antingen under beskattningsåret haft förvärvskälla av beskaffenhet, att skattskyldighet för därav härflytande inkomst åligger honom enligt kommunalskattelagen eller förordningen om statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt*, eller enligt 12 § nämnda förordning är skattskyldig för förmögenhet;

2) fysisk person, därest han antingen

a) nästföregående år varit taxerad till kommunal inkomstskatt eller statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* eller *särskild skatt å förmögenhet*;

b) under beskattningsåret haft inkomst av beskaffenhet, att skattskyldighet därför åligger honom enligt kommunalskattelagen eller förordningen om statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt*, eller vid samma års ut-

Föreslagen lydelse:

taxering för inkomst eller förmögenhet: taxering till kommunal inkomstskatt, till statlig *inkomstskatt* och till *statlig förmögenhetsskatt*; samt

virkestaxering: taxering till skogsaccis.

Särskild fastighetstaxering — — — årlig taxering.

26 §.

1 mom. Nedannämnda skattskyldiga äro, där ej annat följer av stadgandet i 3 mom., skyldiga att utan anmaning till ledning för egen taxering för inkomst eller förmögenhet avlämna deklARATION (s j ä l v d e k l a r a t i o n), nämligen:

1) verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag eller står under offentlig kontroll, samt ekonomisk förening, så ock annan juridisk person, som antingen under beskattningsåret haft förvärvskälla av beskaffenhet, att skattskyldighet för därav härflytande inkomst åligger honom enligt kommunalskattelagen eller förordningen om statlig *inkomstskatt*, eller enligt 6 § förordningen om *statlig förmögenhetsskatt* är skattskyldig för förmögenhet;

2) fysisk person, därest han antingen

a) nästföregående år varit taxerad till kommunal inkomstskatt eller statlig *inkomstskatt* eller *statlig förmögenhetsskatt*;

b) under beskattningsåret haft inkomst av beskaffenhet, att skattskyldighet därför åligger honom enligt kommunalskattelagen eller förordningen om statlig *inkomstskatt*, och i sådant fall tillika hans enligt kommu-

Nuvarande lydelse:

gång ägt förmögenhet, för vilken han är skattskyldig enligt nämnda förordning, och i sådant fall tillika hans enligt kommunalskattelagen beräknade taxerade inkomst i någon kommun eller hans enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt beräknade taxerade inkomst jämte en etthundradedel av förmögenheten uppgått, i fråga om sådan person som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, till minst 600 kronor och, i fråga om annan person, till minst 100 kronor; eller

c) vid beskattningsårets utgång ägt förmögenhet, uppgående till minst 20 000 kronor, för vilken han är skattskyldig enligt förordningen om särskild skatt å förmögenhet.

Vid bedömandet av fysisk persons deklarationsskyldighet skall, om han under beskattningsåret varit gift och under större delen av året levt tillsammans med den andra maken, hänsyn tagas, förutom till hans egen inkomst och förmögenhet, även till boets och den andra makens inkomst och förmögenhet. Har skattskyldig barn, skall hänsyn tagas jämväl till barnets förmögenhet, därest han enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt eller förordningen om särskild skatt å förmögenhet skall taxeras därför.

Vid tillämpning — — — riket bosatta.

Avlider skattskyldig — — — den avlidne.

3 m o m. Lapp är ej skyldig avgiva deklaration för inkomst av renskötsel eller i sådan rörelse nedlagd förmögenhet, och skall förty vid tillämpning av bestämmelsen i 1 mom. första stycket under 2) b) så anses,

Föreslagen lydelse:

nalskattelagen beräknade taxerade inkomst i någon kommun eller hans enligt förordningen om statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomst uppgått, i fråga om sådan person som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, till minst 600 kronor och, i fråga om annan person, till minst 100 kronor; eller

c) vid beskattningsårets utgång ägt förmögenhet, uppgående till minst 30 000 kronor, för vilken han är skattskyldig enligt förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

Vid bedömandet av fysisk persons deklarationsskyldighet skall, om han under beskattningsåret varit gift och under större delen av året levt tillsammans med den andra maken, hänsyn tagas, förutom till hans egen inkomst och förmögenhet, även till boets och den andra makens inkomst och förmögenhet. Har skattskyldig barn, skall hänsyn tagas jämväl till barnets förmögenhet, därest han enligt förordningen om statlig förmögenhetsskatt skall taxeras därför.

Vid tillämpning — — — riket bosatta.

Avlider skattskyldig — — — den avlidne.

3 m o m. Lapp är ej skyldig avgiva deklaration för inkomst av renskötsel eller i sådan rörelse nedlagd förmögenhet, och skall förty vid tillämpning av bestämmelserna i 1 mom. första stycket under 2) b) och

Nuvarande lydelse:

som om dylik inkomst eller förmögenhet ej vore underkastad beskattning. Önskar lapp avgiva uppgift om inkomst eller förmögenhet, som nu sagts, må uppgift härom lämnas i självdeklaration, vilken avlämnas i vanlig ordning, eller ock särskild uppgift angående renskötsel avgivas på sätt i 41 § stadgas.

28 §.

2 m o m. Deklarationsskyldig, som icke är fysisk person, oskift dödsbo eller familjestiftelse, skall avgiva *allmän självdeklaration* inom det län, där han är skattskyldig till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* eller *särskild skatt å förmögenhet*. Sådan deklarationsskyldig skall därjämte avgiva *särskild självdeklaration* i varje annat län, inom vilket han är skattskyldig till kommunal inkomstskatt. Här avsedd deklarationsskyldig, som icke är skattskyldig till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* eller *särskild skatt å förmögenhet*, skall avgiva särskild självdeklaration i varje län, inom vilket han är skattskyldig till kommunal inkomstskatt.

Särskild självdeklaration — — — flera exemplar.

Självdeklaration, som — — — eller bolaget.

3 m o m. Deklarationsskyldig, som är fysisk person, oskift dödsbo eller familjestiftelse och som är skattskyldig till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* eller *särskild skatt å förmögenhet*, skall avgiva dels i den kommun, där han var mantalsskriven för året näst före taxeringsåret eller, utan att hava varit mantalsskriven,

Föreslagen lydelse:

c) så anses, som om dylik inkomst eller förmögenhet ej vore underkastad beskattning. Önskar lapp avgiva uppgift om inkomst eller förmögenhet, som nu sagts, må uppgift härom lämnas i självdeklaration, vilken avlämnas i vanlig ordning, eller ock särskild uppgift angående renskötsel avgivas på sätt i 41 § stadgas.

28 §.

2 m o m. Deklarationsskyldig, som icke är fysisk person, oskift dödsbo eller familjestiftelse, skall avgiva *allmän självdeklaration* inom det län, där han är skattskyldig till statlig *inkomstskatt* eller *statlig förmögenhetsskatt*. Sådan deklarationsskyldig skall därjämte avgiva *särskild självdeklaration* i varje annat län, inom vilket han är skattskyldig till kommunal inkomstskatt. Här avsedd deklarationsskyldig, som icke är skattskyldig till statlig *inkomstskatt* eller *statlig förmögenhetsskatt*, skall avgiva särskild självdeklaration i varje län, inom vilket han är skattskyldig till kommunal inkomstskatt.

Särskild självdeklaration — — — flera exemplar.

Självdeklaration, som — — — eller bolaget.

3 m o m. Deklarationsskyldig, som är fysisk person, oskift dödsbo eller familjestiftelse och som är skattskyldig till statlig *inkomstskatt* eller *statlig förmögenhetsskatt*, skall avgiva dels i den kommun, där han var mantalsskriven för året näst före taxeringsåret eller, utan att hava varit mantalsskriven, är skattskyldig till

Nuvarande lydelse:

är skattskyldig till sådan skatt, allmän självdeklaration till ledning vid taxering till nämnda skatter och till kommunal inkomstskatt i samma kommun, dels i varje annan kommun, där han är skattskyldig till kommunal inkomstskatt, särskild självdeklaration till ledning vid taxering till sådan skatt. Här avsedd deklarationsskyldig, som icke är skattskyldig till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* eller *särskild skatt å förmögenhet*, skall avgiva särskild självdeklaration i varje kommun, där han är skattskyldig till kommunal inkomstskatt.

Finnes inom — — — särskild kommun.

29 §.

1 mom. Allmän självdeklaration — — — område; ävensom

6) den skattskyldiges tillgångar och skulder vid slutet av beskattningsåret, om och i den mån skattskyldighet för förmögenhet åligger honom.

Har skattskyldig — — — och skulder.

Svenskt aktiebolag eller svensk ekonomisk förening, som haft intäkt genom utdelning, för vilken jämlikt 7 § h) förordningen om statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* skatteplikt icke föreligger, skall tillika lämna uppgift om utdelningens belopp.

Inländsk försäkringsanstalt — — —
30 § kommunalskattelagen.

Utländsk försäkringsanstalt — — —
av försäkring.

Belopp, som — — — öretal bortfalla.

Föreslagen lydelse:

sådan skatt, allmän självdeklaration till ledning vid taxering till nämnda skatter och till kommunal inkomstskatt i samma kommun, dels i varje annan kommun, där han är skattskyldig till kommunal inkomstskatt, särskild självdeklaration till ledning vid taxering till sådan skatt. Här avsedd deklarationsskyldig, som icke är skattskyldig till statlig *inkomstskatt* eller *statlig förmögenhetsskatt*, skall avgiva särskild självdeklaration i varje kommun, där han är skattskyldig till kommunal inkomstskatt.

Finnes inom — — — särskild kommun.

29 §.

1 mom. Allmän självdeklaration — — — område; ävensom

6) den skattskyldiges tillgångar och skulder vid slutet av beskattningsåret, *ändå att förmögenheten icke uppgår till skattepliktigt belopp, dock endast* om och i den mån skattskyldighet för förmögenhet åligger honom.

Har skattskyldig — — — och skulder.

Svenskt aktiebolag eller svensk ekonomisk förening, som haft intäkt genom utdelning, för vilken jämlikt 7 § h) förordningen om statlig *inkomstskatt* skatteplikt icke föreligger, skall tillika lämna uppgift om utdelningens belopp.

Inländsk försäkringsanstalt — — —
30 § kommunalskattelagen.

Utländsk försäkringsanstalt — — —
av försäkring.

Belopp, som — — — öretal bortfalla.

Nuvarande lydelse:

34 §.

Vanligt handelsbolag, kommanditbolag så ock rederi för registreringspliktigt fartyg skall varje år till ledning för delägares taxering utan anmaning avlämna följande uppgifter angående bolaget eller rederiet, nämligen

a) för varje kommun, där delägare är skattskyldig till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt*: uppgift, särskilt för varje sådan delägare, vilken uppgift skall avfattas enligt reglerna för allmän självdeklaration och tillika innehålla upplysning om den delägaren tillkommande andelen av bolagets eller rederiets inkomst och värdet av hans andel eller lott i bolaget eller rederiet; samt

b) för varje — — — delägare belöper.

Äro bolagets eller rederiets samtliga delägare skattskyldiga till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* i samma kommun eller samma distrikt, skall dock uppgift, som i b) avses, icke lämnas för den kommunen eller det distriktet.

Vid uppgift — — — där förmäles.

36 §.

1 m o m. Självdeklaration, som — — — under taxeringsåret.

Staten, landsting — — — 31 mars.

Verk eller — — — före taxeringsåret.

På ansökan av deklarationsskyldig, som visar att i följd av hans förvärvskällors särskilda beskaffenhet eller verksamhetens mera betydande omfattning eller annan omständighet av säregen beskaffenhet hinder möter att avlämna självdeklaration inom ovan stadgad tid, må, om den dekla-

Föreslagen lydelse:

34 §.

Vanligt handelsbolag, kommanditbolag så ock rederi för registreringspliktigt fartyg skall varje år till ledning för delägares taxering utan anmaning avlämna följande uppgifter angående bolaget eller rederiet, nämligen

a) för varje kommun, där delägare är skattskyldig till statlig *inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt*: uppgift, särskilt för varje sådan delägare, vilken uppgift skall avfattas enligt reglerna för allmän självdeklaration och tillika innehålla upplysning om den delägaren tillkommande andelen av bolagets eller rederiets inkomst och värdet av hans andel eller lott i bolaget eller rederiet; samt

b) för varje — — — delägare belöper.

Äro bolagets eller rederiets samtliga delägare skattskyldiga till statlig *inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt* i samma kommun eller samma distrikt, skall dock uppgift, som i b) avses, icke lämnas för den kommunen eller det distriktet.

Vid uppgift — — — där förmäles.

36 §.

1 m o m. Självdeklaration, som — — — under taxeringsåret.

Staten, landsting — — — 31 mars.

Verk eller — — — före taxeringsåret.

På ansökan av deklarationsskyldig, som visar att i följd av hans förvärvskällors särskilda beskaffenhet eller verksamhetens mera betydande omfattning eller annan omständighet av säregen beskaffenhet hinder möter att avlämna självdeklaration inom ovan stadgad tid, må, om den dekla-

Nuvarande lydelse:

rationsskyldige är skattskyldig till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt*, taxeringsintendenten i det län, där den deklARATIONSSKYLDIGE har att avgiva allmän självdeklaration, och, om den deklARATIONSSKYLDIGE icke är skattskyldig till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt*, taxeringsintendenten i det län, där den deklARATION, ANSÖKNINGEN avser, skall avgivas, utsätta särskild tid för avlämnandet.

Vad i — — — eller rederi.

77 §.

2 m o m. Särskild taxeringsnämnd verkställer, utom i fall som i 4 mom. sägs, taxering till kommunal inkomstskatt, statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt samt särskild skatt å förmögenhet* av sådana skattskyldiga inom nämndens taxeringsdistrikt, som icke äro fysiska personer, oskifta dödsbon eller familjestiftelser.

4 m o m. Den gemensamma taxeringsnämnden har att verkställa dels taxering till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* och *särskild skatt å förmögenhet* av skattskyldiga, som sakna hemortskommun i riket, ävensom av sådana i 26 § *förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt* omförmälda skattskyldiga, som jämlikt § 3 mom. 2 *mantalsskrivningsförordningen* skola mantalsskrivas inom *Stockholms stad* och *S:t Nikolai församling*, dels ock taxering till kommunal inkomstskatt av skattskyldiga, då sådan taxering skall ske för gemensamt kommunalt ändamål.

Taxering, som — — — särskilt taxeringsdistrikt.

Föreslagen lydelse:

rationsskyldige är skattskyldig till statlig *inkomstskatt eller statlig förmögenhetsskatt*, taxeringsintendenten i det län, där den deklARATIONSSKYLDIGE har att avgiva allmän självdeklaration, och, om den deklARATIONSSKYLDIGE icke är skattskyldig till statlig *inkomstskatt eller statlig förmögenhetsskatt*, taxeringsintendenten i det län, där den deklARATION, ANSÖKNINGEN avser, skall avgivas, utsätta särskild tid för avlämnandet.

Vad i — — — eller rederi.

77 §.

2 m o m. Särskild taxeringsnämnd verkställer, utom i fall som i 4 mom. sägs, taxering till kommunal inkomstskatt, statlig *inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt* av sådana skattskyldiga inom nämndens taxeringsdistrikt, som icke äro fysiska personer, oskifta dödsbon eller familjestiftelser.

4 m o m. Den gemensamma taxeringsnämnden har att verkställa dels taxering till statlig *inkomstskatt* och *statlig förmögenhetsskatt* av skattskyldiga, som sakna hemortskommun i riket, ävensom av sådana i 17 § *förordningen om statlig inkomstskatt* och 17 § *förordningen om statlig förmögenhetsskatt* omförmälda skattskyldiga, som jämlikt 14 § 2 mom. och 36 § 1 mom. *folkbokföringsförordningen* skola mantalsskrivas i *Storkyrkoförsamlingen i Stockholm*, dels ock taxering till kommunal inkomstskatt av skattskyldiga, då sådan taxering skall ske för gemensamt kommunalt ändamål.

Taxering, som — — — särskilt taxeringsdistrikt.

Nuvarande lydelse:

78 §.

Taxeringsnämndens ordförande — — — vederbörande taxeringsnämndsordförande;

g) att när fråga uppkommer att beträffande barn, vilkas föräldrar icke varit under beskattningsåret gifta med varandra eller, ehuru gifta med varandra, levt åtskilda, tillerkänna en av föräldrarna helt familjeavdrag för barnet, i fall, då den andre av föräldrarna ej skall taxeras inom distriktet, lämna vederbörande taxeringsnämnds ordförande meddelande om förhållandet;

h) att även — — — vinnande behövt.

Det åligger — — — nämnden kunna lämnas.

På begäran — — — ordföranden kunna lämnas.

80 §.

Kronoombudet har — — — av denne;

b) att vid granskningen tillse, att kronans intresse vid taxeringen till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* och *särskild skatt å förmögenhet* varder behörigen iakttaget; samt

c) att, i — — — och verkställa förekommande längdföring.

Med avseende — — — samt verkställa förekommande längdföring.

84 §.

2 m o m. Varje år beslutar taxeringsnämnden, i den mån icke annat i 85 § stadgas, för envar skattskyldig, huruvida och till vilket belopp taxering till kommunal inkomstskatt samt till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* och *särskild skatt å förmögenhet* skall honom åsättas.

Föreslagen lydelse:

78 §.

Taxeringsnämndens ordförande — — — vederbörande taxeringsnämndsordförande;

g) att när fråga uppkommer att beträffande barn, vilkas föräldrar icke varit under beskattningsåret gifta med varandra eller, ehuru gifta med varandra, levt åtskilda, *vid taxeringen till kommunal inkomstskatt* tillerkänna en av föräldrarna helt familjeavdrag för barnet, i fall, då den andre av föräldrarna ej skall taxeras inom distriktet, lämna vederbörande taxeringsnämnds ordförande meddelande om förhållandet;

h) att även — — — vinnande behövt.

Det åligger — — — nämnden kunna lämnas.

På begäran — — — ordföranden kunna lämnas.

80 §.

Kronoombudet har — — — av denne;

b) att vid granskningen tillse, att kronans intresse vid taxeringen till statlig *inkomstskatt* och *statlig förmögenhetsskatt* varder behörigen iakttaget; samt

c) att, i — — — och verkställa förekommande längdföring.

Med avseende — — — samt verkställa förekommande längdföring.

84 §.

2 m o m. Varje år beslutar taxeringsnämnden, i den mån icke annat i 85 § stadgas, för envar skattskyldig, huruvida och till vilket belopp taxering till kommunal inkomstskatt samt till statlig *inkomstskatt* och *statlig förmögenhetsskatt* skall honom åsättas.

Nuvarande lydelse:

Så snart ske kan skall nämnden företaga taxering till kommunal inkomstskatt beträffande sådana inom taxeringsdistriktet skattskyldiga, som skola taxeras till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* av annan taxeringsnämnd. För envar, som därvid taxerats, skall underrättelse, huru taxeringen utfallit, med uppgift jämväl om nettointäkt och uppskattad inkomst för varje förvärvskälla, ofördröjligen avlätas till omförmälda taxeringsnämnd.

Har taxeringsnämnd i fråga om skattskyldighet för förmögenhet med ägare likställt den som åtnjuter avkastningen av förmögenhet, vartill äganderätten tillkommer stiftelse, skall, där stiftelsen skall taxeras till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* av annan taxeringsnämnd, underrättelse om berörda taxeringsåtgärd ofördröjligen avlätas till sist omförmälda taxeringsnämnd.

86 §.

För varje lokalt taxeringsdistrikt eller, om sådant distrikt består av mer än en kommun, för varje kommun skola föras särskilda taxeringslängder, nämligen två längder över taxeringen av fastigheter (*f a s t i g h e t s l ä n g d e r*), av vilka den ena skall upptaga fastigheter, som jämlikt 5 § 1, 3 eller 5 mom. kommunalskattelagen äro undantagna från skatteplikt, och den andra skall upptaga övriga fastigheter, med undantag för sådana, som avses i 5 § 2 mom. nämnda lag, en längd över taxeringen till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* och till kommunal inkomstskatt (*i n k o m s t l ä n g d*), en längd över taxeringen till

Föreslagen lydelse:

Så snart ske kan skall nämnden företaga taxering till kommunal inkomstskatt beträffande sådana inom taxeringsdistriktet skattskyldiga, som skola taxeras till statlig *inkomstskatt* av annan taxeringsnämnd. För envar, som därvid taxerats, skall underrättelse, huru taxeringen utfallit, med uppgift jämväl om nettointäkt och uppskattad inkomst för varje förvärvskälla, ofördröjligen avlätas till omförmälda taxeringsnämnd.

Har taxeringsnämnd i fråga om skattskyldighet för förmögenhet med ägare likställt den som åtnjuter avkastningen av förmögenhet, vartill äganderätten tillkommer stiftelse, skall, där stiftelsen skall taxeras till statlig *förmögenhetsskatt* av annan taxeringsnämnd, underrättelse om berörda taxeringsåtgärd ofördröjligen avlätas till sist omförmälda taxeringsnämnd.

86 §.

För varje lokalt taxeringsdistrikt eller, om sådant distrikt består av mer än en kommun, för varje kommun skola föras särskilda taxeringslängder, nämligen två längder över taxeringen av fastigheter (*f a s t i g h e t s l ä n g d e r*), av vilka den ena skall upptaga fastigheter, som jämlikt 5 § 1, 3 eller 5 mom. kommunalskattelagen äro undantagna från skatteplikt, och den andra skall upptaga övriga fastigheter, med undantag för sådana, som avses i 5 § 2 mom. nämnda lag, en längd över taxeringen till statlig *inkomstskatt* och till kommunal inkomstskatt (*i n k o m s t l ä n g d*), en längd över taxeringen till *statlig för-*

Nuvarande lydelse:

särskild skatt å förmögenhet (förmögenhetslängd) ävensom en längd över taxeringen till skogsaccis (skogsaccislängd). Hos den gemensamma taxeringsnämnden skola föras särskild inkomstlängd och särskild förmögenhetslängd över taxering för inkomst eller förmögenhet av skattskyldiga, som omförmälas i 77 § 4 mom.

Hos särskild — — — egen upp-
bördsförvaltning.

De beslutade — — — skattskyldi-
ges namn.

I inkomstlängden antecknas särskilt
dels i avseende å statlig *inkomst-
och förmögenhetsskatt* yrkesbeteck-
ning för den skattskyldige, uppskattad
inkomst av olika förvärvskällor, med-
givet avdrag för underskott å för-
värvskälla, sammanräknad nettoin-
komst, medgivna allmänna avdrag
som icke avse underskott å förvärvs-
källa, *taxerat belopp*, beloppet av
medgivna ortsavdrag, dock ej så-
vitt angår ensamstående skattskyldig,
samt *beskattningsbart belopp* med an-
givande tillika, där det ej framgår
av längdens uppställning, av den
punkt i 18 § 2 mom. *förordningen om
statlig inkomst- och förmögenhets-
skatt*, enligt vilken *grundbeloppet för
däri ingående bottensskatt* skall beräk-
nas;

dels i — — — beskattningsbar
inkomst;

dels ock, till ledning för påfö-
ring av pensionsavgift enligt lagen
om folkpensionering, för envar, som
vid taxeringsårets början uppnått
sjutton men ej *sextiofem* års ålder,
*beräknat taxerat belopp enligt för-
ordningen om statlig inkomst- och*

Föreslagen lydelse:

mögenhetsskatt (förmögenhets-
längd) ävensom en längd över taxe-
ringen till skogsaccis (skogsac-
cislängd). Hos den gemensamma
taxeringsnämnden skola föras sär-
skild inkomstlängd och särskild för-
mögenhetslängd över taxering för in-
komst eller förmögenhet av skatt-
skyldiga, som omförmälas i 77 § 4
mom.

Hos särskild — — — egen upp-
bördsförvaltning.

De beslutade — — — skattskyldi-
ges namn.

I inkomstlängden antecknas särskilt
dels i avseende å statlig *inkomst-
skatt* yrkesbeteckning för den skatt-
skyldige, uppskattad inkomst av olika
förvärvskällor, medgivet avdrag för
underskott å förvärvskälla, samman-
räknad nettoinkomst, medgivna all-
männa avdrag som icke avse under-
skott å förvärvskälla, *taxerad inkomst*,
beloppet av medgivna ortsavdrag,
dock ej såvitt angår ensamstående
skattskyldig, samt *beskattningsbar in-
komst* med angivande tillika, där det
ej framgår av längdens uppställning,
av den punkt i 10 § 2 mom. *förord-
ningen om statlig inkomstskatt*, enligt
vilken *skatten* skall beräknas;

dels i — — — beskattningsbar
inkomst;

dels ock, till ledning för påfö-
ring av pensionsavgift enligt lagen
om folkpensionering, för envar, som
vid taxeringsårets början uppnått
sjutton men ej *sextiosex* års ålder,
*beräknad taxerad inkomst enligt för-
ordningen om statlig inkomstskatt*,

Nuvarande lydelse:

förmögenhetsskatt, därest detsamma icke införts på grund av föreskriften här ovan.

I förmögenhetslängden angives den till *särskild skatt å förmögenhet* beskattningsbara förmögenheten.

Närmare föreskrifter ——— Kungl. Maj:t.

Taxeringslängderna underskrivas — — — och ledamöter.

90 §.

3 m o m. Skall i fråga om stiftelse *grundbelopp för den i statliga inkomst- och förmögenhetsskatten ingående bottenskatten* beräknas enligt 18 § 2 mom. a) *förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt*, åligger det taxeringsnämndens ordförande att ofördröjligen i rekommenderat brev med allmänna posten tillsända stiftelsen underrättelse därom.

92 §.

1 m o m. Har skattskyldig haft förvärvskälla, som enligt kommunal-skattelagens bestämmelser om beskattningsort är att hänföra till skilda provningsdistrikt, skola genom vederbörande taxeringsintendentens försorg, så snart ske kan efter det inkomst- och förmögenhetslängderna för året med tillhörande handlingar inkommit till länsstyrelsen och senast den 31 juli, till den mellankommunala provningsnämnden översändas de självdeklarationer och andra handlingar, som avgivits till ledning vid den skattskyldiges taxering för inkomst eller förmögenhet dels i kommun, till vilken dylik förvärvskälla är att hänföra, dels ock, därest han inom an-

Föreslagen lydelse:

därest denna inkomst icke införts på grund av föreskriften här ovan.

I förmögenhetslängden angives den till *statlig förmögenhetsskatt* beskattningsbara förmögenheten.

Närmare föreskrifter — — — Kungl. Maj:t.

Taxeringslängderna underskrivas — — — och ledamöter.

90 §.

3 m o m. Skall i fråga om stiftelse *den statliga inkomstskatten* beräknas enligt 10 § 1 mom. *förordningen om statlig inkomstskatt eller den statliga förmögenhetsskatten* beräknas enligt 11 § 1 mom. *förordningen om statlig förmögenhetsskatt*, åligger det taxeringsnämndens ordförande att ofördröjligen i rekommenderat brev med allmänna posten tillsända stiftelsen underrättelse därom.

92 §.

1 m o m. Har skattskyldig haft förvärvskälla, som enligt kommunal-skattelagens bestämmelser om beskattningsort är att hänföra till skilda provningsdistrikt, skola genom vederbörande taxeringsintendentens försorg, så snart ske kan efter det inkomst- och förmögenhetslängderna för året med tillhörande handlingar inkommit till länsstyrelsen och senast den 31 juli, till den mellankommunala provningsnämnden översändas de självdeklarationer och andra handlingar, som avgivits till ledning vid den skattskyldiges taxering för inkomst eller förmögenhet dels i kommun, till vilken dylik förvärvskälla är att hänföra, dels ock, därest han

Nuvarande lydelse:

nan kommun är skattskyldig till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt*, i denna kommun. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift, skola till den mellankommunala prövningsnämnden jämväl översändas de självdeklarationer och andra handlingar, som avgivits till ledning vid den andra makens taxering för inkomst eller förmögenhet i nämnda kommuner, därest 52 § 1 mom. kommunalskattelagen eller 19 § 1 mom. *förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt* är tillämplig å makarnas taxering. Samtidigt härmed skola överlämnas utdrag av inkomst- och förmögenhetslängderna samt taxeringsnämndernas protokoll, såvitt angår ifrågavarande taxeringar.

2 m o m. Föreligger beträffande annan skattskyldig än i 1 mom. nämnts fråga, i vilket prövningsdistrikt han skall taxeras till kommunal inkomstskatt för viss inkomst eller till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt*, skola handlingarna rörande dylik skattskyldigs taxering för inkomst eller förmögenhet på enahanda sätt avskiljas, fullständigas och översändas till den mellankommunala prövningsnämnden.

93 §.

Taxeringsintendenten har — — — 57 § 3 mom. kommunalskattelagen.

Finner taxeringsintendenten — — — 79 § 3 mom. sägs.

Jämväl i — — — föranstalta därom.

Finner taxeringsintendenten — — — taxeringsnämndens ordförande.

Föreslagen lydelse:

inom annan kommun är skattskyldig till statlig *inkomstskatt eller statlig förmögenhetsskatt*, i denna kommun. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift, skola till den mellankommunala prövningsnämnden jämväl översändas de självdeklarationer och andra handlingar, som avgivits till ledning vid den andra makens taxering för inkomst eller förmögenhet i nämnda kommuner, därest 52 § 1 mom. kommunalskattelagen eller 11 § 1 mom. *förordningen om statlig inkomstskatt eller 12 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt* är tillämplig å makarnas taxering. Samtidigt härmed skola överlämnas utdrag av inkomst- och förmögenhetslängderna samt taxeringsnämndernas protokoll, såvitt angår ifrågavarande taxeringar.

2 m o m. Föreligger beträffande annan skattskyldig än i 1 mom. nämnts fråga, i vilket prövningsdistrikt han skall taxeras till kommunal inkomstskatt för viss inkomst eller till statlig *inkomstskatt eller statlig förmögenhetsskatt*, skola handlingarna rörande dylik skattskyldigs taxering för inkomst eller förmögenhet på enahanda sätt avskiljas, fullständigas och översändas till den mellankommunala prövningsnämnden.

93 §.

Taxeringsintendenten har — — — 57 § 3 mom. kommunalskattelagen.

Finner taxeringsintendenten — — — 79 § 3 mom. sägs.

Jämväl i — — — föranstalta därom.

Finner taxeringsintendenten — — — taxeringsnämndens ordförande.

Nuvarande lydelse:

Landskamreraren har — — — erfordrerlig utredning.

I fråga om sådana skattskyldiga, vilka skola taxeras till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* inom visst prövningsdistrikt och därjämte till kommunal inkomstskatt inom annat prövningsdistrikt, utan att dock sådant fall föreligger, som i 96 § 2 mom. avses, böra taxeringsintendenterna i de olika distrikten samråda för åvägabringande av likformig taxering.

96 §.

2 m o m. Har skattskyldig haft förvärvskälla, som enligt kommunal-skattelagens bestämmelser om beskattningsort är att hänföra till skilda prövningsdistrikt, skall den mellan-kommunala prövningsnämnden taga befattning med den skattskyldiges taxering för inkomst eller förmögenhet i de kommuner, till vilka dylik förvärvskälla är att hänföra, samt, om han i annan kommun är skattskyldig till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt*, i denna kommun. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift, skall den mellankommunala prövningsnämnden taga befattning jämväl med den andra makens taxering för inkomst eller förmögenhet i nämnda kommuner, därest 52 § 1 mom. kommunal-skattelagen eller 19 § 1 mom. *förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt* är tillämplig å makarnas taxering.

Föreligger i annat fall än nu nämnts tvist, i vilket prövningsdistrikt skattskyldig skall taxeras till kommunal inkomstskatt för viss inkomst

Föreslagen lydelse:

Landskamreraren har — — — erfordrerlig utredning.

I fråga om sådana skattskyldiga, vilka skola taxeras till statlig *inkomstskatt* inom visst prövningsdistrikt och därjämte till kommunal inkomstskatt inom annat prövningsdistrikt, utan att dock sådant fall föreligger, som i 96 § 2 mom. avses, böra taxeringsintendenterna i de olika distrikten samråda för åvägabringande av likformig taxering.

96 §.

2 m o m. Har skattskyldig haft förvärvskälla, som enligt kommunal-skattelagens bestämmelser om beskattningsort är att hänföra till skilda prövningsdistrikt, skall den mellan-kommunala prövningsnämnden taga befattning med den skattskyldiges taxering för inkomst eller förmögenhet i de kommuner, till vilka dylik förvärvskälla är att hänföra, samt, om han i annan kommun är skattskyldig till statlig *inkomstskatt eller statlig förmögenhetsskatt*, i denna kommun. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift, skall den mellankommunala prövningsnämnden taga befattning jämväl med den andra makens taxering för inkomst eller förmögenhet i nämnda kommuner, därest 52 § 1 mom. kommunal-skattelagen eller 11 § 1 mom. *förordningen om statlig inkomstskatt eller 12 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt* är tillämplig å makarnas taxering.

Föreligger i annat fall än nu nämnts tvist, i vilket prövningsdistrikt skattskyldig skall taxeras till kommunal inkomstskatt för viss inkomst

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

eller till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt*, tillkommer det likaledes den mellankommunala prövningsnämnden att taga befattning med de taxeringar, tvisten avser.

eller till statlig *inkomstskatt eller statlig förmögenhetsskatt*, tillkommer det likaledes den mellankommunala prövningsnämnden att taga befattning med de taxeringar, tvisten avser.

97 a §.

97 a §.

Efter taxeringsårets utgång må taxeringsintendent eller medlem av länsprövningsnämnd icke hos nämnden framställa yrkande, som avser samma års taxering, där ej fall föreligger, som avses i 123 §, 124 a §, 128 § 2 mom., 129 § eller 130 § denna förordning, 75 § 1 eller 2 mom. kommunalskattelagen, 24 § 1 mom. förordningen om statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt*, 7 § förordningen om särskild skatt å förmögenhet eller 16 § andra stycket lagen om folkpensionering; vederbörande dock obetaget att efter taxeringsårets utgång närmare angiva omfattningen av yrkande, som dessförinnan framställts.

Efter taxeringsårets utgång må taxeringsintendent eller medlem av länsprövningsnämnd icke hos nämnden framställa yrkande, som avser samma års taxering, där ej fall föreligger, som avses i 123 §, 124 a §, 128 § 2 mom., 129 § eller 130 § denna förordning, 75 § 1 eller 2 mom. kommunalskattelagen, 15 § 1 mom. förordningen om statlig *inkomstskatt* eller 15 § 1 mom. förordningen om statlig *förmögenhetsskatt*; vederbörande dock obetaget att efter taxeringsårets utgång närmare angiva omfattningen av yrkande, som dessförinnan framställts.

Hava besvär — — — nyssnämnda besvär.

Hava besvär — — — nyssnämnda besvär.

Mål och — — — efter taxeringsåret.

Mål och — — — efter taxeringsåret.

98 §.

98 §.

Alla beslut — — — bör ske.

Alla beslut — — — bör ske.

Taxering, som till följd av prövningsnämndens beslut tillkommit eller blivit fastställd annorlunda än taxeringsnämnden bestämt, skall antecknas i vederbörlig taxeringslängd och jämväl upptagas i särskild längd (ändringslängd), som upplägges i skilda avdelningar dels för särskild fastighetstaxering, dels för taxering till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* samt kommunal inkomstskatt, dels för taxering till *särskild skatt å förmögenhet* och dels för virkestaxe-

Taxering, som till följd av prövningsnämndens beslut tillkommit eller blivit fastställd annorlunda än taxeringsnämnden bestämt, skall antecknas i vederbörlig taxeringslängd och jämväl upptagas i särskild längd (ändringslängd), som upplägges i skilda avdelningar dels för särskild fastighetstaxering, dels för taxering till statlig *inkomstskatt* samt kommunal inkomstskatt, dels för taxering till *statlig förmögenhetsskatt* och dels för virkestaxering. Närmare föreskrifter

Nuvarande lydelse:

ring. Närmare föreskrifter om längdföringen meddelas av Kungl. Maj:t.

Justering av — — — justeringen utsättes.

Vederbörande protokollförare — — — gjorda tillägg.

Vad i — — — året därpå.

100 §.

1 m o m. Det åligger protokollföraren hos länsprövningsnämnden att senast å fjortonde dagen efter den, då protokollet justerats, i rekommenderat brev med mottagningsbevis med allmänna posten tillsända dels ägare eller därmed likställd innehavare av varje sådan fastighet, vilkens taxering varit föremål för nämndens efter särskild prövning meddelade beslut, dels ock varje skattskyldig, vilkens taxering för inkomst eller förmögenhet eller för avverkat virke varit föremål för nämndens efter särskild prövning meddelade beslut, underrättelse om beslutet medelst utdrag av nämndens protokoll. Vad nu sagts äger icke tillämpning, då beslutet inneburit allenast, att taxering för inkomst *eller förmögenhet* efter yrkande av annan än den skattskyldige rättats i avseende å felaktighet vid beräkningen eller införingen i inkomstlängden av ortsavdragen.

Har i — — — jämväl klaganden.

Vad ovan — — — fråga är.

104 a §.

Efter taxeringsårets utgång må allmänna ombudet hos eller medlem av den mellankommunala prövningsnämnden icke hos nämnden framställa yrkande, som avser samma års taxering, där ej fall föreligger, som avses i 123 §, 124 a §, 128 § 2 mom.

Föreslagen lydelse:

om längdföringen meddelas av Kungl. Maj:t.

Justering av — — — justeringen utsättes.

Vederbörande protokollförare — — — gjorda tillägg.

Vad i — — — året därpå.

100 §.

1 m o m. Det åligger protokollföraren hos länsprövningsnämnden att senast å fjortonde dagen efter den, då protokollet justerats, i rekommenderat brev med mottagningsbevis med allmänna posten tillsända dels ägare eller därmed likställd innehavare av varje sådan fastighet, vilkens taxering varit föremål för nämndens efter särskild prövning meddelade beslut, dels ock varje skattskyldig, vilkens taxering för inkomst eller förmögenhet eller för avverkat virke varit föremål för nämndens efter särskild prövning meddelade beslut, underrättelse om beslutet medelst utdrag av nämndens protokoll. Vad nu sagts äger icke tillämpning, då beslutet inneburit allenast, att taxering för inkomst efter yrkande av annan än den skattskyldige rättats i avseende å felaktighet vid beräkningen eller införingen i inkomstlängden av ortsavdragen.

Har i — — — jämväl klaganden.

Vad ovan — — — fråga är.

104 a §.

Efter taxeringsårets utgång må allmänna ombudet hos eller medlem av den mellankommunala prövningsnämnden icke hos nämnden framställa yrkande, som avser samma års taxering, där ej fall föreligger, som avses i 123 §, 124 a §, 128 § 2 mom.

Nuvarande lydelse:

eller 130 § denna förordning, 75 § 1 eller 2 mom. kommunalskattelagen, 24 § 1 mom. förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, 7 § förordningen om särskild skatt å förmögenhet eller 16 § andra stycket lagen om folkpensionering; vederbörande dock obetaget att efter taxeringsårets utgång närmare angiva omfattningen av yrkande, som dessförinnan framställts.

Hava besvär — — — nyssnämnda besvär.

Mål och — — — efter taxeringsåret.

105 §.

Alla beslut — — — bör ske.

Taxering, som till följd av nämndens beslut tillkommit eller som blivit fastställd annorlunda än taxeringsnämnd bestämt, skall upptagas i särskild längd (ändringslängd). En sådan längd föres för varje län, och skall i densamma uppläggas särskild avdelning för taxering till *särskild skatt å förmögenhet*. Vad i detta stycke stadgas skall icke gälla i fråga om sådana beslut rörande visst års taxering, som meddelas senare än den 30 juni året därpå.

Justering av — — — justeringen utsättes.

Vederbörande protokollförare — — — deras riktighet.

119 §.

Besvär enligt — — — nedan avses.

Har skattskyldig haft förvärvskäl- la, som enligt kommunalskattelagens bestämmelser om beskattningsort är att hänföra till två eller flera provningsdistrikt, skola besvär enligt

Föreslagen lydelse:

eller 130 § denna förordning, 75 § 1 eller 2 mom. kommunalskattelagen, 15 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt eller 15 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhets- skatt; vederbörande dock obetaget att efter taxeringsårets utgång närmare angiva omfattningen av yrkande, som dessförinnan framställts.

Hava besvär — — — nyssnämnda besvär.

Mål och — — — efter taxeringsåret.

105 §.

Alla beslut — — — bör ske.

Taxering, som till följd av nämndens beslut tillkommit eller som blivit fastställd annorlunda än taxeringsnämnd bestämt, skall upptagas i särskild längd (ändringslängd). En sådan längd föres för varje län, och skall i densamma uppläggas särskild avdelning för taxering till *statlig förmögenhetsskatt*. Vad i detta stycke stadgas skall icke gälla i fråga om sådana beslut rörande visst års taxering, som meddelas senare än den 30 juni året därpå.

Justering av — — — justeringen utsättes.

Vederbörande protokollförare — — — deras riktighet.

119 §.

Besvär enligt — — — nedan avses.

Har skattskyldig haft förvärvskäl- la, som enligt kommunalskattelagens bestämmelser om beskattningsort är att hänföra till två eller flera provningsdistrikt, skola besvär enligt

Nuvarande lydelse:

118 §, för såvitt de avse den skattskyldiges taxering för inkomst eller förmögenhet i den kommun, där han taxerats eller bort taxeras till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* eller *särskild skatt å förmögenhet*, eller i sådan annan kommun, dit förvärvskällan är att hänföra, skriftligen avfattade, ingivas till den mellankommunala prövningsnämnden.

Besvären skola — — — samma år.

Hava besvär, som skolat ingivas till den mellankommunala prövningsnämnden, i stället före den stadgade besvärstidens utgång ingivits till länsstyrelsen i något av de län, inom vilka klaganden taxerats eller bort taxeras till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* eller *särskild skatt å förmögenhet* eller dit av klaganden innehavd förvärvskälla är att hänföra, skall hinder icke på grund därav föreligga för besvärens upptagande till prövning. Länsstyrelsen har att omedelbart överlämna besvären till den mellankommunala prövningsnämnden.

123 §.

2 m o m. Den som taxerats till kommunal inkomstskatt eller till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* för intäkt, vilken icke skall räknas till skattepliktig inkomst, eller som taxerats till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* eller *särskild skatt å förmögenhet* för förmögenhetstillgång av sådant slag, som icke skall upptagas vid beräkning av skattepliktig förmögenhet,

den som — — — en ort,

den som taxerats till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt*, ehuru han ej är skyldig utgöra sådan skatt

Föreslagen lydelse:

118 §, för såvitt de avse den skattskyldiges taxering för inkomst eller förmögenhet i den kommun, där han taxerats eller bort taxeras till statlig *inkomstskatt* eller *statlig förmögenhetsskatt*, eller i sådan annan kommun, dit förvärvskällan är att hänföra, skriftligen avfattade, ingivas till den mellankommunala prövningsnämnden.

Besvären skola — — — samma år.

Hava besvär, som skolat ingivas till den mellankommunala prövningsnämnden, i stället före den stadgade besvärstidens utgång ingivits till länsstyrelsen i något av de län, inom vilka klaganden taxerats eller bort taxeras till statlig *inkomstskatt* eller *statlig förmögenhetsskatt* eller dit av klaganden innehavd förvärvskälla är att hänföra, skall hinder icke på grund därav föreligga för besvärens upptagande till prövning. Länsstyrelsen har att omedelbart överlämna besvären till den mellankommunala prövningsnämnden.

123 §.

2 m o m. Den som taxerats till kommunal inkomstskatt eller till statlig *inkomstskatt* för intäkt, vilken icke skall räknas till skattepliktig inkomst, eller som taxerats till statlig *förmögenhetsskatt* för förmögenhetstillgång av sådant slag, som icke skall upptagas vid beräkning av skattepliktig förmögenhet,

den som — — — en ort,

den som taxerats till statlig *inkomstskatt*, ehuru han ej är skyldig utgöra sådan skatt för något slag av

Nuvarande lydelse:

för något slag av inkomst eller förmögenhet, eller som taxerats till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för inkomst eller förmögenhetstillgång av sådant slag, för vilket han ej är skattskyldig,

den som taxerats till särskild skatt å förmögenhet, ehuru han enligt 1 § förordningen om dylik skatt ej är skyldig utgöra sådan skatt,

den som taxerats till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt eller till särskild skatt å förmögenhet å ort, där han icke är skattskyldig till sådan skatt,

den som — — — avgiva självdeklaration,

den som uti stadgad ordning avlämnat behörig självdeklaration och ej gjort sig skyldig till sådan underlåtenhet, som enligt 39 § 1 mom. andra punkten föranleder förlust av talan, men som blivit av taxeringsnämnd taxerad för inkomst eller förmögenhet med avvikelse från deklarationen och icke erhållit föreskriven underrättelse därom senast den 30 juni,

den som — — — hos kammarrätten.

Skall i fråga om stiftelse, för vilken uti stadgad ordning avlämnats behörig självdeklaration och för vilkens vidkommande ej sådan underlåtenhet förekommit, som enligt 39 §

Föreslagen lydelse:

inkomst, eller som taxerats till statlig inkomstskatt för inkomst av sådant slag, för vilket han ej är skattskyldig,

den som taxerats till statlig förmögenhetsskatt, ehuru han ej är skyldig utgöra sådan skatt för något slag av förmögenhet, eller som taxerats till statlig förmögenhetsskatt för förmögenhetstillgång av sådant slag, för vilket han ej är skattskyldig,

den som taxerats till statlig förmögenhetsskatt, ehuru han enligt 10 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt ej är skyldig utgöra sådan skatt,

den som taxerats till statlig inkomstskatt eller till statlig förmögenhetsskatt å ort, där han icke är skattskyldig till sådan skatt,

den som — — — avgiva självdeklaration,

den som uti stadgad ordning avlämnat behörig självdeklaration och ej gjort sig skyldig till sådan underlåtenhet, som enligt 39 § 1 mom. första stycket andra punkten föranleder förlust av talan, men som blivit av taxeringsnämnd taxerad för inkomst eller förmögenhet med avvikelse från deklarationen och icke erhållit föreskriven underrättelse därom senast den 30 juni,

den som — — — hos kammarrätten.

Skall i fråga om stiftelse, för vilken uti stadgad ordning avlämnats behörig självdeklaration och för vilkens vidkommande ej sådan underlåtenhet förekommit, som enligt 39 §

Nuvarande lydelse:

1 mom. andra punkten föranleder förlust av talan, *grundbelopp för den i statliga inkomst- och förmögenhetsskatten ingående bottenskatten* enligt beslut av taxeringsnämnd beräknas enligt 18 § 2 mom. a) *förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt*, skall besvärsmått, som nyss sagts, såvitt angår denna taxeringsåtgärd, tillkomma stiftelsen för det fall att stiftelsen ej erhållit föreskriven underrättelse rörande taxeringsåtgärden senast den 30 juni.

124 a §.

1 mom. Har skattskyldig vid taxering till kommunal inkomstskatt åtnjutit avdrag enligt 45 § kommunalskattelagen eller har förmögenhet vid skattskyldigs taxering till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt eller till särskild skatt å förmögenhet* beräknats med hänsyn till fastighets taxeringsvärde, och sker genom utslag av Kungl. Maj:t eller kammarrätten eller beslut jämlikt 123 § 1 eller 4 mom. eller 129 § av länsprövningsnämnd sådan ändring beträffande fastighetstaxeringen, att avdraget eller förmögenheten bör beräknas till annat belopp än som skett, må besvär med yrkande om härav föranledd ändring i taxeringen av inkomst eller förmögenhet anföras hos prövningsnämnden eller, om denna taxering redan varit föremål för beslut av kammarrätten, vilket ej överklagats, eller av Kungl. Maj:t, hos den som meddelat beslutet. Är sagda taxering i annan ordning föremål för prövning av kammarrätten eller Kungl. Maj:t, skola besvär anföras hos kammarrätten

Föreslagen lydelse:

1 mom. *första stycket* andra punkten föranleder förlust av talan, enligt beslut av taxeringsnämnd *den statliga inkomstskatten* beräknas enligt 10 § 1 mom. *förordningen om statlig inkomstskatt eller den statliga förmögenhetsskatten* beräknas enligt 11 § 1 mom. *förordningen om statlig förmögenhetsskatt*, skall besvärsmått, som nyss sagts, såvitt angår denna taxeringsåtgärd, tillkomma stiftelsen för det fall att stiftelsen ej erhållit föreskriven underrättelse rörande taxeringsåtgärden senast den 30 juni.

124 a §.

1 mom. Har skattskyldig vid taxering till kommunal inkomstskatt åtnjutit avdrag enligt 45 § kommunalskattelagen eller har förmögenhet vid skattskyldigs taxering till statlig *förmögenhetsskatt* beräknats med hänsyn till fastighets taxeringsvärde, och sker genom utslag av Kungl. Maj:t eller kammarrätten eller beslut jämlikt 123 § 1 eller 4 mom. eller 129 § av länsprövningsnämnd sådan ändring beträffande fastighetstaxeringen, att avdraget eller förmögenheten bör beräknas till annat belopp än som skett, må besvär med yrkande om härav föranledd ändring i taxeringen av inkomst eller förmögenhet anföras hos prövningsnämnden eller, om denna taxering redan varit föremål för beslut av kammarrätten, vilket ej överklagats, eller av Kungl. Maj:t, hos den som meddelat beslutet. Är sagda taxering i annan ordning föremål för prövning av kammarrätten eller Kungl. Maj:t, skola besvär anföras hos kammarrätten eller Kungl. Maj:t för att prövas i sam-

Nuvarande lydelse:

rätten eller Kungl. Maj:t för att prövas i sammanhang med prövning av målet i övrigt.

Rätt att — — — inkomstskatt, kommun.

Besvären skola — — — fastighets-taxeringen meddelades.

Försummas något — — — motsvarande tillämpning.

Besvär enligt — — — slutligen avgjort.

Vid besvär — — — motsvarande tillämpning.

128 §.

1 m o m. Om kammarrätten — — — å denne.

Äro makar var för sig taxerade, äger kammarrätten eller Kungl. Maj:t, där ändring göres i den enes taxering, även i den andres taxering vidtaga av ändringen påkallad rättelse, såvitt angår tillämpning av 52 § 1 mom. kommunalskattelagen eller 19 § 1 mom. förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt.

Hava besvär hos kammarrätten eller Kungl. Maj:t anförts rörande taxering av skattskyldig, som avlidit, eller dödsbo efter sådan skattskyldig, och har jämlikt 75 § 1 eller 2 mom. kommunalskattelagen, 24 § 1 mom. förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt eller 7 § förordningen om särskild skatt å förmögenhet beskattningsnämnd medgivit dödsboet efter den avlidne befrielse från erläggande av skatt på grund av taxeringen, skall vid ändring av taxeringen i anledning av besvären jämväl beslutet om sådan skattebefrielse i erforderlig mån ändras.

Föreslagen lydelse:

manhang med prövning av målet i övrigt.

Rätt att — — — inkomstskatt, kommun.

Besvären skola — — — fastighets-taxeringen meddelades.

Försummas något — — — motsvarande tillämpning.

Besvär enligt — — — slutligen avgjort.

Vid besvär — — — motsvarande tillämpning.

128 §.

1 m o m. Om kammarrätten — — — å denne.

Äro makar var för sig taxerade, äger kammarrätten eller Kungl. Maj:t, där ändring göres i den enes taxering, även i den andres taxering vidtaga av ändringen påkallad rättelse, såvitt angår tillämpning av 52 § 1 mom. kommunalskattelagen eller 11 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt eller 12 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

Hava besvär hos kammarrätten eller Kungl. Maj:t anförts rörande taxering av skattskyldig, som avlidit, eller dödsbo efter sådan skattskyldig, och har jämlikt 75 § 1 eller 2 mom. kommunalskattelagen, 15 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt eller 15 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt beskattningsnämnd medgivit dödsboet efter den avlidne befrielse från erläggande av skatt på grund av taxeringen, skall vid ändring av taxeringen i anledning av besvären jämväl beslutet om sådan skattebefrielse i erforderlig mån ändras.

Nuvarande lydelse:

130 §.

Därest efter anförda besvär eller eljest taxering till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* ändras eller bliver någon påförd, skall samtidigt vidtagas den ändring i taxering till *särskild skatt å förmögenhet*, som därav må föranledas.

137 §.

Konungen äger meddela de närmare föreskrifter med avseende å taxeringsförfarandet, som finnas erforderliga för tillämpning av överenskommelser och förordnanden, varom sägs i 72 § kommunalskattelagen och 29 § *förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt*.

144 §.

1 m o m. Förseelse, som i 140 §, 141 § 1, 2 eller 4 mom. eller 142 § omförmäles, åtalas vid allmän domstol.

Åtal jämlikt 141 § 1, 2 eller 4 mom. skall, då den deklara-tions- eller uppgiftsskyldige här i riket har hemortskommun, anhängiggöras vid den allmänna underrätt, inom vars domvärjo hemortskommunen är belägen, och eljest vid allmänna under-

Föreslagen lydelse:

130 §.

Därest efter anförda besvär eller eljest taxering till statlig *inkomstskatt* ändras eller bliver någon påförd, skall samtidigt vidtagas den ändring i taxering till *statlig förmögenhetsskatt*, som därav må föranledas.

137 §.

Konungen äger meddela de närmare föreskrifter med avseende å taxeringsförfarandet, som finnas erforderliga för tillämpning av överenskommelser och förordnanden, varom sägs i 72 § kommunalskattelagen, 20 § *förordningen om statlig inkomstskatt* och 20 § *förordningen om statlig förmögenhetsskatt*.

141 §.

3 m o m. Den som i allmän själv-deklaration eller i annan uppgift till ledning för taxering uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift rörande förmögenhet, vilken skolat i deklaration upptagas, vare, där han ej för sin förseelse är underkastad ansvar enligt skattestrafflagen, straffad med dagsböter.

144 §.

1 m o m. Förseelse, som i 140 §, 141 § 1, 2, 3 eller 4 mom. eller 142 § omförmäles, åtalas vid allmän domstol.

Åtal jämlikt 141 § 1, 2, 3 eller 4 mom. skall, då den deklara-tions- eller uppgiftsskyldige här i riket har hemortskommun, anhängiggöras vid den allmänna underrätt, inom vars domvärjo hemortskommunen är belägen, och eljest vid allmänna under-

Nuvarande lydelse:

rätten i den ort, där den taxering skall äga rum, för vilken deklarationen, uppgiften eller upplysningen skolat ligga till grund.

Förseelse, som i 141 § 1, 2 eller 4 mom. eller 142 § sägs, är föremål för allmänt åtal. Förseelse, som i 140 § omförmäles, må, där den ej innefattar tjänstefel, av allmän åklagare åtalas endast där målsägande angivit densamma till åtal.

145 §.

4 mom. Efter prövning — — — kommun utanordnas.

Därvid må — — — fastighetstaxeringsnämndernas beslut.

Vad som ställes till länsstyrelsernas förfogande för ersättning åt ordförandena och kronoombuden i taxeringsnämnderna samt åt taxeringskonsulenterna ävensom för det i samband med den årliga taxeringen jämlikt 15 § 2 mom. av städernas tjänstemän lämnade biträde jämte vad som utanordnas till kommuner må sammanlagt utgöra högst ett belopp motsvarande *tre procent av grundbeloppet för hela riket av den i den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten ingående bottenskatten, sådant grundbeloppet beräknats enligt taxeringsnämndernas beslut.*

Vid fördelningen — — — av länsstyrelsen.

Föreslagen lydelse:

rätten i den ort, där den taxering skall äga rum, för vilken deklarationen, uppgiften eller upplysningen skolat ligga till grund.

Förseelse, som i 141 § 1, 2, 3 eller 4 mom. eller 142 § sägs, är föremål för allmänt åtal. Förseelse, som i 140 § omförmäles, må, där den ej innefattar tjänstefel, av allmän åklagare åtalas endast där målsägande angivit densamma till åtal.

145 §.

4 mom. Efter prövning — — — kommun utanordnas.

Därvid må — — — fastighetstaxeringsnämndernas beslut.

Vad som ställes till länsstyrelsernas förfogande för ersättning åt ordförandena och kronoombuden i taxeringsnämnderna samt åt taxeringskonsulenterna ävensom för det i samband med den årliga taxeringen jämlikt 15 § 2 mom. av städernas tjänstemän lämnade biträde jämte vad som utanordnas till kommuner må sammanlagt utgöra högst ett belopp motsvarande *en procent av dels grundbeloppet för hela riket av den statliga inkomstskatten för i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt avsedda skattskyldiga dels ock den statliga inkomstskatten för hela riket beträffande i 10 § 2 mom. samma förordning avsedda skattskyldiga, allt beräknat i enlighet med taxeringsnämndernas beslut.*

Vid fördelningen — — — av länsstyrelsen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1948, såvitt angår påföring av pensionsavgift enligt lagen om folkpensionering. I övrigt träder förordningen i kraft den 1 januari 1949; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1948 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1948 eller tidigare år.

Förslag

till

förordning om ändring i förordningen den 12 februari 1943 (nr 44) om kupongskatt.

Härigenom förordnas, att 1 §, 11 § och 12 § 1 mom. förordningen den 12 februari 1943 om kupongskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

1 §.

Skyldighet att utgöra *inkomst- och förmögenhetsskatt till staten* i form av kupongskatt för utdelning å aktie i svenskt aktiebolag åligger den som, när utdelningen blir tillgänglig för lyftning, i egenskap av ägare av den till aktien hörande kupongen eller eljest är berättigad lyfta utdelningen, därest

den utdelningsberättigade är fysisk person, vilken ej är bosatt eller stadigvarande vistas här i riket, eller oskift dödsbo efter sådan person eller utländskt bolag eller juridisk person, som enligt 25 § 2 mom. *förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt* skall likställas med utländskt bolag, och utdelningen ej är hänförlig till inkomst av rörelse som här bedrivits; eller

den utdelningsberättigade genom annat fång än arv eller testamente förvärvat rätt till utdelningen utan att också hava förvärvat aktien.

Skyldighet att utgöra kupongskatt skall ock åligga utdelningsberättigad, som uppträder såsom bulvan för annan, i det att han huvudsakligen för dennes räkning framträder såsom

Föreslagen lydelse:

1 §.

Skyldighet att utgöra *statlig inkomstskatt* i form av kupongskatt för utdelning å aktie i svenskt aktiebolag åligger den som, när utdelningen blir tillgänglig för lyftning, i egenskap av ägare av den till aktien hörande kupongen eller eljest är berättigad lyfta utdelningen, därest

den utdelningsberättigade är fysisk person, vilken ej är bosatt eller stadigvarande vistas här i riket, eller oskift dödsbo efter sådan person eller utländskt bolag eller juridisk person, som enligt 16 § 2 mom. *förordningen om statlig inkomstskatt* skall likställas med utländskt bolag, och utdelningen ej är hänförlig till inkomst av rörelse som här bedrivits; eller

den utdelningsberättigade genom annat fång än arv eller testamente förvärvat rätt till utdelningen utan att också hava förvärvat aktien.

Skyldighet att utgöra kupongskatt skall ock åligga utdelningsberättigad, som uppträder såsom bulvan för annan, i det att han huvudsakligen för dennes räkning framträder såsom

Nuvarande lydelse:

ägare till aktie, å vilken utdelningen belöper, försåvitt bulvanförhållandet är i strid med ett enligt lag gällande förbud eller det avser att bereda obehörig förmån vid taxering till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* eller kommunal inkomstskatt.

I den — — — erforderligt belopp.

11 §.

Åligger skyldighet — — — följande bestämmelser.

Hava till taxeringsnämnd inkommit uppgifter om aktieutdelning beträffande fysiska eller juridiska personer, som ej äro i taxeringsdistriktet skattskyldiga till statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* för i uppgifterna avsedda utdelningar, och skola ej dessa uppgifter enligt 78 § e) taxeringsförordningen avsändas till ordföranden i annan taxeringsnämnd, åligger det taxeringsnämndens ordförande att snarast möjligt och senast när årets självdeklarationer till länsstyrelsen överlämnas, i särskilt konvolut överlämna uppgifterna med angivande av sådana för ordföranden kända förhållanden, som kunna tjäna till ledning vid bedömande huruvida skyldighet att utgöra kupongskatt föreligger. Sådana uppgifter som befinnas böra föranleda ytterligare åtgärder enligt taxeringsförordningen disponeras av länsstyrelsen för detta ändamål. Övriga uppgifter skola av länsstyrelsen tillställas kupongskattekontoret tillika med ordförandens i taxeringsnämnden utredning i vad den avser dessa uppgifter,

Föreslagen lydelse:

ägare till aktie, å vilken utdelningen belöper, försåvitt bulvanförhållandet är i strid med ett enligt lag gällande förbud eller det avser att bereda obehörig förmån vid taxering till statlig *inkomstskatt* eller kommunal inkomstskatt.

Skyldighet att utgöra kupongskatt föreligger icke för person, som avses i 17 § eller 18 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt.

I den — — — erforderligt belopp.

11 §.

Åligger skyldighet — — — följande bestämmelser.

Hava till taxeringsnämnd inkommit uppgifter om aktieutdelning beträffande fysiska eller juridiska personer, som ej äro i taxeringsdistriktet skattskyldiga till statlig *inkomstskatt* för i uppgifterna avsedda utdelningar, och skola ej dessa uppgifter enligt 78 § e) taxeringsförordningen avsändas till ordföranden i annan taxeringsnämnd, åligger det taxeringsnämndens ordförande att snarast möjligt och senast när årets självdeklarationer till länsstyrelsen överlämnas, i särskilt konvolut överlämna uppgifterna med angivande av sådana för ordföranden kända förhållanden, som kunna tjäna till ledning vid bedömande huruvida skyldighet att utgöra kupongskatt föreligger. Sådana uppgifter som befinnas böra föranleda ytterligare åtgärder enligt taxeringsförordningen disponeras av länsstyrelsen för detta ändamål. Övriga uppgifter skola av länsstyrelsen tillställas kupongskattekontoret tillika med ordförandens i taxeringsnämnden utredning i vad den avser dessa uppgifter, fullstän-

Nuvarande lydelse:

Föreslagna lydelse:

fullständigad med upplysningar rörande för länsstyrelsen kända förhållanden.

Kupongskattekontoret skall — — — inbetala skatten.

Kupongskatt, som — — — finnes stadgat.

12 §.

1 m o m. Har vid — — — innehållna beloppet.

Ansökan om restitution av kupongskatt som nu sagts skall före utgången av kalenderåret efter det då utdelningen uppburits, dock senast under tredje kalenderåret efter det då utdelningen blivit tillgänglig för lyftning, ingivas till länsstyrelsen i det län, där den utdelningsberättigade enligt kommunalskattelagen har sin hemortskommun. Vid ansökningen skall sökanden foga det honom tillställda erkännandet rörande innehållen kupongskatt eller annan utredning till ådagaläggande att sådant innehållande skett, så ock utredning till styrkande av att kupongskatt ej skall utgöras. Länsstyrelsen översänder ansökningen till kupongskattekontoret med det yttrande vartill förhållandena föranleda. Kupongskattenämnden är ej pliktig meddela beslut i anledning av ansökning om restitution, förrän fråga om skattskyldighet för utdelningen jämligt förordningen om statlig *inkomst- och förmögenhetsskatt* blivit slutligen prövad.

digad med upplysningar rörande för länsstyrelsen kända förhållanden.

Kupongskattekontoret skall — — — inbetala skatten.

Kupongskatt, som — — — finnes stadgat.

12 §.

1 m o m. Har vid — — — innehållna beloppet.

Ansökan om restitution av kupongskatt som nu sagts skall före utgången av kalenderåret efter det då utdelningen uppburits, dock senast under tredje kalenderåret efter det då utdelningen blivit tillgänglig för lyftning, ingivas till länsstyrelsen i det län, där den utdelningsberättigade enligt kommunalskattelagen har sin hemortskommun. Vid ansökningen skall sökanden foga det honom tillställda erkännandet rörande innehållen kupongskatt eller annan utredning till ådagaläggande att sådant innehållande skett, så ock utredning till styrkande av att kupongskatt ej skall utgöras. Länsstyrelsen översänder ansökningen till kupongskattekontoret med det yttrande vartill förhållandena föranleda. Kupongskattenämnden är ej pliktig meddela beslut i anledning av ansökning om restitution, förrän fråga om skattskyldighet för utdelningen jämligt förordningen om statlig *inkomstskatt* blivit slutligen prövad.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1948, dock att *dels* 11 § i dess äldre lydelse fortfarande skall gälla i fråga om 1948 års taxering, *dels* ock 12 § 1 mom. i dess äldre lydelse alltjämt skall äga tillämpning beträffande 1948 års taxering samt beträffande eftertaxering för år 1948 eller tidigare år.

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändrad lydelse av 17 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

Härigenom förordnas, att 17 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

17 §.

Till myndighet — — — uppgiftens datum.

Förmögenhetslängd ävensom prövningsnämnds ändringslängd beträffande taxering till *särskild skatt å förmögenhet* må ej utan den skattskyldiges samtycke utlämnas till annan tidigare än tjugu år efter längdens datum.

Föreslagen lydelse:

17 §.

Till myndighet — — — uppgiftens datum.

Förmögenhetslängd ävensom prövningsnämnds ändringslängd beträffande taxering till *statlig förmögenhetsskatt* må ej utan den skattskyldiges samtycke utlämnas till annan tidigare än tjugu år efter längdens datum.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1949, dock att äldre lag alltjämt skall äga tillämpning beträffande förmögenhetslängd och prövningsnämnds ändringslängd, som avser taxering år 1948 eller tidigare år eller eftertaxering för nämnda år.

¹ Senaste lydelse se 1938:378.

Förslag
till
förordning om kvarlåtenskapsskatt.

Häriigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Till staten skall enligt bestämmelserna i denna förordning erläggas kvarlåtenskapsskatt för egendom, för vilken arvsskatt skall utgå enligt 4 § förordningen den 6 juni 1941 (nr 416) om arvsskatt och gåvoskatt (arvsskatteförordningen).

Skatt såsom för kvarlåtenskap skall enligt bestämmelserna i denna förordning jämväl erläggas *dels* för sådan gåva av fysisk person, för vilken skyldighet att erlægga gåvoskatt föreligger enligt bestämmelserna i 35 § eller 37 § 1 mom. arvsskatteförordningen, *dels ock* för livförsäkring, till vilken förmånstagare insatts.

Medlem av konungahuset samt dödsbo efter sådan person äro frikallade från utgörande av kvarlåtenskapsskatt.

2 §.

Skattskyldighet åligger beträffande kvarlåtenskap dödsboet, beträffande gåva gåvogivaren och beträffande livförsäkring försäkringens ägare eller, om skattskyldighet inträder först vid dennes död, hans dödsbo.

Om skatt för kvarlåtenskap.

3 §.

Skattskyldighet för avliden persons kvarlåtenskap inträder vid dödsfallet.

4 §.

Skattepliktig egendom i dödsbo uppskattas med hänsyn till förhållandena vid tiden för skattskyldighetens inträde och med tillämpning av bestämmelserna i 13, 20 samt 22—27 §§ arvsskatteförordningen. Bland boets skulder må icke inräknas belopp, som skall betalas i kvarlåtenskapsskatt.

5 §.

Har den avlidne inom fem år före dödsfallet erhållit egendom genom arv, testamente, gåva eller sådant förvärv, som enligt 37 § 1 mom. arvsskatteförordningen är att jämställa med gåva, skall, om dödsboet före skatteärendets

avgörande därom framställer yrkande, från behållningen i boet avdrag ske med belopp, motsvarande värdet av nämnda egendom. Vad nu sagts skall gälla jämväl i fråga om förvärv på grund av förmånstagareförordnande, som i 20 eller 21 § avses, dock att avdrag härvid må ske högst med sammanlagda beloppet av erlagda premier.

Vad i första stycket stadgas skall, såvitt angår egendom som den avlidne erhållit genom testamente av sin make, gälla med avseende å egendom erhållen inom tio år före dödsfallet.

Egendom, varom i första eller andra stycket förmäles, uppskattas till sitt värde vid tiden för förvärvet, såvida den icke därefter nedgått i värde, i vilket fall till grund för uppskattningen skall läggas värdet vid tiden för dödsfallet. Har den avlidne dessförinnan avhänt sig egendomen, må avdrag icke ske med högre belopp än som motsvarar vederlagets värde vid tiden för dödsfallet.

6 §.

Var den avlidne gift, skall från den efter tillämpning av 5 § återstående behållningen i boet avräknas den andel därav, som jämlikt 15 § 1 mom. arvsskatteförordningen beräknas tillfalla efterlevande maken fri från arvskatt.

Från behållningen skall vidare avräknas lott, som på grund av arv eller testamente tillfaller juridisk person som enligt 3 eller 38 § arvsskatteförordningen är befriad från arvskatt eller gåvoskatt. Lika med lott som nyss sagts skall anses sådan därtill hänförlig skattelott, varom förmäles i 11 § 2 mom. arvsskatteförordningen.

7 §.

Såsom kvarlåtenskap anses enligt denna förordning den skattepliktiga egendomen i boet efter avdrag, varom i 5 och 6 §§ sägs.

8 §.

Angående sammanläggning i vissa fall av kvarlåtenskap och premier, som erlagts för livförsäkring, stadgas i 21 §.

9 §.

Kvarlåtenskap är fri från skatt enligt denna förordning, därest värdet av kvarlåtenskapen icke överstiger 30 000 kronor.

I övrigt beräknas skatten enligt denna

Tariff.

Kvarlåtenskapsskatten utgör:

när kvarlåtenskapen icke överstiger 50 000 kronor: 5 procent av det belopp varmed kvarlåtenskapen överstiger 30 000 kronor; samt

när kvarlåtenskapen överstiger

50 000 men icke	100 000 kr.:	1 000 kr. för	50 000 kr. och 10% av återstoden;
100 000 » »	200 000 » :	6 000 » »	100 000 » » 15% » » ;
200 000 » »	300 000 » :	21 000 » »	200 000 » » 20% » » ;
300 000 » »	500 000 » :	41 000 » »	300 000 » » 25% » » ;
500 000 » »	1 000 000 » :	91 000 » »	500 000 » » 30% » » ;
1 000 000 » »	2 000 000 » :	241 000 » »	1 000 000 » » 35% » » ;
2 000 000 » »	5 000 000 » :	591 000 » »	2 000 000 » » 40% » » ;
5 000 000 kr.	: 1 791 000 » »	5 000 000 » »	50% » » .

Vid tillämpning av denna paragraf skall värdet å kvarlåtenskapen jämnas till närmast lägre fulla hundratal kronor.

10 §.

Till ledning vid uträknanDET av skatt enligt denna förordning utfärdar Konungen erforderliga tabeller.

11 §.

Därest de kontanter, därmed jämförliga fordringar och lätt realiserbara värdehandlingar, som ingå bland tillgångarna i bouppteckning eller deklaration varom i 23 § förmäles, sammanlagt icke uppgå till dubbla beloppet av den kvarlåtenskapsskatt som skall erläggas, må beskattningsmyndigheten på ansökan av dödsboet medgiva, att kvarlåtenskapsskatten erlägges genom högst fem årliga inbetalningar. Därvid skola i tillämpliga delar lända till efter rättelse bestämmelserna i 55 § 2—6 mom. arvsskatteförordningen, dock att i 55 § 3 mom. nämnda förordning föreskriven skyldighet att ställa säkerhet skall gälla i samtliga fall, då anstånd med kvarlåtenskapsskattens erläggande beviljas.

12 §.

Har, efter det anstånd med skattens erläggande medgivits, den skattepliktiga egendomen genom oförutsedd händelse avsevärt nedgått i värde eller föreligga eljest särskilda skäl därtill, äger Konungen på ansökan av dödsboet medgiva befrielse från eller nedsättning av återstående del av skatten.

13 §.

Var den avlidne vid sin död i konkurs eller avträdes dödsboet till konkurs, gälle beträffande kvarlåtenskapsskatten i tillämpliga delar vad i 33 § arvsskatteförordningen är för motsvarande fall stadgat; och skall den i 2 mom. samma paragraf förekommande hänvisningen till 32 § arvsskatteförordningen i stället avse 34 § denna förordning.

14 §.

Beskattningsmyndighet är den allmänna underrätt, vid vilken den avlidne skolat svara i mål, som rörde hans person. Finnes ej behörig beskattningsmyndighet efter vad nu sagts upptages skatteärendet av Stockholms rådhusrätt.

Om skatt för gåva.

15 §.

1 mom. Skattskyldighet inträder, då gåva blivit fullbordad eller handling, innefattande giltig utfästelse om gåva av lös egendom, överlämnats till mottagaren.

2 mom. Skattskyldighet enligt denna förordning föreligger icke för sådan gåva till i 3 eller 38 § arvsskatteförordningen omförmäld juridisk person, för vilken befrielse från gåvoskatt åtnjutes, ej heller för gåva av beskaffenhet som avses i 39 § a)—c) sistnämnda förordning.

16 §.

Värdet av gåva uppskattas med hänsyn till förhållandena vid tiden för skattskyldighetens inträde och med tillämpning av bestämmelserna i 20 samt 22—27 §§ arvsskatteförordningen.

Där jämlikt 18 § denna förordning skatt skall beräknas efter sammanlagda värdet av flera gåvor, uppskattas den tidigare gåvan med hänsyn till förhållandena vid den tidpunkt, då skattskyldighet för densamma inträtt, eller, om den tidigare gåvan icke i och för sig uppgått till skattepliktigt belopp, med hänsyn till förhållandena vid den tidpunkt, då skattskyldighet skulle hava inträtt, om gåvan varit skattepliktig.

17 §.

Gåva är fri från skatt enligt denna förordning, då gåvans värde icke överstiger 30 000 kronor. För annan gåva beräknas skatten på sätt nedan sägs.

För gåva till den, som vid tiden för gåvan är närmast till arv efter givaren, så ock för gåva till avkomling efter arvinge som nyss sagts, skall kvarlåtenskapsskatten beräknas enligt den i 9 § intagna tariffen och med hänsyn tagen till givarens förmögenhet, gåvans värde däri inräknad, vid tiden för gåvan. Skatten skall beräknas allenast å det belopp, varmed gåvans värde överstiger 30 000 kronor, och utgå efter den eller de procentsatser som skolat tillämpas, därest skatt skolat uttagas för hela förmögenheten och nyssnämnda belopp utgjort den högst beskattade delen därav. Därest givaren var gift, skall vad i detta stycke sägs om givarens förmögenhet i stället avse den del av makarnas förmögenhet, som enligt 15 § 1 mom. arvsskatteförordningen beräknas vid bodelning eller boskifte tillfalla givaren, dock att givarens förmögenhet icke må beräknas till lägre belopp än gåvan.

För annan gåva än i nästföregående stycke avses beräknas kvarlåtenskapsskatt enligt den i 9 § intagna tariffen såsom om gåvan utgjort kvarlåtenskap efter givaren.

18 §.

Vid beräkning huruvida gåva, som avses i 17 § andra stycket uppgår till skattepliktigt belopp skall sammanläggning ske av den ifrågavarande gåvan och alla av samme givare inom loppet av tio år dessförinnan bortgivna, förut icke beskattade gåvor av det slag som i nyssnämnda författningsrum

avses; och skall därvid, om under nämnda tid förekommit gåva eller gåvor som förut beskattats, gåvan eller gåvorna till ett belopp av 30 000 kronor anses såsom en icke beskattad gåva. Skatten för gåvornas sammanlagda belopp bestämmes såsom om fråga vore om en gåva och beräknas med hänsyn till givarens på sätt i 17 § andra stycket sägs beräknade förmögenhet eller hans andel i makarnas förmögenhet vid tiden för den senaste gåvan.

Vid beräkning huruvida gåva som avses i 17 § sista stycket uppgår till skattepliktigt belopp, så ock eljest vid beräkning av skatt för sådan gåva skall gåvan sammanläggas med alla av samme givare inom loppet av fyra år dessförinnan bortgivna gåvor av det slag som i sistnämnda författningsrum avses; och skall vid skattens bestämmande gåvornas sammanlagda belopp behandlas som en gåva. Avdrag skall ske för skatt, som visas hava enligt denna förordning erlagts för de tidigare gåvorna eller, om före nyss angivna tid förekommit ytterligare sådana gåvor som i 17 § sista stycket avses, för vad av erlagd skatt belöper på de gåvor som skola sammanläggas med den ifrågavarande gåvan; dock må skatten icke beräknas till lägre belopp än som skulle, utan avseende å de tidigare gåvorna, hava utgått för den gåva om vars beskattning är fråga.

Vid sammanläggning av gåvor enligt denna paragraf skall, beträffande gåvor som avses i 39 § d) arvsskatteförordningen, hänsyn tagas allenast till sådana gåvor för vilka jämlikt 41 § 1 mom. samma förordning gåvoskatt skall utgå.

19 §.

Beskattningsmyndighet är länsstyrelsen i det län, där gåvogivaren var mantalsskriven när skattskyldigheten inträdde eller, om han då ej var mantalsskriven inom riket, där han vid nämnda tid var bosatt eller stadigvarande vistades.

Finnes ej behörig beskattningsmyndighet efter vad nu sagts, upptages skatteärendet av överståthållarämbetet.

Om skatt för livförsäkring, till vilken förmånstagare insatts.

20 §.

Har förmånstagare insatts till livförsäkring, som är så avtalad att premiebetalningen skall vara fullgjord under en tid understigande tio år eller för vilken under något år erlagts premie, som uppgår till mer än en femtedel av sammanlagda beloppet av de premier, som skolat erläggas därest premiebetalningen lika fördelats på tio år från avtalets slutande, och är försäkringens ägare svensk medborgare eller här i riket bosatt utlänning, inträder under dennes livstid skyldighet att erlægga kvarlåtenskapsskatt såsom för gåva då på grund av försäkringsavtalet utbetalning sker till förmånstagaren, dock endast om för försäkringen erlagts premier till ett sammanlagt belopp överstigande 30 000 kronor.

I nu avsett fall skall skatt erläggas för summan av de erlagda premierna, dock icke i något fall för högre belopp än som tillfallit förmånstagaren; och skola i övrigt bestämmelserna i 17—19 §§ äga motsvarande tillämpning.

21 §.

Efterlämnar svensk medborgare eller utlänning, som vid sin död var bosatt här i riket, livförsäkring, till vilken förmånstagare insatts, och har icke enligt 20 § för försäkringen erlagts kvarlåtenskapsskatt såsom för gåva, inträder, om premiebetalningen påbörjats eller genom engångsbetalning fullgjorts inom tio år före dödsfallet och för försäkringen erlagts premier till sammanlagt belopp överstigande 30 000 kronor, vid dödsfallet skyldighet att för försäkringen erlägga skatt såsom för kvarlåtenskap.

Efterlämnar den avlidne flera försäkringar av i första stycket angivet slag, skall vid bedömandet av huruvida skattskyldighet föreligger hänsyn tagas till sammanlagda beloppet av de för försäkringarna erlagda premierna.

Vid skattens bestämmande skall sammanlagda beloppet av de erlagda premierna, i den mån detsamma överstiger 30 000 kronor, läggas till den i 7 § angivna kvarlåtenskapen samt skatten beräknas enligt den i 9 § intagna tariffen å sammanlagda värdet av kvarlåtenskapen och nämnda premiebelopp; skolande därvid iakttagas, att det belopp, varmed kvarlåtenskapen sålunda ökas, icke i något fall må överstiga värdet av vad som tillfallit förmånstagaren.

Skall jämlikt 104 § andra stycket lagen om försäkringsavtal viss del av försäkringsbeloppet tillfalla efterlevande make och understiger den återstående delen av försäkringsbeloppet summan av de erlagda premierna, föreligger icke skattskyldighet för större del av premiebeloppet än som motsvarar den återstående delen av försäkringsbeloppet minskad med 30 000 kronor.

Är efterlevande make insatt såsom förmånstagare till belopp, som eljest skulle hava utgjort giftorättsgods eller gemensam egendom, skall vad i denna paragraf sägs angående skattskyldighet för erlagda premier icke gälla beträffande den del av premiebeloppet, varmed makens jämlikt 6 § första stycket skattefria andel i boet skolat ökas, därest premiebeloppet ingått i boets behållning.

22 §.

Vid tillämpning av 20 och 21 §§ skall hänsyn icke tagas till pensionsförsäkring, för vilken premier på grund av tjänst erlagts av arbetsgivaren eller den anställde.

I fråga om insättningar i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt skall gälla vad därom är i 12 § tredje stycket arvsskatteförordningen stadgat.

Gemensamma bestämmelser.

23 §.

Deklaration till ledning för beräkning av kvarlåtenskapsskatt skall av den som är skattskyldig avgivas angående

1) egendom i dödsbo efter svensk medborgare i fall då skyldighet ej inträtt att här i riket förrätta bouppteckning efter honom enligt svensk lag,

2) egendom i dödsbo efter utlänning, som vid sin död ej hade hemvist i riket,

3) egendom i dödsbo, som avträtts till konkurs, i fall där jämlikt 13 § kvarlåtenskapsskatt skall beräknas med tillämpning av 33 § 1 mom. arvs-skatteförordningen,

4) omständighet som jämlikt 13 eller 34 § föranleder efterbeskattning, såvida icke efterbeskattningen verkställs med ledning av upprättad handling, som avses i 3 kap. 10 § lagen om boutredning och arvskitte,

5) gåva eller vad som enligt 37 § 1 mom. arvsskatteförordningen är att jämställa med gåva, samt

6) premieinbetalning, som avses i 20 §.

Skall enligt vad nu stadgats deklaration avgivas angående egendom i dödsbo efter den som vid sin död ej hade hemvist i riket och finnes här icke någon, som äger att tala och svara i mål som röra boet, åligger det den som omhänderhar dödsboets egendom att i den skattskyldiges ställe avgiva deklaration.

24 §.

Deklaration skall avlämnas till vederbörande beskattningsmyndighet.

I fall som avses i 23 § 5) skall dock deklaration avlämnas till den myndighet som har att fastställa gåvoskatt enligt arvsskatteförordningen. Nämnda myndighet har att, sedan gåvoskatten blivit fastställd, översända deklarationen till den i 19 § angivna beskattningsmyndigheten, därvid uppgift samtidigt skall lämnas om gåvans uppskattade värde. Därest sådana omständigheter föreligga, att skattskyldighet för gåvotagaren enligt arvsskatteförordningen inträder först framdeles, skall deklarationen ofördröjligen översändas till nyssnämnda myndighet.

Magistrat i annan stad än den, där länsstyrelsen har sitt säte, ävensom kommunalborgmästare och landsfiskal åligger att på begäran mottaga och till länsstyrelsen överlämna deklaration, som skall dit ingivas.

25 §.

Deklaration skall vara avlämnad inom fyra månader, räknat i fall som angivas i 23 §

under 1), 2), 5) och 6) från det skattskyldighet inträdde,

under 3) från det överskott i konkursen överlämnades till den skattskyldige,

under 4) från det kännedom erhöles angående den omständighet, som föranleder efterbeskattningen.

26 §.

Deklaration skall avgivas på heder och samvete.

Deklaration, som avser egendom i dödsbo, skall innehålla uppgift om den avlidnes fullständiga namn, hemvist och medborgarskap samt dödsdag, den skattepliktiga egendomen med angivande av värdet därav samt de skulder, för vilka avdrag må ske, ävensom, om den avlidne var gift, storleken av den andel som beräknas tillkomma efterlevande maken samt de grunder, enligt vilka denna andel beräknats.

Deklaration, som avser gåva eller vad som enligt 37 § 1 mom. arvsskatteförordningen skall behandlas såsom gåva, skall innehålla uppgift om givarens och mottagarens fullständiga namn och hemvist, tidpunkten för skattskyldighetens inträde, skyldskapsförhållandet mellan givaren och mottagaren samt egendomens beskaffenhet och värde. Avser deklarationen gåva, varom i 17 § andra stycket förmäles, skall deklarationen vidare innehålla uppgift *dels* rörande storleken av givarens förmögenhet och, om givaren är gift, storleken av den andel som beräknas vid bodelning eller boskifte tillfalla maken med angivande av de grunder, enligt vilka sagda andel beräknats, *dels ock* om sådana tidigare gåvor, som avses i 18 § första stycket. Gäller deklarationen annan gåva, skall deklarationen innehålla uppgift om sådana tidigare gåvor som avses i 18 § andra stycket.

Vad i föregående stycke sägs skall äga motsvarande tillämpning i fråga om deklaration rörande premieinbetalning, som i 20 § avses; och skall därvid tillika lämnas uppgift angående försäkringsavtalets innehåll och förmånstagareförordnandets beskaffenhet.

Bestämmelserna i 47 § sista stycket och 48 § arvsskatteförordningen skola äga motsvarande tillämpning beträffande deklaration eller annan uppgift enligt denna förordning, dock att den i 48 § tredje stycket gjorda hänvisningen till 62 § andra stycket arvsskatteförordningen i stället skall avse 39 § andra stycket denna förordning.

27 §.

I samband med ingivandet till beskattningsmyndigheten av bouppteckning eller sådan deklaration rörande egendom i dödsbo, som skall ligga till grund för skattens bestämmande, skall tillika lämnas skriftlig uppgift å erlagda försäkringspremier, som avses i 21 §. Uppgiften skall på heder och samvete avgivas av den som uppgivit boet i övrigt.

28 §.

Där någon i enlighet med lagen om försäkringsavtal blivit insatt såsom förmånstagare, åligger det försäkringsgivaren att inom en månad efter erhållen vetskap om händelse, som enligt denna förordning medför skattskyldighets inträde, lämna skriftlig uppgift härom till vederbörande beskattningsmyndighet och därvid enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Konungen, jämväl uppgiva övriga förhållanden av betydelse för skattens bestämmande; dock skäl nu stadgad skyldighet icke gälla, där summan av de för försäkringen eller, där fråga är om flera försäkringar, för desamma erlagda premierna ej överstiger 30 000 kronor.

29 §.

Ärende rörande fastställande av kvarlåtenskapsskatt, som ej skall uttagas efter deklaration, upptages till avgörande vid inregistrering av bouppteckning eller handling, som avses i 3 kap. 10 § lagen om bouppteckning och arvskifte.

30 §.

Medgives i fall, där kvarlåtenskapsskatten skall fastställas med ledning av bouppteckning, jämlikt 17 § arvsskatteförordningen anstånd med arvsskatts fastställande äge beskattningsmyndigheten i samband med beviljande av sådant anstånd förordna om anstånd under samma tid jämväl med fastställande av kvarlåtenskapsskatten. Därvid skall vad i nyssnämnda paragraf stadgas angående ställande av säkerhet för arvsskatt äga motsvarande tillämpning beträffande kvarlåtenskapsskatt.

Förklaras beviljat anstånd med fastställandet av arvsskatt ej vidare gälla, skall i samband därmed förordnas, att jämväl beviljat anstånd med kvarlåtenskapsskattens fastställande skall upphöra att gälla.

Har anstånd med kvarlåtenskapsskattens fastställande beviljats, skola i fråga om tiden för ärendets avgörande bestämmelserna i 51 § arvsskatteförordningen äga motsvarande tillämpning.

Det åligger dödsboet att i fall då anstånd åtnjutits gälda ränta enligt samma grunder, som i 17 § och 52 § andra stycket arvsskatteförordningen är för där avsett fall stadgat.

31 §.

I fråga om kvarlåtenskapsskattens erläggande skola i tillämpliga delar bestämmelserna i 52 § första, tredje, fjärde och femte styckena samt 53 § arvsskatteförordningen lända till efterrättelse, dock att den i 52 § första stycket gjorda hänvisningen till 55 § arvsskatteförordningen i stället skall avse 11 § denna förordning.

32 §.

Vid erläggande av skatt för kvarlåtenskap i dödsbo må intill ett belopp, motsvarande högst hälften av den fastställda skatten, såsom betalningsmedel gälla skuldebrev, till säkerhet för vilket, jämlikt gällande bestämmelser angående inteckning i fast egendom, tomträtt, vattenfallsrätt, fartyg, jordbruksinventarier eller förlagsegendom, inteckning meddelats i boet tillhörig egendom, eller ock skuldförbindelse med säkerhet av sådant skuldebrev.

Sålunda intecknat skuldebrev vare gällande såsom betalningsmedel eller säkerhet endast i den mån detsamma fastställts att gälla inom det värde, till vilket den intecknade egendomen upptagits i ärendet angående kvarlåtenskapsskattens fastställande, och därjämte endast under förutsättning, att inteckningen omfattar jämväl ränta efter minst fem procent.

Å skuld, som avses i första stycket, skall gäldas ränta efter den procent, som Konungen i anslutning till det allmänna ränteläget fastställer varje år i december att gälla för det påföljande året.

Överstiger skatt för kvarlåtenskap i dödsbo 20 000 kronor, må därjämte intill skattens halva belopp aktier, som ingå bland dödsboets tillgångar, gälla såsom betalningsmedel i enlighet med de föreskrifter Konungen meddelar.

33 §.

Vad i 4 kap. lagen om boutredning och arvskifte stadgas angående dödsbodolägares ansvar för gäld skall, såvitt angår kvarlåtenskapsskatt eller ränta

därå, icke gälla beträffande efterlevande make, som av boet allenast erhållit vad som vid bodelning enligt lag tillkommer honom.

Har vid beräkning av skatten hänsyn tagits till premiebelopp, som erlagts för förmånstagarförsäkring, åligge förmånstagaren samma ansvarighet som om premiebeloppet tillfallit honom såsom legat.

Saknar gåvogivare eller, i fall som i 20 § sägs, ägare av livförsäkring tillgång till gäldande av den för gåvan eller premiebeloppet utgående skatten, svare gåvomottagaren eller förmånstagaren för vad som brister.

34 §.

Har efter fastställande av kvarlåtenskapsskatt

a) beträffande bouppteckning yppats felaktighet, som efter vad i 3 kap. 10 § lagen om bouppteckning och arvskifte stadgas föranleder tillägg till eller rättelse av bouppteckning;

b) kännedom erhållits angående vid tiden för skattskyldighetens inträde föreliggande omständighet, som föranleder att i deklaration upptagen egendom eller skuld bort upptagas annorledes än som skett;

c) kunskap vunnits om förhållande, som föranleder tillämpning av 18 §; och hade, om hänsyn tagits till omständighet som nu avses, skatt skolat gäldas med högre belopp än som fastställts, skall efterbeskattning ske med sålunda felande belopp.

35 §.

Hade, om hänsyn tagits till omständighet, som i 34 § a) eller b) avses, skatt skolat utgå med lägre belopp än som fastställts, skall på ansökan av skattskyldig påförd skatt nedsättas med sålunda för högt beräknat belopp.

Ansökan om återvinning av skatt efter vad nu sagts göres skriftligen och upptages av den underrätt eller länsstyrelse, som meddelat beslut i skatteärendet.

36 §.

1 mom. I fall, som avses i 57 § arvsskatteförordningen, äger Konungen medgiva befrielse från eller nedsättning av kvarlåtenskapsskatt.

2 mom. Har egendom, för vilken skatt fastställts enligt denna förordning, blivit i utlandet beskattad genom kvarlåtenskapsskatt eller därmed jämförlig skatt, må Konungen till undvikande av eller lindring i dubbelbeskattningen, när skäl därtill äro, medgiva befrielse från eller nedsättning av den här i riket fastställda skatten.

37 §.

I fråga om fullföljd av talan mot beslut i skatteärende enligt denna förordning skall i tillämpliga delar gälla vad därom är i 60 § arvsskatteförordningen stadgat.

Över beslut av beskattningsmyndighet i frågor, som avses i 30 § första och andra styckena, må klagan ej föras.

38 §.

Är skattskyldig berättigad att återfå erlagd kvarlåtenskapsskatt, skall i den ordning, som i fråga om restitution av skatt i uppbördsförordningen är föreskriven, skattebeloppet på ansökan kostnadsfritt återbetalas ändå att till grund för återbetalningen åberopat beslut, där det meddelats av underrätt eller länsstyrelse, ej vunnit laga kraft. Skattskyldig äge ock, utom i fall som avses i 36 § 1 och 2 mom., att å återbetalat belopp erhålla ränta efter fem procent om året från och med den dag beloppet efter meddelat beslut om skattens fastställande blivit inbetalat till den dag detsamma återbekommes; dock må ränta ej utgå för längre tid än till dess trettio dagar förflutit efter det laga kraft åkommit det beslut, enligt vilket beloppet skall återbekommas, och i varje fall ej för längre tid än ett år från det underrätt eller länsstyrelse först meddelat beslut om skattens fastställande.

I fall som avses i 36 § 1 och 2 mom. ankommer det på Konungen att förordna, i vad mån ränta skall utgå å skattebelopp, som återbetalas; dock må ränta ej beräknas efter högre räntefot eller för längre tid än i första stycket är stadgat.

Har jämlikt 11 § anstånd medgivits med erläggande av skatt, skall vid befrielse från hela det skattebelopp, som utestår oguldet, avlämnad skuldförbindelse återställas. Avser befrielse endast del av oguldet skattebelopp, skola de årliga inbetalningarna i motsvarande mån nedsättas.

39 §.

Underrätts beslut i ärende rörande kvarlåtenskapsskatt skall, efter vad därom är särskilt stadgat, upptagas i bouppteckningsprotokollet. Avser beslut fastställande av skatt, skola i protokollet antecknas: den avlidnes fullständiga namn (för gift kvinna jämväl hennes namn som ogift), födelsetid, hemvist och dödsdag, behållningen i boet eller i kvarlåtenskap som avses i 4 § 1 mom. 2) arvsskatteförordningen, avdrag enligt 5 §, efterlevande makes andel i boets behållning eller i sådan kvarlåtenskap som nyss sagts, lott som avses i 6 § andra stycket, den i enlighet med bestämmelserna i denna förordning uppskattade kvarlåtenskapen, premiebelopp som jämlikt 21 § skall sammanläggas med kvarlåtenskapen, övriga å skattens bestämmande inverkan omständigheter ävensom skattens belopp.

Länsstyrelses beslut i skatteärende upptages i särskilt protokoll, vari antecknas den skattskyldiges namn och hemvist samt skattens belopp; men må om deklarationens innehåll vidare anteckning icke ske.

Å brädden av protokoll som nu nämnts skola antecknas beloppet av inbetald skatt samt dagen för inbetalningen. I underrätts protokoll skall därjämte, då anmälan till länsstyrelse gjorts för skattens indrivning, antecknas dagen för sådan anmälan.

Finner beskattningsmyndigheten avgiven deklaration böra bevaras under längre tid än tolv år, skall anteckning härom verkställas i protokollet i samband med beslutet om skattens fastställande.

Föreskrifterna i 64 § arvsskatteförordningen skola gälla jämväl beträffande kvarlåtenskapsskatt.

40 §.

I 65—69 §§ arvsskatteförordningen meddelade ansvarsbestämmelser m. m. skola äga motsvarande tillämpning beträffande kvarlåtenskapsskatt.

41 §.

Vad i denna förordning sägs om länsstyrelse skall beträffande Stockholms stad gälla överståthållarämbetet.

42 §.

1 mom. Slutes beträffande kvarlåtenskapsskatt eller därmed jämförlig skatt avtal med främmande stat för undvikande av dubbelbeskattning, äger Konungen föreskriva av avtalet betingade avvikelser från vad eljest i denna förordning är stadgat, så ock meddela de närmare föreskrifter, som må finnas erforderliga för avtalets tillämpning.

2 mom. Från tillämpning av vad i denna förordning stadgas om skattskyldighet må Konungen under förutsättning av ömsesidighet medgiva undantag innefattande befrielse från eller nedsättning av skatt, som eljest skulle hava erlagts av personer bosatta i viss annan stat eller av dödsbo efter sådana personer.

Överenskommelse, som i sådant avseende träffas med annan stat, skall upphöra att gälla högst sex månader efter därförut skedd uppsägning.

43 §.

Såvitt ej annat följer av vad i denna förordning stadgas, skola föreskrifterna i förordningen angående stämpelavgiften äga motsvarande tillämpning beträffande stämpelbeläggning, som äger rum för uttagande av kvarlåtenskapsskatt.

44 §.

Konungen äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1948.

Förordningen skall icke äga tillämpning beträffande kvarlåtenskap efter den, som avlidit före nyssnämnda dag, eller beträffande gåva, därest före nämnda dag gåvan blivit fullbordad eller handling, innefattande giltig utfästelse om gåva av lös egendom, överlämnats till mottagaren. Ej heller skall förordningen äga tillämpning beträffande livförsäkring, på grund av vilken utbetalning till förmånstagaren skett före ovannämnda dag, eller beträffande livförsäkring efter den som avlidit före samma dag.

F ö r s l a g

till

fö r o r d n i n g o m ä n d r i n g i f ö r o r d n i n g e n d e n 6 j u n i 1 9 4 1 (n r 4 1 6) o m a r v s s k a t t o c h g å v o s k a t t .

Härigenom förordnas, att 11 § 1 mom., 16 §, 19 § 1 mom. samt 32, 52 och 59 §§ förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

11 §.

1 m o m. Såsom arvinges eller testamentstagares lott anses vad enligt lag och testamente å honom belöper av behållningen i dödsboet eller i sådan kvarlåtenskap, varom förmäles i 4 § 1 mom. 2); dock skall, där i skatteärendet föreligger arvskifte, den däri gjorda fördelningen efter vad i 16 § stadgas lända till efterrättelse.

Behållningen beräknas — — — av denna.

16 §.

Föreligger i — — — angiven grund.

Har sammanlagda värdet av arvingars och universella testamentstagares sålunda bestämda lotter i skifteshandlingen upptagits lägre än vad som återstår av behållningen i dödsboet, beräknad på sätt i 13, 20—23 och 27

Föreslagen lydelse:

11 §.

1 m o m. *Innan arvingars och testamentstagares lotter beräknas, skall från behållningen i dödsboet eller i sådan kvarlåtenskap, varom förmäles i 4 § 1 mom. 2), eller, om den avlidne var gift, från hans andel av behållning, som nu sagts, avdrag ske för belopp, som skall betalas i kvarlåtenskaps-skatt.* Såsom arvinges eller testamentstagares lott anses vad enligt lag och testamente å honom belöper av den därefter återstående behållningen eller, om den avlidne var gift, av återstoden av den avlidnes andel av behållningen; dock skall, där i skatteärendet föreligger arvskifte, den däri gjorda fördelningen efter vad i 16 § stadgas lända till efterrättelse.

Behållningen beräknas — — — av denna.

16 §.

Föreligger i — — — angiven grund.

Har sammanlagda värdet av arvingars och universella testamentstagares sålunda bestämda lotter i skifteshandlingen upptagits lägre än vad som återstår av behållningen i dödsboet, beräknad på sätt i 13, 20—23 och

Nuvarande lydelse:

§§ stadgas, sedan därifrån avräknats dels efterlevande makes jämlikt 15 § skattefria andel, dels legat, dels i 11 § 2 mom. omförmäld skattelott och dels värdet av jämlikt 6 och 7 §§ först framdeles beskattningsbar egendom, skola lotterna bestämmas såsom om det belopp, varmed deras sammanlagda värde understiger dödsbobehållningen efter nu nämnd avräkning, uppdelats å lotterna i förhållande till deras storlek.

Skifteshandling skall — — — hos beskattningsmyndigheten.

19 §.

1 mom. Arvs- eller testamentslott, för vilken inträde av skattskyldighet är att hänföra till dödsfallet, skall vid skattens beräkning sammanläggas med gåva, som arvingen eller testamentstagaren erhållit av den avlidne, under förutsättning att skattskyldighet för gåvan inträtt vid dödsfallet eller inom fyra år dessförinnan. Avdrag skall ske för skatt, som visas hava erlagts för gåvan, eller, om ytterligare gåva förekommit före ovan angivna tid, för vad av erlagd skatt belöper å den gåva, som skall sammanläggas med lotten; dock må arvsskatten icke beräknas till lägre belopp än som skulle, utan avseende å gåvan, hava utgått för lotten.

Lott, för — — — stadgade grunderna.

32 §.

Har efter — — — av 19 §;

Föreslagen lydelse:

27 §§ stadgas, sedan därifrån avräknats dels efterlevande makes jämlikt 15 § skattefria andel, dels fastställd kvarlåtenskapsskatt, dels legat, dels i 11 § 2 mom. omförmäld skattelott och dels värdet av jämlikt 6 och 7 §§ först framdeles beskattningsbar egendom, skola lotterna bestämmas såsom om det belopp, varmed deras sammanlagda värde understiger dödsbobehållningen efter nu nämnd avräkning, uppdelats å lotterna i förhållande till deras storlek.

Skifteshandling skall — — — hos beskattningsmyndigheten.

19 §.

1 mom. Arvs- eller testamentslott, för vilken inträde av skattskyldighet är att hänföra till dödsfallet, skall vid skattens beräkning sammanläggas med gåva, som arvingen eller testamentstagaren erhållit av den avlidne, under förutsättning att skattskyldighet för gåvan inträtt vid dödsfallet eller inom fyra år dessförinnan. Avdrag skall ske för skatt, som visas hava enligt denna förordning erlagts för gåvan, eller, om ytterligare gåva förekommit före ovan angivna tid, för vad av erlagd skatt belöper å den gåva, som skall sammanläggas med lotten; dock må arvsskatten icke beräknas till lägre belopp än som skulle, utan avseende å gåvan, hava utgått för lotten.

Lott, för — — — stadgade grunderna.

32 §.

Har efter — — — av 19 §;

g) kvarlåtenskapsskatt genom laga-kraftvunnet beslut nedsatts under det belopp, vartill skatten först blivit fastställd;

Nuvarande lydelse:

och hade, om hänsyn tagits till omständighet som nu avses, för någon lott skatt skolat gäldas utöver vad för lotten beräknats, skall efterbeskattning ske med sålunda felande belopp.

52 §.

Skatt enligt denna förordning skall, i den mån ej jämlikt 55 § anstånd medgivits, erläggas inom *tre* veckor efter det beskattningsmyndigheten meddelat beslut om skatten fastställande.

Har jämlikt — — — krontal bortfaller.

Skatten jämte — — — angående testamentsbevakning.

Den som — — — skattens fastställande.

Har jämlikt — — — utlämnad bo-uppteckning.

59 §.

Har efter — — — deklARATIONEN avgivits;

och hade, om hänsyn tagits till omständighet som nu avses, någon skattskyldig haft att gälda mindre skatt än vad beräknats, skall honom påförd skatt nedsättas med sålunda för högt beräknat belopp.

Ansökan om — — — i skatteärendet.

Föreslagen lydelse:

och hade, om hänsyn tagits till omständighet som nu avses, för någon lott skatt skolat gäldas utöver vad för lotten beräknats, skall efterbeskattning ske med sålunda felande belopp.

52 §.

Skatt enligt denna förordning skall, i den mån ej jämlikt 55 § anstånd medgivits, erläggas inom *sex* veckor efter det beskattningsmyndighet meddelat beslut om skattens fastställande.

Har jämlikt — — — krontal bortfaller.

Skatten jämte — — — angående testamentsbevakningen.

Den som — — — skattens fastställande.

Har jämlikt — — — utlämnad bo-uppteckning.

59 §.

Har efter — — — deklARATIONEN avgivits;

f) kvarlåtenskapsskatt genom laga kraftvunnet beslut bestämts till högre belopp än det, vartill skatten först blivit fastställd;

och hade, om hänsyn tagits till omständighet som nu avses, någon skattskyldig haft att gälda mindre skatt än vad beräknats, skall honom påförd skatt nedsättas med sålunda för högt beräknat belopp.

Ansökan om — — — i skatteärendet.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1948.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 april 1947.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga angående *omläggning av den direkta statsbeskattningen ävensom införande av kvarlåtenskapsskatt m. m.* samt anför därvid följande.

I. Inledning.

Krigsutbrottet hösten 1939 medförde en kraftig stegring av statens utgifter, i främsta rummet för upprustningen och den militära beredskapen. I anledning härav beslötos redan vid 1939 års urtima riksdag betydande höjningar av såväl de direkta som de indirekta skatterna. Därefter ha ytterligare stora skattehöjningar företagits.

Med hänsyn till ovissheten beträffande den framtida utvecklingen av statens inkomster och utgifter ansågos vissa av de företagna höjningarna av de direkta skatterna tills vidare icke böra inarbetas i gällande skattesystem. Statsmakterna uppsköto också att taga ståndpunkt till vissa andra spörsmål på beskattningsområdet.

Sedan kriget avslutats och därmed förutsättningar förelågo för en överarbetning av grunderna för den statliga beskattningen av inkomster och förmögenheter, tillkallade jag med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 oktober 1945 ledamöterna av riksdagens första kammare J. Elon Andersson, A. J. Bärg och H. L. E. Sjödahl, ledamöterna av riksdagens andra kammare E. R. Brandt, G. Adolv Olsson och A. L. Rubbestad, redaktören C. Hermanson samt direktören O. R. Sundén med uppdrag att såsom sakkunniga inom finansdepartementet biträda med utredning av frågan om grunderna för den statliga beskattningen av inkomster och förmögenheter. Beträffande direktiven för utredningen torde jag få hänvisa till de sakkunnigas nedan omnämnda betänkande (s. 72—73).

De sakkunniga, vilka bedrivit sitt arbete under mitt eget ordförandeskap och som antagit benämningen 1945 års statsskatteberedning, avgåvo den 19 november 1946 betänkande med förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen samt angående kvarlåtenskapsskatt m. m. (SOU 1946: 79).

Över betänkandet hava efter remiss *yttranden* avgivits, såvitt angår frågan om kvarlåtenskapsskatt, av samtliga hovrätter — därvid Svea hovrätt jämväl överlämnat yttrande från advokatfiskalen vid hovrätten — rådhusrätterna i Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping och Hälsingborg samt styrelsen för Sveriges advokatsamfund, såvitt angår föreslagna bestämmelser rörande kvarlåtenskapsskattens fastställande och erläggande, av generalpoststyrelsen, såvitt angår andra spörsmål än frågan om kvarlåtenskapsskatt, av kammarrätten och taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, såvitt angår frågor av betydelse ur statistisk synpunkt, av statistiska centralbyrån samt, såvitt angår samtliga i betänkandet berörda frågor, av riksräkenskapsverket, statskontoret, socialstyrelsen, pensionsstyrelsen, kommerskollegium — med överlämnande av yttranden från samtliga handelskammare, Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation (från de två sistnämnda gemensamt yttrande), Sveriges grossistförbund, Sveriges redareförening, styrelsen för kooperativa förbundet samt delegerade för industriförbundet, Stockholms handelskammare, svenska bankföreningen och svenska försäkringsbolags riksförbund (näringslivets skattedelegation) — lantbruksstyrelsen — med överlämnande av yttranden från förvaltningsutskotten i Kronobergs, Malmöhus, Hallands, Skaraborgs, Kopparbergs och Jämtlands läns samt Älvsborgs läns norra hushållningssällskap ävensom Sveriges lantbruksförbund — försäkringsinspektionen — med överlämnande av yttrande från svenska försäkringsbolags riksförbund — överståthållarämbetet, samtliga länsstyrelser, sambeskattningsakkunniga, svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen i Sverige. Dessutom ha skrifter i ärendet inkommit från svenska bankföreningen, svenska sparbanksföreningen, försäkringsanstalterna Folket och Samarbete samt handelskammarnas nämnd m. fl.

Av nämnda yttranden torde yttrandet av statistiska centralbyrån i vad det innehåller vissa uppgifter om inkomst- och förmögenhetsfördelningen mellan olika skattskyldigegrupper samt ett yttrande av handelskammarnas nämnd m. fl. organisationer — vilket i huvudsak innehåller jämförande uppgifter angående skattetrycket i Sverige och vissa andra länder — få intagas som *bihang* (1 och 2) till detta protokoll. För övriga yttranden kommer redogörelse att lämnas under de särskilda avsnitten i protokollet.

II. Allmänna synpunkter.

Huvuddragen av beredningens förslag och däremot anförda reservationer.

Beträffande familjebeskattningen föreslår beredningen avskaffande vid den statliga beskattningen av familjeavdragen för barn, utgörande i ortsgrupperna I—V vid utnyttjande av full s. k. bankning (d. v. s. med 50 procents förhöjning) för vardera av de två första barnen respektive 690, 750, 810, 870 och 930 kronor samt för ett vart av de övriga barnen respektive 1 050, 1 140, 1 230, 1 320 och 1 410 kronor. Därvid förutsätter beredningen, att ett system med direkta skattefria barnbidrag å 200 kronor per barn införes. Bortfallet av barnavdragen har med hänsyn till taxeringsunderlaget vid 1945 års taxering beräknats medföra en ökad skatteintäkt av 110 å 120 milj. kronor. Häremot böra ställas årliga kostnader för barnbidragen, som uppskattats till 270 milj. kronor.

Den nuvarande uppdelningen av ortsavdraget i grundavdrag och familjeavdrag skall upphöra. Likaså skall bankningen försvinna.

Dyrortsgrupperingen av ortsavdragen har bibehållits, men spännvidden mellan högsta och lägsta ortsgrupp har minskats för gift skattskyldig till omkring 16 procent samt för ensamstående skattskyldig till 20 procent mot för närvarande omkring 21 procent i båda fallen.

Ortsavdraget för gift skattskyldig har höjts till i ortsgrupperna I—V respektive 2 500, 2 625, 2 750, 2 875 och 3 000 kronor mot det nuvarande vid fullt utnyttjad bankning av respektive 1 800, 1 920, 2 040, 2 160 och 2 280 kronor.

Ortsavdraget för ensamstående skattskyldig har med utgångspunkt från att levnadskostnadsminimum för sådan skattskyldig får anses utgöra ungefär $\frac{2}{3}$ av levnadskostnadsminimum för makar föreslagits i de fem ortsgrupperna till respektive 1 600, 1 700, 1 800, 1 900 och 2 000 kronor mot nu i princip 900, 960, 1 020, 1 080 och 1 140 kronor. Reduktionen av ensamståendes ortsavdrag skall emellertid börja redan då det beskattningsbara beloppet överstiger 1 000 kronor i stället för nu 4 100—4 260 kronor. Detta innebär att reduktionen börjar, då taxerade beloppet överstiger respektive 2 600, 2 700, 2 800, 2 900 och 3 000 kronor mot nu respektive 5 000, 5 100, 5 200, 5 300 och 5 400 kronor. Reduktionen sker därefter med 12,5 procent av det ursprungliga avdraget för 1 000 kronor ökning av det taxerade beloppet, vilket innebär att reduktionen är avslutad d. v. s. avdraget upphör vid taxerat belopp av respektive 10 600, 10 700, 10 800, 10 900 och 11 000 kronor. Enligt gällande regler reduceras avdraget med cirka 10—11 procent av det ursprungliga avdraget för 1 000 kronor ökning av det taxerade beloppet och upphör vid taxerade belopp av respektive 14 000, 14 300, 14 600, 14 900 och 15 200 kronor.

Ogift skattskyldig (eller änklings, änka eller frånskild) samt gift men med hustrun icke samlevande skattskyldig med minderårigt barn, vilken nu erhåller enkelt grundavdrag (= hälften av ortsavdraget för gift) samt barnavdrag, skall enligt förslaget erhålla ortsavdrag med samma belopp som ensamstående men utan reduktion av avdraget vid högre inkomster. Rätt att åtnjuta oreducerat avdrag skall därvid tillkomma endast den av barnets föräldrar som har vårdnaden om barnet och någon delning av avdraget som nu sker beträffande barnavdraget, om båda föräldrarna bidra till barnets underhåll, skall sålunda icke längre förekomma. Ogift skattskyldig med hemmavarande minderårigt barn, som haft husföreståndarinna hos sig anställd, skall erhålla samma avdrag som gift skattskyldig (mot enligt nuvarande bestämmelser enkelt grundavdrag och halvt familjeavdrag för hustru).

Vad angår skattesystemet och skatteskalan för inkomstbeskattningen av fysiska personer föreslås, att den nuvarande kombinationen mellan inkomst- och förmögenhetsbeskattningen skall upphöra. Den statliga beskattningen av inkomst och förmögenhet skall sålunda ske genom två från varandra fristående skatter, en inkomstskatt och en förmögenhetsskatt.

Den nuvarande anordningen med en rörlig bottensskatt och en fast tilläggs-skatt (den senare för beskattningsbara belopp över 8 000 kronor) skall upphävas. Den statliga inkomstskatten skall sålunda utgå efter en enda progressiv skiktkala och vara i sin helhet rörlig, dock med maximering så att skatten icke får i något skikt överstiga 70 procent.

Inkomstskatteskalan i det nya systemet har konstruerats så att detta tillämpat å skatteunderlaget vid 1945 års taxering och med hänsyn tagen till de föreslagna ändringarna i fråga om ortsavdragen vid grundbeloppsnivå avkastar omkring 260 milj. kronor mindre än det nu gällande skattesystemet. Då detta med hänsyn till nyssnämnda skatteunderlag beräknats ha givit en på inkomst belöpande skatt av 868 milj. kronor eller om man bortser från intäktsbortfallet genom barnavdragen (110 milj. kronor) 978 milj. kronor, kan det nya inkomstskattesystemet vid grundbeloppsnivå beräknas avkasta (978 — 260) 718 milj. kronor. Eftersom beredningen antager, att grundbeloppet redan vid det nya systemets trädande i tillämpning skall uttagas med 110 procent, komma emellertid de sammanlagda skatteintäkterna att uppgå till (718 + 71) 789 milj. kronor, d. v. s. i runt tal 190 milj. kronor mindre än nuvarande system.

Den föreslagna inkomstskatteskalan för fysiska personer i kombination med de föreslagna ortsavdragen innebär även viss förskjutning av skattebelastningen från lägre till högre inkomster. Avvägningen är gjord så, att skatten vid en uttagningsprocent av 110 i individuella fall motsvarar nuvarande skatt vid taxerat belopp av för ensamstående omkring 7 000 kronor och för makar omkring 15 000 kronor. Vid mindre inkomst blir skatten med nämnda uttagningsprocent lägre och vid större inkomst högre än nu. Be-

träffande makar är dock skatteökningen för större inkomster till en början obetydlig (vid 20 000 kronor taxerat belopp cirka 200 kronor) och först vid mycket höga inkomster blir skatteökningen enligt förslaget mera avsevärd.

Även i fråga om inkomstbeskattningen av juridiska personer föreslås ändringar. För svenska aktiebolag, svenska ekonomiska föreningar och vissa därmed jämställda, som för närvarande erlägga statlig skatt med 32 procent av det beskattningsbara beloppet (inkomstskatt efter 10 procents grundbelopp, därå skatt uttages med 200 procent, samt värnsskatt efter 12 procent), skall skatten utgöra 40 procent av den beskattningsbara inkomsten. Den nuvarande sammanlagda skattesatsen för dessa skattskyldiga skall sålunda höjas med 8 enheter (25 procent). Beskattningen, som i motsats till nu icke till någon del skall vara underkastad rörlighet, har med denna skattesats och på grundval av skatteunderlaget vid 1945 års taxering beräknats lämna en i förhållande till den tidigare beskattningen förhöjd skatteintäkt av omkring 80 milj. kronor.

För livförsäkringsanstalter skall skattesatsen, som för närvarande utgör 27 procent (inkomstskatt efter 10 procents grundbelopp, därå skatt uttages med 150 procent, samt värnsskatt efter 12 procent), enligt förslaget bestämmas till 25 procent.

För övriga juridiska personer (stiftelser, ideella föreningar m. fl.) skall skattesatsen, som för närvarande utgör 13,5 procent (inkomst- och förmögenhetsskatt efter 5 procents grundbelopp, därå skatt uttages med 150 procent, samt värnsskatt efter 6 procent) utgöra 15 procent.

Ej heller för de sist angivna kategorierna skall beskattningen vara underkastad rörlighet. De föreslagna skattesatserna ha beräknats medföra ett intäktsbortfall å 0,5 milj. kronor beträffande livförsäkringsanstalterna och en lika stor merintäkt beträffande de övriga.

Sammanlagt har inkomstbeskattningen av juridiska personer, vilken med hänsyn till skatteunderlaget vid 1945 års taxering lämnade en skatteintäkt av 335 milj. kronor, enligt förslaget beräknats giva en skatteintäkt av 415 milj. kronor.

Förmögenhetsskatten, som skall utgå som en enda enhetlig skatt och vara helt fristående från inkomstskatten, skall uttagas efter skattesatser, som på grundval av skatteunderlaget vid 1944 års taxering beräknats giva en skatteintäkt av 108 milj. kronor eller omkring 30 milj. kronor mer än den nu utgående förmögenhetsskatten.

För fysiska personer skall skatteplikten inträda då den beskattningsbara förmögenheten överstiger 20 000 kronor och för överskjutande del uttagas efter en progressiv skiktscala med 6—18 promille. Därvid skall emellertid tillämpas en spärr, som i huvudsak innebär att reduktion sker, om förmögenheten ej överstiger 100 000 kronor och den sammanräknade nettoinkomsten understiger $3\frac{1}{3}$ procent av förmögenheten. Reduktionsregeln i de nya bestäm-

melserna har sålunda fått en mera inskränkt omfattning än den nuvarande för särskild förmögenhetsskatt gällande reduktionsregeln, som innebär, att reduktion alltid sker om det till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet understiger 4 procent av förmögenheten.

För de juridiska personer, vilka nu äro underkastade förmögenhetsskatt genom den kombinerade inkomst- och förmögenhetsskatten men icke särskild förmögenhetsskatt, skall utgå en proportionell förmögenhetsskatt av 1,5 promille av beskattningsbar förmögenhet över 5 000 kronor. Ekonomiska föreningar skola icke i något fall vara underkastade förmögenhetsbeskattning.

Beträffande arvs- och gåvobeskattningen föreslås införande av en kvarlåtenskapsskatt, som beräknats giva omkring 40 milj. kronor i årliga skatteintäkter. Skatten skall beräknas å behållningen i dödsboet efter avdrag för makes giftorättsandel. Den skall utgå för den del av kvarlåtenskapens värde som överstiger 25 000 kronor enligt en progressiv skiktsskala med 5—60 procent. Skatten är konstruerad som en förmögenhetsskatt, avsedd att träffa den avlidnes förmögenhet. Skattskyldigheten skall därför åligga dödsboet och vid den skattepliktiga kvarlåtenskapens beräkning skall avräknas vad den avlidne genom arv, testamente eller gåva bekommit endast en kortare tid (5 år) före dödsfallet.

För erhållande av erforderligt samband mellan gåvobeskattningen och kvarlåtenskapsskatten har föreslagits, att kvarlåtenskapsskatt skall utgå även vid gåva. Skattskyldigheten skall därvid åligga givaren.

Den nuvarande arvs- och gåvoskatten — som skall utgå jämsides med kvarlåtenskapsskatten — skall i princip vara oförändrad. Vid beräkning av arvsskatt skall emellertid hänsyn tagas till vad dödsboet har att utgiva i kvarlåtenskapsskatt.

För underlättande av kvarlåtenskapsskattens betalning innehåller förslaget regler om rätt till anstånd och möjlighet att intill viss del betala skatten med in-tecknade skuldebrev och börsnoterade aktier.

Reservationer mot beredningens förslag har anförts i olika avseenden. Sålunda föreslå herrar *Andersson* och *Sundén*, att ortsavdraget för ensamstående skall bestämmas till 200 kronor lägre belopp än beredningens majoritet förordat, att inkomst- och förmögenhetsskatteskalorna för fysiska personer skola jämkas nedåt så att i förhållande till nuvarande beskattning skärpning av inkomstskatten undvikes för familjer i de högre inkomstskikten och det sammanlagda uttaget av skatt å förmögenheter icke ökas, att någon höjning av inkomstbeskattningen för aktiebolag och därmed jämställda ej skall företagas samt att kvarlåtenskapsskatt ej skall införas. *Sundén*, som anser, att barnbidrag bör utgå först från och med andra barnet (utom för ensamstående mödrar) och att skattskyldig med barn skall kunna välja mellan att erhålla barnbidrag eller barnavdrag, föreslår, att barnavdrag enligt nuva-

rande grunder (dock utan dyrortsgradering) fortfarande skall få åtnjutas i de fall då barnbidrag icke utgår. Herr *Rubbestad* föreslår avskaffande av dyrortsgraderingen beträffande ortsavdragen och instämmer beträffande förmögenhetsbeskattningen samt arvs- och gåvobeskattningen i Anderssons och Sundéns reservation. Slutligen föreslår herr *Hermansson* uttagande av engångsskatt å förmögenhet, varjämte herr *Sjödahl* föreslår vissa särskilda ändringar i reglerna om gåvobeskattningen.

Remissyttrandena över beredningens förslag.

I de avgivna yttrandena har beredningens förslag tillstyrkts i huvudsak av landsorganisationen samt av länsstyrelserna i Västmanlands län (reservation av föredragande landskamreraren) och Västerbottens län (reservation av landskamreraren beträffande kvarlåtenskapsskatten). Länsstyrelsen i Skaraborgs län har tillstyrkt förslaget i vad det avser inkomst- och förmögenhetsbeskattningen (reservation av landskamreraren) men ställt sig avvisande till den ifrågasatta kvarlåtenskapsskatten. I övriga yttranden har förslaget i sin helhet eller i huvudsakligaste delen avstyrkts.

Landsorganisationen erinrar om, att skatteuttaget i framtiden måste hållas på en i förhållande till nationalinkomsten högre nivå än före kriget framför allt för att möjliggöra de höjda folkpensionerna och andra sociala reformer jämte ökade utgifter för försvaret m. m., samt anför vidare:

Avvägningen av en skatteskala — vare sig för inkomster, förmögenhet eller arv — måste givetvis betingas både av rättvisesynpunkter, alltså politiska värderingar, och av praktiska hänsyn till beskattningens indirekta verkningar på det totala produktionsresultatet och nationalförmögenheten. Landsorganisationen företräder den meningen att ur rättvisesynpunkt även en mycket långtgående progressivitet i beskattningen är befogad. Uppkomsten av stora inkomster och förmögenheter kan visserligen av den enskilde uppfattas som resultatet av enbart hans egna ansträngningar och insatser. Dessa har dock blivit fruktbringande endast i ett samhälle, vars produktionsförmåga i väsentlig grad är ett resultat av andra människors och inte minst gångna generationers arbete. Hans egna möjligheter att inom detta samhälle göra en för honom själv ekonomiskt givande insats är dessutom till stor del bestämd av den uppfostran och utbildning han erhållit och av den sociala miljö han från början hamnat i. Ur rättvisesynpunkt finns ingen anledning att respektera de på så sätt uppkomna inkomstolikheter. Påtagligast orättfärdiga är de förmögenhets- och därmed de inkomstolikheter, som uppstår genom arv. Det är därför enligt landsorganisationens mening starkt berättigat att låta största möjliga del av landets produktiva tillgångar, bildade genom tidigare släktleds insatser, utgöra gemensam egendom, men också att låta en väsentlig del av de årliga inkomsterna inflyta till samhället på ett sådant sätt att största möjliga inkomstutjämning erhålles. Från denna utgångspunkt framstår de av statsskatteberedningen framförda förslagen såsom tämligen moderata. Denna moderation kan måhända vara befogad med hänsyn till befarade negativa verkningar, som skulle kunna uppstå vid en ännu högre beskattning. Landsorganisationen vill emellertid uttala, att den anser

de i den allmänna diskussionen ofta framhållna riskerna i detta avseende betydligt överdrivna.

Landsorganisationen finner med största tillfredsställelse att beredningen ansatt sig kunna föreslå en sänkning av den statliga beskattningen på mindre och medelstora inkomster. Särskilt välkommen är härvid den skattelindring, som kommer att uppstå genom ökning av de skattefria ortsavdragen i anslutning till den under kriget inträdda höjningen av den allmänna levnadskostnadsnivån. De sedan förkrigstiden stegrade penninginkomsterna, vilka icke alls eller endast i obetydlig grad inneburit höjda realinkomster, har tillsammans med de under kriget höjda skattesatserna medfört en mycket kännbar skärpning av skattetrycket även i de låga inkomstskikt, som man tidigare icke ansåg sig kunna belasta med någon som helst statlig beskattning. Det är därför en angelägenhet av största vikt att det nu framförda förslaget genomföres snarast möjligt och att beslut härom således fattas redan vid detta års riksdag.

Länsstyrelsen i Västmanlands län uttalar liknande synpunkter beträffande behovet av ökade skatteintäkter för framtiden och har i stort sett intet att erinra mot den av beredningen föreslagna avvägningen av skatteuttaget mellan olika grupper skattskyldiga.

Länsstyrelsen i Västerbottens län, som också understryker behovet av ökade skatteintäkter till de beslutade statliga utgifterna, anser, att det föreslagna skattesystemet i sina principer innebure en mera rättvis fördelning av skatterna medborgarna emellan än det nuvarande och att det även hade fördelar ur taxeringsteknisk synpunkt. Dock måste enligt länsstyrelsen beklagas, att det icke varit möjligt att mera sänka skatterna för de mindre och medelstora inkomsttagarna utan att över hövan betunga övriga inkomsttagare, och om det skulle visa sig, att inkomstutvecklingen bleve gynnsammare än beredningens majoritet räknat med eller utgifterna mot förmodan kunde nedbringas, vore det rimligt, att därav betingade justeringar företoges i skattegrunderna, därvid dock övervältring av en ökad skattebörd på de mindre inkomsttagarna icke borde komma i fråga.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län anför:

Med antagande att för de statliga utgifterna behov framåt i tiden finnes av skatteintäkter, som sannolikt ej understiga de nuvarande och i allt fall äro av betydande storlek, gäller det tillse att skattebördan rättvist och lämpligt fördelas. Vid detta avvägande är det tilltalande och önskvärt att skattebördan fördelas efter förmågan, och att alltså de större inkomsterna och de större förmögenheterna få bära proportionsvis mera med lättnad för de lägre inkomsterna. Huru långt i denna riktning man kan och bör gå, utan att individernas drift att spänna sina krafter för att ekonomiskt komma framåt så avtrubbas, att sparviljan lamslås och energien dämpas, är ett avvägningsproblem av svårbedömligt slag. Länsstyrelsen är härvid böjd för antagandet, att man ännu ej nått gränsen för det möjliga och för nationen i dess helhet lämpliga härutinnan. Länsstyrelsen håller alltså för antagligt, att man — i syfte att dels uppehålla skatteintäkterna, dels fördela skattebördan efter förmågan, dels främja välståndets spridande på ett allt större antal medborgare — kan taga ytterligare något steg mot skärpt beskattning av högre inkomster och större förmögenheter jämsides med någon lindring i skattehänseende för

Inkomst- och förmögenhetsbeskattningen, beräknad på grundval av 1945 och 1948 års taxeringar, enligt gällande skattesystem, enligt majoritetens i statsskatteberedningen förslag och enligt reservanternas förslag.

Taxering	Inkomstskatt	Förmögenhetsbeskattning						Summa inkomstskatt och förmögenhetsbeskattning	Därav		Fördelning av summa inkomstskatt och förmögenhetsbeskattning		Fördelning av summa inkomstskatt och förmögenhetsbeskattning	
		Löpande förmögenhets-skatt			Kvarlätenskapskatt	Arvsfötskatt och gåvoskatt	Summa förmögenhetsbeskattning		Löpande beskattning	Skatt vid dödsfall	Lö-pande skatt	Skatt vid dödsfall	In-komst-skatt	För-mö-ge-nhets-skatt
		kombinerad	fristående	säger										
Miljoner kronor										Procenttal				
1945 års taxering.														
<i>Gällande system.</i>														
Fysiska personer m. fl...	874	48	33	81	—	44	125	999	955	44	95·6	4·4	87·5	12·5
Svenska aktiebolag m. fl.	330	—	—	—	—	—	—	330	330	—	100·0	—	100·0	—
Summa	1 204	48	33	81	—	44	125	1 329	1 285	44	96·7	3·3	90·6	9·4
<i>Majoritetens förslag.</i>														
Fysiska personer m. fl...	796	—	115	115	40	44	199	995	911	84	91·6	8·4	80·0	20·0
Svenska aktiebolag m. fl.	413	—	—	—	—	—	—	413	413	—	100·0	—	100·0	—
Summa	1 209	—	115	115	40	44	199	1 408	1 324	84	94·0	6·0	85·9	14·1
<i>Reservanternas förslag.</i>														
Fysiska personer m. fl...	792	—	86	86	—	44	130	922	878	44	95·2	4·8	85·9	14·1
Svenska aktiebolag m. fl.	330	—	—	—	—	—	—	330	330	—	100·0	—	100·0	—
Summa	1 122	—	86	86	—	44	130	1 252	1 208	44	96·5	3·5	89·6	10·4
1948 års taxering.														
<i>Gällande system.</i>														
Fysiska personer m. fl...	1 206	67	46	113	—	45	158	1 364	1 319	45	96·7	3·3	88·4	11·6
Svenska aktiebolag m. fl.	430	—	—	—	—	—	—	430	430	—	100·0	—	100·0	—
Summa	1 636	67	46	113	—	45	158	1 794	1 749	45	97·5	2·5	91·2	8·8
<i>Majoritetens förslag.</i>														
Fysiska personer m. fl...	1 097	—	150	150	40	45	235	1 332	1 247	85	93·6	6·4	82·4	17·6
Svenska aktiebolag m. fl.	540	—	—	—	—	—	—	540	540	—	100·0	—	100·0	—
Summa	1 637	—	150	150	40	45	235	1 872	1 787	85	95·5	4·5	87·4	12·6
<i>Reservanternas förslag.</i>														
Fysiska personer m. fl...	1 092	—	112	112	—	45	157	1 249	1 204	45	96·4	3·6	87·4	12·6
Svenska aktiebolag m. fl.	430	—	—	—	—	—	—	430	430	—	100·0	—	100·0	—
Summa	1 522	—	112	112	—	45	157	1 679	1 634	45	97·3	2·7	90·6	9·4

de svagast ställda. Med denna uppfattning vill länsstyrelsen ej motsätta sig förslaget i vad det avser inkomst- och förmögenhetsskatt. Därvid vill länsstyrelsen dock ifrågasätta, om icke större hänsyn bör tagas till intresset av att för familjer, särskilt barnrika sådana, lätta ekonomin icke blott genom barnbidrag utan även medelst väsentlig skattelindring efter stegrat barnantal.

När det så gäller förslaget om kvarlåtenskapsskatt hyser länsstyrelsen betänkligheter häremot av skilda skäl. De skatteintäkter, som härav skulle inflyta, äro jämförelsevis så begränsade, att de för statens ekonomi knappast spela nämnvärd roll. Principiellt är förslaget dessutom svagt motiverat, och dess genomförande kan befaras avtrubba sparviljan och arbetskraften på samma gång som svårigheter antagligen uppstå vid t. ex. jordbruks övergång till en ny generation bondsöner.

Av dem som avstyrkt förslaget har en del framhållit, att någon kompensation för skattelindringen för de lägre inkomsttagarna genom höjning av skatten för andra med hänsyn till det statsfinansiella läget icke vore erforderlig. Vidare har åberopats, att förslaget i vissa delar skulle åsyfta icke beskattning i rättslig mening utan konfiskation av egendom och att den ifrågasatta lagstiftningen därför vore grundlagsstridig eller i varje fall icke borde genomföras som skattelagstiftning. Se härom närmare i avsnittet angående arvs- och gåvobeskattningen. I övrigt har anmärkts, att beredningen icke verkställt tillfredsställande undersökningar angående verkningarna av den föreslagna beskattningen m. m., att redan den nuvarande skattebelastningen vore att anse som en av de tillfälliga utomordentliga förhållandena under kriget föranledd toppbelastning, som rimligen icke borde vid den nu ifrågasatta permanenta skatteavvägningen ytterligare höjas för vissa skattskyldigegrupper, samt att en sådan höjning komme att inverka menligt på landets ekonomiska liv i olika avseenden ävensom på deklaramoralen. En särskild grupp bildas slutligen av invändningar, som gå ut på att ett genomförande av förslaget skulle vara ur penningpolitisk synpunkt olämpligt under rådande konjunkturförhållanden. Ur yttrandena må här följande återgivas.

Riksräkenskapsverket har för belysande av förslagens omfattning ur statsfinansiell synpunkt gjort en jämförelse mellan skatteintäkterna enligt gällande system, enligt förslaget och enligt reservationen (uttagningsprocent 110; reservanternas inkomstskatteskala alt. I). Ämbetsverket, som sammanfattat resultatet härav i tabellen å föregående sida, anför härom:

Av den totala skattesumman för fysiska personer m. fl. kommo vid 1945 års taxering, som omfattade en skattesumma av 999 milj. kr., på löpande skatt 95,6 % och på skatt vid dödsfall 4,4 %. Vid 1948 års taxering skulle på löpande skatt falla 96,7 % och på skatt vid dödsfall 3,3 % av den då motsedda totala skattesumman om 1 364 milj. kr. Det av beredningen framlagda förslaget, här betecknat majoritetsförslaget, förändrar denna proportion sålunda, att enligt 1945 års taxering skulle på löpande beskattning falla 91,6 % och på skatt vid dödsfall 8,4 %; vid 1948 års taxering bliva motsvarande siffror 93,6 % och 6,4 %. Det av reservanterna herrar Elon Andersson och Sundén framlagda förslaget (i tabellen betecknat reservanternas förslag) ligger däremot till sitt resultat i närheten av det gällande systemet.

Går man här efter till en jämförelse ur synpunkten av den totala beskattningens fördelning på inkomstskatt och förmögenhetsskatt, utläses ur tabellen, att vid 1945 års taxering 87,5 % av skattesumman falla på inkomstskatt och 12,5 % på förmögenhetsskatt. Vid 1948 års taxering bliva motsvarande siffror 88,4 % på inkomstskatt och 11,6 % på förmögenhetsskatt av en total skattesumma om 1 364 milj. kr. Denna förskjutning till en stegrad andel av inkomstbeskattningen har ägt rum trots att under tiden mellan 1945 och 1948 års taxeringar förmögenhetsvärdena stegrats till följd av den senaste allmänna fastighetstaxeringen. I relationen mellan inkomstskatt och förmögenhetsskatt gör majoritetens förslag en väsentlig förändring. Enligt majoritetens förslag falla sålunda på inkomstskatt 80 % och på förmögenhetsskatt 20 % av den totala skattesumman vid 1945 års taxering; vid 1948 års taxering bliva motsvarande tal 82,4 % och 17,6 %. Enligt reservanternas förslag skulle på inkomstskatt komma att falla 85,9 % och på förmögenhetsskatt 14,1 % av den totala skattesumman vid 1945 års taxering samt 87,4 % resp. 12,6 % vid 1948 års taxering.

Den nu gjorda jämförelsen, som avser skatten för fysiska personer m. fl., modifieras, om i jämförelsen medtages beskattningen av svenska aktiebolag, då denna beskattning endast avser vad här kallats för löpande skatt och endast inkomstskatt. I jämförelsen mellan majoritetens och reservanternas förslag modifieras också resultatet av att reservanterna avvisat majoritetens förslag om höjningen av inkomstskatten för svenska aktiebolag.

I fråga om den löpande beskattningen av fysiska personer ligger majoritetens förslag ungefär 5 % under gällande skattesystem och reservanternas förslag ungefär 8 % under samma nivå. Skatten vid dödsfall ligger enligt majoritetens förslag ungefär 90 % över avkastningen enligt gällande system, medan reservanternas förslag överensstämmer med detta sistnämnda. Inkomstskatten för fysiska personer ligger såväl enligt majoritetens förslag som enligt reservanternas förslag 9 à 10 % under avkastningen enligt gällande system. Däremot visar förmögenhetsbeskattningen enligt majoritetens förslag en stegring på 50 à 60 % över avkastningen av gällande system, medan reservanternas förslag ansluter sig nära till detta sistnämnda.

Om man i jämförelsen intager den totala inkomst- och förmögenhetsbeskattning, som här gjorts till föremål för undersökning, erhålles följande sammanställning.

Sammanlagd inkomst- och förmögenhetsbeskattning enligt 1945 resp. 1948 års taxering.

	1945		1948	
	Summa milj. kr.	Index	Summa milj. kr.	Index
Gällande system.....	1 329	100	1 794	100
Majoritetens förslag	1 408	105·9	1 872	104·3
Reservanternas förslag	1 252	94·2	1 679	93·6

Den svenska statsbudgeten har under hela krigsperioden varit underbalanserad. Det nu framlagda riksstatsförslaget för budgetåret 1947/48 visar ett överskott på 334 milj. kr. Därvid bör emellertid märkas, att kostnaderna för vissa stora reformer (folkpensionerna och barnbidragen) beräknats endast för

halvt år. Om dessa reformer trätt i kraft den 1 juli 1947, hade kostnadsökningen stigit så mycket, att det nu beräknade överskottet praktiskt taget försvunnit. Budgeten hade då varit jämnt balanserad. I denna balanserade budget hade den allmänna omsättningsskatten varit avskaffad. Om denna skatt hade bibehållits under nästa budgetår, skulle riksstatsförslaget hava visat en överbalanserad budget med ett överskott på omkring 450 milj. kr. Riksräkenskapsverket håller emellertid för troligt, att, sedan den allmänna omsättningsskatten numera i huvudsak avskaffats och nya indirekta skatter icke ifrågasatts, avkastningen av inkomstskatten, förmögenhetsskatten och arvsbeskattningen måste för att i framtiden balans skall ernås på lång sikt mellan budgetens inkomster och dess utgifter sannolikt hållas i närheten av den nivå, som åsyftas med det nya skatteförslaget. Sådana beskattningsregler, som medföra lägre avkastning än det nya skatteförslaget (majoritetsförslaget), skulle sannolikt framtvunga, att vissa påtänkta sociala välfärdsanordningar måste uppskjutas tills den fortgående automatiska stegringen av statens inkomster lämnar rum för de högre socialvårdsutgifterna.

Beträffande förslagens utformning anmärker ämbetsverket, att de föreslagna skatteskallorna för fysiska personer endast såvitt anginge inkomstbeskattningen men icke såvitt anginge förmögenhetsbeskattningen och icke heller såvitt anginge båda dessa skatters sammanlagda effekt fyllde det ur skatteteknisk synpunkt oeftergivliga kravet, att vid normal förmögenhetsavkastning den efter skattebetalningen kvarstående inkomsten successivt ökades — i varje fall icke sjönke — när den skattskyldiges inkomst eller förmögenhet steg. En motsatt ordning måste enligt ämbetsverket verka nedbrytande på sparviljan närmast hos de skattskyldiga inom berörda inkomst- och förmögenhetsskikt. Vidare framhåller ämbetsverket, att de med förslaget förbundna skadeverkningarna måste bli särskilt framträdande, därest den årliga beskattningen kombinerades med en hög beskattning av vid dödsfall föreliggande kvarlåtenskap, vilken beskattning själfallet borde träffa själva förmögenheten. Om det vore nödvändigt att taga ut ytterligare skatt i samband med dödsfall vore en arvslottsbekattning att föredraga. Förslaget till beskattning av aktiebolag kunde i huvudsak godtagas, men bolag som icke hunnit fullgöra föreskriven avsättning till reservfond, borde beredas någon skattelättnad.

Statskontoret anser det vara en angelägenhet av vikt att det nuvarande höga skattetrycket snarast möjligt och i görligaste mån lättades. Värnskat- tens karaktär av en tillfällig, av kriget direkt föranledd extra pålaga kunde vid bedömning av skattetryckets höjd under normala förhållanden svårligen lämnas obeaktad. Även för staten vore den ekonomiska grundsatsen tillämplig, att åttför riklig inkomsttillgång motverkade nödig försiktighet och sparsamhet av medelstildelningen för nya utgiftsändamål. — Vid skattesystemets utformning borde beaktas, att arbets- och kapitalinkomsten icke blott för- sloge till den årliga skattens gäldande utan också i skälig utsträckning läm- nades fri för inkomsttagarens egen disposition. Ett skattetryck, som förut- satte anlåtande av förmögenhetstillgångar för bestridande av löpande skatte- utgifter, syntes icke böra ifrågakomma, och skatterna borde avvägas på så-

dant sätt, att de icke gäve upphov till samhällsekonomiska verkningar i form av minskat sparande, minskad arbetsvilja, inskränkt företagsamhet, kapitalflykt eller försämrad skattemoral. Därför borde fastställas en övre skattegräns och det vore viktigt att spärregeln gäves en sådan räckvidd, att den täckte såväl de statliga inkomst- och förmögenhetsskatterna som samtliga kommunalutskylder.

Slutligen framhåller statskontoret, att tiden för det nödvändiga tekniska förberedelsearbetet, om ikraftträdandet bestämdes till den 1 januari 1948, bleve så knapp att belastningen på skattemyndigheter och övriga berörda organ bleve mycket stor, samt anför vidare härom:

Man har nyligen haft att bemästra de mycket betydande vanskligheter, som varit förenade med den vid senaste årsskifte genomförda källskattereformen, vanskligheter, som ännu äro långt ifrån övervunna. Att redan inom ett år skrida till ytterligare en genomgripande skatteomläggning kan, särskilt med nuvarande brist på arbetskraft samt begränsad leveranskapacitet för pappersbruk, tryckerier och maskinfirmor, befaras möta allvarliga svårigheter. Det bör ej heller förbises, att alla för källskatten erforderliga skatttabeller måste helt omräknas och nytryckas. Ur praktisk-administrativa synpunkter torde fördenskull vägande skäl föreligga att icke forcera skatteomläggningen.

Länsstyrelsen i Uppsala län förordar ett uppskov med skattefrågan. Det statsfinansiella läget vore icke sådant, att en skatteskärpning för närvarande vore nödvändig. Statsverkets behov av ökade inkomster skulle för övrigt delvis kunna tillgodoses genom förstärkning av taxeringsorganisationen, vilken i varje fall syntes oundviklig, därest förslaget bleve genomfört. Genom en grundlig överarbetning av förslaget, som hade en oerhörd räckvidd, med beaktande av de skattskyldigas berättigade intressen skulle möjligen en lösning kunna nås, som utan att drabba hårt och orättvist tillfredsställde det allmänna.

Länsstyrelsen i Södermanlands län avstyrker bestämt förslaget om införande av kvarlåtenskapsskatt och hemställer om kompletterande utredning och förnyat övervägande av förslaget till förmögenhetsskatt. Länsstyrelsen anför:

En allmän regel för beskattningssystemet har väl allmänt ansetts böra vara, att det bör på ett för de enskilda medborgarna och näringslivet så litet som möjligt kännbart sätt täcka statsverkets behov av inkomster till visst belopp. På några punkter av betänkandet vill det visserligen synas, som om man fasthölle vid denna utgångspunkt, såsom när en höjning av skattesatserna för vissa grupper av skattebetalare motiveras med behovet att kompensera föreslagna skatteminskning för andra inkomsttagare. Sådana synpunkter äro dock ingalunda konsekvent genomförda. Utredning saknas sålunda om huruvida och i vad mån för tillgodoseende av statsverkets behov för framtiden kräves en sammanlagd skattesumma av den föreslagna storleken, det vill säga till och med högre än skatterna under de exceptionella krigs- och krisförhållandena. Även om detta skulle anses styrkt, måste det förefalla egendommeligt att man — i en tid med ett budgetöverskott mångdubbelt större än det belopp skatthöjningarna skulle inbringa — icke anser sig ha tid att avvakta den utredning man själv rekommenderar rörande åtgärder för effektivare ut-

krävande av redan gällande förmögenhetsskatt; kvarlåtenskapsskatten motiveras ju, åtminstone delvis, med förmenta otillfredsställande förhållanden i detta avseende för närvarande. Ett stadfästade för framtiden av en ytterligare höjd direkt beskattning borde för övrigt tydligen hava föregåtts av en avvägning i förhållande till behovstäckningen genom indirekta skatter. Vidare förutsättes visserligen, att inkomstskatteskalen skall vara i viss mån rörlig, så att olika år skall kunna uttagas viss procentsats över eller under skattens grundbelopp. Några större variationer lär det dock därvidlag icke kunna bliva fråga om utan att orimliga konsekvenser inträda i den ena eller andra riktningen. Den frågan kvarstår för övrigt fullkomligt obesvarad, varför icke höjningen av förmögenhetsskatten och införandet av en ny skatteform kunnat med fördel ersättas genom en mycket obetydlig höjning av skatteskalans grundbelopp; kvarlåtenskapsskatten beräknas ju sålunda inbringa endast cirka 2 procent av den *nuvarande* inkomst- och förmögenhetsskatten. Denna invändning framställer sig så mycket mera, som kritiken mot ifrågavarande skatteförslag ofta avfärdas med en hänvisning till de förment obetydliga belopp, som nu avses att därigenom uttagas.

Därefter framhåller länsstyrelsen, att oklarheten i uppläggningsen torde hänföra sig till det förhållandet att förslaget syftade till en kanalisering av viss del av nationalinkomsten från de mera välställda till de mera behövande men att det då vore anmärkningsvärt att varje försök till utredning saknades om i vad mån förslaget innebure en lämplig väg för sådan utjämning och huruvida i så fall fördelarna därav kunde i nuvarande läge, om man bortsåge från politiska och teoretiskt ekonomiska synpunkter, väntas bli större än skadeverkningarna därav. Även om till försvar för förslaget kunde sägas att det nu endast gällde att uttaga en ökad förmögenhetsskatt om ca 70 milj. kronor årligen, måste sakens principiella sida beaktas. Hade denna en gång sanktionerats, uppkomme redan därigenom en otrygghet för blivande betydande skattehöjningar som för kapitalbildning och sparande komme att ha nära nog lika menliga verkningar som ett betydligt större men för längre framtid fixerat skattebelopp. Redan de nuvarande skattesatserna hade i många avseenden verkat menligt såväl i fråga om minskat sparande som i fråga om minskat produktivt arbete. Verkan av den föreslagna beskattningen å förmögenheter skulle bli dubbel. Dels skulle skatten, i den mån den icke kunde erläggas med löpande avkastning, innebära, att kapital lösgjordes för löpande statsutgifter antingen utöver vad eljest varit möjligt eller i utbyte mot inkomstskatt från andra grupper, och dels skulle det sammanlagda sparatet minskas. I och för sig behövde visserligen en inkomstutjämning icke innebära en minskning av det totala sparatet, men det vore ganska troligt att den endast i ringa utsträckning komme att leda till ökad kapitalbildning bland de bredare lagren.

Länsstyrelsen i Östergötlands län, som förordar barnavdragens bibehållande och omarbetning av förslaget i övrigt i huvudsak i enlighet med den av Andersson och Sundén anförda reservationen, framhåller, att en sådan omarbetning skulle medföra att statens intäkt av skatterna komme att understiga skatteintäkten enligt förslaget med ett belopp som icke torde behöva

överstiga $1\frac{1}{2}$ procent av driftbudgetens beräknade inkomster. Länsstyrelsen anser sig icke böra ingå på frågan i vad mån denna inkomstminskning borde täckas genom utgiftsbekärningar, genom ökade intäkter i form av skärpta skatter å lyxvaror och andra umbärliga ting eller på annat sätt, men understryker, att en framdeles möjligen erforderlig budgetutjämning borde kunna åstadkommas på ett sätt som icke finge så förödande verkningar för samhällslivet och enskilda medborgare som ett genomförande av beredningens förslag i obeskuret skick otvivelaktigt skulle åstadkomma.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anför, att det egentliga syftet med förslaget torde vara att påverka inkomstfördelningen och inskränka egendomsrätten samt att dess genomförande på lång sikt måste antagas komma att medföra en fullständig samhällelig omvälvning. Vidare anför länsstyrelsen:

Ur nyss angivna synpunkter framstår förslaget för stora medborgarkategorier som ett försök från andra befolkningsgruppers sida att genom flagrant missbruk av demokratiska verksamhets- och beslutsformer tillskansa sig vad dugligheten och förmågan åstadkommit genom målmedvetet uppbyggande arbete till allas fromma och den ekonomiska och andliga kulturens utveckling — helt enkelt som ett försök att heröva vissa medborgare deras egendom. Länsstyrelsen kan för sin del ej förstå annat, än att detta betraktelsesätt har åtskilligt fog för sig. Därvid förbises ingalunda, att skatt, enligt vad allmänt anses, skall utgå efter förmåga; det ges dock en bestämd gräns även för giltigheten av denna grundsats.

Genomförande av en s. k. »ekonomisk demokrati» är en ganska förskömande omskrivning av vad det här i realiteten rör sig om. Det må från en politiskt neutral ämbetsmyndighet i detta sammanhang klart uttalas, att så snart beskattningsmakten utnyttjas för annat än till täckande av direkta samhällsbehov, har man — alla mer eller mindre vackra fraser till trots — definitivt lämnat rättssamhällets rämärken bakom sig och befinner sig på glid ut i anarkin. Det på allmän och lika rösträtt grundade folkväldet har då visat sig icke ha infriat de förhoppningar, som vid den stora rösträttsreformens genomförande knötos till detsamma, och genom kortsynt, kultur- och utvecklingshämmande politik gett sina motståndare de bästa tänkbara vapen i händerna.

Länsstyrelsen uttalar till slut, att under de kritiska år, som nyligen förflutit, kunde av olika bl. a. psykologiska skäl ett abnormt skattetryck belasta produktionen utan större skadeverkningar men att i nuvarande läge förhållandet vore ett annat. En ogynnsam verkan av förslaget vore, att en nu startande mindre företagare knappast någonsin skulle bli i stånd att genom arbetsamhet och förtänksamhet låta sin rörelse utvecklas till ett större företag. Däremot torde de redan färdigbildade storföretagen ha lättare att uthärda det ökade skattetrycket, vilket vore ett påfallande odemokratiskt drag hos förslaget. Detta toge överhuvud taget för liten hänsyn till näringslivets behov av kapitalbildning och avskure därigenom själva livsnerven för det privata initiativet, vilket i sin tur undanryckte grunden för en ur såväl samhällets som alla medborgargrupper synpunkt högeligen önskvärd välståndsfrämjande utveckling.

Länsstyrelsen i Blekinge län framhåller bl. a., att införande av kvarlåtenskapsskatten samt skärpning av gåvo- och förmögenhetsskatten aktualise-

rade en del redan förefintliga värderingsproblem, vilka kunde väntas välla skattemyndigheterna svårigheter. Med den höjd skatten finge bleve det nödvändigt att verkställa en mer ingående och på saklig prövning grundad granskning av värdesättningen av olika tillgångar. Taxeringsmyndigheterna finge också ägna den årliga förmögenhetstaxeringen skärpt uppmärksamhet och såväl fysiska som juridiska personer finge åläggas att i sina deklARATIONER redogöra för dolda reserver i olika slags tillgångar, verkställa viss skuld-specifikation m. m.

Länsstyrelsen i Kristianstads län anser starka skäl tala för att förslaget icke förelades årets riksdag. Vissa för förslagets genomförande viktiga detaljer, såsom förbättring av förmögenhetstaxeringen, utformningen av de kommunala ortsavdragen, sambeskattning av äkta makar m. m., hade icke upptagits till avgörande utan hänvisats till annan utredning. Införande av den föreslagna beskattningen borde vidare föregås av en ytterligare utredning angående statsutgifterna för kommande år ävensom angående nuvarande och föreslagna skatters inverkan på näringslivet.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län påpekar, att från en viss icke så hög gräns och uppåt skulle det paradoxala förhållandet gälla, att det för skattskyldiga med inkomst av kapital eller av såväl kapital som arbete i regel vore en god affär att vid lägre kapitalintäkter delvis och vid högre kapitalintäkter helt skänka bort eller förlösa sitt kapital, vilket sistnämnda ur samhällelig synpunkt dock icke kunde anses gagneligt. Länsstyrelsen anför vidare:

En så beskaffad lagstiftning skulle innebära en kränkning av rättskänslan hos de befolkningsgrupper, som komme att drabbas av förslagets rigorösa bestämmelser, och finge för de hårdast drabbade anses hava överskridit gränsen emellan beskattning och konfiskation. Den uppluckring av skattemoralen, som kunde befaras bli en följd härav, synes också förtjäna uppmärksamhet.

Länsstyrelsen i Örebro län uttalar den meningen att förslagets genomförande skulle hämma och till slut lamslå företagsamhet och utveckling, försvåra eller omöjliggöra uppkomsten av nya företag, förtaga sparvilja och sparkraft och genom allt detta åstadkomma en i andligt och materiellt hänseende sänkt levnadsstandard för hela folket samt minskade intäkter för det allmänna.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län instämmer i fråga om såväl avvägningen av inkomst- och förmögenhetsskatterna som kvarlåtenskapsskatten och gåvoskatten i Anderssons och Sundéns reservation samt gör därjämte erinran mot att frågan om den statliga beskattningen nu handlades utan att något förslag till ordnande av den kommunala beskattningen samtidigt kunde prövas. Länsstyrelsen anför härom.

Uppenbart är att man får en ofullständig bild av beskattningens verkan inom olika grupper, när icke de statliga och kommunala skattesystemen prövas sida vid sida. Trots stigande skatteunderlag visa de kommunala skatterna ingen nämnvärd tendens att nedgå. I betraktande av de många nya uppgifter som påläggas kommuner och landsting är det tydligt, att de kommu-

nala skattebehoven komma att öka. En eventuellt fallande konjunktur med sjunkande skatteunderlag kommer att hastigt avspegla sig i ökad belastning på det kommunala skatteunderlaget. Om — som skatteberedningen föreslår — en så väsentligt stegrad del av skattekraften hos de bättre situerade tages i anspråk för statliga behov, måste detta komma att inverka på de framtida möjligheterna att ordna den kommunala beskattningen på ett nöjaktigt sätt. I den mån som de större och mera bärkraftiga skatteobjekten försvagas, komma nämligen de kommunala skattebördorna att i större omfattning få bäras av de breda folklagren. Inom en kommun måste de kommunala utgifterna i allt väsentligt fördelas mellan de därstädes boende, vare sig dessa räknas till den ena eller andra kategorien i inkomst- och förmögenhets hänseende.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län framhåller, att en nu företagen skärpning av beskattningen icke torde komma att stödjas av det allmänna rättsmedvetandet och att den därför kunde befaras medföra sådana åtgärder från de skattskyldigas sida att någon skattevinst för det allmänna alls icke uppkomme. I varje fall torde det bli nödvändigt att förbinda skärpningen med en avsevärd utökning av taxeringsorganisationen och skärpning av deklara-tionskontrollen.

Länsstyrelsen i Norrbottens län anser, att förslaget borde bli föremål för omarbetning men att under tiden skattskyldiga i de lägre inkomstskikten borde beredas skattelättnader genom en provisorisk lagstiftning gällande för ett eller annat år. Länsstyrelsen, som även föreslår uttagande av engångsskatt å förmögenhet och vissa åtgärder för en förbättrad förmögenhetskontroll vid taxeringen, framhåller, att en förbättrad förmögenhetskontroll torde fram-tvinga betydande, tidigare för skattemyndigheterna icke kända inkomster och förmögenheter och att det vore oundgängligen nödvändigt, att effektiva åtgärder vidtoges, som skapade ökad noggrannhet vid avgivandet av deklara-tioner och beredde det allmänna möjlighet att beskatta alla skattepliktiga inkomster och förmögenheter.

I ett vid överståthållarämbetets yttrande fogat särskilt yttrande av *skatte-direktören vid ämbetet* framhåller denne, att statsfinansiellt behov av ökade tillskott från någon grupp av skattskyldiga enligt hans mening saknades. Den av beredningen angivna utgångspunkten för bedömande av behovet av skattemedel syntes nämligen klart och ovedersägligt ge vid handen, att icke obetydliga skattelindringar för närvarande kunde genomföras utan att rubba täckningen av statsutgifterna och utan att genomföra några skatteökningar i samband därmed. — Innan en ytterligare skatteskräpning genomfördes borde i första hand tillses att beskattningen drabbade alla skattskyldiga lika. Så vore emellertid för närvarande icke fallet. De stora rörelseidkarna ägde på grund av nuvarande skattelagstiftning och rättspraxis betydande möjligheter genom den fria lagervärderingen och den fria avskrivningen i vissa fall å inventarier m. m. att själva reglera den till beskattning framtagna vinsten, varjämte de ägde stora möjligheter att såsom omkostnader avföra vad som i sak utgjorde rena levnadskostnader. Statsskatteberedningen hade accep-terat detta förhållande och funne däri ett försvar för skatteskräpningen.

Denna komme i verkligheten icke att drabba vare sig de lägre inkomsttagarna eller i nämnvärd grad de stora företagen och de högst avlönade funktionärerna i dylika företag. Däremot komme den att med hela sin styrka drabba mellanskikten av löntagare (från 10 000 till 30 000 kronor) samt dem, som nödgades leva på avkastningen av kapital, placerat i bank eller värdepapper.

Härefter framhåller skattedirektören, att beredningens förslag uppenbarligen åsyftade jämte anskaffande av medel till statsutgifternas bestridande åstadkommande av jämnare förmögenhetsfördelning inom landet genom indragning av egendom från de större förmögenheterna. Om ett sådant indragningsinstitut skulle införas — vilket borde föregås av en utredning angående de skäl som kunde motivera dylika åtgärder — borde detsamma emellertid organiseras fristående från beskattningsmyndigheterna och dess verksamhet regleras i särskilda författningar av allmän lags natur. Våra beskattningsorgan vore icke tillskapade för att handhava så utomordentligt krävande och ingripande uppgifter.

I fortsättningen erinrar skattedirektören om följande uttalande av den tyske nationalekonomen Bruno Moll angående beskattningen i Tyskland efter första världskrigets slut och efter den därå följande revolutionen:

»Efter revolutionen och under inflationstiden var för den tyske skattelagstiftaren icke vidare tal om att skona förmögenheten. Riksnödoffret hade skattesatser, vid sidan av vilka satsen om förmögenhetens skonande framstod som ett hån; detta gäller också arvsskatten av 1919 o. f. samt andra skatter. Här må i korthet uppräknas några gränfall av konfiskatorisk skattelagstiftning: Upp till 90 %/o, senare 60 %/o vid arvsskatten; upp till 60 %/o för sista skiktet vid den statliga inkomstskatten; upp till 65 %/o per skikt vid nödoffret; upp till 95 %/o å aktieutdelning (dubbelbeskattning genom inkomstskatt och bolagsskatt).»

I anslutning härtill anför skattedirektören:

Som jämförelse må nämnas, att enligt föreliggande förslag kvarlåtenskapskatt och arvsskatt kan uppgå till mer än 70 %/o av hela den efterlämnade kvarlåtenskapen, att den statliga inkomstskatten uppgår till 70 %/o i inkomstskiktet över 200 000 kronor, att skatten å förmögenhet, kombinerad med inkomstskatten, föranleder en inkomstindragning, som kan överstiga 100 %/o av inkomsten, samt att skatten å aktieutdelning kan stiga upp mot 82 %/o (om hänsyn tages till dubbelbeskattningen). Förslaget innehåller alltså skattesatser, vilka delvis överstiga och i annat fall ligga nära dem, som man i Tyskland tillämpade i dess nödiäge efter första världskriget och den där-efter följande revolution.

Vad Moll vidare uttalar om verkningarna av denna konfiskation må även återgivas:

»Skattelagstiftningen blev — bortsett från enstaka kortare perioder — ruinerande närmast på papperet. Dess verkan blev till stor del förfelad: 1) genom penningvärdets fall, som gjorde taxeringen, särskilt också de stora företagens, fullständigt oöverskådlig; 2) genom kapitalflykten och 3) genom förseningen av och bristerna i taxeringen samt liknande faktorer. Det är icke allmänt bekant, men säkert, att många större och medelstora företag gjorde jättevinst, i det att de innehöllo personalens löneavdrag för skatt och avlämnade dem några veckor för sent i pengar, som fallit i värde. Detta var

hårt för personalen, ruinerande för staten men mycket inbringande för rörelseidkaren. — Men framför allt måste uppmärksammas: Ju större ett företag är, desto svårare är det för myndigheterna att kontrollera dess taxering, desto mera kan sparas, gömmas och undandragas. Det går ofta icke utan vidare att avgöra om ett varulager har ett värde av 1 miljon mark eller 2 miljoner mark, av 10 miljoner mark eller 20 miljoner mark, enär det finnes något fiktivt i varje värdering. Många företag kunde på detta sätt i huvudsak — naturligtvis icke över allt och icke i lika grad — rädda och ofta förstora sin behållning. Ruinerande var lagstiftningen och penningvärdets fall för många små och medelstora företag (bortsett från jordbruken) och för privatpersoner, för dem, som tidigare levat av ränteavkastning, för tjänstemän och pensionärer, för alla, som placerat sina tillgångar i inteckningar och värdepapper och icke mera kunde omplacera dem. De stora hava ofta gjort sig nytta av penningvärdets fall, de hava dragit fördel därav, bl. a. utnyttjat detsamma för att kompensera verkningarna av skattelagstiftningen. Hos småfolket (de som levde av räntor o. s. v.), som icke hade någon möjlighet till undandöljande, har inflationen ytterligare skärpt verkningen av skattelagstiftningen. — Det föreligger alltså ingen motsägelse, när man å ena sidan talar om de på papperet och i många fall även i verkligheten, d. v. s. gentemot de ekonomiskt svagare, tryckande och omåttligt höga skattesatserna, men å andra sidan ofta framhåller, att det tyska jordbruket, storindustrin med inbegrepp av gruvindustrin, ävensom de stora företagen inom handels och bankväsendets område, i allmänhet under inflationsåren (trots alla åtgärder av skattemyndigheterna) de facto betalat mycket för litet i skatt, mycket för litet i jämförelse med medelklassen, som är försvunnen, ekonomiskt tillintetgjord.»

I övrigt framhåller skattedirektören, att det om man verkligen ville utforma ett skattesystem, som i någon mån tillgodosåge rättvisa och billighet, torde vara ofrånkomligt att införa en spärregel som omfattade även förmögenhetsskatten; icke som den av beredningen föreslagna 70-procentsspärren endast inkomstskatten. Vidare finner han det önskvärt att för medhinnande av erforderliga förberedelser tiden för ikraftträdandet av den ifrågasatta lagstiftningen uppsköttes och framför därvid ungefär samma synpunkter som statskontoret.

Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund påpekar, att höga skatter stimulerade till onödiga utgifter — vilket ideligen kunnat konstateras under krigsåren — samt minskad omsorg vid en närings bedrivande.

Lantbruksstyrelsen, som förordar en allmän lättnad av skattetrycket och som anser att vid oundgängligt behov av ökade statsinkomster detta borde tillgodoses genom den höjning av uttagningsprocenten, vilken i vart fall kunde bli nödvändig, åberopar för att visa den starka skattestegring som skett följande uppställning över socialstyrelsens indexserie för de senare åren:

År	Livsmedel	Bostad	Skatter	Totalt
1914	100	100	100	100
1939	147	198	198	169
1941	192	203	258	219
1943	207	202	299	239
1945	202	203	361	241

Lantbruksstyrelsen framhåller, att en ytterligare skattebelastning måste te sig ganska skrämmande redan under en högkonjunktur såsom den nu rådande och att följdverkningarna under en lågkonjunktur bleve ännu mera påfrestande för skattebetalaren även om de på grund av källskatten ej bleve så besvärliga som eljest varit fallet. För näringslivets fortsatta utveckling vore därför en måttlig beskattning att föredraga och bleve även i längden förmånligare för det allmänna.

Näringslivets skattedelegation påpekar, att den sista höjningen av de direkta skatterna (år 1942) beslutats vid en tidpunkt, då en akut krigsfara förelagat för landet och en utomordentligt skärpt krigsberedskap ansetts nödvändig. Om den då uppnådda, av katastrofala händelser föranledda toppbelastningen med en till ytterlighet skärpt progression överhuvud taget skulle kunna tjäna som utgångspunkt vid en skatteavvägning, avsedd att tillämpas under normala förhållanden, måste denna avvägning självfallet resultera i en betydande genomgående sänkning av nämnda toppbelastning. Emellertid skulle förslaget medföra en skärpning av denna toppbelastning för vissa skattskyldiga. Det vore anmärkningsvärt att beredningen ansett sig kunna framlägga ett dylikt förslag utan att verkställa en sammanfattande undersökning rörande de verkningar det nya skattesystemet kunde väntas medföra i olika avseenden för de skattskyldiga, för näringslivet samt för den ekonomiska, sociala och kommunala utvecklingen.

Delegationen erinrar därefter om att man vid bedömande av den föreslagna skattebelastningens verkningar för den ekonomiska utvecklingen även finge taga hänsyn till den fara som låge däri, att en allt för hög beskattning kunde föranleda emigration av den tekniskt och ekonomiskt utbildade personal som i främsta rummet toges i anspråk för kvalificerade arbetsuppgifter inom näringslivet, samt anför vidare:

Uppenbart är, att den förmögenhets- och arvsbeskattning, som i betänkan- det föreslås — säkerligen om man beaktar alla därmed sammanhängande faktorer den tyngsta i världen — skulle nödvändiggöra särskilda åtgärder för förhindrande av kapitalflykt. Vilka bestämmelser, som i detta syfte än komme att meddelas, skulle överföring till utlandet likväl icke kunna förhindras av det kapital, som ligger i överlägsen teknisk och organisatorisk skicklighet och på uppfinningsförmåga och lång erfarenhet grundade värdefulla tillverkningsmetoder. — — —

Det stora flertalet skattskyldiga beredes enligt förslaget skattelindring. Vi finna även för vår del denna skattelättnad väl motiverad. Vi vilja emellertid understryka, att någon förmån för det stora flertalet icke kan vinnas genom ytterligare skärpning av krigsårens rigorösa skattebelastning å de fåtaliga inkomsttagarna i medelstora och högre inkomstskikt och de än mera fåtaliga ägarna av större förmögenheter. En dylik bestående skatteskarpning komme att försämra den grund — produktionsvilja och sparande — varå vårt näringsliv vilar. För det stora flertalet medborgare, som för sin utkomst direkt eller indirekt är beroende av detta näringsliv, komme det föreliggande förslaget därför att i varje fall i längden obetingat medföra försämrade förutsättningar för en successivt stegrad allmän levnadsstandard. Det skulle sålunda i realiteten lända jämväl dem, som man därmed velat gynna, till för-

fång. De av riksräkenskapsverket verkställda beräkningarna av statsinkomsterna för budgetåret 1947/48 giva dessbättre vid handen, att denna behjärtansvärda strävan att lätta skattebördan för det stora flertalet kan realiseras utan någon övervältring av inkomstbortfallet på ett fåtal skattedragare.

Härti kommer, att hela det av beredningen föreslagna skattesystemet är så uppbyggt, att det med nödvändighet måste på relativt kort sikt förlora sina möjligheter att tjäna det fiskaliska syfte, för vilket det tillkommit. Om man, såsom enligt förslaget skett, belägger alla större arbetsinkomster med skatter, som verka rent konfiskatoriskt, komma dessa givetvis att relativt snabbt i huvudsak försvinna och därmed också skatterna å desamma.

Om man vidare konfiskerar samtliga större förmögenhetsinkomster och sålunda tvingar förmögenhetsägarna att leva upp sitt kapital — och mot bakgrunden av den hotande kvarlåtenskaps- och arvsbeskattningen skulle ju ingen ha någon anledning att begränsa sin konsumtion — så minskades skatteunderlaget och därmed skatten i accelererad takt samtidigt som staten icke begagnade de inflytande medlen för annat än löpande budgetändamål.

Om man slutligen på toppen av denna förmögenhetsätande förmögenhets-skatt dessutom lägger en starkt konfiskatorisk kvarlåtenskaps- och arvsbeskattning, går det uppenbarligen än fortare att undergräva grunden för det allmänna välståndet. Och även i detta fall skulle staten icke spolia privata förmögenheten för att förstöra sin egen utan för att förbruka den för sina löpande utgifter.

Smålands och Blekinge handelskammare uttalar den uppfattningen att skatteförslaget vore av så genomgripande betydelse för svenskt näringsliv och kunde beräknas medföra så betänkliga verkningar å företagsamhet, konkurrenskraft och välståndsökning att det bestämt måste avstyrkas. I vart fall borde det icke få framläggas för riksdagen utan att svenska folket fått tillfälle att vid val taga ställning till detsamma. Om förslagets verkliga innebörd gjordes klar för svenska folket, borde det icke vara förmätet att tro att det knappast ville medverka till detsamma och dess oundvikliga följd ett av en alltmera växande centralbyråkrati dirigerat näringsliv. Det vore sannolikt, att de uttalade farhågorna ej omedelbart komme att materialiseras på grund av ännu rådande varubrist och högkonjunktur, men då varubristen fyllts och konjunkturomslaget inträffade samt konkurrensen från nu industriellt tamlagna och krigshärjade nationer åter satte in, komme de med säkerhet att besannas.

Västergötlands och Norra Hallands handelskammare beklagar skattefrågans forcering, vilket utslöte en grundlig utredning av ärendet, och framhåller, att det säkerligen varit tillräckligt om den förevarande frågan vunnit behandling vid 1948 års riksdag. Det allmänna ekonomiska läget vore därjämte ännu så labilt, att även av denna anledning skäl måste anses föreligga att uppskjuta frågans behandling. Med hänsyn till dennas stora vikt vore det för övrigt måhända ännu riktigare om densamma förelades riksdagen först efter det andrakammarval förrättats. — Tydligt vore att förslagets realiserande måste leda till en successiv försvagning av det kommunala skatteunderlaget, vilket i sin tur ledde till minskade möjligheter för kommunerna att fullgöra på dem ankommande uppgifter. Detta komme återigen att gyn-

na en centralisering av samhällsuppgifterna, som på många håll bedömdes som olycklig.

Handelskammaren i Göteborg anser det aktuella budgetläget icke motivera något krav på ett bibehållande av nuvarande skattebelastning eller en ökning av skatteintäkten från högre inkomsttagare eller förmögenhetsägare därest skattelättnaden genomfördes för skattskyldiga i de lägre inkomstskikten. Handelskammaren, som anser, att hela frågan skulle vinna på att få vila åtminstone till 1948 års riksdag, hemställer, att densamma måtte upptagas till förnyad utredning, därvid särskild uppmärksamhet borde ägnas förslagets nationalekonomiska verkningar. Skulle man önska omedelbart genomföra de föreslagna lättnaderna för mindre inkomsttagare, kunde detta ske utan att de övriga delarna av förslaget samtidigt behövde bli föremål för lagstiftning.

Handelskammaren i Gävle anser, att möjligheter att tillfredsställa rimliga krav på skattelättnader för smärre inkomsttagare och förmögenhetsägare redan finnes vid nuvarande skattesystem och inom ramen för en icke överansprängd budget. Tvingande skäl att på sätt som skett forcera frågan föreläge sålunda icke. Förslaget, som innebure socialisering i den meningen att samhället successivt övertog huvudsakligen medelstora företag utan ersättning, kunde bli avgörande för hela den framtida strukturen av samhället och näringslivet samt för den privata företagsamhetens fortlevnad. Handlingsviljan komme att i långt högre grad än nu förlamas av skattetänkande, i det varje beslut måste komma att föregås av noggranna överväganden beträffande konsekvenserna i skattehänseende.

Sveriges redareförening hemställer, att en ny fullständig utredning angående såväl den statliga som den kommunala beskattningen måtte företagas. Föreningen framhåller, att beredningen vid bestämmande av ramen för det nya skattesystemet utginge från skatteunderlaget vid taxeringarna 1944 (förmögenhetsskatten) och 1945 (inkomstskatten) och att beräkningarna alltså grundades på skatteunderlag under högkonjunktur. Föreningen fortsätter:

Man ställer sig helt naturligt frågan, huruvida denna ram är hållbar, därest skatteunderlaget vid en försämrad konjunktur avsevärt skulle minskas. Då förslaget innebär en betydande skärpning av beskattningen för de medelstora och större inkomstklasserna samt förmögenhetsinnehavarna, har deras skatteförmåga redan utnyttjats i en sådan grad, att desamma icke torde utan allvarliga skadeverkningar — — — kunna åläggas ytterligare skärpning av beskattningen. I ett sådant läge torde ej kunna undvikas att skärpa beskattningen för det stora flertalet skattskyldiga d. v. s. de mindre inkomsttagarna. En sådan skärpning skulle helt naturligt drabba sistnämnda skattskyldiga mycket hårt i all synnerhet som denna ökade skattebelastning för dem måste tillgripas vid en tidpunkt, då deras inkomster på grund av konjunkturläget försämras. — — —

Enligt föreningens mening borde, sedan man nedbringat statsutgifterna till en rimlig nivå och överblick erhållits över huru stora belopp som måste uttagas i form av skatter, den första åtgärden vara att uppdraga riktlinjerna för vårt framtida skattesystem. En avvägning bör därefter ske mellan direk-

ta och indirekta skatter. Vad beträffar den indirekta beskattningen synes numera inom allt vidare kretsar den uppfattningen göra sig gällande, att borttagandet av den femprocentiga omsättningsskatten var en föga välbetänkt åtgärd. Innan denna skatt slopades, borde först hava utretts, huruvida icke densamma bort ersättas med en verkligt allmän men lågprocentig omsättningsskatt. Intäkten härav skulle kunna bli minst lika stor som av den nu upphävda skatten. Även om en indirekt skatt av nämnda natur är behäffad med vissa brister, har denna skatteform dock den fördelen, att densamma utgör en verklig källskatt, att uppbörden därav förenklas samt att kostnaderna för taxeringsförfarandet m. m. bli relativt små. En omsättningsskatt av angiven natur utgör ett lämpligt komplement till en direkt inkomstskatt, i det att stora grupper av inkomsttagare, som sakna förmåga att erlægga mera skatt till staten än omsättningsskatten för dem utgör, kunna undantagas från den direkta beskattningen. Härigenom kan en betydande förenkling av skattesystemet vinnas och stora besparingar av administrationskostnader m. m. göras. Ett uppbyggande av den progressiva beskattningen av inkomst underlättas även, om hänsyn till omsättningsskatten toges genom en lämplig avvägning av de skattefria avdragen. Sedan avvägning mellan direkta och indirekta skatter gjorts, blir vid uppbyggandet av ett rationellt skattesystem nästa åtgärd att bestämma avgränsningen av de direkta skatterna mellan stat och kommun, mellan inkomst och förmögenhet av olika storlek, mellan familjeförsörjare och ensamstående skattskyldiga respektive mellan dessa grupper inbördes efter storleken av deras inkomster. En ovillkorlig förutsättning för, att en sådan avvägning skall bli så rättvis som möjligt är, att noggranna utredningar verkställas, huru skatterna verka på inkomster från olika förvärvskällor och på förmögenhet samt vid olika kombinationer därav.

Svenska bankföreningen, som också anser, att hela ifrågavarande frågekomplex borde göras till föremål för en förnyad utredning, framhåller, att förslaget i vad det avsåge förmögenhetsskatt och kvarlåtenskapsskatt i många fall måste medföra att förutsättningen för företagens framtida soliditet väsentligen rubbades, särskilt såvitt anginge sådana företag som icke dreves i aktiebolagsform. Om förslaget i denna del förverkligades, bleve de kreditbeviljande institutionerna uppenbarligen tvingade till att vid prövningen av krediter taga hänsyn till den allvarliga risk för soliditetens äventyrande som därav skulle följa.

Föreningen framhåller därefter, att den angivna ökade försiktigheten i kreditgivningen icke kunde vara annat än till nackdel för den ekonomiska utvecklingen i landet, samt anför vidare:

Därvid är särskilt att märka, att de företag som skulle få känning därav utgöra en mycket värdefull del av vårt näringsliv, omfattande bl. a. många medelstora industrier samt större handelsföretag. Dessa företag hava icke sällan sin verksamhet förlagd till landsbygden eller landsorten, där de merendels spela en betydande roll i bygdens ekonomiska liv. Till den direkta minskning i sådana företags soliditet som skulle bli följden av den föreslagna hårda beskattningen kommer den reducering i företagens utvecklingsmöjligheter och förutsättningar för framtida bestånd, som den därigenom minskade kreditmöjligheten rent allmänt måste föra med sig. Då vårt näringslivs ekonomiska utveckling så väsentligen varit och alltjämt är baserad på krediter,

skulle sålunda förslaget genomförande i dubbel bemärkelse lända sådana företag som här avses till förfång. Detta är en följdaföreteelse av förslaget, som beredningen såvitt av betänkandet framgår helt har bortsett ifrån. Bankföreningen kan för sin del icke annat än uttryckligen varna för att så lättvindigt genomföra så äventyrliga projekt.

Svenska sparbanksföreningen uttalar sin tillfredsställelse över att sparkapital upp till 20 000 kronor skulle befrias från förmögenhetsskatt, men framför betänkligheter mot andra delar av förslaget, vars syn på förmögenhetsbildningen hade en principiell innebörd, som hos medborgaren i gemen lätt nog skapade det intrycket att den för landet ändock så viktiga kapitalbildningen, sparandet, överhuvud taget ej sågades med blida ögon. Föreningen framhåller, att den föreslagna reduktionsregeln vid låg avkastning gäve exempel på hur även en ganska måttlig förmögenhet med föga bärkraft kunde beskattas, samt anför vidare:

Exempelvis en egnahemsägare, som velat i möjligaste mån själv sörja för sin ålderdom och lyckats skaffa sig ett eget hem och ett måttligt sparkapital och som har jämförelsevis blygsamma inkomster, synes enligt denna nya regel kunna få betala höjd förmögenhetsskatt, ehuru hans inkomst tydligen kan ligga under vad som på många håll anses vara ett existensminimum. Dessutom träffas hans förmögenhet, som måste antagas vara mer än 25 000 kronor, efter hans dödsfall både av kvarlåtenskapsskatt och arvsskatt. Med den jämförelsevis begränsade avkastning, som numera och kanske än mera framdeles kan erhållas vid en säker kapitalplacering, spelar förmögenhetsbeskattningen även i de lägre skikten en större roll än beredningen synes vilja medgiva.

Styrelsen för kooperativa förbundet tillstyrker den föreslagna inkomstskatteskalen för fysiska personer men avstyrker förslaget i övrigt. Styrelsen, som i stor utsträckning anlägger penningpolitiska synpunkter på frågan om beskattningens utformning, förklarar sig av sociala skäl vilja biträda förslaget om inkomstskattens sänkning, men förordar, att skattelindringen gäves formen av ett tillgodohavande för inkomsttagarna i fråga, som kunde användas till efterfrågan av varor först vid en tidpunkt, då varutillgången vare tillräcklig, mot vilket förfarande med det nu tillämpade förfarandet vid källskatteuppbörden några avgörande tekniska hinder icke syntes behöva möta. Enligt styrelsen finge nämligen skattepolitiken tillsammans med någon form av tvångssparande anses som de kanske i sista hand avgörande botemedlen mot fortsatt penningvärdeförsämring under de närmaste åren. Styrelsen anför:

Med de höjningar av penninginkomsterna genom bl. a. lönestegringar, som kunna förväntas som ett resultat av pågående avtalsrörelser, tillsammans med den köpkraftsökning, som omsättningsskattens bortfallande innebär, föreligger, enligt styrelsens bestämda mening, risker för att en icke obetydlig del av de breda medborgarlagrens köpkraftsökning kommer att neutraliseras genom varuprisstegringar. Enda möjligheten att undvika en sådan utveckling synes vara att »överskottsköpkraften» så att säga magasineras till en tidpunkt, då en fullt tillräcklig varuförsörjning genom ökad inhemsk produktion och nettoimport står till förfogande. Utifrån dessa utgångspunkter

vill styrelsen framföra det förslaget, att en form sökes för en tvångsupplåning, varigenom de belopp, varmed inkomstskatten enligt förslaget från statsskatteberedningen nu skulle minskas, kunna för tillfället steriliseras. Enligt styrelsens mening skulle detta kunna ske på det sättet, att skattesänkningen gives i någon form av tillgodohavande hos statskassan, vilket icke skulle vara omvandlingsbart i pengar och sålunda icke kunna efterfråga varor förr än om förslagsvis fem år, eller, därest en konjunkturförsämring dessförinnan skulle inträda, enligt beslut av statsmakterna vid behöflig tidigare tidpunkt.

Styrelsen är på det klara med, att det ej är nödvändigt, att denna tvångsupplåning exakt avpassas till skattelindringens storlek. Innebörden härav bleve nämligen, att de lägre inkomsterna, som komma att erhålla en proportionsvis större skattelättnad än inkomsterna i närheten av 7 000 resp. 15 000 kronors-gränsen, skulle få bidra med större belopp och de högre inkomsterna med mycket blygsamma belopp. En viss jämkning synes därför i och för sig och även av praktiska skäl i övrigt böra ske i fråga om de tilltänkta tvångslånens storlek i olika inkomstgrupper.

Vidare framhåller styrelsen, att det tekniska frigörandet av förmögenhets-skatten från inkomstskatten självfallet icke medförde, att man vid ett studium av skattetrycket för olika medborgargrupper kunde bortse från exempelvis förmögenhetsskatten. För att överhuvud vinna en rättvisande bild av de direkta skatternas tyngd för olika kategorier måste såväl statsskatterna som kommunalutskylderna tagas i betraktande. Ett »skattetak», som förhindrade den samlade beskattningen att överskrida en skälig andel av inkomsten borde därför tillföras skatteförslaget, om detta skulle genomföras. I befintligt skick måste förslaget komma att medföra en försvagning av sparpviljan för medelstora och större inkomsttagare och förmögenhetsägare. Ur penningpolitiska synpunkter vore det uppenbart, att en köpkraftsminskning åvägabragtes för de berörda medborgarkategorierna, men denna köpkraftsbe-gränsning vore av mycket begränsat omfång.

Beträffande förslagen till förmögenhetsskatt och kvarlåtenskapsskatt framhåller styrelsen, att ett ståndpunktstagande till nämnda förslag finge ske med hänsyn till *dels* de sannolika långtidsverkningarna och *dels* de mer kortsiktiga verkningarna ur penningpolitisk synpunkt. Styrelsen anför angående de förra:

Utgår man från som högst sannolikt, att en minskning av nysparandet kommer att inträda för större inkomst- och förmögenhetsägare, aktualiseras frågan om en ersättning härför. Det »kompenserande» nysparandet kan till någon del tänkas komma att härröra från mindre inkomsttagare och ägare av små förmögenheter, vilkas beskattning minskas. De väsentliga bidragen torde emellertid komma att bli beroende av, att betingelser skapas för ett ökat företagssparande och att staten svarar för en ökad andel av nettosparandet. Data, som skulle möjliggöra en kvantitativ analys av problemet, föreligga icke i betänkanudet. Den första förutsättningen för att en egendomsöverföring med förmögenhetsbeskattningen som instrument från större och medelstora förmögenhetsägare till staten skall kunna äga rum utan en minskad total sparpvolym i samhället är givetvis, att skattemedel, som innebära sådan kapitalöverflyttning, av staten icke användas för att bestrida ökade löpande utgifter

på driftsbudgeten utan investeras produktivt. I förbigående må framhållas, att om detta sker, så är innebörden, såvitt styrelsen kan finna, liktydig med socialisering, d. v. s. en relativ expansion av den statliga sektorn i det svenska näringslivet. I den mån staten därvid övertar aktier och liknande förmögenhetsobjekt, sker en partiell socialisering, väl att märka utan att en prövning från fall till fall äger rum av socialiseringens lämplighet på sätt som sker exempelvis då staten mot ersättning inlöser en näringsverksamhet.

Det icke-statliga nysparandet kommer vid en minskad individuell sparbenägenhet i de medelstora och stora inkomsterna, som nyss sagts, väsentligen att få formen av ett företagssparande, d. v. s. fondbildningar och avskrivningar inom aktiebolag och ekonomiska föreningar. Det torde vara ostridigt, att företagssparandets relativa betydelse starkt tilltagit i vårt land under de senaste årtiondena. Om statsmakterna skulle besluta skatteformer, som komme att starkt reducera betydelsen av större enskilda förmögenhetsägare såsom kapitalbildare, blir det av synnerlig vikt, att företagssparandet icke begränsas. Det behöver i dylikt fall tvärtom intensifieras. — — —

En annan konsekvens på längre sikt av statsskatteberedningens förslag, som enligt styrelsens mening är ägnad att väcka allvarliga betänkligheter, är de försämrade betingelser för nyföretagsamhet, som kunna befaras inträda. Såvitt styrelsen kunnat finna, måste den samlade effekten av beredningens olika förslag, om dessa genomföras i oförändrat skick, bli att grundandet av nya företag — vilket i regel förutsätter tagande av ekonomiska risker — på grund av skattelagstiftningens utformning i växande utsträckning blir en angelägenhet för redan existerande, väl konsoliderade företag. En utveckling i denna riktning har redan tidigare framträtt på storindustrins område, främst betingad av de stora kapitalinvesteringar, som industriella nyanläggningar kräva. Det synes styrelsen sannolikt, att de skatteskärpningar (inklusive höjningen av aktiebolagsskatten och införandet av kvarlåtenskapsskatten), som nu föreslås, komma att medföra en relativ minskning av antalet nyföretagare, som äro beredda att satsa riskvilligt kapital.

Det kan nu visserligen med all rätt betonas, att det ligger en viss trygghet i om nyföretagandet i ökad utsträckning koncentreras till stabila, väl konsoliderade företag. Risk finns för, att ett misslyckande för ett helt nytt företag skall få ogynnsammare konsekvenser för de anställda än om ett gammalt solitt företag står för expansionen på ett nytt område. Man får å andra sidan icke förbise de stora olägenheter, som en större koncentration av nyföretagandet till äldre företag innebär ur samhällelig synpunkt. Styrelsen tänker härvidlag mindre på byråkratiseringstendenserna och den bristande förmågan av initiativ och obenägenheten att följa med i utvecklingen, vilka kunna karakterisera äldre företag. En större risk ligger i, att frånvaron av nybildade företag på många områden kunna kraftigt förstärka privatmonopolismen. Tendensen till monopolistiskt samarbete mellan bestående företag är redan nu ett allvarligt problem. — — — Man skulle göra sig skyldig till ett verklighetsfrämmande önsketänkande, om man föreställde sig, att en väsentlig koncentration av nyföretagandet till de redan existerande företagen icke skulle medföra en förstärkning av de krafter, som arbetade på en utbyggnad av det privatmonopolistiska organisationsväsendet och en ökning av monopolföretagens maktställning i det svenska samhället.

Beträffande de penningpolitiska verkningarna av de nu ifrågakvarande skatterna anför förbundet härefter:

Ur de mer kortsiktiga penningpolitiska synpunkter, som styrelsen i främsta rummet anser sig böra anlägga på statsskatteberedningens förslag, kunna

inga starkare motiv anföras för skärpningen av den årliga förmögenhets-skatten och införandet av en kvarlåtenskapsskatt. Den köpkraftsminskning, som drabbar dessa skattebetalarkategorier, är i relation till den totala köpkraften av en ganska begränsad storleksordning. I den mån beskattningen ifråga minskar sparbenägenheten inom dessa grupper, tenderar detta å andra sidan att öka inflationstrycket, vilket motväger dessa skatters köpkraftsminskande verkningar.

Sammanfattningsvis uttalar styrelsen, som förordar uttagande av engångsskatt å förmögenhet i stället för den föreslagna skärpningen av den årliga förmögenhetsskatten och införandet av kvarlåtenskapsskatt, att det icke föreläge en så klarläggande utredning av verkningarna av förslaget i denna del som tedde sig erforderlig, varför möjligheter saknades att överblicka de samhällsekonomiska återverkningarna av detsamma. De penningpolitiska »nettofördelarna» av de föreslagna beskattningsåtgärderna vore emellertid små och uppvägde vid en totalbedömning icke de sannolika samhällsekonomiska olägenheterna på längre sikt.

Skattefrågans penningpolitiska sida beröres även i några andra yttranden.

Sålunda anser *Skånes handelskammare*, att skattereformens genomförande vore i olika avseenden beroende av den rådande inflationssituationen, vilken kunde taga sådan karaktär, att skattepolitiken måste inordnas som ett led i åtgärderna för inflationens bekämpande. En inflationsbekämpande politik måste i första hand syfta till å ena sidan att begränsa den nu starkt stegrade nominella ökningen av den privata konsumtionen och å den andra att stimulera företagsamheten och den på löpande konsumtion inställda produktionen samt öka sparandet. Med ett sådant program för inflationens bekämpande och penningvärdets återställande hade emellertid de tendenser, som komme till synes i den föreslagna skattereformen, intet som helst gemensamt, utan de ginge snarast i motsatt riktning. Innan förslaget upptoges till avgörande syntes sålunda den större frågan om den ekonomiska politiken tarva ett allsidigt sakligt klarläggande. Så länge inflationen icke hejdats måste för övrigt väsentliga svårigheter föreligga att fastställa skatteunderlaget samt de statsutgifter som skulle täckas med skatter.

Kommerskollegium ansluter sig till Skånes handelskammares uttalande, att den ekonomiska politiken och speciellt dess förhållande till skattepolitiken tarvade ett klarläggande, innan förslaget upptoges till avgörande, och anser sig därför icke böra nu ingå på de av kooperativa förbundet framförda förslagen. I övrigt understryker ämbetsverket de menliga konsekvenser, som efter allt att döma skulle följa genomförandet av de föreslagna skatteökningarna i fråga om ökat skattetänkande, minskad sparvilja och undergrävande av skattemoralen, samt anför vidare:

Enligt kollegii förmenande skulle i själva verket en lättnad i skattebördan över hela linjen vara vad som främst borde eftersträvas i och för befrämjande av gynnsammast möjliga utveckling av näringsliv och företagsamhet och därmed för en ökning av produktionen, av sparandet och av skatteunder-

laget med de för välståndsutvecklingen lyckliga konsekvenser, som därav skulle bli en följd. Om en sådan allmän sänkning av skattebördan av statsfinansiella skäl ej nu kan vara genomförbar, anser sig kollegium i varje fall ej kunna medverka till en ökning av det redan nu hårda skattetrycket.

I nuvarande statsfinansiella läge vill det synas kollegium som om det ej vore för optimistiskt att räkna med att möjligheter förefinnas eller kunna åstadkommas för beredande av den skattelättnad för de mindre inkomsttagarna, som av skatteberedningen föreslagits, utan någon ökning av skattebördan för övriga inkomsttagare.

Lantbruksförbundet anför:

De breda lagren av inkomsttagare komma att få en större behållen inkomst på grund av skattelindringen för små och vissa medelstora inkomster. De stora i och för sig önskvärda sociala reformerna, bl. a. sjukförsäkringen och folkpensioneringen, kunna vidare väntas medföra ett minskat behov hos allmänheten att genom sparsamhet och förtänksamhet sörja för framtiden. En icke obetydlig ökning av köpkraften hos de mindre inkomsttagarna kan alltså väntas uppstå med därav följande ökad efterfrågan på varaktiga konsumtionsvaror. Hos de större och medelstora inkomsttagarna kommer köpviljan beträffande varaktiga konsumtionsvaror att öka på grund av bristande intresse för nyinvesteringar och en i följd av skattetrycket naturlig motvilja mot sparande. Att en sådan utveckling kommer att skärpa inflationstrycket i hög grad förefaller oundvikligt. Den minskade sparvilja inom hela folket, som synes komma att bli en följd av förslagets genomförande, utgör ett av de allvarligaste perspektiven. Sparandet har hittills ansetts såsom värdefullt, ja nödvändigt för en sund utveckling av landets ekonomiska liv. De rubbningar, som en avsevärd nedgång i sparandets omfattning kan komma att medföra, torde vara så allvarliga, att balansen i hela det ekonomiska livet äventyras.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län å andra sidan anser, att frågan om och i vad mån beskattningsinstrumentet skulle användas som inflationsbroms borde bedömas för sig och eventuellt medföra åtgärder av tillfällig karaktär men icke bestämma det framtida skattesystemets utformning. Därest statsmakterna för den akuta situationen accepterade beskattningens användning för sterilisering av köpkraft, kunde detta visserligen inverka på tidpunkten för skatteomläggningens ikraftträdande, med tanke på den skattelättnad för flertalet inkomsttagare förslaget medförde. Med hänsyn till att skatten vore rörlig och uttagningsprocenten sålunda kunde, om så av detta skäl vore nödvändigt, sättas högre för första tillämpningsåret, föreläge knappast ur denna speciella synpunkt avgörande hinder att besluta den föreslagna skatteomläggningen.

I övrigt framhåller länsstyrelsen, som anser förslaget, särskilt i vad det innefattade avstående av förmögenhet, böra underkastas ytterligare prövning, att så länge gängse föreställningssätt innebure att skatten normalt skulle utgå av löpande inkomst, vissa konsekvenser av att uttaga inkomstskatt och förmögenhetsskatt oberoende av varandra komme att framstå som stötande oegentligheter i skattesystemet, som icke kunde undvikas enbart genom beredningens 70-procentsspärregel vilken hade tillämpning endast på

inkomsten. Undvikandet krävde en generell spärregel, som innefattade statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt samt kommunalskatt, av ungefärlig innebörd att samtliga dessa skatter icke finge överstiga exempelvis förslagsvis 80 procent av beskattningsbara inkomsten. Självfallet kunde en skatt av kvarlåtenskapsskattens natur icke inrymmas under en dylik reduktionsregel och knappast heller en förmögenhetsskatt, som väsentligt överstege den av beredningen föreslagna. Därest det med hänsyn till den allmänna skatteramen låte sig göra att nu begränsa skattesystemets omläggning till genomförande av förslaget till beskattning av inkomst och förmögenhet, borde en praktiskt hanterbar generell reduktionsregel konstrueras.

Departementschefen.

Den starka stegring av statens utgifter, som under de förflutna krigsåren icke kunnat undvikas, har haft till följd att en rad nya skatter blivit införda och att gamla skatter blivit väsentligt höjda. Denna skärpning av beskattningen har genomförts steg för steg och hänsyn har utan tvivel tagits till vad som vid de olika tidpunkterna syntes både skäligt och lämpligt, men förskjutningarna ha inte ägt rum efter någon i förväg uppgjord plan, där olika skatteformer vägts mot varandra under närmare prövning av deras förhållande till den enskildes bärkraft eller deras sannolika inverkan på betydelsefulla faktorer inom näringslivet.

En sådan brist i avvägningen har varit ofrånkomlig under en tid, då behovet av skatteinkomster icke gärna kunde i förväg överblickas. Att svårigheterna i detta hänseende nu skulle ha försvunnit, torde ingen föreställa sig. Men våra statsfinansiella beslut komma likväl under freden att vara mindre beroende av oberäknliga utrikespolitiska förhållanden. Ramen för statens utgifter kan bestämmas med väsentligt större frihet, och fastare utgångspunkter äro därmed skapade både för att bedöma behovet av skatteinkomster och att göra en avvägning mellan de olika skatterna inbördes.

Då de skattesänkningar som redan genomförts i och med avskaffandet av krigskonjunkturskatten och omsättningsskatten och de som nu övervägas i fråga om inkomstskatten, visserligen äro av betydande omfattning, men likväl innebära, att en större del av de under kriget företagna skattehöjningarna komma att äga bestånd, och att alltså hela beskattningen kommer att ligga kvar på en nivå väsentligt över förkrigstidens, finns det skäl att här börja med en redogörelse för de faktorer, som göra en sådan högre skattenivå ofrånkomlig under den närmare framtid som nu överhuvud taget kan bli föremål för antaganden.

Driftbudgeteten för budgetåret 1938/39 utvisade inkomster på 1 442 milj. kronor och utgifter på 1 349 milj. kronor. I förslaget till riksstat för budgetåret 1947/48, som framlades i statsverkspropositionen, uppgingo utgifterna till 3 701 milj. kronor, varemot svarade beräknade inkomster på 4 035 milj. kronor. En mycket betydande utgiftsökning föreligger sålunda mellan dessa båda år och det är nödvändigt att klargöra, varpå den beror.

Utgifterna kunna delas upp å följande poster:

	1938/39 milj. kr.	1947/48 milj. kr.
försvarsdepartementet	234	798
socialdepartementet	314	1 083
kommunikationsdepartementet	138	302
ecklesiastikdepartementet	231	445
jordbruksdepartementet	109	241
pensionsväsendet	59	127
räntor på statsskulden	91	311
övriga utgifter	173	394

En del av den stegring i utgifterna, som sålunda försiggått, hänger tydligt samman med den allmänna prisstegringen. Olika slag av kostnader ha stigit, utan att detta inneburit någon utvidgning av statens verksamhet eller någon reell höjning av standarden inom denna verksamhet. Även den starka ökningen av lönekostnaderna får väsentligen anses vara en anpassning efter ett förändrat penningvärde. I den mån stegringen av statsutgifterna har denna grund, bör den motsvaras av liknande stegring på inkomstsidan och kan icke vara anledning till en skärpt beskattning genom nya skatter och höjda skattesatser. En utgiftsstegring svarande mot prisstegringen skulle emellertid endast ha fört upp budgeten i en storleksordning på omkring 2 000 milj. kronor, och den väsentligaste delen av stegringen är alltså uttryck för en utvidgning och standardhöjning.

Direkt samband med kriget och beredskapskostnaderna har därvid den starka ökningen i räntorna på statsskulden, medan den kraftiga utbyggnaden av försvarsanstalterna kan anses indirekt ha samma grund. I övrigt beror utgiftsstegringen på den ökade omfattningen av åtgärderna på det socialpolitiska området, inom jordbrukspolitikerna, liksom för utvecklingen av undervisningsväsendet och den vetenskapliga forskningen. Den kraftiga stegringen av pensionshuvudtiteln innebär delvis en standardhöjning. Ansvällningen av bilskattemedlen och de ökade utgifterna för vägväsendet intaga i viss mån en särställning.

Betydelsen av nu omnämnda utgiftsstegringar för frågan om skatternas höjd belyses bäst genom ett exempel. Den beslutade höjningen av folkpensionerna och de planerade barnbidragen representera för ett helt budgetår tillsammans en utgiftsökning på omkring 700 milj. Räntorna på lånen för beredskapsändamål kunna beräknas till ytterligare 200 milj. Hade försvarsutgifterna stigit endast i takt med prisstegringen skulle de ha legat omkring 450 milj. lägre. Sammanlagt betyda de nämnda posterna en utgiftsökning på över 1 300 milj. kronor. Hade den uteblivit skulle alla skatter på konsumtionen eller tre fjärdedelar av all skatt på inkomst och förmögenhet ha kunnat undvaras.

Budgetens omfattning under den närmaste framtiden är sålunda i stor utsträckning beroende av våra egna överväganden och våra frivilliga beslut. Men det hindrar inte, att sedan dessa beslut väl äro fattade, utgiftsramen tvingar fram en motsvarande höjd hos statsinkomsterna, alldeles på samma sätt som om utgifterna påtvungits oss av mera ofrånkomliga yttre omständigheter. Denna erinran är behöflig för att klarhet skall vinnas över betydelsen av vissa jämförelser mellan skattetrycket i Sverige och i en del av de länder som deltagit i kriget. Dessa jämförelser göras vanligen för att påpeka, att den starka höjningen av beskattningen i vårt eget land inte är något egendomligt och avvikande från utvecklingen i andra länder. Häremot kan invändas att dessa länder tagit del i kriget och därför tvingats att finna sig i ett hårt skattetryck men att samma motivering icke kan anföras för de svenska skatternas höjd. Vid detta resonemang förbiser man det faktum, att behovet av skatteinkomster beror på statsutgifternas omfattning, men är oberoende av de orsaker eller de motiv, som varit bestämmande för utgifternas omfattning och att de svenska statsutgifterna såsom nyss framhållits till sin väsentliga del fastställts genom redan fattade beslut. Det tvång som sålunda inom olika länder i lika mån föreligger att med skattemedel skaffa täckning för beslutade utgifter innebär inte, att man förbiser den gynnade ställning som följt med att vårt land hållits utanför kriget och som tar sig uttryck i att de ökade skatteinkomsterna i väsentlig omfattning tagas i bruk för höjning av olika medborgaregruppers levnadsstandard och för direkt eller indirekt produktiva utgifter.

Då jag sålunda förutsätter att skatterna skola avvägas så att de täcka utgifterna, innebär detta att i någon mån strängare krav tillämpas i fråga om budgetens balansering än som ansågs nödvändigt då en finansieringsplan för de närmaste åren lades fram på våren 1946 i samband med förslaget om upphävandet av omsättningsskatten. Läget ansågs vara sådant, att vissa utgifter utan nämnvärd risk kunde läggas utanför den balanserade budgeten och att en kortvarig underbalansering av icke obetydlig omfattning vore försvarbar i väntan på småningom stigande statsinkomster. Den brist på samhällsekonomisk balans som vid framläggandet på våren 1946 av förslaget att avskaffa omsättningsskatten icke tillräckligt beaktades, men som nu är föremål för så mycket större uppmärksamhet, leder på det statsfinansiella området till krav på en överbalanserad eller åtminstone väl balanserad budget.

För året 1947/48 kan på grund av särskilda omständigheter förutses ett överskott i budgeten. Både de beslutade högre folkpensionerna och de planerade barnbidragen beräknas inte belasta utgiftssidan förrän från och med januari 1948, och ett halvt års besparingar på dessa båda utgiftsposter svara just mot det i statsverkspropositionen beräknade överskottet. Under ett följande budgetår, alltså 1948/49 skulle sålunda vid i övrigt i förhållande till statsverkspropositionen för 1947/48 oförändrade inkomster och utgifter budgeten vara endast ungefär jämnt balanserad. En skatteavvägning och en eventuell skattesänkning, byggande på en tillfällig utgiftsbesparing under

senare halvåret 1947, måste rimligtvis anses uteslutna. Jag går ut ifrån att den sänkning av inkomstskatten, som kan bli resultat av beslut vid årets riksdag, är avsedd att äga bestånd och bör uppfattas som uttryck för en allmän strävan att komma ner till en lägre skattenivå än den som kriget framtvungit.

Innan jag går in på dessa frågor om avvägning av beskattningens höjd under den närmaste framtiden, vill jag till jämförelse med den starka ansvallningen av statsutgifterna sedan tiden före kriget också erinra om den kraftiga stegringen av inkomsterna. Den fördelar sig på följande sätt på olika slag av statsintäkter.

	Intäkt 1938/39 milj. kr.	Beräknad intäkt 1947/48 milj. kr.
Skatter å inkomst och förmögenhet m. m.	361	1 765
Stämpelmedel	69	110
Automobilskattemedel	130	255
Tullmedel	207	230
Varuskatt	—	100
Tobaksskatt	103	370
Skatter å sprit, vin och maltdrycker	198	528
Övriga skatter	37	103
Uppbörd i statens verksamhet	68	67
Folkpensionsavgifter	56	100
Tips- och lotterimedel m. m.	26	90
Inkomster från affärsverken	132	170
Övriga inkomster av statens kapitalfonder	55	147
	S:a 1 442	4 035

Trots att mycket betydande skatthöjningar vidtagits under krigsåren har det som bekant varit nödvändigt att även för utgifter å driftbudgeten anlita upplåning i betydande omfattning. Under budgetåren 1939/40—1944/45 utvisade sålunda driftbudgeten underskott å tillhoppa drygt 6 500 miljoner kronor. Bortfallet av beredskapskostnaderna ledde givetvis i främsta rummet till att denna upplåning kunde nedbringas men lämnade i och för sig inget utrymme för en skattesänkning. Genom den senaste tidens utveckling har en betydande ökning av statsintäkterna kommit till stånd. Denna ökning skulle i och för sig ha möjliggjort en betydande sänkning av skattetrycket, om icke samtidigt såsom redan blivit nämnt betydande nya utgifter beslutats eller tagits i sikte.

Här bör även erinras om att föregående års riksdag beslöt att slopa den allmänna omsättningsskatten från den 1 januari innevarande år, vilket innebar ett intäktsbortfall för statsverket om cirka 400 miljoner kronor. Även om hänsyn togs till att i samband härmed vissa subventioner och rabatter kunna avskaffas måste givetvis detta skattebortfall i hög grad begränsa möjligheterna att mera avsevärt reducera den direkta statsbeskattningen.

Omsättningsskattens borttagande kan ju anses ha varit ett föregripande av den allmänna avvägning mellan beskattningens olika former, varom jag förut talat. Då emellertid enligt en alldeles övervägande mening omsättningsskatten borde — vid sidan av krigskonjunkturskatten — ifrågakomma till borttagande före alla andra jämkningar i skattesystemet, torde någon ändring i förutsättningarna för den nya avvägningen icke ha inträtt, genom att omsättningsskatten nu faller utanför jämförelsen.

Det synes för övrigt inte möta någon svårighet att ytterligare begränsa området för den nya avvägningen. Konsumtionsskatterna framför allt på tobak och alkoholhaltiga drycker ha blivit starkt höjda och nya skatter på mer eller mindre umbärliga varor ha införts. Jag går ut ifrån att planer inte föreligga på att avsevärt höja dessa skatter, och att eventuella sänkningar måste bli av så blygsam storleksordning, att de här kunna lämnas ur räkningen. Den avvägning av olika skatteformer inbördes som förestår, begränsas sålunda till en avvägning mellan olika skatter på inkomst och förmögenhet, visserligen den del av beskattningen, som ger staten mer än hälften av alla skatteinkomster.

De fyra olika formerna för beskattning av inkomst och förmögenhet äro inkomstskatten på enskilda, inkomstskatten på bolag och andra juridiska personer, den årliga förmögenhetsskatten och förmögenhetsbeskattningen genom arvsskatt. Fördelningen av skattebeloppen på dessa fyra inkomstkällor var enligt av riksräkenskapsverket gjorda beräkningar på grundval av 1945 års taxering följande:

Inkomstskatten på enskilda	874 milj. kr.
Bolagsskatten	330 »
Årlig förmögenhetsskatt (båda formerna)	81 »
Arvsskatt (och gåvoskatt)	44 »

S:a 1 329 milj. kr.

Med de antaganden som gjorts av riksräkenskapsverket om inkomstutvecklingen fram till år 1948 skulle intäkterna under detta år vid oförändrat skattesystem och nuvarande skattesatser kunna beräknas till följande belopp:

Inkomstskatt på enskilda	1 255 milj. kr.
Bolagsskatt	474 »
Årlig förmögenhetsskatt	118 »
Arvsskatt (och gåvoskatt)	45 »

S:a 1 892 milj. kr.

Att den del av skatterna som faller på förmögenheter, utgör en relativt liten del av det samlade skattebeloppet, visar i och för sig ingenting om det berättigade i kravet på en annan och för inkomsterna mera gynnsam fördelning. Någon allmänt erkänd norm för en rimlig fördelning av skattebördan mellan inkomster och förmögenheter torde inte kunna uppställas. Det av

skatteberedningen påpekade förhållandet, att man vid förarbetena till 1938 års skattereform sökte uppställa en viss fördelning — 80 % av inkomster och 20 % av förmögenheter — såsom riktlinje för avvägningen, har sitt intresse såsom vittnesbörd om vad man vid den tiden uppfattade som skäligt, men någon verklig ledning ger oss detta förhållande knappast vid nu förestående avvägning. Inkomsternas och förmögenheternas utveckling har inte ägt rum i alldeles samma takt, och uppfattningen om det skäliga i den före kriget företagna avvägningen torde väl mera ha haft sin grund i ett gillande av det konkreta resultatet än i anslutning till en bestämd procentuell fördelning såsom generellt riktig.

Mera betydelsefullt är att riksdagen vid början av kriget gav uttryck åt uppfattningen att de då vidtagna höjningarna av inkomstskatten förutsatte en senare komplettering i form av höjd förmögenhetsbeskattning. Även i detta fall torde det emellertid inte vara möjligt att finna en utgångspunkt, från vilken något större mått av enighet i avvägningsfrågan självklart måste framgå. Vare sig man anlägger de synpunkter, som taga sig uttryck i principen om skatt efter bärkraft, eller de som hänvisa till skatternas inverkan på näringslivet, kommer avgörandet att spegla ett betydande mått av subjektivt omdöme.

Enligt min mening är en avsevärd lättnad i skattetrycket på inkomstagarna och naturligtvis i främsta rummet inkomstagarna med små och måttliga inkomster så önskvärd, att lättnaden bör beredas icke endast i den utsträckning som en sänkning av det samlade skattetrycket medger, utan också genom en förskjutning av någon del av skattebördan från inkomsterna till förmögenheter över en viss storleksordning.

Den lättnad, som skulle beredas inkomstagarna genom en förskjutning av skattebördan över på förmögenhetsägarna i ungefär den omfattning skatteberedningen föreslagit, är av blygsamma mått, och i likhet med beredningen finner jag det skäligt att den göres större även genom ökning av skatteinkomsterna från bolag och andra juridiska personer. Inte heller här torde några allmänt erkända normer för skattebördans fördelning kunna uppletas, och då 1946 års riksdag uttalade sig för att en sänkning av inkomstskatten på enskilda personer borde möjliggöras också genom höjda bidrag från aktiebolagen, torde motiveringen inte vara att söka i någon allmän regel utan i en förhärskande mening om en i nuvarande läge skälig avvägning.

Bakom alla dylika övertväganden om vad som är skäligt i fråga om skattebördans fördelning, ligger tydligen föreställningar om avvägning efter olika skattskyldigas bärkraft eller om rättvisa i beskattningen. Att dessa synpunkter inte kunna bli ensamt avgörande utan måste jämkas samman med hänsyn till skatternas sannolika verkningar i andra avseenden är uppenbart. Det gäller inte minst skatternas inverkan på det ekonomiska livet, på produktionens utveckling och därmed på de inkomster och den förmögenhet, varur skatterna skola betalas.

Till denna fråga skall jag i det följande återkomma. Men kravet på skä-

lighet och rättvisa i skatternas fördelning mellan olika medborgaregrupper är så väsentligt, att det förefallit vara motiverat att taga det till utgångspunkt vid behandlingen av skattefrågan. Ingen torde föreställa sig att man i detta hänseende kan finna hållpunkter för en noggrann kvantitativ precisering. Vad som skall anses för skäligt måste inom vida gränser bli beroende av subjektiva omdömen, och andra faktorer göra omedelbart sitt inflytande gällande. Så kunde det naturligtvis hävdas, att en riktig avvägning alltid måste gälla ett visst skattebelopp och att växlingar i skatteinkomsterna därför skulle kräva ständigt nya avvägningar med alla skatteformer rörliga. Olägenheterna av en sådan ordning äro påtagliga, och tendensen att begränsa rörligheten till någon eller några av skatteformerna är naturlig. Den förmögenhetsskatt som uttages genom arvsskatt är uppenbarligen föga lämplig som budgetregulator, medan knappast några vägande invändningar kunna göras mot en sådan rörlighet hos inkomstskatten. Denna fråga har betydelse vid nu föreslående avvägning, därför att enligt min mening en lättnad i beskattningen av flertalet inkomster vore önskvärd, utöver vad som omedelbart synes vara möjligt att genomföra med hänsyn till budgetläget.

Detta innebär att den ytterligare lättnad i beskattningen, som vid arbetet med de kommande årens utgifts- och inkomststater eftersträvas, i främsta rummet bör ta sig uttryck i en sänkning av inkomstskatten, vare sig detta skall ske inom den statliga beskattningens ram eller under statlig medverkan för lindring i den kommunala beskattningen. Avvägningen av de höjda bidragen från årlig förmögenhetsskatt, arvsskatt och bolagsskatt har sålunda ägt rum under förutsättningen att de föreslagna skattesatserna icke böra bli föremål för täta växlingar, medan inkomstskatten i princip uppfattas som en rörlig budgetregulator. Bolagsskatten intar en särställning såtillvida, som inte heller den synes lämplig som årlig budgetregulator, varemot ändringar med hänsyn till det allmänna ekonomiska läget kunna övervägas.

Beslut om budgeten för 1947/48 får tydligen anstå till den vanliga sammanknytningen av riksstatens utgifter och inkomster. Men för bedömningen av skatteförslagen är det önskvärt att bilda sig en allmän föreställning om budgetläget både under nästa budgetår och det därpå följande, alltså 1948/49. Såsom jag tidigare uttalat synes det nämligen olämpligt att avväga skatteuttagen för år 1947/48 på ett sådant sätt att efter en skattesänkning vid årets riksdag en återgång till högre skatt skulle behöva företagas vid riksdagen 1948.

Såvitt nu kan bedömas komma de slutliga utgifterna för år 1947/48 att ligga icke oväsentligt över de i riksstatsförslaget beräknade. Sålunda torde kostnaderna för barnbidragen komma att stiga med omkring 75 milj. kronor, såsom framgår av en samtidigt med skatteförslagen framlagd proposition. Höjningen av de äldre pensionerna beräknas draga en kostnad utöver den i statsverkspropositionen beräknade på 15 milj. kronor. Jordbruksregleringarna synas kräva omkring 50 milj. kronor ytterligare. En motsedd höjning av de rörliga lönetilläggen jämte en rad mindre poster kommer att öka utgiftssumman med belopp, som ännu icke kunna närmare fixeras. Försäm-

ringen i förhållande till beräkningarna i riksstatsförslaget torde alltså få antagas uppgå till inemot 200 milj. kronor och med inkomstsidan oförändrad skulle överskottet nedgå från 334 milj. kronor till under 150 milj. kronor.

Rörande utgifterna under året 1948/49 får först erinras om den ökning, som blir följden av att folkpensioner och barnbidrag för ett helt år måste upptagas i budgeten. Det innebär ett tillägg på mer än 400 milj. kronor. Det till 150 milj. kronor reducerade överskottet för 1947/48 skulle på detta sätt förbytas i ett underskott för 1948/49 på närmare 250 milj. kronor. Vissa ökningsutöver de för folkpensioner och barnbidrag upptagna bli säkerligen för 1948/49 oundvikliga, och möjligheterna att åstadkomma en sänkning av inkomstskatten bero uppenbarligen dels på de antaganden man vågar göra om hela inkomstutvecklingen och om storleken av bidragen från bolag och förmögenheter, dels på den nedpressning av utgifterna i övrigt, som kan genomföras.

I fråga om skatterna på inkomst och förmögenhet har i riksräkenskapsverket gjorts vissa beräkningar, som finnas upptagna i en härvid fogad bilaga (*bihang 3*), och vilkas resultat kunna sammanfattas sålunda. För 1947/48 har summan av inkomstskatt på enskilda och bolag samt årlig förmögenhetsskatt antagits uppgå till 1 748 milj. kronor enligt nu gällande beskattningsregler. Under förutsättning att statskatteberedningens förslag vore genomfört från och med januari 1948 och uttagningsprocenten för inkomstskatten satt till 100, framkommer i stället ett skattebelopp på 1 733 milj. kronor. Med de jämkningar i förslaget, som förutsättes i nu föreliggande proposition med avseende på den årliga förmögenhetsskatten, torde en sänkning av detta belopp till omkring 1 720 milj. kronor vara befogad. Till detta bör läggas inkomsten av kvarlåtenskapsskatten för ett halvt år med kanske 20 milj. kronor, varefter det samlade beloppet för skatt å inkomst, förmögenhet och rörelse skulle nedgå från i statsverkspropositionen angivna 1 881 milj. till omkring 1 870 milj. kronor. Om detta inkomstbortfall inte kompenseras av uppräknings på andra inkomsttitlar skulle överskottet i budgeten 1947/48 nedgå ytterligare under de förut angivna 150 milj. kronor.

För frågan om den möjliga sänkningen av inkomstskatten är det emellertid av väsentlig betydelse vilka antaganden man vågar göra om inkomst- och förmögenhetsskatterna budgetåret 1948/49, eller t. o. m. kalenderåret 1949, eftersom det vid 1948 års riksdag beslutade uttaget av inkomstskatten gäller hela året 1949.

Riksräkenskapsverket antager för kalenderåret 1948 följande inkomster, återigen under förutsättning att den nya inkomstskatten tages ut vid grundbeloppet.

Inkomstskatt av enskilda	1 039 milj. kr.
» » bolag	593 » »
Årlig förmögenhetsskatt	168 » »
	<hr/>
	S:a 1 800 milj. kr.

Såsom nyss blivit nämnt bör siffran för den årliga förmögenhetsskatten reduceras till omkring 155 milj. och summan sålunda minskas från 1 800 milj. till 1 787 milj., vilket är 37 milj. mera än de 1 750 milj. kronor, som i statsverkspropositionen för 1947/48 upptagas under rubriken preliminär skatt å inkomst och förmögenhet. Läggas härtill närmare 40 milj. i kvarlåtenskaps-skatt blir ökningen för 1948 omkring 75 milj. kronor. Den sålunda beräknade skattesumman torde för budgetåret 1948/49 kunna ytterligare något jämkas uppåt, och ett liknande antagande bör man kunna våga också för vissa andra inkomstposter. Emellertid torde härigenom icke en utjämning kunna ske av det förut framräknade underskottet för 1948/49. Balans kan endast uppnås, om vissa i 1947/48 års budget upptagna poster minskas eller bortfalla och nya utgiftsökningar hållas tillbaka. Det är under dessa förutsättningar jag anser det möjligt att räkna med en uttagning av den nya inkomstskatten vid grundbeloppet.

Att en sådan sänkning av inkomstskatten endast blir möjlig, om ökade bidrag tagas ut av bolag och förmögenheter, torde framgå av de anförda siffrorna. Dessa bidrag antagas uppgå till närmare 200 milj. kronor, och då inkomstskatten vid grundbeloppet beräknas inbringa något över 1 000 milj. kronor, skulle en uttagning med 20 % förhöjning vara behövlig för att ersätta nämnda bidrag.

En sådan förhöjd uttagning skulle betyda, att skattelättnaden för gifta förbyttes i skattestegring vid inkomster över 10 000 kronor och för ensamstående vid 6 000 kronor. Med den av reservanter i skatteberedningen föreslagna skatteskalen skulle skattehöjningarna börja vid samma inkomst för gifta — alltså något över 10 000 kronor — och för ensamstående redan något under 6 000 kronor.

Den slutliga diskussionen om uttagningsprocenten får tydligen äga rum i samband med de definitiva besluten om budgeten för 1947/48, då ytterligare hållpunkter för ett avgörande torde föreligga. Vad som redan nu kan anses känt och som i det föregående anförts är nog för att motivera förslagen om höjning av bolagsskatt, årlig förmögenhetsskatt och arvsskatt såsom förutsättning för att det skall bli möjligt att genomföra skattelindringen för mindre och medelstora inkomsttagare.

Såsom jag förut understrukt är den sänkning av inkomstskatten, som inträder även vid ett uttag med grundbeloppet, synnerligen blygsam. En lättnad är så önskvärd, att den bör åstadkommas även genom en omfördelning av skattebördan till fördel för enskilda inkomstskattebetalare. Endast om starka skäl av allmänt ekonomisk natur skulle kunna andragas mot en sådan förskjutning, funnes anledning att tveka om dess genomförande. En granskning av de argument, som anförts mot förskjutningen och som gå ut på att den vore till skada för sparsamhet, företagsamhet och andra välståndsskapande krafter, visar enligt min mening att farhågorna icke blott äro överdrivna utan i allt väsentligt sakna grund. Det är här inte fråga om den hämmande inverkan som ett högt skattetryck överhuvud taget kan utöva och som ju snarast bör bli svagare, när skattenivån något sänkes.

Diskussionen gäller en förskjutning i skattetrycket av mycket måttlig storleksordning, och goda skäl kunna anföras för uppfattningen att en förskjutning av skattetrycket till lättnad för enskilda inkomsttagare är ägnad att påverka det ekonomiska livet i gynnsam riktning.

En närmare motivering för den sålunda uttalade uppfattningen anknytes lämpligen till en granskning av de väsentliga kritiska invändningar mot skatteberedningens förslag, som framförts i de till antalet alldeles övervägande remissyttrandena. Granskningen i detalj och av speciella punkter får ske vid behandlingen av de särskilda skatteformerna, men vissa allmänna synpunkter av betydelse för hela skattefrågan kunna bättre belysas om de tagas upp i ett sammanhang.

Frågorna om beskattningens inverkan på näringslivet höra till våra ständiga följeslagare. Nya synpunkter äro sällsynta men de konkreta förhållanden, på vilka de tillämpas, äro växlande och ge därför anledning till alltjämt nya överväganden. Vissa utgångspunkter äro ofta för alla gemensamma, vad som med skatterna bör eftersträvas råder till en viss grad enighet om, men den inverkan som ett visst samlat skattetryck eller olika skatteformer öva på människornas handlande i det ekonomiska livet är svår att fastställa och ger upphov till oförenliga slutsatser om den bästa skattepolitiken. Vad man åtminstone, även i nuvarande läge i vårt land, bör kunna eftersträva är att klarare få fram, var skiljaktigheten i meningar verkligen börjar och hur betydelsefulla de områden av det ekonomiska livet äro, inom vilka de omstridda skatteformerna ha praktisk betydelse.

En god del av kritiken mot skatteförslagen såsom skadliga för såväl sparsamhet som företagsamhet riktar sig mot det höga skattetrycket i och för sig, alltså egentligen mot omfattningen av de statliga utgifterna. Då kommittéförslaget inte innebär någon ökning av den samlade skattebördan utan i stället någon sänkning, måste den kritik mot kommittéförslaget som vilar på denna grund i lika mån träffa den nu rådande beskattningen.

Den här nämnda utgångspunkten för kritiken är företrädd i åtskilliga yttrandena. Man ger uttryck åt oron över att ett skattetryck, som förorsakats av de särskilda förhållandena under kriget och som under dessa förhållanden kunnat för en övergående tidsperiod bäras, nu kommer att bli bestående och alltmer öva sin återhållande inverkan på den enskildes lust och förmåga att genom sparsamhet och företagsamhet förbättra sin egen ekonomiska ställning och stärka underlaget för hela folkets välförstånd.

I den mån en viss höjd hos den samlade beskattningen har de ofta antagna ogynnsamma konsekvenserna, betyder det uppenbarligen att det ekonomiska framåtskridandet i betydelse av ökad tillgång på produktiva hjälpmedel försiggår långsammare än som hade blivit fallet vid en lägre skattenivå. Om den enskilda kapitalbildningen har hållit sig lägre genom att skatterna tagits från inkomster, som annars skulle ha sparats, och om dessa skatter av det allmänna ha använts till att öka konsumtionen bland ålderstigna, arbetslösa, inom familjer med barn etc., så har skattepolitiken uppenbar-

barligen lett till en annan fördelning av det årliga arbetets avkastning mellan konsumtion och kapitalbildning. Huruvida detta skall ses med gillande eller inte, beror på värderingar av subjektiv karaktär, eftersom det är svårt att vinna enighet om hur man bör uppskatta en förbättrad levnadsstandard i framtiden gentemot en höjning av standarden nu.

Om en dylik avvägning företages av en enskild eller av ett helt folkhushåll under fullt beaktande av alla för omdömet betydelsefulla omständigheter, synes ingenting mer vara att säga än att konstatera förhandenvaron av en sådan värdering av nutida och framtida behovstillfredsställelse. Vad som ligger bakom kritiken av en skattenivå, som anses vara alltför hög, är säkerligen övertygelsen att avvägningen mellan nutid och framtid icke kommit till stånd efter en sådan allsidig prövning. Kritiken förutsätter tydligen, att en lägre skattenivå så påtagligt skulle förbättra den framtida försörjningen, att endast obekantskap med dessa utsikter har lett statsmakterna till att föredra en relativt liten nutidsfördel framför en ojämförligt större förbättring senare. Och en av de faktorer som förklara en sådan felbedömning anses vara, att avgörandet om beskattningen och därmed om denna fördelning av tillgångarna mellan nutid och framtid i stor utsträckning vilar hos folklager, som på grund av sina knappare ekonomiska villkor ha en tendens att uppskatta nutidskonsumtionen högre än som för ett mera allsidigt bedömande är riktigt. Denna tendens anses få ökad styrka därigenom, att den omtvistade beskattningen i högre grad drabbar ett mindretal av befolkningen än den beslutande majoriteten.

Vill man söka översätta denna abstrakta kritik i konkreta termer, hämtade från det nuvarande läget i vårt land, betyder det att en icke oväsentlig del av de beslutade eller planerade statsutgifterna skulle vara av en sådan art, att välståndet blir mindre i framtiden än som vid en annan höjd hos statsutgifterna och därmed hos beskattningen vore möjligt. Man har rätt att grovt taget dela upp föremålen för denna kritik i tre typiska grupper, som tillsammans täcka den väsentliga delen av statsutgifterna. Den första är militärutgifterna. Den andra är civila utgifter, som kunna anses för kapitalinvesteringar i mera vidsträckt bemärkelse, därför att de mer eller mindre direkt höja produktionsförmågan. Den tredje gruppen slutligen omfattar utgifter, som delvis endast indirekt och på lång sikt, delvis inte alls kunna anses bidra till en höjning av den materiella produktionen, utan främst motiveras med önskan att höja konsumtionsstandarderna hos vissa grupper. Typexempel för sistnämnda grupp är ålderdomspensioner, pensioner åt statsanställda, delvis också deras löner i den mån de inte anses nödvändiga för att uppehålla effektiviteten, »kulturella» utgifter utan synbart sammanhang med framställningen av nyttigheter eller tjänster inom »näringslivet». Hit höra mycket av de mänskliga värden, som — vid högtidliga tillfällen — den bättre materiella bärningen säges vara till för att tjäna, men som inte ge några påtagliga bidrag till ökningen av denna bärning.

Vilket inflytande kunna de sålunda redovisade synpunkterna tänkas få på vårt praktiska handlande i nuvarande läge? I fråga om den första gruppen

av orsaker till en hög beskattning dela vi öde med resten av världen, och den återhållande verkan som de militära utgifterna kunna utöva på det ekonomiska livet får vägas mot uppfattningen om dessa utgifters ofrånkomlighet. Att en minskning i och för sig vore önskvärd och borde leda till en motsvarande sänkning av beskattningen, är lika uppenbart som att för ögonblicket ingen plan för väsentlig minskning av skattetrycket kan byggas på någon enig strävan att starkt reducera de militära utgifterna.

Vad den andra gruppen av orsaker beträffar, torde alla vara ense om att såväl de näringspolitiska åtgärderna som hälso- och sjukvård, förbättringarna i skolväsendet och anstalterna för vetenskaplig forskning äro former av kapitalinvesteringar med i längden gynnsamma verkningar för produktionen och för folkets välbefinnande. Liksom vid alla investeringar på längre sikt kunna naturligtvis olika meningar finnas om den rätta avvägningen i förhållande till våra samlade resurser. En påskyndad takt i dessa investeringar innebär ett krav på minskning av den omedelbara konsumtionen och av utrymmet för enskilda investeringar, vilket tar sig uttryck i högre anspråk på skattemedel.

Mera omstridda ha åtminstone tidigare de s. k. socialpolitiska åtgärderna varit, och då de vid sidan av sin egenskap att även de i betydande utsträckning vara på längre sikt produktionsfrämjande också innebära en omedelbar höjning av vissa folkgruppers konsumtionsstandard med hjälp av bidrag som minska andra gruppers förmåga inte bara att konsumera utan också att investera, är det naturligt att en icke obetydlig del av diskussionerna om beskattningens ogynnsamma verkningar samlat sig kring frågan om en riktig avvägning av de socialpolitiska utgifterna och de därför nödvändiga skatteinkomsterna. Också här blir det sålunda avgörande, vilken tyngd man tillmäter strävan efter social utjämning utifrån de värdeskalor man tillämpar vid sin bedömning av samhällsföreteelserna. Svårigheterna att här komma till enhälliga ståndpunkter bottnar inte endast i olika värderingar. De kunna också såsom förut blivit nämnt trots enighet om det önskvärda ha sin grund i olika meningar om effekten av samhällets åtgärder, särskilt den olika effekten på längre och kortare sikt. Den avvägning i dessa frågor, som tagit sig uttryck i beslutade eller planerade åtgärder på olika samhällsområden, har regeringen icke funnit anledning att frångå, och den lättnad i beskattningen som enligt min mening både nu omedelbart och i fortsättningen bör eftersträvas, får jämkas samman med arbetet på att förverkliga det uppställda reformprogrammet. Då rörande detta reformprogram icke synas föreligga några meningsmotsättningar av sådan art, att de skulle leda till väsentligt olika uppfattningar om utgiftsbelopp och därmed av skattebehov, synes det vara ett gemensamt intresse att hålla de övriga statsutgifterna inom en ram, som ökar utsikterna för en längre gående sänkning av beskattningen än som nu omedelbart ligger inom räckhåll.

Då kritiken mot skatteförslaget i grunden riktar sig redan mot den nuvarande höjden på beskattningen har den helt naturligt närmast tagit sig uttryck i kritik mot den skärpning av vissa skatteformer som i kommittéför-

slaget framlagts. Något genomfört försök att besvara frågan, vilken avvägning mellan de olika skatteformerna man skulle finna lämpligast eller i alla händelser minst skadlig för näringslivet, om det nu förutsatta skattebehovet uppfattas såsom ofrånkomligt och en annan lägre nivå för hela beskattningen inte kunde övervägas, finner man icke i de framlagda yttrandena. Men det är denna avvägning det nu är fråga om, och det är endast från denna utgångspunkt som en diskussion kan bli i någon mån fruktbarande.

Den avvägning, som kommittéförslaget innehåller och som i det väsentliga förordas i föreliggande proposition, får sin prägel av uppfattningen, att det i främsta rummet är inkomstskatten på enskilda, särskilt på de låga och måttliga inkomsterna, som kan göra anspråk på att bli lättad, om de finansiella möjligheterna skulle förefinnas. Men avvägningen bygger också på att denna inkomstskatt blivit jämförelsevis hårdare anlitad än skatten på förmögenheter och bolag, och att en lättnad för enskilda inkomsttagare därför bör ske också med hjälp av en förskjutning i skattetrycket över på bolag och större förmögenheter. Att arvsskatten förblivit orubbad under hela kriget medan upprepade höjningar ägt rum för övriga skatteformer behöver endast påpekas, och den uppfattning som riksdagen vid krigets början gav uttryck åt, och om vilken jag förut erinrat, att ytterligare bidrag från förmögenheterna senare borde uttagas, visar i samma riktning. De invändningar mot denna uppfattning som kommit till synes i kritiken av kommittéförslaget bygger i stor utsträckning på en icke bevisad och icke ens redovisad förutsättning, nämligen att en skatt lagd på sparade medel och kapital överhuvud skulle vara skadligare för sparvilja och sparförmåga än motsvarande skatt på inkomster. Hållpunkter saknas så vitt jag vet för ett grundat omdöme i vad mån inkomsttagare utan avsevärd förmögenhet och förmögenhetsägare med inkomster av växlande storleksordning bidraga till nybildningen av kapital. De argument, som brukas anföras till förmån för en relativt hård beskattning av lägre inkomstskikt, därför att detta väsentligen inkräktar på konsumtionen och icke på kapitalbildningen, gälla ju också måttliga inkomster av förmögenhet. Även vid större inkomster av förmögenhet finns ingen anledning att antaga en större benägenhet att spara än vid motsvarande arbetsinkomster. Motsatsen är mera sannolik.

Det är den återhållande effekten på sparviljan av en väntad förmögenhetsbeskattning, som intager det största rummet i kritiken av förmögenhetsskattens utformning. Då denna kritik endast svagt låtit höra sig gentemot ett av reservanter inom beredningen framlagt förslag, som först vid förmögenheter över 100 000 kronor nämnvärt skiljer sig från kommittéförslaget, är det tydligen beskattningen av dessa större förmögenheter, som givit anledning till oron. Redan denna begränsning av problemets omfattning till att gälla endast 35 000 förmögenhetsägare är av betydelse vid bedömning av kritikens räckvidd. Men även närmast ovanför 100 000-kronorsgränsen är skillnaden mellan de båda skatteskalorna obetydlig. Om skatten på 150 000 kronor sättes till 980 kronor såsom i kommittéförslaget eller till 800 kronor som i reservationen, eller om vid 300 000 kronor skillnaden är den mellan 3 080 kronor

och 2 000 kronor kan visserligen för en ägare utan annan inkomst än den som härflyter av detta kapital vara väsentligt nog och föranleda olika omdömen om vad som ur skälighetssynpunkt bör föredragas. Men betydelsen för produktionen av att den ena linjen genomföres och inte den andra kan inte vara stor, då förmögenhetsägare av denna typ väl icke kunna räknas till de aktivt verksamma företagen och knappast heller — på grund av sitt ringa antal — lämna avsevärda bidrag till kapitalbildningen. Frågan om den årliga förmögenhetsskattens inverkan på det svenska näringslivet skulle alltså närmast vara frågan om dess betydelse för 7 000 ägare med över 300 000 kronor i förmögenhet.

Inom denna grupp har vi antagligen att söka ett icke obetydligt antal ledande företagare inom olika näringsgrenar. Deras betydelse för utvecklingen av vår produktion kan fullt uppskattas, samtidigt med att man sätter ett stort frågetecken vid påståendet, att deras insatser skulle avsevärt påverkas av den föreslagna utökningen av förmögenhetsbeskattningen. Deras bidrag till kapitalbildningen har väl oftast karaktär av oundvikliga överskott på en betydande inkomst, värdestegringar etc., och sambandet med den lille spararens begränsning av en måttlig eller knapp konsumtion är föga framträdande.

Man får erinra sig att den föreslagna förmögenhetsbeskattningen måste ses i jämförelse med den nu utgående eller andra praktiskt möjliga alternativ. I fråga om företagsledare med förmögenheter över 300 000 kronor och vid sidan därav en betydande inkomst av anställning eller rörelse blir skillnaden mot den nuvarande förmögenhetsbeskattningen knappast så väsentlig, att den kan öva något inflytande på de ekonomiska dispositionerna. Om med en förmögenhet på 500 000 kronor och en inkomst varierande mellan 40 000 kronor och över 200 000 kronor följer en förmögenhetsskatt på 6 620 kronor enligt det nya förslaget eller som nu en skatt varierande från 4 250 kronor till 5 350 kronor, eller slutligen enligt en reservation i beredningen 4 600 kronor, så fordras alldeles speciella och föga sannolika antaganden rörande dessa företagens reaktioner för att av dessa skiljaktigheter i skattebeloppen göra en fråga av stor betydelse för näringslivets utveckling.

Bilden förändras inte av en hänvisning till den samtidiga höjningen av inkomstskatten. Vid inkomster på 40 000 kronor skulle ökningen uppgå till omkring 400 kronor och vid inkomster på 200 000 kronor till omkring 350 kronor, under antagande att skatten togs ut vid grundbeloppet. Såsom i annat sammanhang närmare utvecklas, är detta en *lägre* skatt på dessa inkomster än den som skulle uttagas enligt det alternativa förslaget i den förut nämnda reservationen, om jämförelsen göres vid samma behov av skatteinkomster. Mot propositionens linje med förhöjd beskattning av bolag och större förmögenheter ställes nämligen för reservanterna behovet att taga ut inkomstskatten med en förhöjning av omkring 20 procent.

Vid kritiken av den föreslagna förmögenhetsbeskattningen har det emellertid spelat en roll, att mycket stora förmögenheter i förening med en relativt låg inkomst hos ägaren i extrema fall skulle komma att belastas med skatt, överstigande inkomsten. Såsom vid den särskilda behandlingen av för-

mögenhetsskatten erinras, är det en naturlig följd av en ren förmögenhetsbeskattning, att sådana fall inträffa, och utgångspunkten för beredningen har varit, att det vid betydande förmögenheter inte borde framkalla invändningar, om någon del av skatten erlades ur själva förmögenheten. Den omfattning i vilken en sådan konsekvens skulle inställa sig, kan inte vara betydande, och i avvaktan på en närmare utredning av de olika sidorna hos detta problem, föreslås i propositionen, att regeln om maximering av skatten till 80 procent av den verkliga inkomsten bibehålles, men modifierad på så sätt, att inom de 80 procenten rymmes också den kommunala beskattningen.

Med denna begränsning av den årliga förmögenhetsskatten blir arvsskatten den enda form av förmögenhetsindragning i vårt skattesystem. Utbyggnaden genom en kvarlåtenskapsskatt ändrar ingenting i denna karaktär hos arvsbeskattningen, men ger den en något ökad betydelse. Då kvarlåtenskapsskatten kritiseras på den grund att den skulle väsentligt påverka näringslivets struktur, äro överdrifterna i denna kritik så uppenbara, att de knappast kräva någon belysning. Redan skattebeloppets storlek — en beräknad ökning på 40 milj. kronor om året, mot en förmodad årlig ökning av nationalförmögenheten på minst 1 500 milj. kronor — visar att verkningarna på enskild egendom och privat företagsamhet måste vara mycket begränsade. Även om man — vilket får göras under stora reservationer — gör en jämförelse mellan dessa 40 milj. kronor och den under beräkningsåren arvfällna kvarlåtenskapen på inemot 400 milj. kronor, ändras inte väsentligen denna slutsats. Endast om man skiljer upp beloppen med hänsyn till storleken av de förmögenheter, som drabbas, kommer man fram till en verkan av den höjda beskattningen, som är av en viss principiell betydelse, inom ett avgränsat område.

Såsom av en till kommittébetänkandet fogad utredning framgår, skulle nämligen av de beräknade 40 milj. något över hälften belöpa på kvarlåtenskaper över 500 000 kronor och av dessa ta i anspråk nära 33 procent. Där emot skulle på kvarlåtenskaper mellan 100 000 kronor och 500 000 kronor omkring 14 procent avgå i skatt, och på kvarlåtenskaper mellan 25 000 och 100 000 kronor endast 2,5 procent. Inverkan på de verkliga storförmögenheterna är lika påtaglig som den i fråga om mellangruppen får kallas måttlig och för den stora huvudmassan relativt betydelselös. Av 11 000—12 000 förmögenheter under vart och ett av åren 1943 och 1944 var det omkring 60, som lågo över 500 000 kronor och som sålunda av skatten skulle påverkas på sådant sätt, att anhopningen av allt större förmögenheter inom vissa familjer skulle försvåras. Denna inverkan från en arvsbeskattning med höga skattesatser för de största förmögenheterna har ingalunda varit fördold för de lagstiftare i anglosaxiska länder, som där utvecklat denna beskattningsform. Den har tvärtom ofta framhållits som en fördel, och har framför allt inte ansetts vara till skada för det ekonomiska framåtskridandet.

Återigen är det nödvändigt att framhålla, att en viss skatteform alltid utgör alternativ till en annan, och att det är de olika ekonomiska verkningarna av de olika skatteformerna, som få vägas mot varandra. Det som brukar

anföras som stöd för att arvsbeskattningen anlitas i betydande omfattning, är dels en hänvisning till det skäligen i stora bidrag från rikedomerna, dels uppfattningen att arvsskatterna på grund av sin avlägsenhet i tiden för de flesta skattebetalare i mindre grad än andra skatter påverkar deras lust att göra insatser i det ekonomiska livet. Denna realistiska uppfattning om skattskyldigas psykologi kommer fram i så många sammanhang och från så olika håll, att man frestas att tala om en alldeles övervägande mening hos sakkunniga och omdömesgilla kretsar i de anglosaxiska länderna. Att en allmän syn på stora ärvda förmögenheter såsom mindre nödvändiga för ekonomiskt framåtskridande och såsom i viss mån ett socialt oroselement i demokratiska samhällen spelar en roll för tillvaron av sådana uppfattningar i kretsar av ekonomer och skattesakkunniga och alltså ger åt dessa uppfattningar en i viss mån politisk karaktär, vågar jag icke bestrida. Alla omdömen om skatters ekonomiska verkningar färgas så starkt av den allmänna inställningen till samhällsproblemen, att varje försök att leta fram bedömare, som av alla skulle godtagas som objektiva, måste misslyckas.

De anförda skälen för att en arvsbeskattning i mindre grad än en inkomstskatt övar inflytande på människornas lust både att arbeta, göra insatser som företagare och att spara, synas emellertid väga så tungt, att kritiken mot kvarlåtenskapsskatten endast kan upprätthållas, så länge denna skatt icke väges mot de alternativ för beredande av statsinkomster, som i praktiken erbjuda sig. Att taga ut de åsyftade miljonerna av små och måttliga inkomster i stället för av större arv vore så oförenligt med vad som nu måste anses rimligt och rättvist, att det icke synes kunna övervägas. Att taga ut samma belopp från större inkomster är en utväg, som väl inte av billighetsskäl skulle kunna avvisas. Inverkan på näringslivet skulle emellertid enligt min mening vara mera ogynnsam vid en sådan fördelning av skattetrycket än vid den här föreslagna.

Departementsförslaget.

Från nu angivna utgångspunkter i fråga om skattebördans fördelning på olika skatteformer och olika skattskyldiga har inom finansdepartementet förslag till omläggning av skatterna på inkomst och förmögenhet blivit utarbetat. Dess närmare utformning behandlas ingående under de olika huvudrubrikerna. Huvuddragen kunna emellertid i korthet angivas genom följande sammanfattning.

Inkomstskatten för fysiska personer. Förslaget ansluter sig i denna del — såväl vad avser skatteskala som ortsavdrag m. m. — till det av beredningens majoritet framlagda. Proposition rörande det procental, med vilket skatten skall uttas under nästa år, kommer att föreläggas riksdagen under maj månad i samband med slutliga beräkningar rörande statsutgifterna och intäktsbehovet under budgetåret 1947/48. Såvitt nu kan bedömas synes troligt att uttagsprocenten kan fastställas till 100, detta under förutsättning att ökat uttag av övriga direkta skatter i enlighet med här förordade förslag kommer till stånd. Om ökade intäkter icke erhållas från bo-

lagsbeskattningen samt förmögenhets- och arvsbeskattningen skulle en väsentligt högre uttagsprocent bli nödvändig.

Enligt förslaget skulle inkomstskatten — vid en antagen uttagsprocent om 100 — komma att innebära skattelättnader för gifta med intill ca 25 000 kronors inkomst och för ensamstående med högst ca 10 000 kronors inkomst (ändringarna med avseende å barnfamiljernas beskattning behandlas i det följande). Skillnaderna mellan den föreslagna inkomstskatten och den nuvarande för olika inkomstlägen kan lämpligen belysas genom några exempel (avser Ortsgrupp III, kommunalskatteavdraget beräknat efter en utdebitering om 10 kr.).

	G i f t a			E n s a m s t ä e n d e		
	Nuv. statsskatt	Skatt enligt prop.	Ökning (+) eller minskning (-) av skatten i förhållande till nuv. skatt	Nuv. statsskatt	Skatt enligt prop.	Ökning (+) eller minskning (-) av skatten i förhållande till nuv. skatt
2 000	28	—	— 28	82	—	— 82
3 000	85	—	— 85	210	87	— 123
5 000	314	182	— 132	451	336	— 115
8 000	712	542	— 170	900	853	— 47
10 000	1 010	835	— 175	1 258	1 260	+ 2
15 000	1 957	1 780	— 227	2 418	2 442	+ 24
25 000	4 661	4 580	— 81	5 319	5 658	+ 339
50 000	13 644	14 295	+ 651	14 583	15 655	+ 1 072
100 000	36 938	38 157	+ 1 219	38 019	39 653	+ 1 634
200 000	91 160	91 520	+ 360	92 392	93 152	+ 760
500 000	275 132	278 245	+ 3 113	276 514	280 149	+ 3 635

De nuvarande barnavdragen vid statsbeskattningen föreslås ersatta med kontanta barnbidrag på 260 kr., som skola vara skattefria. Den totala förbättringen respektive försämringen för barnfamiljer genom de föreslagna barnbidragen samt den nya inkomstskatteskalen framgår av följande sammanställning (där »+» anger förbättringen, i kronor, för familjen i förhållande till nuvarande system medan »—» innebär en försämring.)

(Beräkningarna avse Ortsgrupp III med en antagen kommunal utdebitering om 10 kr.)

Inkomst	F a m i l j e r m e d			
	1 barn	2 barn	3 barn	4 barn
2 000	+ 260	+ 520	+ 780	+ 1 040
5 000	+ 288	+ 466	+ 673	+ 880
10 000	+ 291	+ 423	+ 495	+ 567
15 000	+ 294	+ 364	+ 362	+ 389
25 000	+ 75	+ 68	— 76	— 219
50 000	— 771	— 890	— 1 206	— 1 481
100 000	— 1 394	— 1 570	— 1 971	— 2 373

Beskattningen av juridiska personer. Bolagsskatten föreslås höjd från 32 till 40 procent, i samband varmed vissa justeringar avses av skattesatserna även för övriga juridiska personer.

Förmögenhetsbeskattningen. I stället för nuvarande system med en del av förmögenhetsbeskattningen anknuten till inkomstbeskattningen föreslås att hela förmögenhetsskatten skall uttas i form av en fristående skatt å förmögenheter. Alla förmögenheter intill 30 000 kronor skulle fritas från varje förmögenhetsskatt. Den föreslagna skatten i jämförelse med nuvarande förmögenhetsbeskattning, som till sin storlek är beroende icke endast av förmögenhetsbeloppet utan även av inkomsten, belyses av följande exempel:

	Föreslagen skatt	Nuvarande skatt i kr vid en inkomst av		
		3 000	15 000	100 000
30 000	—	47	81	171
50 000	120	102	159	309
100 000	420	263	409	697
300 000	3 020	685	1 684	2 522
1 000 000	15 620	2 678	5 379	9 785
5 000 000	87 620	23 493	28 673	49 132

För förmögenheter intill 100 000 kronor som äro förbundna med små inkomster föreslås särskilda reduktionsregler, som innebära en sänkning av förmögenhetsskatten. Vidare förordas en spärregel av innehåll att stats- och kommunalskatterna maximeras till 80 procent av inkomsten.

Arvs- och gåvobeskattningen. En särskild kvarlåtenskapskatt föreslås utgå vid sidan av nuvarande arvslotsbeskattning. Endast kvarlåtenskaper över 30 000 kronor skulle bli skattepliktiga. Efterlevande makes giftorättsandel inräknas ej i kvarlåtenskapen. Den föreslagna kvarlåtenskapskattens storlek utgör:

Behållen förmögenhet, kr.	Kvarlåtenskapskatt, om giftorätt ej föreligger	Kvarlåtenskapskatt om den avlidne efterlämnat make och giftorätt föreligger
30 000	—	—
50 000	1 000	—
100 000	6 000	1 000
300 000	41 000	13 500
500 000	91 000	31 000
1 000 000	241 000	91 000

I samband härmed föreslås vissa ändringar av nuvarande bestämmelser rörande beskattningen av gåvor.

Skattesänkningens omfattning.

De föreslagna skattelindringarnas och skatteskärpningarnas totala belopp belysas kanske lättast med utgångspunkt från de tidigare anförda, av riksräkenskapsverket gjorda kalkylerna rörande de beräknade intäkterna under år 1948 dels enligt nuvarande skattesystem, dels enligt det nu föreslagna.

Förutom de redan omnämnda justeringar, som böra vidtagas med avseende å riksräkenskapsverkets siffror, måste observeras konsekvenserna av barnavdragens ersättande med kontanta barnbidrag. För att erhålla beloppet för skattelindringarna enligt det nya skattesystemet bör sålunda den beräknade skatteintäkten enligt nu gällande system justeras så, att den utvisar det skattebelopp som skulle erhållas med nuvarande skattebestämmelser men utan barnavdrag. Intäktsbortfallet år 1948 på grund av barnavdragen är svårt att beräkna men torde kunna uppskattas till omkring 145 milj. kronor. Jämförelsen mellan intäkterna enligt nuvarande och de föreslagna skattskalorna skulle då ge följande resultat (milj. kr.):

	Beräknade intäkter år 1948		Skattelindring (-) resp. skatteskärpning (+)
	Nuvarande skatter	Propositionens förslag	
Inkomstskatt på enskilda	1 400	1 039	— 361
Bolagsskatt	474	593	+ 119
Årlig förmögenhetsskatt	118	155	+ 37
Arvsskatt (och gåvoskatt)	45	85	+ 40
	2 037	1 872	— 165

Minskningen av inkomstskatten för enskilda skulle sålunda uppgå till omkring 360 milj. kr. Detta skattebortfall kompenseras till ett belopp av nära 200 milj. kr. genom de föreslagna skärpningarna av bolagsskatten samt förmögenhets- och arvsbeskattningen. Den totala intäktsminskningen skulle sålunda kunna uppskattas till cirka 165 milj. kr. Den minskning som skulle framträda på budgetens inkomstsida skulle dock begränsas till något tiotal miljoner kronor, vilket sammanhänger med de kontanta barnbidragens införande och det samtida slopandet av nu utgående barnavdrag. Det kanske kan finnas anledning att något närmare beröra beräkningssättet på denna punkt.

Barnavdragens slopande och införandet av kontanta barnbidrag kunde givetvis ha ägt rum utan att i övrigt någon förändring av beskattningen vidtagits. Detta skulle ha inneburit att statsintäkterna ökats med ett mot barnavdragen svarande belopp, beräknat till cirka 145 milj. kr. för år 1948, och att staten i stället utbetalat barnbidrag om sammanlagt 420 milj. kr. Barnfamiljerna skulle alltså ha erhållit netto (420 — 145 =) 275 milj. kr. När man önskar belysa skatteskärpningarna resp. skattelindringarna enligt det nya förslaget, bör denna omläggning av statens stöd till barnfamiljerna behandlas särskilt och intäkterna vid nuvarande skattesystem justeras, som om de nya barnbidragen först hade genomförts. Det är så beräkningarna här skett. Resultatet blir då, som redan nämnts, att skattelindringen för enskilda kan beräknas till 360 milj. kr., varjämte nettotillskottet till barnfamiljerna genom barnbidragen kan uppskattas till 275 milj. kr.

III. Familjebeskattningen.

1. Historik, det nya ortsavdragssystemets verkningar å skatteunderlaget m. m.

Redogörelse för tidigare framlagda förslag och genomförda reformer ävensom för nu gällande bestämmelser på familjebeskattnings område lämnas dels i själva betänkandet (s. 89—97) och dels i bilagor till detsamma (s. 326—355). Vidare lämnas i betänkandet (s. 138—139) vissa uppgifter om verkningarna å skatteunderlaget av beredningens förslag rörande familjebeskattningen. Som en sammanfattning av dessa redogörelser, vartill i övrigt hänvisas, skall här endast anföras följande.

Ortsavdragen vid den statliga beskattningen infördes år 1919 för att hänsyn till de skattskyldigas sinsemellan olika skatteförmåga skulle kunna tagas i högre grad än som tidigare skett. Utgångspunkten var den att en person saknade skatteförmåga för den del av sin inkomst som motsvarade existensminimum för honom och hans familj, d. v. s. vad som oundgängligen erfordrades för hans och familjens uppehälle. En skattskyldigs skatteförmåga ansågs alltså representeras endast av den existensminimum överstigande delen av inkomsten, den s. k. fria inkomsten, och enbart efter denna ansågs skatten böra utmätas. I enlighet härmed togs vid ortsavdragens bestämmande hänsyn till de olika orternas dyrhet samt till den med olika familjetyper växlande försörjningsbördan. Bestämmande av skatteskala (progressivitet m. m.) skedde med tanke endast på den efter ortsavdragen kvarstående d. v. s. den fria inkomsten.

Bankningen, som innebär att vid taxeringen förutom ortsavdraget avräknas, om det taxerade beloppet uppgår till eller överskjuter ortsavdragets dubbla summa, ett belopp motsvarande hälften av ortsavdraget och, om det taxerade beloppet är lägre än nu sagts men ändå överskjuter ortsavdraget, ett belopp motsvarande hälften av den överskjutande delen, är också motiverad av hänsyn till skatteförmågan. Det ansågs nämligen, när ortsavdragen infördes, att de omständigheter som förorsakade undantagande från beskattningen av ett mot existensminimum svarande belopp, föranledde en nedsättning även i den av resterande inkomst betingade skatteförmågan. Denna skillnad i skatteförmåga ansågs dock mindre ju större den fria inkomsten var, och skillnaden ansågs ha sin största betydelse i fråga om den del av inkomsten, som närmast översteg existensminimum. Därför infördes en bestämmelse, som åstadkom, att den del av det taxerade beloppet som överstiger ortsavdraget men icke dess dubbla belopp, får bära endast halv skatt.

Den särskilda anordningen för beräkning av ortsavdrag för ensamstående (med tabell, däri inlagts ortsavdrag, som reduceras med stigande inkomst) föreslogs av 1936 års skattekommitté därför att kommitténs förslag eljest skulle för ensamstående med mycket låga inkomster medfört skatteskärpningar, som voro relativt stora i förhållande till den förutvarande beskattningen och som icke kunde anses motiverade med hänsyn till skattekraften. Det i ortsavdraget för familj ingående grundavdraget — som enligt äldre bestämmelser jämväl tillkom ensamstående — hade nämligen sänkts i förhållande till det tidigare grundavdraget, mot det att familjeavdraget för hustru höjts så att detta skulle komma att uppgå till samma belopp som grundavdraget. Vidare hade ensamstående skattskyldiga i det lägsta inkomstskiktet fått vidkännas så ökad skattebörd, att den icke kunnat uppvägas av lindringen för familjeförsörjarna inom skiktet, varför konsekvensen krävde, att även de ensamstående i de högre inkomstskikten finge vidkännas ökad skattebelastning. Det hade därför enligt kommittén gällt att finna en tekniskt acceptabel metod, som med bibehållande av det ifrågasatta systemet i övrigt lättade skattebördan för ifrågavarande skattskyldiga, i vad avsåge de lägsta inkomstskikten, men skärpte densamma i fråga om de högre inkomstskikten. Visserligen innebure de föreslagna bestämmelserna om ortsavdrag för ensamstående ett avsteg från principen om att ett mot existensminimum svarande belopp alltid skulle undantagas från beskattning, men frågan om existensminimum borde ses mot beskattningens utformning i övrigt, och huvudsaken hade varit att åstadkomma en lämplig avvägning av skattebördan mellan ensamstående och familjeförsörjare. Samma effekt i fråga om skatteskärpning hade kunnat nås genom en särskild skatt eller progressionsskärpning av den vanliga skatten i samband med ytterligare höjda avdrag för familjeförsörjare.

Avdrag för husföreståndarinna, som — om sådan finnes anställd — tillkommer ogift skattskyldig med hemmavarande minderårigt barn, åtnjöts före 1938 års ändringar med samma belopp som familjeavdrag för hustru. Anledningen till att avdraget vid omläggningen bestämdes till $\frac{1}{2}$ hustruavdrag var den, att husföreståndarinna själv erhöi grundavdrag vid sin taxering samt att det särskilda husföreståndarinneavdraget med hänsyn till den företagna icke obetydliga höjningen av barnavdragen ansågs snarare böra sänkas än höjas (hustruavdraget höjdes med nära 100 procent).

Föreskrifterna om särskilt förhöjt familjeavdrag för barn utöver de två första, som också tillkommo på förslag av 1936 års skattekommitté, motiverades med att det visat sig att det framför allt vore familjer med tre eller flera barn, vilkas levnadsstandard hårt pressades av barnens behov i olika hänseenden. Det kunde väl icke med bestämdhet påstås, att just tillkomsten av ett tredje barn medförde en mera markerad påfrestning för familjernas ekonomi än vad de föregående barnen gjort, men ville man söka uppnå en effektiv lindring åt dem av de barnrikare familjerna, som överhuvud

taget kunde hjälpas avdragsvägen, utan att göra systemet för invecklat kunde denna lösning anses tillfredsställande.

Införande av direkta barnbidrag ifrågasattes först av familjebeskattnings-sakkunniga (1943), som dock av statsfinansiella skäl icke ansågo sig kunna framlägga förslag härom. Motiveringen för införande av barnbidrag skulle enligt de sakkunniga vara, att den övervägande delen av familjeförsörjarna med barn betalade ingen eller så ringa skatt till staten, att skattens eftergivande icke medförde någon nämnvärd lindring i deras försörjningsbörda. Önskemålet om en jämnare fördelning av barnförsörjningsbördan kunde därför endast i ringa utsträckning tillgodoses genom en ändring av grunderna för den statliga inkomstbeskattningen.

För den närmare utformningen av systemet med barnbidrag övervägde familjebeskattnings-sakkunniga två metoder. Enligt den ena metoden, som förutsatte bibehållande av systemet med skattefria avdrag, skulle de familjeförsörjare, vilkas inkomster vore tillräckligt stora för att medgiva ett fullt utnyttjande av avdragen, erhålla åsyftad lindring i försörjningsbördan uteslutande genom skattelättnad och andra lämnas erforderlig utfyllnad genom bidrag. Enligt den andra metoden, som de sakkunniga gävo företräde, skulle de skattefria avdragen helt slopas och utjämningen av barnförsörjningsbördan åstadkommas genom ett för alla barn lika bidrag (å 200 kronor). För den med inkomsten stigande barnkostnaden skulle kompensation erhållas genom avdrag direkt å skatten med viss procent av det taxerade beloppet för varje barn (1 procent å taxerat belopp till och med 10 000 kronor och $\frac{1}{2}$ procent å taxerat belopp däröver till och med 50 000 kronor).

Därefter har 1941 års befolkningsutredning i januari 1946 framlagt förslag om införande av barnbidrag. Enligt detta förslag skola barnbidragen, som skola vara skattefria, utgå med 200 kronor för barn och år från och med kalenderåret efter barnets födelse tills det fyllt 16 år (eventuellt om barnet även därefter är ur stånd att bidraga till sitt uppehälle, efter särskild framställning, tills det fyllt 18 år). Bidraget skall vara enhetligt och sålunda utgå med nämnda belopp oavsett barnets ålder, familjens storlek och inkomstförhållanden ävensom levnadskostnaderna å dess bosättningsort. I samband med införande av barnbidragen — som enligt befolkningsutredningen vore att betrakta som ett led i en politik, som avsåge att åstadkomma en rättvisare fördelning av barnkostnaderna, beräknade med hänsyn till 1933 års prisnivå för familjer med 3—5 000 kronors inkomst i städer och industriorter genomsnittligt till 7 à 800 kronor per barn och år — skulle barnavdragen vid beskattningen slopas.

Vad sloandet av barnavdragen skattemässigt innebär i ortsgrupperna I och V framgår av följande tabell, som för dessa ortsgrupper utvisar skattelättnaden genom barnavdragen beträffande statsskatt enligt nu gällande grunder särskilt för varje barn till och med det fjärde.

Taxerat belopp, kronor	Skattelättnad i kronor för makars barn							
	Ortsgrupp I				Ortsgrupp V			
	1:a	2:a	3:e	4:e	1:a	2:a	3:e	4:e
1 000	—	—	—	—	—	—	—	—
2 000	29	22	—	—	31	—	—	—
3 000	68	29	45	11	40	39	15	—
5 000	93	88	93	45	118	86	60	61
8 000	110	106	160	153	142	141	202	98
10 000	127	122	181	160	165	161	215	215
12 000	154	147	203	186	198	181	250	226
13 000	164	160	224	202	217	199	268	250
15 000	181	177	249	244	239	221	324	287
17 000	194	181	276	269	244	244	357	335
18 000	226	214	276	276	291	244	370	346
20 000	226	226	344	326	304	305	426	370
25 000	226	226	344	344	304	305	462	461
50 000	323	323	490	490	435	434	660	659
110 000	423	423	643	643	570	570	863	864
210 000	475	475	722	722	640	639	969	970

Såsom av tabellen framgår medför barnavdragens slopande mot införande av fasta barnbidrag å 200 kronor för de skattskyldiga i vissa inkomstlägen en förbättring och i vissa andra en försämring. Sålunda erhåller en familj med fyra barn och 3 000 kronors inkomst i ortsgrupp V en skattelättnad å endast 94 kronor med nuvarande barnavdrag mot 800 kronors bidrag enligt förslaget, därvid förbättringen alltså utgör 706 kronor. För en familj med 18 000 kronors inkomst och 4 barn i samma ortsgrupp utgör skattelättnaden genom barnavdragen däremot 1 251 kronor mot 800 kronors bidrag, varför i detta fall en försämring å 451 kronor uppstår. I stort sett kan sägas, att den av befolkningsutredningen föreslagna omläggningen icke nämnvärt förändrar läget för barnfamiljer i inkomstlägena 10—15 000 kronor samt att den medför en förbättring för lägre och en försämring för högre inkomsttagare än de sålunda angivna.

Befolkningsutredningen har även framlagt två andra alternativa förslag till barnbidragssystem, vilka dock icke förordats av utredningen. Enligt det ena av dessa förslag skulle barnbidrag utgå och barnavdrag bortfalla först från och med andra barnet. Enligt det andra skulle ett barnbidrag å 200 kronor oavkortat utgå endast till familjer, för vilka barnavdragen icke innebure några fördelar. Vid högre inkomster skulle barnbidraget minskas med den skattelättnad, som barnavdragen medförde, för att helt upphöra vid inkomstlägen där skattelättnaden uppginge till barnbidragets belopp. Enligt utredningen skulle denna metod tekniskt kunna genomföras på det sätt att man bestämde att barnbidraget skulle utgå med 200 kronor per barn, dock högst 2 procent av skillnaden mellan 10 000 kronor och vederbörandes till statskatt fastställda beskattningsbara belopp.

Verkningarna å skatteunderlaget av förslaget angående familjebeskattningen blir enligt av beredningen verkställda undersökningar, att såväl antalet skattskyldiga som det sammanlagda beskattningsbara beloppet kommer att minska. Antalet skattskyldiga fysiska personer komma enligt beräkningar, som skett på grundval av skatteunderlaget vid 1945 års taxering, att minska från 2 770 000 till 1 800 000 d. v. s. med 970 000 personer. Den sammanlagda beskattningsbara inkomsten kan med utgångspunkt från samma skatteunderlag (10 513 milj. kronor) beräknas nedgå så att den motsvarar endast 45 procent av det sammanlagda taxerade beloppet mot enligt nu gällande bestämmelser 53 procent av samma belopp.

2. Barnavdragens avskaffande.

Statsskatteberedningen föreslår, som förut angivits, att barnavdragen vid den statliga (ej vid den kommunala) taxeringen skola avskaffas mot det att direkta skattefria barnbidrag enligt de riktlinjer, som befolkningsutredningen angivit, införas. Beträffande motiveringen härför hänvisas till beredningens betänkande (s. 97—121).

I ett särskilt yttrande (betänkandet s. 292—294) förordar beredningens ledamot herr *Sundén*, att barnbidrag skall utgå först från och med det andra barnet men att samtidigt rätt skall föreligga att efter därom i deklarationen framställt yrkande med avstående av bidraget erhålla barnavdrag. För ensamstående mödrar skall dock rätten till barnbidrag respektive barnavdrag inträda redan från och med det första barnet. I de fall, där barnbidrag i enlighet härmed icke skall utgå, skall barnavdrag fortfarande åtnjutas. Barnavdraget, som icke skall vara föremål för beskattning, skall bestämmas till enhetligt, icke dyrortsgraderat belopp av 800 kronor för vardera av de två första barnen samt 1 200 kronor för ett vart av de följande. Åldersgränsen för åtnjutande av barnbidrag respektive barnavdrag skall bibehållas vid nuvarande 18 år.

Beredningens förslag om barnavdragens avskaffande har berörts i de flesta *remissyttrandena*. Förslaget har därvid tillstyrkts eller lämnats utan erinran av länsstyrelserna i Västmanlands, Gävleborgs, Västernorrlands och Västerbottens län (såvitt angår förstnämnda länsstyrelse dock med reservation av föredragande landskamreraren) samt av landsorganisationen. Länsstyrelsen i Stockholms län, som i yttrande över befolkningsutredningens förslag förordat en provisorisk lösning av barnbidragsfrågan utan samtidig rubbning av skattesystemet, framhåller, att det skäl, varpå länsstyrelsen grundat detta ställningstagande, icke syntes göra sig gällande med samma styrka, därest ortsavdragen underginge den höjning, som beredningen föresloge. I direkt avstyrkande riktning uttala sig kammarrätten, statskontoret, riksräkenskapsverket, socialstyrelsen (reservation av två ledamöter), kommerskollegium, lanbruksstyrelsen, pensionsstyrelsen, länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristian-

stads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands, Örebro och Norrbottens län, taxeringsnämndsordförandenäs riksförbund, näringslivets skattedelegation, samtliga handelskammare, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Sveriges grossistförbund, Sveriges redareförening samt hushållningssällskapen i Kronobergs och Malmöhus län.

Av dem, som tillstyrkt förslaget, framhåller *länsstyrelsen i Väster-norrlands län*, att förslaget genomförande visserligen föranledde en viss skatteskärpning för vissa inkomstagare men att denna icke syntes vara av den betydelse att den borde hindra den förenkling som förslaget innebure.

Landsorganisationen framhåller det otillfredsställande i att den subventionering av barnkostnaderna, som de hittills tillämpade barnavdragen inneburit, varit praktiskt taget betydelselös i de lägre inkomstskikten men däremot betydtt en större skattelindring i de högre, samt anför vidare:

Det föreliggande förslaget att helt slopa barnavdragen då barnbidragen införas kan å andra sidan mötas av invändningen, att det i inkomstskikten över ca 12 000 kronor innebär en orättvisa mot barnfamiljerna, eftersom det innebär en relativ försämring i förhållandena till de barnlösa familjerna och detta i högre grad ju fler barn som finnas i familjen. Både med hänsyn härtill och med tanke på sakens värde för familjer i lägre inkomstskikt vill landsorganisationen förorda en höjning av barnbidragen. Åtminstone delvis kunde denna finansieras med ett högre skatteuttag än vad beredningen föreslagit för grupperna närmast över 12 000 kronor. Det må visserligen vara sant att mycket höga marginalskattesatser, alltså den skatteökning, som inträder vid en viss ökning av inkomsten, i vissa fall skulle kunna medföra ett minskat intresse för att genom ökade arbetsinsatser skaffa ökade inkomster. Vid 12 000 kronors inkomst blir emellertid denna marginalskatt enligt beredningens förslag 28 procent vid en kommunalskatt på 10 procent och 110 procents uttag av statsskattens grundbelopp. Det förefaller knappast troligt, att någon på grund av en skattesats av denna storleksordning skulle avstå från någon inkomst genom att icke utnyttja sin arbetskapacitet till fullo. I varje fall om det blir möjligt att begränsa statsskatteuttaget till 100 procent av grundbeloppet och under förutsättning att barnfamiljerna kompenseras genom högre barnbidrag än de 200 kronor, som man hittills räknat med, synes inkomstgrupperna mellan exempelvis 12 000 och 25 000 kunna bära något högre skattesatser än vad beredningen föreslagit. Detta skulle i stort sett inte behöva betyda någon skärpning av skattetrycket i förhållande till nu utgående skatter för dessa grupper annat än där detta redan föreslagits av beredningen.

Även efter en dylik omskiftning av skattebelastningen i de högre mellan-skikten skulle i vissa fall barnfamiljerna i dessa och högre skikt komma att få sin ställning försämrade i förhållande till barnlösa i samma inkomstklass. Detta kunde i och för sig betraktas som ett mindre tilltalande drag i ifrågasvarande omläggning av skattesystemet. Saken måste emellertid ses i sitt sammanhang med den tendens i den moderna svenska socialpolitiken, som går ut på att låta även familjerna i de mellersta och högsta inkomstklasserna få del i samhällets åtgärder till barnens och ungdomens förmån, detta närmast för att avskaffa behovsprövningen med åtföljande fattigvårdsstämpel på dessa åtgärder. Att å ena sidan slopa barnavdragen vid beskattningen och å andra sidan också slopa behovsprövningen i den familjestödjande socialpolitiken innebär en både administrativt och socialt värdefull förenkling.

I de yttranden, däri förslaget om barnavdragens avskaffande avstyrkts, ha åberopats argument av samma slag som de vilka förekomma i vissa yttranden över befolkningsutredningens förslag (se betänkandet s. 345—355). Därjämte ha vissa ytterligare skäl anförts. Av innehållet i dessa yttranden skall här omnämnas följande.

Kammarrätten framhåller, att förslaget om barnavdragens ersättande med barnbidrag om 200 kronor icke utjämnade skillnaden i skatteförmåga, såvitt anginge skattskyldiga i vissa inkomstlägen. Därigenom uppstode bland dessa skattskyldiga en bristande jämlikhet i beskattningen, i det att skattebördan komme att bli tyngre för barnfamiljerna än för de barnlösa. Denna ökade belastning bleve så mycket mera kännbar som den skulle träffa skattskyldiga inom samma inkomstskikt som enligt förslaget skulle få den redan förut höga beskattningen ytterligare skärpt. Att nu helt borttaga barnavdragen syntes vara desto mera betänkligt som den år 1938 införda höjningen av dessa avdrag i viss mån torde hava förestavats av en avsikt att motverka begränsningen av barnantalet eller i alla händelser ha verkat i sådan riktning. Borttagandet av barnavdragen måste under sådana förhållanden av dem som träffades därav utan att genom barnbidragen erhålla motsvarande kompensation kännas som en orättvisa. Visserligen skulle det föreslagna systemet som beredningen framhållit vara till fördel för det stora flertalet skattskyldiga, men en förbättring för vissa grupper medborgare borde icke genomföras på det sätt, att en i och för sig obefogad försämring skapades för andra medborgargrupper. *Kammarrätten* ville ifrågasätta om icke en tillfredsställande utjämning av skillnaden i skatteförmåga enklast skulle kunna vinnas genom bibehållande av de nuvarande barnavdragen, minskade med 200 kronor, jämte borttagande av bankningen.

Statskontoret anser, att skatten i de högre inkomstlägena enligt förslaget ej komme att avvägas så att den drabbade likformigt och rättvist efter skatteförmåga. En förutsättning för barnavdragens ersättande med särskilda barnbidrag borde vara, att den nya skatteskalan utformades på ett sätt som i skälig mån beaktade försörjningsbördans omfattning. Det föreslagna barnbidragssystemet kunde i princip godtagas endast under förutsättning, att gällande regler för såväl den statliga som den kommunala beskattningen i samband med dess genomförande underkastades en grundlig översyn. Redan av den anledningen att i det föreliggande förslaget spörsmålet om barnavdragen vid den kommunala beskattningen lämnats helt å sido syntes förevarande problem böra bli föremål för ytterligare övervägande.

Riksräkenskapsverket anför, att barnavdragens ersättande med barnbidrag skulle lösa frågan om de löpande skatternas differentiering efter försörjningsbörda synnerligen tillfredsställande i låga inkomstlägen, men att den nya ordningen vid höga inkomstlägen medförde en otillfredsställande skattedifferentiering och att vid särskilt höga inkomstlägen skattedifferentieringen till och med skulle bli lägre än den gällande, uppenbart otillfredsställande. Med utgångspunkt från en given progressiv skatteskala vore det möjligt att konstruera särskilda skatteskalar för skattskyldiga med olika familje-

förhållanden, vilka skalor för skattskyldiga inom varje inkomstskikt skulle giva i stort sett samma uppbördsresultat som den i förväg givna gemensamma skatteskalen samtidigt som skattedifferentieringen efter försörjningsbörda kunde göras verkligt tillfredsställande. Det vore här icke fråga om en förskjutning i skattebörda från högre till lägre inkomstklasser, utan frågan gällde en fördelning av skattebördan inom en och samma inkomstklass alltefter den skattskyldiges försörjningsbörda. Den förebragta utredningen borde därför kompletteras med en utredning angående möjligheterna till en rättvisare fördelning av den faktiska skattebördan i olika inkomstlägen mellan barnfamiljer och andra skattskyldiga. Det reservationsvis framlagda förslaget om valfri användning av barnavdrag eller barnbidrag syntes ur skattek teknisk synpunkt böra avböjas. Vid den ifrågasatta utredningen borde jämväl barnförsörjningens beaktande vid kommunalbeskattningen ägnas uppmärksamhet.

Socialstyrelsen anför betänkligheter mot att barnfamiljer redan vid inkomster på 10—15 000 kronor skulle få sin ställning försämrad med det nya systemet, vilket förhållande i vissa fall bleve så mycket mera märkbart som barnbidragen icke skulle dyrortsgraderas. Syftet med de på detta område gällande bestämmelserna vore till väsentlig del just att åstadkomma en mera rättvis differentiering av beskattningen i fråga om skattskyldiga inom samma inkomstläge men med olika familjeförhållanden, och detta syfte borde icke få komma i skymundan vid utformande av nya bestämmelser. Ett hänsynstagande såväl till nödvändigheten att lätta barnförsörjningsbördan för lägre inkomsttagare mera effektivt än som skedde med det nuvarande barnavdragssystemet som till önskemålet om en rättvis avvägning av skattebördan med hänsyn till olika familjeförhållanden torde kunna ske genom en lämplig kombination av barnbidrag och skattefria barnavdrag, ungefärligen efter riktlinjerna i det ena av befolkningsutredningens alternativa förslag.

Därefter framhåller socialstyrelsen, att förslaget i förevarande del också borde ses i samband med de föreslagna skattehöjningarna, samt anför vidare:

Ur socialstyrelsens synpunkt är intet att erinra mot att, om en skärpt beskattning erfordras, den uttages i relativt större mån från de högre inkomsterna än från de lägre. Enligt styrelsens mening är sålunda en ganska långt gående utjämning av bestående inkomstförhållanden inom skattesystemets ram berättigad. Med hänsyn till att förslaget innebär avsevärda skattestegringar för större inkomsttagare och att progressionen går så högt som av hänsyn till skatteförmågan är tänkbart, blir det emellertid också ett rimligt krav, att skattesystemet inom varje inkomstgrupp får en rättvis avvägning med hänsyn till större skillnader i skatteförmågan, d. v. s. främst hänsyn till varierande familjeförhållanden och försörjningsbörda. I detta sammanhang må särskilt erinras om att de föreslagna allmänna barnbidragen icke kunna täcka mer än en mindre del av kostnaden för barnen. Styrelsen förmenar, att man vid bedömandet av denna fråga har anledning att se mera till förhållandet inom varje inkomstgrupp än till förhållandet mellan skilda inkomstklasser.

I ett särskilt yttrande anser sig byråchefen *Eriksson* icke kunna dela den av socialstyrelsen anförda kritiken mot förevarande del av förslaget. I sina

konsekvenser innebure detta, att alla barnfamiljer i landet skulle göras delaktiga av lika stora barnbidrag, en princip som för övrigt också slagit igenom i de socialpolitiska åtgärder till barnfamiljernas nytta som beslutats eller planerades, t. ex. skolluncherna och den kostnadsfria skolutbildningen. En annorlunda konstruerad skattepolitik, medgivande i praktiken högre barnbidrag till de ekonomiskt välställda medborgarna, förefölle direkt motbjudande.

Jämväl byråchefen *Richert* anser sig böra förorda beredningens förslag i förevarande avseende. Det kunde vara sant att barnfamiljer i högre inkomstlägen skulle få sin ställning försämrad, men det vore ingalunda givet, att det nuvarande systemet vore att anse som rättvist, utan snarare syntes motsatsen vara fallet. Ju mindre inkomsten vore ju svagare vore den som skatteobjekt och desto större bleve behovet av en lättnad, medan däremot skatteförmågan stege och behovet av lättnad bleve mindre vid stigande inkomster. Det vore otvivelaktigt riktigt, att två skattskyldiga i samma inkomstläge men med olika antal minderåriga barn icke hade samma förmåga att erlägga den å inkomsten belöpande skatten, men ingenting sade, att en differentiering efter försörjningsförmåga och familjeförhållanden måste ske i samma proportioner som med det nuvarande systemet.

Richert framhåller, att det nu föreslagna barnbidragssystemet i själva verket skulle få just samma ekonomiska innebörd som ett av 1921 års kommunalskattekommitté diskuterat system med skattefria barnavdrag, vilka minskades med stigande inkomster, samt anför vidare:

Såvitt jag kan finna, skulle även här hänsyn tagas till familjeförhållanden och försörjningsbörd, fastän efter en annan skala än i det nuvarande systemet. Att ett system med allmänna barnbidrag, sådant det av beredningen föreslagna, skulle bli orättvist mot de högre inkomsttagarna kan enligt min mening endast hävdas, om man finge utgå från att dessa högre inkomsttagare kunde göra anspråk på statsbidrag för att giva sina barn en mera dyrbar uppfostran. Gentemot en sådan ståndpunkt kan emellertid göras gällande, att den icke överensstämmer med det allmänna rättsmedvetandet.

Att beskattningen skärpes förhållandevis mera för de högre inkomsttagarna än för de lägre kan efter min mening icke på något sätt ändra giltigheten av ovanstående resonemang, eftersom behovet av bidrag till kostnaden för ett barns uppfostran ju icke därför kan bli större för högre inkomsttagare än för lägre.

Lantbruksstyrelsen framhåller, att den föreslagna anordningen — som ledde till en viss ekonomisk lättnad för barnfamiljer i de lägre inkomstskikten och även vore till fördel ur taxeringsteknisk synpunkt — bleve påtagligen till nackdel för de intellektuella befolkningsgrupperna, som ofta med egna studieskulder ändock plägade underhålla sina barn i högre utbildningsanstalter med därav föranledda höga utbildningskostnader. Denna grupp skattebetalare finge icke samma förmån av barnbidraget som de rent kroppsarbetande befolkningsgrupperna, vilket komme att ytterligare pressa förstnämnda befolkningsgrupp och leda till ökade svårigheter för barnens uppfostran — särskilt för de på landsbygden boende. Sannolikt komme detta förhållande att leda till ökade krav på det allmänna att underlätta eller understödja

högre studier. Huruvida denna utveckling vore önskvärd eller ej, torde böra ytterligare övervägas, innan omläggningen företoges.

Pensionsstyrelsen framhåller, att den försämring, som förslaget medförde för inkomsttagare med inkomster över 15 000 kronor — fränsett de mycket höga inkomstlägena, där försämringen icke vore av större betydelse — kunde få ogynnsamma konsekvenser ur befolkningspolitisk synpunkt samt påverka möjligheterna av att ge barnen den utbildning som under nuvarande förhållanden vore möjlig, en ur samhällets synpunkt mycket beklaglig utveckling. Skatteskärpningarna komme att på grund av bristerna i taxeringsförfarandet med särskild tyngd drabba löntagarna, särskilt i högre inkomstlägen.

Länsstyrelsen i Uppsala län har i princip intet att erinra mot införande av barnbidrag men förklarar sig bestämt reagera mot den egendomliga konsekvensen av barnavdragens avskaffande, att en familj med barn i de medelstora och högre inkomstskikten skulle få skatten väsentligt mera höjd än en familj utan barn i samma inkomstskikt. Länsstyrelsen anser de av 1936 års skattekommitté och 1941 års familjebeskattningsakkunniga anförda skälen för skattedifferentiering genom barnavdrag (se betänkandet s. 331—337) fortfarande äga full giltighet och förklarar sig alltjämt hysa den åsikten att ett belopp motsvarande existensminimum alltid — oavsett inkomstens storlek — borde undantagas från beskattning. Härefter anför länsstyrelsen:

Länsstyrelsen ifrågasätter fördenskull, huruvida icke ett system med barnbidrag bör kombineras med rätt till barnavdrag, vilket synes vara enda utvägen för att kunna undvika ovan framhållna ogynnsamma konsekvenser för familjer med barn. Man kan då tänka sig olika lösningar. Antingen skulle alla skattskyldiga oberoende av inkomstens storlek äga rätt till barnavdrag, eventuellt i samband med beskattning av barnbidragen, eller också skulle skattskyldig beviljas rätt att med avstående av barnbidrag i stället få åtnjuta barnavdrag. Länsstyrelsen anser förstnämnda alternativt vara att föredraga, då härigenom skapas större reda och enhetlighet vid tillämpningen. En beskattning av barnbidragen skulle för samtliga skattskyldiga, för vilka beskattningsbar inkomst uppkommer, medföra skatteskärpning, vilken med hänsyn till skatteskalans progressivitet blir störst i de högre inkomstskikten. Då skatteskärpningen även, fast i mindre grad, drabbar lägre inkomster, synes det dock mindre lämpligt att upptaga barnbidragen till beskattning.

Barnavdragen anser länsstyrelsen böra dyrortsgraderas i likhet med vad beredningen föreslagit beträffande ortsavdragen. I fråga om avdragens storlek synas de böra utgå med belopp, som i de olika ortsgrupperna nu utgå efter bankning med lämplig avrundning samt minskade med barnbidraget 200 kronor. Länsstyrelsen föreslår fördenskull, att barnavdragen skola utgöra: i ortsgrupp I för de två första barnen 500 kronor, för övriga barn 850 kronor, i ortsgrupp II respektive 550 och 950 kronor, i ortsgrupp III respektive 600 och 1 050 kronor, i ortsgrupp IV respektive 650 och 1 150 kronor samt i ortsgrupp V respektive 700 och 1 250 kronor.

Inkomstbortfallet genom barnavdragen för statsverket blir visserligen rätt betydande, men synes likväl icke böra hindra ett genomförande av länsstyrelsens förslag.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anser också principen om ett skattefritt existensminimum, som borde täcka de oundgängliga kostnaderna även för den skattskyldiges minderåriga barns försörjning, fortfarande bärande. Vis-

serligen kunde det sägas, att en skattskyldig med större inkomster kunde bestrida kostnaderna för barnens försörjning utan att han därför orsakades sådan nedsättning i skattebärkraften, att ett avdrag för kostnaderna kunde anses nödvändigt påkallat, men därmed vore principens giltighet icke vederlagd. Den stegring i skatteavdraget, som barnavdragen föranledde i högre inkomstklasser, vore en given konsekvens av progressionen och torde vid en närmare analys av spörsmålet knappast framstå som stötande.

Därefter framhåller länsstyrelsen, att barnavdragens bortfallande vid den statliga taxeringen icke komme att för skattemyndigheterna innebära någon arbetslättnad eller teknisk förenkling av betydelse, under det att de nya barnbidragen däremot skulle draga med sig en vidlyftig förvaltningsapparat, samt anför vidare:

Det får väl anses ligga i sakens natur, att bestämmelserna i fråga om beskattningen äro underkastade snabbare växlingar än de som gälla andra rättsområden. I fråga om sådana regler, som vid sin tillkomst byggts på grundsatser av mera principiell innebörd, torde det dock kunna förväntas en viss beständighet. Man kan härutinnan peka på en sådan detalj som den för endast några år sedan av befolkningspolitiska motiv stadgade rätten till avdrag för barn i åldern 16—18 år. Det är visserligen avsett, att barnbidrag under vissa betingelser skola kunna utgå för denna ålderskategori. Härvid förutsättes emellertid ett omständligt ansöknings- och prövningsförfarande. Det mest betänkliga är härvid, att den nya metoden med ganska stor sannolikhet icke kan antagas leda till ett jämlikt och rättvist resultat.

Länsstyrelsen i Jönköpings län framhåller, att förslaget verkan för skattskyldiga i högre inkomstlägen med barn ur befolkningspolitisk synpunkt icke kunde anses vara förenlig med allmän uppfattning. En jämförelse mellan skatterna enligt förslaget och de skatter som med nu gällande avdragssystem skulle uppkommit vid höjning även av barnavdrag med hänsyn till stegringen i levnadskostnaderna visade ännu tydligare att skattskyldig med många barn missgynnats genom förslaget på ett icke önskvärt sätt. Någon framkomlig väg borde därför utfinnas, varigenom skattskyldiga med flera barn icke belastades hårdare än övriga skattskyldiga. Detta syntes kunna ske genom lämplig avvägning av skatteprocenten för dessa. Då det här gällde en relativt liten grupp av skattskyldiga, komme en lindring för dem icke vare sig att få någon egentlig betydelse ur statsfinansiell synpunkt eller föranleda något väsentligt merarbete vid skattens debitering.

Länsstyrelsen i Kronobergs län erinrar om att enligt undersökningar av befolkningsutredningen en betydande del av en barnfamiljs utgifter belöpte å barnen samt att barnkostnaderna siffermässigt stega med familjens inkomster. Sålunda krävde med utgång från 1933 års prisnivå tillkomsten av ett barn en inkomstökning av 460 kronor för att bibehålla en familj utan barn och med en inkomst av 2 000 kronor vid oförändrad levnadsstandard. När barnets ålder uppginge till 4 år stega beloppet till 580 kronor och när barnet fyllt 16 år till 1 060 kronor. Motsvarande belopp utgjorde vid ett inkomstläge av 4 000, 6 000 och 8 000 kronor respektive 850, 1 040 och 1 960 kronor, 1 260, 1 530 och 2 850 kronor samt 1 690, 2 010 och 3 740 kronor.

Tillkomsten av 4 barn i ålder 7, 10, 13 och 16 år krävde en inkomstökning vid en inkomst av 2 000, 4 000, 6 000 och 8 000 kronor av respektive 3 135, 5 570, 7 960 och 10 380 kronor.

Länsstyrelsen framhåller, att de belopp som genom barnavdragen undantogs från beskattning alltså redan vid ett inkomstläge av 8 000 kronor icke ens efter 1933 års prisnivå tillnärmelsevis motsvarade de verkliga barnkostnaderna, samt anför i övrigt bl. a.:

Barnavdragens uppgift är endast att åstadkomma en rättvis avvägning av skatterna mellan skattskyldiga inom samma inkomstskikt med hänsyn till försörjningsbördan för barnen. Även om barnkostnaderna, som från visst håll gjorts gällande, icke kunna jämföras med de utgifter, som får avdragas vid taxeringen före nettointäktens fastställande, är det uppenbart, att en riktig avvägning av skattetrycket ur rättvisesynpunkt icke kan ernås utan att vederbörlig hänsyn tages till kostnaderna för barnen. Avsikten med barnavdragen är icke att åstadkomma en rättvis fördelning av skattebördan mellan inkomsttagare i olika inkomstlägen, vilket bör regleras genom skatteskalen, och långt mindre att söka ernå en allmän utjämning av barnförsörjningsbördan. Sistnämnda fråga är av social natur och bör icke sammanblandas med frågan om skattetryckets fördelning men väl samordnas med denna. Först sedan skatteproblemet lösts, finnas emellertid reella förutsättningar för att sakligt kunna bedöma frågan om barnbidragens utformning. Enligt länsstyrelsens uppfattning böra de barnfamiljer, som äro i behov av statlig hjälp, också kunna beredas sådan hjälp utan att därför kränkning skall behöva ske av övriga barnfamiljers rätt till skälig beskattning.

Länsstyrelsen, som anser redan den nuvarande skattedifferentieringen med hänsyn till barnkostnaderna otillräcklig, särskilt för familjer med högre inkomster, finner såväl psykologiska som taxeringstekniska skäl tala för att differentieringen icke verkställdes vid taxeringen utan först vid fastställande av skatten. Detta skulle kunna ske genom att särskilda skattetabeller upprättades för ensamstående, för familjer med barn etc., i vilka skatten angäves direkt med ledning av taxerade beloppet och familjens storlek. Om tillräcklig differentiering skedde på detta sätt vore intet att erinra mot barnavdragens slopande, men förslaget om avdragens ersättande med bidrag kunde så mycket mindre godtagas som samtidigt föresloges skärpt progressiv beskattning, varigenom barnfamiljernas ställning ytterligare försämrades.

Länsstyrelsen i Kristianstads län anser, att barnavdrag efter nuvarande metod men med förhöjda belopp borde bibehållas. Familjeförsörjare under visst inkomstläge, vilka icke i beskattningsväg kunde erhålla kompensation för den ökning av levnadskostnaderna, som uppfostran och utbildning av barn innebure, borde erhålla kontanta bidrag. Länsstyrelsen anför dessutom bl. a.:

Självfallet förekomma jämväl vid den kommunala beskattningen många fall, då skattskyldig på grund av låg inkomst icke kan få utnyttja sina barnavdrag. Ett analogt bedömande av denna beskattningssituation hade givetvis bort äga rum. Att slopa barnavdragen vid den statliga men bibehålla dem vid den kommunala taxeringen kan icke anses tillfredsställande vare sig från principiell eller praktisk synpunkt. Då beredningen framhåller den lättnad rent taxeringsmässigt som ett borttagande av barnavdragen skulle innebära, må erinras om att utbetalande av allmänna barnbidrag torde föran-

leda mycket arbete för de myndigheter, som skola omhänderhava denna arbetsuppgift.

Länsstyrelsen i Malmöhus län förordar också barnavdragens bibehållande och framhåller att om någon justering av dessa — eller eventuellt av barnbidragen — borde äga rum, denna justering borde ske så, att någon skärpning av barnfamiljernas skattebördor icke inträdde i förhållande till gällande skattesystem. Länsstyrelsen anför bl. a.:

Länsstyrelsen anser uppenbart, att ett levnadskostnadsminimum bör bibehållas skattefritt för den, som icke har högre inkomst än detta minimum, men att det för en skattskyldig, som har högre inkomst, är praktiskt sett skäligen likgiltigt, efter vilka teoretiska grundsatser hans skatter beräknas, blott dessa — och detta är det under alla förhållanden väsentliga — framstå såsom skäligen i förhållande till vad andra skattskyldiga ha att erlagga. Huruvida utskylderna för en person med högre inkomst än levnadskostnadsminimum beräknats med utgångspunkt från ett fast grundavdrag motsvarande levnadskostnadsminimum eller icke är alltså betydelselöst, när samma slutsumma i uträknad skatt kan ernås i det ena fallet som i det andra, t. ex. genom utformningen av skatteskalorna. Länsstyrelsen anser för sin del icke, att beredningen genom sitt förslag ernår en rättvis fördelning av skattebördorna mellan barnfamiljer i olika inkomstlägen inbördes eller i förhållande till skattskyldiga utan barn. Vad först angår barnfamiljer i lägre inkomstklasser, är det gentemot dessa en i hög grad rättvisande åtgärd, att barnbidragen införas såsom en kompensation för det förhållandet, att i dessa inkomstklasser de nuvarande ortsavdragen icke alls eller endast i ringa mån kunna utnyttjas vid beskattningen. Man frågar sig emellertid, hur dessa inkomstklasser komma att uppfatta avskaffandet av barnavdragen. Viss del av de såsom barnbidrag utgivna beloppen kommer ju att återkrävas i skatt, där sådan kanske förut icke alls uttagits, eller i form av ökad skatt. En dylik anordning kommer säkert icke att omfattas av det allmänna rättsmedvetandet. Utbetalningen av barnbidragen kommer sannolikt att för många framstå som en social hjälpåtgärd, som icke har något samband med avskaffandet av barnavdragen. Nämda egendomliga verkan har det föreslagna systemet inom alla inkomstklasser; över vissa inkomstgränser inträder en än mera anmärkningsvärd verkan av systemet, i det att skatteskarpnings på grund av barnavdragens avskaffande blir i uträknad skatt högre än barnbidraget. De inkomstgränser, där sistnämnda verkan inträder, ligga lägre i en högre dyrortsgrupp än i en lägre, och ligga inom en och samma ortsgrupp lägre, ju större antalet barn är. Detta förhållande måste betecknas såsom direkt anstötligt för rättskänslan. Länsstyrelsen anser för sin del, att verkningarna av en skattereform böra bedömas med utgångspunkt från gällande skattesystem och att de skatteökningar, som eventuellt genomföras, böra framstå såsom moraliskt berättigade i förhållande till detta. Så är emellertid icke förhållandet beträffande de skatteskarpnings, som enligt förslaget skulle inträda för barnfamiljer. Sådana skärpningar inträda enligt förslaget redan i inkomstklasser, som visst icke kunna betraktas som höga. Ur befolkningspolitiska synpunkter måste varje ökning av barnfamiljernas skattebördor avvisas. Ett genomsnittligt antal barn av minst 3 per familj lär vara nödvändigt för att rikets folkmängd icke skall minskas, men redan vid en inkomst å 12 000 kronor i ortsgrupp V och 15 000 kronor i ortsgrupp I skulle enligt förslaget en ökning av skattebördan överstigande barnbidragen för en familj av denna storlek inträda. Ett mycket stort antal barnfamiljer i arbetsledares, tjänstemäns och mindre affärsidkares inkomstklasser, särskilt i städerna, skulle drabbas av de föreslagna skatteskarpningsarna.

Länsstyrelsen i Hallands län anser, att de nuvarande barnavdragen, fastställda till bestämda belopp (utan bankning), borde bibehållas samt att barnbidragen borde underkastas skatteplikt.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anför, att om samhället av befolkningspolitiska eller familjesociala skäl ansåge sig böra träda hjälpande emellan i fall då ingen inkomst funnes eller denna vore så låg att den konsumerades av barnavdragen, så vore detta ett spörsmål som låge utanför beskattningssväsendets område enligt hittillsvarande betraktelsesätt. Det angivna förhållandet kunde icke berättiga till att rubba skatteförmågeprincipen genom uppgivande av de skattefria barnavdragen men väl till att tänka sig en negativ skatteförmåga och, om man så ville, en negativ beskattning. Vad anginge det i betänkandet gjorda påståendet om det otillfredsställande i att genom barnavdragen i de lägsta inkomstskikten erhöles ringa eller ingen förmån, medan genom desamma i de högre inkomstskikten erhöles en betydande skattelindring — i ortsgrupp V vore »skattelättnaden» för första barnet för en skattskyldig med 2 000 kronor taxerat belopp 31 kronor och för en skattskyldig med 210 000 kronor taxerat belopp 640 kronor — kunde man lika gärna kasta om framställningssättet och säga att om samhället ansåge, att skatt skulle betalas även för den del av inkomsten, som konsumerades av barnkostnaden, så skulle »skattepålägget» för de nämnda båda skattskyldiga för samma merinkomst bli 31 kronor för den ene och 640 kronor för den andre, d. v. s. »skattepålägget» skulle på grund av progressionen drabba den skattskyldige så mycket tyngre i den högre inkomstklassen. Med vår på skatteförmågeprincipen vilande lagstiftning hade den skattskyldige med barn i det ena som det andra fallet en skattebärande inkomst, som vore lika mycket som barnavdraget mindre än vad den barnlöse hade. Man kunde med lika litet berättigande i detta sammanhang tala om vare sig »skattelättnad» eller »skattepålägg». I båda fallen vore det endast fråga om likformig och rättvis beskattning.

Länsstyrelsen framhåller därefter, att alla intentioner på förevarande område tidigare gått ut på att tillgodose de barnrika familjerna i förhållande till de barnfattiga i samma bruttoinkomstställning men att förslaget skulle för barnrika familjer i mellanskikten och de högre inkomstlägena medföra en försämring mot vad som vore fallet enligt nu gällande ordning, samt anför vidare:

Ett skäl, som särskilt bjärt framhäver nödvändigheten av att i skattelagstiftningen bibehålla de skattefria barnavdragen, finner länsstyrelsen ligga i följande förhållande. Beredningen har själv — betänkandet s. 127 — i fråga om ortsavdragen för ensamstående skattskyldiga och för makar riktigt funnit, att ortsavdragen icke borde sättas för låga med hänsyn till stadgandena om vad som vid införsel i den skattskyldiges avlöning eller vid jämkning av löneavdrag för källskatt av avlöningen skall förbehållas den skattskyldige till bestridande av honom åliggande underhållsskyldighet. Men beredningen har icke fullföljt tankegången i fråga om barnavdragen. Enligt såväl införsellagen som motsvarande bestämmelse i 48 § 2 mom. uppbördsförordningen kan vid indrivningen icke tagas i anspråk belopp, motsvarande vad den skattskyldige kan anses behöva till underhåll för sig själv, make och oförsörjda

barn. I sakens natur ligger, att ändring av dessa sistnämnda stadganden varken kan eller bör ske. Då frågar man sig, vilket förnuftigt ändamål det tjänar, att skattelagstiftningen stadgar en skatteplikt, som icke lagligen kan effektueras. Av tabellen å s. 110 i betänkandet synes framgå, att vad nu sagts gäller bortåt 90 % av landets hela befolkning. Det betyder, att dessa 90 % av alla skattskyldiga i landet skulle komma att få anledning att begära jämkning och därtill ha lagligt fog för att få sådan. Oavsett att uppboråsorganisationen på långt när icke skulle tåla en sådan påfrestning, torde det av lättförstådda skäl böra undvikas att på detta sätt låta de lokala skattemyndigheterna och indrivningsmyndigheterna korrigera lagstiftningen. — — —

Länsstyrelsen är alltså av den uppfattningen, att barnförsörjningskostnaderna böra beaktas i första hand genom skattedifferentiering så, att på lämpligt sätt avvägda skattefria barnavdrag tillåtas. Att medgiva kontanta barnbidrag, där sådant icke behövs, anser länsstyrelsen icke påkallat. Men där skattedifferentiering icke räcker, alltså i fall då inkomsterna äro mindre än de skattefria barnavdragen, finner länsstyrelsen det riktigt, att kontanta barnbidrag skola utgå. Med upprätthållandet av skatteförmågeprincipen äro dessa barnbidrag teoretiskt skattebärande inkomst. Praktiskt synes det icke tilltalande att beskatta bidragen. Genom att i det enskilda fallet bestämma bidragen till just de belopp, varmed barnavdragen icke kunnat »utnyttjas», och låta detta avgöras genom taxering, kommer man fram till en regel, som förutom att den på ett betryggande sätt medgiver individuell, likformig och rättvis prövning icke nödgas dagtinga med skatteförmågeprincipen.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län förordar, att barnavdraget bibehölles för första barnet och att alltså först från och med andra barnet barnavdraget på sätt beredningen föreslagit ersattes med barnbidrag.

Länsstyrelsen i Norbottens län yttrar bl. a.:

Då barnbidragen icke bliva dyrortsgrupperade, blir följden den, att i jämförelse med nuvarande beskattning skatteskärpning inträder vid en lägre inkomstnivå för familjeförsörjare med barn i en högre dyrortsgrupp än vad fallet är för familjeförsörjare i en lägre dyrortsgrupp. Tillika kommer för skattskyldiga i samma inkomstläge skatteskärpningen att bliva större för familjer med många barn än för familjer med lägre barnantal. Länsstyrelsen kan icke undgå finna, att dessa resultat ur rättvisesynpunkt icke äro tillfredsställande.

Tillika vill länsstyrelsen framhålla, att vid förhöjning av uttagsprocenten blir skatteökningen proportionsvis större för familjeförsörjare med barn än för makar utan barn i samma inkomstläge och dyrortsgrupp än vad fallet är vid förhöjning av uttagsprocenten enligt nu gällande bestämmelser. Denna försämring i skattehänseende, som förslaget i jämförelse med nuvarande bestämmelser medför för familjeförsörjare med barn, ökar vid stigande barnantal.

Länsstyrelsen åberopar slutligen en vid dess yttrande fogad tabell, utvisande skatten i ortsgupp V för familjeförsörjare i vissa inkomstlägen och med olika antal barn enligt nuvarande skattesatser samt enligt beredningens förslag vid en uttagsprocent av 130. Av tabellen framgår bl. a., att vid ett taxerat belopp av 12 000 kronor skatteskärpningen enligt förslaget blir för äkta makar utan barn 205:90 kronor och för äkta makar med fem barn 276:43 kronor. Vid ett taxerat belopp av 18 000 kronor uppgår skatteökningen till 674:70 kronor för makar utan barn och till 1 253:48 kronor för makar med fem barn (barnbidragen i varje fall frånräknade).

*Taxeringsnämndsordföranden*s riksförbund uttalar den meningen, att vad som kunde utgöra en persons eller en familjs existensminimum icke borde drabbas av skatt samt att ortsavdrag därför borde bibehållas såväl för ensamstående som för gift person utan barn och gift person med barn. Förbundet anför vidare:

Givetvis kunna berättigade invändningar resas mot ortsavdragens nuvarande utformning, vilken ju ger till sina verkningar olika stora avdrag åt personer i olika inkomstlägen, d. v. s. skatteminskningen blir olika. Detta synes emellertid med lätthet kunna undvikas genom att lägga avdragen i botten i stället för i toppen. Det tekniska tillvägagångssättet blir då, att skatt beräknas dels på totala inkomsten och dels på ett skikt i botten, som svarar mot de ortsavdrag, grund- och familjeavdrag, som en skattskyldig är berättigad till. Skillnaden påföres i skatt.

Näringslivets skattedelegation framhåller, att den försämring i ekonomiskt hänseende, som enligt förslaget i vissa fall skulle uppkomma redan vid en taxerad inkomst av 10 000 kronor, komme att leda till att yrkesutbildade gifta kvinnor, då makarnas sammanlagda inkomst överstege denna inkomstgräns, i större utsträckning än vad redan vore fallet skulle avstå från förvärvsarbete utom hemmet, vilket med nuvarande och i framtiden växande brist på yrkeskunnig kvinnlig arbetskraft vore en ur samhällssynpunkt olycklig utveckling. Vidare anför delegationen:

Risken för att utvecklingen kommer att gå i denna riktning synes vara desto mer överhängande som den under utredning varande frågan om sambeskattning av äkta makar enligt vad beredningen framhållit ännu icke blivit löst. Det krav på ändrade grunder för äkta makars beskattning, som föranlett nämnda utredning, har främst sin grund i den oskäliga skattebelastning, vilken uppkommer för familjen, då båda makarna hava förvärvsarbete och därigenom komma i åtnjutande av en sammanlagd inkomst, hänförlig till de medelstora och högre inkomstlägena. Det framstår, icke minst med hänsyn till den alltmer ökade vikten av att de gifta kvinnornas arbetskraft blir utnyttjad, under dylika förhållanden såsom föga konsekvent att genom omläggning av familjebeskattningen och skärpt progression ytterligare öka skattebelastningen för dessa familjer med påföljd att deras ekonomiska ställning icke förbättras utan än oftare än vad för närvarande är fallet försämras genom hustruns förvärvsarbete utom hemmet.

Den enda tillfredsställande lösningen av barnfamiljernas beskattning är enligt vår mening att en genomgående differentiering av skattebördan efter familjeförhållandena kommer till stånd. En sådan differentiering synes bäst kunna vinnas genom en kombination av systemet med barnbidrag och skattefria barnavdrag. En dylik kombination synes kunna åstadkommas utan nämnvärda tekniska svårigheter, vare sig barnbidrag på sätt ledamoten Sundén ifrågasatt icke utgår för det första barnet eller de utgå för samtliga barn. — — —

Vi vilja emellertid understryka, att även om barnbidrag medgivas för samtliga barn, systemet för att därmed avsedda fördelar helt skola vinnas bör kombineras med en bestämmelse, enligt vilken den skattskyldige beviljas rätt att mot avstående av barnbidrag i stället få åtnjuta barnavdrag vid taxeringen. I likhet med ledamoten Sundén finna vi skäligen att barnavdragen bestämmas enhetligt för hela landet och anse de av honom föreslagna avdragen å 800 kronor för vardera av de två första barnen och 1 200 kronor för vart och ett av de följande väl avvägda.

Skånes handelskammare ansluter sig helt till Sundéns förslag. Även om barnbidragssystemet accepterades därför att barnavdragen som beredningen angivit i det allmänna medvetandet alltmer fått en socialpolitisk och befolkningspolitisk innebörd och uppfattats som ett medel att lätta barnfamiljernas försörjningsbörda, borde därmed icke följa, att barnavdragen, vilka utgjorde ett väsentligt led i skattesystemet, avskaffades. Huru den progressiva beskattningen än motiverades, måste ett allmängiltigt motiv därför dock till sist sökas i den på rättvisa och billighet grundade förmågeprincipen. Vidare anför handelskammaren:

Alltsedan progressivbeskattningens tillkomst har ansetts självfallet att rättvisa vid skatteavvägningen mellan å ena sidan familjeförsörjare med ett eller flera barn och å den andra makar och ensamstående skattskyldiga uppenbart fordrar, att familjeförsörjare med sin alltefter barnantalet större försörjningsbörda i beskattningsbar inkomst först måste ställas på lika bas med de övriga, innan en rättvis progressivbeskattning överhuvud är möjlig. Denna rättvisa skipas med barnavdragen. Först därigenom skapas ett efter skatteförmåga rätt grundat underlag för en progressiv beskattning. Enligt sakens natur blir en sådan justering av skatteunderlaget de skattskyldiga emellan icke mindre utan större ju mer progressivbeskattningen skärpes. Ur dessa synpunkter ha de nuvarande barnavdragen vid nuvarande skattetryck icke en mindre utan en större uppgift att fylla än tidigare samt borde rätteligen också liksom ortsavdragen göras till föremål för en riktigare anpassning efter levnadskostnadernas stegring. Sett ur denna synpunkt vore därför påkallat, att, om barnavdragen nu skola avskaffas, barnbidragen i stället gjordes så stora och differentierades så, att de i de bottenlägen, där progressionen börjar verka motsvara den med ett ökat barnantal ökade försörjningsbördan. Som känt är fyller likväl det föreslagna barnbidragssystemet icke på långt när sådana fordringar. Därest det av beredningen framförda förslaget för avdragens samordning därför oförändrat genomföres kommer detta icke att skapa rättvisa mellan inkomsttagare i samma inkomstskikt. Vad förslaget innebär är däremot, att en skatteövervältring sker från barnfattiga familjer i lägre skikt till barnrikare familjer i mellanskikt. Med särskild styrka framträder detta för familjeförsörjare med flera barn och med en inkomst över 12 000 kronor. I dessa liksom i andra skikt äro barnavdragen redan i och för sig otillräckliga. Men de skulle nu, samtidigt som skatteprogressionen just i samma skikt ytterligare skärpes, därtill få denna stigande belastning lagd på ett avsiktligt tillrättalagt, ej med rättvisa förenligt inkomstunderlag. Och än mera stötande blir en sådan avvägning, då den enligt beredningens sätt att se skulle vara försvarbar därmed att det här endast är fråga om en till antalet relativt fåtalig socialgrupp, vars billiga anspråk kunna negligeras. Ett sådant betraktelsesätt har ingenting att göra med en skatteavvägning efter skatteförmåga grundad på rättvisa och billighet. Och då beredningen just i detta sammanhang funnit anledning peka på att familjeförsörjaren i gengäld mot en högre skatt har att räkna med de genom denna beskattning möjliggjorda vidgade sociala stödanordningarna, må endast än en gång erinras om att dessa förmåner äro till sin art och omfattning lika för alla men sedda ur beskattningssynpunkt för de inkomsttagaregrupper varom här är fråga icke ha mer utan mindre värde än för de inkomsttagare till vilkas förmån en skatteövervältring skulle komma att ske.

Västergötlands och Norra Hallands handelskammare framhåller, att bestämmande av åldersgränsen för åtnjutande av barnbidrag till 16 år i stället

för till 18 år som nu gällde för erhållande av barnavdrag innebure en ytterligare skärpning av beskattningen av barnfamiljerna samt att barnbidragen för att få samma verkan som barnavdragen borde ökas med stigande barnantal.

Handelskammaren för Örebro och Västmanlands län påpekar, att en gift person utan barn med 15 000 kronors inkomst finge enligt förslaget betala 2 233 kronor i skatt och behålla 12 767 kronor för konsumtion medan en gift person med 4 barn och samma inkomst finge, inklusive barnbidrag, behålla endast 800 kronor mera. Om man utginge från att kostnaden för barn vore hälften av kostnaden för vuxen person finge i första fallet varje person 6 400 kronor att leva på, medan i andra fallet motsvarande siffra bleve i runt tal 3 200 kronor för vuxen person. Förslaget medförde i första fallet en skattesänkning och i andra fallet en skattehöjning, vilket icke vore rättvist. Det kunde i och för sig betraktas som orimligt, att skattehöjningen faktiskt bleve större ju större antal barn en skattskyldig hade.

Handelskammaren i Karlstad, Sveriges köpmannaförbund och Sveriges hantverks- och småindustriorganisation framhålla, att barnbidragssystemet ur social synpunkt innebure en förtjänstfull välfärdsanordning, varför detta system icke borde på sätt Sundén ifrågasatt begränsas att avse endast familjer med mera än ett barn. Därest statsfinansiella skäl icke tillåte dels införande av ett fullständigt barnbidragssystem och dels undvarande av inkomsttillskottet genom barnavdragens avskaffande borde emellertid barnavdragens slopande icke i några inkomstlägen få medföra skattesärpningar.

Sveriges grossistförbund, Sveriges redareförening och kommerskollegium anse den ändamålsenligaste lösningen av frågan om differentiering av skattebördan efter familjeförhållanden vara, att de skattskyldiga finge möjlighet att välja mellan barnbidrag och barnavdrag.

Departementschefen.

Utbytandet av nuvarande barnavdrag vid beskattningen mot kontanta barnbidrag, skattefria och lika stora i alla inkomstlägen, utgör den betydelsefullaste nyheten i fråga om familjebeskattningen i skatteberedningens förslag. I låga inkomstklasser skapar detta en starkt ökad differentiering till barnfamiljernas förmån; i de högre inkomstklasserna blir i stället differentieringen mindre än f. n. Detta sammanhänger givetvis med skattens progressivitet; vid den skattesats, som gäller inom skiktet 20 000—30 000 kronor beskattningsbart belopp, nämligen 36 procent, är förmånen av ett barnavdrag på 810 kronor, d. v. s. nuvarande bankade avdraget för första barn i mellersta ortsgrupp, tydligen 292 kronor, vilket är mera än såväl det barnbidrag på 200 kronor, som skatteberedningen räknade med, som det i proposition nr 220 senare föreslagna bidragsbeloppet 260 kronor. I låga inkomstklasser har däremot av motsvarande skäl barnavdragsförmånen varit av mycket litet värde. Detta har motiverat övergången till kontanta barnbidrag som ge lika belopp såsom lättnad i barnförsörjningskostnaden i alla inkomstklasser. Det

bör dock observeras att systemet med avdrag från den taxerade inkomsten alltjämt bibehålles såsom generell differentieringsmetod mellan å ena sidan ensamstående och å andra sidan alla inkomsttagare med försörjningsplikt mot maka eller barn eller bådadera, i det att sistnämnda grupper erhålla ortsavdrag, som icke avvecklas vid stigande inkomst. Gentemot de ensamstående komma alltså de försörjningspliktiga att fortfarande erhålla en skattelättnad, vars belopp stiger vid stigande inkomst och skattesats.

De invändningar, som i ett stort antal remissyttranden gjorts mot förslaget om barnavdragens utbytande mot kontanta barnbidrag, ha främst riktat sig mot den försämring, som omläggningen innebär för barnfamiljer i högre inkomstklasser jämfört med nuvarande ordning. Flera alternativa förslag ha framlagts, dels i reservationen av herr Sundén, dels av olika remissinstanser. Dessa ha i olika former åsyftat sådana anordningar, att den nya förmån, som barnbidragen utgör i de lägre inkomstklasserna, helt eller delvis skulle utgå på det sätt som beredningens majoritet föreslagit, men att familjer i högre inkomstklasser skulle bibehållas vid den större förmån, som barnavdragen för deras del innebär, eller i annan form erhålla en skattelättnad av liknande slag, växande med stigande inkomstnivå. Man har härvid ansett att beskattningens differentiering endast innebure en omfördelning av skattebördan inom varje inkomstklass för sig och att denna omfördelning icke hade något att göra med skattebördans fördelning på olika inkomstklasser. Klarast framträder denna uppfattning i riksräkenskapsverkets förslag, som går ut på att en särskild skatteskala skulle upprättas för varje familjetyp. Dessa skatteskalar skulle ges en sådan inbördes avvägning, att den totala debiteringen på samtliga skattskyldiga i varje särskilt inkomstskikt bleve lika stor som vid en i förväg given skatteskala, vilken icke differentierats på angivet sätt. Ur rättvisesynpunkt borde icke finnas något att invända mot en sådan differentiering även om den från en viss synpunkt sett såge ut att innebära en större subventionering av barnen i större inkomsttagares familjer än den som genom barnbidrag eller barnavdrag samtidigt gäves åt barnfamiljer i lägre inkomstklasser.

Tankegångens hållbarhet betingas till en början av svaret på frågan: är det i praktiken möjligt att av ensamstående och av barnlösa familjer i de högre inkomstklasserna ta ut den ytterligare skattehöjning i förhållande till föreliggande konkreta förslag, vilken skulle erfordras för att finansiera den åsyftade särskilda skattelättnaden för barnfamiljer i samma inkomstklasser? Om svaret är nekande måste tydligen skattelättnaden för barnfamiljer i högre inkomstklasser i stället finansieras genom skatteskärpningar i lägre inkomstklasser. Antagandet att det endast gällde en omfördelning av skattebördan mellan skattebetalare med olika antal barn men med lika stora inkomster går då icke längre att upprätthålla. Icke ens om den anförda frågan kunde ges ett jakande svar hade man emellertid undsluppit ett samband mellan beskattningens differentiering efter familjestorlek och dess fördelning på högre och lägre inkomstklasser; det återstode nämligen fortfarande att besvara frågan varför det ökade skatteuttag, som man sålunda ansåge det möj-

ligt att ta ut av skattebetalare i högre inkomstlägen, skulle användas för beredande av skattelättnad för barnfamiljer i samma inkomstklasser och varför icke hellre i lägre inkomstklasser.

Det må här påpekas, att reservanten Sundén i motsats till riksräkenskapsverket icke vågat förutsätta, att den av honom föreslagna större skattelättnaden för familjer i högre inkomstlägen skulle kunna finansieras genom skärpt beskattning på barnlösa i samma inkomstklasser. Enligt hans förslag skulle utrymme härför i stället skapas genom borttagande av barnbidraget för första barnet i varje barnfamilj. För dessa skulle således lättnaden i förhållande till barnlösa familjer även i framtiden utgöra den i de lägre inkomstklasserna blygsamma men i högre klasser stigande skattereduktion, som uppstår genom barnavdraget. Enligt reservantens beräkning skulle hans förslag i jämförelse med majoritetsförslaget innebära en utgiftsminskning på 50 milj. kr. för statsverket, detta trots att han även föreslagit att barnavdrag respektive barnbidrag skulle utgå upp till 18 års ålder och icke endast till 16 år, som föreslagits av majoriteten. Dessa 50 milj. kronor plus vad som åtgått för att bevilja barnfamiljerna i högre inkomstklasser större förmåner än enligt majoritetens förslag utgör tydligen en försämring för barnfamiljer i lägre inkomstklasser. I detta fall är det således icke möjligt att upprätthålla tanken, att barnavdragssystemet icke har något att göra med fördelningen på olika inkomstklasser utan endast gäller en omfördelning efter barnantal inom varje klass.

Oavsett vad som nu anförts kan något bestämt och oomtvistligt svar givetvis icke ges på den nyss uppställda frågan, huruvida det skulle vara lämpligt eller möjligt att genomföra en skattesärpning för barnlösa i högre inkomstlägen för att därmed möjliggöra en sänkning för barnfamiljer i samma inkomstklasser. I annat sammanhang (s. 213) påpekas att i högre inkomstskikt principen om skatt efter bärkraft förlorar varje konkret innebörd och blir obrukbar som bedömningsgrund vid fastställandet av skattesatserna i detalj. Vad som begränsar genomförandet av en på rättvisesynpunkter baserad önskan att i största möjliga grad lägga beskattningen på högre inkomstklasser, där den icke behöver inkräkta på elementära livsbehov, är således endast hänsynen till de befarade ekonomiska återverkningarna av en hög beskattning. En bedömning från dessa utgångspunkter, vilket dess resultat än blir, måste tydligen främst betingas av andra faktorer än antalet barn i inkomstagarens familj. Rent sakligt sett skulle man väl t. o. m. få räkna med att en hög skattesats skulle med avseende på sina negativa återverkningar på skattebetalarens ekonomiska insatser i samhället vara mindre farlig, om det gäller en familjeförsörjare med många barn, än om det gäller en ensamstående person; det kunde ju förmodas att den förre reagerade genom ökade ekonomiska ansträngningar, ett reaktionssätt som vore mera osäkert då det gäller en ensamstående person. Ett sådant betraktelsesätt har beröringspunkter med en argumentering som stundom mer eller mindre klart utvecklas i fråga om beskattning och kapitalbildning: eftersom det är lättare att spara av en stor inkomst än av en liten, vinnes det bästa resultatet för kapitalbild-

ningen, om skatterna läggas på mindre inkomsttagare där de främst begränsa konsumtionen men icke sparandet. Med samma argumentering kunde man komma till att förorda en högre beskattning av barnrika familjer än av ensamstående i de högre inkomstklasserna. Ett sådant från rent mänskliga synpunkter frigjort betraktelsesätt tillämpas givetvis icke här, men resonemang-
et torde visa, att man icke utifrån rent samhällsekonomiska hänsynstagan-
den ledes till att bibehålla barnavdragen och den därav följande stigande
skattereduktionen vid stigande inkomst för barnfamiljerna.

Vilken förmån som barnfamiljerna i olika inkomstlägen skola ha i för-
hållande till ensamstående personer och barnlösa familjer är således en fråga
som måste avgöras genom en bedömning av annan art än den, varigenom
skattesatsen på en viss inkomst fastställs till en viss storlek. I anslutning
till befolkningsutredningens förslag har skatteberedningen funnit det riktigt
och rättvist att, sedan skatteskalen utifrån en ekonomisk och skatteteknisk
bedömning fixerats, låta barnbidrag utgå med lika belopp i alla inkomst-
lägen i stället för skatteavdrag med stigande belopp vid stigande inkomst.
Även detta är givetvis ett subjektivt avgörande, innehållande ett stort mått
av godtycke. I vissa remissuttalanden har anförts, att skatteberedningens för-
slag genom sin konsekvens att medföra en försämring för barnrika familjer
i högre inkomstlägen — i vissa fall från och med 12 000 kronors årsinkomst
och uppåt — vore ur rättvisesynpunkt direkt anstötligt. Från andra håll
har samma omdöme uttalats om det system, som genom detta förslag skulle
avskaffas; det kunde sålunda enligt en reservant i socialstyrelsen försvaras
endast om man ansåge det riktigt att ge högre inkomsttagare ett särskilt stats-
bidrag till sina barns utbildning. Det väsentliga sakargumentet för den förra
ståndpunkten torde få anses vara att utgifterna för barnen stiga vid stigande
inkomst och att därför också skattelindringen i förhållande till barnlösa i
samma inkomstskikt borde vara större. För den motsatta ståndpunkten kan
å andra sidan anföras, att trots den progressiva skattebelastningen förmågan
att bära de större barnkostnaderna likaledes är större i de högre inkomstklas-
serna. Tydligt är att subjektiva värderingar här stå oförmedlade mot var-
andra. Det är dock sannolikt att majoriteten av vårt folk, efter ett fullständigt
klargörande av innebörden i skatteberedningens förslag, skulle ansluta sig
till detsamma. Att någon starkare opinion icke rests mot hittillsvarande
system torde sammanhånga med att dess faktiska funktionssätt icke så lätt
uppfattas. Skatteberedningens förslag har f. ö. även den fördelen att det är
enkelt att klargöra till sin innebörd och att administrativt tillämpa. Motsatsen
gäller om reservantens förslag att den skattskyldige själv skulle välja huru-
vida han skulle erhålla skatteavdrag eller kontant bidrag.

Det är i och för sig förståeligt att övergången till ett aldrig så välmotiverat
system uppväcker gensagor, om det innebär en försämring på vissa punkter,
så som nu skulle ske för barnfamiljer i högre inkomstklasser. Ifall en viss
rättsregel innebär en förändring utifrån en viss tidigare gällande ordning,
kräver den rent psykologiskt en starkare motivering än som skulle erford-
rats om den gällt redan tidigare. Dessutom måste det erkännas, att ännu i

inkomstklasserna kring 12 000 kronor bärkraftssynpunkten måste tillmätas vikt vid skatteavvägningen, och att det vore förstäeligt om en barnrik familj i detta inkomstskikt funne det obilligt att erhålla en försämring i sitt ekonomiska läge genom en skatteomläggning, som samtidigt gäve lindring i beskattningen för barnlösa familjer med upp till 15 000 kronors inkomst. Vid ett genomförande av skatteberedningens förslag med en uttagningsprocent av 110 på inkomstskattens grundbelopp och med barnbidragen fastställda till 200 kronor skulle detta bli fallet. Då barnbidragen förutsättas höjda till 260 kronor, och inkomstskatten synes kunna uttagas vid grundbeloppsnivå bortfaller denna invändning. Den gräns, vid vilken barnbidragssystemet medför en försämring för tre-barnfamiljer i förhållande till nuvarande läge flyttas praktiskt taget upp till 20 000-kronornivån, där behovet av differentiering får anses ha långt mindre betydelse. Ett gott stycke över denna nivå — ännu vid inkomster på omkring 40 000 kronor — blir dessutom differentieringen mellan barnfamiljer och ensamstående större än för närvarande.

Härtill kommer en annan omständighet. De kontanta barnbidragen äro icke den enda sociala förmån, som avses skola utgå till barnfamiljerna utan behovsprövning. Detta gäller även sådana ting som fria skolmåltider och fri skolmateriel, borttagande av terminsavgifter, barntillägg till sjukpenningen i den obligatoriska sjukförsäkringen m. m. Överhuvud taget eftersträvas behovsprövningens borttagande i största möjliga utsträckning inom det system av familjestödjande sociala anordningar, som genomföres i vårt land. Ifrågasvarande förmåner komma alltså även barnfamiljerna i högre inkomstklasser till godo. Det finns ingen anledning att ställa slopandet av barnavdragen emot enbart det kontanta barnbidraget. Att sociala förmåner tilldelas större inkomsttagares barn, kritiseras ibland med hänvisning till att samhället inte borde göra utgifter för dem som inte ha något behov därav; häremot kan nu påpekas att de familjer i högre inkomstlägen, som det här gäller, erhållit en skatteskärpning i förhållande till barnlösa i samma skikt vilken uppväger de sociala förmåner, som utgå till dem tack vare behovsprövningens slopande inom dessa delar av socialpolitiken.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har påpekat en speciell komplikation, som skulle uppkomma genom barnavdragens utbytande mot barnbidrag. Formellt kommer nämligen härigenom skatt att i alla familjer utgå på inkomster från 2 500—3 000 kronor och uppåt. För familjer med barn kommer denna skattedebitering visserligen att uppvägas och vida övervägas av samtidigt erhållna barnbidrag. Men vid en eventuell utmätning skulle det befinnas att skatt blivit påförd på inkomster som vida underskrida existensminimum, vilket för familjer med flera barn måste anses ligga långt över ortsavdragets nivå på 2 500—3 000 kronor. Skatteplikten skulle således icke lagligen kunna effektueras, trots att samhället samtidigt skänkte familjen kontanta belopp i form av barnbidrag. Det må härtill endast påpekas, att en anordning, som innebär en faktisk förbättring, icke rimligen kan få förhindras av de formella omständigheter, som i detta sammanhang antytts. Komplikationer av exakt samma typ men i praktiken av betydligt allvarligare beskaffenhet föreligga ständigt i fråga om den kommunala beskattningen, där familje-

avdragen inklusive barnavdragen i allmänhet betydligt underskrida indrivningsfritt existensminimum, utan att de lokala skattemyndigheterna förden skull yrkat på någon ändring. Liksom hittills får det här bli fråga om smidig tillämpning från dessa myndigheters sida.

3. Bankningens avskaffande.

Den särskilda förhöjning av det skattefria ortsavdraget, som sker genom bankningen — vilken redan vid 1938 års författningsändringar avskaffades för ensamstående — skall enligt beredningens förslag avskaffas även för andra skattskyldiga. I stället skall ett belopp motsvarande helt utnyttjad bankningsdel inräknas i ortsavdraget som dessutom skall ytterligare höjas. Beträffande beredningens motivering för avskaffande av bankningen vid den statliga beskattningen — vid den kommunala beskattningen skall den fortfarande finnas — hänvisas till betänkandet (s. 121—123).

Förslaget om bankningens avskaffande har i samtliga *remissyttranden* lämnats utan erinran. I flera yttranden har anförts, att bankningens avskaffande skulle innebära en betydande lättnad i det praktiska taxeringsarbetet. *Länsstyrelserna i Malmöhus och Hallands län* ha i samband härmed framhållit lämpligheten av att genomföra motsvarande ändring även beträffande kommunalbeskattningen.

Mot förslaget i nu förevarande del har jag intet att erinra. Frågan om bankningens avskaffande vid den kommunala beskattningen anser jag mig icke kunna i detta sammanhang upptaga till prövning. *Departements-
chefen.*

4. Ortsavdrag för gift skattskyldig.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med sin hustru är enligt gällande bestämmelser — om man bortser från eventuella barn — berättigad till grundavdrag och familjeavdrag för hustru. Ett vart av dessa avdrag, som alltsedan 1938 års författningsändringar äro lika stora, utgör vid den statliga taxeringen i ortsgrupperna I—V respektive 600, 640, 680, 720 och 760 kronor. Sammanlagda samt ökade med helt utnyttjad bankningsdel uppgå de sålunda till respektive 1 800, 1 920, 2 040, 2 160 och 2 280 kronor.

Beredningens förslag innebär, att de angivna särskilda avdragen läggas samman till ett, att detta sammanlagda avdrag höjes med fullt utnyttjad bankningsdel, att den sålunda erhållna summan till följd av inträdd levnadskostnadsökning höjes med ytterligare 30—40 procent samt att spännvidden mellan avdraget i högsta och lägsta ortsgrupp minskas från nuvarande 21 procent till 16 procent. De statliga ortsavdragen för makar komma efter dessa ändringar att utgöra respektive 2 500, 2 625, 2 750, 2 875 och 3 000 kronor. Angående motiveringen för förslaget i denna del hänvisas till betänkandet (s. 123—129).

I ett särskilt yttrande (betänkandet s. 301—303) föreslår beredningens ledamot herr *Rubbestad*, att dyrortsgrupperingen skall avskaffas samt att ortsavdraget för gift skall bestämmas till ett för alla makar enhetligt belopp av 2 750 kronor.

Förslaget i vad det avser ortsavdraget för gift skattskyldig har i flertalet *remissyttranden* icke mött några invändningar. Ett par länsstyrelser ha emellertid uttalat betänkligheter mot den föreslagna höjningen av ortsavdraget. Vidare ha i vissa yttranden framställts yrkanden om dyrortsgrupperingens avskaffande, varjämte i några yttranden ifrågasatts mindre jämkningar beträffande avdragsbeloppen. Slutligen har i ett par yttranden framhållits, att samordning borde ske av ortsavdragen vid den statliga och den kommunala beskattningen.

Socialstyrelsen anser bestämningen av ortsavdragens storlek i olika ortsgrupper baserad på skäliga uppskattningar av levnadskostnadsminimum och har i övrigt intet att erinra mot förslaget i förevarande del.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anser förslaget om höjning av ortsavdragen väl motiverat med hänsyn till den stegring i levnadskostnaderna, som skett sedan 1938, då gällande ortsavdrag fastställdes.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anser visserligen att beredningen anfört godtagbara skäl för den föreslagna höjningen av ortsavdragen, men framhåller, att bortfallet av skattskyldiga vid den statliga taxeringen skulle bli ganska stort och att vid stigande penningvärde verkningarna härav kunde bli mindre önskvärda. Med hänsyn till den försiktiga värderingen av naturaförmåner torde särskilt på landsbygden många skattskyldiga med ganska god levnadsstandard hålla sig vid en deklarerad inkomst som icke överstege de föreslagna avdragen.

Länsstyrelsen i Västmanlands län framhåller, att den avsevärda förhöjningen av ortsavdragen som föreslagits medförde ett mycket betydande intäktsbortfall som kunde inge vissa betänkligheter även om man icke vore blind för att ett syfte med skattereformen vore att betydligt lindra skattebördan för de lågt betalade.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län hyser stor tvekan om lämpligheten av att genomföra förslaget i denna del innan dess verkningar blivit ytterligare utredda. Länsstyrelsen framhåller, att höjningen av ortsavdragen vid statsskattetaxeringen komme att få sin största betydelse genom dess återverkan på skatteunderlaget och antalet skattebetalare samt anför vidare:

Vad beredningen härom anfört å s. 138—139 visar dock, att denna fråga näppeligen blivit så beaktad, som sakens vikt tarvar. Beredningen har indirekt givit belägg för erinring härom genom sitt uttalande och ställningstagande till den samtidigt uppkommande frågan om ändring av ortsavdragen även vid kommunalbeskattningen (s. 117). — — — Länsstyrelsen anser, att redan den föreslagna ändringen i fråga om ortsavdragen vid statsbeskattningen bort giva beredningen anledning till tvekan och att verkställa undersökning om verkningarna. Ortsavdragens hittillsvarande teoretiska grund har otvivelsaktigt varit att från beskattning skulle undantagas viss del av den skattskyldiges inkomst såsom svarande mot existensminimum för hans familj. Det har

synts naturligt, att sådant avdrag för existensminimum, av hänsyn till dess betydelse för det kommunala skatteunderlaget, icke kunnat hittills beredas de skattskyldiga till större belopp än ungefär hälften, och för barn än mindre del, av de statliga ortsavdragen. Men det torde vara lika uppenbart, att den nu föreslagna uppjusteringen av de statliga ortsavdragen efter det nu försämrade penningvärdet till ett väsentligt förhöjt belopp måste mötas med invändningen, att hänsyn även härvidlag måste tagas till om och på vad sätt skattetrycket därigenom förskjutes mer än rimligt. Man kan redan av den förebragta utredningen konstatera, hur antalet skattebetalare därav skulle ändrats från omkring 2 770 000 enligt 1945 års taxering ned till endast 1 800 000, om ändringen då varit genomförd (s. 138). Genom ortsavdragens omläggning skulle sålunda frikallas från skattebetalning 970 000 personer. Antalet inkomsttagare med inkomst över 600 kronor utgjorde 3 003 973 (enligt SOS Skattetaxeringarna 1946 s. 37). Av dessa torde hittills endast omkring 230 000 genom ortsavdragen hava sluppit skattebetalning. Ökningen genom förslaget till 1 200 000 är betydande.

I vida kretsar har väl hittills varit ett talesätt, att taxeringarna å landsbygden icke varit effektiva utan berett möjlighet för landsortsbefolkningen att slippa lindrigare från skatter än vad stadsbefolkningen kunnat göra. Det har nog även förmenats, att det varit svårare att få inkomster av jordbruk och rörelse riktigt taxerade, medan däremot särskilt löntagare blivit till fulla beloppet uppskattade. Om och i den mån sakligt fog för sådan erinring funnits, lär emellertid en följd av beredningens förslag närmast bliva, att anspråk på skattebetalning måste uppgivas i förhållande till stora kategorier inkomsttagare. Den förskjutning i skattebördan, som de angivna siffrorna giva anvisning om, torde bliva en allvarlig konsekvens av förslaget, som näppe- ligen bör med tystnad förbigås.

Här må erinras om att när värnskatten under krigsåren av statsmakterna måste påläggas, det befanns angeläget att stadga betalningsskyldighet med minst fem kronor för taxerat inkomstbelopp av 1 000 kronor, även om beskattningsbart belopp ej fastställts. Den betalningsförmåga, som sålunda då presumerats vara förefintlig och säkerligen även av psykologiska skäl med fullt fog togs i anspråk, har förvisso haft avsedd verkan, att giva alla en erinran om delaktighet i ansvar för det allmännas utgifter. Denna synpunkt torde icke böra så radikalt förbytas i sin motsatta ytterlighet, som det nu förevarande förslaget synes sikta till, att 40 procent av landets invånare med inkomst över 600 kronor hädanefter skulle kunna känna sig fria från varje omsorg och ansvar för det allmännas utgifter och hushållning. Detta må anses vara olyckligt särskilt i betraktande av de tyngande, nya utgifterna för sociala reformer, vilka gagna alla medborgare i landet.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län anför:

Genom den föreslagna höjningen av de skattefria avdragen kommer ett mycket stort antal medborgare att helt befrias från direkt skatt till staten. Anordningen motiveras med önskemålet att lämna ett belopp, som motsvarar ett nutida existensminimum, obeskattat. Det kan dock ifrågasättas, om det icke vore lämpligare att draga gränsen för skattskyldigheten något lägre och för dessa inkomstgrupper tillämpa en mycket låg skatteskala, för att genom skattskyldigheten giva vederbörande en klar föreställning om, att samhällsgemenskapen också kräver gemenskap i bärandet av skattebördorna. Vidare synas avdragen vara beräknade med hänsyn till dagens penningvärde. Utslutet är väl dock icke, att penningvärdet till någon del kan komma att framdeles återställas, vid vilket förhållande avdragsbeloppen kunna komma att te sig för höga.

Beträffande frågan om dyrortsgrupperingen ansluter sig länsstyrelsen till den av Rubbestad avgivna reservationen. Länsstyrelsen anför härom:

Då olikheterna i levnadskostnader i viss utsträckning kompenseras genom de högre inkomster, som flertalet skattskyldiga åtnjuta på de dyrare orterna, kan det icke vara behöfligt att lämna en dylik kompensation också genom ett högre statligt skatteavdrag. Spännvidden mellan dyra och billiga orter krymper för övrigt successivt, och denna tendens torde komma att fortvara. Under den relativt långa tid som en skatteförordning får beräknas komma att gälla är det sannolikt, att skillnaden i levnadskostnader olika ortsgrupper emellan kommer att ytterligare utjämnas. Även med hänsyn härtill synes det lämpligt att borttaga dyrortsgraderingen av skatteavdragen vid det tillfälle, som nu föreligger.

För dyrortsgrupperingens slopande uttala sig ytterligare ett par myndigheter.

Lantbruksstyrelsen framhåller sålunda, att förslaget om slopande av ortsgrupperingar och införande av ett för hela landet skattefritt avdrag numera syntes ha starka skäl för sig. Kompensation för eventuell dyrortsskillnad torde böra lämnas endast på en väg och då lämpligen över lönesättningen. Att även beskattningsvägen kompensera denna skillnad, som vore mycket svårberäknelig och därför alltid högst diskutabel, syntes vara en onödig omgång. Denna väg vore också till påtaglig nackdel för landsbygden. Ej minst i avsikt att åtminstone i någon mån bidra till ett fördröjande av landsbygdens avfolkning torde därför en omläggning i sådan riktning böra vidtagas. Frågan vore ur statsfinansiell synpunkt tämligen betydelselös, då den beräknade skatteminskningen endast rörde sig om ett par miljoner kronor.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län anför, att även om dyrortsgrupperingen i och för sig vore motiverad borde dock övervägas huruvida densamma icke kunde slopas med hänsyn till de stora praktiska fördelar detta skulle innebära. Ett enhetligt ortsavdrag liggande vid medeltalet av de föreslagna skulle medföra en ganska betydelselös försämring för skattskyldiga i de båda högre ortsgrupperna men medföra avsevärd lättnad i taxerings- och debiteringsarbetet samt därmed besparingar för det allmänna.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anför, att den dagliga erfarenheten om priserna å olika orter och sådana fall då en familj måste göra sina uppköp eller ha sina barn i skola å ort av högre ortsgruppering än bostadsorten gjorde länsstyrelsen tveksam beträffande dyrortsgrupperingen, så mycket mera som dess slopande skulle medföra en högst betydande lättnad särskilt vid handhavande av den s. k. tabellskatten.

Beträffande storleken av ortsavdragen — liksom av de av länsstyrelsen förordade bibehållna barnavdragen — förklarar sig länsstyrelsen icke kunna på nu föreliggande utredning bilda sig något omdöme, samt anför vidare:

Enligt länsstyrelsens uppfattning kunna dessa frågor nämligen icke avgöras annat än i samband med dels frågan om motsvarande avdrag på kommunalbeskattningens område och dels frågan om hur sambeskattningen av äkta

makar slutligen kommer att ordnas. Samtliga dessa frågor böra lösas på en gång, då de alla gripa in i varandra. Genom en isolerad lagstiftning på det ena området binder man lagstiftningen på det andra, det blir tvära kast och oformligheter än på det ena, än på det andra området. Man skulle exempelvis vilja ha reda på varför de skattefria avdragen på kommunalbeskattningens område hittills varit så mycket mindre än vid statsbeskattningen. Att så bör vara förhållandet, torde icke vara à priori givet. Man uppger detta vara nödvändigt med hänsyn till de kommunala finanserna. Det är inget skäl. Antingen har man förmåga att bära skatt, vare sig det är till staten eller kommunen, eller också har man det icke. Avdragens olika storlek tyda på, att kommunerna skulle ha företrädesrätt vid beskattningen framför staten. Men vid exekutionen hava kommunerna enligt förmånsrättsordningen kommit sist. Införandet av källskatten, som skapat en ny ordning i sistnämnda hänseende, kan också tänkas aktualisera frågan, om den kommunala skatteutjämningen. Av intresse vore att veta, i vilken utsträckning sådan utjämning komme att ske. Till dessa och andra i samband med den kommunala beskattningen stående frågor synes man böra taga ställning samtidigt med att härmed sammanhängande spörsmål vid statsbeskattningen avgöras. Vid beslut i lagstiftningshänseende i fråga om de skattefria avdragen bör — — — vidare tillses, att kongruens såvitt möjligt kommer att råda med motsvarande stadganden beträffande indrivningen.

Länsstyrelsen i Stockholms län — som i princip biträder förslaget i denna del — framhåller också lämpligheten av att de belopp som ansåges motsvara existensminimum vore gemensamma vid all taxering, varigenom undvekes taxeringar utan reell innebörd och från början irrationellt indrivningsförfarande. Dessa synpunkter ägde ökad tyngd genom källskattens införande. Efter hand torde detta system medföra att »skatten» mer än förut framstode som en odelbar tribut till det allmänna utan aktgivande å vad som därav fölle å stat eller kommun. Att olika regler skulle gälla i fråga om t. ex. skattepliktsgränsen och ortsavdragen för statlig och kommunal skatt torde då närmast framstå som utslag av en onaturlig skattebyråkrati.

Även *länsstyrelsen i Skaraborgs län* anser, att skiljaktigheterna mellan den statliga och den kommunala skattelagstiftningen borde bortarbetas i stället för att ytterligare förstoras.

Kammarrätten samt *länsstyrelsen i Jönköpings län* påpeka, att ortsavdragen i ortsgrupperna II och IV i verkligheten bleve 2 630 respektive 2 880 kronor i stället för föreslagna 2 625 och 2 875 kronor, samt ifrågasätta därför, att avdragen redan i författningstexten bestämdes till de angivna avjämnade beloppen. Länsstyrelsen framhåller, att vid ortsavdragens fastställande till jämna tiotal kronor den fördelen ernåddes att en kontroll av taxeringslängdens kolumner för taxerad inkomst, statligt ortsavdrag och beskattningsbar inkomst kunde ske vid summeringen, samt anför dessutom:

De föreslagna ortsavdragen äro grundade på de nuvarande ortsavdragen för äkta makar med tillägg av 50 %, motsvarande helt utnyttjad bankningsdel, varefter de sålunda erhållna beloppen, ytterligare höjts på grund av sedan år 1938 inträdd stegring i levnadskostnaderna. Sistnämnda höjning varierar mellan 39 % i ortsgrupp I och 31,6 % i ortsgrupp V. Det ligger sålunda icke något enhetligt system till grund för de föreslagna ortsavdragen. Spännvidden mellan ortsavdragen i lägsta och högsta ortsgruppen är enligt

förslaget 500 kronor mot för närvarande 320 kronor, d. v. s. efter bankning 480 kronor. Med hänsyn till vad ovan anförts och då spännvidden mellan ortsgrupperna i föreslagen ny löneplan väsentligt minskats samt föranlett höjning inom lägsta ortsgruppen och sänkning i den högsta, synes det i ortsgrupp I efter en prisstegring av 40 % framräknade beloppet 2 520 kronor icke böra sänkas utan i konsekvens med principen vid ortsgrupperingen i löneavseende höjas. I ortsgrupp V har däremot det efter ovannämnda prisstegringsprocent framräknade beloppet, 3 192 kronor, föreslagits nedsatt till 3 000 kronor, vilket överensstämmer med principen i den nya löneplanen. Spännvidden mellan ortsavdrag synes därför böra minskas till 400 kronor och ortsavdragen bestämmas till i ortsgrupp I 2 600 kronor, i ortsgrupp II 2 700 kronor, i ortsgrupp III 2 800 kronor, i ortsgrupp IV 2 900 kronor och i ortsgrupp V 3 000 kronor. Detta innebär, att ortsavdraget för äkta makar i samtliga ortsgrupper blir 1 000 kronor större än för ensamstående. Ur taxeringsteknisk synpunkt skulle ortsavdrag i jämna 100-tal kronor för såväl äkta makar som ensamstående innebära en ytterligare och synnerligen välbetänkt förenkling vid bestämmande av beskattningsbara inkomster samt möjliggöra en effektiv kontroll av dessa vid taxeringslängdernas summering.

Länsstyrelsen i Västerbottens län förordar också avdragens avjämnning till respektive 2 600, 2 700, 2 800, 2 900 och 3 000 kronor. Spännvidden mellan ortsavdragen skulle då uppgå till allenast 13,33 procent mot föreslagna 16,67 procent. Med hänsyn till den fortgående sammanpressningen av skillnaderna i levnadskostnaderna mellan ortsgrupperna, syntes denna nedpressning redan nu av spännvidden vara att föredraga framför möjligheten att relativt snart behöva företaga ändring i den av beredningen föreslagna spännvidden.

Länsstyrelsen i Hallands län förordar ortsavdragens avrundning till jämna 10-tal samt ifrågasätter för att skillnaden mellan avdragen i de olika ortsgrupperna skulle bli lika stor i jämna tiotal kronor, att spännvidden mellan högsta och lägsta ortsgruppen beräknades till precis 16 procent av högsta ortsavdraget 3 000 kronor, d. v. s. till 480 kronor, därvid ortsavdragen skulle bli respektive 2 520, 2 640, 2 760, 2 880 och 3 000 kronor.

Kronobergs läns hashållningssällskaps förvaltningsutskott, som ansluter sig till förslaget om dyrortsgrupperingens slopande, vill lämna frågan, till vilka belopp de för alla orter lika avdragen borde bestämmas, öppen för fortsatt utredning, därvid också spørsmålet om äkta makars beskattning borde närmare prövas. Uppfattningen att levnadskostnaderna för makar vore blott 50 procent högre för ensamstående syntes böttna i en undervärdering av hustruns arbetsinsats i hemmet. Om en gift kvinna icke skulle hänvisas till lägre levnadsstandard än en anställd tjänarinna borde hon få åtnjuta samma ortsavdrag som ensamstående. Därigenom skulle de ofta påtalade olägenheterna av sambeskattnings av äkta makar något minskas, särskilt för mindre inkomsttagare.

Departements-
chefen.

Till frågan om ortsavdraget för gift skattskyldig liksom den särskilda därmed sammanknippade frågan om dyrortsgrupperingen torde jag få återkomma samtidigt med behandlingen av ortsavdraget för ensamstående (se nästa avsnitt).

5. Ortsavdrag för ensamstående skattskyldig.

Det statliga orsavsdraget för ensamstående skattskyldig är sedan 1938 års ändringar beträffande den statliga beskattningen inlagd i en vid statsskatteförordningen fogad tabell, som för särskilda taxerade belopp och ortsgupper utvisar det beskattningsbara beloppet. Innehörden i denna tabell är i stort sett att ensamstående erhåller grundavdrag (= halva avdraget för gift) med tillägg av bankningsdel d. v. s. han får avdrag i respektive ortsgupper med 900, 960, 1 020, 1 080 och 1 140 kronor. Då det taxerade beloppet överstiger i de olika ortsgupperna respektive 5 000, 5 100, 5 200, 5 300 och 5 400 kronor, börjar emellertid avdraget reduceras. Denna reduktion sker därefter kontinuerligt med i stort sett 10 kronor för varje 100-tal kronors ökning av det taxerade beloppet så att orsavsdraget helt bortfaller, då det taxerade beloppet uppgår till respektive 14 000, 14 300, 14 600, 14 900 och 15 200 kronor.

Enligt förslaget skall orsavsdraget för ensamstående bestämmas till belopp, som för de lägsta inkomstskikten motsvarar $\frac{2}{3}$ av orsavsdraget för gift skattskyldig. Avdraget skall alltså utgöra respektive 1 600, 1 700, 1 800, 1 900 och 2 000 kronor. Reduktionen börjar emellertid redan vid taxerad inkomst av respektive 2 600, 2 700, 2 800, 2 900 och 3 000 kronor. Reduktionen sker med 12,5 procent av det ursprungliga avdraget per 1 000 kronors ökning av den taxerade inkomsten och avslutas vid taxerad inkomst av respektive 10 600, 10 700, 10 800, 10 900 och 11 000 kronor. Reduktionen börjar alltså tidigare och sker i hastigare tempo än enligt nuvarande bestämmelser. Spännvidden mellan avdragen i högsta och lägsta ortsgrupp är däremot enligt förslaget nästan lika stor som nu, nämligen 20 procent mot nuvarande 21 procent.

Jämväl beträffande denna fråga hänvisas i övrigt till beredningens betänkande (s. 129—135).

I ett särskilt yttrande (s. 274—281) föreslå beredningens ledamöter herrar *Andersson* och *Sundén*, att orsavsdraget för ensamstående skall bestämmas till belopp, som med 200 kronor understiger det av majoriteten förordade, nämligen i respektive ortsgupper till 1 400, 1 500, 1 600, 1 700 och 1 800 kronor.

I ett annat särskilt yttrande av beredningens ledamot herr *Rubbestad* (s. 301—303) föreslås, att orsavsdraget för ensamstående skall med avskaffande av dyrortsgrupperingen bestämmas till ett för alla skattskyldiga av denna kategori enhetligt belopp av 1 800 kronor.

Förslaget har i förevarande del lämnats utan erinran i flertalet *remissyttranden*. I några har emellertid förordats, att ensamståendes orsavsdrag skall bestämmas enligt den av *Andersson* och *Sundén* anförda reservationen eller till ännu lägre belopp. I ett par yttranden ha slutligen principiella invändningar mot det såväl enligt nuvarande som enligt föreslagna bestämmelser gällande systemet med fallande avdrag vid stigande inkomst framförts.

Riksräkenskapsverket framhåller, att ett ställningstagande till förslaget i förevarande del försvårades av att utredningen rörande sambeskattningen av äkta makar icke förelåge avslutad. Lösning av sambeskattningsfrågan kunde föranleda en omarbetning av skatteskalorna för inkomstskatten och det vore en allvarlig brist i förslaget att denna viktiga fråga där icke bragts till lösning.

Länsstyrelsen i Malmöhus län finner det ägnat att förvåna, att beredningen icke kunnat framkomma med annat förslag än ett som hjälpte till att ytterligare skärpa missförhållandena mellan å ena sidan äkta makars och å andra sidan ensamståendes taxeringar, samt anför vidare:

Redan med nuvarande system, där ju dock ortsavdraget för äkta makar är dubbelt så stort som det för enskilda skattskyldiga, har ju framkommit påtagbara olägenheter, vilka man på allt sätt strävat att råda bot emot. Skulle det av beredningen framlagda förslaget, enligt vilket ortsavdraget för ogift skattskyldig höjts till $\frac{2}{3}$ av det för äkta makar, nu vinna godkännande, komme detta att innebära, att påtalade olägenheter bleve än mera markanta och skulle i än högre grad än för närvarande är fallet främja de lösa förbindelserna. Detta kan omöjligen vara förenligt med det allmännas intressen, och länsstyrelsen måste för sin del bestämt reagera häremot. Under inga förhållanden bör avdraget för ogift bestämmas till högre belopp än hälften av det för gift fastställda. Då vad beredningen i sistnämnda avseende föreslagit redan i och för sig förefaller i högsta laget, torde emellertid rättelse icke böra ske på det sätt, att ortsavdraget för gifta höjes, utan snarare så att det för ogifta sänkes. Det måste också ur samhällsmoralisk synpunkt anses mindre välbetänkt att låta en alltför stor grupp yngre inkomsttagare, om vilka det här ju nästan uteslutande är fråga, bliva helt fritagen från en välavvägd andel i de allmänna förpliktelserna.

Länsstyrelserna i Blekinge, Hallands, Göteborgs och Bohus, Västmanlands och Jämtlands län ifrågasätta, att ortsavdragen för ensamstående bestämdes i enlighet med den av Andersson och Sundén inom beredningen anförda reservationen. Sistnämnda länsstyrelse framhåller, att i den kategori av skattskyldiga som med de av beredningen föreslagna ortsavdragen skulle befrias från skatt, kunde inrymmas hemmasöner, hemmadöttrar och hembiträden med »allt fritt» och dessutom kontant lön å 1 000—1 200 kronor. Dessa måste emellertid, även om man räknade med att de hade kommunalskatt att erlægga, anses i regel ha minst lika stor förmåga att betala skatt till staten som gifta skattskyldiga med eller till och med utan barn, som, sedan mat och bostad med värme, lyse, tvätt m. m. och samtliga skatter betalats hade endast 1 000—1 200 kronor att disponera över.

Länsstyrelsen i Norrbottens län finner det ur rättvisesynpunkt icke oskäligt att ensamstående i jämförelse med nuvarande skatt erhöle något mindre skattelättnad än som föreslagits, om därigenom skatteskärpningen för familjeförsörjare med barn i vissa inkomstkikt kunde undvikas. Länsstyrelsen åberopar en av länsstyrelsen utarbetad tabell, utvisande skatten för ensamstående i olika inkomstkikt enligt beredningens majoritet, enligt reservanternas och enligt nu gällande bestämmelser samt anför i anslutning härtill:

Av tabellen framgår, att i ortsgrupp II skatten för ensamstående med ett taxerat belopp av 2 500 kronor blir 196 kronor 35 öre enligt gällande bestäm-

meler, 110 kronor enligt minoritetsförslaget och 88 kronor enligt majoritetsförslaget samt med ett taxerat belopp av 6 500 kronor 791 kronor 20 öre enligt gällande bestämmelser, 826 kronor 76 öre enligt minoritetsförslaget och 800 kronor 36 öre enligt majoritetsförslaget. I ortsgroup V blir skatten för ensamstående med ett taxerat belopp av 2 500 kronor 161 kronor 92 öre enligt gällande bestämmelser, 77 kronor enligt minoritetsförslaget och 55 kronor enligt majoritetsförslaget samt med ett taxerat belopp av 6 500 kronor 759 kronor 17 öre enligt gällande bestämmelser, 786 kronor 28 öre enligt minoritetsförslaget och 758 kronor 12 öre enligt majoritetsförslaget. Även minoritetsförslaget medför i jämförelse med nuvarande beskattning en icke oväsentlig skattelättnad för ensamstående i lägre inkomstskikt. Sistnämnda förslag medför i jämförelse med majoritetsförslaget för ensamstående i inkomstskikt under 5 500 kronor en minskad skattelättnad å högst 34 kronor.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anser sig icke kunna tillstyrka förslaget i förevarande del, enär reduceringen och bortfallet av ortsavdrag för ensamstående vid högre inkomst strede mot grundprincipen, att skatt icke borde utgå å belopp som erfordrades för bestridande av nödiga levnadskostnader. Vad man velat vinna med reducering av ortsavdraget syntes i stället kunna ernås genom skärpning av skatteskalen, vilket av flera skäl vore att föredraga.

Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund anser att ortsavdrag motsvarande existensminimum för ensamstående borde återinföras. Att ortsavdragen varierade i olika inkomstlägen och måste sökas i en ofta icke tillgänglig tabell försvårade för de skattskyldiga kontrollen av skatteberäkningen och kunde även ur denna synpunkt icke försvaras.

Departementschefen.

Genom antagande av beredningens förslag skulle skattepliktsgränsen för äkta makar i mellersta ortsgroup höjas från nuvarande 1 360 kronor — bankat 2 040 — till 2 750 kronor utan bankning. För ensamstående är ortsavdraget minst 810 kronor och i princip 1 020 kronor; här höjes nu skattepliktsgränsen till 1 800 kronor. Ett stöd för beredningens förslag på denna punkt har utgjorts av de nedan (s. 211) refererade uppgifterna om tillämpade normer för indrivningsfritt existensminimum.

Stor enighet har bland remissinstanserna rått om behovet av en skattesänkning i de allra lägsta inkomstklasserna. Sålunda ha inga starkare invändningar rests mot de föreslagna ortsavdragen för äkta makar (bortsett från frågan om dyrortsgrupperingen). Ej heller ha några invändningar riktats mot avskaffandet av bankningen.

Från några håll ha dock farhågor framförts med tanke på att alltför många personer genom att helt befrias från statlig skatt skulle förlora varje känsla av medansvar i det allmännas angelägenheter.

Någon bestämd norm för det skattefria avdragets storlek är givetvis icke möjlig att uppställa. Man har ofta talat om att existensminimum borde vara skattefritt. Även existensminimum är emellertid ett obestämt begrepp. Godtyckligheten i varje avgörande i detta hänseende demonstreras bl. a. av det

förhållandet att olika avdragsbelopp tillämpas vid kommunal och statlig beskattning. Icke minst på grund av den kommunala beskattningens höjd måste det anses befogat att — oavsett vilket belopp man eventuellt skulle kunna fastställa såsom existensminimum — befria de lägsta inkomstskikten från *statlig* inkomstskatt. Det är icke sannolikt att de inkomsttagare — ca 1 milj. — för vilka detta bleve resultatet av beredningens förslag, fördenskull komma att känna sig fria från omsorg och ansvar för det allmännas utgifter och hushållning, helst som övergången till källskattesystemet gör det ganska svårt för den enskilde att hålla någon skillnad på statlig och kommunal beskattning. Det må dessutom påpekas, att de nu föreslagna avdragen i stort sett betingas av penningvärdets fall och att antalet skattskyldiga enligt beredningens beräkningar skulle komma att bli betydligt större än vid mitten av 1930-talet. I stort sett gäller det dock endast ett återställande av före kriget rådande förhållanden på detta område.

Även beträffande ensamstående har enighet rått om att en skattesänkning borde genomföras i de lägsta inkomstklasserna genom höjning av ortsavdraget. Här föreligger dock oenighet om hur mycket avdragen borde höjas. Såsom tidigare nämnts ha reservanterna i beredningen föreslagit 200 kronor lägre ortsavdrag för ensamstående, vilket skulle resultera i 20 à 30 kronor högre skattebelopp i inkomstlägena upp till 10 000 kronor, detta för att möjliggöra skattesänkning i stället för skattehöjning i de högsta inkomstklasserna. Några remissinstanser ha likaledes förordat lägre ortsavdrag för ensamstående under det att de flesta lämnat majoritetsförslaget utan invändning. Det må här erinras därom, att de ensamstående skattskyldiga ej endast utgöras av ungdomar med en förhållandevis god standard utan även till stor del av förut gifta åldringar och sannolikt åtskilliga som på grund av nedsatt arbetsförmåga ej haft ekonomiska möjligheter att ingå äktenskap och bilda familj. Det är riktigt att en stor del av de ogifta inkomsttagarna kunna ha uppnått en relativt hög inkomststandard redan vid unga år. Till den särskilda skattekraft, som föreligger hos denna grupp, kan viss hänsyn anses ha tagits genom den snabbare avveckling av ortsavdragen för ensamstående vid stigande inkomst, vilken föreslagits av beredningen.

Otvivelaktigt är det riktigt, såsom påpekats av någon länsstyrelse, att de ensamståendes kategori särskilt på landsbygden innefattar åtskilliga hemmasöner och andra inkomsttagare med naturainkomster i hemmet, vilka icke bli utsatta för taxering till fulla värdet. Det är dock icke möjligt att med tanke på dessa speciella kategorier förordade lägre ortsavdrag för samtliga ensamstående skattskyldiga.

Det av beredningens majoritet föreslagna ortsavdraget för ensamstående motsvarar två tredjedelar av ortsavdraget för gifta skattskyldiga. Enligt nu gällande bestämmelser har skillnaden varit större, 40—50 procent av draget för barnlös familj. Fastställandet av en minskad olikhet mellan avdragsbeloppen för familjer och ensamstående motiveras av skatteberedningens majoritet med en hänvisning till praxis i sådana fall där socialvårdande myndigheter med hänsyn till praktiska behov haft att fastställa

understöd, avsedda att ge en nödortfölig försörjning vid inkomstbortfall. I dessa fall har, såsom närmare redovisats i betänkandet (s. 130), behovet av understöd för ensamstående befunnits utgöra omkring två tredjedelar av behovet för samboende äkta makar. Praxis i fråga om existensminimum vid indrivning har genomgående utvisat en ännu mindre differens. Skulle denna användas såsom norm för bestämmandet av skattefritt existensminimum för ensamstående i förhållande till samboende äkta makar bleve resultatet en än större reduktion av den nuvarande olikheten i avdragsbeloppen. Avdraget för ensamstående finge då fastställas till tre fjärdedelar eller fyra femtedelar av avdraget för barnlösa familjer.

Vid fastställandet av en lämplig relation mellan avdragsbeloppen för ensamstående och gifta bör dessutom observeras, att denna relation indirekt även påverkar relationen mellan skattebeloppen för ensamstående i förhållande till familjer med barn. Ifall barnbidragen räknas såsom negativ skatt kommer i framtiden, efter genomförande av skatteberedningens majoritetsförslag, förhållandet mellan skatterna för ensamstående och barnfamiljer att ha förskjutits mycket avsevärt till de senares fördel i alla de inkomstgrupper där ortsavdrag för ensamstående f. n. utgår, detta trots den större höjning som föreslås i ortsavdragen för ensamstående.

Föreliggande förslag kan sägas innebära en relativ reduktion i den del av det nya ortsavdraget, vilken motsvarar nuvarande hustruavdrag. Detta utgör icke ett uttryck för låg värdering av det kvinnliga hemarbetet, såsom en remissinstans anfört. Den motsatta slutsatsen skulle vara mera befogad. Ju högre man uppskattar värdet av det kvinnliga hemarbetet och alltså av den naturinkomst, som genom detta arbete tillföres familjen, desto mindre anledning finnes att utöver den automatiska skattebefrielsen för denna naturinkomst också ge en ytterligare skattebefrielse för en del av familjens taxerade inkomst. Förhållandet blir ett annat när hustrun har förvärvsarbete utom hemmet och vissa merkostnader härigenom uppstå för hemmets skötsel. Föreliggande förslag till avvägning mellan avdragen för ensamstående och gifta skattskyldiga, vilket i och för sig ökar samtaxeringens effekt att medföra skattehöjning när båda makarna ha beskattningsbar inkomst över en viss nivå, måste därför ses mot bakgrunden av det i förslaget införda särskilda avdraget för förvärvsarbetande hustru. (Se s. 170.)

Den skattefria naturinkomst, som erhålles genom en hemarbetande hustrus arbetsinsats, kan icke beräknas växa vid stigande inkomst för maken. Relativt taget spelar den alltså största rollen i de lägsta inkomstskikten såsom utjämnande faktor mellan levnadsstandarden för familjer och för ensamstående med samma kontantinkomst. Skatteförmågan för en familj kan därför icke anses stiga lika snabbt med stigande taxerad inkomst som skatteförmågan för ensamstående. Till detta har hänsyn tagits i och med den successiva reduktionen av ortsavdragen för ensamstående vid stigande inkomstnivå. Skatteberedningen har ansett att denna avveckling av avdragen för ensamstående skulle kunna göras snabbare än enligt nuvarande system. Härigenom förbytes skattesänkningen i höjning för de ensamstående redan

vid omkring 10 000 kronors inkomst under det att familjer utan barn erhålla sänkning ända upp i inkomstläget närmast över 25 000 kronor. Detta innebär att de ensamstående större skattekraft utnyttjas utan att de högsta marginalskattesatserna, med åtföljande risker för negativa återverkningar, för deras del bli högre än för familjeförsörjarna.

I fråga om *dyrortsgrupperingen* av ortsavdragen har skatteberedningen i anslutning till 1943 års dyrortskommittés betänkande förordat en viss minskning av spännvidden mellan högsta och lägsta ortsgrupp. Denna skulle enligt förslaget komma att uppgå till omkring 16 procent för gift och 20 procent för ogift skattskyldig. Häremot har reservation avgivits av herr Rubbestad, vilken förordat ortsavdragens fastställande till lika belopp för hela landet. De flesta remissinstanser ha lämnat majoritetsförslaget utan erinran. Några ha emellertid förordat reservationen. Några nya synpunkter utöver vad som anförts i reservationen ha härvid knappast framkommit.

Otvivelaktigt kvarstår, trots den prisutjämning, som försiggått under senare år, olikhet i levnadskostnader mellan olika orter såsom påvisats av 1943 års dyrortskommitté. Vid beskattningen tillkommer dessutom det förhållandet att taxeringarna på landsbygden till stor del avse naturainkomster, vilka i allmänhet värderas i underkant. Landsbygdsbefolkningen skulle säkerligen icke ha någon förståelse för en taxering, vid vilken naturainkomsterna upptoges till samma värde som kostnaderna för samma förmåner i Stockholm eller annan högre dyrort. Argumentet att lönerna i allmänhet äro högre på de högre dyrorterna och att detta är tillräckligt såsom kompensation för olikheten i levnadskostnader synes icke heller hållbart. För full jämlikhet måste såväl löner som avdrag ha samma realvärde på de olika orterna och således, uttryckta i pengar, vara större på de dyrare än på de billigare orterna. I annat fall blir skatten, reellt och icke endast i pengar räknat, större på den dyrare orten än på den billigare. I den mån lönerna på högre dyrorter ge mer än full kompensation för de höga levnadskostnaderna resulterar detta givetvis i högre skatt även om ortsavdragen dyrortsgrupperats. Att genom ett skatteavdragssystem, som skulle speciellt gynna de lägre dyrorterna bidra till att motverka landsbygdens avfolkning synes principiellt mindre tilltalande. I den mån åtgärder i sådant syfte skola vidtagas är detta en fråga som faller under jordbrukspolitiken och icke under skattepolitiken.

Såsom några remissinstanser påpekat skulle ett slopande av dyrortsgrupperingen medföra en i och för sig värdefull administrativ förenkling. Det synes emellertid icke försvarligt att fördenskull genomföra en omläggning som för en enskild skattskyldig i högsta dyrort skulle innebära en ökning av hans skattebörd med ett belopp, som motsvarar marginalskattesatsen på de 250 kronor, varmed hans beskattningsbara inkomst skulle komma att ökas genom en dylik utjämning av ortsavdragen.

Under åberopande av de ytterligare synpunkter, som här anförts, får jag förordat ett antagande av skatteberedningens förslag på förevarande punkter i oförändrat skick.

6. Ortsavdrag för ogift (och jämställd) skattskyldig med barn.

Då ogift skattskyldig (varmed jämställes änking, änka eller frånskild) eller gift skattskyldig, som icke sammanlever med sin hustru, har hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn under 18 år, vilket icke haft minst 600 kronors inkomst, är den skattskyldige enligt nuvarande bestämmelser berättigad åtnjuta såväl grundavdrag som familjeavdrag för barnet. Någon reduktion av grundavdraget vid högre inkomster äger därvid ej rum. Därest båda föräldrarna till visst barn på grund av vad nu sagts skulle vara berättigade till avdrag för barnet, skall envar av föräldrarna erhålla halvt avdrag. Ogift skattskyldig, som under beskattningsåret haft husföreståndarinna och därjämte hemmavarande barn, för vilket han varit berättigad erhålla familjeavdrag, äger dessutom åtnjuta familjeavdrag för husföreståndarinnan med hälften av det belopp som tillkommer skattskyldig för hustru.

Enligt beredningens förslag skall ogift skattskyldig samt gift skattskyldig som ej sammanlever med sin hustru med hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn, för vilket rätt till barnbidrag föreläggat, äga åtnjuta orsavsdrag med samma belopp som ensamstående skattskyldig men utan reduktion av avdraget vid högre inkomster. Avdraget skall sålunda utgöra för respektive orsgrupper 1 600, 1 700, 1 800, 1 900 och 2 000 kronor oavsett inkomstens storlek. Förutsättningen för rätten att åtnjuta orsavsdrag i detta fall skall emellertid vara, att den skattskyldige har vårdnaden om barnet. Det skall sålunda endast kunna tillkomma den ene av föräldrarna.

Därest ogift skattskyldig med hemmavarande barn anställer husföreståndarinna, skall han enligt förslaget äga åtnjuta orsavsdrag med samma belopp som om han varit gift, d. v. s. med respektive 2 500, 2 625, 2 750, 2 875 och 3 000 kronor. Han skall sålunda enligt förslaget komma i samma ställning som om han levt tillsammans med hustru och icke som nu få nöja sig med halvt hustruavdrag i dylikt fall.

Angående motiveringen för beredningens förslag hänvisas till betänkandet (s. 135—138).

Förevarande del av förslaget har endast berörts i ett fåtal *remissyttranden*. I dessa yttranden ha vissa erinringar framförts, därvid särskilt framhållits, att jämväl ensamstående, som vore underhållspliktig mot barn utan att ha vårdnaden om detsamma, borde komma i åtnjutande av skattelättnad.

Kammarrätten påpekar, att beredningen på en punkt bibehållit en anordning, som i själva verket innebure ett barnavdrag, nämligen för ogifta och med dem likställda skattskyldiga med taxerad inkomst överstigande ett belopp, som inom olika orsgrupper uppginge till 2 600—3 000 kronor, eftersom den reduktion av orsavsdraget som vid högre inkomster än de nyss angivna inträdde och som avslutades med orsavsdragens bortfallande vid en taxerad inkomst av 10 600—11 000 kronor för ifrågavarande skattskyldiga med barn icke skulle äga rum. *Kammarrätten* anför vidare:

Denna skattelättnad skall enligt förslaget, då det gäller makar som icke levt tillsammans, tillkomma den av föräldrarna som haft vårdnaden om barnet. Därest skattesystemet skall avpassas efter skatteförmågan, torde emellertid skattelättnaden på sätt nu gäller böra tillkomma den av föräldrarna som av sin inkomst bekostar barnets uppehälle. Tanken på någon sorts kompensation för ett personligt besvär, vars värde icke taxeras såsom inkomst, synes icke böra vinna beaktande i detta sammanhang. Skattelättnaden synes fastmera böra utgöra en kompensation för den minskning i skatteförmågan, som uppkommer genom att en del av en persons skattepliktiga inkomst åtgår till underhåll av barnet, i synnerhet som denne make ofta icke erhåller barnbidrag. Att den make som har vårdnaden om barnet skulle hava kunnat förvärva större inkomst, om barnet icke funnits, torde ej heller kunna anföras som skäl, då ett avdrag från en icke taxerad inkomst lärer vara principiellt oriktigt. Särskilt påtagligt blir förhållandet, då den ena av makarna, vanligen modern, har vårdnaden om flera barn och för dem uppbär så stort underhållsbidrag, att hon själv har sitt uppehälle av detsamma. Skattelättnaden blir då meningslös.

Med beredningens ståndpunkt, att hänsyn till försörjningsbördan vad beträffar barn icke skall tagas inom beskattningens ram, blir den ifrågavarande bestämmelsen mera förklarlig men synes dock otillfredsställande. Äkta makar erhålla vid beskattningen icke någon skattelättnad för de ökade besvär och kostnader som uppkomma genom födelsen av barn. För ensamstående skulle däremot införas en skattelättnad, oberoende av om han bekostade barnets underhåll. Denna skattelättnad skulle icke alls beröra de allra lägsta inkomstgrupperna utan får sin huvudsakliga betydelse först inom högre inkomstklasser, men där skulle den motsvara ett avdrag på 1 600—2 000 kronor, och minskningen av statsskatten alltså maximalt kunna uppgå till 1 400 kronor, vilken minskning skulle tillkomma den skattskyldige vid sidan av barnbidraget.

Länsstyrelsen i Stockholms län ifrågasätter med hänsyn till den obillighet, vartill förslaget skulle leda därigenom att den av föräldrarna som hade vårdnaden om barnet ensam skulle såväl åtnjuta barnbidraget som få behålla ortsavdraget oavsett inkomstens storlek, om icke möjlighet borde beredas den som erlade barnuppfostringsbidrag för barn, över vilket vårdnaden tillkomme annan, att, där hans skatteförmåga till följd av underhållsskyldighetens fullgörande väsentligt nedsattes, komma i åtnjutande av särskilt avdrag vid sidan av ortsavdraget.

Länsstyrelsen i Värmlands län anmärker, att skillnaden i skattebelastning mellan ogift skattskyldig med barn i sin vårdnad och annan ogift skattskyldig med barn bleve påtaglig, samt anför vidare:

Den, som har barnet i sin vårdnad, får ett ortsavdrag, även om han är ogift, samt hela barnbidraget (huruvida här en uppdelning av bidraget är avsedd är ej känt för länsstyrelsen, och i varje fall torde en sådan uppdelning vara svår att genomföra i praktiken), medan den andre icke får någon lättnad i sin börda även om han ordentligt fullgör sin underhållsplikt. Han får ju jämlikt 20 § kommunalskattelagen icke göra avdrag för sina utbetalningar för barnet. Särskilt om en skattskyldig är frånskild och omgift samt har försörjningsskyldighet i det nya äktenskapet — vilket torde vara ett icke ovanligt fall i alla inkomstlägen — kan det icke vara riktigt att beröva honom den lättnad i beskattningen, som för närvarande beredes honom för barnen i det tidigare äktenskapet.

Ett annat fall, där tveksamhet om de föreslagna bestämmelsernas innebörd kan komma att yppa sig, föreligger där barnens föräldrar leva tillsammans men icke ingått äktenskap. Här kan man måhända icke utgå ifrån att skattskyldig »haft husföreståndarinna hos sig anställd», och under alla förhållanden är det antagligt, att åtskilliga beskattningsnämnder icke anse sig kunna hänföra dylika fall under stycket 3 i 8 § 1 mom. av den föreslagna förordningen om statlig inkomstskatt. Huruvida för dylikt fall nästa stycke i samma lagrum skall tillämpas, kan också vara tveksamt. Enligt gällande lag tillkommer för barn utom äktenskap vårdnaden modern, och det kan tänkas olämpligt att enbart av skattetekniska skäl överflytta vårdnaden på fadern, som måhända icke heller bör uppbära barnbidraget. Enligt länsstyrelsens förmenande borde skattskyldig, som sammanbor med modern till deras gemensamma barn i skattehänseende behandlas såsom om parterna vore gifta, och detta borde direkt bestämmas i vederbörande författning.

Visserligen har beskattningsnämnd i här antydda fall möjlighet att bevilja ett extra avdrag för nedsatt skatteförmåga. Då detta emellertid blir beroende på beskattningsnämnds beprövande, kan det ej väntas, att de påvisade olägenheterna av beredningens förslag härigenom komma att undanröjas.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anser, att bestämmelserna om barnbidrag och skatteavdrag borde samarbetas så att föräldrarna till barn, varom här vore fråga, kompenserades för underhållskostnaderna i stort sett i förhållande till deras andel i samma kostnader.

Länsstyrelsen i Östergötlands län framhåller, att det förhållandet att rätten till oreducerat avdrag för barn knutits till vårdnaden vid den praktiska tillämpningen kunde i en del fall giva anledning till tvekan om vem av föräldrarna, som skulle tillgodoräknas nämnda förmån. Särskilt kunde så bliva fallet om barnet vore utackorderat som fosterbarn eller omhändertaget för samhällsvård. Bättre syntes vara att göra förmånen beroende av om någon av föräldrarna hade barnet i sin vård.

Sambeskattningssakkunniga anföra:

Mot förslaget att bryta med nu gällande bestämmelser, att skattskyldig, så snart han blott i någon mån fullgör underhållsplikt mot barn, skall erhålla grundavdrag såsom familjeförsörjare, är intet att i princip erinra. I vissa fall kunna dock de föreslagna reglerna leda till obilliga konsekvenser. Beträffande t. ex. barn utom äktenskap eller barn i upplösta äktenskap, för vilket modern såsom vårdnadshavare är bidragsberättigad, vilket läser vara förhållandet i de ojämförligt flesta av dessa fall, blir följden av beredningens förslag, att modern erhåller 1) oreducerat Ortsavdrag vid sin taxering; 2) statligt barnbidrag (skattefritt) å 200 kronor per barn; 3) det kontanta underhållsbidraget från fadern (skattefritt), medan fadern taxeras såsom ensamstående och icke i någon form får lindring i sin beskattning på grund av det utbetalade underhållsbidraget. Skillnaden mot gällande regler kan framstå såsom väl stor, särskilt för sådana fall, då faderns bidrag är av den storleksordning, att han enligt gällande rättspraxis ansetts berättigad till hela barnavdraget. Beredningens förslag kan sålunda anses väl mycket gynna modern i sådana fall, då faderns underhållsbidrag är av den storlek, att barnet därav har full försörjning och modern jämväl kan bekosta biträde för den direkta vården av barnet. Därest det i sådant fall visas, att den som haft barnet i sin vård ej alls eller endast i ringa mån bidragit till barnets underhåll — en fråga, vars prövning efter yrkande bör ankomma på beskattningsnämnd — bör rätten till oreducerat Ortsavdrag tillkomma den andra maken.

Det förtjänar framhållas, att ett genomförande av de av beredningen föreslagna ändringarna med all sannolikhet skulle medföra, att storleken av de frivilligt utfästa underhållsbidragen komme att utvisa en sjunkande tendens.

Länsstyrelsen i Norrbottens län, som finner förslaget i nu ifrågakvarande del icke godtagbart, åberopar följande tabell över skattetrycket i olika inkomstlägen för å ena sidan äkta makar utan barn och å andra sidan ensamstående, som på grund av försörjningsplikt mot ett barn skall erhålla oreducerat Ortsavdrag dels enligt gällande bestämmelser och dels enligt förslaget (uttagningsprocent 110; hänsyn ej tagen till barnbidrag):

Taxerat belopp	Ortsgrupp II				Ortsgrupp V			
	Äkta makar utan barn		Ogift med 1 barn		Äkta makar utan barn		Ogift med 1 barn	
	Gällande bestämmelser	Beredningens förslag	Gällande bestämmelser	Beredningens förslag	Gällande bestämmelser	Beredningens förslag	Gällande bestämmelser	Beredningens förslag
2 000	45: 90	—	86: 70	33: —	30: 60	—	59: 92	—
3 000	137: 70	40: 70	214: 20	146: 30	94: 35	—	179: 77	110: —
4 000	265: 20	154: 77	341: 70	270: 60	219: 30	110: —	307: 27	231: —
5 000	394: 70	279: 84	486: 20	409: 20	346: 80	231: —	445: 02	363: —
6 000	547: 20	419: 98	638: 70	569: 80	492: 30	363: —	597: 52	517: —
8 000	854: 20	758: 12	960: 70	928: 40	797: 30	693: —	912: 77	869: —
10 000	1 210: 80	1 140: 26	1 329: 30	1 331: —	1 145: 30	1 067: —	1 275: 97	1 265: —
12 000	1 629: —	1 566: 40	1 771: 50	1 784: 20	1 549: 10	1 485: —	1 707: 37	1 705: —
14 000	2 106: —	2 066: 68	2 263: 50	2 325: 40	2 018: 50	1 969: —	2 192: 62	2 233: —
16 000	2 631: —	2 654: 96	2 788: 50	2 954: 60	2 536: 50	2 541: —	2 717: 62	2 849: —
18 000	3 226: 20	3 331: 24	3 422: 70	3 671: 80	3 108: 30	3 201: —	3 334: 27	3 553: —
25 000	5 518: 70	6 179: 80	5 715: 20	6 589: —	5 400: 80	6 017: —	5 626: 77	6 457: —
40 000	11 439: 20	13 185: 15	11 695: 70	13 645: 50	11 285: 30	13 002: —	11 580: 27	13 497: —

Länsstyrelsen anför:

Av tabellen framgår, att enligt förslaget utgör skatten i ortsgрупп II vid ett taxerat belopp av 3 000 kronor 40 kronor 70 öre för makar och 146 kronor 30 öre för den ensamstående och vid ett taxerat belopp av 6 000 kronor 419 kronor 98 öre för makar och 569 kronor 80 öre för den ensamstående samt i ortsgрупп V vid ett taxerat belopp av 4 000 kronor 110 kronor för makar och 231 kronor för den ensamstående och vid ett taxerat belopp av 8 000 kronor 693 kronor för makar och 869 kronor för den ensamstående. Vid dessa beräkningar har hänsyn icke tagits till barnbidraget. Därest så sker, vilket förefaller länsstyrelsen naturligt, kommer den ensamstående i inkomstskikten upp till cirka 10 000 kronor under ovan angiven förutsättning att i skattehänseende intaga en förmånligare ställning än äkta makar utan barn. Länsstyrelsen anser detta resultat ur rättvisesynpunkt otillfredsställande och vill i detta sammanhang tillika framhålla, att den ensamstående i regel torde för barnet åtnjuta uppfostringsbidrag, som icke utgör skattepliktig inkomst.

Vidare åberopar länsstyrelsen följande tabell över den statliga skatt som enligt förslaget samt enligt nu gällande bestämmelser drabbar ensamstående som har försörjningsplikt mot barn utan att ha vårdnaden om barnet.

Taxerat belopp	Ortsgrupp II			Ortsgrupp V		
	Uträknad statsskatt		Förslaget innebär höjning + minskn. —	Uträknad statsskatt		Förslaget innebär höjning + minskn. —
	Gällande bestäm- melser	Beredningens förslag		Gällande bestäm- melser	Beredningens förslag	
<i>Ett barn</i>						
3 000	214: 20	153: 56	— 60: 64	179: 77	110: —	— 69: 77
4 000	341: 70	307: 56	— 34: 14	307: 27	264: —	— 43: 27
5 000	486: 20	484: 66	— 1: 54	445: 02	440: —	— 5: 02
6 000	638: 70	693: —	+ 54: 30	597: 52	649: —	+ 51: 48
8 000	960: 70	1 152: 14	+191: 44	912: 77	1 116: 50	+203: 73
10 000	1 329: 30	1 672: —	+342: 70	1 275: 97	1 650: —	+374: 03
12 000	1 771: 50	2 233: —	+461: 50	1 707: 37	2 233: —	+525: 63
14 000	2 263: 50	2 849: —	+585: 50	2 192: 62	2 849: —	+656: 38
<i>Två barn</i>						
3 000	164: 47	153: 56	— 10: 91	118: 57	110: —	— 8: 57
4 000	291: 97	307: 56	+ 15: 59	246: 07	264: —	+ 17: 93
6 000	579: 22	693: —	+113: 78	524: 32	649: —	+124: 68
8 000	891: 47	1 152: 14	+260: 67	829: 32	1 116: 50	+287: 18
10 000	1 252: 27	1 672: —	+419: 43	1 182: 57	1 650: —	+467: 43
12 000	1 678: 87	2 233: —	+554: 13	1 594: 77	2 233: —	+638: 23
14 000	2 161: 12	2 849: —	+687: 88	2 068: 37	2 849: —	+780: 63
<i>Tre barn</i>						
3 000	94: 35	153: 56	+ 59: 21	73: 95	110: —	+ 36: 05
4 000	219: 30	307: 56	+ 88: 26	158: 10	264: —	+105: 90
6 000	492: 30	693: —	+200: 70	419: 10	649: —	+229: 90
8 000	797: 30	1 152: 14	+354: 84	724: 10	1 116: 50	+392: 40
10 000	1 145: 30	1 672: —	+526: 70	1 060: 10	1 650: —	+589: 90
12 000	1 549: 10	2 233: —	+683: 90	1 444: 70	2 233: —	+788: 30
14 000	2 018: 50	2 849: —	+830: 50	1 904: 50	2 849: —	+944: 50
<i>Fyra barn</i>						
3 000	68: 85	153: 56	+ 84: 71	43: 35	110: —	+ 66: 65
4 000	146: 62	307: 56	+160: 94	107: 10	264: —	+156: 90
6 000	405: 37	693: —	+287: 63	321: 30	649: —	+327: 70
8 000	710: 37	1 152: 14	+441: 77	614: 30	1 116: 50	+502: 20
10 000	1 044: 12	1 672: —	+627: 88	932: 30	1 650: —	+717: 70
12 000	1 425: 12	2 233: —	+807: 88	1 297: 70	2 233: —	+935: 30
14 000	1 883: 12	2 849: —	+965: 88	1 733: 50	2 849: —	+1 115: 50

I anslutning till denna tabell anföres:

Av tabellen framgår, att sådan skattskyldig i vissa lägre inkomstlagen kommer att i skattehänseende intaga en oförmånligare ställning enligt förslaget än enligt nuvarande bestämmelser och skattesatser. Vid försörjningsplikt mot två barn utgör skatten vid ett taxerat belopp av 4 000 kronor i ortsgroup II 291 kronor 97 öre enligt gällande bestämmelser och 307 kronor 56 öre enligt förslaget samt i ortsgroup V 246 kronor 07 öre enligt gällande bestämmelser och 264 kronor enligt förslaget. Därest försörjningsplikt fullgöres mot tre barn, blir skatten vid ett taxerat belopp av 4 000 kronor i ortsgroup II 219 kronor 30 öre enligt gällande bestämmelser och 307 kronor 56 öre enligt förslaget samt i ortsgroup V 158 kronor 10 öre enligt gällande bestämmelser och 264 kronor enligt förslaget.

Av tabellen framgår således, att nu berörda skattskyldiga även i de lägre inkomstskikten komma att enligt förslaget drabbas av en skatteskärpning, som blir väsentlig i sådana fall, där försörjningsplikt föreligger mot flera

barn. I detta sammanhang vill länsstyrelsen upplysa, att vid taxeringarna här i länet uppmärksammats, att antalet skattskyldiga, varom nu är fråga, är stort.

Nackdelarna för dessa skattskyldiga framstå än tydligare, då man beaktar, att dessa skattskyldiga såsom ovan framhållits, icke bliva berättigade till någon del av barnbidraget och ej heller vid taxeringen kunna komma i åtnjutande av avdrag för utbetalade uppfostringsbidrag, som ofta uppgå till ett i förhållande till inkomsten betydande belopp.

Sveriges köpmannaförbund samt *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* framhålla, att skattskyldig, som erlade barnuppfostringsbidrag för barn men icke hade vårdnaden om barnet, icke borde avkrävas samma skatt som ensamstående utan dylik försörjningsplikt. De påpeka vidare, att med den avfattning reglerna om avdrag för nedsatt skatteförmåga erhållit sådan skattskyldig icke ens kunde beviljas denna förmån.

*Departements-
chefen.*

De anmärkningar, som riktats mot förslaget att ensamstående med underhållsplikt mot barn icke skulle erhålla någon skattelättnad gentemot andra ensamstående, synas mig bärande. Uppenbarligen föreligga här stora svårigheter att skapa en lösning, som är ur alla synpunkter tillfredsställande. Den penningvärdeförsämring, som ägt rum sedan den sannolikt större delen av alla nu utgående uppfostringsbidrag fastställts, har inneburit en förmån för den betalande parten, vilken kunde göra det överflödigt att nu skydda honom för den försämring som borttagandet av avdragsrätten för honom skulle innebära. Å andra sidan måste hänsyn tagas till de fall där bidragsbeloppen bestämts i det penningvärde som rätt under de senaste åren. För dessas del skulle resultatet av beredningens förslag i de flesta fall verka obilligt. Vid övervägande av alla på frågan inverkan omständigheter har jag funnit det riktiga att på denna punkt tillämpa en mera generös bestämmelse än beredningen föreslagit och förordar att rätten till oducerat avdrag skall tillämpas icke endast för den av föräldrarna, som har den rättsliga vårdnaden om barnet, utan även för den andra i den mån han enligt avtal eller dom bidrager till barnets försörjning.

7. Särskilt avdrag för förvärvsarbetande hustru.

Fastställandet av ett ortsavdrag för äkta makar, vilket med endast 50 procent överstiger ortsavdraget för ensamstående (före reduktion) medför såsom ett i och för sig icke åsyftat resultat, att sambeskattnings skattestegrande effekt skärpes, där båda makarna ha inkomst utöver en viss storlek. Detta har påpekats i en del remissyttranden över statsskatteberedningens förslag. Det har därför befunnits lämpligt att i avvaktan på definitivt förslag från sambeskattningsakkunniga genom en provisorisk anordning motverka denna effekt. Efter erhållet uppdrag ha sambeskattningsakkunniga den 20 februari 1947 inkommit med en promemoria innehållande ett dylikt förslag (*Bihang 4*).

Sambeskattningsakkunnigas provisoriska förslag innebär följande. Gift kvinna, som taxeras för inkomst av rörelse eller eget arbete, erhåller ett av-

drag på 600 kronor vid den statliga beskattningen och åtminstone 300 kronor vid den kommunala beskattningen i den mån inkomsten därtill förslår. Avdrag skall dock endast åtnjutas med $\frac{1}{12}$ av angivna maximibelopp för varje kalendermånad under vilken hustrun, medan hon i äktenskap sammanlevt med mannen, drivit rörelse eller utfört förvärvsarbete.

De sakkunnigas huvudmotivering är att genomförandet av statsskatteberedningens förslag till avvägning mellan ortsavdragen för ensamstående och äkta makar skulle kräva ett avdrag på 700—1 000 kronor för att neutralisera den därigenom åstadkomna förändringen i ortsavdragsrelationen. Man har dock icke ansett sig kunna föreslå ett så högt belopp som sistnämnda siffror ange, då detta skulle kunna tänkas innebära större förmåner än de sakkunniga i ett mera definitivt förslag komme att förorda. Vissa beräkningar framläggas dock i promemorian med utgångspunkt från ett maximiavdrag på 900 kronor vid den statliga beskattningen. I två avseenden innebär förslaget konstruktion avvikelser från det avdrag på högst 200 kronor, som f. n. medges förvärvsarbetande gift kvinna vid den kommunala beskattningen. Avdraget skall medges endast för sådan månad då rörelse drivits eller förvärvsarbete utförts och endast om kvinnan därvid varit gift och sammanlevt med mannen, således ej för månaderna före äktenskapets ingående även om inkomst då förvärvats. De sakkunniga anföra att en differentiering av avdraget kunde vara önskvärd efter såväl arbetsmarknadspolitiska som befolkningspolitiska och familjesociala synpunkter. Avdragets förstahandsfunktion att motverka den skärpta sambeskattningseffekten samt dess karaktär av provisorium talade dock för ett enhetligt fixerat belopp av i huvudsak samma typ som nuvarande 200-kronorsavdrag.

De sakkunniga påpeka vissa brister som måste vidlåda ett dylikt avdrag. Sålunda bli de hustrur missgynnade, vilka utföra förvärvsarbete i mannens rörelse eller jordbruk, så att deras inkomst taxeras hos honom.

Några statistiska undersökningar över förekomsten av hustruinkomster ha de sakkunniga icke hunnit utföra. Sådana undersökningar försvåras även av att hustrur med egen inkomst ofta låta denna inflyta i mannens deklarerade inkomst. Några beräkningar över förslaget statsfinansiella konsekvenser ha därför ej heller utförts.

De sakkunniga påpeka att behovet av åtgärder för att lindra sambeskattningens skatteskärpande verkningar är minst lika stort vid den kommunala som vid den statliga beskattningen. Den lösning, som låge närmast till hands och som även av riksdagen ifrågasatts, vore en höjning av familjeavdraget för hustru till samma höjd som grundavdraget. Återverkningarna på det kommunala skatteunderlaget bli dock sådana, att en dylik lösning ej kan rekommenderas. Ett rent bibehållande av 200-kronorsavdraget samtidigt med att ett avdrag på 600 kronor införes vid den statliga beskattningen skulle å andra sidan vålla taxeringstekniska olägenheter. För att den föreslagna tolftehetsregeln skall kunna lättare tillämpas bör avdraget bli 300 kronor, vilket även ger en viss skattelindring.

Över promemorian ha efter remiss *yttranden* avgivits av kammarrätten, riksräkenskapsverket, överståthållarämbetet (med överlämnande av yttrande från taxeringsintendenten vid ämbetet), länsstyrelserna i Stockholms, Kristianstads, Göteborgs och Bohus, Västmanlands och Västernorrlands län, svenska stadsförbundet, svenska landskommunernas förbund, landsorganisationen, tjänstemännens centralorganisation och taxeringsnämndsordförandenas riksförbund.

Det föreliggande provisoriska förslagets huvudgrunder ha tillstyrkts i de flesta remissyttrandena. Helt avstyrkande är endast *kammarrätten*, som anser att man utan olägenhet kan avvakta ett mera i detalj utarbetat förslag till nästa års riksdag. Kammarrätten framhåller att källskattetabellerna i varje fall icke lämplige kunna utarbetas under hänsynstagande till de nu föreslagna särskilda sambeskattningsavdragen och att något riksdagens beslut — såsom i promemorian förutsatts — icke behöver föreligga före upprättandet av de källskattetabeller, som skola tillämpas under 1948. Kammarrätten understryker i och för sig behovet av en lättnad i den skattebörd som åvilar äkta makar. Detta behov anses dock icke föreligga endast för den speciella grupp där hustrun har egen inkomst; även den merbelastning som ett antagande av skatteberedningens förslag generellt skulle medföra i högre inkomstklasser borde lättas. Det föreslagna provisoriet är enligt kammarrättens mening en lösning som föga passar in i det nuvarande skattesystemet, saknar fasta principer, är behäftat med påtagliga brister samt otillfredsställande till sina verkningar. I övrigt anför kammarrätten bl. a.:

Besvarandet av spørsmålet, huruvida en viss grupp skattskyldiga bör genom ett särskilt avdrag vid beskattningen beredas en gynnsammare ställning än för närvarande, blir enligt kammarrättens mening beroende av huruvida frågan om den föreslagna avdragsrätten skall bedömas ur allmänna skatterättsliga synpunkter eller om andra omständigheter såsom till exempel förhållandena på arbetsmarknaden jämväl böra beaktas. Det synes kammarrätten, att av principiella skäl skattelagstiftningen icke skall anpassas efter beskattningen ovidkommande synpunkter, och får kammarrätten till stöd för denna sin ståndpunkt erinra därom, att riksdagen intagit en mycket restriktiv inställning till frågan om beredande av skatteförmåner åt viss grupp skattskyldiga.

För den händelse i allt fall kammarrättens nu berörda synpunkt icke tillmätas avgörande betydelse, får kammarrätten ytterligare anföra följande.

Rätten till avdrag från hustrus arbetsinkomst har tillskapats och under växlande former fortlevat i lagstiftningen under den tid, då familjeavdraget för hustru väsentligen understigit grundavdraget för familjeförsörjare. Sedan familjeavdraget för hustru genom 1938 års ändringar i statsskatteförordningen höjts till belopp motsvarande grundavdraget, har därmed en mycket väsentlig förutsättning för hustruns särskilda avdrag från arbetsinkomst bortfallit. Kostnaderna för avlöning av biträde i förvärvsarbetande hustrus hem liksom utgifter för utlämnande av barn till vård utom hemmet och dylikt kunna väl vara en nödvändig förutsättning för gift kvinnas förvärvsarbete utom hemmet. Ur denna synpunkt kunna dylika utgifter i viss mån vara att likställa med omkostnader för inkomstens förvärvande. Men om förvärvsarbetande hustru icke åsamkats några direkta merkostnader för biträde i hemmet och dylikt, torde icke förefinnas någon verklig anledning att ur be-

skattningssynpunkt beräkna hennes levnadskostnader högre än för förvärvsarbetande ogift kvinna, snarare lägre. Ett införande av särskilt avdrag för gift kvinna skulle därjämte såsom de sakkunniga med rätta framhållit ytterligare skärpa den orättvisa, som redan vid avdragets tillkomst påpekats och som föreligger i det avseende, att dylikt avdrag icke kan komma sådan hustru till godo, vilken biträder mannen i hans verksamhet, denna må utgöras av jordbruksdrift, tjänst, rörelse, yrke eller vad eljest må förekomma. De sakkunniga hava själva påvisat andra brister, som i olika avseenden vidlåda det nuvarande 200-kronorsavdraget. Den kritik, de därvid själva riktat mot ifrågavarande avdragsrätt, är lika hård som träffande. Icke förty hava de sakkunniga vid utformande av sitt förslag till provisoriska bestämmelser ansett övervägande skäl tala för sitt beträdande av denna avdragslinje.

Kammarrätten håller väl i likhet med de sakkunniga för sannolikt, att ett medgivande av generösare avdragsregler för förvärvsarbetande hustru skulle — för såvitt skattelättnaden icke framstår som alltför ringa — komma att stimulera intresset för tagande av förvärvsarbete. Den skattelindring, som genom införande av det förordade avdraget ställes i utsikt för gift kvinna, förefaller emellertid knappast vara så betydande, att den kan antagas komma att utgöra någon verklig lockelse för henne till yrkesarbete. Den i promemorian angivna siffermässiga skatteminskningen avser nämligen väl att märka icke hustru ensam utan båda makarna. Men även om en viss, om ock ringa skattelättnad skulle verka uppmuntrande på intresset för yrkesarbete, kan dock ifrågasättas, huruvida med nuvarande brist på hemhjälp någon större anslutning kan vara att förvänta åtminstone från mödrar, som hava att taga vård om sina minderåriga barn. Det kan för övrigt starkt sättas i fråga, om det ur familjesociala synpunkter kan vara önskvärt att genom skattelättnader locka mödrar med minderåriga barn ut i arbetsmarknaden. Införande av en dylik avdragsrätt synes därjämte komma att få ojämn, rent av slumpartade verkningar samt leda till, att makars totala statliga inkomstskatt åtminstone i åtskilliga fall blir lägre än den skatt, de skolat utgöra, därest de beskattats som ensamstående.

Stor tveksamhet uttalas av *länsstyrelsen i Kristianstads län*, som framhåller att sambeskattningsproblemet bort slutligt regleras innan statsmakterna tagit ställning till frågan om det nya skattesystemet i övrigt. Ett utbrytande av en del av de med sambeskattning förenade problemen och införande av en provisorisk lagstiftning medförde stora olägenheter och borde principiellt ske endast, därest visshet förelåge, att därigenom icke föregrepes blivande slutlig lagstiftning i ämnet. I förevarande promemoria hade länsstyrelsen icke funnit tydliga belägg för att provisoriet komme att ingå som ett led i de sakkunnigas slutliga förslag. Vid sådant förhållande vore det tveksamt om provisorisk lagstiftning borde införas. — Bestämmelserna om provisoriska avdragsregler borde icke inrymmas som tillägg till eller ändring av vissa paragrafer i gällande skattelagstiftning utan upptagas i särskild författning, varigenom även bestämmelsernas karaktär av provisorisk lagstiftning ytterligare markerades. Det kunde erinras om att kommunalskatteberedningen ansett det i princip oriktigt att utvälja en viss kategori skattskyldiga, t. ex. gifta kvinnor, för att inom denna söka åstadkomma jämlikhet i beskattningen. Vidare kunde framhållas den orättvisa som uppstode därigenom att jordbrukares och rörelseidkares hustrur icke åtnjöte avdrag för sitt deltagande i mannens arbete. Länsstyrelsen anför slutligen:

Såsom ovan framhållits kan de sakkunnigas förslag enligt länsstyrelsens uppfattning icke i alla fall anses erbjuda en tillfredsställande lösning av föreliggande problem. Med hänsyn till nödvändigheten av att vid ett antagande av den föreslagna nya statsskatteförordningen skapa ett komplement i syfte att mildra sambeskattningsens skatteskräpande verkningar och då fråga är om ett provisorium, som förutsättes komma att inom kort avlösas av en mera rationell ordning, vill länsstyrelsen emellertid tillstyrka de sakkunnigas förslag till ändrade bestämmelser angående avdragsrätt för gift kvinna.

Även i flera andra yttranden understrykes, att tillstyrkandet ges endast med tanke på att det gäller ett provisorium. *Riksräkenskapsverket* understryker, att förslaget icke löste sambeskattningsfrågan för de hustrur, som icke taxerades för egen inkomst, emedan deras arbete bestode i medverkan i mannens rörelse, men anser att förslaget i sin måttfulla utformning t. v. kunde godtagas. Ämbetsverket framhåller också att underlag ännu saknades för sambeskattningsproblemets allsidiga bedömande. Till frågans belysning bidrager verket genom överlämnande av en statistisk undersökning av antalet samtaxerade med en sammanlagd inkomst överstigande 10 000 kronor vid 1945 års taxering (*Bihang 5*). Av denna undersökning framgår bl. a. att antalet samtaxeringar nämnda år uppgick till 25 027 eller 28 procent av det totala antalet taxeringsfall där det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet överskred 10 000 kronor, nämligen 89 990 fall. I Stockholms stad uppgingo samtaxeringarna inom de studerade inkomstskikten till 36 procent, i Stockholms län till 33 procent, i städerna (inom övriga län) till 26 procent och på landsbygden i övriga län till 17 procent. De lägsta landsbygds-siffrorna — 11 och 13 procent — erhöles från Kalmar och Malmöhus län, under det att de tre nordligaste länen visade omkring 25 procent. Av männen hade 17 322 en egen inkomst överstigande 10 000 kronor och bland dessas hustrur var inkomsten under 1 000 kronor i 36 procent av fallen, 1 000—2 000 kronor i 16 procent, 2 000—4 000 kronor i 19 procent och över 4 000 kronor i 29 procent av fallen. Där mannen haft lägre inkomst än 10 000 kronor är det en större andel av kvinnorna som haft högre inkomstbelopp, men detta är en rent teknisk följd av urvalsmetoden. Enligt nuvarande beskattningsregler skulle praktiskt taget samma skattebelopp — 117 milj. kronor — erhållas vare sig samtaxering eller särtaxering tillämpades, eftersom samtaxering ger skattelindring i de många fall då endera av makarnas inkomst är låg, såsom närmare redovisas i *bihang 5 tab. B*. Hur resultatet skulle bli vid tillämpning av det nya förslaget finnes icke uträknat.

*Taxeringsnämndsordföranden*s riksförbund anför, att sambeskattning enligt förbundets uppfattning vore det principiellt riktiga, enär skatteförmågan rättvisast mättes genom familjens samlade inkomst. Dock borde därvid sådana utgifter få avdragas, som kunde anses ha varit nödvändiga för inkomstens förvärvande, exempelvis i nu ifrågakvarande fall arbetshjälp i hemmet. Förbundet anför vidare:

Principiellt sett skulle förbundet därför vara närmast böjt för att avstyrka det framlagda förslaget, men då andra och främst arbetsmarknadspolitiska skäl kunna tala för att en viss uppmjukning av sambeskattningen sker, vill

förbundet icke motsätta sig, att en provisorisk lättnad ges i den form, som av de sakkunniga föreslagits. Det får dock endast avse ett kortvarigt provisorium, enär en lösning på längre sikt torde få sökas efter andra linjer.

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker förslaget beträffande statsbeskattningen, dock under framhållande av orättvisan mot hustru, som medverkade i mannens rörelse eller jordbruk. Beträffande den föreslagna höjningen av 200-kronorsavdraget vid kommunal taxering anför länsstyrelsen:

Beträffande den kommunala taxeringen ha de sakkunniga övervägt att redan nu föreslå en förhöjning av familjeavdraget för hustru. Kunde detta ske, skulle nämligen en önskvärd generell uppmjukning av sambeskattningsreglerna uppnås utan missgynnande av förvärvsarbetande hustru, som deltagar i makens jordbruk eller rörelse. De sakkunniga ha emellertid icke ansett sig kunna förorda denna lösning med hänsyn till befarade verkningar därav å det kommunala skatteunderlaget. I stället föreslås en förhöjning av det nuvarande särskilda avdraget för gift kvinna från 200 till 300 kronor. Enligt länsstyrelsens uppfattning kan till stöd därför främst åberopas taxeringstekniska skäl. Däremot torde knappast kunna förväntas att denna obetydliga utvidgning skulle vara av väsentlig betydelse ur skattelättnadssynpunkt. Det synes därför kunna ifrågasättas om tillräckliga skäl föreligga att provisoriskt höja det s. k. särskilda avdraget för gift kvinna. Under alla förhållanden bör enligt länsstyrelsens mening ytterligare prövas huruvida icke familjeavdraget för hustru provisoriskt kan höjas vid den kommunala taxeringen.

Länsstyrelsen i Västerbottens län påvisar, att även efter genomförande av statsskatteberedningens förslag sambeskattningen i vissa fall medförde skattelindring. Om hustruns inkomst understeg skillnaden mellan ortsavdrag för äkta makar och ortsavdraget för mannen, om han taxerades som ensamstående, skulle fortfarande skattelindring erhållas genom samtaxering. I vissa fall skulle inkomstillskott ovanför nu antydda gräns ej heiler föranleda någon skatteskärpning. Länsstyrelsen framför därför, såsom framgår av följande citat, ett särskilt förslag.

Den här skisserade gränslinjen företer betydliga variationer för olika inkomstlägen men har ett nära överensstämmande utseende för skilda ortsgrupper och utvisar, att sambeskattnings skatteskarpande verkningar inträda först när tilläggsinkomsten är minst 910 kronor i ortsgrupp I. Denna gräns företer sedan genom olika ortsgrupper en jämn stigning upp till 1 010 kronor för ortsgrupp V. Bilagda tabell kan tjäna till belysning av vad sålunda anförts.

I underdånigt utlåtande över 1945 års statsskatteberednings betänkande med förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen samt angående kvarlåtenskapsskatt m. m. har länsstyrelsen förordat, att ortsavdragen för gift skattskyldig, som levt tillsammans med sin hustru bestämmas till i ortsgrupp I 2 600 kronor, i ortsgrupp II 2 700 kronor, i ortsgrupp III 2 800 kronor, i ortsgrupp IV 2 900 kronor och i ortsgrupp V 3 000 kronor. Med tillämpning av sålunda föreslagna belopp blir förenämnda minimigräns 1 010 kronor för alla ortsgrupper. Länsstyrelsen kan därför ej finna skäl föreligga att genom införande av särskilt avdrag giva ytterligare skattelindring åt gifta kvinnor i den mån deras inkomster icke överstiga 1 000 kronor. Förenämnda avdrag å 600 kronor och 300 kronor böra därför få tillgodonjutas allenast för inkomst utöver 1 000 kronor i den mån inkomsten förslår därtill.

Ur arbetsmarknadspolitisk synpunkt synes det dessutom vara betydelsefullt, att avdragsreglerna erhålla en sådan utformning, att rätten till avdrag inträder först i den mån kvinnans arbete kan antagas vara av nämnvärd betydelse. Det kan knappast vara psykologiskt välbetänkt att låta avdragsreglerna gynna mer eller mindre sporadiskt återkommande ströinkomster upp till ett sammanlagt belopp av 600 kronor, medan den särskilda stimulans i beskattningshänseende, som säkerligen behöves för att locka de gifta kvinnorna att antaga mera välavlönade heltids- eller halvtidstjänster, saknas.

Skattelindring genom samtaxering.

Taxerad inkomst		Statlig skatt enl. statsskatteberedningens förslag (uttagning 110 %) vid		Skattelindring på grund av samtaxering	Taxerad inkomst		Statlig skatt enl. statsskatteberedningens förslag (uttagning 110 %) vid		Skattelindring på grund av samtaxering
man	hustru	sär-taxering	sam-taxering		man	hustru	sär-taxering	sam-taxering	
K r o n o r					K r o n o r				
Ortsgrupp I					Ortsgrupp V				
1 000	800	—	—	—	1 000	800	—	—	—
2 000	800	44	33	11	2 000	800	—	—	—
3 000	900	168	158	10	3 000	900	110	99	11
4 000	1 000	321	297	24	4 000	1 000	264	231	33
5 000	1 200	499	471	28	5 000	1 200	440	394	46
6 000	1 400	707	675	32	6 000	1 400	649	587	62
8 000	2 200	1 228	1 206	22	8 000	2 200	1 139	1 107	32
10 000	3 000	1 847	1 837	10	10 000	3 000	1 760	1 705	55
12 000	2 900	2 387	2 356	31	12 000	2 900	2 332	2 207	125
14 000	2 900	3 003	2 990	13	14 000	2 900	2 948	2 818	130
16 000	2 800	3 692	3 672	20	16 000	2 800	3 641	3 483	158
20 000	2 800	5 276	5 269	7	20 000	2 800	5 225	5 058	167
24 000	2 800	7 036	7 029	7	24 000	2 800	6 985	6 809	176

Tjänstemännens centralorganisation anser det angeläget, att man vid den fortsatta utredningen ingående prövade, om icke möjlighet funnes att helt upphäva sambeskattningen för äkta makar. Organisationen betraktar förslaget som synnerligen otillfredsställande och skulle bl. a. ha önskat högre belopp, men godtar det dock som ett provisorium i avvaktan på en definitiv lösning efter andra linjer.

Utan allvarligare erinringar ha förslagets huvudgrunder lämnats av *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, *svenska stadsförbundet* och *svenska landskommunernas förbund*. Detsamma gäller återstående remissyttranden i vilka dock längre gående yrkanden framställts.

Länsstyrelsen i Västmanlands län understryker angelägenheten av att de mest markerade olägenheterna och orättvisorna med förvärvsarbetande hustrus sambeskattning undanröjdes. Länsstyrelsen ifrågasätter om icke avdragen borde höjas. Vid kommunaltaxering borde avdragsbeloppet bli 360 kronor för gift kvinna utan barn och 600 kronor om hemmavarande barn funnes. Vid statlig taxering borde motsvarande belopp vara 600 resp. 900 kronor. Länsstyrelsen uttalar vidare att de provisoriska bestämmelserna borde tillämpas redan vid 1948 års taxering, så att en välbehövlig lättnad i de för-

värvsarbetande gifta kvinnornas skattebörda kunde vinnas utan onödig tidsspillan.

Även *taxeringsintendenten hos överståthållarämbetet* föreslår, att provisoriet tillämpades redan vid 1948 års taxering, alltså på de nu förvärvade inkomsterna. Särskilt med hänsyn till vad de sakkunniga själva anfört angående generösare avdragsreglers inverkan på arbetsmarknadsproblemen syntes invändningarna mot denna tanke icke övertygande. I taxeringsintendentens yttrande instämmer *överståthållarämbetet*.

Landsorganisationen påvisar de omkostnader och olägenheter, som förvärsarbetet medförde för den gifta kvinnan. Organisationen framhåller, att själva tillskapandet av generösare beskattningsregler skulle utgöra en psykologiskt verkande faktor, som kunde bidra till upphävande av den irritation, som kunnat förmäras bland förvärsarbetande gifta kvinnor. Med tanke på arbetsmarknadsförhållandenas utveckling bleve en ökad kvinnlig yrkesverksamhet av största vikt för bevarandet av progressiviteten i samhällsutvecklingen. Såväl de arbetsmarknadspolitiska som rättvisesynpunkterna talade för att sambeskattningsverkningar borde upphävas. Landsorganisationen anför vidare:

Olika risker är emellertid förknippade med en sådan lösning att sambeskattningsverkningar upphäves genom en strikt genomförd särbeskattnings. Inkomsttagare med förmögenhet skulle kunna bli benägna att överflytta kapital till endera maken i sådan proportion som i beskattningshänseende vore mest förmånlig för inkomsttagarna. Vissa rörelseidkare skulle kunna fördela inkomsterna på ett liknande sätt och härigenom komma undan en skattebelastning som motsvarade det verkliga inkomsläget. Dessa skäl är för landsorganisationen tillräckligt avgörande för att tillstyrka de sambeskattningsakkunnigas förslag om ett generellt avdrag vid beskattningen av förvärsarbetande gift kvinna. Ett dylikt avdrag synes utgöra den rättvisaste grunden, efter vilken sambeskattningsverkningar skall kunna upphävas. Dessutom undviker man att de höga och de mycket höga inkomsterna avsevärt mera gynnas än de lägre och medelstora inkomsterna, vilket skulle ske vid en strikt genomförd särbeskattnings.

Beträffande avdragsbeloppets storlek synes det landsorganisationen av förut anförda arbetsmarknadspolitiska skäl vara framsynt, om beloppet redan vid nu ifrågasatta provisoriska ändring sattes så högt att sambeskattningsverkningar så långt möjligt upphävdes för lägre och medelstora gemensamma inkomster. Landsorganisationen kan icke dela de sakkunnigas uppfattning att ett avdrag om 600 kronor vid statlig taxering och 300 vid kommunal taxering kan anses skäligt utan vill föreslå att avdraget fixeras vid 900 kronor respektive 600 kronor. Ett avdrag om 900 kronor skulle innebära att sådana inkomstrelationer som 3 000 à 4 000 för man resp. 1 500 à 2 000 för hustru skulle erhålla lägre skatt än vid särbeskattnings medan ett avdrag om 600 kronor för mindre inkomsttagare skulle medföra en viss fortsatt sambeskattnings. Då det stora flertalet sambeskattade återfinnes bland de lägre inkomstgrupperna och då det arbetsmarknadspolitiskt sett skulle ha störst betydelse om yrkesverksamheten för gift kvinna bevarades eller förstärktes inom dessa inkomstklasser är detta ytterligare skäl för att avdraget fixeras vid det högre beloppet. Landsorganisationen finner samma skäl som förut anförts böra vara avgörande även för fastställande av avdragets storlek vid den kommunala beskattningen. Då kommunalskatten är mest tyngande för

de mindre inkomsttagarna bör avdraget fixeras även med hänsyn härtill. Landsorganisationen vill därför föreslå att avdraget höjes från nuvarande 200 kronor till 600 kronor. Farhågorna för att denna skattelindring skulle medföra nämnvärda vådor för det kommunala skatteunderlaget är säkerligen överdrivna. Detta skulle möjligtvis vara fallet i mycket små jordbrukskommuner, men där är antalet sambeskattningsfall som regel så få att lindringen ej synes kunna få några egentliga konsekvenser.

Ordföranden i taxeringsnämndsordförandenas riksförbund anför i särskilt yttrande att avdragen borde utmätas med 600 kronor, lika vid statlig och kommunal beskattning, i varje fall vid ett kortvarigt provisorium. Ett sådant borde vara så enkelt och schablonmässigt som möjligt, vilket gäve friare händer vid den definitiva utformningen. Visserligen kunde man f. n. inte med någon säkerhet bedöma återverkningarna på kommunernas skatteunderlag. Teoretiskt syntes det emellertid kunna antagas, att en höjning av avdraget till 600 kronor näppeligen kunde tänkas medföra några vådor. *Ordföranden* fortsätter:

De kommunala ortsavdragen ha icke höjts och äro alltså reellt nu avsevärt mycket lägre än då penningvärdet var högre. Kommunerna ha med andra ord ett större skatteunderlag än de rättvisligen borde ha, om reglerna antagas från början ha varit skäligen och riktiga. Vidare torde i flertalet av de mest känsliga kommunerna de gifta kvinnornas kommunalskatt spela en förhållandevis underordnad roll. Detta gör att man av hänsyn till skatteunderlaget knappast bör känna sig hindrad att medge ett avdrag, som för den enskilda praktiskt dock skulle ha något att betyda, vilket höjningen med 100 kronor icke har.

Vid sidan av huvudfrågan om införandet av den föreslagna avdragsrätten och om beloppens storlek ha en del av remissinstanserna uttalat sig beträffande frågan om behandlingen av sådana fall, där hustruns förvärvsarbete endast omfattar en del av taxeringsåret eller där makarna ingått äktenskap under årets första hälft (varvid samtaxering sker för hela året) och kvinnan dessförinnan haft inkomst av förvärvsarbete. Sambeskattningssakkunniga ha som förut nämnts föreslagit att rätten till avdrag skulle begränsas till en tolfedel av angivna maximibelopp för varje månad under vilken kvinnan varit gift och sammanbott med maken samt utfört förvärvsarbete eller drivit rörelse. Emot detta framföres invändningar i åtskilliga remissyttranden.

Kammarrätten anser att — om förslaget överhuvud taget skall genomföras — ändring på dessa punkter borde göras. Den föreslagna anordningen syntes enligt ämbetsverkets mening föga överensstämma med avdragets angivna syfte att i förhållande till ensamstående skattskyldig utjämna förvärvsarbete hustrus skattebörd. Den förefölle även motverka syftet att genom generösa avdragsregler stimulera utbudet av kvinnlig arbetskraft. En reduktion av avdraget i anledning av att hustruns inkomst erhållits under endast en viss del av taxeringsåret torde i åtskilliga fall få ringa effekt i taxeringshänseende men vara ägnad att skapa missnöje och irritation. Vidare anför *kammarrätten* på denna punkt:

Om till exempel en gift kvinna under ett helt år haft halvtidstjänstgöring, skall fullt avdrag tillkomma henne. Om däremot en hennes arbetskamrat arbetat allenast under ett halvår men med heltidstjänstgöring, kommer en sådan hustru, som under ett beskattningsår måhända åtnjutit större arbetsinkomst än sin arbetskamrat och som kanske i motsats till denna nödgats anlita hemhjälp, att erhålla endast hälften så stort avdrag. För det fall att rörelse drivits av hustru, skall helt avdrag tillgodokomma henne utan vidare prövning, även om hon till exempel till följd av mannens anställning i rörelsen endast tidvis eller kanske icke alls utfört något arbete i rörelsen under ett visst beskattningsår. Reduktion av avdraget beträffande rörelseidkande hustru skall nämligen såsom föreslagits ske endast för det fall, att rörelse allenast drivits under en del av beskattningsåret. Endast i sistnämnda fall är sådan hustru i avdragshänseende likställd med tjänsteställd hustru. Bedömandet av fråga, huruvida avdrag bör reduceras eller ej, kan understundom möta vissa svårigheter. Detta gäller särskilt för det fall, att uppbyren ersättning icke avser bestämd tidsperiod utan utgör vederlag för en viss arbetsprestation såsom arvoden för styrelse- och revisorsuppdrag. Såsom exempel kan även anföras det fall, att hustru utför hemarbete för vissa industrier inom t. ex. textil- och beklädnadsbranschen, i vilket fall inkomsten som regel torde beskattas som inkomst av tjänst (ackordsarbete). Därest här ifrågavarande avdragsrätt införes, bör avdrag sålunda, om det skall få någon effekt i skatteutjämnande syfte och tillika i angivet syfte verka stimulerande på gifta kvinnors intresse för yrkesarbete, medgivas med ett fixt belopp utan begränsning med avseende å den tid, varunder förvärvsarbete utförts eller rörelse bedrivits samt av skäl, de sakkunniga anført vid statsbeskattningen sättas till högst 600 kronor. I överensstämmelse härmed bör hustru, som ingått äktenskap under sådan tid av beskattningsåret, att hon skall taxeras såsom gift, erhålla oducerat avdrag, oberoende av om arbetsinkomsten intjänats endast före eller endast efter giftermålet eller under hela beskattningsåret.

Ej heller *länsstyrelsen i Västerbottens län* kan biträda förslaget att avdragen skola proportioneras i förhållande till det antal månader, under vilka inkomsten förvärvats. Motiveringen är av liknande art som kammarrättens. Därjämte omnämnes det till synes onödiga merarbete, som skulle bli följden vid taxeringen. Vidare anför länsstyrelsen beträffande avdragsrätten vid nyin-gånget äktenskap:

Den föreslagna begränsningen av avdragen till att avse allenast sådan tid, under vilken hustrun i äktenskap sammanlevt med mannen, är enligt länsstyrelsens mening icke tillräckligt motiverad. Det är ju dock här fråga om att söka begränsa sambeskattningens skatteskarpande verkningar. Då sambeskattningen omfattar hustruns samtliga inkomster, torde nämnda begränsning av dess verkningar böra avse all inkomst som sambeskattas, oavsett om denna förvärvats före eller under äktenskapet.

Samma ståndpunkt intages av *riksräkenskapsverket*.

Överståthållarämbetet anser det visserligen vara riktigt att låta avdragen utgå i förhållande till antalet månader, under vilka förvärvsarbete utförts, men anför vidare:

Däremot synes den föreslagna begränsningen av avdragsrätten till att avse endast inkomst, som förvärvats av hustrun, medan hon i äktenskap sammanlevde med mannen, knappast vara tillfredsställande. Skall på grund av bestämelsen i 65 § kommunalskattelagen sambeskattning av äkta makar ske,

oaktat de endast en del av beskattningsåret sammanlevt i äktenskap, synes det skäligt att avdragsrätten skall gälla även den del av hustruns inkomst, som förvärvats under den tid makarna icke sammanlevde. Detta synes så mycket mer motiverat som de omständigheter, vilka i princip kunna åberopas till stöd för en sambeskattnig av äkta makar — minskade levnads-kostnader och därmed ökad skattekraft på grund av det gemensamma hus-hållet — under berörda tid icke alls varit förhanden.

Enbart mot bestämmelsen om avdragsrätt i proportion till antalet månader med förvärvsarbete uttala sig *länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus* samt *Kristianstads län*. Den senare anför:

Det är självfallet att vissa olägenheter äro förenade med till beloppet fixerade avdragsbelopp. Då de sakkunniga föreslå en regel med avdrag med $\frac{1}{12}$ för varje kalendermånad, blir icke heller denna anordning — som även de sakkunniga framhålla — helt teoretiskt hållbar, i det att avdrag kommer att medgivas från inkomst under kalendermånad, då förvärvsarbete utförts under kort tid. Avdrag bör självfallet utgå även för tid, då semester eller motsvarande ledighet åtnjutes. En dylik anordning med månadsbelopp förutsätter att i deklarationerna och löneuppgifterna lämnas uppgift om de kalendermånader, under vilka förvärvsarbete utförts. Åtskilligt brister i detta avseende. För taxeringsmyndigheterna blir kontrollen av dessa uppgifter ett synnerligen tidsödande arbete. Då här är fråga om ett provisorium, synes skäl tala för att som hittills fastställt avdrag beviljas upp till förvärvad inkomst.

Positivt för tolftedelsregelns införande uttala sig däremot *landsorganisationen*, *tjänstemännens centralorganisation* och *taxeringsnämndsordförandenas riksförbund*. Övriga remissinstanser ha icke uttalat sig på denna punkt.

Departementschefen.

Motiven för införandet av ett särskilt avdrag för förvärvsarbetande hustru äro dels att förvärvsarbetet måste förutsättas åsamka den gifta kvinnan och hennes familj åtskilliga merkostnader, dels att samhället behöver utnyttja den kvinnliga arbetskraften på arbetsmarknaden och vill uppmuntra därtill genom att göra beskattningen på det kvinnliga förvärvsarbetet mindre betungande. Om hustrun arbetar i hemmet tillföres familjen en naturainkomst, som icke taxeras eller beskattas. Om hon har förvärvsarbete bortfaller helt eller delvis denna naturainkomst och ersättes med en penninginkomst som beskattas. I och för sig är denna skillnad i beskattning rimlig ur den synpunkten att en kontantinkomst måste anses representera en större skatteförmåga än en naturainkomst av den typ som erhålles genom hustruns arbete i hemmet. Man måste emellertid av rena jämlikhetsskäl eftersträva att beskattningen inte träffar större del av den genom förvärvsarbetet erhållna inkomsten än som kan anses utgöra en verklig nettointkomst. Vid hustruns förvärvsarbete utanför hemmet uppstår ej endast ett bortfall av en del av det värde som hennes hemarbete representerar utan också en ökning av levnadskostnaderna, vilken måste betraktas som omkostnad för inkomstens förvärvande. Full hänsyn kan i allmänhet icke tagas till dessa kostnader vid taxeringen.

Det har därför syns rimligt att införa en ökad avdragsrätt för förvärvsarbete gift kvinna. Behovet härav har blivit större än tidigare genom den avvägning mellan ortsavdrag för ensamstående och äkta makar, som nu föreslås införd vid den statliga beskattningen, eftersom den del av det nya ortsavdraget, som kan anses motsvara det tidigare hustruavdraget, vid genomförande av detta förslag skulle komma att minskas. Sambeskattnings-sakkunniga konstatera, att full kompensation för denna förskjutning i avdragsrelationen i allmänhet skulle kräva ett särskilt ytterligare avdrag på 700—1 000 kronor.

Det förslag som sambeskattnings-sakkunniga framlagt om införande av ett avdrag på högst 600 kronor för förvärvsarbete hustru är närmast tänkt som en direkt kompensation för nyssnämnda förskjutning i ortsavdragsrelationen. I sådana fall där mannen har en icke alltför låg inkomst men där hustruns inkomst är så låg att den faller inom gränserna för den ökning av ortsavdraget, som mannen erhåller då han gifter sig, uppstår givetvis en skattelindring genom sambeskattningen även efter genomförande av skatteberedningens förslag. Denna verkan skulle i dessa fall ytterligare ökas vid genomförande av de sakkunnigas förslag. Länsstyrelsen i Västerbottens län har med tanke härför föreslagit att avdraget skulle få åtnjutas först i den mån hustruns inkomst *utöver 1 000 kronor* därtill försloge. Detta förslag kan jag icke biträda, då även de kvinnor som förvärva lägre inkomst än 1 000 kronor otvivelaktigt måste anses ha omkostnader för sitt förvärvsarbete, vilka sakna motsvarighet för de helt hemarbetande. I viss grad bli dock de av länsstyrelsen anförda synpunkterna beaktade genom det från de sakkunnigas avvikande förslag, som i denna proposition framföres.

Jag har sålunda funnit skäligt att föreslå införande av en bestämmelse av följande innehåll. Gift kvinna, som sammanlever med sin man, erhåller vid taxering till statlig inkomstskatt ett särskilt avdrag uppgående till 50 procent av hennes inkomst av rörelse eller eget arbete, dock högst 1 000 kronor.

Uttryckt i motsvarande form innebär de sakkunnigas förslag att avdraget uppgår till 100 procent av hustruns inkomst, dock högst 600 kronor. Det synes emellertid icke helt konsekvent att låta ett avdrag, som avser att — på ett visserligen summariskt sätt — innebära hänsynstagande till omkostnader för inkomstens förvärvande, uppgå till inkomstens hela belopp, såsom vid antagande av de sakkunnigas förslag skulle ske vid hustruinkomster under 600 kronor. Det är dessutom önskvärt att låta den förmån, som avdraget skulle innebära, utgå även vid hustruinkomster utöver de allra minsta beloppen. Om man vill stimulera de gifta kvinnorna att trots därmed förknippade besvär söka sig ut på arbetsmarknaden förefaller det knappast ändamålsenligt att låta ifrågavarande förmån praktiskt taget upphöra för inkomstillskott, som hon förvärvar utöver de till skattefrihet föreslagna 600 kronorna. För inkomster utöver detta belopp uppstår endast den skattelindring som beror på att progressivitetens skatteskräpande verkan blir mindre tack vare 600-kronorsavdraget. Förslaget i denna proposition innebär att en skattelindring medges på inkomster, som hustrun förvärvar upp till 2 000 kronor. (I

Danmark har nyligen antagits en bestämmelse, som på samma sätt som här föreslås medger avdrag med 50 procent på hustruns inkomst, dock högst upp till 2 000 kronor, alltså intill 4 000 kronors inkomst.)

Sambeskattningssakkunniga ha, enligt vad jag under hand erfarit, diskuterat en liknande metod vid utarbetandet av sitt definitiva förslag, dock utan att fatta ståndpunkt till densamma. Då det, såsom de sakkunniga själva framhålla, med hänsyn till de invändningar, som kunna riktas mot ett mera schablonmässigt förslag av den innebörd som de sakkunniga föreslagit, är tydligt att det icke skulle kunna läggas till grund för mera permanenta bestämmelser, har det synts riktigast att redan från början tillämpa en metod som åtminstone kan tänkas likna ett senare definitivt förslag. Jag vill dock understryka, att vad som nu genomföres under alla omständigheter endast är ett provisorium, som icke får verka prejudicerande på sambeskattningsfrågans definitiva avgörande.

Genom denna metod minskas behovet av regeln, att avdraget endast skulle få åtnjutas med en tolftedel av maximibeloppet för varje månad under vilken förvärvsarbetet utförts. Denna bestämmelse, mot vilken flera remissinstanser framfört invändningar, har alltså icke upptagits i förevarande förslag. Ej heller har jag funnit nödigt att föreslå reduktion av avdraget för den tid av taxeringsåret, som föregått ett nyingånget äktenskap. Då sambeskattningen gäller även den inkomst som förvärvats under denna tid före äktenskapet, bör även avdragsrätten gälla för samma tid. Under dessa omständigheter bortfaller även behovet av att sätta avdraget till ett belopp som är jämnt delbart med tolv och det har då synts lämpligt att höja maximigränsen till 1 000 kronor.

Mot den av mig föreslagna regeln om avdrag med 50 procent av inkomsten kan måhända invändas, att den i jämförelse med de sakkunnigas förslag verkar oförmånligt för de minsta inkomsttagarna till förmån för personer med något större inkomster. Detta vore emellertid att missförstå innebörden i och meningen med ett särskilt sambeskattningsavdrag. Den med hänsyn till rättvis- och bärkraftssynpunkter lämpliga skatteavvägningen skall åstadkommas genom ortsavdragen och den skiktskala för skattesatserna, vilken tillämpas på de beskattningsbara inkomsterna. Sambeskattningsavdragets uppgift är att justera den taxerade inkomsten till en i förhållande till familjens verkliga nettoinkomst riktigare siffra. Man kan exempelvis jämföra två familjer med vardera sammanlagt 6 000 kronors taxerad inkomst. Ifall denna i det ena fallet är sammansatt av 5 400 + 600 kronors inkomst av mannens resp. hustruns arbete, i det andra fallet av 4 000 + 2 000 kronors inkomst, torde man kunna räkna med att den verkliga nettoinkomstnivån och därmed bärkraften är lägre i det senare fallet än i det förra. Inkomsten på 600 kronor i det första fallet torde i allmänhet inte i alltför hög grad behöva inkräkta på hustruns arbete i hemmet eller skapa extra omkostnader. Betydligt större sådana avbränningar måste förutsättas i det senare fallet. Vid ren sambeskattning, alltså utan särskilt hustruavdrag, blir den statliga skatten med tillämpning av i departementsförslaget upptagna regler 365 kronor. Med tillämpning av sambeskattningssakkunnigas förslag nedsättes den stat-

ligt taxerade inkomsten i båda fallen till 5 400 kronor och skatten till 288 kronor. Enligt det av mig förordade förslaget kommer i första fallet (5 400 + 600 kronor) den taxerade inkomsten att bli 5 700 kronor och skatten 324 kronor, under det att i andra fallet (4 000 + 2 000 kronor) den taxerade inkomsten nedsättes till 5 000 kronor och skatten till 240 kronor. Skattelindringen i förhållande till ren sambeskattning blir alltså enligt detta förslag 41 kronor om familjeinkomsten består av 5 400 + 600 kronor men 125 kronor om den består av 4 000 + 2 000 kronor. Enligt de sakkunnigas förslag bleve lindringen i båda fallen 77 kronor. Det kan givetvis icke bli frågan om att låta skattelindringen täcka de med förvärvsarbetet förenade omkostnaderna, endast att se till att dessa omkostnader icke så som för närvarande få ingå i den taxerade inkomsten. Härvid synes 50-procentsmetoden ge en mera acceptabel avvägning än de sakkunnigas provisoriska förslag och den har dessutom den fördelen att utan alltför starka statsfinansiella konsekvenser eller risk för överskridande av de sannolikt mera individuellt differentierade avdragsbelopp, som kunna fastställas i en mera definitiv metod, medge en höjning av maximibeloppet.

I det föregående har frågan om tillämpandet av ett särskilt sambeskattningsavdrag vid kommunalbeskattningen icke vidrörts. De sakkunniga ha här föreslagit det nuvarande 200-kronors avdragets höjande till 300 kronor, detta närmast av taxeringstekniska skäl. Någon mera substantiell höjning av avdraget har man icke ansett sig kunna föreslå av hänsyn till det kommunala skatteunderlaget och risken att tvingas återtaga en del av den provisoriskt givna förmånen, ehuru man uttalat sympatier för ett större belopp.

Jag ansluter mig på denna punkt till de sakkunnigas förslag och vill alltså förordna den jämkning av det hittills gällande maximibeloppets storlek, vilken förordats av de sakkunniga. Någon sådan 50-procentsregel, som föreslagits beträffande den statliga taxeringen synes dock icke böra tillämpas. Dels skulle detta i vissa fall medföra en om också obetydlig försämring i förhållande till nuvarande bestämmelser, dels skulle de belopp det rör sig om i varje fall bli så obetydliga att det förefaller föga ändamålsenligt att komplicera detta provisorium därmed. I övrigt böra bestämmelserna vara lika med vad som i propositionen föreslås beträffande den statliga taxeringen.

Beträffande förslagens statsfinansiella konsekvenser är några exakta beräkningar icke möjliga. En överslagsberäkning med utgångspunkt från att antalet fall, där ifrågavarande avdrag skulle komma att tillämpas, skulle komma att uppgå till 200 000 à 250 000 tyder på att skattebortfallet skulle få storleksordningen 20 milj. kronor pr år. De sakkunnigas förslag skulle komma att betyda omkr. 5 milj. kronor mindre. Någon hänsyn till införandet av detta avdrag har icke kunnat tagas vid utförandet av de statsfinansiella beräkningar som redovisats tidigare. Siffran måste f. ö. anses falla inom felmarginalerna för det beräknade skatteutfallet redan för närmast följande budgetår. — Det höjda kommunala avdraget skulle medföra en minskning i skatteinkomst på endast omkring 2 milj. kronor.

IV. Skattesystem och skatteskala för inkomstbeskattningen av fysiska personer.

1. Gällande bestämmelser.

Den direkta statliga skatten i Sverige uttages i form av *dels* inkomst- och förmögenhetsskatt, *dels* värnsskatt och *dels* särskild skatt å förmögenhet. Den senare skall närmare behandlas först i ett senare sammanhang.

Den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten, som fick sin nuvarande utformning år 1938, är beträffande fysiska personer en kombinerad inkomst- och förmögenhetsskatt. I det taxerade beloppet, därå efter ortsavdrag skatten påföres, ingår nämligen dels den för den skattskyldige beräknade skattepliktiga inkomsten och dels $\frac{1}{100}$ av hans beräknade skattepliktiga förmögenhet.

Den kombinerade inkomst- och förmögenhetsskatt, som uttages av fysiska personer och därmed likställda (oskifta dödsbon och familjestiftelser), består av *dels* bottenskatt och *dels* tilläggsskatt. Bottenskatten utgår för alla skattskyldiga av ifrågakommande kategori så snart inkomsten jämte $\frac{1}{100}$ av förmögenheten uppgår till beskattningsbart belopp. Den är rörlig såtillvida att i förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt (18 §) endast regleras hur dess s. k. grundbelopp skall beräknas, varemot förutsättes (se 20 §) att varje år skall i samband med riksstatens fastställande bestämmas med vilket procenttal av grundbeloppet bottenskatten skall för det året utgå. Sålunda har skatten alltifrån år 1940 (1939 års inkomst) uttagits med 150 procent av grundbeloppet.

Bottenskatten är progressiv i det grundbeloppet beräknas till olika procenttal av det beskattningsbara beloppet för olika skikt av detta. Grundbeloppet utgör sålunda 4,5 procent av det beskattningsbara beloppet, då det icke överstiger 3 000 kronor, 5,5 procent då det överstiger 3 000 men icke 6 000 kronor och 6,5 procent då det överstiger 6 000 kronor. Då såsom nämnts skatten de senare åren uttagits med 150 procent av grundbeloppet betyder detta att skatten under dessa år uttagits med respektive 6,75, 8,25 och 9,25 procent av det beskattningsbara beloppet i de angivna skikten.

Tilläggsskatten däremot är fast och skattesatserna för olika skikt av det beskattningsbara beloppet angivas direkt i författningen. Skatten börjar utgå först då det beskattningsbara beloppet överstiger 8 000 kronor. Den utgår med 2 procent för den del av det beskattningsbara beloppet som överstiger 8 000 men icke 10 000 kronor och stiger sedan efter en progressiv skala till 28 procent för den del av det beskattningsbara beloppet som överstiger 200 000 kronor.

Värnsskatten har uttagits alltsedan budgetåret 1939/40. Den utgick först med belopp som motsvarade hälften av den inkomst- och förmögenhetsskatt, som påförts på grund av 1939 års taxering, men har sedan höjts.

Den beräknas sedan budgetåret 1942/43 för fysiska personer och jämställda — fränsett visst mindre belopp å de lägsta inkomsterna — å det till inkomst- och förmögenhetsskatt fastställda beskattningsbara beloppet efter en särskild progressiv skiktscala, vilken stiger från 6 procent för belopp som icke överstiger 3 000 kronor till 31 procent för belopp som överstiger 200 000 kronor. Värnskatten är icke underkastad rörlighet.

2. Skattens rörlighet.¹

Före 1938 års skattereform var den statliga inkomst- och förmögenhets- skatten i sin helhet rörlig. Anledningen till uppdelningen 1938 i en rörlig och en fast skatt var den att man ville få skattesystemet mera elastiskt. Progressiviteten i den statliga skatteskalan medför nämligen att det procenttal, med vilket grundbeloppet uttages, vid helt rörlig skatt icke kan ökas i obegränsad utsträckning. En stark höjning av uttagningsprocenten kan ju, om skatten är i sin helhet rörlig, vid större inkomster föranleda, att skatten kommer att uppgå till eller rent av överstiga inkomsten.

Statsskatteberedningen föreslår (se betänkandet s. 142—146) avskaffande av anordningen med en fast tilläggsskatt. Skatten skall sålunda i sin helhet vara rörlig. För att undvika att skatten vid höjning av uttagningsprocenten tager i anspråk alltför stor andel av inkomsten i de högre inkomstskikten, är skatten emellertid maximerad så att den icke får i något skikt överstiga 70 procent. Spärregeln har alltså anknutits till den s. k. marginals-katten.

I ett särskilt yttrande framlägger beredningens ledamöter herrar *Andersson* och *Sundén* (se betänkandet s. 278) två alternativa förslag till skatteskala, av vilka det ena (alt. II) innebär att skatten uppdelas i en rörlig bottenskatt och en fast tilläggsskatt (jfr s. 189).

Förslaget, att inkomstbeskattningen av fysiska personer skall göras i sin helhet rörlig, har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i flertalet *remissyttranden*. I ett par yttranden har emellertid yrkats bibehållande av det nuvarande systemet med delvis fast och delvis rörlig skatt. Riksräkenskapsverket slutligen har yrkat, att skatten måtte göras helt fast.

¹ De tekniska termerna *fast skatt* resp. *rörlig skatt* äro i någon mån vilseledande. Med *rörlig skatt* avses att skatteskalan innehåller fasta relationer mellan skattesatserna för olika inkomstskikt och att en ändring av skatteuttaget sker genom att hela skatteskalan förskjutes uppåt eller nedåt med ett visst procenttal. Med *fast skatt* avses att någon sådan generell förskjutning av skatteuttaget icke förutsättes ske. Vid sådant förhållande måste ett ändrat totalt skatteuttag i stället åstadkommas genom en på annat sätt företagen förändring av skattesatserna. Om hela skatten göres till en »fast skatt», innebär detta således i praktiken att ett ändrat behov av inkomst skulle leda till en omprövning av hela skatteskalan. Att skatteskalan hittills varit uppdelad på en fast och en rörlig del har dock även praktiskt inneburit att den såsom fast betecknade delen hållits oförändrad — om man bortser från värnskatten som kan anses som ett tillägg till den fasta skatten — under det att den rörliga delen uttagits med olika procent på grundbeloppet.

Kammarrätten avstyrker bestämt, att skatteskalan inom de högre inkomstskikten gjordes rörlig. Riskerna av en skatteskala, enligt vilken en person inom de högre inkomstklasserna som lyckades öka sin inkomst finge behålla endast en mindre del av inkomstökningen, framträdde i ännu tydligare dager än hittills genom att skatteskalan i sin helhet gjorts rörlig. En ökning av skatteprocenten på grundbeloppen komme enligt kammarrättens mening att medföra en alltför stark belastning av de högre inkomsterna. Allt större delar av befolkningen skulle genom höjning av skatteprocenten komma att överföras till dem som finge betala skatt på inkomstökning efter 70 procent. Vid uttagning av skatt med 100 procent av grundbeloppet skulle detta inträffa först vid en inkomst av 200 000 kronor, men om skatten uttoges med 150 procent av grundbeloppet, skulle samma förhållande inträffa vid en inkomst av 40 000 kronor och, om skatten bestämdes till 200 procent, redan vid en inkomst av 16 000 kronor. En sådan beskattning skulle komma att inverka menligt på hela landets förvärvsverksamhet och i hög grad vara ägnat att skapa ett berättigat missnöje hos de skattskyldiga.

Näringslivets skattedelegation anser, att en fast tilläggsskatt fortfarande borde finnas. Vad beredningen anfört som skäl för underkännande av det nuvarande systemet vore icke bärande. Tvärtom gällde enligt delegationens mening alltjämt med oförminskad styrka de skäl, som anförts vid tillkomsten av sistnämnda system, vilket då av statsmakterna utan meningsskiljaktigheter tillerkänts företräde före ett i sin helhet rörligt system.

Länsstyrelsen i Västerbottens län anför:

Det är enligt länsstyrelsens mening en god sak, att den föreslagna inkomstskatteskalan med viss begränsning i sin helhet gjorts rörlig. Men olägenheterna i gällande ordning synas dock icke hava övervunnits helt, såvitt angår de högre inkomstskikten, som fastlås i en relativt fast skatteprocent. Detta belyses närmare av nedanstående tabell vid en uttagningsprocent av 130.

Beskattningsbart belopp i kronor	Statsskatt i kronor enligt beredningens förslag vid en uttagningsprocent av		Skattehöjning i procent vid uttagningsprocent av
	100	130	
10—60 000			30
75 000	31 420	40 621	29·28
100 000	45 170	58 121	28·67
200 000	105 170	128 121	21·82
500 000	315 170	338 121	7·28
1 000 000	665 170	688 121	3·45

Vid en uttagningsprocent av 130 komma skattskyldiga med beskattningsbara belopp å 10 kr.—60 000 kr. att få bära skatteökning å 30 %, medan skattskyldiga med beskattningsbara belopp å 60 010 kr. och därutöver få en allt mindre procentuell skatteökning allt eftersom inkomsten stiger. Ju högre uttagningsprocenten är, desto mer ogynnsamt blir det i förevarande avseende för de lägre inkomsterna. Länsstyrelsen vill därför understryka beredningens mening att en förnyad avvägning av skattebördan äger rum, när en mer avsevärd ändring i ramen för skattesystemet inträder.

Riksräkenskapsverket, som förordar, att inkomst- och förmögenhetsbeskattningen i sin helhet utformades som en fast skatt, anför:

Systemet med en rörlig inkomst- och förmögenhetsskatt, vilket infördes år 1919, motiverades med behovet av att under olika år kunna uttaga större eller mindre belopp av inkomst- och förmögenhetsskatten utan att behöva vidtaga ändring i själva skatteskalan. Rörligheten i inkomst- och förmögenhetsskatten får ses mot bakgrunden av grundlagens regel om beviljningen såsom en slutlig utfyllnad av riksstaten, liksom man och får beakta, att riksstaten på den tiden uppgjordes såsom för varje år jämnt balanserad. Vid tiden för rörlighetens införande voro skatteskalans procentsatser relativt låga. Ett större uttag av inkomst- och förmögenhetsskatt, motsvarande exempelvis 110 % av grundbeloppet, skulle medfört ojämna belopp för skatteskalans skiktprocent. Skatteskalan för aktiebolagen var komplicerad, då den var uppbyggd efter förhållandet mellan bolagens inkomst och kapital. Genom den utformning, som givits åt bestämmelserna om skattens rörlighet, undgick man sålunda de tekniska svårigheter, som skulle mött för omarbetande av skatteskalorna till att nära motsvara det aktuella behovet vid statsregleringen.

De skäl, som sålunda framförts för ett system med rörlig inkomst- och förmögenhetsskatt i den år 1919 angivna formen, hava genom den senare utvecklingen starkt försvagats. Genom 1937 års budgetreform har kravet på jämn balansering av budgeten för varje budgetår uppgivits och i stället införts principen om långtidsbalansering av budgeten. Det belopp, som skall uttagas i inkomst- och förmögenhetsskatt, blir sålunda icke bestämt enbart av behovet att balansera budgeten. Frågan om en överbalansering eller underbalansering knytes icke blott till inkomst- och förmögenhetsskatten utan till utformandet av även andra skatter och inkomster samt av riksstatens utgiftssida. De tekniska svårigheter vid utarbetande av skatteskalor, vilka tidigare kunnat motivera systemet med rörlighet i inkomst- och förmögenhetsskatten, synas icke föreligga med samma styrka. De för aktiebolagen gällande bestämmelserna hava högst väsentligt förenklats genom övergång från progressivskala, förlöpande efter förhållandet mellan inkomst och kapital, till en proportionell skatt. En sådan skatteform gäller även beträffande flertalet övriga juridiska personer. I fråga om skatteskalan för fysiska personer synas icke heller några större svårigheter möta att snabbt konstruera nya skatteskalor, vilkas avkastning skall motsvara ett givet aktuellt skattebehov.

I förslaget har förutsatts utan anförande av närmare motivering, att, då det nya systemet träder i tillämpning, skatten till en början kommer att uttagas med 110 % av grundbeloppet. Betänkandet innehåller icke något uttalande om bärigheten av skatteskalan för inkomstskatt för fysiska personer, d. v. s. med hur stor procentsats av grundbeloppet som inkomstskatten för fysiska personer högst må få uttagas, innan det läge inträder, att en omprövning av skattebördans fördelning bör ske.

Till belysande av denna fråga har riksräkenskapsverket undersökt, hur de skatteskalor ungefär skulle te sig, vilka i stort sett skulle täcka de behov av skattemedel, som motsvara en uttagning av 110, 120, 130, 140 eller 150 % av grundbeloppet. Vid utformandet av dessa skatteskalor har den förutsättningen fasthållits, att den högsta skiktprocenten alltid skall utgöra 70. Vid högre uttagningstal för skattesumman kommer denna högsta skiktprocent att tillämpas för allt lägre inkomstkikt. Vid en uttagning av inkomstskatten för fysiska personer m. fl. med 150 % av grundbeloppet när skiktprocenten talet 70 redan för det inkomstkikt som börjar vid 40 000 kronor. I detta läge har skatteskalan blivit väsentligt sammanpressad.

Riksräkenskapsverkets undersökning ger en bestämd antydning om att bärigheten i den föreslagna skatteskalan är högst begränsad. Med hänsyn till skattenivåns höjd är den av beredningen föreslagna rörligheten hos inkomstskatten förenad med stora risker för den skattskyldige. Ur budgetteknisk synpunkt är rörligheten också onödig. Beredningen uttalar, att beskattningen av juridiska personer — utom de som beskattas i enlighet med den för fysiska personer gällande skatteskalan — icke skall vara underkastad rörlighet. I belysning av vad här förut sagts framstår värdet av ett sådant uttalande såsom synnerligen problematiskt. Det möter inga tekniska svårigheter att när som helst ändra de procentsatser, efter vilka juridiska personer skola beskattas.

*Departements-
chefen.*

Mot förslaget att göra inkomstskatteskalan i sin helhet rörlig men med en spärregel, som utesluter skatteuttag på mer än 70 procent i något skikt har några remissinstanser riktat invändningar, som i och för sig äro obestriddliga. En höjning av uttagningsprocenten leder relativt snabbt till att den maximala skattesatsen kommer att tillämpas redan vid relativt måttliga inkomster. Å andra sidan kommer en sänkning av uttagningsprocenten att bli av mycket stor betydelse för de största inkomsterna men av obetydligt värde för de mindre; skatteskalan finge därför omprövas vid en mera påtaglig ändring av skattebehovet.

Riksräkenskapsverket har förordat att skalan i sin helhet skulle konstrueras som fast och att någon varierande uttagningsprocent på grundbeloppet icke skulle förutsättas. I stället finge skatteskalan i sin helhet omprövas så snart behov av ändrat skatteuttag visade sig. Näringslivets skatte-delegation har däremot förordat skalans utformning med en fast och en rörlig del. Detta skulle innebära att eventuella förändringar uppåt eller nedåt finge sin största betydelse i de lägre inkomstskikten på samma sätt som enligt hittills gällande ordning.

Det är uppenbart att den föreslagna skalans rörlighet är mycket begränsad. Detta är emellertid av föga betydelse, då den när som helst kan omprövas genom ett beslut i samma former som ett beslut om ändrad uttagningsprocent. Det synes därför trots de gjorda invändningarna lämpligt att bibehålla konstruktionen med en viss grundbeloppsskala, på vilken en högre eller lägre uttagningsprocent skall kunna tillämpas. Någon annan betydelse har icke detta än att diskussionen om ett högre eller lägre skatteuttag kan få vissa konkreta belopp att anknyta till. Skulle förändringen bli mera avsevärd får man vara medveten om att en ändrad grundskala behöver införas.

3. Skatteskalan.

För den i enlighet med vad förut angivits helt fristående och rörliga statliga inkomstskatten föreslår beredningen, såvitt angår fysiska personer och jämställda, en skatteskala som utgöres av en progressiv skiktsskala, där lägsta skattesatsen — för beskattningsbar inkomst upp till och med 1 000 kronor — är 10 procent och högsta skattesatsen — för beskattningsbar inkomst över

200 000 kronor — 70 procent. Angående den närmare utformningen av skalan, dess innebörd i förhållande till nuvarande skatteskalor samt beredningens motivering för densamma hänvisas till betänkandet (s. 156—165).

I ett särskilt yttrande (s. 274—281) framlägga beredningens ledamöter herrar *Andersson* och *Sundén* två alternativa förslag till skatteskalor, av vilka det ena (alt. I) avser helt rörlig skatt och det andra (alt. II) innebär bibehållande av det nuvarande systemet med en rörlig bottenskatt och en fast tilläggsskatt. Även dessa skalor äro progressiva skiktskalor och skatten i varje skikt maximerad till 70 procent. De nu berörda skatteskalorna, i jämförelse med den av beredningens majoritet föreslagna, framgå av följande uppställning:

Beredningen		Reservat ion en				
Beskattningsbart belopp	%	Beskattningsbart belopp	Alt. I (%)	Alt. II (%)		
				rörlig	fast	summa
0— 1 000	10	0— 1 000	10	10	—	10
1— 2 000	11	1— 2 000	11	11	—	11
2— 3 000	12	2— 3 000	12	12	—	12
3— 4 000	14	3— 4 000	14	14	—	14
4— 6 000	16	4— 6 000	16	16	—	16
6— 8 000	18	6— 8 000	18	18	—	18
8— 10 000	20	8— 10 000	20	20	—	20
10— 12 000	24	10— 14 000	24	24	—	24
12— 14 000	28	14— 18 000	28	24	4	28
14— 16 000	32	18— 24 000	32	24	8	32
16— 20 000	36	24— 30 000	34	24	10	34
20— 30 000	40	30— 40 000	40	24	16	40
30— 40 000	45	40— 60 000	45	24	21	45
40— 60 000	50	60—100 000	50	24	26	50
60—100 000	55	100—200 000	60	24	36	60
100—200 000	60	200—	66	24	42	66
200—	70					

Den föreslagna skalan för inkomstbeskattningen av fysiska personer har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i vissa *remissyttranden*, men blivit starkt kritiserad i åtskilliga andra. Ur yttrandena må här återgivas följande.

Av dem som tillstyrkt förslaget i denna del anför *kooperativa förbundet*:

Skatteskalans konstruktion innebär i och för sig för de inkomsttagare, som drabbas av ökad statlig inkomstskatt (vid en för de närmaste åren förutsedd uttagsprocent av 110) måttliga höjningar för inkomster av storleksordningen 20 till 75 tusen medan för högre inkomster stegringen blir något starkare.

Om mot varandra vägas angelägenheten av skattelindringar för de mindre inkomsttagarna och den större bärkraften hos de högre inkomsterna framstår — mot bakgrunden av de av statsmakterna redan fastställda stora inkomstbehoven för de närmaste fem åren — denna lösning av själva inkomst-

skatteskalans utformning enligt styrelsens mening som rimlig. Ur penningpolitiska synpunkter — — — innebär denna höjning av statskatten på de medelstora och högsta arbetsinkomsterna utöver den under kriget uppnådda höga nivån, att en i detta konjunkturläge önskvärd köpkraftsminskning inträder för berörda inkomsttagare, vilken genom källskatten gör sig omedelbart påmind.

Landsorganisationen framhåller, att vid givet skattebehov förutsatte en sänkning av skatterna i lägre inkomstskikt att skatterna höjdes på andra punkter, och ansluter sig i huvudsak till den av beredningen föreslagna inkomstskatteskalans, som innebure en förskjutning av skattetrycket mot de högre inkomsterna.

Länsstyrelsen i Västmanlands län anser icke den föreslagna skatteskärpningen för inkomsttagare med 20 000 kronor taxerat belopp eller däröver inge några betänkligheter, sett mot bakgrunden av de större inkomsttagarnas proportionellt större skatteförmåga och statens oavvisliga behov av ökade intäkter.

Länsstyrelsen i Hallands län har intet att erinra mot inkomstskatteskalans utformning men påpekar, att vid bibehållande av barnavdragen och nedsättning av ortsavdragen för ensamstående — som länsstyrelsen förordat — vissa ändringar av skalan torde bli erforderliga.

Av dem som gjort i n v ä n d n i n g a r mot beredningens förslag till inkomstskatteskala ha några förordat endera av de alternativa skalor, som reservanterna inom beredningen föreslagit, men de flesta icke framlagt något positivt förslag i fråga om skalans utformning.

Kammarrätten anför:

Den av beredningen föreslagna skatteskalans innebär för mindre inkomsttagare en lättnad i beskattningen. I denna del måste förslaget hälsas med stor tillfredsställelse, i synnerhet som skatterna för de mindre inkomsttagarna under krigstiden blivit, delvis på grund av penningvärdets fall, i alltför stor omfattning höjda. Denna höjning har emellertid otvivelaktigt i verkligheten drabbat ganska ojämnt inom olika yrken. För löntagare med fasta inkomster motsvara taxeringarna i regel deras faktiska, av respektive arbetsgivares löneuppgifter bestyrkta inkomster. Annat är förhållandet bland jordbrukare, rörelseidkare och utövere av fria yrken inom dessa inkomstklasser. Ofta kända sådana skattskyldiga själva icke storleken av sina inkomster, och enligt en bland beskattningsmyndigheterna allmänt rådande uppfattning äro deras deklARATIONER i stor utsträckning oriktiga. Det finnes grundad anledning misstänka, att de under kriget vidtagna skatteskärpningarna starkt medverkat till förvärrande av dessa missförhållanden.

För de större inkomsterna innebär däremot beredningens förslag en ytterligare skärpning av krigstidens skatter. Som motiv för denna skattehöjning åberopas de stora krav som under den närmaste framtiden komma att ställas på statskassan. Det förefaller då egendomligt, att beredningen synes hava förbigått frågan, i vad mån den nominella skattehöjningen kan förväntas medföra en reell inkomstökning för statsverket. I första hand uppkommer därvid frågan, huruvida icke redan rådande skattesatser på större inkomster medfört och än mer en ytterligare höjning kommer att medföra en frivillig minskning av dessa inkomster. De beräkningar som framlagts i bilaga 1 till

beredningens förslag utvisa redan nu en betydande minskning av de stora inkomsterna. Visserligen torde det vara vanskligt att bedöma orsakerna till denna nedgång, men det måste enligt kammarrättens mening antagas, att den föreliggande tendensen kommer att stegras genom ett antagande av beredningens förslag. Om en person inom de högre inkomstklasserna lyckas öka sin inkomst, får han behålla endast en mindre del av denna inkomstökning. Detta förhållande kan knappast undgå att verka hämmande på företagsamheten och arbetslusten. — — —

Frånsett förslaget inverkan på företagsamheten och arbetslusten och därigenom på de skattskyldigas verkliga inkomster måste det enligt kammarrättens mening befaras, att den föreslagna höjningen kommer att medföra en stark minskning i de deklarerade inkomsterna i förhållande till de verkliga. Ett beskattningssystem som grundas på skattebetalarnas heder och samvete förutsätter för sin effektivitet lojalitet från medborgarnas sida. Tillgänglig statistik och erfarenheterna från kammarrättens arbete tyda på att denna lojalitet redan utsatts för alltför stora påfrestningar. Deklarationsmoralen synes befinna sig i sjunkande, och man måste förmoda att beskattningens höjd och faktiska ojämnhet därvid medverkat. Bokföringsgranskningar torde, trots det stora arbete som nedlägges på dem, utgöra ett ganska verkningslöst vapen mot avsiktliga falskdeklarationer, och en skärpning av straffen för falskdeklaration skulle väl hårdast drabba dem som förbrutit sig av okunnighet, oaktsamhet eller bristande tid att sätta sig in i skatteförfattningarna men bli föga effektiv mot de avsiktliga falskdeklarationerna, som i regel torde veta att skydda sig. Då stora kretsar av företagare lära ha möjlighet att undandraga sig den skärpta beskattningen, skulle denna sannolikt komma att drabba huvudsakligen löntagare. Vid strävan efter en rättvis beskattning torde emellertid skäl icke föreligga för en ytterligare belastning av löntagarna.

Pensionsstyrelsen framhåller, att de mycket höga marginalsatser, som förekomme i de något högre inkomstlägena, säkerligen komme att i icke oväsentlig mån minska villigheten hos inkomsttagarna i dessa lägen att utföra merprestationer. Styrelsen hade redan haft viss kännning av detta förhållande i samband med rekryteringen av ortsombud. Förhållandet vore betänkligt med hänsyn till den stora brist å kvalificerad arbetskraft som för närvarande rådde.

Riksräkenskapsverket påpekar, att inom den inkomstart, som benämndes arbetsinkomst, skattekraften vore beroende ej blott av arbetsinkomstens storlek utan även av dess karaktär, och anför vidare:

Man kan jämföra med varandra å ena sidan en arbetsinkomst av tillfällig karaktär, å andra sidan inkomsten av en fast anställning förenad med pensionsförmån eller eljest vilande på avtal, som innefattar garantier för inkomstens varaktighet. Även på andra områden av det ekonomiska livet föreligger sådana olikheter i skattekraften. Det torde sålunda vara otvivelaktigt, att skatten drabbar rörelseidkare på annat sätt än den drabbar övriga skattskyldiga. Redan den omständigheten att en löntagare måste betala skatt för sin löneinkomst praktiskt taget oavkortad, medan en rörelseidkare i skattehänseende kan i stor utsträckning utnyttja omkostnadskonton i sin verksamhet, medför, att beskattningen verkar mycket olika på olika grupper av skattskyldiga. Ju högre skatteskalen ligger dess kännbarare bliva konsekvenserna av dylika olikheter.

Överståthållarämbetet framhåller, att en procentuellt sett mycket hög inkomstskatt under några kritiska år kunde uttagas utan fara för några men-

liga återverkningar men att förhållandet bleve annorlunda om en alltför hög inkomstskatt gjordes permanent. Ämbetet fortsätter:

Verkningarna torde då komma att göra sig gällande i form av kapitalflykt (eller försök därtill) ur landet. Vidare minskas lusten att investera kapital i landets näringsliv. Även om det är en förmögenhetsbeskattnings som i och för sig kan verka minskande på intresset att spara, så medför en hög inkomstskatt minskat intresse att taga ekonomiska risker genom startandet av nya företag eller investering av nytt kapital i redan befintliga. Samtidigt börja yngre ingenjörer och affärsmän att söka sig ut till andra länder. Tendenser i nu angiven riktning hava redan förspotts. Frestelsen att söka på olika sätt kringgå gällande skattebestämmelser blir också större ju högre skattesatsen är och särskilt skadas skattemoralen om olika grupper skatte- dragare behandlas efter olika normer och med större eller mindre möjlighet till skatteflykt, vilket fallet synes vara beträffande näringsidkare å ena och löntagare å andra sidan.

Givetvis kunna icke några säkra påståenden göras om var den gräns går, ovanför vilken en inkomstbeskattnings kan medföra skadliga verkningar av nyss angiven art. Emellertid synas invändningarna mot den nu föreslagna skatteskalen vara av den styrka i vad angår eventuella skadeverkningar å näringslivet och skattemoralen, att en förnyad omprövning av skattetariffen synes påkallad.

Skattedirektören vid överståthållarämbetet anser ny utredning angående inkomstskatteskalen erforderlig och förordar alternativt, om ny skatteskala ansåges böra genomföras utan ny utredning, den av reservanternas föreslagna skalan. (Alternativ I, om spärregeln fastställdes att omfatta även förmögenhetskatten.) Skattedirektören kritiserar beredningens jämförelse mellan skattetrycket 1939 och 1945 för olika inkomstagargrupper särskilt därutinnan att ingen hänsyn tagits till kommunalbeskattnings. Om sådan hänsyn toges (med 10 kronors utdebitering) finge den i betänkandet s. 165 intagna tabellen följande utseende:

1939 års taxering					1945 års taxering					Proc. ökn.	Skatteökning resp. skatteminskning år 1945 i % av 1939 års skatt
In-komst	Stats-skatter i kr.	Kom-mu-nal-skatt	S:a skatt	Skatt i % av ink.	In-komst	Stats-skatter i kr.	Kom-mu-nal-skatt	S:a skatt	Skatt i % av ink.		
2 000	13	110	123	6.2	3 000	8	210	218	7.3	1.1	18
3 000	37	210	247	8.2	4 500	177	360	537	11.9	3.7	45
4 000	82	310	392	9.8	6 000	349	510	859	14.3	4.5	46
6 000	176	510	686	11.4	9 000	755	810	1 565	17.4	6.0	53
8 000	285	710	995	12.4	12 000	1 223	1 110	2 333	19.4	7.0	56
10 000	405	910	1 315	13.2	15 000	1 809	1 410	3 219	21.5	8.3	63
20 000	1 375	1 910	3 285	16.4	30 000	5 931	2 910	8 841	29.5	13.1	80
40 000	4 462	3 910	8 372	20.9	60 090	17 602	5 910	23 512	39.2	18.3	88
60 000	8 391	5 910	14 301	23.8	90 000	31 768	8 910	40 678	45.2	21.4	90
100 000	17 847	9 910	27 757	27.8	150 000	63 218	14 910	78 128	52.1	24.3	87
200 000	45 404	19 910	65 314	32.7	300 000	150 956	29 910	180 866	60.3	27.6	84

Skattedirektören framhåller, att denna tabell icke motiverade den av beredningen föreslagna skärpningen av beskattningen för de högre inkomstskikten. Det avgörande vid jämförelser av ifrågavarande slag borde emellertid vara, hur mycket den skattskyldige ägde i behåll efter skattens frånräknande. Skatteskräpningarna enligt förslaget torde, såvitt fråga vore om löntagare, huvudsakligen komma att drabba sådana i skikten 10 000—30 000 kronor. Ett stort antal av dessa löntagare hade ännu icke erhållit full kompensation för penningvärdets försämring och det måste då framstå som en i hög grad anmärkningsvärd åtgärd att för dessa, av kristiden hårt drabbade samhällsskikt införa en beskattning, som ytterligare skulle försämma deras ekonomiska ställning.

Länsstyrelsen i Stockholms län anser ingen invändning vara att göra mot de för de lägre inkomstgrupperna föreslagna skattesänkningarna men känner sig mot bakgrunden av sina erfarenheter av beskattningsväsendet tveksam beträffande de ifrågasatta skatteskräpningarna för de högre inkomsttagarna. Skattetrycket träffade otvivelaktigt genom bristerna i beskattningsväsendet icke alla befolkningsgrupper med samma styrka, i det att löntagare i regel finge vidkännas större skattetryck än vissa andra grupper av inkomsttagare, som genom möjlighet till avskrivningar eller genom andra avdrag eller genom beskattningsorganisationens ofullkomlighet kunde undandraga sig skatt eller uppskjuta erläggandet av skatten till den för dem lämpligaste tidpunkten. De föreslagna skattehöjningarna skulle medföra att nämnda olikformighet i fördelningen av skattebördorna mellan olika kategorier av skattskyldiga framstode som än mer otillfredsställande.

I övrigt anför länsstyrelsen:

Även i andra avseenden än de sålunda berörda kräver beskattningsreglernas materiella innehåll beaktande i förevarande sammanhang. Enligt nuvarande inkomstbegrepp saknas sålunda beträffande flertalet förvärvskällor möjlighet att undgå en mycket hård beskattning, då ett större engångsbelopp utfaller. Vidare kunna även löntagare inbördes få en mycket ojämn beskattning på grund av bl. a. möjligheten att verkställa avdrag för pensionsförsäkringspremier. I samma riktning verkar regeln om att fastighet alltid — således även då det gäller en villafastighet för eget bruk eller ett jordbruk i annan än yrkesjordbrukares hand — utgör en förvärvskälla med principiell avdragsrätt för uppkommande underskott. Just i de angivna fallen förekomma ofta »underskott» till ganska betydande belopp, vilka sedermera avdragas från annan inkomst i självdeklarationen. I verkligheten torde emellertid dylika »underskott» icke sällan närmast ha karaktär av en utgift av levnads- eller kapitalförbruknings natur. Att de nuvarande skattereglerna i stor utsträckning medge avdrag för ifrågavarande »underskott» ter sig härvid mycket stötande. — — —

På grund av vad sålunda anförts vill länsstyrelsen beträffande skatteskalen för fysiska personer framhålla att denna icke utan en föregående allmän översyn av beskattningsreglerna och en väsentlig förstärkning av beskattningsmyndigheterna kan förutsättas bli rättvis i den meningen att verkningarna drabba de skattskyldiga någorlunda jämnt. Att under sådana förhållanden nu genomföra även de föreslagna skärpningarna synes icke lämpligt.

Länsstyrelsen i Gotlands län åberopar reservationen samt anför vidare:

Den av beredningen intagna ståndpunkten, att de lägre inkomsttagarna skulle i större utsträckning än de högre inkomsttagarna burit krigsårens skattebördan kan icke anses vara sakligt grundad, ehuru väl i sakens natur ligger, att varje ökning i de lägsta inkomstskikten av skattebördan måste kännas tyngre därigenom, att skattebördan ligger närmare de för livsförseln oundgängliga utgifterna. Länsstyrelsen har därför intet att erinra emot, att skattelättnad måtte i största möjliga utsträckning komma de mindre inkomsttagarna till del, men finner, att skattelättnad jämväl bör komma de större inkomsttagarna till del, vilka såsom verkställd utredning otvetydigt givit vid handen dock i än större utsträckning haft att utgöra de under kriget skärpta skatterna. Länsstyrelsen kan följaktligen — allra helst, då såvitt visats, statsfinansiella skäl ej kunna åberopas till stöd för skatteskärpning — icke finna med rättvisa och billighet förenligt, att den år 1942 under överhängande krigsfara framtvingade hårda progressionen skall enligt den föreslagna skatteskalen ytterligare skärpas.

Länsstyrelsen i Blekinge län påpekar, att skatteskärpningen för de högre inkomsttagarna bleve särskilt kännbar bl. a. för tjänstemän i statlig, enskild eller annan tjänst, vilka icke kunnat påräkna löneförhöjningar upp till förkrigsnivån och nu finge sin standard ytterligare pressad genom skattetryckets ökning. Vidare kunde befaras, att den omständigheten att redan i ej särskilt höga inkomstlägen uppkommande inkomstökningar till betydande del toges i anspråk av skatterna till det allmänna, komme att inverka hämmande på företagsamhet och framåtskridande inom näringslivet. Löneförbättringar till måttliga belopp syntes i många fall ej komma att anses innefatta tillräcklig kompensation för det ökade ansvar och arbete, som medföljde tillträddandet av ledande befattningar vid företag, inom handel och industri, mera arbetskrävande allmänna uppdrag m. m.

I fortsättningen åberopar länsstyrelsen en undersökning av storleken av utgående skatter i Karlskrona stad för personer i vissa inkomstklasser från 3 000 till 34 000 kronor och anför vidare:

Makar med 2 barn få redan vid en inkomstökning från 6 000 kronor till 10 000 kronor avstå så stor del av inkomstillägget som 27 % till det allmänna. Ökar inkomsten ytterligare med 4 000 kronor till 14 000 kronor utgår skatt å det tillkommande beloppet med cirka 30 %. Av en inkomst på 8 000 kronor, som uppbringar årsinkomsten från 18 000 kronor till 26 000 kronor, får en skattskyldig ej behålla mer än 4 378 kronor. Nära hälften av inkomstökningen tages följaktligen i anspråk av de direkta skatterna.

När det gäller att taga ställning till beredningens förslag ur principiella synpunkter kan man ej bortse från de förändringar av skattetrycket inom olika inkomstklasser, som kan komma att orsakas av den reform av den kommunala inkomstbeskattningen, som torde vara att förvänta. Länsstyrelsen ifrågasätter huruvida skattetrycket ej redan från början blir så högt, att skattesystemet kommer att sakna behövlig rörlighet. Fortsätter penningvärdeförsämringen, kommer en skatteskala med kännbar progression redan i relativt låga inkomstlägen att verka i hög grad nedpressande på realinkomsten och därmed även på levnadsstandarden för betydande grupper inkomsttagare. Länsstyrelsen anser för sin del skäligt att föreslagen progression mildras.

Länsstyrelsen i Kristianstads län ifrågasätter om det icke vore möjligt att genomföra en allmän sänkning av skatten med bibehållande av nuvarande skatteskalor. Därest en ändring av dessa måste vidtagas, förordar länsstyrelsen den av reservanterna som alternativ I föreslagna skatteskalan. Den ökning av skatten som därigenom uppkomme för vissa högre inkomster, vore motiverad med hänsyn till dessas högre skattekraft.

Länsstyrelsen i Örebro län anför:

I den mån det ur statsfinansiella och medborgerliga synpunkter finnes möjligt och lämpligt att genom höjning av ortsavdragen och sänkning av skatteskalan genomföra den föreslagna skattelindringen för mindre inkomsttagare, skall länsstyrelsen icke däremot framställa någon erinran, även om anförda motiv därför icke äro hållbara. Att åberopa samma motiv för en höjning av skattetrycket för de större inkomsttagarna måste länsstyrelsen däremot finna oriktigt och ur alla synpunkter olycksdigert särskilt vid det förhållandet att sparandet belägges med en straffskatt, som verkar obillig och icke tager hänsyn till en rättvis och jämlik fördelning av skattebördan.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län förordar reservanternas förslag, vilket enligt länsstyrelsens mening innebure ett maximum av vad som vore rimligt att uttaga av de skattskyldiga under normala tider.

Näringslivets skattedelegation kritiserar till en början det av beredningen till stöd för skatteskärpningen beträffande högre inkomster anförda skälet att den indirekta beskattningen hårdast drabbade de lägre inkomsterna och framhåller därvid bl. a., att den allmänna omsättningsskatten numera avskaffats och att skatten på kaffe sänkts från 65 till 35 öre per kg. Därefter påtalar delegationen, att beredningen vid jämförelsen angående skattetrycket i olika inkomstkikt icke tagit hänsyn till kommunalskatterna, samt anför vidare:

Enligt den av beredningen föreslagna skatteskalan för inkomstskatten och med tillämpning av den av beredningen antagna uttagningsprocenten 110 utgår denna skatt vid överskridandet av en beskattningsbar inkomst av 20 000 kronor med 44 % av den överskjutande inkomsten intill ett belopp av 10 000 kronor, varefter marginalskatten ytterligare höjes. Under antagande att kommunalutskylderna utgå efter 10 % och att den skattskyldiges förmögenhet icke överstiger 20 000 kronor, får en skattskyldig med en beskattningsbar inkomst av 20 000 kronor sålunda till det allmänna avstå i det närmaste hälften av den inkomst, han ytterligare kan förvärva intill ett belopp av 10 000 kronor. Med hänsyn till att kommunalutskylderna få avdragas vid taxeringen till statlig inkomstskatt utgå nämligen skatterna å sistnämnda belopp med sammanlagt 49,6 %, och 50,4 % av inkomsten får således av den skattskyldige behållas. Uppgår den beskattningsbara inkomsten till 30 000 kronor, får 45,45 % av överskjutande inkomst behållas, vid 40 000 kronor beskattningsbar inkomst utgör motsvarande procentsats 40,5 och skulle den beskattningsbara inkomsten under dessa förutsättningar i något fall uppgå till 200 000 kronor, får 27 % av den överskjutande inkomsten behållas. — — —

En sänkning av uttagningsprocenten till 100 skulle under ovan angivna förutsättningar i övrigt innebära att den del av överskjutande inkomsten, som efter skatternas erläggande komme att stå till den skattskyldiges förfogande, skulle utgöra vid en beskattningsbar inkomst av 20 000 kronor 54 %

för att därefter minska vid 30 000 kronor till 49,5 %, vid 40 000 kronor till 45 % och vid 200 000 kronor till 27 % av inkomsten.

Vid bedömande, huruvida den föreslagna skatteskalan i fråga om de inkomstskikt, i vilka den hårda progressiviteten gör sig i högre grad kännbar — till dessa måste tydligen i varje fall räknas beskattningsbara inkomster överstigande 20 000 kronor, då ju inkomsten i detta fall till halva sitt belopp konsumeras av skatter — överensstämmer med rättvisa och billighet, bör bemärkas, att förvärvandet av dessa inkomster i de fall, då de icke till någon del utgöra avkastning av förmögenhet utan i sin helhet uppbäras såsom ersättning för arbete av ett eller annat slag, regelmässigt förutsätta högt kvalificerade arbetsprestationer av den skattskyldige och i allmänhet även högt uppdriven arbetsintensitet. Prestationer av sådan högre kvalitet förutsätta i sin tur i allmänhet långvarig utbildning, vilken i varje fall av den nu levande generationen endast undantagsvis kunnat förvärfvas utan skuldsättning eller ekonomiskt bistånd av närstående. Även om undantag förekomma äro de av oss ovan angivna förutsättningarna av sådan allmängiltig karaktär, att man vid den avvägning, varom här är fråga, måste lägga dessa förutsättningar för inkomstförvärvet till grund.

En annan omständighet, som i detta sammanhang bör beaktas, är att särskilt de högsta inkomsterna av arbete icke sällan utgöra under ett eller ett fåtal beskattningsår kumulerad ersättning för prestationer, som förberetts och utförts under en följd av år, varunder den skattskyldige uppburit ringa eller ingen inkomst. Så är exempelvis fallet med en uppfinnare, som efter längre tids arbete lyckats med sina experiment, en konstnär, som efter flera års utbildning och arbete anordnar en utställning som vinner erkännande, en författare, som tidigare endast haft en liten läsekrets men slutligen genom ett enda arbete blir allmänt uppskattad, o. s. v. I dylika fall stiger inkomsten icke sällan från ett lågt medeltal under tidigare år till de högsta inkomstskikten under ett eller ett fåtal år för att därefter åter falla. På grund av att dessa tillfälliga toppinkomster till $\frac{2}{3}$ eller mer bli konsumerade av skatter, drabbas den skattskyldige av mångdubbelt större skattebördan än om inkomsten varit jämnt fördelad. Dessa verkningar av den skärpta progressionen ha icke i det föreliggande betänkandet berörts, ehuru de äro för handen för praktiskt taget alla de skattskyldiga, som hårdast drabbas av den progressiva beskattningen av ren arbetsinkomst, och i allmänhet i allt högre grad ju större kvalifikationer deras verksamhet kräver. För en framstående specialist inom exempelvis den medicinska vetenskapen kumuleras sålunda de höga inkomsterna under en jämförelsevis kort tid. Efter en lång utbildningstid med ringa eller ingen inkomst är han i allmänhet icke i tillfälle att börja någon i högre grad inkomstbringande verksamhet förrän i 40-årsåldern eller därefter. Den tidrymd, under vilken han tillhör de högre inkomstskikten, torde i allmänhet vara synnerligen begränsad. Under denna tid är han således nödsakad att icke blott amortera studieskulden utan också att säkerställa sin och familjens försörjning efter arbetsförmågans upphörande. På grund av den hårda progressionen återstår emellertid efter skatternas erläggande väsentligt mindre del av hans inkomst för detta ändamål än om han haft en lägre utbildning och tillhört ett lägre inkomstskikt under en längre följd av år. I icke ringa mån föreligger samma förhållande beträffande praktiskt taget all arbetskraft med högre kvalifikationer, icke minst inom näringslivet. Progressionen verkar orättvist för alla skattskyldiga med varierande inkomster, särskilt om variationerna äro betydande. — — —

Vid fastställandet av den övre gränsen av marginalsattesatserna måste i främsta rummet beaktas, att om dessa sättas för högt, nyrekryteringen äventyras av den inom alla områden av samhällslivet nödvändiga kvalificerade

arbetskraften. Icke minst blir detta fallet inom näringslivet. Då dessa arbetsinkomster vidare ofta torde stå i mer eller mindre direkt proportion till den skattskyldiges arbetsintensitet, måste tillika beaktas, att skatteskalan avväges så, att arbetsintensiteten icke blir lidande, varigenom den å de flesta områden rådande bristen på personal med högre utbildning blir än mer accentuerad. — — —

Inom beredningen ha de båda ovannämnda reservanternas framlagt förslag till en skatteskala med något mindre hård progressivitet. Enligt vår uppfattning ha emellertid reservanternas därvid icke dragit de fulla konsekvenserna av den kritik, som de anfört mot de av beredningens majoritet förbragta motiveringarna. Ej heller synas de ha uppmärksammat de ytterligare skäl emot en alltför hård beskattning av de högre inkomstskikten, vilka vi i det föregående utvecklat. Vi kunna därför icke heller ansluta oss till reservanternas skatteskala och anse, att denna även vid en uttagningsprocent av 100 är alltför hård i sina verkningar, såvitt gäller de medelstora och högre inkomstskikten. — — —

Genom införandet av det s. k. källskattesystemet komma verkningarna av progressionen d. v. s. av marginals kattens höjd att, i motsats till vad tidigare varit fallet, omedelbart klart framstå för de skattskyldiga, som drabbas av progressionen. I den mån dessa äro löntagare, komma de att med få undantag erlægga preliminär A-skatt. En löneförhöjning resulterar då omedelbart i förhöjt löneavdrag och den skattskyldige kan icke undgå att konstatera, att löneförhöjningen till väsentlig del konsumeras av denna förhöjning av avdraget. En nära till hands liggande reaktion torde i vissa fall bli, att den anställde söker utverka att i stället för löneförhöjningen erhålla förbättrade pensionsförmåner för sig och sin familj, förlängd semester eller förkortad arbetstid, allt med påföljd att de inkomster till statskassan, som beräknats inflyta genom skärpningen av progressiviteten, utebliva.

I andra fall kan väl en skärpning av progressionen tillföra statskassan en tillfällig inkomstökning, men merbelastningen stannar i stor utsträckning icke å den skattskyldige. Vid tillsättande av ledande poster inom näringslivet särskilt å orter, där den ifrågasatta befattningshavaren måste räkna med höga levnadskostnader — förorsakade exempelvis av att han nödgas bekosta sina barns skolgång å annan ort — uppställer denne ofta såsom villkor för antagande av anställningen att han beredes en avlöning till sådant belopp, att han efter skatternas erläggande får viss angiven behållen inkomst till sitt förfogande. Skatteskarpnungen å medelstora och högre inkomster driver därigenom dessa än mer i höjden och arbetsgivaren måste givetvis i sin tur medräkna löneökningen i sina produktionskalkyler. Inom hemmaindustrien kunna dessa merkostnader måhända övervältras å konsumenterna, inom exportindustrin minska de företagens konkurrensförmåga. I längden lärer därför skärpningen av progressionen även i dylika fall det allmänna till förfång.

Vidare är det så, att tjänsteinkomsterna ofta härflyta, förutom av huvudanställningen, från ett eller flera uppdrag av tillfällig beskaffenhet. Sedan den skattskyldige genom debetsedeln å kvarstående skatt konstaterat, att inkomsten av dessa uppdrag helt eller till övervägande del måste tagas i anspråk för skattbetalning, kommer detta givetvis att verka inskränkande på hans villighet att vidare ställa sina kunskaper och sin erfarenhet till förfogande. Med särskild tydlighet komma ock verkningarna av den skärpta progressionen till synes, då gift kvinna innehar anställning. — — —

Vid vilken gräns marginals kattens satserna för ren arbetsinkomst, de må överensstämma med rättvisa och billighet eller ej, högst kunna sättas för att de icke skola verka nedsättande på tillgången på kvalificerad arbetskraft och arbetsintensiteten, är givetvis vanskligt att avgöra. För vår del äro vi över-

tygade om att denna gräns, om dylika skadliga verkningar skola undvikas, i varje fall i ett permanent skattesystem icke får sättas högre än att den skattskyldige får behålla åtminstone hälften av den inkomstökning, han genom att utnyttja sin fulla arbetskapacitet är i stånd att förvärva. Att kunna påräkna full arbetsintensitet, därest ersättningen för arbetet till huvudsaklig del konfiskeras, är säkerligen icke i längden möjligt. Målsättningen vid avvägningen av progressiviteten i inkomstskatteskalan bör givetvis under hänsynstagande till billighet och rättvisa först och främst vara, att genom denna progressivitet utvinna största möjliga ökning av statsinkomsterna. På längre sikt lär detta syfte icke vinnas, om icke den högsta marginalsattesatsen för ren arbetsinkomst avväges så, att enligt vad ovan nämnts, åtminstone hälften av inkomstökningen får behållas av den skattskyldige.

Därest icke en enligt dylika grunder utarbetad skatteskala för närvarande anses kunna tillämpas, bör under alla förhållanden en sådan omarbetning av den av beredningen föreslagna skatteskalan vidtagas, att en väsentlig nedsättning omedelbart kommer till stånd av den utmordentligt hårda progression, som framtvingades av händelseutvecklingen under år 1942.

Östergötlands och Södermanlands handelskammare finner det i hög grad anmärkningsvärt, att grundbeloppsnivån placerats så högt att skattekraften och därmed också skatteskalan spännvidd i vissa fall i full utsträckning toges i anspråk redan under nu rådande högkonjunktur. Vid en blivande lågkonjunktur måste det, då skattekraften hos de större inkomsttagarna redan vore uttömd, bli de medelstora och mindre inkomsttagarnas tur att utsättas för en avsevärt hårdare beskattning.

Skånes handelskammare erinrar om att vid den omfördelning av skattebelastningen som skett i förslaget hade (vid 110 procents uttag) makar och ensamstående med nettoinkomst under respektive 15 000 och 7 000 kronor erhållit en skattelättnad, totalt beräknad till 218 milj. kronor, medan övriga inkomsttagare och särskilt inkomsttagare i högre mellanskikt pålagts ytterligare förhöjd skatt uppgående till 28 milj. kronor. Efter denna omfördelning komme den förra gruppen att bidra till den totala skatteintäkten med ett från 634 till 416 milj. kronor nedsatt belopp och den senare med ett från 330 till 358 milj. kronor ökat belopp, motsvarande en relativ förskjutning från förhållandet 66: 34 till 55: 45.

Därefter framhåller handelskammaren, att beredningens argumentering för skatteskalan utformning väl innehölle motiv för en önskvärd och påkallad lättnad i krigsårens skärpta inkomstbeskattning för de lägre inkomsttagarna men icke för bibehållande eller skärpning i de högre och mellanhöga inkomstskikten. Beklagligt vore att beredningen i samband med denna avvägningsspörsmål funnit sig böra uttala (s. 159), att rättvisa och billighet i beskattningen icke kunde utgöra någon allmängiltigt normerande bedömningsgrund för en skatteavvägning, trots att de billighetskrav, varom här vore fråga, torde vara så distinkt avgränsade och så i sak allmängiltigt välgrundade att ur rättvisans och billighetens synpunkt plats ej rätt gärna finnes för andra uppfattningar. Därest ett sådant betraktelsesätt som det varåt beredningen här givit uttryck i ett så uppenbart fall skulle godtagas, syntes fara värt, att principen om rättvisa och billighet i beskattningen, vilken dock allt-

jämt förbleve dess yttersta grund, i tillämpningen endast bleve en opportunitetsfråga, där dagens maktkombinationer finge fälla utslaget.

Beträffande jämförelsen mellan den ökade skattebelastningen under kriget för olika inkomstskikt framhåller handelskammaren, att vad som verkligen inträffat syntes vara, att medan skatteskärpningarna under förra delen av kriget fram till 1942 års höjning av värnskatten i stort sett varit baserade på 1938 års progressivskalor — från 5 till 33 procent — med procentuellt lika höjningar därå, den år 1942 vidtagna ytterligare skärpningen av värnskatten måste läggas ovanpå en å hela skalan igenom men främst i de högre och högsta skikten så toppbelastad skala att den nya belastningen måste göras regressiv och drivas ned i skatteunderlagets lägre inkomstskikt. Handelskammaren fortsätter:

Något tillspetsat torde sålunda beredningens argumentering och dess därpå grundade avvägning kunna sägas innebära, att eftersom progressivbeskattningen i de högre och högsta skikten blivit topp- eller överbelastad samt sålunda nödvändiggjort en ökad belastning i lägre skikt, detta förhållande nu bör rättas till icke genom en sänkning för alla utan genom en fortsatt utvidgning av toppbelastningen i de högre och mellersta skikten och därmed möjliggöra en delvis mer än kompensande sänkning i de lägre skikten.

Då beredningen uppenbarligen fäst avsevärd vikt vid nu berörda undersökning och dess resultat, kan det vara anledning att med användande av samma jämförelsemetod belysa den av beredningen förordade nya skatteavvägningen. I nedanstående tabell angives den sammanlagda stats- och kommunalskatten för en barnlös familj i ortsgupp V beräknad i procent å den s. k. sammanräknade nettoinkomsten vid 110 % uttagning åren 1939 och 1946 samt enligt förslaget (1948) samt de procentuella ökningarna av dessa i procent angivna i olika inkomstskikt.

Sammanräknad nettoinkomst kr.	Skatt i % av inkomsten					
	1939 A	1946 B	1948 C	C—A i % av A	C—B i % av B	
1 000	1·5	1·5	1·5	0	0	
2 000	5·3	6·0	4·8	— 9·4	— 20	
3 000	7·7	9·2	6·5	— 15·6	— 29·4	
4 000	9·3	11·9	9·3	0	— 22·0	
8 000	12·4	17·3	15·8	+ 27·4	— 9·7	
12 000	13·9	20·1	19·5	+ 40·3	— 3·0	
20 000	16·6	25·2	25·7	+ 54·8	+ 2·0	
30 000	19·2	29·9	32·8	+ 70·8	+ 10·3	
50 000	22·8	36·9	41·1	+ 80·3	+ 11·4	
100 000	28·2	46·8	51·8	+ 83·7	+ 10·7	
200 000	33·2	55·5	60·2	+ 81·3	+ 8·4	

Om hänsyn ej tages till penningvärdeförsämringen innebär förslaget jämfört med förkrigsbeskattningen en direkt lindring i beskattningen för inkomsttagare under 4 000 kronor. I mellanskikten från 8 000 till 13 000 kronor är ökningen 30 à 40 % samt stiger därefter hastigt upp mot 80 % i 50 000 kronor skiktet, där maximalbelastningen är nådd och den relativa ökningen upphör. Göres jämförelsen åter med nuvarande beskattning har den relativt största skattelättnaden icke lagts i de lägsta skikten utan i skikten 3 till 4 000 kronor samt upphör vid 15 000 kronor. I inkomstskikten 20 000 till 30 000 kronor har den relativa ökningen fått stiga till 10 %, vilket är samma ök-

ning som i närmast högre skikt medför maximal belastning. Därest hänsyn hade tagits jämväl till penningvärdets fall hade de angivna skattelättnaderna framstått som än mindre; märkbara skattehöjningar hade inträtt redan i 8 000 kronor-skiktet och blivit högst avsevärda även i högre mellanskikt. Av denna jämförelse torde framgå att den nuvarande inkomstbelastningen ej endast i de lägre inkomstskikten utan längs hela linjen är utomordentligt hög och starkt motiverar en allmän skattesänkning. Men den visar därjämte att den föreslagna inkomstskatten med särskild skärpa träffar inkomstskikt mellan 20 000 och 30 000 kronor samt därefter redan i närmaste skikt närmar sig en maximalbelastning. I dessa skikt är marginalskatten vid inkomstbeskattningen omkring 50 %.

Enligt vad handelskammaren kunnat finna har beredningen sålunda varken genom sin hänvisning till den under kriget inträdda procentuella skatteökningen ej heller genom sin argumentering i fråga om den indirekta beskattningen anfört några som helst övertygande skäl till stöd för endast en partiell skattesänkning och än mindre för den föreslagna skattefördelningen. I själva verket synes beredningens förvarande förslag till omfördelning av inkomstskatten vida mindre vara en skatteavvägning än en inkomstöverflyttning, varvid en omfördelning skett efter andra synpunkter än rättvisa och billighet i beskattning. Med hänsyn härtill och då nya inkomstskattemedel nu stå till förfogande anser handelskammaren ej endast att en allmän skattesänkning bör komma till stånd utan även att den föreslagna skatteskalen avväges så att skäligen hänsyn toges till den totala skattebelastningen av såväl direkta som indirekta skatter i olika inkomstskikt. Vid bedömningen av den indirekta beskattningen bör jämväl beaktas, att socialförmånerna till övervägande del icke äro behovsprövade utan utgå lika till alla och sålunda i detta sammanhang vid en relativ bedömning efter inkomst ha större värde i lägre inkomstskikt än i högre. En skattesänkning åstadkommen genom tillämpning av en lägre uttagingsprocent å den föreslagna skalan kan icke tillgodose sådana synpunkter och krav.

Västergötlands och Norra Hallands handelskammare framhåller bl. a., att den föreslagna inkomstskatteskalen beträffande inkomst av arbete väsentligen skulle medföra en ökad skattebelastning för den kvalificerade arbetskraften, vilken skärpning icke kunde anses önskvärd och i längden måste leda till oförmånliga konsekvenser. Vad anginge företagen skulle de höga skatterna tvinga dem att hålla sig likvida i stor utsträckning, i följd varav modernisering, förnyelse och ökning av produktionsmedlen måste bli lidande.

Sveriges köpmannaförbund samt *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* uttala, att i avbidan på att skattereglerna underkastades en genomgripande omläggning inga skattehöjningar borde genomföras, samt hemställa, om förslaget i förevarande del skulle föranleda lagstiftning, att skatteskalen måtte utformas enligt reservanternas förslag (närmast alt. II). Organisationerna anföra:

Om beskattningen drives utöver en viss höjd, minskas hastigt företagarens intresse för sund ekonomi och i stället träder ett renodlat skattetänkande. Han förlorar intresset av att vaksamt följa omkostnaderna. Om han inför annars icke nödvändiga utgifter reagerar så, att det icke spelar någon roll, eftersom utgiften till största delen drabbar den del, som eljest skulle gå till skatter, så är man utan tveivel inne på en mycket farlig väg. Skall näringslivet fungera på rätt sätt och nödvändig konsolidering kunna ske, så att mot-

ståndskraft finnes mot de kriser, som man icke heller i framtiden torde kunna undvika, är det av vikt, att konsolideringen icke förhindras genom en förödande beskattning. Skatteavkastningen mätt i absoluta tal kan eljest komma att nedgå, trots skattehöjningar i motsatt avsikt. I betänkandet har denna sida av problemet icke blivit närmare belyst. För vår del anse vi emellertid obetingat, att en försiktigare skattepolitik även gentemot högre inkomsttagare skulle stimulera produktionen och därigenom de facto verka höjande å det allmänna skatteintäkter.

Slutligen vilja vi understryka, att vådorna av att nuvarande skattereglers materiella innehåll visat sig vara behäftat med stora brister förstoras vid ett konstant bibehållande av ett relativt starkt skattetryck. Beredningen har i medvetande härom särskilt inskräppt, att sambeskattningsreglerna snarast böra justeras.

Med instämmande häri vilja vi fästa uppmärksamheten på att även andra skatteregler kunna få obilliga verkningar. Såsom ett utmärkande drag gäller t. ex. beträffande andra förvärvskällor än rörelse att någon utjämning av inkomsten mellan olika år i regel icke kan ske. — — — Härav följer t. ex. att en engångsättning till följd av expropriation eller en utbetalning av skadestånd till företagsledare vid uppsägning från en anställning beskattas med synnerligen hård progressiv statsskatt.

Även för en rörelseidkare kunna liknande situationer uppkomma. Vid överlåteise av rörelse — varvid avtalad köpeskillingslikvid i regel får anses inkludera pensioneringskostnaden — framkommer ofta en s. k. dold reserv, som ograverad beskattas det år, denna under flera år intjänade reserv framkommer. Det är all anledning att framhålla, att denna reserv regelmässigt motsvarar den pension, som en tjänsteman erhåller. En rörelseidkare har ofta ej möjlighet att ur rörelsen taga ut likvida medel i den utsträckning, som skulle behövas för att giva honom och hans familj en tillräcklig och betryggande pensionsförsäkring. Ett annat skäl varför rörelseidkaren icke kan binda sig för en försäkring är, att han icke kan räkna med en oberoende av konjunkturerna år efter år utgående fast eller efter vissa befordringsgrunder stigande inkomst utan måste räkna med ofta betydande av konjunkturerna framkallade växningar i inkomsten. Det framstår därför så mycket mer som en uppenbar orättvisa, att hans i rörelsen i form av dolda reserver nedlagda besparingar beskattas efter en mycket hård progressiv skala, när de framkomma. Även i det fall, att en rörelseidkare avlidit och hans efterlevande icke själva kunna driva rörelsen utan nödgas avyttra rörelsen, beskattas den framkomna reserven på enahanda sätt. Samtidigt gör staten anspråk på kvarlåtenskapskatt och minskar därmed möjligheterna att exempelvis giva barnen uppfostran och utbildning.

Med hänsyn till varuknappheten kan det vidare inträffa, att dold reserv måste mot företagets verkliga intresse — inklusive de anställdas — framtagas och hårt beskattas.

Sveriges redareförening yttrar:

Den grundläggande principen för vår direkta beskattning, skatt efter förmåga, är i och för sig riktig, men bör enligt föreningens mening kompletteras med en regel om skattelindring efter samhällsnytta. Med det stora behov av arbetskraft, vårt land för närvarande har, och inför nödvändigheten av att alla produktiva krafter göra största möjliga ansträngningar för att gagna landet, borde allvarligt tagas under övertvägande, huruvida icke en lättnad i beskattningen borde införas i fråga om inkomst, som hänför sig till ökade arbetsprestationer. En reform av den art, som här skisserats, skulle givetvis sporra vederbörande till ökade arbetsprestationer och i det långa loppet tillförsäkra det allmänna ökade skatteinkomster.

Kommerskollegium anser sig icke kunna biträda ett förslag till skatteskala som — samtidigt med att det innefattade en väl motiverad skattelindring för de lägre inkomsttagarna — innebure att på de skattskyldiga med medelstora och större inkomster lades en i jämförelse med nuvarande starka skattebelastning i många fall högst väsentligt ökad skattebörd. Ämbetsverket framhåller, att en anledning till att icke nuvarande höga skattetryck fått några mera framträdande menliga följder för näringslivet och den ekonomiska utvecklingen torde ha varit att de skattskyldiga räknat med att de skulle behöva bära det endast så länge det krävdes på grund av försvarsberedskapen och andra av kriget förorsakade extraordinära ändamål. Ämbetsverket fortsätter:

En permanent beskattning i enlighet med beredningens förslag med en ytterligare skatteskärpning för medelstora och större inkomster torde emellertid enligt kollegii mening utan tvivel kunna få allvarliga konsekvenser i sådant hänseende. Här må särskilt påpekas, att vid en sådan skärpning de tendenser torde komma att accentueras, vilka — såsom flera näringsorganisationer framhållit och såsom också torde vara allmänt bekant — redan nu förefinnas bland vissa skattskyldiga att begränsa sin arbetsprestation i fall, då den skattskyldige på grund av hög marginals katt ej anser sig få behålla en tillfredsställande ersättning för merarbetet. — — —

Enligt kollegii mening måste det ur hela samhällets synpunkt vara ytterst betänkligt, om sådana skattesatser skulle genomföras, att medborgarna i någon nämnvärd utsträckning på grund av beskattningen undandroge sig arbetsprestationer, som de eljest skulle utföra. En skattepolitik, som måste befaras verka i sådan riktning, synes icke kunna godtagas, allra minst under nuvarande förhållanden, då stor brist på arbetskraft råder och staten genom andra åtgärder söker underlätta ett effektivt utnyttjande av tillgänglig arbetskraft.

Såsom flera näringsorganisationer påpekat äro höga arbetsinkomster ej sållan resultatet av mångårig utbildning eller långvariga förberedelsearbeten och åtnjutas under jämförelsevis begränsad tid. I fråga om dylika kumulerade inkomster verkar en starkt progressiv beskattning särskilt obillig. Det må erinras om att vid krigskonjunkturbeskattningen anordningar träffades för att i viss utsträckning möjliggöra en utjämning av olika års vinstresultat. Vid inkomstbeskattningen torde en utjämning av inkomstvariationerna av praktiska skäl icke kunna genomföras, men avsaknaden av ett dylikt korrektiv mot en alltför hög skattebelastning synes kollegium utgöra ett vägande skäl för att iakttaga stor försiktighet vid utformningen av skatteskalen.

För att åskådliggöra den konkreta innebörden i departementsförslaget rörande inkomstbeskattningen har inom finansdepartementet utarbetats vissa tabeller. (*Bihang 7.*) Dessa belysa skattebeloppens storlek vid uttagning av 100 procent på grundbeloppen samt med och utan tillägg för kommunalskatt i olika inkomstlägen för olika typer av skattskyldiga samt vid olika förutsättningar beträffande andelen förmögenhetsavkastning i inkomsten. Tabellerna innefatta även jämförelser med nuvarande skatter, förkrigstidens skatter och det alternativa förslag som i skatteberedningens betänkande reservationsvis framförts av ledamöterna Andersson och Sundén beträffande skatteskalorna för inkomst, av dessa ledamöter med

instämmande av herr Rubbestad beträffande skatt på förmögenhet samt av enbart Sundén beträffande familjebeskattningen och barnbidragen. Propositionen skiljer sig beträffande inkomstbeskattningen icke från skatteberedningens majoritetsförslag; innebörden av barnavdragens utbytande mot barnbidrag har dock förändrats i och med att de senare enligt proposition nr 220 avses skola utgå med 260 kronor per år i stället för 200 kronor enligt befolkningsutredningens förslag. Beräkningarna rörande resultatet av den av beredningen föreslagna skatteskalan jämte barnavdragens utbytande mot barnbidrag ha justerats i enlighet härmed. — De vid beräkningarna begagnade skiktskalorna för inkomstskatt redovisas i inledningen till bihang 7.

Med tanke på att diskussionen om behovet av skattesänkning och om de samhällsekonomiska verkningarna av olika skatteskalor måste anknytas till den totala skattebelastningen ha tabellerna ej endast beräknats med hänsyn till statsskatterna på inkomst och förmögenhet utan även under hänsynstagande till kommunalskatt och folkpensionsavgift. Beräkningen av skattebeloppen har gjorts efter samma metod som vid beräkandet av källskatttabellerna; vid uträkandet av taxerad inkomst har avdrag icke gjorts för de i varje särskilt fall gällande pensionsavgifterna utan ett överallt lika avdrag på 100 kr. tillämpats. Samtliga i bilagan redovisade tabeller avse mellersta ortsgrupp. Barnbidragen ha i förekommande fall frändragits, och om deras summa blivit större än skatten, har detta markerats med minustecken (»negativ skatt»). En betydande roll har i diskussionen spelats av resonemang om den s. k. marginalskatten, d. v. s. den skattehöjning som blir resultatet av en viss inkomststegring. Med hänsyn härtill har också gjorts beräkningar rörande storleken av denna marginalskatt i samma inkomstlägen som i övrigt redovisats. Tabellerna återges i utdrag på följande sidor.

Av tabellerna framgår, att föreliggande förslag medför en sänkning av den rena inkomstskatten för ensamstående med upp till 10 000 kronors årlig inkomst. För barnlösa familjer, ettbarnsfamiljer och ogifta med ett barn inträffar sänkning för alla med upp till omkring 26 000 kronors inkomst. För trebarnsfamiljer går motsvarande gräns vid 23 000 kronor. På grund av att barnbidragen icke dyrortsgraderats gå dessa gränser för barnfamiljer något lägre i högre ortsgrupper och något högre i lägre ortsgrupper.

För ensamstående utan barn bortfaller hela den statliga skatten upp till inkomstläget 2 000 kronor. Vid 3 000 kronor utgör minskningen över hälften av nuvarande statsskatt (123 av 210 kr.). Sedan reduceras minskningen i och med det successiva bortfallet av ortsavdraget vid stigande inkomst.

För familjer utan barn bortfaller hela eller praktiskt taget hela den nu utgående statsskatten för inkomster upp till 3 000 kronor. Även i de närmast däröver liggande skikten bortfaller en avsevärd men sjunkande del av nuvarande statsskatt. Det absoluta belopp, varmed skatten sänkes är givetvis lågt i de inkomstlägen där skatten förut varit obetydlig men stiger sedan till högst omkring 230 kronor vid 15 000 kronors inkomst. Därefter blir reduktionen obetydligare även till sitt absoluta värde och i inkomstlägen över

Översiktstabell 1. Statlig beskattning på inkomst av arbete.

Uttagning 100 %. Mellersta ortsgrupp.

Inkomst	S k a t t i k r o n o r					
	Ensamstående			Makar utan barn		
	1947	Prop.	Res.	1947	Prop.	Res.
1 000	7	—	—	—	—	—
2 000	82	—	17	28	—	—
3 000	210	87	109	85	—	—
4 000	325	203	232	199	85	85
5 000	451	336	371	314	182	182
6 000	590	492	532	437	288	288
8 000	900	853	896	712	542	542
10 000	1 258	1 260	1 310	1 010	835	835
12 000	1 681	1 732	1 732	1 345	1 160	1 160
15 000	2 418	2 442	2 383	1 957	1 730	1 730
20 000	3 845	3 939	3 622	3 187	2 990	2 860
25 000	5 319	5 658	5 060	4 661	4 580	4 190
30 000	6 931	7 458	6 560	6 134	6 370	5 635
40 000	10 537	11 356	9 978	9 709	10 132	8 890
50 000	14 583	15 655	13 826	13 644	14 295	12 602
100 000	38 019	39 653	35 575	36 938	38 157	34 215
150 000	64 829	66 152	61 572	63 598	64 520	59 940
200 000	92 392	93 152	88 572	91 160	91 520	86 940
300 000	152 764	154 149	146 770	151 382	152 245	144 975
500 000	276 514	280 149	265 570	275 132	278 245	263 775
1 000 000	585 889	595 149	562 570	584 507	593 245	560 775

Översiktstabell 2. Skattesänkning (—) eller skattehöjning (+) på inkomst av arbete.

Uttagning 100 %. Mellersta ortsgrupp.

Inkomst	Ensamstående		Giftn utan barn	
	Prop.	Res.	Prop.	Res.
1 000	— 7	— 7	—	—
2 000	— 82	— 65	— 28	— 28
3 000	— 123	— 101	— 85	— 85
4 000	— 122	— 93	— 114	— 114
5 000	— 115	— 80	— 132	— 132
6 000	— 98	— 58	— 149	— 149
8 000	— 47	— 4	— 170	— 170
10 000	+ 2	+ 52	— 175	— 175
12 000	+ 51	+ 51	— 185	— 185
15 000	+ 24	— 35	— 227	— 227
20 000	+ 94	— 223	— 197	— 327
25 000	+ 339	— 259	— 81	— 471
30 000	+ 527	— 371	+ 236	— 499
40 000	+ 819	— 559	+ 423	— 819
50 000	+ 1 072	— 757	+ 651	— 1 042
100 000	+ 1 634	— 2 444	+ 1 219	— 2 723
150 000	+ 1 323	— 3 257	+ 922	— 3 658
200 000	+ 760	— 3 820	+ 360	— 4 220
300 000	+ 1 385	— 5 994	+ 863	— 6 407
500 000	+ 3 635	— 10 944	+ 3 113	— 11 357
1 000 000	+ 9 260	— 23 319	+ 8 738	— 23 732

Översiktstabell 3. Total beskattning på inkomst av arbete.

Statsskatt vid 100 %, kommunalskatt å 10 kr samt folkpensionsavgift.
Mellersta ortsgрупп.

Inkomst	Ensamstående			Makar utan barn		
	1947	Prop.	Res.	1947	Prop.	Res.
1 000	42	35	35	27	27	27
2 000	226	144	161	146	118	118
3 000	463	340	362	311	226	226
4 000	687	565	594	535	421	421
5 000	922	807	842	758	626	626
6 000	1 170	1 072	1 112	991	842	842
8 000	1 698	1 651	1 694	1 484	1 314	1 314
10 000	2 274	2 276	2 326	2 000	1 825	1 825
12 000	2 908	2 959	2 959	2 553	2 368	2 368
15 000	3 945	3 969	3 910	3 491	3 264	3 264
20 000	5 872	5 966	5 649	5 267	5 070	4 940
25 000	7 846	8 185	7 587	7 261	7 180	6 790
30 000	9 958	10 485	9 587	9 234	9 470	8 735
40 000	14 564	15 383	14 005	13 809	14 232	12 990
50 000	19 610	20 682	18 853	18 744	19 395	17 702
100 000	48 046	49 680	45 602	47 038	48 257	44 315
150 000	79 856	81 179	76 599	78 698	79 620	75 040
200 000	112 419	113 179	108 599	111 260	111 620	107 040
300 000	182 791	184 176	176 797	181 482	182 345	175 075
500 000	326 541	330 176	315 597	325 232	328 345	313 875
1 000 000	685 916	695 176	662 597	684 607	693 345	660 875
	Procent av inkomsten					
1 000	4·2	3·5	3·5	2·7	2·7	2·7
2 000	11·3	7·2	8·0	7·3	5·9	5·9
3 000	15·4	11·3	12·1	10·4	7·5	7·5
4 000	17·2	14·1	14·8	13·4	10·5	10·5
5 000	18·4	16·1	16·8	15·1	12·5	12·5
6 000	19·5	17·9	18·5	16·5	14·0	14·0
8 000	21·2	20·6	21·2	18·5	16·4	16·4
10 000	22·7	22·8	23·3	20·0	18·2	18·2
12 000	24·2	24·7	24·7	21·3	19·7	19·7
15 000	26·3	26·5	26·1	23·3	21·8	21·8
20 000	29·4	29·8	28·2	26·3	25·3	24·7
25 000	31·4	32·7	30·3	29·0	28·7	27·2
30 000	33·2	34·9	32·0	30·8	31·6	29·1
40 000	36·4	38·5	35·0	34·5	35·6	32·5
50 000	39·2	41·4	37·7	37·5	38·8	35·4
100 000	48·0	49·7	45·6	47·0	48·3	44·3
150 000	53·2	52·1	51·1	52·5	53·1	50·0
200 000	56·2	56·6	54·3	55·6	55·8	53·5
300 000	60·9	61·4	58·9	60·5	60·8	58·4
500 000	65·3	66·0	63·1	65·0	65·7	62·8
1 000 000	68·6	69·5	66·2	68·5	69·3	66·1

Översiktstabell 4. Marginalskatt på inkomst av arbete.

Skatteökning i kronor vid 100 kronors ökning av inkomsten. Statsskatt vid 100 %, kommunalskatt à 10 kr. samt pensionsavgift. Mellersta ortsgrupp.

Inkomst	Ensamstående			Giftn utan barn		
	1947	Prop.	Res.	1947	Prop.	Res.
1 000	14·38	11·00	11·00	5·00	5·00	5·00
2 000	22·47	17·00	20·00	15·10	10·00	10·00
3 000	22·48	20·00	23·10	20·20	14·00	14·00
4 000	22·48	23·60	24·20	21·47	19·00	19·00
5 000	24·73	26·40	26·40	21·47	19·90	19·90
6 000	26·25	28·60	28·60	23·72	20·80	20·80
8 000	28·75	30·20	30·80	23·72	24·40	24·40
10 000	30·75	33·00	33·00	25·97	26·20	26·20
12 000	33·75	34·00	31·60	27·77	28·00	28·00
15 000	36·25	35·20	31·60	31·37	31·60	31·60
20 000	39·48	42·40	37·60	39·47	38·80	35·20
25 000	39·48	46·00	38·80	39·47	42·40	38·80
30 000	45·78	46·00	40·60	42·97	46·00	40·60
40 000	48·48	50·50	46·00	45·77	50·50	46·00
50 000	52·08	55·00	50·50	52·07	55·00	50·50
100 000	58·38	59·50	54·10	58·37	59·50	55·00
150 000	65·13	64·00	64·00	65·12	64·00	64·00
200 000	65·13	64·00	64·00	65·12	64·00	64·00
300 000	71·88	73·00	69·40	71·87	73·00	69·40
500 000	71·88	73·00	69·40	71·87	73·00	69·40
1 000 000	71·88	73·00	69·40	71·87	73·00	69·40

Översiktstabell 5. Total beskattning på kapitalinkomst à 3¹/₃ %.

Statlig inkomstskatt vid 100 %, förmögenhetsskatt, kommunalskatt à 10 kr., folkpensionsavgift. Mellersta ortsgrupp.

Inkomst	Ensamstående			Giftn utan barn		
	1947	Prop.	Res.	1947	Prop.	Res.
2 000	379	324	371	250	298	328
5 000	1 484	1 727	1 642	1 299	1 546	1 427
10 000	3 929	5 296	4 526	3 531	4 845	4 025
20 000	10 243	14 386	11 449	9 662	13 490	10 740
50 000	34 327	*40 100	36 454	33 405	*40 200	35 303
100 000	82 074	*80 100	*80 100	80 920	*80 200	*80 200
300 000	*270 027	*240 100	*240 100	*270 100	*240 200	*240 200
1 000 000	*900 027	*800 100	*800 100	*900 100	*800 200	*800 200
I procent						
2 000	18·9	16·2	18·5	12·5	14·9	16·4
5 000	29·7	34·5	32·8	26·0	30·9	28·5
10 000	39·3	53·0	45·3	35·3	48·4	40·2
20 000	51·2	71·9	57·2	48·3	67·4	53·7
50 000	68·6	*80·2	72·9	66·8	*80·4	70·6
100 000	82·1	*80·1	*80·1	80·9	*80·2	*80·2
300 000	*90·0	*80·0	*80·0	*90·0	*80·1	*80·0
1 000 000	*90·0	*80·0	*80·0	*90·0	*80·0	*80·0

* Spärregel tillämpad.

Översiktstabell 6. Marginalskatt på ren kapitalinkomst.

Inkomst	Ensamstående 100 %			Makar utan barn 100 %		
	1947	Prop.	Sundén	1947	Prop.	Sundén
2 000	35·1	35·0	38·0	24·9	28·0	28·0
5 000	45·2	62·4	50·4	40·3	55·9	43·9
10 000	59·0	87·0	69·0	52·7	80·2	62·2
20 000	68·3	96·4	73·6	64·3	92·8	71·2
50 000	96·1	*80·2	92·5	87·7	*80·4	92·5
100 000	106·3	*80·1	*80·1	101·5	*80·2	97·0
300 000	*90·0	*80·0	*80·0	*90·0	*80·1	*80·0
1 000 000	*90·0	*80·0	*80·0	*90·0	*80·0	*80·0

* Spärregel tillämpad.

Översiktstabell 7. Jämförelse mellan skatterna för olika familjetyper enligt olika alternativ.

Statsskatt vid 100 %. kommunalskatt å 10 kr. samt folkpensionsavgift.

Inkomst	Ensamstående	Ensamstående med 1 barn	Familjer med nedanstående antal barn			Förbättring för trebarnsfamilj, jämfört med ensamstående	
			0	1	3		
4 000	1947	687	562	535	419	282	— 405
	Prop.	565	264	421	136	— 432	— 997
	Sundén	5·4	286	421	316	— 252	— 846
10 000	1947	2 274	2 038	2 000	1 833	1 473	— 801
	Prop.	2 276	1 736	1 825	1 542	978	— 1 298
	Sundén	2 326	1 772	1 825	1 668	1 104	— 1 222
25 000	1947	7 846	7 229	7 261	6 975	6 272	— 1 574
	Prop.	8 185	7 190	7 180	6 900	6 348	— 1 837
	Sundén	7 587	6 802	6 790	6 513	5 877	— 1 710
50 000	1947	19 610	18 742	18 744	18 347	17 368	— 2 242
	Prop.	20 682	19 510	19 395	19 118	18 574	— 2 108
	Sundén	18 853	17 760	17 702	17 324	16 421	— 2 432

omkr. 25 000 kronor genomföres en höjning med varierande belopp, som dock i stort sett stiga vid stigande inkomst. Den relativt sett största skatte-skärpningen gäller skicket kring 50 000 kronor. Skattebeloppets ökning är här 3,5 procent och 650 kronor, d. v. s. 1,3 procent av inkomsten.

Beskattningen på familjer med barn kommer efter statsskattens omläggning enligt detta förslag att skilja sig från beskattningen på ensamstående på så sätt att kommunalskatten fortfarande blir lägre på grund av där alljämt utgående barnavdrag. Den debiterade statsskatten blir härigenom något större än för barnlösa i samma inkomstklass, beroende på att avdraget för kommunalskatt för de senare blir något större; i gengäld erhålles 260

kronor per barn. Förändringen i förhållande till nuvarande beskattning genom dels skatteavdragets utbytande mot kontant bidrag dels de övriga ändringar, som göras i avdragsbelopp och skatteprocent i olika inkomstskikt, åskådliggöres i följande tabell:

Total förändring för ensamstående och för familjer med olika barnantal genom ändrad beskattning och tillkomsten av barnbidrag. Mellersta ortsgrupp.

Inkomst	Ensamstående	Familjer med nedanstående barnantal					
		0	1	2	3	4	
2 000	— 82	— 28	— 260	— 520	— 780	— 1 040	
3 000	— 123	— 85	— 312	— 539	— 777	— 1 035	
5 000	— 115	— 132	— 288	— 466	— 673	— 880	
10 000	+ 2	— 175	— 291	— 423	— 495	— 567	
15 000	+ 24	— 227	— 294	— 364	— 362	— 389	
20 000	+ 94	— 197	— 192	— 226	— 161	— 98	
25 000	+ 339	— 81	— 75	— 68	+ 76	+ 219	
50 000	+ 1 072	+ 651	+ 771	+ 890	+ 1 206	+ 1 481	
100 000	+ 1 634	+ 1 219	+ 1 394	+ 1 570	+ 1 971	+ 2 373	

Reservanterna Anderssons och Sundéns förslag skiljer sig från majoritetens och därmed från förslaget i denna proposition genom att det innebär sänkningar även i de högre inkomstklasser där beredningens majoritet föreslagit höjning. För att kompensera denna skattesänkning i de högre inkomstklasserna ha reservanterna nödgats föreslå mindre skattesänkning för ensamstående i lägre inkomstklasser. Detta skulle uppnås genom 200 kronor lägre ortsavdrag för ensamstående än enligt majoritetsförslaget. På detta sätt erhålles 20 à 50 kr. mindre sänkning resp. större höjning för ensamstående med under 10 000 kronors årsinkomst, och den totala inkomstskattdebiteringen blir praktiskt taget densamma som enligt majoritetsförslaget under förutsättning av samma uttagningsprocent. I fråga om skiktskalans utformning skiljer sig reservanternas förslag från majoritetens endast beträffande beskattningens höjd i högre inkomstklasser, i det att reservanterna föreslå lägre skattesatser på inkomstskikten fr. o. m. 12 000 kronors beskattningsbar inkomst (16 000 à 17 000 kronors verklig inkomst för familjer, 13 000 à 14 000 kronor för ensamstående). Skatteuttaget vid grundbeloppsnivå hålles därefter 2, 4 eller 6 procent lägre i de högre inkomstskikten utom i skiktet 100 000—200 000 kronor där skattesatsen enligt såväl reservanterna som majoriteten skulle utgöra 60 procent. Reservanterna låta liksom majoriteten den högsta skattesatsen utgå på alla inkomster utöver 200 000 kronors beskattningsbart belopp, men föreslå där 66 procent i stället för 70 procent skatteuttag. Gemensamt är förslaget att oavsett uttagningsprocent på grundbeloppet statskatten icke på något skikt skall få utgå med högre belopp än 70 procent.

Reservanten Sundén föreslår, att barnavdragssystemet bibehålles utan dyrortsgradering med 800 kronor för vardera av de två första och 1 200 kronor

för följande barn, och att barnbidrag skall utgå fr. o. m. andra barnet om föräldrarna så önska, varvid de dock finge avstå från barnavdrag. I tabellerna har förutsatts att barnavdrag uttagits i de fall där skattelindringen härigenom blivit förmånligare än vad som skulle erhållits genom barnbidrag. Sundéns förslag har liksom beredningens ursprungligen utarbetats under antagande att barnbidraget skulle komma att uppgå till 200 kronor. Då man nu får räkna med ett barnbidragsbelopp på 260 kronor har det syntts riktigt att här omräkna såväl majoritetsförslaget som reservationen med denna ändrade förutsättning.

En bild av skattedifferentieringen mellan ensamstående och familjer med och utan barn i några typfall ges av översiktstabell 7. För jämförelsen skall ha siffror även beräknats enligt Sundéns reservation under nyssnämnda ändrade förutsättning.

Beträffande marginals-katten på inkomst framgår av översiktstabell 4 att denna enligt propositionen understiger nuvarande marginals-katt till intill 8 000 kronors inkomst för familjer utan barn och närmare 4 000 kronors inkomst för ensamstående. För familjer med barn blir marginals-katten enligt propositionen densamma som för familjer utan barn utom i de låga inkomstskikt, där de kommunala ortsavdragen och dessas bankning göra sig gällande. De nya marginals-katterna skilja sig mera avsevärt — 3 à 5 % — från de nuvarande endast i skikten 30 000 till upp emot 100 000 kronor då det gäller äkta makar. För ensamstående gå skillnaderna mot nuvarande skatter längre ned i inkomstskikten. Ovanför 30 000 bli siffrorna i här medtagna inkomstfall lika för ensamstående och gifta. Härvid förekommer i skiktet 100—200 000 sänkning i förhållande till nuvarande skattesatser. I enstaka fall kunna siffrorna »slå» något ojämnt beroende på hur de här studerade inkomstfallen ligga i förhållande till gränsbeloppen mellan skiktskalans olika skikt.

Beträffande beskattningen på kapitalinkomst hänvisas till tabellerna. Den i propositionen föreslagna provisoriska spärregeln att sammanlagd skatt ej får överstiga 80 procent av inkomsten har tillämpats även på reservanternas förslag, däremot ej höjningen av skattepliktsgränsen till 30 000 kronors förmögenhet. Det understrykes att de högsta beloppen ren förmögenhetsinkomst, vilka för fullständighets skull medtagits i tabellerna, praktiskt taget icke förekomma i verkligheten. I allmänhet föreligger ju en kombination av inkomst av kapital och arbete.

Departementschefen.

Såsom framgår av redogörelsen för innehållet i remissyttrandena har i de avseenden, som gälla fördelningen av inkomstskattebördan på olika inkomstklasser, kritik riktats dels emot den föreslagna skiktskalan, vilken vanligen ansetts vara alltför progressiv, dels emot ortsavdragen, antingen enbart för ensamstående eller för såväl dessa som familjerna, dels slutligen mot förslaget om barnavdragens utbytande mot barnbidrag i alla inkomst-

klasser. En del av remissinstanserna har härvid anslutit sig till reservationerna under det att andra framfört mer eller mindre starkt avvikande förslag. I fråga om invändningarnas närmare utformning och motivering hänvisas till förut lämnad redogörelse.

Det har ofta icke varit möjligt att konstatera, huruvida kritiken gällt beskattningens höjd överhuvud taget, eller om den gällt skattebördans fördelning på små och stora inkomster. Vanligast torde få sägas vara, att man kritiserar beskattningens höjd men gör detta i en sådan form att det därav framgår att man vill rekommendera en mindre stark progression, d. v. s. en överflyttning från högre till lägre inkomster. I annat sammanhang (s. 112) beröras de synpunkter och förhållanden — kravet på ett visst skatteuttag, betingat av statens inkomstbehov, samt fördelningen av detta skatteuttag på olika skattekällor — vilka bestämt det belopp, som enligt förevarande proposition skall uttagas genom direkt inkomstskatt på fysiska personer. Här behandlas frågan om fördelningen av denna inkomstskatt på olika inkomstskikt och olika typer av inkomsttagare. Förutsättning för resonemanget är således hela tiden att kravet på ett visst totalt skatteuttag är givet och att synpunkter som kunna andragas för sänkning av beskattningen för en viss inkomsttagargrupp omedelbart måste ställas emot synpunkter som kunna andragas mot en därav följande höjning för andra grupper. Det är dock oundvikligt att de synpunkter som i detta sammanhang framföras även öva inflytande på avvägningen mellan olika skatteformer.

Av vissa uttryckssätt i beredningens betänkande har slutsatsen kunnat dragas, att motiveringen till den skattesänkning, som enligt förslaget skulle åstadkommas i de lägre inkomstklasserna, främst vore att den procentuella stegringen av den statliga inkomstskatten sedan före kriget varit större i dessa inkomstskikt än i de högre. Reservanterna ha häremot påvisat, att den procentuella sänkningen av det efter skattens erläggande återstående beloppet varit starkare i de högre inkomstklasserna. Detta har andragits som stöd för reservanternas förslag till skatteskala medförande lägre skatter för högre inkomsttagare och relativt högre skatter för ensamstående i lägre inkomstklasser. Uppenbarligen kunna inga bindande slutsatser dragas av någotdera slaget av rent matematiska jämförelser mellan skattestegringarna i de olika inkomstklasserna. Avgörandet om hur justeringen skall läggas måste vid varje särskilt tillfälle göras självständigt och betingas av — förutom behovet av ett visst skatteuttag — en bedömning av bärkraften i de olika skikten jämte risken för negativa återverkningar, särskilt av alltför starkt stegrade marginalsattesatser. De enligt ena eller andra metoden verkställda jämförelserna med en tidigare tidpunkt kunna endast ge en mycket obestämd ledning vid dylika avgöranden. Det väsentliga i förevarande sammanhang är att skatterna i de lägre inkomstskikten numera på ett så kännbart sätt inkräkta på elementära livsbehov även för personer och familjer som samhället tidigare icke ansett sig kunna belasta med någon som helst statlig beskattning, att en påtaglig minskning av denna skattebörda framstår såsom ett trängande och oavvisligt krav, även om detta f. n. medför att man måste

anlita en höjd beskattning på andra håll, där skatten till en större eller mindre del inkräktar på sparandet. Ofta anses detta medföra en lägre takt i välståndsstegringen. Det må lämnas därhän, huruvida detta antagande verkligen i det långa loppet är realistiskt med tanke på sparandets i lågkonjunkturer dämpande effekt på sysselsättningen och med tanke på värdet ur andra synpunkter av att de breda lagren av mindre inkomstagare erhålla bättre ekonomiska villkor, bättre uppväxtbetingelser för sina barn o. s. v. Realistiskt är otvivelaktigt antagandet om den progressiva beskattningens bromsningseffekt på det ekonomiska framåtskridandet i ett högkonjunkturläge som det nuvarande, då otillräckligt sparande utgör ett hinder för en ökning av investeringsvolymen vilken annars skulle kunna komma till stånd. Man har då endast att konstatera, att den inkomstutjämning, som åstadkommes genom skatte- och socialpolitik, leder till att en större del av landets produktionsresultat användes till omedelbar förbrukning och en mindre del till ökning av den materiella nationalförmögenheten. Detta är icke överraskande. En stor del av argumenteringen i skattefrågan synes dock förutsätta att nämnda förhållande är ett avgörande argument mot denna politik. Det kan då vara rimligt att understryka att den sparandekvot, som skulle uppstå vid en mindre inkomstutjämnande politik, icke utan vidare kan anses vara den »rätta». Ökning av den materiella nationalförmögenheten är eftersträvansvärd, men den är icke ett värde som har prioritet framför allt annat. Omedelbar höjning av de breda lagrens standard konkurrerar med önskemålet om ökad nationalförmögenhet och därigenom höjd standard i framtiden. Jag hänvisar till vad jag i denna fråga här tidigare anfört vid diskussionen av skatternas allmänna ekonomiska verkningar.

I förevarande förslag har huvudvikten lagts vid sänkning av beskattningen på lägre inkomster. För närvarande uttagas kännbara skatter även på inkomster, vilka icke eller endast relativt obetydligt skilja sig från de belopp som vederbörande myndigheter funnit sig böra tillämpa såsom skattefritt existensminimum. För detta praktiska ändamål har man enligt uppgifter, som skatteberedningen inhämtat från olika orter, kommit fram till siffror som för äkta makar utan barn röra sig kring 2 000 till 3 000 kronor alltefter dyrort. Inom fattigvården tillämpas dock något lägre belopp, nämligen 1 500—2 600 kronor. Det är emellertid klart att även belopp, som ligga ett stycke högre än dessa, endast räcka till en knapp försörjning. — Numera ha ifrågasvarande belopp i allmänhet höjts med 10 à 20 procent.

För äkta makar utan barn på mellersta dyrort med en kommunal utdebitering på 10 kronor uppgår skatten vid 3 000 kronors inkomst för närvarande till 311 kronor per år. Vid en inkomst av 5 000 kronor, alltså en vanlig industriarbetarinkomst, stiger skatten till 758 kronor, d. v. s. 15,1 %. Utförligare exemplifiering kan erhållas i tabellerna. Det är påtagligt att det nu rådande skattetrycket i dessa inkomstlägen är synnerligen betungande och att skatterna på ett mycket kännbart sätt konkurrera med de omedelbart livsnödvändiga utgifterna. Tidigare har den i praktiken effektiva skattebe-

lastningen varit mindre än den teoretiskt beräknade, beroende på eftersläpningen i uppbörden, varvid debiteringen vanligen baserats på en lägre nominell inkomst än den vid skattens erläggande aktuella. De skatter som betalades under 1946 debiterades sålunda i stort sett på 1944 års betydligt lägre inkomster. Övergången till källskattesystemet har däremot, särskilt för löntagarnas del, inneburit att man nu betalar skatten på årets inkomster. Detta förhållande har medfört att även personer med i och för sig relativt blygsamma inkomster, samtidigt som de återuppnått eller något överskridit förkrigstidens reallöneläge, erhållit en mycket avsevärd höjning av sina beskattningsbara belopp och en däremot svarande skattehöjning. En löntagare med 5 000 kronors inkomst, för vilken skatten vid källskattebetalning enligt ovan blir 758 kronor, skulle vid fortsättande av det tidigare betalningssystemet endast ha betalat ett belopp på 571 kronor under innevarande budgetår med hänsyn till att skatten då skulle ha betalats på en tidigare lägre inkomst. Inkomststegringen 1945—47 har härvid antagits vara 20 procent i anslutning till de beräkningar som ligga till grund för uträkandet av skatteposten i socialstyrelsens levnadskostnadsindex. Omläggningen innebär alltså i praktiken en skatteökning på i detta fall 187 kronor i förhållande till vad som annars skolat utgå, trots att någon höjning av skattesatserna icke genomförts. Till ökningen bidrar dock även höjningen av folkpensionsavgifternas maximibelopp från 20 till 100 kronor pr person, vilken blivit märkbar för familjer med taxerat belopp från 4 000 kronor och uppåt. Det är mot bakgrunden av dessa förhållanden som en lindring av de lägre inkomsttagarnas skattebörd framstår såsom en angelägenhet av trängande art.

Det mycket stora behovet av skattesänkning i de lägre inkomstklasserna gäller icke endast familjer med och utan barn. Det gäller även ensamstående skattskyldiga. För ensamstående med 3 000 kronors inkomst i mellersta dyrtor med genomsnittlig kommunal utdebitering uppgår skatten för närvarande till 463 kronor eller 15,4 procent. Före kriget var skatten vid motsvarande realinkomstnivå 8,9 procent. Om inkomsten är 5 000 kronor har skattestegringen inneburit höjning från 11,6 till 18,4 procent eller till 922 kronor. Även här tillkommer att övergången till källskattesystemet i praktiken verkat som en direkt kännbar höjning.

Om enighet i det väsentliga rått om att de allra lägsta inkomsttagargrupperna genom ortsavdragens höjande och bankningens avskaffande borde befrias från statlig beskattning, så föreligger stor oenighet om skattebördans fördelning ovanför denna gräns. Reservanternas ståndpunkt, att en höjning för ensamstående med upp till 10 000 kronors inkomst borde få finansiera en sänkning för högre inkomsttagare, har på många håll framstått som ett alltför försiktigt avståndstagande från majoritetsförslaget. (»Höjning» och »sänkning» avse här jämförelse med detta majoritetsförslag.) Från flera instanser har man alltså gått längre i sin kritik av de skattesatser som föreslagits för högre inkomstkikt. Näringslivets skattedelegation har sålunda anfört att skatten ingenstädes borde få ta mer än 50 procent av ett visst inkomstillskott. I en del fall har man yrkat uppskov med hela skatteförslaget,

tydiligen med sikte på en omarbetning i riktning mot mindre progressivitet. I så fall skulle t. o. m. skattelättnaden för de allra lägsta inkomsttagarna tillsvare utbli.

Formellt har kritiken riktats mot de höga skattesatserna i högre inkomstskikt. Lägre skatter på höga inkomster måste emellertid betyda högre skatt på lägre inkomster. En konsekvens av denna uppläggning av kritiken måste dessutom vara, att de yrkanden man i andra avseenden ställt om avstående från förslaget om kvarlåtenskapsskatt och höjd skatt på aktiebolag och större förmögenheter icke finge dra med sig en höjning av beskattningen på de större inkomsterna utan endast på de mindre.

Det synes därför lämpligt att i detta sammanhang ta upp en diskussion om de problem som inställa sig vid en inkomstbeskattning, som når en sådan höjd som den svenska nu under den närmaste framtiden antages komma att ha.

Vad då till en början gäller frågan om rättvisan i den ena eller andra skatteskalans framträda i remissyttrandena klart två skilda grundåskådningar. Å ena sidan hävdas att inkomstolikheterna i samhället i väsentlig grad äro betingade av förhållanden — utbildning, ärvd förmögenhet, social miljö — på vilka den enskilde själv från början icke haft det avgörande inflytandet, och att man därför med utgångspunkt från rättvisesynpunkter har anledning kräva en sådan skattefördelning att största möjliga inkomstutjämning erhålles. Endast hänsyn till eventuella återverkningar, skadliga för samhället, bör enligt denna åskådning få föranleda till moderation i beskattningens progressivitet. Å andra sidan framträder den uppfattningen att en beskattning, vilken så som föreslagits av skatteberedningens majoritet söker förskjuta skattebelastningens tyngdpunkt i riktning mot de högre inkomsterna, icke överensstämmer med rättvisa och billighet. Den förra åskådningen har klarast redovisats i landsorganisationens yttrande. Den senare framträder klart utformad bl. a. i det yttrande, som avgivits av näringslivets skattedelegation, men synes i övrigt omfattas av de flesta remissinstanserna. Sistnämnda omständighet får naturligtvis icke leda till några förhastade slutsatser om det bredare stöd som de olika åskådningarnas företrädare skulle kunna mobilisera.

Rättvisefrågan kan enligt sakens natur aldrig bedömas objektivt. Här kommer alltid att finnas plats för olika meningar om vad som är skäligt. Man kan dock urskilja en bestämd utveckling i det skatteteoretiska tänkandet. För en tidigare generations auktoriteter på detta område var varje form av skatteprogressivitet ett slags stöld från dem som härigenom fingo betala mer än en proportionell andel av de gemensamma samhällsutgifterna. Numera torde allmän enighet råda om att skatteavvägningen i mer eller mindre hög grad bör taga hänsyn till vad man kallar skatteförmågan och alltså innebära en mer eller mindre långtgående progressivitet. I princip har detta allmänt kommit att anses rättvist. Det är emellertid icke ett antagande om bristande förmåga att bära högre skatter, som i praktiken avgör hur långt man skall gå då det gäller att genom en progressiv skatteskala lägga en större del av

skattebördan på de högre inkomstklasserna. Exempelvis en familj med 50 000 kronors taxerad inkomst kommer även efter genomförande av föreliggande förslag att få behålla över 30 000 kronors årsinkomst. Det kan knappast bestridas att denna familjs *förmåga* att bära en ytterligare nedskärning av sin återstående inkomst måste vara betydligt större än vad den är för en familj med 5 000 kronors inkomst, vilken efter beskattning får behålla c:a 4 500 kronor. Vad som vid en sådan jämförelse synes vara i behov av motivering är varför man icke skall genomföra en ytterligare överflyttning av skattebördan från den lägre till den högre inkomsttagaren.

Denna motivering ligger givetvis i hänvisningen till risken för vissa icke önskvärda verkningar, som en mycket hög beskattning på högre inkomster indirekt skulle få. I själva verket har ju också argumenteringen emot en skärpning av skatteskalans progressivitet i det väsentliga gått efter andra linjer än den hänvisning till rättvisa och billighet, som framförts av näringslivets skattedelegation. Man har i stället dragit fram de ekonomiska återverkningarna och skattetekniska svårigheterna i förgrunden. Dessa ha ansetts vara av sådan art och omfattning att det på längre sikt även ur de lägre inkomsttagarnas egen synpunkt vore fördelaktigare med en lägre progressivitet och en därav följande högre belastning på de mindre inkomsterna. Det har anförts att statens skatteinkomster direkt skulle komma att minskas på grund av de föreslagna höjda skattesatserna eller redan vid ett bibehållande av de nuvarande, beroende bl. a. på försämrade deklarationsmoral. Det har också sagts att nationalinkomsten skulle komma att sjunka, eller åtminstone upphöra att stiga, emedan skatterna ta en särskilt stor del av det inkomsttillskott, som man kan vinna genom extra ansträngningar utöver det normala; de höga skatterna på den högsta delen av en icke alltför låg inkomst skulle också göra det så billigt för utövare av fria yrken m. fl. att ta ledigt en del av året i stället för att maximera sin inkomst, att den totala inkomstbildningen i samhället skulle komma att minskas.

Såsom redan antytts är det uppenbart att vad som hindrar en mera långtgående inkomstutjämning genom direkt inkomstbeskattning måste vara hän-synstagandet till förhållanden av den art, som denna typ av argument äro byggda på. En marginalbeskattning på arbetsinkomst, vilken toge 100 procent av det inkomsttillskott, som en inkomsttagare kunde vinna utöver exempelvis 20 000 kronor, skulle givetvis medföra att de flesta icke skulle finna det mödan lönt att arbeta längre tid av året än att deras årsinkomst uppnådde detta belopp, ifall de icke genom feldeklaration kunde undanhålla skattemyndigheterna en del av inkomsten. Liknande bleve måhända verkan även av en beskattning, som toge 90 procent av ett inkomsttillskott. I dessa fall skulle alltså staten på grund av den alltför höga skattesatsen icke erhålla någon som helst skatteinkomst, och ett bättre resultat skulle vinnas vid en lägre skattesats, som icke i samma grad framkallade falskdeklaration eller minskad arbetsinsats.

Den principiella riktigheten av dessa argument är således icke föremål för stridiga meningar. Det omstridda och oklara är deras kvantitativa betydelse

med avseende på en konkret skatteskala. Vid ett försök att komma fram till en bedömning, som kan tjäna till grund för ett praktiskt avgörande om den ena eller andra skatteskalans lämplighet måste några förhållanden påpekas, vilka förbigåtts i de gentemot det föreliggande förslaget kritiska yttrandena. Deklarationsfuskets omfattning är en funktion av flera olika faktorer. Skattens och marginals kattens absoluta höjd har härvid av kritiken gjorts till den dominerande huvudfaktorn, men är i verkligheten endast en av dessa. Den känsla av svåruthärdligt skattetryck, som den enskilde erfar inför höga skattesatser och känslan av att det icke är orättfärdigt att lura staten, när den söker ta ut en alltför hög skatt, sammanhänger också med hans ekonomiska bärkraft och kan således inträda även i relativt låga inkomstskikt. Stor betydelse har naturligtvis också å ena sidan taxeringskontrollens effektivitet och risken för mer eller mindre kännbara straff och å andra sidan de tekniska möjligheterna att dölja inkomsternas verkliga storlek; det är väl tämligen obestridligt, att taxeringen är betydligt mindre effektiv hos alla slags självständiga företagare än hos löntagarna, och att detta främst sammanhänger med de olika kontrollmöjligheterna och icke med någon i grunden olika moral hos de olika folkgrupperna. Om det sålunda är särskilt farligt att hålla alltför höga skattesatser för personer, som relativt lätt kunna undandra sig beskattning, måste man tydligen ställa frågan i vilka inkomstskikt dessa personer befinna sig. Man finner då att risken för försämrade deklarationsmoral såsom resultat av ett bibehållande eller höjande av krigsårens skattesatser icke endast föreligger i de höga inkomstklasser, vilkas skatter enligt förslaget skulle komma att höjas eller bibehållas. Möjligheterna att undgå beskattning genom ofullständig deklaration äro icke minst påfallande hos stora grupper inkomsttagare med medelstora eller små inkomster. Det är i de relativt små företagen — vare sig jordbruk, handels-, hantverks- eller småindustriföretag — som det är lättast att uppnå en låg taxering av rörelsevinsten genom att föra privata levnadskostnader såsom omkostnader i rörelsen. Det är också oerhört svårt för taxeringsmyndigheterna att genom bokföringskontroll eller andra metoder fastställa bruttointkomsten i rörelsen hos alla dessa företagare. Det är en mindre svår genomförbar uppgift att åstadkomma erforderlig deklarationskontroll hos ett mindre antal större inkomsttagare.

Argumentet att de av beredningen föreslagna marginals katterna skulle komma att medföra minskat inkomstunderlag genom minskade arbetsprestationer torde likaledes vara i behov av vissa modifikationer. Det är i själva verket inte så många, som i praktiken ha någon större möjlighet att själva direkt bestämma sin årsinkomst på det enkla sätt som man vid denna kritik synes ha förutsatt. En företagsledare måste hålla sitt företag i gång, en löntagare måste sköta sitt arbete efter de krav som ställas av hans arbetsgivare. Det eventuellt förmånligare resultatet av en hög arbetsintensitet jämfört med en lägre är sällan alldeles direkt och påtagligt. I stället äro incitamenten till merprestationer eller överhuvud taget till höga prestationer i mycket hög grad andra än ekonomiska; här kommer det också in personliga ambitions-

och prestigesympunkter, intresset för arbetet som sådant, viljan att göra en insats, önskan att vinna befordran eller erkännande bland kolleger, spänningen i en konkurrenskamp, den intresseväckande brottningen med ett tekniskt eller organisatoriskt problem. Om man utgår ifrån att det avgörande för en kvalificerad yrkesutövares prestationer skulle vara ett kallt och ensidigt räknande över penningmässigt konstaterbara resultat, förbiser man väsentliga psykologiska realiteter. Risken att en hög marginskattesats skulle sänka de kvalificerade yrkesutövarnas arbetsinsatser skulle främst vara anknuten till sådana fall som biinkomster genom extraarbete på fritid. Det torde dock här bl. a. vara fråga om arbete, som göres i första hand av intresse för saken.

Beträffande beskattningens verkan på viljan att göra extraprestationer måste man f. ö. räkna med att effekten åtminstone inte är enbart hämmande. I den mån en persons inkomstbehov är betingat av bundna utgifter för exempelvis bostad av en viss standard, barnens uppfostran, de levnadsvanor som betingas av en viss social miljö o. s. v., kan man förutsätta att vederbörande strävar efter uppnåendet av en nettoinkomst som möjliggör denna utgiftsstandard. Beskattningen får då närmast antagas ge anledning till en högre arbetsinsats. Dess verkningar äro således icke så enkelriktade som i diskussionen ofta förutsatts. Bestämda slutsatser äro omöjliga. Man måste känna sig fram. De konkreta exempel på negativ verkan av beskattningen, vilka framdragits i remissyttrandena, äro att det uppstått svårigheter för rekryteringen av pensionsstyrelsens ordsombud och ledamöter i taxeringsnämnder med hänsyn till att de låga arvoden efter avdrag av skatt inte framstode såsom tillräckligt lockande. I övrigt har man rört sig med mera allmänt hållna uttalanden eller antaganden, t. ex. att en effektiv taxering på fria yrkesutövare skulle komma att resultera i en minskning av dessas årliga arbetstid eller att löntagare skulle komma att söka sig till sådana arbetsgivare som erbjöde andra förmåner än rent lönemässiga — längre semester, bättre tjänstepension — ett resultat som ur samhällssynpunkt icke framstår såsom helt oönskligt.

En möjlighet föreligger måhända i vissa fall att högre löntagare övervältra skatten på arbetsgivaren genom att kräva en viss behållen nettoinkomst efter skatt, och att arbetsgivaren överför denna produktionskostnad på konsumenterna genom högre priser. Ifall slutsatsen av detta resonemang skall vara att den stora massan av lägre inkomsttagare hellre skulle åtaga sig denna kostnad i direkt form genom att avstå från en skattesänkning till förmån för högre inkomsttagare, kan slutsatsen icke gärna accepteras. Den antydda övervältringen kan uppenbarligen endast till en del bli effektiv. Att den i vissa fall kan förekomma är å andra sidan obestridligt, men detta visar i så fall endast att det ekonomiska systemet besitter en elasticitet, som gör att det kan i viss mån anpassa sig till skattesystemet, vilket rimligen i sin tur måste innebära att de i övrigt befarade negativa verkningarna utebliva åtminstone på de punkter där en sådan anpassning sker.

Det understrykes ännu en gång att vad som här sagts i avsikt att belysa giltigheten i de invändningar som riktats mot den föreslagna inkomstskatteskalan icke går ut på något påstående att en hög beskattning icke skulle ha några oförmånliga verkningar av diskuterad art. Även om argumenteringen i kritiken av det föreliggande förslaget varit påtagligt ensidig och överdrivit olikheterna i verkningar mellan de alternativ till skattefördelning, som inom ramen för föreliggande krav på statskassan äro praktiskt möjliga, så äro de framförda synpunkterna i och för sig beaktansvärda. De ha också bestyrkt riktigheten av den överflyttning av en viss del av beskattningen till andra skatteformer, som föreslagits av skatteberedningens majoritet. En tillämpning av det förslag beträffande den totala skattefördelningen, vilket framförts av reservanterna i skatteberedningen, skulle på praktiskt taget alla punkter innebära en sådan skärpning av inkomstbeskattningen i förhållande till majoritetsförslaget — eftersom man i så fall såsom tidigare påpekats måste tillämpa en betydligt högre uttagningsprocent — att betydligt större farhågor finge hysas för återverkningarna på skattemoral och arbetsvilja.

Huruvida tillräcklig hänsyn tagits till ifrågavarande synpunkter vid skatteskalan avvägning är en fråga, som givetvis aldrig kan slutgiltigt besvaras. Utrymmet för osäkra omdömen är på detta område ovanligt stort. Det är endast alltför naturligt att oenighet måste föreligga i en fråga, där principiellt olika uppfattningar om social rättvisa skola avgöra svaret, och där det dessutom finns stort utrymme för olika föreställningar om verkligheten, i detta fall om storleken och riktningen av skattebetalarnas personliga reaktioner inför alternativa skatteskalar.

Mot den föregående framställningen kan alltså riktas den anmärkningen att den icke — lika litet som invändningarna i remissyttrandena — ger underlag för kvantitativ precisering: vid vilka skattesatser på högre inkomstskikt inträda skadliga verkningar av sådan art och omfattning, att man måste avstå från en annars önskvärd inkomstutjämning och de gynnsamma verkningar som kunna förmodas uppstå genom motsvarande skattelindring i lägre inkomstskikt? I yttrandet från näringslivets skattedelegation har krävts att skattesatsen på ett visst inkomstillskott — marginalsattesatsen — icke i något skikt borde få överskrida 50 procent. Då båda reservanterna inom statsskatteberedningen ha däremot sträckt sig till 66 procent på de högsta inkomstskikten vid grundbeloppsnivå för skatteuttagningen och ha dessutom gått med på att vid högre uttagning dra den absoluta maximigränsen vid 70 procent, alltså vid samma nivå som majoriteten föreslagit. Även detta visar vilka osäkerhetsmarginaler som föreligga vid bedömningen av det möjliga och lämpliga på detta område.

En del av de invändningar som i speciella avseenden riktats mot det föreliggande förslaget bör i möjligaste mån tillmötesgåas genom detaljreformer i skattesystemet så långt tekniskt användbara lösningar kunna finnas. Detta är fallet med påpekandet att personer med mycket ojämna inkomster drabbas särskilt hårt av skatteskalan progressivitet. Det vore dock knappast rimligt att därur dra slutsatsen, att skattebelastningen generellt borde för-

skjutas i riktning mot de lägre inkomstskikten genom en minskad progressivitet. Man skulle då frångå ett ur rättvisesynpunkt väsentligt önskemål för att tillfredsställa ett ur samma synpunkt beaktansvärt ehuru icke fullt så väsentligt. I och för sig riktigt är även påpekandet att en relativt blygsam extrainkomst, som tillföres en familj genom hustruns arbete, skulle komma att drabbas av samma höga marginalbeskattning som mannens, ifall dennes inkomst vore relativt hög, och att detta förhållande minskar utbudet av kvinnlig arbetskraft. I båda de här angivna fallen torde möjlighet eventuellt föreligga att genom lämpliga ändringar i reglerna för taxeringen respektive beräkningen av beskattningsbart belopp åstadkomma justeringar i önskad riktning. Härom pågå utredningar genom 1944 års allmänna skattekommitté och 1945 års sambeskattningsakkunniga; tills vidare föreslås beträffande sambeskattningen en provisorisk anordning (se s. 170).

En stor del av invändningarna mot skatteförslaget ha avsett den kombinerade effekten av inkomst- och förmögenhetsskatterna. Delvis behandlas dessa invändningar i samband med förmögenhetsskatten. Här synes det emellertid lämpligt att upptaga till speciell granskning farhågorna för att den av beredningens majoritet föreslagna beskattningen icke skulle ge mindre företagare möjlighet att låta sina företag växa emedan överskottet efter skatt icke bleve tillräckligt stort för att tillåta den självfinansiering som är den väsentliga grundvalen för enskilda företags tillväxt. Härtill måste framhållas, att svensk taxeringslagstiftning och praxis i fråga om lagervärdering och avskrivning på inventarier även då det gäller andra företag än aktiebolag är sådan att företagens utveckling i hög grad befrämjas. Ett företag, vars ägare strävar efter expansion, kan i stor utsträckning, utan att fördenskull överskrida gränsen för det lagligt tillåtna, finansiera denna expansion med vinster, vilka icke framtagas till beskattning utan omedelbart ingå såsom dolda fonder i företagets egna kapital. Så länge företaget icke avvecklas kunna dessa kvarligga obeskattade. Några remissinstanser ha framdragit detta förhållande såsom en orättvisa gentemot löntagarna, vilken framträder särskilt starkt vid en hög skatteprogressivitet. I den mån alternativet skulle vara en lägre progressivitet i skatteskalen skulle detta dock uppenbarligen vara ännu ofördelaktigare för den stora massan av löntagarna. Ej heller bör den slutsatsen dragas att möjligheterna till dold fondering hos enskilda företag borde borttagas, då detta skulle relativt sett missgynna de på en gång sparsamma och aktivt risktagande, uppbyggande och nydanande företagarna, något som otvivelaktigt vore till skada för näringslivets utveckling. I detta sammanhang må dessutom påpekas, att den skatteskala, som föreslagits av beredningens majoritet och som upptagits i departementsförslaget, innebär en sänkning av beskattningen, jämfört med nuvarande förhållanden, för inkomster upp till 25 000 kronor (vid 100 procents uttag på grundbeloppet) och på förmögenheter upp till i allmänhet 100 000 kronor, gränsen dock varierande efter inkomstens höjd beroende på bortfallet av förmögenhetsdelen vid inkomsttaxeringen. Den ojämförligt största delen av alla företagare ha mindre inkomster

och förmögenheter än vad dessa belopp ange. Det är icke minst ur dessa företagens synpunkt angeläget, att skattebelastningen hålles så låg som möjligt inom ramen för det statsfinansiellt nödvändiga skatteuttaget och att progressiviteten i beskattningen icke förskjutes till dessas nackdel. Reservanternas förslag till inkomstskatteskala betyder en mindre sänkning än vad majoriteten föreslagit för ensamstående personer upp till 10 000 kronors inkomst och ett lika uttag på familjer upp till 15 000. Skulle staten avstå från kvarlåtenskapsskatten och de höjda skatterna på större förmögenheter och bolag måste emellertid, såsom redan i annat sammanhang framhållits, uttagningsprocenten hållas högre och skatten på särskilt de mindre och medelstora inkomsterna — men även på relativt stora arbetsinkomster — bli hårdare än om beredningens förslag i huvudsak genomföres. Möjligheterna att arbeta sig fram skulle alltså för alla mindre företagare, vilka icke från början ha ett jämförelsevis stort kapital bakom sig, i motsvarande grad förminska genom antagande av reservanternas förslag eller förslag av liknande innebörd.

Det kan icke gärna tänkas, att förmögenhetsbeskattningen skulle föranleda en företagare att avstå från att bygga ut sitt företag genom insättande av en del av den årliga vinsten i nyinvesteringar, om densamma ger ett tillräckligt överskott för detta ändamål. Den rena kapitalförräntning, som han kan få av det sålunda insatta kapitalet, kommer visserligen att i tämligen påtaglig grad reduceras av förmögenhetsskatten i kombination med den progressiva inkomstskatten, om och när han kommer upp i mera avsevärd förmögenhetsstorlek. Den vinning han har av sin på antytt sätt stärkta förmögenhetsställning utgöres emellertid icke i första hand av den jämförelsevis blygsamma kapitalförräntningen utan fastmera av den större och tryggare rörelseinkomst eller företagsledarlön, som han kan erhålla såsom ledare för ett mera utbyggt företag. Att i sådana fall dessutom bortse från den personliga ambitionen och antaga att strävan efter uppbyggandet av ett större och stabilare företag endast skulle vara anknuten till den rena nettoförräntningen på det insatta kapitalet skulle även här vara att bortse från praktiskt psykologiska realiteter, vilkas betydelse — jämfört med de rent ekonomiska drivfjädrarna — sannolikt är allra störst just hos dem som ha personliga förutsättningar att göra verkligt nydanande insatser i det ekonomiska livet.

Dessutom bör påpekas, att förmögenhetsbeskattningen genom att uteslutas bestämmas av förmögenhetens storlek men ej av dess avkastning relativt sett gynnar de förmögenhetsägare, som ge sitt kapital en aktiv användning. En inkomstökning, som uppstår genom att kapital omplaceras från en låg förräntning i form av obligationer eller banksättningar till en högre men mera riskbetonad förräntning i form av aktier eller investering i egen rörelse, kommer sålunda att drabbas enbart av inkomstskattesatsen för motsvarande inkomstskikt. Nyföretagsamheten skulle alltså icke gynnas av att de föreslagna förmögenhetsskattehöjningarna inställdes med åtföljande ökning av kraven på inkomstbeskattning, lika litet som av en omskiftning av denna skatt till förmån för högre inkomstskikt, eftersom dessa åtgärder skulle medföra en ökad skattebelastning på de flesta företagens inkomster till förmån

för det kapitalägande, som icke förenas med aktiv företagsamhet, och till förmån för större redan stabiliserade företag.

Att en företagare vid en beskattning av en viss höjd förlorar intresset för sund affärs ekonomi och upphör att vaksamt följa omkostnaderna har likaledes andragits. Å andra sidan har framhållits, att höga skatter medföra ett tryck på företagen att sänka omkostnaderna för att upprätthålla nettovinsten efter skatt. (Sistnämnda argument har närmast använts som motivering för varningar mot företagsbeskattningens verkningar på lönerna.) Uppenbarligen kunna dessa två motsatta antaganden om beskattningens verkningar icke båda på en gång vara riktiga. Verkningar av detta slag kunna väl tänkas i enskilda fall, men då tendenserna tydligen gå i motsatt riktning kunna de icke med någon högre grad av sannolikhet förmodas äga mera avsevärd betydelse.

Under hänvisning till vad som här anförts får jag alltså förorda en utformning av den statliga inkomstbeskattningen i överensstämmelse med det av statskatteberedningens majoritet framlagda förslaget, innebärande att skiktskalan för denna skatt erhåller följande utseende:

Beskattnings- bar inkomst kronor	Skatt på vid- stående inkomst kronor	Skatt på över- skjutande belopp procent
0	0	10
1 000	100	11
2 000	210	12
3 000	330	14
4 000	470	16
6 000	790	18
8 000	1 150	20
10 000	1 550	24
12 000	2 030	28
14 000	2 590	32
16 000	3 230	36
20 000	4 670	40
30 000	8 670	45
40 000	13 170	50
60 000	23 170	55
100 000	45 170	60
200 000	105 170	70

Beträffande denna skatteskalas verkan i olika fall i kombination med föreslagna ortsavdrag och barnbidrag hänvisas till redogörelser i det föregående.

V. Inkomstbeskattningen av juridiska personer.

1. Gällande bestämmelser.

För beskattningen av juridiska personer — andra än oskifta dödsbon och familjestiftelser, vilka beskattas som fysiska personer — gälla olika bestämmelser, allteftersom den juridiska personens inkomst är underkastad dubbelbeskattning eller ej. Med dubbelbeskattning menas därvid, att inkomsten beskattas icke blott hos den juridiska personen utan även, i den mån inkomsten utdelas som vinst, hos den som erhåller utdelningen. Dubbelbeskattning förekommer i fråga om aktiebolag — vad angår försäkringsaktiebolag i den mån inkomsten belöper på aktieägarna i denna deras egenskap — och ekonomiska föreningar samt vissa utländska juridiska personer. Enkelbeskattning tillämpas beträffande exempelvis stiftelser och ideella föreningar. För juridiska personer av båda de angivna kategorierna är skatten proportionell och skatteskalen helt rörlig, d. v. s. de erlägga enbart bottensskatt.

Grundbeloppet utgör för svenska aktiebolag, svenska ekonomiska föreningar, svenska försäkringsanstalter, som icke äro aktiebolag, sparbanker, sparbankernas säkerhetskassa, Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, hypoteksföreningar, svenska bostadskreditkassan samt sådana utländska juridiska personer, som ej beskattas som fysiska personer, 10 procent av det beskattningsbara beloppet. Alltsedan budgetåret 1940/41 har skatten av dessa grupper skattskyldiga uttagits med 200 procent av grundbeloppet. Efter åren 1943 och 1946 beslutade ändringar i 20 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt har dock uttagningsprocenten för försäkringsanstalter, såvitt avser i försäkringstekniskt hänseende till livförsäkringsverksamhet hänförlig inkomst, bestämts lika med samma procent för fysiska personer, d. v. s. till 150. För andra skattskyldiga juridiska personer — främst stiftelser och ideella föreningar — utgör grundbeloppet 5 procent av det beskattningsbara beloppet och å detta grundbelopp har skatten alltsedan budgetåret 1940/41 uttagits med 150 procent.

Värnskatten utgör från och med budgetåret 1942/43 för aktiebolag och därmed likställda 12 procent av det beskattningsbara beloppet samt för övriga juridiska personer av här ifrågakvarande slag 6 procent av det beskattningsbara beloppet.

Den sammanlagda statsskatten utgår sålunda enligt gällande beskattningsgrunder för aktiebolag och jämställda med 32 procent av det beskattningsbara beloppet, för försäkringsanstalter, såvitt avser i försäkringstekniskt hänseende till livförsäkringsverksamhet hänförlig inkomst, med 27 procent av det beskattningsbara beloppet samt för övriga juridiska personer, vilka icke beskattas som fysiska personer, med 13,5 procent av det beskattningsbara beloppet.

2. Inkomstbeskattningen av aktiebolag och därmed likställda.

Beredningen föreslår, att skattesatsen för aktiebolag och därmed likställda juridiska personer — utom försäkringsanstalter i den mån de driva livförsäkringsrörelse — skall bestämmas till 40 procent av beskattningsbara inkomsten, innebärande en höjning av den nuvarande sammanlagda skattesatsen för dessa skattskyldiga med 8 enheter (25 procent). Skatten skall uträknas direkt efter denna skattesats och sålunda icke längre vara underkastad rörlighet. Beträffande beredningens motivering för förslaget i denna del hänvisas till betänkandet (s. 167—172).

I ett särskilt yttrande (betänkandet s. 281—283) ha beredningens ledamöter herrar *Andersson* och *Sundén* förklarat sig icke kunna förorda en höjning av den nuvarande beskattningen för aktiebolag och därmed likställda juridiska personer eller dess förvandling från rörlig till fast skatt.

De av beredningen föreslagna ändringarna beträffande beskattningen av aktiebolag och därmed likställda juridiska personer ha i *remissyttrandena* tillstyrkts eller lämnats utan erinran av statskontoret, försäkringsinspektionen (reservation av en ledamot) samt länsstyrelserna i Hallands, Västmanlands och Västerbottens län. Riksräkenskapsverket och länsstyrelsen i Norrbottens län ha lämnat förslaget om höjning av skattesatsen i och för sig utan erinran men ansett lättnader från den höjda beskattningen böra beredas nybildade eller mindre aktiebolag. Länsstyrelsen i Gävleborgs län har ifrågasatt, att den föreslagna skattehöjningen för aktiebolagen skall givas tidsbegränsad giltighet. Landsorganisationen har ifrågasatt om icke skattesatsen för aktiebolagen t. v. kunde lämnas oförändrad men att i stället under de närmaste åren viss skatt kunde påföras för de taxerade inkomster bolagen haft under 1945 och 1946 och som till följd av uppboordsreformen blivit till större delen obeskattade. Länsstyrelserna i Stockholms och Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län ha ställt sig tveksamma till den föreslagna skattehöjningen. Övriga, som yttrat sig, ha — i den mån frågan överhuvud taget berörts — uttalat sig i direkt avstyrkande riktning.

Av dem som tillstyrkt förslaget i förevarande del framhåller *länsstyrelsen i Västerbottens län*, att vad beredningen föreslagit beträffande inkomstbeskattningen av juridiska personer sannolikt komme att medföra en ur skatteförmågesynpunkt rättvisare fördelning av skattebördan mellan dessa och övriga skattskyldiga än vad som skulle bliva fallet, därest andra än av beredningen föreslagna skattesatser komme att tillämpas.

Länsstyrelsen i Västmanlands län håller för sannolikt, att den föreslagna skärpningen av beskattningen för juridiska personer vore nödvändig om syftet med skattereformen skulle uppnås.

Försäkringsinspektionen, som inskränkt sitt yttrande till sådana delar av förslaget, som avse försäkringsbolagen, anser det osannolikt, att den föreslagna skattehöjningen skulle med hänsyn till försäkringsbolagens konsoli-

deringsbehov resultera i en premiehöjning inom skadeförsäkringen på grund av skadeförsäkringsbolagens möjlighet att vid beskattningen göra avdrag för avsättning i viss utsträckning till utjämningsfond.

I ett särskilt yttrande framhåller byråchefen *Wollert*, att det enligt hans mening icke vore uteslutet, att för vissa bolag vid stegrat skattetryck svårigheter kunde uppkomma ur konsolideringssynpunkt och att en utredning härom vore önskvärd, innan förslaget genomfördes.

Riksräkenskapsverket anför:

Riksräkenskapsverket finner sig kunna godtaga beredningens förslag med hänsyn till de möjligheter till vinstreglering, som ett aktiebolag har i motsats till enskilda personer. Vid bedömandet av bolagsbeskattningen böra även beaktas de möjligheter till skatteövervältring, som stå ett sådant företag till buds. En jämkning i förslaget anser riksräkenskapsverket dock böra övervägas. Med hänsyn till den starka beskattningen av nysparat kapital ifrågasätter riksräkenskapsverket, att man gör en viss skillnad mellan skatten på ett gammalt bolags inkomst och skatten på ett nytt bolags inkomst. Denna skillnad kan förslagsvis anknytas till aktiebolagslagens bestämmelser om fyllandet av reservfonden. Sålunda tänker sig riksräkenskapsverket, att bolag, som ännu icke fått reservfonden fylld i den utsträckning lagen föreskriver, skola drabbas av en lägre skattesats, så att från den skattesats på 40 %, som enligt förslaget skulle drabba aktiebolagen, skall göras visst avdrag.

Länsstyrelsen i Norrbottens län framhåller, att den av beredningen verkställda utredningen angående förslagens verkningar gäve stöd för antagande att hämmande verkningar med avseende å företagsamheten icke skulle uppkomma beträffande de större och medelstora bolagen men att utredningen icke avsåge nybildade aktiebolag, för vilka behovet av konsolidering vore större än för äldre bolag. Det vore vanskligt att bedöma verkningarna av en skatteskärpning för såväl nybildade som mindre bolag och vid ett genomförande av förslaget borde därför meddelas bestämmelser, som beredde skattelindring för dessa.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län anför:

Inflationssynpunkten kan också spela sin roll vid bedömningen av den fasta bolagsbeskattningen, vars skärpning beräknas ge mera i intäkt än den ökade intäkten av förmögenhetsbeskattningen och kvarlåtenskapsskatten tillhopa. Denna skärpning medför samtidigt som den minskar möjligheterna till självfinansiering en automatisk hämning av nyinvesteringar från utdelade vinstmedel. Det akuta läget ger utifrån detta beskattningssyfte starkare motiv för beredningens förslag än ett icke inflationsfärgat läge. Det förtjänar därför övervägas, om icke beredningsförslaget i denna del bör ges tidsbegränsad giltighet.

Landsorganisationen anför:

Landsorganisationen är icke obekant med de risker för mindre gynnsamma återverkningar på produktionen, som skulle kunna bli följden av en hög företagsbeskattning. Från krigsåren föreligga många vittnesbörd om att företagen av skattehänsyn vidtagit åtgärder, som inte kunnat anses önskvärda. Mindre värdefulla arbeten ha ofta kommit till stånd endast tack vare den omständigheten att de kunnat avskrivs och därmed tills vidare reduceras den beskattningsbara inkomsten; för respektive företag ha de därigenom i

realiteten blivit mycket billiga, ehuru de tagit i anspråk arbetskraft och material som ur samhällssynpunkt kunnat få betydligt bättre användning. Det är ännu svårt att bedöma i vilken mån dessa företeelser betingats av krigskonjunkturskatten och i vilken mån de komma att spela någon roll sedan denna numera avskaffats. I avvaktan på erfarenhet av vilka verkningar krigstidens höjda bolagsskatter komma att få under mera normala förhållanden skulle det måhända vara lämpligt att låta den ordinarie bolagsskatten kvarstå vid nuvarande nivå men att i stället höja bolagsbeskattningen enligt en annan metod, som icke skulle kunna få några sådana återverkningar på produktionens inriktning, som nyss antytts. Här åsyftas möjligheten att under de närmaste åren till en del beräkna skatten på de taxerade inkomster, som bolagen haft under 1945 och 1946 men som på grund av källskattereformen blivit till större delen obeskattade. En i efterhand uttagen skatt på dessa vinster kan ju inte längre föranleda några »takreparationer» eller liknande skatteflyktsinvesteringar. Detta förslag innebär att man på vanligt sätt debiterar 32 procents statsskatt på varje års taxerade bolagsvinst men att man dessutom — i stället för den av beredningen föreslagna höjningen till 40 procent — pålägger ett skattebelopp, vars storlek beräknas på grundval av de taxerade vinsterna 1945 och 1946. Detta borde då göras på ett sådant sätt, att det totala skattebeloppet för bolagsbeståndet i dess helhet blir ungefär detsamma som det skulle ha blivit enligt beredningens förslag. Denna form av skatthöjning kan tydligen inte längre föranleda några skatteflyktsinvesteringar, eftersom dess belopp i det enskilda fallet är bestämt av vinstförhållandena under en redan förfluten period och alltså inte längre kan påverkas av några åtgärder från företagens sida. Med tanke på ofta framförda — ehuru överdrivna — farhågor för att bolagsbeskattningen dämpar det ekonomiska framåtskridandet kan även påpekas att den skatteform, som här åsyftas, gynnar de företag som befinner sig på uppåtgående jämfört med dem som i mindre grad medverkar i det ekonomiska framåtskridandet. — Rent tekniskt innebär detta förslag att en statlig bolagsskatt på 32 procent beräknas på ett beskattningsbart belopp, bestående av årets taxerade vinst *plus* en sjättedel av de taxerade vinsterna från 1945 och 1946 i den mån dessa inte redan beskattats. Efter sex år skulle på detta sätt även de annars obeskattade vinsterna ha beskattats med sammanlagt 32 procent och statsmakterna finge därefter taga upp frågan om företagsbeskattningen till ny prövning.

Under tiden kunde hela frågan om denna beskattnings inverkan på produktionen göras till föremål för systematiska undersökningar. Det är visserligen tydligt, att de ofta uttalade farhågorna för ekonomisk stagnation såsom resultat av nu tillämpade eller ifrågasatta skattesatser måste vara oberättigade. Detta visas av redan otvetydiga erfarenheter. Med de stora möjligheter till skattefri avskrivning, som den svenska skattelagstiftningen ger är just det ekonomiska framåtskridandet genom inre kapitalbildning i företagen starkt premierat. Detta utesluter emellertid inte andra mindre önskvärda verkningar, som eventuellt skulle kunna mötas genom en lämplig metodik för företagsbeskattningen. Bl. a. finns här problemet om verkningarna av den olika behandlingen av aktiebolag och andra företag, där man å ena sidan har att räkna med dubbelbeskattningen av bolagen och å andra sidan dessas större möjligheter till åtminstone delvis skattefri kapitalbildning. Överhuvud taget torde hela frågan om reglerna för taxering och beskattning av rörelseinkomster behöva tas upp till behandling. Man skulle måhända kunna tänka sig att skatten på rörelseinkomster generellt togs ut efter en högre norm än den som vid varje tidpunkt gäller för andra inkomstarter. Detta skulle vara väl motiverat med hänsyn till de särskilt stora möjligheter till undvikande av beskattning, som även inom laglighetens gränser föreligger för dessa inkom-

ters del både för bolag och andra företag. Det är i och för sig acceptabelt och riktigt att taxeringsreglerna uppmuntra konsolidering och realkapitalbildning hos företagen, men då dessa regler utformats vid en annan skatteinivå än den nuvarande torde de vara i behov av en översyn med beaktande av bl. a. de synpunkter som här anförts.

Av dem, som uttalat tvekan beträffande höjningens lämplighet, understryker *länsstyrelsen i Stockholms län* betydelsen av att bolagsbeskattningen icke underkastades skärpningar, som verkade hämmande på näringslivet. Ehuru många av bolagen lättare än flertalet andra skattskyldiga torde kunna bära en skattehöjning, vore *länsstyrelsen* tveksam beträffande höjningens verkningar beträffande företag, som icke hade samma möjlighet som de ekonomiskt bäst ställda att göra avskrivningar eller på annat sätt minska den skattepliktiga vinsten genom konsolideringsåtgärder.

Länsstyrelsen i Malmöhus län yttrar:

I och för sig är det naturligtvis riktigt att, om en allmän skatteskärpning måste genomföras, jämväl de juridiska personerna skola bära sin andel däri. Emellertid torde ur beskattningssynpunkt en viss åtskillnad böra göras mellan å ena sidan fysiska och å andra sidan juridiska personer, i synnerhet aktiebolagen. Praktiskt taget alla våra handels- och industriföretag av någon betydelse äro numera uppbyggda på aktiebolagens form. Härav följer att en avsevärd del av de enskilda skattedragarna för sin existens och utkomst äro beroende av dessa företag. Det bör därför vara ett starkt samhälleligt intresse att dessa göras så stabila och säkra som möjligt. Jämväl synes det angeläget att statsverket söker säkerställa sig en något så när jämn intäkt från dessa ofta betydande skatteobjekt. Man bör därför icke låta förläsa sig till en skattepolitik som för tillfället måhända gäve en större intäkt, men som å andra sidan försämrade framtidsmöjligheterna genom att verka hinderligt för bolagens naturliga konsolidering och utbyggnad.

Det torde vara ovedersägligt, att bolagen under krigsåren fått vidkännas en betydande stegring i sina skatteutgifter. Å andra sidan lär icke kunna bestridas, att trots denna ökade skattebördan bolagen i allmänhet varit i stånd att vidtaga anmärkningsvärda konsolideringsåtgärder. Detta senare skulle naturligtvis lätt kunna tagas till intäkt för att en ytterligare skattebelastning borde utan ogynnsamma verkningar kunna genomföras. Emellertid bör man härvid icke förglömma, att vi genomlevt ett synnerligen lyckligt konjunkturskede och att detta skede mänskligt att döma icke kan antagas bliva bestående för all framtid. Utan att vilja fatta ståndpunkt i fråga om vilken skatteprocent ett önskvärt optimum kan tänkas ligga, vill *länsstyrelsen* dock icke hava underlåtit att varna för en sådan skatteförhöjning, att därigenom en fortsatt sund konsolidering av företagen skulle kunna äventyras.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför, att invändningar mot den skärpta bolagsbeskattningen vore mindre befogade, då de komme från större konsoliderade företag än från övriga, enär övergången från progressiv till proportionell beskattning för aktiebolagen enligt 1938 års beslut medfört förskjutning i skattebördan till fördel för bolag med högre inkomstprocent i förhållande till kapitalet. Om den föreslagna höjningen vore ofrånkomlig för uppbringande av erforderliga skattesummor, vore det dock angeläget att framhålla de olyckliga konsekvenserna ur allmän synpunkt av denna avsevärda skattetunga för näringslivet. Vid en så hög beskattning som den

föreslagna skulle med nödvändighet följa ett »skattetänkande» för företagsledningen som mycket väl kunde antagas bliva så avancerat, att det överginge till direkt obehöriga åtgärder i avsikt att vinna skattefördelar. Att taxeringskontrollen vid sådan utveckling försvårades och kanske icke kunde fylla sin uppgift bleve lika fördelaktigt för den skattskyldige som olyckligt ur allmän synpunkt.

Ur de yttranden, däri förslaget om beskattning av aktiebolag och likställda avstyrkts, må här följande återgivas.

Kammarrätten yttrar:

Oavsett frågan, huruvida personer med ränteinkomst enligt beredningens förslag beskattas så högt, att skadliga verkningar för näringslivet kunna väntas uppkomma, förefaller det kammarrätten, att för kapital, placerat i aktier, måste på grund av de med sådan placering förenade riskerna medgivas en högre förräntning än för kapital, placerat mot bankränta. Kammarrätten kan vid sådant förhållande icke i beredningens förslag finna någon ledning vid bedömandet, huruvida för näringslivet skadliga verkningar genom förslaget skulle uppkomma. Det vill dock synas som om sådana verkningar måste befaras, om under normala förhållanden, då avspärrningen från utlandet och krigstidens tvångsläge i övrigt få beräknas ha upphört, statskatt uttages med 40 procent av bolagens inkomst, i synnerhet om beredningens antagande är riktigt, att bolagens delägare mestadels ha inkomster av sådan storlek, att skatteskördning för dem enligt förslaget inträder. Särskilt måste enligt kammarrättens uppfattning den skärpta beskattningen av bolagen verka hämmande på villigheten att bilda nya företag i bolagsform.

Beredningen påpekar, att aktiebolagens utdelning under kriget varit ganska stabil. Aktieägarnas realinkomst har alltså på grund av penningvärdets fall väsentligt nedgått. De av bolagen redovisade vinsterna synas visserligen ha stigit i ungefärlig proportion till penningvärdets försämring, men denna inkomstökning har till största delen åtgått till skatter. Bolagen torde emellertid ha haft en betydande fördel av skatternas eftersläpning. Huruvida de nuvarande skattesatserna kunna med fördel bibehållas, därest nuvarande högkonjunktur upphör och normala förhållanden inträda, förefaller kammarrätten tvivelaktigt, i varje fall anser sig kammarrätten böra avstyrka en höjning.

Lantbruksstyrelsen framhåller, att liksom en måttfull taxepolitik genom ökad frekvens kunde ge statens affärsdrivande verk en högre total inkomst, skulle en måttligare beskattning av enskilda företag kunna ge en större skatteintäkt, sett på längre sikt. En dylik utveckling syntes vara mera eftersträfvansvärd än en fördelning av nuvarande tillgångar, investerade i framgångsrikt näringsliv.

Länsstyrelsen i Uppsala län anför:

En ytterligare skärpt beskattning av aktiebolagen skulle medföra betänkliga följder icke endast för bolagens investerings- och konsolideringsmöjligheter utan även för näringslivet i allmänhet. För större företag, som genom sina fonder och dolda reserver besitta erforderliga ekonomiska resurser, torde faran icke bliva så stor, men för småindustrier och hantverket, som sakna större ekonomisk bärkraft, torde den skärpta beskattningen komma att verka hämmande på företagsamheten och åstadkomma stagnation i utvecklingen.

Dessa företags konkurrensmöjligheter förminskas därigenom, vilket kan åstadkomma en förskjutning av produktionen till storindustrin. Då bolagen äga rätt till fri avskrivning, kan det även befaras, att de för att erhålla nya avskrivningsobjekt placera sina medel i anläggningar eller företag, som ur produktionsynpunkt icke äro ekonomiskt lönande. Ur bolagets synpunkt blir dock en sådan placering lönande, enär den genom avskrivningen å dessa tillgångar åstadkomna lägre beskattningen torde komma att utgöra en gynnsam förräntning av det nedlagda kapitalet.

Då den del av bolagens vinst, som utdelas till aktieägarna, redan drabbats av den skärpta beskattningen, synes denna del icke böra drabbas av skärpt beskattning även hos bolaget. En skärpt beskattning bör därför i varje fall endast kunna komma i fråga beträffande den del, som icke utdelats till aktieägarna.

Länsstyrelsen i Östergötlands län anser det med hänsyn till de ovissa faktorer som kunde spela in på detta område önskvärt att bolagen finge möjlighet att även på längre sikt i görligaste mån lämna en jämn tribut till det allmänna, varför återhållsamhet i fråga om skatteanspråken på bolagen vore högeligen av nöden.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anser aktiebolagsskatten böra bibehållas som en rörlig skatt samt anför i övrigt:

Under de senare åren har vid taxeringsarbetet kunnat förmärkas en tendens hos vissa näringsidkare, att de i sina företag nedlagt väsentliga kostnader av sådan i taxeringsavseende avdragsgill natur, som visserligen innebära en viss ändamålsenlighet men icke äro för rörelsen nödvändiga eller motiverade av ökad effekt i driften. De hava därvid kalkylerat med, att investeringen varit förmånlig ur den synpunkten, att 40—50 procent av kostnaden återvunnits i form av minskade stats- och kommunalskatter. En ytterligare höjning av statsskatten kan i än högre grad stimulera till sådana åtgärder, då kostnaderna för desamma indirekt täckas till mera än 50 procent genom »statliga och kommunala bidrag». Med hänsyn till den föreslagna skärpningen av statliga inkomstskatten för fysiska personer synas skäl tala för att i varje fall utdelad vinst hos aktiebolag och därmed jämställda juridiska personer icke påläggas förhöjd skatt. Ur taxeringsteknisk synpunkt vore detta ganska lätt genomförbart på exempelvis sådant sätt att den beskattningsbara inkomsten uppdelades i två belopp, det ena »utdelning» och det andra »övrig beskattningsbar inkomst», vilka i taxeringslängden infördes i olika kolumner för respektive skattesatser.

Länsstyrelsen i Blekinge län håller för sannolikt, att den föreslagna höjningen av aktiebolagsskatten komme att alltför hårt belasta de mindre skattekraftiga företagen och att höjningen därför icke borde ske utan återinförande i en eller annan form av en progressiv beskattning, vilket dock ej nu borde ifrågakomma. I övrigt framhåller länsstyrelsen, att möjligheterna till avskrivningar och avsättningar till investeringsfonder vore begränsade, samt anför vidare:

Hava inga mer betydande inventarieanskaffningar ägt rum och äro äldre inventarietvärdena nedskrivna så lågt, som kan tillåtas, är den fria avskrivningen ej till någon nytta som inkomstregulator. Planeras inga nyanläggningar av större räckvidd är intet att vinna genom avsättning till investeringsfonder. Varulagrets värde kan ej med fördel nedpressas hur lågt som

helst i bokföringen. Man måste befara, att en del företag, som redan ha uttömt sina möjligheter att på här berörda vägar minska sina inkomster, lockas att forcera sina investeringsprogram, och att öka sina varulager på ett sätt, som skulle vara oekonomiskt, om vederbörande ej räknade med att halva anskaffningskostnaden finge avräknas mot skatten. Skulle en sådan tendens, som redan torde ha kunnat spåras särskilt hos företag med högre krigskonjunkturskattevinster, bli mer allmänt märkbar, vore detta givetvis olyckligt.

Länstyrelsen i Kristianstads län framhåller också att möjligheter till konsolidering genom bildande av dolda reserver och avsättning till investeringsfond icke stode alla bolag till buds och uppger att inom Kristianstads län endast funnes ett mindre antal bolag, som gjorde avsättningar till investeringsfonder och ägde rätt till fri avskrivning.

Skattedirektören vid överståthållarämbetet framhåller bl. a., att om aktieägarna, som beredningen påstått, hade inkomster av sådan storlek att skatte-skärpning för dem inträdde enligt förslaget — vilket säkerligen långt ifrån vore fallet — borde väl slutsatsen bliva att de icke borde drabbas av en ytterligare skärpning i form av en höjning av bolagsskatten. Däremot vore beredningens uttalande, att en skärpning av delägarnas inkomstbeskattning borde motsvaras av en skärpning av beskattningen av den fonderade delen av bolagsinkomsterna värt beaktande. Då emellertid denna fonderade inkomst ofta användes till bildande av dolda reserver bleve resultatet att den fonderade inkomsten i stor utsträckning icke bleve föremål för någon som helst beskattning, medan den skärpta beskattningen däremot drabbade de utdelade medlen.

Näringslivets representanter ha samtliga avstyrkt den föreslagna höjningen av aktiebolagsbeskattningen och i allmänhet uttalat sig mot borttagandet av skattens rörlighet. Kooperativa förbundet har emellertid ifrågasatt, att de medel som avsetts skola inflyta genom den tilltänkta skattehöjningen skola »steriliseras» hos företagen i form av ett tvångssparande.

Näringslivets skattedelegation förordar bibehållande av aktiebolagsskatten som en rörlig skatt, därvid grundbeloppet liksom hittills bestämdes till 10 procent av den beskattningsbara inkomsten. Någon motivering för att just de juridiska personerna skulle vara uteslutna från skattesänkingsmöjligheter hade icke anförts av beredningen, och en sådan ståndpunkt strede märkligt mot beredningens eget krav på korrespondens mellan skattetrycket för juridiska och fysiska personer. En skattesänkning kunde enligt denna princip icke få vara förbehållen de fysiska personerna enbart. Icke heller läte sig denna ståndpunkt förenas med det av beredningen själv uppställda villkoret, att skatten skulle så avvägas, att den icke finge skadliga verkningar för näringslivet. Förslaget stode i denna del i direkt strid både mot departementschefens och riksdagens tidigare inställning till frågan. Bevillningsutskottet hade vid de nuvarande bestämmelsernas tillkomst uttalat, att en begränsning av skattens rörlighet för juridiska personer icke syntes vara av

större praktisk betydelse, men att den det oaktat skulle icke oväsentligt minska systemets elasticitet. Däremot kunde enligt utskottet den föreslagna differentieringen bliva av stort värde, särskilt genom möjligheten att under en utpräglad lågkonjunktur stödja näringslivet genom att uttagningsprocenten sattes lägre för affärsdrivande juridiska personer än för andra skattskyldiga. Detta uttalande hade gjorts under en tid, då man syftat till en skattesats för bolagen av endast 11 procent, medan den enligt beredningens förslag skulle höjas till 40 procent. Mot denna bakgrund tedde det sig än märkligare, att beredningen nu ville förorda, att skattesatsen för framtiden fastlöstes i författningen, eftersom möjligheten att utan författningsändring sänka bolagskatten under kritiska tider för näringslivet framstode angelägnare ju högre skattesatsen vore.

Beträffande den föreslagna skatteskärpningen framhåller delegationen, att när enligt beredningens egna utgångspunkter den vinst som utdelades drabbades av en höjd beskattning hos delägarna, fog sänkades för en höjd beskattning av samma vinst även hos bolagen. Enligt beredningens eget uttalande borde ju nämligen en viss korrespondens råda mellan skatteavvägningen för fysiska och juridiska personer. Delegationen anför vidare:

Utgår man från denna princip, må det först erinras om, att beredningens avvägning av skattetrycket har till innebörd, att en skattelindring för fysiska personer bör ske för sådana inkomstlägen, där den relativa skatteskärpningen under kriget uppgått till i runt tal 150 % eller något därunder, medan en skatteskärpning skulle vara berättigad, när den relativa skattehöjningen understigit i runt tal omkring 140 %. För bolagen uppgår den relativa skattehöjningen under kriget efter den av beredningen tillämpade beräkningsgrunden till 146,2 %. Detta borde enligt beredningens eget betraktelsesätt ha medfört en skattelindring för de juridiska personerna. I stället föreslås en skatteskärpning, som i förhållande till förkrigstiden ökar skattetrycket för de juridiska personerna med icke mindre än 208 %, medan enligt beredningens — i och för sig missvisande — tabell å s. 163 i betänkandet, icke något inkomstskikt under kriget fått en skatteökning av mer än 161,5 %.

Än mera markant blir differensen mellan de av beredningen angivna utgångspunkterna för förslaget och förslagets egen innebörd, om man tar fasta på det andra ledet i detaljmotiveringen för en ökad bolagsbeskattning, argumentet att den del av bolagsinkomsterna som fonderas, måste bliva föremål för en skärpt beskattning, då den gällande avvägningen av beskattningen eljest skulle rubbas. Enligt den av beredningen åberopade vinstanalysen för ett relativt fåtal stora och medelstora företag inom industrien uppgår fonderingen till omkring 45 % av de redovisade vinsterna. För företag i allmänhet är den säkerligen i genomsnitt avsevärt mindre. Läger man i enlighet med beredningens motivering skatteskärpningen enbart på den fonderade delen av inkomsten, framstår förslaget uppenbarligen såsom orimligt. Det skulle enligt det åberopade procenttalet för fonderingen innebära en skatteskärpning för den fonderade delen av vinsten med mer än 50 %.

Därefter anmärker skattedelegationen, att beredningen grundat sitt uttalande, att en skärpt bolagsbeskattning icke kunde antagas få några skadliga verkningar för näringslivet, på erfarenheterna under krigsåren men att en sådan argumentering vore missvisande, när bedömningen av risker och

vinstmöjligheter från företagarnas sida då kunnat ske från långt gynnsammare utgångspunkter än under normala förhållanden. I ett normalt konjunkturläge utgjorde en hög beskattning ofrånkomligen en minusfaktor av väsentlig betydelse, som måste direkt påverka företagets investeringsvillighet. Delegationen utvecklar sin åsikt härutinnan på följande sätt:

Det är uppenbart, att varje skatt på företagets inkomster måste reducera vinstchansen utan att medföra en motsvarande reduktion av förlustriskerna. Företagaren måste således räkna med, att om vinst uppkommer på en viss planerad produktion, en del av vinsten måste reserveras för staten. Blir resultatet däremot förlust, får företagaren själv bära denna i dess helhet. Skatten kommer på detta sätt att oförmånligt påverka balansen mellan förlustrisker och vinstchanser och måste sålunda redan i och för sig verka hämmande på villigheten att göra investeringar eller taga andra produktionsinitiativ. Ju högre skatten är, desto flera projekt måste komma att falla utanför ramen för vad som kan anses företagsekonomiskt lockande, framför allt då det gäller upptagandet av nya tillverkningar, där förlustriskerna naturligt nog äro störst. Detta förhållande är självklart utan varje närmare exemplifiering. Man kan ha delade meningar om var gränsen går mellan realiserbara och icke realiserbara projekt vid ett visst skatteläge, och bedömningen av den erforderliga riskmarginalen kan naturligtvis vara olika från fall till fall. Men själva faktum, att varje skatthöjning minskar och varje skattesänkning vidgar fältet för realiserbara produktionsinitiativ, är obestridligt.

Men icke blott investeringsvilligheten i och för sig utan även investeringarnas inriktning påverkas av skatternas höjd. En företagare, som står i begrepp att utvidga den existerande produktionen eller starta en ny produktion, har ofta att välja på olika alternativa investeringsmöjligheter, förenade med en olika hög grad av risk. För att han skall välja ett mera riskabelt alternativ fordras, att risken där motväges av en tillräckligt hög vinstchans. Om balansen mellan vinstchanser och förlustrisker genom en skatthöjning försämraras, drives han uppenbarligen över till de mindre riskabla alternativen. Att detta måste verka utvecklingshämmande torde icke vara möjligt att förneka mot bakgrunden av vad dylikt risktagande betytt för det sista seklets väldiga ekonomiska expansion.

Även i ett annat hänseende verka de höga skatterna ur samhällssynpunkt ogynnsamt på investeringarnas inriktning, nämligen genom att produktionsinitiativen alltmer förskjutas från småföretag och nybildade företag till existerande storföretag med väl konsoliderad ställning. Dessa större företag ha såtillvida ett betydande försprång framför de små och nybildade, att de lättare kunna mobilisera de erforderliga ekonomiska resurserna för realiserande av nya initiativ och bära de eventuellt därmed förenade förlusterna.

Delegationen framhåller, att förslaget överhuvud taget karakteriserades av brist på intresse för ny företagsamhet och att beredningens försök att bevisa dess ofarlighet för näringslivet uteslutande toge sikte på existerande stora och medelstora företag. Var den gräns låge, över vilken skatterna icke finge höjas, därest mera betydande hämningar för investeringsverksamheten skulle undvikas, kunde diskuteras, och gränsen kunde också variera efter skiftande förutsättningar i övrigt. Under en högkonjunktur, som den nu rådande, bleve de omedelbart framträdande återverkningarna av en hög beskattning på villigheten och möjligheten till investeringar mindre framträdande, men under normala förhållanden med fri konkurrens på världsmarknaden måste

redan nuvarande skattesatser, som absorberade cirka 40 procent av vinsterna, ogynnsamt påverka företagsamheten.

Delegationen framhåller även, att höjningen av bolagsskatten komme att försämra företagens möjligheter till självfinansiering genom att minska bolagssparandet, vilket också komme att bli särskilt kännbart för de mindre och de nystartade företagen, samt anför vidare:

Den förskjutning av sparandet och sparvanorna, som i vårt land skett sedan början av 1930-talet, medför, att denna hämmande effekt på bolagssparandet måste tillmätas mycket stor betydelse. Denna förskjutning består framför allt däri, att tillgången på riskvilligt kapital relativt minskats, medan å andra sidan tillgången på kapital, som söker »säkra» placeringar blivit allt rikligare. Detta har givit bolagssparandet såsom källa till riskvilligt kapital allt större betydelse. Det vore därför olyckligt, om man under de kommande åren, då behovet av riskvilligt kapital kommer att bli mycket stort, ytterligare skulle strypa tillförseln från denna viktiga källa.

Härtill kommer, — — — att jämväl det enskilda sparandet redan fått och, om det föreliggande skatteförslaget genomföres, i än högre grad kommer att få en inriktning, som starkt minskar tillgången på riskvilligt kapital. Vilken uppfattning man än i övrigt har om de större och medelstora inkomsternas berättigande, går det dock icke att förneka, att det riskvilliga enskilda sparandet i huvudsak kommit just från dessa grupper av inkomsttagare.

I detta sammanhang måste man även taga hänsyn till de ogynnsamma verkningar, som *dubbelbeskattningen* har på relationen mellan riskvilligt och icke riskvilligt kapital. Genom att ge det riskvilliga kapitalet en sämre behandling än det kapital, som söker »säker» placering, bidrager denna beskattning till att minska tillgången på riskvilligt kapital och därmed beskära företagens finansieringsmöjligheter. Även här är det framför allt den nya företagsamheten, som får sitta emellan. Den som är delägare i ett äldre välkonsoliderat företag med en sedan länge tämligen stabil utdelningskurva, kan ju i långt högre grad än delägaren i ett nystartat företag bortse från de risker för en ojämn eller tidvis helt bortfallande förräntning, som det riskvilliga kapitalet alltid är utsatt för, och kan följaktligen också nöja sig med en lägre årlig avkastning än den, som måste betrakta riskerna i nämnda hänseende såsom mycket påtagliga. Även den som till äventyrs tror på möjligheterna att oberoende av skiftande konjunkturer på penning- och kapitalmarknaden upprätthålla en stabil räntenivå torde i allmänhet icke vara villig att riskera sitt kapital i ny företagsamhet, om han icke kan påräkna en förräntning, som överstiger vad han får betala för de med realhypotek säkerställda förlagskrediter för företaget, som han eventuellt samtidigt tager i anspråk. Räntesatserna för dylika krediter äro i nuvarande läge 4 à $4\frac{1}{2}$ %. En utdelning av åtminstone fem procent torde sålunda i allmänhet få förutsättas vara ett villkor för att ny verksamhet i aktiebolagsform skall i någon nämnvärd omfattning kunna påräknas. Enligt de grunder, som tillämpats för uträkning av en aktieägares behållna andel av ett bolags vinster, skulle med den föreslagna bolagsskatten en sådan utdelning förutsätta en vinst hos bolaget före skatt av inemot $10\frac{1}{2}$ %. Om den, som planerar en ny verksamhet, i stället hade att räkna med förkrigsårens skattebelastning av omkring 20 %, skulle han i motsvarande ränteläge kunna nöja sig med en bruttovinst av 7 % för att få sin 5-procentiga utdelning. Därjämte skulle han också vid sin egen beskattning få behålla en väsentligt större del av utdelningen än enligt det nu föreliggande skatteförslaget. Marginalen i de båda

fallen mellan kostnaderna för anskaffande av »eget kapital» och för upplåning belyser, i vilken utsträckning en skatteskärpning diskriminerar till nackdel för riskvilliga placeringar och i vilken utsträckning den därför också verkar utvecklingshämmande.

I anledning av beredningens uttalande, att kapitalplaceringar i aktier vore en mera gynnad form än andra kapitalplaceringar, framhåller delegationen, att ett tillhandahållande av det riskvilliga toppkapitalet i ett företag givetvis krävde icke blott en direkt förräntning motsvarande den, varmed man åtnöjdes vid placering exempelvis i fullgoda riskfria obligationer, utan däröver en premie för täckande av de risker som aktieinvesteringen alltid innebure.

Till slut anför delegationen:

Den som vill hävda, att en hög beskattning icke oförmånligt påverkar den privata investeringsviljan resp. investeringsmöjligheterna, kan endast ge en logisk förklaring till att denna effekt icke skulle inträda, nämligen att bolagsskatten av företagaren kan övervältras framåt eller bakåt, d. v. s. antingen tagas igen i form av höjda produktpriser eller leda till en nedpressning av produktionskostnaderna, som på längre sikt kan inverka på löneläget.

I själva verket är frågan om möjligheten att under normala förhållanden övervältra bolagsskatten ett omstritt problem, som knappast ännu blivit tillräckligt utrett. Men vilka dessa övervältringsmöjligheter än äro står dock fast, att de erbjuda den enda alternativa förklaringsgrund, man kan anföra, om man vill förneka beskattningens hämmande verkan på företagsamheten.

Av de av beredningens majoritet åberopade argumenten för påståendet, att den föreslagna skatteskärpningen icke skulle få ogynnsamma verkningar för näringslivet, återstår endast att med några ord beröra hänvisningen till bolagens genom uppbördsreformen frigjorda skatteavsättningar såsom en buffert mot ogynnsamma verkningar i konsolideringshänseende. Om det vore fråga om en engångshöjning för ett enstaka år, skulle ett sådant argument möjligen kunna ha viss betydelse. Visserligen utgör det icke något bevis för att några ogynnsamma verkningar icke skulle uppkomma genom skatteskärpningen, men det skulle kunna givas visst stöd för antagandet, att bolagen skulle kunna tänkas benägna att bortse från dessa verkningar med anledning av de samtidigt frigjorda reserverna. Då man, såsom av motiveringen i övrigt framgår, emellertid tydligen åsyftar att göra ett högt skatteläge för bolagen mer eller mindre permanent, ha uppenbarligen dessa skattereserver, som för övrigt ju äro ytterst varierande för olika företag, ingen som helst betydelse i detta sammanhang.

Östergötlands och Södermanlands handelskammare framhåller, att den ifrågasatta skärpningen av beskattningen såvitt gällde de smärre företagen direkt måste anses strida mot statsmakternas intentioner att underlätta småindustriens finansiering, i synnerhet med tanke på de åtgärder, som småföretagsutredningen föreslagit och förordat.

Smålands och Blekinge handelskammare anför, att utdelningen för ett antal företag enligt uppgift i betänkandet ökats från 78,7 milj. kronor år 1937 till 84,1 milj. kronor år 1944, men att den med hänsyn till penningvärdets försämring borde ökats med 50 procent till 118 milj. kronor, om beredningens påstående att bolagen kunnat bibehålla samma utdelning som under åren närmast före kriget vore riktigt. — Enligt utredning av industriens utrednings-

institut fördelade sig summan av utdelning, skatter och löner för år 1944 för bolagen med 78,5 procent på löner, 12,2 procent på skatter och 9,3 procent på utdelning. En skatteökning komme i huvudsak att uttagas antingen genom höjda priser, minskade löner eller minskad konsolidering hos företaget. Den del av skatten, som kunde komma att uttagas genom reducerad utdelning, medförde i varje fall obetydlig vinst för staten, då utdelningen ju medförde hård beskattning även hos aktieägaren.

Skånes handelskammare påpekar, att den av beredningen åberopade utredningen angående utdelningen under kriget endast omfattade 193 större och medelstora företag och därför icke vore representativ ens för industrien. Det kunde i dagens läge beträffande många aktiebolag vara riktigt, att deras konsolideringar varit så goda att med en avprutning på dem en tyngre skattebörda kunde bäras, men vad som gällde i dagens konjunktur gällde ingalunda vid en vikande konjunktur och än mindre under en mer eller mindre långvarig lågkonjunktur. Om statens andel av företagens bruttovinst ökades vore det, framför allt i en sämre konjunktur eller för bolag, där det icke kunde bli fråga om någon egentlig vinstfondering, utgifterna för underhåll och nyanskaffning som främst komme i farozonen. Löneutgiften vore nämligen föga tänjbar och utdelningen, där den vore blygsam, lika litet tänjbar. Detta gällde främst för företag, där utdelningen vore låg och ingen kompensation på något sätt kunnat ges för penningvärdets fall och med alldeles särskild styrka för nystartade företag. Skulle trycket pressas över på en redan svag förräntning, försköte det sig i längden också till de anställda, även om resistensen här vore störst. Om vid fördelningen av en given summa det allmänna ville öka sin andel måste det gå ut över de anställda eller kapitalägarna eller båda; den bristande investeringen ginge i varje fall ut över dem men slutligen även över det allmänna.

Angående förslaget antagliga verkningar anför handelskammaren här efter:

Antag att med nuvarande skattebelastning en företagare anser förutsättning föreligga att starta ett företag med ett aktiekapital av 1 000 000 kronor, som efter fullt normala avskrivningar och normalt underhåll ger en vinst före skatt av 100 000 kronor. Med nuvarande skattetryck, 38,5 % inklusive kommunalskatt, får hans kalkyl till intresserade följande utseende:

Nettoinkomst	kronor	100 000
Skatter	»	38 500
			61 500
Till reservfond (skuldregleringsfond ej beräknad)	kronor	6 150
			55 350
Härav avses till fondering	kronor	5 350
Utdelningsbar vinst	kronor	50 000.

Företagaren kan således för hugade intressenter ställa i utsikt en utdelning av 5 %, vilket måhända i dagens allmänna ränteläge kan locka till placering i ett nytt företag, om företagarens person samt inkomst- och utgiftskalkyler äro synnerligen solida. Ju större den föreliggande risken för bakslag vid en konjunktursvängning är, dess mindre är säkert också dragningen på ledigt kapital redan vid denna förräntning.

Med beredningens förslag får kalkylen följande utseende:

Nettoinkomst	kronor	100 000
Skatt (inkl. kom.sk.)	»	46 000
		54 000
Till reservfond	kronor	5 400
		48 600
Till fondering	kronor	5 350
Utdelningsbar vinst	kronor	43 250.

Det ränteantagande, som följer av denna kalkyl ligger alltför nära vad som kan nås i andra placeringar, bl. a. i gamla konsoliderade företag, för att verka lockande, och visar i varje fall, att beredningens förslag måste vara ägnat att motverka tillförande av kapital till nya företag. Den kalkylerade »vinsten före skatt» kan näppeligen anses för snålt tilltagen, snarare tvärtom. Den beräknade öppna fonderingen är blygsam.

Om man i stället för ett nystartande företag tar ett något äldre företag likaledes med ett aktiekapital av 1 000 000 kronor och en nettovinst av 100 000 kronor och en till 10 % redan uppgående reservfond och antar det tämligen normala förloppet, att bolaget med hänsyn till stigande priser på återanskaffning av förslitna maskiner och risk för prisfall i varulager, av denna vinst med all rätt använder 10 000 kronor till särskilda nedskrivningar före bokslut, så har bolaget en vinst före skatt av 90 000 kronor. Skatten härå är vid nuvarande skattetryck 34 650 kronor. Bolaget ställer således till aktieägarnas förfogande 55 350 kronor och kan tillåta sig en utdelning av 5,5 %, ett gott företag således från placeringssynpunkt. Hur ställer det sig för bolaget efter 1947 års utgång, om beredningens förslag skulle bli lag? Bolaget har först att räkna med att enligt den nya aktiebolagslagen $\frac{1}{10}$ av redovisad vinst (således efter skatt) skall avsättas till reservfond, till dess denna uppgår till 20 % av aktiekapitalet, således i detta fall intill dess ytterligare 100 000 kronor avsatts. Vidare har bolaget att räkna med den höjda skatten, 46 % i stället för 38,5 %. Slutligen måste bolagsledningen ta hänsyn till krav från aktieägarna, vilka i sin utdelning ingen kompensation fått för penningvärdets fall och vilka kanske till dels äro beroende av utdelningen för sin utkomst. — Bolagsledningen finner, om ock med tvekan, att den särskilda nedskrivningen med 10 000 kronor kan eftersättas. Bolagets »netto»-bokslut får då följande utseende:

Nettovinst	kronor	100 000
Skatt	»	46 000
		54 000
Till reservfond	kronor	5 400
Utdelningsbar vinst	kronor	48 600.

Bolagets utdelningsbara vinst har i detta fall sjunkit med nära 7 000 kronor, dess fondering med 5 600 kronor och dess skatt stigit med nära 12 000 kronor. Nu kan invändas att detta delvis beror på avsättningen till reservfond och att även detta är en konsolidering. Häremot kan åter invändas *dels* att avsättning till reservfonden blir obligatorisk, *dels* att denna fondering aldrig får användas annat än till täckande av uppkommande förlust och således endast i fall, då aktieägarna alls ingen utdelning få.

Handelskammaren uttalar till slut, att om en skatteskärpning av föreslagen storlek komme att tränga aktiebolagens utdelningsmöjligheter — som den i många fall måste göra, eftersom den för oförändrad utdelning, bortsett från öppen fondering, förutsatte en vinst före skatt av 112,5 procent av den man nu måste räkna med — medförde den otvivelaktigt stora svårigheter för åvägabringandet av den riskvillighet, som fordrades för nyskapande av företag och tillförsel av »eget kapital» till unga företag med expansionsmöjligheter. Den medförde en fara för stagnation, för en statisk stelhet hos näringslivet som ingen önskade.

Handelskammaren i Göteborg förklarar sig betvivla den av beredningen uttalade uppfattningen, att de redan befintliga större företagen, till vilka beredningen inskränkte diskussionen, trots den höjda skatten skulle kunna fortsätta sin konsolidering genom fondering av vinster i samma omfattning som tidigare. Om bolagsvinsten utsattes för en hårdare beskattning ledde detta sannolikt till en minskning av fonderingarna under det att man komme att eftersträva att i möjligaste mån bibehålla utdelningarna vid den nivå de haft under kriget. Det kunde sålunda icke undgås, att den skärpta beskattningen på lång sikt även för de större företagen finge en försvagande effekt på bolagens likviditet och konsolidering.

Härefter anför handelskammaren:

När det gäller mindre och nystartade bolagsföretag ha de nyss angivna verkningarna av förslaget än större betydelse. Beredningen har dock ej ägnat dessa verkningar någon som helst uppmärksamhet. Många mindre bolag som i och för sig skulle äga förutsättningar att växa och utvecklas torde genom förslagen få dessa förutsättningar beskurna. I små bolag sitta ofta de fåtaliga aktieägarna i bolagens förvaltning och vinsterna uttagas i form av löner. Den vinst utöver löner som kan redovisas fonderas vanligen. I dessa fall förekommer därför ofta ej någon dubbelbeskattning. Om ett sådant företag utvecklas och dess aktier komma ut på flera händer, kan en vinstdisposition av ovan angivet slag icke längre bibehållas. Utdelningar måste äga rum och dubbelbeskattningen träder i funktion. Dessa förhållanden torde inverka så, att åtskilliga mindre bolag som annars skulle äga förutsättningar att utvecklas, bli kvar bland småföretagen. En sådan konsekvens av förslagen kan ej gärna vara i överensstämmelse med landets allmänna ekonomiska intressen. I fråga om nybildning av företag kommer såväl den höjda skatteskalen för fysiska personer som förslaget om ökning av bolagsbeskattningen att avskräcka från initiativ. En sådan utveckling ter sig desto mera olycklig som investeringsförmågan, om förslaget går igenom, alltmer skulle koncentreras till de redan existerande större företagen. Det är i och för sig gott och väl om dessa företag kunna befordra utveckling och nyföretagsamhet, men de redan märkbara tendenserna till en koncentrerings av näringslivet till vissa större grupper skulle skärpas. Den konkurrens och stimulans som ligger i de nya företagens uppkomst och utveckling är av sådant värde för hela landets ekonomiska framåtskridande att den kan sägas vara en nödvändig betingelse för en sund utveckling av näringslivet.

Handelskammaren i Karlstad framhåller bl. a., att det icke förefölle utslutet, att förslagets genomförande komme att medföra att näringslivet, där så av marknadstekniska förhållanden vore möjligt, komme att söka övervältra

en del av skatten på konsumenterna genom höjda priser för att kunna betala utdelning till aktieägarna. Då dessa möjligheter dock vore begränsade torde det väsentliga resultatet av en skärpt bolagsbeskattning bli, att bolagens möjligheter att lämna utdelning försvårades, vilket i sin tur skulle verka reducerande på sparandet. I finansiellt hänseende komme skattehöjningen att resultera i minskade möjligheter för företagen att finansiera utvidgningen med egna medel, varför näringslivets likviditet komme att försämrast och företagen i större utsträckning än tidigare bleve hänvisade till lånemarknaden för finansiering av expansionen. Det förefölle sålunda som om skatteförslagets verkningar för bolagen i väsentlig mån komme att innebära en tendens till ökade krav på kapitalmarknaden. Samtidigt härmed torde utbudet av riskvilligt sparande komma att högst väsentligt reduceras, varför kapitalmarknaden måste bli ytterst ansträngd sedan den skärpta beskattningen verkat någon tid.

Handelskammaren i Gävle framhåller till en början, att aktiebolagsskattens förvandling till en fast skatt skulle eliminera möjligheterna att anpassa skattesystemet så, att uttagsprocenten kunde lämpas efter näringslivets förhållanden att under skiftande konjunkturer bidra till att fylla sin andel av skattepålagorna samt efter det totala skattebehovet. Därefter framhåller handelskammaren bl. a.:

En skärpning av bolagsskatten till föreslagen höjd kommer tvivelsutan att påverka företagsamheten så till vida, att själva viljan att igångsätta nya företag förblas. I samband med handelskammarens undersökning (se nedan) ha ett flertal företagare tillfrågats och bekräftat, att de icke skulle ha startat sitt företag, därest de ej kunnat räkna med att det utvecklats sig med hjälp av egna medel, så att det blivit ekonomiskt oberoende. Att märka är i övrigt, att möjligheterna att starta nya företag numera torde ställa sig långt svårare än tidigare. Genom den tekniska utvecklingen — erforderligheten av mera komplicerade och därmed dyrbarare maskiner m. m. — har minimikravet på de industriella enheterna redan från starten vuxit. Den kredit, som erfordras för anskaffande av start- och utvecklingskapital, kan i regel ej erhållas, om skattelagstiftningen icke tillåter, att lånen kunna återbetalas. Förmögenhetsbildning måste tillåtas, så att de nya företagen få ekonomisk ryggrad.

I övrigt vill handelskammaren särskilt rikta uppmärksamheten på det förhållandet, att ägare till mindre företag, vilkas framgång är beroende av innehavarnas personliga duglighet, oftast äro ytterst ovilliga att taga in nya delägare. De äro i allmänhet mycket angelägna att bevara kontrollen och sin handlingsfrihet. — — —

Dessutom kan det med skäl ifrågasättas om kapital utifrån överhuvudtaget i framtiden blir tillgängligt för expanderande mindre företag i sådan utsträckning och under sådana villkor, att det höga skattetryckets inverkan på företagens självfinansiering i väsentlig grad skulle kunna mildras.

Särskilt i sitt tidigaste utvecklingsstadium får ett nytt företag vanligtvis i avgörande grad lita till självfinansiering. Utomstående äro under detta första stadium vanligtvis föga intresserade av att placera sitt kapital i rörelsen. Hur attraktivt ett nytt projekt än må vara, anse utomstående kapitalägare risken av ett misslyckande alltför stor för att berättiga en kapitalplacering. Det är också oftast så, att kapitalägare dra sig för att satsa större belopp för experimenteringsändamål, innan den verkligt vinstbringande produktionen kan

börja. På grund av dessa omständigheter får ett nytt företag nästan uteslutande lita till sitt eget sparande.

Finansiering med riskvilligt kapital utifrån ställer sig dessutom i regel mycket dyrbar, särskilt för mindre företag. Aktierna i snabbt expanderande småföretag ha såsom enda dragningskraft utsikten till högre vinster än mindre riskbetonad placering kan ge. En hög bolagsbeskattning begränsar dessa utsikter och bidrar till att hålla nere värdet på de mindre företagens aktier. Detta i sin tur gör expansionen med hjälp av kapital utifrån ännu mindre attraktiv för företagsägare, som på grund av lågt aktievärde måste avstå en stor andel av egendomsrätten inom företaget för att skaffa erforderligt kapitaltillskott. Småföretag kunna icke på lika villkor konkurrera på kapitalmarknaden med de stora kända bolagen. Småföretagen löpa större risker, de ha mindre motståndskraft mot konjunkturförsämringar och deras framgång är oftast knuten till de ledande personernas liv och vigör. Därför måste småföretagen även under de allra gynnsammaste förhållanden betala mera för nytt kapital än de stora bolagen.

Handelskammaren åberopar en undersökning angående den fondbildning, som faktiskt förekommit inom fem medelstora företag (A—E; se följande sida) under 1930-talet, och jämfört denna med den fondbildning som skulle varit möjlig, om den sammanlagda skattesatsen under samma tid varit 46—47 procent (därvid räknats alternativt med dels att utdelningen minskat proportionellt med vinst efter skatter och dels att utdelningen bibehållits vid den verkliga höjden under nämnda år). Härom anför handelskammaren:

Den expansion, dessa företag visat, har kommit till stånd huvudsakligen genom självfinansiering. Någon nyemission har icke företagits under den nämnda perioden, utan hela ökningen av det egna kapitalet har skett genom fondering av vinstmedel. — — —

Utredningen ger vid handen, att en 40-procentig statskatt, jämte kommunalskatt, skulle avsevärt ha reducerat möjligheterna för bolagen att expandera genom reserverade vinstmedel. Fondbildningen inom företagen skulle sålunda ha minskats under de perioder, som undersökningen omfattar, till omkring 50—60 % av den fondbildning, som faktiskt förekommit. Därvid har antagits, att utdelningarna hade minskat i samma proportion, som vinsten efter skatter minskades. Om utgångspunkten däremot är, att utdelningen per aktie blivit oförändrad, får man en ännu kraftigare minskning av fondbildningen. I ett fall skulle fondbildningen således ha minskats till mindre än 50 % av den faktiska, i två fall till omkring 10 %, och i ett fall hade de årliga vinstbeloppen efter skatter icke räckt till för att hålla utdelningen oförändrad, utan man skulle ha varit tvungen att taga i anspråk en del av tidigare samlade egna fonder, så att nettoresultatet för perioden hade blivit en minskning av det egna kapitalet med ungefär 25 %. — — —

Ur ovanstående framställning torde med tillräcklig tydlighet framgå, vilken hämmande faktor den föreslagna skärpta bolagsbeskattningen kommer att utgöra för den ekonomiska expansionen. Därvid må påpekas, att redan det nya uppbördssystemet — källskatten — medför en skärpning av skattebelastningen för expanderande mindre bolag. Eftersom vinsten och därmed även de årliga skattebeloppen för växande företag alltjämt ökas, betyder nämligen skatteeftersläpningens bortfall även vid oförändrade skattesatser en ökning av den faktiska skattebördan. Detta är icke en engångsföreteelse i samband med övergången, utan gäller hela tiden, så länge de årligen betalbara skattebeloppen visa en stigande tendens. De flesta mindre bolag ha vanligtvis räknat såsom årets kostnad icke de skatter, som uttaxerats på

Översikt över bolagens utveckling.

	Period	Eget kapital		Den totala beskattningsbara vinsten före skatten under perioden	Betalda skatter under perioden	Utdelningen under perioden	Vinst efter skatter och utdelningar (= fondering) under perioden
		vid periodens början	vid periodens slut				
		i 1 000 kr.					
<i>Bolag A.</i>							
Den faktiska utvecklingen	1927— 1938	247·0	740·6	1 204·5	243·9	467·0	493·6
Utveckl. vid skärpt beskattning							
a) utdelning proportionellt minskad		247·0	517·9	966·6	438·8	256·9	270·9
b) utdelning oförändrad		247·0	182·8	737·8	335·0	467·0	∕. 64·2
<i>Bolag B.</i>							
Den faktiska utvecklingen	1933— 1938	593·7	770·9	447·9	61·7	209·0	177·2
Utveckl. vid skärpt beskattning							
a) utdelning proportionellt minskad		593·7	697·4	428·2	198·4	126·1	103·7
b) utdelning oförändrad		593·7	603·8	407·1	188·5	209·1	9·6
<i>Bolag C.</i>							
Den faktiska utvecklingen	1931— 1939	53·1	157·4	124·1	19·8	—	104·3
Utveckl. vid skärpt beskattning. (Bolaget hade ingen utdelning 1931—1939)		53·1	107·5	102·0	47·6	—	54·4
<i>Bolag D.</i>							
Den faktiska utvecklingen	1931— 1938	374·0	759·6	572·4	97·7	89·1	385·5
Utveckl. vid skärpt beskattning							
a) utdelning proportionellt minskad		374·0	600·2	518·6	238·6	53·8	226·2
b) utdelning oförändrad		374·0	553·7	498·0	229·2	89·1	179·7
<i>Bolag E.</i>							
Den faktiska utvecklingen	1933— 1938	171·0	213·2	106·2	17·2	46·8	42·2
Utveckl. vid skärpt bolagsskatt							
a) utdelning proportionellt minskad		171·0	196·5	103·0	48·2	29·3	25·5
b) utdelning oförändrad		171·0	176·3	98·2	46·1	46·8	5·3

»Eget kapital» utgöres av aktiekapital, reservfond, övriga egna fonder samt den fonderade delen av årets beskattningsbara vinst.

Såsom »beskattningsbar vinst» räknas här den beskattningsbara inkomsten enligt deklARATIONERNA. Denna skiljer sig från den redovisade vinsten i första hand med under året betalda skatter; därtill komma ock de av- och nedskrivningar, som icke varit avdragsgilla och som i det avseendet skola betraktas som beskattad fondbildning.

Såsom skatter räknas här både statliga och kommunala inkomstskatter samt landstingsmedel och vägskatt.

årets rörelse, utan de under året verkligen betalda skatterna, d. v. s. skatter belöpande på vinsten sedan två år tillbaka. Vid stigande skattebelopp betyder detta större fonderingar under förutsättning att utdelningen icke ökas. Men även oavsett det bokföringsmässiga förfarandet utgjorde skatteefterläpningen ur finansiell synpunkt en fördel för sådana företag, vars skattesummor årligen stego. — — —

Särskilt iögonenfallande är skillnaden mellan de båda uppbördssystemen vid ett nystartat företag. Under det gamla systemet var ett nytt företag under det första året praktiskt taget fullständigt och under det andra året delvis fritt från skattebetalning, medan bolaget under det tredje året fick betala — under förutsättning av ökande vinster — ett mindre skattebelopp än som motsvarade årets beskattningsbara inkomst.

Handelskammaren framhåller vidare, att den skärpta beskattningen komme att starkt reducera den synliga fondbildningen och försämra förutsättningarna för bildande av dolda reserver. Slutresultatet av detta måste bli en begränsning av den totala fondbildningen, såvitt man icke antog, att en förskjutning komme att äga rum så att den dolda fondbildningen ökades på bekostnad av den synliga. Den höjda bolagsskatten kunde visserligen resultera i att bolagen sökte att i större utsträckning utnyttja möjligheter till bildandet av dolda reserver — vilket dock hade sin naturliga begränsning — men kunde även ha en motsatt effekt. När skatternas andel i avkastningen ökade, kunde bolagen bli tvungna att redovisa större vinster än hittills för att erhålla möjlighet till skälig utdelning och bildandet av därvid nödvändiga, i lag föreskrivna reserver.

Till slut påpekar handelskammaren, att den höjda bolagsskatten kunde väntas influera på statens intäkter från andra skatteällor. Handelskammaren anför härom:

Det måste tagas i betraktande, att aktieägarnas inkomsttaxeringar i motsvarande grad nedgå liksom också deras taxeringar till årlig förmögenhetskatt, i det att börskurserna i regel utgöra en spegelbild av utdelningarna. Givet är att värderingarna även vid arvs- och kvarlåtenskapsbeskattningen komma att beröras. Skatteunderlaget kommer sålunda att minska till förfång för såväl staten som kommunerna. Det kan befaras, att nedgången för statens del av de totala skatteintäkterna i längden kommer att bli större än den beräknade ökade skatteintäkten vid införandet av en 40-procentig bolagsskatt.

Sveriges köpmannaförbund samt *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* påpeka de betydande risker för kapitalflykt, som en skärpning av bolagsbeskattningen kunde väntas medföra, samt anföra vidare bl. a.:

Redan den bestående bolagsbeskattningen är på grund av dubbelbeskattningen mycket hård. Inom familjeföretag kan denna verkan ofta mildras genom löneuttag från ledningens sida. Inträffar det nu, att bolagets ledare dör och att aktierna innehavas av hans oskiftade dödsbo, där delägarna äro hans hustru och minderåriga barn, kunna dessa vanligen icke genom löneuttag mildra dubbelbeskattningen, eftersom löner och arvoden i dylikt fall behandlas som s. k. förtäckt utdelning. Följden blir uppenbarligen den, att man i ett dylikt fall, där en mild beskattning vore på sin plats, i stället får en väsentlig skärpning i beskattningen, samtidigt som staten genom den föreslagna kvarlåtenskapsskatten skulle framträda med högst betydande anspråk på andel i kvarlåtenskapen.

Styrelsen för kooperativa förbundet anför:

I fråga om företagsbeskattningen önskar styrelsen till en början starkt understryka, vilken väsentlig betydelse den gällande rätten till fri avskrivning å inventarier och fri lagervärdering har för att möjliggöra en ur både företagens, de anställdas och hela samhällets synpunkt sund och riktig konsolideringspolitik. — — — Det är främst tack vare denna rätt, som vårt lands företagssamhet under och efter kriget i stort sett kunnat genomföra en för framtiden ytterst värdefull konsolidering. Så tillvida har skattepolitikens utformning otvivelaktigt varit ett viktigt hjälpmedel till att skapa en god beredskap inom näringslivet inför framtida konjunkturpåfrestningar. Detta är av största vikt ur hela samhällets synpunkt. I jämförelse med denna fördel i beskattningshänseende är den nu föreslagna skärpningen av skatteuttaget — vilken i och för sig naturligen tenderar att minska företagssparandet — trots allt till sina konsekvenser av en mer begränsad räckvidd. — — —

Betraktas det föreliggande skatteförslaget till en början ur penningpolitisk synpunkt, torde följande böra framhållas. En skärpning av företagsbeskattningen på angivet sätt måste i och för sig, med den föreliggande fria avskrivningsrätten, tendera att öka bolagens och föreningarnas önskan att göra nyinvesteringar i syfte att erhålla avskrivningsobjekt såsom ett medel att motverka skattehöjningen. Härigenom kan utvecklingen mot överinvesteringar i nuvarande läge befrämjas. Den höjda beskattningen kan alltså temporärt bidra till en ökning av inflationstrycket.

Bedömer man åter frågan om en hög företagsbeskattnings verkningar på kapitalbildningen på längre sikt, torde bl. a. följande omständigheter få tagas i betraktande. — — — Det torde — alldeles oavsett om de föreslagna stegringarna i olika former av beskattningen på de stora inkomsterna och förmögenheterna komma att, i nu föreliggande eller modifierat skick, beslutas vid årets riksdag — vara realistiskt att utgå från, att på längre sikt de stora inkomsternas bidrag till sparvolymen kommer att fortsätta att minska i betydelse, åtminstone relativt sett. Under sådana förhållanden kommer, bortsett från statens roll som sparare och bildare av realkapital, företagssparandet att i större omfattning än någonsin hittills bestämmande inverka på den totala sparvolymens förändringar. Om det här förda resonemanget är riktigt — och allt talar för att så är fallet — måste det vara ur samhällsekonomisk synpunkt angeläget att i förväg noga analysera de möjliga verkningarna på längre sikt av tilltänkta större ändringar i skattesatserna för aktiebolag och ekonomiska föreningar, innan sådana skatteförslag bringas i praktisk verkställighet. — — —

Då dylikt utredningsmaterial nu icke föreligger, är man enligt styrelsens mening i allt för hög grad hänvisad till mer teoretiska antaganden om den sannolika effekten. Man kan därvid peka på, att ett samlat skatteuttag av 46 à 47 % samtidigt som aktieutdelningen resp. insatsräntorna dubbelbeskattas är en kännbar belastning. Å andra sidan är för företag i expansion, rätten till fria avskrivningar och fri lagervärdering en förmån, som får tagas i betraktande. För äldre, välkonsoliderade företag äro återigen dessa möjligheter ofta uttömda, i vilket fall hela vinsten blir synlig och beskattas. Det alldeles speciella problemet att en del av en eventuell skatteförhöjning kan övervältras på produktpriserna inom skyddade hemmamarknadsföretag, i trots av priskontrollen, försvårar ytterligare ett bedömande av vem skattehöjningen i sista hand drabbar. Ett något analogt problem i samband med en hög företagsbeskattning är, i vilken mån skattehöjningar kunna verka begränsande på det lönepolitiska utrymmet för företagens anställda inom sådana näringsgrenar (exportföretag och konkurrenskänsliga hemmaindustri-

er), där en skatteövervältning i form av prishöjningar ej alls — eller endast i mycket begränsad omfattning — kan äga rum. Antages skatteövervältningen vara en företeelse av relativt begränsad omfattning, måste en högt uppdriven företagsbeskattning på längre sikt tendera att minska företagssparandet. I den mån detta medför en mindre stegring av det totala nysparandet i samhället, blir effekten en långsammare höjning av levnadsstandarden för hela befolkningen än som eljest skulle vara möjlig. — — —

Då, som nyss sagts, det nuvarande läget kännetecknas av en inflationsbetonad överinvestering, vill emellertid styrelsen rekommendera, att de medel, som enligt förslaget avsetts skola inflyta genom den tilltänkta skatthöjningen för aktiebolag och ekonomiska föreningar i stället, på sätt förut angivits beträffande skattelindringen för fysiska personer, steriliseras i form av ett tvångssparande. Med hänsyn till den aktiva roll som aktiebolag och ekonomiska föreningar spela i den nuvarande investeringsökningen och under beaktande av, att investeringskontrollen, som förut sagts, har icke obetydliga läckor, skulle det kunna ifrågasättas, om icke ett något större belopp än de ifrågavarande 80 milj. kronorna borde mobiliseras som ett tvångssparande. De »steriliserade» medlen borde naturligen icke få tagas i anspråk förrän vid en framtida konjunkturedgång.

Om på angivet sätt ett tvångssparande mobiliserades från aktiebolag och ekonomiska föreningar i konjunkturdämpande syfte, borde även frågan om företagsbeskattningens utformning på längre sikt kunna bordläggas för tillfället och göras till föremål för en ingående utredning i samband med den av styrelsen förordade utredningen om den årliga förmögenhetsbeskattningens mer permanenta utformning.

Kommerskollegium anför:

Kollegium delar de farhågor, som från näringsorganisationernas sida uttalats för att en höjning av bolagsbeskattningen i enlighet med beredningens förslag kan medföra allvarliga följder för näringslivet och inskränka dess möjligheter till utveckling. Icke minst betänkligt är det, enligt Kollegii mening, att en dylik skatthöjning måste befaras försvåra nybildning av företag och minska möjligheterna till en sund konsolidering. Utvecklingsmöjligheterna särskilt för de mindre och medelstora företagen torde bli avsevärt begränsade. Angivna omständigheter kunna leda till en viss koncentrerings av näringsverksamheten till större företag, vilket icke kan anses önskvärt. Den föreslagna skärpningen av beskattningen kan för de mindre företagens del — — — icke heller anses förenlig med statsmakternas åtgärder för att underlätta småindustriens finansiering. Vidare må framhållas den stora risk, som ligger däri, att skattebördan försvårar konkurrensmöjligheterna för exportföretagen. — — —

I avseende å de genom uppbördsreformen frigjorda skattereserverna är — — — storleken av dessa mycket varierande hos olika företag, och någon fondering för dylikt ändamål torde i många fall ej alls ha förekommit. Det torde kunna antagas, att det framför allt är de mindre och medelstora företagen, som sakna dylika reserver, alltså den kategori av företag, för vilken den föreslagna skatthöjningen kan förväntas bli mest kännbar.

Slutligen vill kollegium ansluta sig till näringsorganisationernas uppfattning, att bolagsskattens rörlighet bör bibehållas, så att de förändringar i uttagningen, som kunna påkallas bl. a. med hänsyn till konjunkturförskjutningar, kunna genomföras utan lagändring.

Vad kollegium och näringsorganisationerna anfört beträffande bolagen avser i stort sett även de ekonomiska föreningarna.

Svenska sparbanksföreningen hemställer, att skattesatsen för sparbankerna icke måtte höjas. Styrelsen framhåller, att sparbankerna icke hade några delägare motsvarande aktieägarna i ett aktiebolag eller medlemmarna av en ekonomisk förening, samt anför vidare:

Det resonemang, som i betänkandet föres om den särskilda skattekraften hos utdelningsinkomster från dylika företag och om det fog som finnes för »antagandet, att hos aktiebolagsinkomsterna finnes en nu outnyttjad skattekraft, som i rådande läge bör kunna tillvaratagas», har därför icke någon relevans beträffande sparbankerna. Beskattningen hos sparbankerna avser i huvudsak den fondering, som tjänar insättarna till säkerhet och som utgör grundvalen för sparbankernas inlåningsrätt, och i betraktande härav är redan den nuvarande skattesatsen hög. Den enligt förslaget kraftiga höjningen med $\frac{1}{4}$ — från 32 till 40 % — av inkomstskatten för sparbankerna, vartill skall läggas kommunalskatten, som på sina håll i landet är mycket hög, skulle medföra avsevärda svårigheter för sparbankerna att verkställa den från inlåningssynpunkt nödvändiga fondering, som redan på grund av insättningsökningen under senare år ställt ökade krav på sparbankerna i detta hänseende. Styrelsen har funnit sig nödsakad att upptaga inlåningsreglerna i en särskild framställning till Kungl. Maj:t om ändring av sparbankslagen i detta hänseende. Ett bifall till denna framställning inverkar emellertid, på längre sikt sett, icke på frågan om sparbankernas skatteförmåga.

Departementschefen.

Det är svårt att bedöma bolagsskatten ur rättvisesynpunkt, eftersom både små och stora inkomsttagare förekomma bland aktieägarna och dessa därjämte gjort mycket varierande sparandeinsatser för att komma i besittning av sina aktier. Till väsentlig del måste man emellertid förutsätta att ett aktieinnehav till större delen icke utgör frukten av ett under uppoffringar preterat personligt sparande utan placering av förmögenhet erhållen genom arv, värdestegring och kapitalackumulation inom företagen. Ett avböjande av en skatteskärpning kan därför knappast motiveras med rättvisesynpunkter. En hänvisning till att många aktieägare äro små inkomsttagare kan icke gärna föranleda till slutsatsen att man bör underlåta att lätta beskattningen på mindre inkomsttagare överhuvud taget för att därigenom kunna avstå från höjningen av bolagsskatten. Detta synes vara obestriddligt trots det stora antal små inkomsttagare, som även förekomma bland aktieägarna.

Diskussionen om lämpligheten av att i ökad grad utnyttja bolagsbeskattningen såsom skattekölla måste alltså anknytas till de ekonomiska verkningarna härav, jämfört med olägenheten av att ta ut motsvarande belopp i andra former. Härvid torde närmast inkomstskatten på fysiska personer ha varit i åtanke hos dem som motsatt sig bolagsskattens höjning. Visserligen ha invändningarna på denna punkt sällan åtföljts av någon positiv rekommendation av lämpligt alternativ, men med utgångspunkt från invändningarnas allmänna karaktär måste den slutsatsen dragas, att en utebliven skattehöjning på aktiebolagen borde kompenseras med högre inkomstskatt på lägre personinkomster.

Den kritik, som i remissyttrandena riktas mot förslaget om höjning av bo-

lagsbeskattningen, går på två huvudlinjer. Å ena sidan anses skatten minska bolagens tillgång på medel för konsolidering och utbyggnad och därmed nyinvesteringarnas totala belopp; den sänker också förräntningsutsikterna för företagsamheten och förhindrar därmed många nya initiativ, vilka för sitt genomförande skulle ha krävt tillskott av riskvilligt kapital, som emellertid icke ställer sig till förfogande med mindre förräntningsutsikterna ha en viss höjd utöver räntan på riskfriare placering. Å andra sidan säges en hög företagsbeskattning stimulera en osund investeringspolitik, som får sin inriktning bestämd icke av ekonomisk ändamålsenlighet i egentlig mening utan av rent skattetekniska beräkningar, och överhuvud taget en ur allmänna synpunkter mindre önskvärd utgiftspolitik.

En höjd beskattning begränsar naturligtvis de belopp, som annars skulle stå till förfogande för ekonomiskt uppbyggnadsarbete hos enskilda företag. Huruvida det ekonomiska framåtskridandets hastighet härigenom minskas är en annan fråga, som avhänger av bl. a. hur samhället använder de influtna medlen. Även om medlen användas för att omedelbart höja konsumtionen och levnadsstandarden hos de mindre inkomsttagarna, för vilka bolagskattens höjning möjliggjort en skattesänkning, är det därför icke sagt, att de erhållit en med tanke på allmänna samhällsintressen sämre användning, än om de fått användas till fondering inom företagen. Såsom tidigare anförts är det icke utan vidare klart att den framstegstakt, som uppstår som ett resultat av de enskilda företagens ekonomiska beslut på grundval av en viss vinstutveckling, skulle vara den i en eller annan mening rätta. Här föreligger alltid ett val mellan å ena sidan omedelbar förbättring av de breda lagrens inkomster och å andra sidan höjd takt i näringslivets expansion. För övrigt kan man icke förutsätta, att vinsterna helt och hållet skulle ha fått användning för sistnämnda ändamål om bolagsskatten icke höjts, eftersom en del sannolikt gått till höjda utdelningar.

Dessa reflexioner ha anknutits till de invändningar, som i första hand gå ut på att de omkring 100 miljoner, som företagen skulle vinna genom inhiberande av den föreslagna skatthöjningen, borde få stanna hos dem för att användas i investeringssyfte. Kritiken har emellertid även en vidare syftning. Den gör gällande att företagsamheten överhuvud taget dämpas genom beskärningen av vinstmarginalerna och att bolagsbeskattningen särskilt starkt hämmar de nya företagens möjligheter att växa upp i konkurrens med de redan utbyggda och konsoliderade. Näringslivet förmodas härigenom få en tendens till ökad stelhet och monopolism.

Det är otvivelaktigt riktigt, att den enskilda företagsamheten icke kan väntas fungera tillfredsställande i uppgiften att fullt utnyttja landets resurser av arbetskraft och produktiva tillgångar, om icke tillräckligt stora vinstchanser föreligga i tillräckligt vidsträckt omfattning. Om denna allmänna sanning är obestridlig, är därmed icke sagt att densamma har någon praktisk giltighet som argument mot en viss skattesats. Vad som är av betydelse i detta sammanhang är naturligtvis inte skatteprocentens storlek utan just utsikterna till en viss nettoförräntning efter skattens erläggande. Det är uppenbart

att denna nettoförräntning i nuvarande läge, även efter en höjning av skatten från 39 till 46 procent, skapar fullt tillräcklig stimulans för produktionen. Ifall det i ett senare läge skulle inträda svårigheter att upprätthålla den fulla sysselsättningen finge man i denna konkreta situation överväga vilka åtgärder som vore erforderliga. Bland dessa kunde skattesänkning tänkas. Det är emellertid osäkert om en generell skattesänkning vore det rätta medlet för detta ändamål. En konjunkturedgång torde i allmänhet sammanhånga med ett ekonomiskt bakslag på vissa i första hand drabbade områden, där vinsterna i stor utsträckning förbyts i förluster. Företagen på dessa områden skulle tydligen icke ha någon större nytta av en skattesänkning, som huvudsakligen komme de företag till godo, vilka fortfarande hade goda vinster; där förluster uppträdde skulle ju skatten redan av denna anledning försvinna och mera specialiserade åtgärder i första hand bli nödvändiga för sysselsättningens återställande. Vad som väsentligen måste bestämma produktionens totala omfattning på kort sikt är tydligen icke skatterna på företagen utan — vid sidan av den internationella konjunkturutvecklingen — samhällets ekonomiska politik i övrigt. Genom uttagande av en höjd bolagsskatt har samhället åtminstone icke förminskat sina möjligheter att i detta avseende utöva ett tillräckligt starkt inflytande för att säkra full sysselsättning.

I den mån de mot ifrågavarande skattehöjning anförda argumenten skola anses vara av någon större relevans, måste de således ligga på ett annat plan. De måste söka visa, att det är en för samhället speciellt värdefull del av företagsamheten som hämmas genom beskattningen. Skall levnadsstandarden höjas måste icke blott sysselsättningen upprätthållas utan också rationalisering och kapitalbildning försiggå på ett sådant sätt att produktionsresultatet pr person stegras och de produktionsgrenar utvecklas, som skola tillgodose allt högre behov. Synbarligen är det denna expansion, som nu enligt vissa kritikers farhågor skulle bromsas eller rentav förbytas i tillbakagång. Ett ytterligare specificerat slag av farhågor uttalas av dem som anse att skatterna skulle komma att förhindra framväxandet av nya företag, som representera nya idéer och initiativ, som bryta gammal och förhindra ny monopolism o. s. v. Genom beskattningen säges expansionen och de nya initiativen bli koncentrerade till de gamla och redan konsoliderade företagen.

Redan vid diskussionen om verkningarna av inkomstbeskattningen på fysiska personer har påpekats, att den svenska skattelagstiftningen i hög grad premierar just företagsexpansionen, därigenom att möjligheterna till skattefri fondering gjorts vidsträckta. Vad som där sagts gäller i ännu högre grad om den företagsamhet, som bedrivs inom aktiebolagen. Trots den s. k. dubbelbeskattningen på bolagen är det mycket vanligt, att man av skatteskäl låter sina företag få bolagsform. Härigenom ökas nämligen möjligheterna till skattefri fondering av överskottsvinster, som icke omedelbart användas i ägarens konsumtion. Här må erinras om den rätt till fri avskrivning för maskiner och inventarier, som infördes år 1938, om möjligheterna till uppläggning av investeringsfonder, som genom en nyligen framlagd proposition före-

slagits ytterligare utbyggda och underlättade, samt om den mycket liberala praxis i fråga om värderingen av lagertillgångar, vilken sedan länge tillämpas vid taxering av såväl aktiebolag som andra företag. Dessa möjligheter reducera i synnerligen hög grad bolagsbeskattningens betydelse för sådana företag, för vilkas bristande expansionsmöjligheter man uttryckt särskilt stor oro. Den företagstyp, som man i det sammanhanget särskilt skjutit fram, är den där en enskild man med stor teknisk och företagsekonomisk begåvning strävar att på grundval av nya initiativ och idéer bygga upp ett företag från en blygsam början med hjälp av självfinansiering. Man har velat göra gällande, att bolagsbeskattningen skulle hindra en sådan företagares möjligheter att slå sig fram och konkurrera med de äldre och redan konsoliderade storföretagen. Det rakt motsatta förhållandet synes i stor utsträckning gälla; dessa mindre företag erhålla, i den mån de företaga nya investeringar, undan för undan möjlighet till stora avskrivningar, som reducera den beskattningsbara vinsten. Den del av vinsten som företagsägaren behöver för egen räkning, kan han ta ut som lön. På denna del utgår alltså ingen aktiebolagsskatt. Denna skatt och höjningarna av densamma bli således av mycket ringa betydelse för dessa företagens del. Däremot kommer skatten med större tyngd att falla på de äldre, redan väl konsoliderade, eventuellt monopolistiska företag, för vilkas överlägsenhet över de nya företagen man i diskussionen uttryckt starka farhågor. Dessa äldre storföretag måste dessutom i allmänhet framtaga åtminstone en avsevärd del av sina vinster till beskattning för att kunna utdela dem till aktieägarna. Särskilt starkt träffar skatten dessa företag ifall de av monopolistiska skäl eller på grund av bristande initiativkraft befinna sig i stagnation. Åtskilliga sådana företag ha redan sina tillgångar mycket starkt nedskrivna. Ifall de icke genom fortsatt expansion skaffa nya avskrivningsobjekt komma deras vinster icke längre att kunna reduceras genom överavskrivning utan i sin helhet framtagas till beskattning. Om den årliga bruttoinvesteringen inte ens täcker värdeminskningen på det gamla kapitalet, komma förutom den faktiska årliga vinsten även de förut avskrivna vinsterna att tvingas fram, varigenom skatten blir ännu större. Ju högre bolagsskatten är, desto starkare blir således den relativa premieringen av de expanderande mindre företagen i förhållande till de redan konsoliderade monopolistiska storföretagen, särskilt om dessa icke längre bidra till det ekonomiska framåtskridandet. Om företagsbeskattningen påverkar prisnivån och därmed bruttovinstmarginalen — vilket till en viss grad kan tänkas ske — skulle denna premiering i vissa fall bli ej endast relativ utan absolut och för de nämnda företagens del kompensera den höjda skatten ifall denna till en del träffar även dem.

Talet om de speciella svårigheter, som bolagsbeskattningen skulle förorsaka nya företag i jämförelse med de äldre, kan alltså icke äga giltighet i fall av den typ som här vidrörts. Det skulle möjligen kunna anses riktigt, om man har i åtanke sådana företag, som redan från början måste planeras i relativt stor skala och företaga riskfyllda nyinvesteringar, vilka icke förrän efter en följd av år kunna väntas ge vinst. Denna vinst måste då väntas vara relativt stor för att kompensera de första årens förluster. Om staten

tar en mycket stor andel av denna vinst i form av skatt, under det att företaget helt och hållet självt får bära både begynnelseårens förluster och risken att någon vinst aldrig kommer att uppstå kan givetvis en hög företagsbeskattning verka hämmande på tilltänkta initiativ.

Till en början må då påpekas, att den svenska taxeringslagstiftningen även här ger avsevärda möjligheter att skjuta över förlusterna på vinståren och därmed reducera beskattningen till den del av vinsten, som företaget på lång sikt verkligen kan räkna med. En del av argumenteringen kvarstår dock såsom riktig, och det återstår endast att besvara frågan, huruvida de fall, som det här är fråga om, ha den betydelse för hela näringslivets utveckling, att beskattningen på hela aktiebolagsbeståndet måste reduceras med hänsyn till dem. Otvivelaktigt är så icke fallet. De personer, som äga kapital att satsa på företag av antytt slag, stå oftast tack vare detta sitt kapital redan som mer eller mindre inflytelserika ägare eller delägare i gamla företag. Om de finna ett projekt värdefullt, kunna de låta det komma till utförande inom ramen för ett äldre företag. Där kunna eventuella förluster omedelbart kvittas mot vinster, som normalt uppkomma inom andra delar av företagets verksamhet. Samhället kommer därmed att dela förlustrisken till exakt samma procent som den, varmed skatten uttages på eventuella vinster.

Ett annat fall, där bolagsbeskattningen skulle kunna utgöra en speciell hämning på en önskvärd expansion, har framdragits av de remissinstanser, som påpekat att dubbelbeskattningen väl kunde undgås så länge företagsägaren i ett medelstort företag jämte sina anhöriga stod som praktiskt taget ensam ägare till företagets aktier och icke behövde framtaga vinsterna till utdelning åt främmande delägare och därmed också till bolagsvinstbeskattning, men att dubbelbeskattning omedelbart inträdde, ifall han ville engagera främmande kapital till teckning av aktier, på vilka utdelning måste kunna erbjudas. I sak är påpekandet obestriddigen riktigt. Å andra sidan är det också uttryck för en riktig princip, att förräntningen får bli lägre, när företaget börjar stå på bredare bas och erbjuda en tryggare placering än det kunnat ge under utvecklingsåren. I föreliggande fall bör det emellertid också observeras, att kapitaltillskottet även kan erhållas genom upplåning. Förräntningen av lånen är avdragsgill och träffas alltså icke av dubbelbeskattning. Genom den räntepolitik som statsmakterna i vårt land äro inställda på att föra, blir denna finansieringsform dessutom i allmänhet mycket billig. Även efter detta påpekande kan dock argumenteringen på denna punkt ha en viss betydelse. Frågan är emellertid fortfarande om denna kvantitativt sett är av sådan storlek, att den bör bestämma en skattepolitik, som man av andra tungt vägande skäl önskar föra efter andra linjer än dem som detta argument syftar till. Det torde vara svårt att uppbringa något material, som skulle tyda på att den typ av företagsexpansion, som här diskuteras, skulle kunna vara av mera väsentlig betydelse för företagsamhetens sundhet och frihet från monopolism och för bästa möjliga utnyttjande av företagarbegåvningarna.

Vid diskussionen om dessa frågor får man icke förbise, att den tendens till koncentration av den nya företagsamheten till de äldre företagen, vilken otvivelaktigt kan konstateras, icke behöver förklaras med dessa företags fördelar i skattehänseende genom sin möjlighet att utjämna vinster och förluster. Denna tendens sammanhänger med hela den tekniska och ekonomiska utveckling som industriländerna ha bakom sig. De väsentliga tekniska framstegen måste numera komma genom planmässig forskning och experimentverksamhet, som kräva stora kapital och en stående organisationsapparat, som endast kan tillhandahållas av storföretag.

Att den väsentliga delen av både den kvantitativa och den kvalitativa utvecklingen av näringslivet under alla omständigheter måste äga rum i andra former än genom nystartande av företag i medelstor skala — det fall där beskattningen skulle vara starkast till hinder — torde alltså vara obestriddigt. Av den föregående diskussionen har likaså framgått att antingen expansionen försiggår inom gamla storföretag eller inom nya småföretag kommer den att vara så starkt premierad i förhållande till vinstanvändningen inom icke expanderande företag, att någon oro för näringslivets allmänna framstegstakt icke behöver hysas på grund av den föreslagna höjningen av skatten på aktiebolagens vinster. Den ofta helt generellt framförda synpunkten, att staten genom sina skattekrav delar och reducerar alla vinstchanser men låter den enskilda företagsamheten bära alla förlustrisker, och att detta hämmar de värdefullaste initiativen är i stället av mycket begränsad giltighet. Ojämförligt mycket vanligare är att staten även delar förlustriskerna, i det att förluster vid taxeringen på olika vägar komma att kvittas mot vinster.

Det har påpekats, att den reella förräntningen på aktier generellt taget sjunkit genom penningvärdets fall under kriget, då utdelningarna på grund av skatthöjningarna hållits ungefär oförändrade eller endast obetydligt höjts. Jämförelsen göres då med läget i högkonjunkturen före kriget. De vinster och utdelningar, som för närvarande framkomma, måste fortfarande anses högkonjunkturbetonade. Även här måste man dessutom ta hänsyn till den allmänna ränteutvecklingen, om man vill bedöma aktieförräntningens återverkningar på tillgången på riskvilligt kapital.

Det förtjänar måhända också understrykas, att företagen nu under en mer än tioårig högkonjunktur kunnat genomföra en mycket kraftig konsolidering, som från början varit upplagd med sikte på att ge möjlighet att utan alltför påtagliga utdelningssänkningar uthärda en lågkonjunktur, vilken på grund av kriget tillsvidare uteblivit. Det är sannolikt att denna snabba konsolideringstakt småningom skulle ha minskats. Om en sådan minskning delvis åstadkommes genom ökad beskattning i stället för ökade utdelningar kan inte betraktas som något så ödesdigert ingrepp, som man från åtskilliga remissinstansers sida velat göra gällande.

Den andra huvudtypen av de argument, som sikta till att avråda från en hög eller höjd bolagsskatt, är av helt annan innebörd, snarast motsatt mot de i det föregående behandlade. De gå ut på att en företagsbeskattning av den höjd, som redan nu gäller i vårt land, långt ifrån att vara en broms när-

mast utgör en alltför överdriven stimulans till riskfyllda investeringar. Under kriget ha skatteflyktsinvesteringar otvivelaktigt förekommit. Det är emellertid föga troligt, att dessa investeringar tillkommit övervägande på grund av ett högt men jämnt skattetryck. Krigskonjunkturskatten har av allt att döma spelat en mycket avsevärd roll. Inför utsikten att få betala större delen av en viss vinst i skatt har man hellre använt pengarna på något i möjligaste mån avdragsgillt ändamål. Även om dettas förräntning sedan bleve mycket låg, kunde förfaringssättet ändå betraktas som rationellt, eftersom denna förräntning skulle framkomma under en senare tidsperiod, då skattesatsen kunde förutsättas ha blivit lägre. Det kan väl också tänkas, att vissa företagare icke alltid handla rent förnuftsmässigt utan med jämnmood vidtaga kostsamma och förlustbringande åtgärder i medvetandet om att det blir staten som får bära en avsevärd del av kostnaden. Det är emellertid föga sannolikt, att de överdrifter av detta slag, som många gånger omvitnats från krigsåren, skola ta någon större omfattning under mera normala förhållanden, så mycket mindre om man inte längre kan betrakta förfaringssättet som en spekulation i skattesänkning.

Måhända kunna även efter avvecklingen av krigskonjunkturskatten företag med goda vinster betrakta vissa utgifter med ett visst lättsinne med tanke på att nettoutgiften tack vare skatteavdraget blir föga mer än hälften av den formella. Kanske kan detta förhållande i vissa fall påverka lönesättningen för framstående tekniker, som man önskar förvärva. Det bör också kunna väntas leda till minskad försiktighet med sådana utgifter som i likhet med kostnaderna för en dyrbar och långsiktig experiment- och forskningsverksamhet först efter lång tid kunna ge en oviss förräntning. Huruvida dylika resultat av en hög beskattning skola betraktas som övervägande skadliga, torde vara svårt att med bestämdhet påstå. Hela tiden måste man för övrigt hålla i minnet, att samtidigt som den höga beskattningen kan föranleda till ett lättsinnigt skattetänkande, reduceras också det ekonomiska utrymmet för detta lättsinne i utgiftspolitik. Oavsett detta förefaller ett reaktionssätt som innebär, att man på grund av höjd skatt och därigenom minskad nettovinst blir mindre intresserad av att göra vinsten så stor som möjligt, ändå vara så långt från rationellt att man inte bör räkna med att det får alltför stark utbredning.

En synpunkt, som i detta sammanhang gör sig gällande med en viss styrka, är att skattetänkandet sannolikt skulle komma att överdriva konjunktursvängningarna. Företagen skulle särskilt i högkonjunkturlägen vilja göra skatteflyktsinvesteringar för att ha dolda fonder till förfogande för en eventuell lågkonjunktur. Till detta förhållande måste tydligen hänsyn tagas vid avgörandet om den politik man vill föra med avseende på skattens rörlighet. Den här antydda effekten skulle kanske bli särskilt stark ifall företagen kunde påräkna en skattesänkning i lågkonjunkturen. Överhuvud taget skulle man kunna tänka sig en till sin innebörd och verkan svårbestämbar spekulation i skatteändringar, om man bunde sig vid en konjunkturrörlig företagsbeskattning. Denna synpunkt torde inte få lämnas ur räkningen, då

man överväger en skattesänkning i ett depressionsläge såsom ett konjunkturstimulerande medel. Efter genomförandet av den i proposition nr 86/1947 föreslagna reformerade lagstiftningen om investeringsfonder kan man bl. a. räkna med att den form av skatteutjämnande konsolidering, som häri åsyftas, skall få ökad betydelse.

Sammanfattningsvis kan konstateras, att företagsbeskattningens verkningar på näringslivets utveckling otvivelaktigt äro komplicerade och svåröverskådliga. Den diskussion, som problemet härovan underkastats, visar att en hög skatt på aktiebolag kan väntas både hämma och stimulera expansionen inom näringslivet. I den diskussion, som förts i remissyttrandena, har man utifrån vissa teoretiska antaganden dragit slutsatser rörande en uppbromsning av nyinvesteringarna genom skattehöjningen, vilken skulle vida överväga de omkring 100 miljoner kronor per år som genom densamma skulle dras in till samhället. Dessa slutsatser äro uppenbarligen föga sannolika. Det är inte ens säkert att den årliga nyinvesteringen inom aktiebolagen kommer att minskas med själva detta belopp. På vissa punkter kan man dock räkna med icke önskvärda biverkningar. Detta sammanhänger med det förhållandet att en fullständig överflyttning av förluster på underskottsår till överskottsår icke kan äga rum under nuvarande taxeringslagstiftning. Härigenom kunna i vissa fall hinder uppstå för ur samhällssynpunkt värdefulla men riskbetonade initiativ, i det att sådana skulle komma att beskattas kraftigare än annan produktion. Betydelsen härav vid sidan av den huvuddel av nyföretagandet, som äger rum inom företag, där en sådan riskutjämning kan genomföras, kan dock icke förutsättas vara så stor, att skatteavvägningen i sin helhet därav bör bestämmas.

De invändningar, som kunna riktas mot aktiebolagsbeskattningen på grund av dess verkningar på en viss del av nyföretagandet, böra i stället föranleda sådana justeringar i taxeringslagstiftningen, att dessa verkningar i möjligaste mån elimineras. Utredning härom pågår i 1944 års allmänna skattekommitté. Eventuellt böra även andra justeringar i formerna för rörelsevinsternas beskattning än som falla inom denna kommittés uppdrag övervägas sedan erfarenhet vunnits om den höjda företagsbeskattningens verkningar under några verksamhetsår, som icke präglats av krigsförhållandena, krigskonjunkturskatten och övergångsbestämmelserna i samband med källskattereformen, samt erfarenhet likaledes vunnits av den nya lagstiftningen om investeringsfonder. Bland annat bör måhända det förslag övervägas, som framförts av riksräkenskapsverket, nämligen att skattesatsen skulle hållas lägre för de aktiebolag, som ännu inte hunnit skapa en reservfond av stadgad minimistorlek.

Med tanke på risken att investeringar av mindre önskvärt slag kunna föranledas av en hög aktiebolagsskatt har landsorganisationen i sitt yttrande föreslagit, att skattehöjningen för dessas del skulle ges formen av en på sex år uttagen efterbeskattning av 1945 och 1946 års på grund av källskattereformen i huvudsak obeskattade vinster, under det att man skulle avstå från höjningen av skatten på de aktuella vinsterna. Genomförandet av denna tanke skulle

även innebära andra fördelar. Sålunda skulle man därigenom överflödiggöra den särskilda, i tillämpningen mycket besvärliga beskattning, som måst läggas på extraordinära vinster under de skattefria åren för att förebygga överflyttning av vinster till dessa år. Förslaget synes dock stranda på juridiska skäl med hänsyn till det förhållandet att en lagstiftning av annan innebörd varit gällande under ifrågavarande år.

Jag ansluter mig sålunda under förhandenvarande omständigheter till skatteberedningens förslag om höjning av den statliga beskattningen på svenska aktiebolag till 40 procent.

3. Inkomstbeskattningen av livförsäkringsanstalter.

Alltifrån 1938 års omläggning av den statliga beskattningen ha försäkringsanstalter och aktiebolag i allmänhet varit likställda såtillvida att bottenkattens grundbelopp för båda kategorierna utgjort 10 procent av det beskattningsbara beloppet. Till en början efter omläggningen voro berörda kategorier skattskyldiga också likställda i så måtto att skatteuttagningsprocenten skulle vara densamma. Genom ändringar 1943 och 1946 av 20 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt stadgades emellertid att, om uttagningsprocenten för å ena sidan fysiska personer och å andra sidan aktiebolag och försäkringsanstalter m. fl. bestämdes olika, nämnda procent emellertid för försäkringsanstalter, såvitt avsåg i försäkringstekniskt hänseende till livförsäkringsverksamhet hänförlig inkomst, skulle sättas lika med procenttalet för fysiska personer. Eftersom skatten alltsedan budgetåret 1940/41 uttagits med 200 procent av grundbeloppet för aktiebolag och likställda och med endast 150 procent av grundbeloppet för fysiska personer, kommo livförsäkringsanstalterna i en särställning. Skatten — inklusive värnsskatten — för försäkringsanstalter, såvitt avser i försäkringstekniskt hänseende till livförsäkringsverksamhet hänförlig inkomst, kom att utgå med 27 procent av det beskattningsbara beloppet mot för aktiebolagen 32 procent av samma belopp.

Beredningen föreslår nu (se betänkandet s. 173—176), att skattesatsen för försäkringsanstalter, såvitt och i den mån de driva livförsäkringsrörelse, skall bestämmas till 25 procent, vilket sålunda innebär en sänkning av den nuvarande skattesatsen med två enheter. Liksom beträffande aktiebolagen skall skatten vara fast.

Förslaget i vad det avser beskattning av livförsäkringsanstalter har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga, som *yttrat* sig, utom av försäkringsanstalterna *Folket* och *Samarbete*. Anstalterna anföra:

För bestämmande av skattesatsen med nu rådande regler för bestämmande av nettointäkten tar statsskatteberedningen som utgångspunkt, att ränteskatten (och ensamt denna) skall »avvägas så, att den motsvarade summan av de skatter, som försäkringstagarna haft att erlägga, därest de själva skattat för räntan». Denna princip kan emellertid ej upprätthållas, om man liksom 1924 års skatteberedning vill ställa samma krav ej blott på beskatt-

ningen av räntan utan på all beskattning i stället för försäkringstagarna, med mindre beräkningen av nettointäkten samtidigt principiellt ändras. Enligt detta krav skall nämligen överskottsskatten och ränteskatten avvågas så, att deras summa motsvarar vad som i genomsnitt skulle uttagits, därest försäkringstagarna själva skattat för båda. Om man nu bibehåller gällande regler för beräkning av nettointäkten, enligt vilka »räntan» vid denna beräkning tilldelats mindre vikt än överskottet, innebär detta att överskottet beskattas hårdare än räntan. Följden härav blir att räntan måste bli lägre beskattad än om försäkringstagarna själva skattat för räntan. Vid bedömning av vilken procentuell skatt som skall uttagas på ränteavkastningen bör hänsyn även tagas till att denna, beräknad enligt gällande regler, är att betrakta som bruttointkomst för försäkringstagarna, då dessa själva i princip skatta för de med intäktens förvärvande förbundna omkostnaderna, vilka äro inräknade i försäkringspremierna.

Med hänsyn till dessa omständigheter är den av skatteberedningen gjorda jämförelsen mellan den totala procentuella skatt, som enligt förslaget skulle åvila ränteintäkten (ca 16,2 %), och den statliga marginalskatt, som enligt förslaget skulle uttagas på beskattningsbara belopp över 4 000 kronor, fullständigt missvisande.

Skatteberedningen anför (s. 175), att det ej utan närmare undersökning kan konstateras, »hur det numera förhåller sig vid en jämförelse mellan skattebördans tyngd för försäkringsanstalterna, å ena, samt försäkringstagarnas i genomsnitt, å andra sidan». En sådan undersökning med utgångspunkt från 1943 års skattesatser är emellertid i korthet refererad i Folket—Samarbetes yttrande, till vilket skatteberedningen hänvisar på s. 176 av betänkandet. Enligt denna undersökning skulle en sådan bestämning av ränteskatten, att denna komme att utgöra ca 11 % av ränteintäkten, kunna anses motsvara dels ett återställande av 1928 års relation till den enskilda beskattningen, dels vad som enligt 1943 års skatteregler i genomsnitt skulle uttagas av försäkringstagarna. Det av skatteberedningen framlagda förslaget för beskattning av enskilda personer skulle, insatt i nyssnämnda kalkyl, giva ett ännu lägre värde för den »rättvisa» ränteskatten. (Såväl slopan det av den med inkomstskatten kombinerade förmögenhetsbeskattningen som den kombinerade effekten av den nya skatteskalen och de nya avdragen verka i denna riktning.) En sänkning av totalskatten på räntan med 1,5 %, vilket motsvarar skatteberedningens förslag, och i övrigt bibehållna regler för nettointäktens beräkning utgör sålunda mindre än $\frac{1}{4}$ av den sänkning, som erfordras för en principiellt riktigt avvägd ränteskatt.

I Folket—Samarbetes yttrande har framlagts ett konkret förslag för ändrade skatteregler för livförsäkringsrörelse, vilka reducera skatten på livförsäkringsrörelse till vad som enligt 1943 års skattesatser kan anses motsvara vad som i genomsnitt skulle kunna uttagas vid beskattning av såväl överskott som ränta hos försäkringstagarna själva. Detta förslag står i god överensstämmelse med den allmänna tendens till sänkning av de smärre inkomsttagarnas skattebelastning, som kommit till synes i övriga delar av statsskatteberedningens betänkande. Det vilar på ett principiellt förslag för beräkning av nettointäkten, som enligt vår mening ger ett adekvat och enkelt uttryck för den komplicerade bakgrund, mot vilken försäkringstagarnas beskattning skall bedömas.

Försäkringsanstalterna framhålla, att man ända sedan 1938 försökt att, utan att taga principiell ställning till de grundläggande spörsmålen, lappa på 1928 års skatteregler, som redan vid lagens genomförande förutsågos behöva omarbetas, om skattesatserna stegrades mera avsevärt. Det syntes knap-

past välbetänkt om man nu fortfarande genomförde provisoriska bestämmelser, även om dessa snart följdes av mera definitiva förslag av 1944 års allmänna skattekommitté. Det torde därför böra övervägas, om ej det i anstaltarnas yttrande över 1942 års försäkringsutrednings betänkande framförda förslaget kunde läggas till grund för lagstiftning.

*Departements-
chefen.*

Det av försäkringsanstalterna Folket och Samarbete omnämnda av dem utarbetade förslaget till ändringar beträffande livförsäkringsanstalternas beskattning, som i huvudsak synes innebära att rätt till avdrag för erlagd ränteskatt vid nettointäktens beräkning för livförsäkringsanstalt skulle införas, anser jag mig icke böra taga under övervägande i detta sammanhang. 1944 års allmänna skattekommitté torde enligt vad jag inhämtat snart nog komma att avgiva förslag rörande försäkringsanstalternas beskattning och att föregripa detta förslag genom att redan nu föreslå ändringar i de skattetekniska reglerna för beräkning av skattepliktig inkomst o. d. anser jag icke lämpligt.

Beträffande skattesatsen för livförsäkringsanstalterna anser jag mig — i avvidan på det berörda förslaget av 1944 års allmänna skattekommitté — kunna godtaga beredningens förslag.

4. Inkomstbeskattningen av övriga juridiska personer.

Beträffande stiftelser och ideella föreningar samt därmed likställda skattskyldiga, för vilka grundbeloppet för närvarande utgör 5 procent och den sammanlagda skatten 13,5 procent av det beskattningsbara beloppet, föreslår beredningen (betänkandet s. 176) en fast skattesats av 15 procent. Förslaget innebär sålunda en höjning av den nuvarande skattesatsen med 1,5 enheter.

Förslaget har i denna del lämnats utan erinran i samtliga *remissyttranden*.

*Departements-
chefen.*

Mot förslaget i denna del har icke heller jag något att erinra.

VI. Förmögenhetsbeskattningen.

1. Gällande bestämmelser.

Skatt å förmögenhet infördes år 1910. Den uttogs till en början på det sättet att $\frac{1}{60}$ av den skattepliktiga förmögenheten inräknades i det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet. Grunden för denna anordning var, att förmögenhet normalt beräknades lämna en avkastning av 5 procent samt att inkomst som motsvarade sådan avkastning ansågs böra påläggas en skattebörd, som var $\frac{1}{3}$ större än skattebördan för inkomst av arbete.

Sedan för åren 1934—1938 vid sidan av den kombinerade inkomst- och förmögenhetsskatten uttagits en särskild skatt å förmögenhet enligt för varje år utfärdade tillfälliga förordningar, fick förmögenhetsbeskattningen sin nuvarande utformning genom 1938 års omläggning av den statliga beskattningen. Därvid sänktes den andel av förmögenheten, som skall inräknas i det taxerade beloppet, till $\frac{1}{100}$ samt infördes permanenta bestämmelser om särskild skatt å förmögenhet.

Förmögenhetsskatt uttages sålunda dels enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt och dels enligt en förordning (av år 1938) om särskild skatt å förmögenhet.

Skyldighet att erlagga skatt för förmögenhet åligger enligt den förra i stort sett fysiska personer, oskifta dödsbon, stiftelser och ideella föreningar samt efter författningsändring år 1942 vissa ekonomiska föreningar, nämligen sådana, vilkas behållna tillgångar vid likvidation allenast delvis skola skiftas mellan medlemmarna. För de senare gäller dock att skattskyldighet föreligger endast för sådan förmögenhet som vid likvidation ej skall skiftas mellan medlemmarna samt att endast $\frac{1}{200}$ av den sålunda skattepliktiga förmögenheten skall inräknas i det taxerade beloppet mot $\frac{1}{100}$ av motsvarande förmögenhet för de övriga. Aktiebolag och andra ekonomiska föreningar än de nu angivna äro fria från skyldighet att erlagga förmögenhetsskatt enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt.

Skyldighet att erlagga skatt enligt förordningen om särskild skatt å förmögenhet åligger fysiska personer, oskifta dödsbon, familjestiftelser och utländska bolag. Skatten utgår endast när förmögenheten överstiger 20 000 kronor. För förmögenhet som överstiger detta belopp utgår skatten efter en progressiv skiftskala, där lägsta skattesatsen — för den del av förmögenhet, som överstiger 20 000 kronor men icke 40 000 kronor — är en promille och högsta skattesatsen — för den del av förmögenhet, som överstiger en milj. kronor — 6 promille. För annan skattskyldig än familjestiftelse eller utländskt bolag gäller dock den spärren, att den beskattningsbara förmögenheten icke får överstiga 25 gånger det för den skattskyldige för beskatt-

ningsåret enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt fastställda taxerade beloppet. (Saknas sådant belopp utgör den beskattningsbara förmögenheten 25 procent av den skattepliktiga förmögenheten.)

2. Förmögenhetsbeskattningen av fysiska personer.

Beredningen föreslår (betänkandet s. 177—195), att beskattningen av inkomst och förmögenhet skall ske genom två från varandra helt fristående skatter. Den sålunda helt friställda förmögenhetsskatten skall beträffande fysiska personer, oskifta dödsbon, utländska bolag och familjestiftelser uttagas efter en progressiv skiktscala, enligt vilken skattskyldigheten — liksom nu är fallet beträffande den särskilda förmögenhetsskatten — inträder vid 20 000 kronor och där lägsta skattesatsen (för 20—100 000 kronor) är 6 promille och högsta skattesatsen (för vad som överskjuter 300 000 kronor) 18 promille.

Spärr vid onormalt låg avkastning skall i princip endast gälla för de mindre förmögenheterna. Därest den skattepliktiga förmögenheten för fysiska personer eller oskifta dödsbon icke överstiger 100 000 kronor får enligt förslaget den beskattningsbara förmögenheten icke överstiga 30 gånger den för beskattningsåret enligt förordningen om statlig inkomstskatt fastställda sammanräknade nettoinkomsten, men skall alltid utgöra minst 50 procent av den skattepliktiga förmögenheten. (Saknas nettointäkt skall den beskattningsbara förmögenheten utgöra 50 procent av den skattepliktiga förmögenheten.) Överstiger den skattepliktiga förmögenheten 100 000 kronor och motsvarar 30 gånger den sammanräknade nettoinkomsten högst nämnda belopp, skall den skattepliktiga förmögenheten minska med skillnaden mellan 100 000 kronor och vad som motsvarar 30 gånger den sammanräknade nettoinkomsten eller, om 30 gånger den sammanräknade nettoinkomsten understiger 50 000 kronor, med sistnämnda belopp.

Beredningens ledamöter herrar *Andersson* och *Sundén* föreslå (betänkandet s. 283—289), att förmögenhetsskatten skall uttagas efter genomgående lägre skattesatser. Den av dem föreslagna skalan, jämförd med den av beredningens majoritet förordade, framgår av följande uppställning:

Beredningen		Reservationen	
Beskattningsbar förmögenhet, kr.	Skatt ‰	Beskattningsbar förmögenhet, kr.	Skatt ‰
— 20 000	0	— 20 000	0
20—100 000	6	20— 50 000	5
100—150 000	10	50— 100 000	6
150—200 000	12	100— 150 000	7
200—300 000	15	150— 200 000	8
300—	18	200— 300 000	10
		300—1 000 000	12
		1 000 —	14

I motsats till beredningens majoritet förorda reservanterna, att vid sidan av den speciella reduktionsregeln för mindre förmögenheter även den nu gällande allmänna begränsningsregeln för framtiden skall upprätthållas med den formella jämkning, som betingas av skattesystemets omläggning.

Beredningens förslag, att beskattningen av inkomst och förmögenhet skall ske genom två från varandra fristående skatter har i och för sig tillstyrkts eller lämnats utan erinran i samtliga *remissyttranden*.

Frågan om skatteskalan för den enligt förslaget helt fristående förmögenhetsskatten har upptagits till behandling i praktiskt taget alla de *remissyttranden*, som avse inkomst- och förmögenhetsbeskattningen. Den föreslagna skatteskalan har därvid i princip tillstyrkts av landsorganisationen samt av länsstyrelserna i Västmanlands län (reservation av föredragande landskamreraren) och Västerbottens län. Socialstyrelsen samt länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus och Älvsborgs län ha ansett sig kunna godtaga skatteskalan i och för sig men yrkat, att en reduktionsregel av den art som föreslagits för mindre förmögenheter skall fastställas att gälla oavsett förmögenhetens storlek. I övriga yttranden har uttalats, att den föreslagna skatteskalan för förmögenhetsbeskattningen borde omarbetas.

Landsorganisationen förklarar sig av flera skäl icke dela de från många håll uttalade farhågorna för att förslaget angående förmögenhetsbeskattningen skulle medföra ett upphörande av det för framåtskridandet nödvändiga sparandet och kapitalbildningen, särskilt om man såge det i kombination med de föreslagna inkomstskatteskallorna. Landsorganisationen anför vidare:

Det är till en början tydligt att de skatteskallor för inkomst och förmögenhet, som beredningen föreslår, kommer att underlätta nybildningen av mindre och medelstora förmögenheter, alltså sådana förmögenheter som överhuvud taget kan bildas genom sparande i egentlig mening ur ordinära inkomster. Bildandet av större förmögenheter och eventuellt däremot svarande ökning av i samhället existerande kapitalvärden torde endast till en del försiggå genom sparande ur inkomster, som blivit taxerade till inkomstskatt. Dylika förmögenheter, liksom naturligtvis också många mindre, torde i stället uppkomma bl. a. genom att vederbörande ägare kunnat tillgodogöra sig en värdestegring hos tomtmark, fastigheter eller industriföretag, förorsakad av samhällets och teknikens utveckling. Det är uppenbart att i sådana fall den förmögenhetsbildande verksamheten — vare sig den varit ur samhällssynpunkt värdeskapande eller endast bestått i lyckade aktiespekulationer e. dyl. — inte i någon högre grad kunnat påverkas av en förmögenhetsskatt, som vid 100 000 kronor uppgår till 0,5 procent och vid 1 milj. stigit till 1,6 procent. Samtidigt är det också klart att samhället inte har samma anledning att respektera resultatet av detta slags förmögenhetsbildning som när det gäller kapital som mera mödosamt sparats ur mindre inkomster. Intresset att äga och öka en förmögenhet betingas f. ö. inte endast av avkastningen utan också av den trygghet, det anseende och den sociala och ekonomiska makt, som förmögenheten ger. Avkastningen av en förmögenhet kan ej heller mätas enbart med ett räntebelopp; denna avkastning kan t. ex. också utgå i form av möjlighet för ägaren att placera sig själv jämte honom närstående personer i välavlönade ställningar i företag, där han tack vare sin förmögenhet kan ut-

öva ett mer eller mindre dominerande inflytande. Att mer än hela den formellt konstaterade avkastningen av en förmögenhet skulle komma att uppslukas av skatter i vissa högre inkomst- och förmögenhetslägen har varit ett i diskussionen ofta påpekat förhållande. Vad som ovan anförts visar emellertid att detta förhållande inte i på långt när den grad, som man vid en ytlig bedömning kunde föränledas att tro, kan väntas hämma intresset att genom mer eller mindre produktiv ekonomisk verksamhet bilda — och sedan icke förslösa — stora förmögenheter, även om de praktiska möjligheterna att göra detta genom sparande ur stora inkomster påtagligt minskas. De fall, där den nya förmögenhetsskatten kommer att bli mest kännbar i förhållande till avkastningen, gäller rent passivt ägande av större kapital. Där kapitalägandet är förenat med aktiv, mer eller mindre riskbärande och produktiv ekonomisk verksamhet kommer den av nyss anförda grunder att i praktiken bli av mera underordnad betydelse, eftersom t. o. m. den rent formella avkastningsprocenten i de senare fallen vanligen är betydligt högre än i de förra, utan att förmögenhetsskatten fördenskull ökas. På denna punkt skiljer sig förslaget från nuvarande skatteform, där $\frac{1}{100}$ av förmögenheten lägges till inkomsten och där förmögenhetsskatten alltså påverkas av inkomstskattens progressivitet. Vid bedömandet av förslagets innebörd måste denna relativa förmånsställning för det aktiva riskbärande kapitalet beaktas, särskilt som de farhågor, som på denna punkt ofta uttalats, vanligen gällt just återverkningarna på den ekonomiska aktiviteten och risktagandet. Vad som här ovan sagts gäller också de farhågor för förslösande av kapitalvärdena och för illegal kapitalflykt till utlandet, som ibland uttalats i diskussionen om dessa frågor. Det torde behövas betydligt högre skattesatser för att föränleda till tagandet av de mycket stora risker och besvär, som skulle vara förenade med den sistnämnda metoden att undgå den svenska beskattningen. Icke ens om det vore sant, att de kapital- och välståndsbildande krafterna till större del än som i verkligheten är fallet vore identiska med det relativa fåtal personer, som på något mera kännbart sätt skulle komma att träffas av den skärpta beskattningen på större förmögenheter, skulle det således finnas någon större anledning att av hänsyn till det ekonomiska framåtskridandet avstå från denna skattehöjning.

Oberoende av de synpunkter som kan läggas på skattens verkningar på större förmögenheter — där dock samhället bör taga en viss grad av risk för ogynnsamma återverkningar i enskilda specialfall för att upprätthålla en ur andra synpunkter önskvärd skatteskala — är det emellertid också tydligt att den alldeles övervägande delen av sparandet och nybildningen av kapital i vårt land försiggår i former som har föga att göra med individuellt bildande av storförmögenheter. Dels försiggår det inom aktiebolagen i samband med uppläggning av i skattehänseende delvis dolda fonder, dels försiggår det också genom småsparande. Ökningen av insättarbehållningen på olika slag av sparräkningar har under de senaste åren uppgått till omkring 600 miljoner kronor per år. En mycket väsentlig del av det årliga nysparandet försiggår dessutom i samband med amortering av lån, som redan investerats i produktiv form. Dessa medel ställas genom amorteringen praktiskt taget automatiskt på nytt till folkhushållets förfogande och detta vanligen snabbare än som betingas av värdeminskningen. Landsorganisationen finner därför ingen anledning att med tanke på det ekonomiska framåtskridandet och kapitalbildningen — som givetvis är ett självklart intresse, även för de icke förmögenhetsägande folkgrupperna — motsätta sig förslaget om skärpningen av beskattningen på större förmögenheter. Utifrån allmänna rättvisesynpunkter vill landsorganisationen i stället ge det sin livliga tillstyrkan.

Länsstyrelsen i Västmanlands län framhåller, att förslaget till förmögenhetsbeskattning vore utformat i samma syfte som förslaget till inkomstbeskattning, d. v. s. i syfte att skydda de små förmögenheterna i jämförelse med nuvarande förhållanden samt att låta de stora lämna en större andel än hittills till statskassan. Länsstyrelsen kunde icke finna, att denna delvis skärpta förmögenhetsskatt i något fall skulle förhindra sparviljan att taga sig uttryck i ökning av det enskilda kapitalet.

I en av *landskamreren* i länet avgiven reservation förordas det av Andersson och Sundén reservationsvis framförda förslaget.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har intet annat att erinra mot förslaget i förevarande del än att enligt länsstyrelsen en mera jämn utformning av skatteskalen enligt följande borde företagas:

— 20 000	0 ‰/00
20 000— 50 000	4 ‰/00
50 000—100 000	7 ‰/00
100 000—150 000	10 ‰/00
150 000—200 000	12 ‰/00
200 000—300 000	15 ‰/00
300 000—	18 ‰/00

Länsstyrelsen framhåller, att skatten särskilt för de lägre förmögenhetsskikten bleve något mindre enligt länsstyrelsens än efter beredningens förslag (vid förmögenheter om exempelvis respektive 30 000, 100 000 och 1 000 000 kronor bleve skatteminskningen respektive 33,3, 2,1 och 0,1 procent), men att då denna skatteminskning bleve förhållandevis obetydlig, den av länsstyrelsen föreslagna skiktsskalen med uppdelning av förmögenheterna mellan 20 000 och 100 000 kronor i två skikt vore att föredraga.

Socialstyrelsen anser en reduktionsregel av samma räckvidd som den nu gällande erforderlig, enär en normal avkastning av en förmögenhetsökning icke borde i sin helhet tagas i anspråk av skatt. Styrelsen anför:

Om förmögenhetsbeskattningen helt frikopplas från inkomstbeskattningen, såsom i förslaget förutsattes skola ske, får en sådan reduktionsregel, som avser att minska skatten i fall av låg eller ingen inkomst, i själva verket en ökad betydelse. Det må erinras om att 1936 års skattekommitté i sitt år 1937 utgivna betänkande rörande omläggning av den direkta statsbeskattningen alternativt framförde ett förslag, som i likhet med statsskatteberedningens förutsatte en helt fristående förmögenhetsskatt. Till skillnad från statsskatteberedningens förslag upptog emellertid detsamma en reduktionsregel av sådan typ som den nu för den särskilda förmögenhetsskatten gällande regeln. I motiveringen för förslaget anförde kommittén bland annat: »Vid en fristående förmögenhetsskatt, där i olikhet med vad som gäller för en kombinerad inkomst- och förmögenhetsskatt förmögenhetsskatten icke automatiskt regleras i fall av låg inkomst, är naturligen spörsmålet om utformande av särskilda *reduktionsregler* av stor vikt.» Detta uttalande synes ha en oförminskad giltighet.

Det må ytterligare anmärkas, att en sådan reduktionsregel ur de anförda synpunkterna måste te sig än mera behövlig i den mån som beskattningen skärpes, såsom nu ifrågasättes.

Länsstyrelsen i Stockholms län anför:

Länsstyrelsen befarar att förmögenhetsbeskattningens omläggning enligt riktlinjer, som endast i denna begränsade utsträckning taga hänsyn till inkomstens storlek, kan medföra dels en försämring av skattemoralen genom frestelsen för de skattskyldiga att söka undandraga skattepliktiga tillgångar från beskattning dels ock en överflyttning av kapitaltillgångar från skattepliktiga till skattefria förmögenhetsobjekt. Länsstyrelsen anser fördensskull starka skäl tala för att den nu gällande reduktionsregeln tillsvidare bibehålles.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anför:

Principiellt sett är länsstyrelsen av den uppfattning, att förmögenhet icke är att betrakta som en skattekälla. Endast avkastningen av densamma bör kunna rubriceras såsom sådan. Varje särbeskattning av förmögenhet måste därför anses irrationell och icke hemmahörande i en klok skattepolitik. Emellertid kunna naturligtvis statsfinansiella skäl under vissa omständigheter tvinga till ett frångående av denna princip, och må detta i så fall kunna försvaras, dock endast under förutsättning att avvikelsen är begränsad och skatten alltid står i viss rimlig proportion till avkastningen av kapitalet.

Om man däremot, som beredningen tycks ha gjort, går in för en systematisk beskattning av förmögenheten, kan detta förklaras endast därmed, att man tillskriver kapitalet såsom sådant en viss skattekraft. Under dylika förhållanden frågar man sig emellertid, varför denna ståndpunkt icke konsekvent genomförts och varför en viss del av förmögenheten skulle fritagas från beskattning. Principiellt sett måste ju även ett kapital på 20 000 kronor och därunder i så fall i sig innesluta en viss skatteförmåga och det finns väl då knappast några skäl, annat än möjligen rent skattetekniska, för en begränsning av förmögenhetsbeskattningen. Vad beredningen i detta sammanhang anfört därom, att man genom fritagandet från skatteplikt av förmögenheter upp till 20 000 kronor velat uppmuntra sparsamheten, kan väl knappast anses såsom fullgott skäl. Anser man emellertid sparatet vara önskvärt ur andra synpunkter än de rent skattepolitiska är det å andra sidan ofattbart varför detta sparande lämpligen borde upphöra vid 20 000 kronors-strecket.

Av vad nu anförts framgår, att länsstyrelsen under vissa angivna förutsättningar kan finna förmögenhetsbeskattningen försvarbar och då den av beredningen föreslagna skärpningen kanske icke kan anses gå utöver rimliga gränser, vill länsstyrelsen — ehuru efter stor tvekan — icke motsätta sig vad beredningen på denna punkt föreslagit, dock med det förbehåll, att den uppdragna spärregeln icke begränsas till förmögenheter på 100 000 kronor, utan gives full giltighet.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anser det önskvärt att man för bibehållande och ökning av skatteunderlaget icke genom beskattning över hövan förstörde befintligt kapital respektive försvårade nybildning av kapital. I enlighet härmed och då kapitalet i och för sig icke kunde anses besitta någon skattekraft genom sin blotta substans utan allenast såsom i viss mån förhöjande avkastningens skattebärande förmåga borde, där kapitalet legat utan avkastning respektive givit mindre än normal avkastning, reduktion av skattskyldigheten ske efter mildare grunder än den beredningen föreslagit. I stället för skärpning av nu gällande reduktionsregel vore tvärtom en lindring

önskvärd så att förmögenheten ställdes i relation till den beskattningsbara inkomsten. Därjämte borde reduktionsregeln gälla för förmögenheter över lag och icke begränsas till förmögenheter under 100 000 kronor.

Av dem, som ansett att den föreslagna skatteskalen borde *o m a r b e t a s*, åberopar *riksräkenskapsverket* av ämbetsverket utarbetade tabeller utvisande å ena sidan för ensamstående och å andra sidan för äkta makar utan barn i ortsgrupp V den inkomst som återstår sedan avdrag gjorts för erlagda stats- och kommunalskatter, de senare beräknade till 10 procent av inkomsten, dels enligt beredningens förslag, dels enligt reservanternas förslag (inkomstskatteskala alt. I) och dels enligt gällande bestämmelser. Tabellerna, vilka efter sammanförning till en tabell återgivnas på nästföljande sidor, visa den återstående inkomsten dels vid enbart arbetsinkomst, dels vid enbart förmögenhetsinkomst, beräknad till $3\frac{1}{3}$ procent av förmögenheten, och dels vid kombination av båda. I anslutning till dessa tabeller framhåller *riksräkenskapsverket*, att den behållna inkomsten vid allenast förmögenhetsinkomst enligt beredningens skatteskalar till en början steg och nådde sitt maximum vid 900 000 kronors förmögenhet, varefter den behållna inkomsten sjönke och för stora förmögenheter bleve negativ. Samma utveckling förelåge även om förmögenhetsinkomsten vore förenad med arbetsinkomst. Först om arbetsinkomsten nådde storleken 20 000 kronor, gäve den totala beskattningen vid stora förmögenheter någon behållning efter skattens avräknande, men den tendensen vore genomgående, att den behållna inkomsten efter skattens gäldande nådde ett maximum, som vid 100 000 kronors arbetsinkomst låge vid 150 000 kronors förmögenhet, varefter den behållna inkomsten med stigande förmögenhet successivt minskades.

Riksräkenskapsverket anför härefter:

Ett ur skatteteknisk synpunkt oefftergivligt krav beträffande dessa skatteskalar för inkomstskatt och för förmögenhetsskatt är, att den efter skattebetalningen kvarstående inkomsten ökas eller i varje fall icke sjunker, när den skattskyldiges inkomst eller förmögenhet stiger, under förutsättning att förmögenhetsavkastningen är normal. En motsatt ordning måste verka nedbrytande på sparviljan närmast hos skattskyldiga inom berörda inkomst- och förmögenhetsskikt. Vid en granskning av beredningens förslag till skatteskala för inkomstskatten synes den fylla det skattetekniska kravet på utformningen av skatteskalen. Detta krav fylles emellertid icke av förslaget till skatteskala för förmögenhetsskatten och icke heller i fråga om den samlade effekten av inkomstskatten och förmögenhetsskatten. Ett liknande fel, ehuru mindre utpräglat, vidlåder även det av reservanternas framlagda skatteförslaget, och en sådan brist företer likaledes nu gällande skattesystem i extrema inkomst- och förmögenhetslagen. Det påvisade resultatet av förslaget har här betraktats ur tekniska synpunkter; det torde icke kunna rättas till på annat sätt än att för förmögenhetsskatten införas en flackare kurva. Det kunde också tänkas, att överväga en spärregel för förmögenhetsskatten vid normal förmögenhetsavkastning av enahanda art som den för inkomstskatten föreslagna.

Det här ur teknisk synpunkt påvisade felet i förmögenhetsskatteskalan konstruktion torde icke hava tillkommit av förbiseende utan avsiktligt, så

Den efter avdrag av stats- och kom-

Arbets- inkomst kronor	Förmögenhet (avkastning)											
	0			30 000 (avkastn. 1 000)			90 000 (avkastn. 3 000)			150 000 (avkastn. 5 000)		
	För- slaget	Re- serva- tionen	Nuv. best.	För- slaget	Re- serva- tionen	Nuv. best.	För- slaget	Re- serva- tionen	Nuv. best.	För- slaget	Re- serva- tionen	Nuv. best.
	a) <i>Ensamstående</i>											
0	0	0	0	915	925	946	2 270	2 278	2 212	3 237	3 338	3 579
1 000	975	975	975	1 815	1 817	1 754	3 045	3 046	2 923	3 964	4 111	4 328
2 000	1 875	1 867	1 804	2 630	2 618	2 519	3 797	3 798	3 686	4 665	4 817	5 053
3 000	2 690	2 668	2 572	3 405	3 386	3 304	4 524	4 521	4 449	5 361	5 512	5 777
4 000	3 465	3 436	3 352	4 157	4 138	4 071	5 225	5 227	5 180	6 037	6 195	6 482
5 000	4 217	4 188	4 127	4 884	4 872	4 829	5 921	5 922	5 916	6 702	6 860	7 168
7 000	5 645	5 617	5 639	6 281	6 262	6 311	7 262	7 270	7 342	7 971	8 139	8 499
10 000	7 682	7 660	7 823	8 274	8 268	8 440	9 181	9 211	9 384	9 877	10 126	10 379
12 000	8 951	8 939		9 541	9 551		10 437	10 536		11 062	11 390	
15 000	10 857	10 926	11 165	11 399	11 518	11 677	12 193	12 423	12 562	12 720	13 256	13 396
20 000	13 700	14 056	14 197	14 184	14 589	14 694	14 877	15 415	15 588	15 325	16 172	16 422
25 000	16 305	16 972	17 223	16 749	17 505	17 720	17 397	18 303	18 532	17 845	19 019	19 198
30 000	18 825	19 819	20 105	19 269	20 333	20 518	19 917	21 120	21 244	20 278	21 733	21 910
50 000	27 797	29 814	30 445	28 141	30 218	30 774	28 591	30 787	31 332	28 841	31 286	31 798
100 000	46 393	50 884	52 002	46 688	51 239	52 247	47 039	51 709	52 637	47 190	52 109	52 967
	b) <i>Äkta makar</i>											
0	0	0	0	925	935	941	2 385	2 415	2 397	3 441	3 621	3 672
1 000	985	985	971	1 845	1 855	1 808	3 207	3 237	3 180	4 227	4 407	4 434
2 000	1 905	1 905	1 857	2 745	2 755	2 593	4 001	4 031	3 943	4 999	5 179	5 188
3 000	2 805	2 805	2 642	3 567	3 577	3 379	4 787	4 817	4 705	5 754	5 934	5 928
4 000	3 627	3 627	3 427	4 361	4 371	4 154	5 559	5 589	5 468	6 496	6 676	6 664
5 000	4 422	4 422	4 210	5 147	5 157	4 917	6 311	6 344	6 215	7 235	7 415	7 385
7 000	5 980	5 980	5 736	6 674	6 684	6 441	7 795	7 825	7 686	8 679	8 859	8 776
10 000	8 215	8 215	7 985	8 877	8 887	8 646	9 943	9 973	9 785	10 760	10 940	10 795
12 000	9 659	9 659		10 303	10 313		11 320	11 350		12 068	12 265	
15 000	11 740	11 740	11 499	12 343	12 353	12 074	13 250	13 338	13 080	13 887	14 204	13 914
20 000	14 867	15 004	14 715	15 390	15 577	15 212	16 117	16 482	16 106	16 644	17 247	16 940
25 000	17 624	18 047	17 741	18 086	18 580	18 238	18 734	19 406	19 132	19 182	20 160	19 821
30 000	20 162	20 960	20 727	20 606	21 474	21 140	21 254	22 261	21 866	21 702	22 977	22 532
50 000	29 460	31 314	31 171	29 805	31 719	31 500	30 255	32 288	32 058	30 505	32 787	32 556
100 000	48 219	52 548	52 833	48 515	52 903	53 078	48 866	53 373	53 448	49 017	53 773	53 798

att vid förmögenheter över en viss gräns skatten skall tagas direkt av förmögenheten. Enligt riksräkenskapsverkets mening bör emellertid i princip den löpande förmögenhetsbeskattningen drabba förmögenhetsavkastningen och icke förmögenheten, varvid dock förutsattes, att förmögenhetsinkomsten icke understiger normal avkastning. Ett motsatt förfarande har en ogynn- sam effekt på sparviljan. Förmögenhetsbeskattningen motiveras i allmänhet av att tillvaron av förmögenhet medför en större skattekraft. Ett sådant be- traktelsesätt skulle visserligen föranleda en starkare beskattning av förmö- genhetsinkomst än av arbetsinkomst men ingalunda motivera ett ianspråk- tagande av själva förmögenheten.

munalskatter återstående inkomsten.

efter 3 ¹ / ₃ %; ortsgrupp V) kronor												Arbets- inkomst kronor
300 000 (avkastn. 10 000)			900 000 (avkastn. 30 000)			1 500 000 (avkastn. 50 000)			3 000 000 (avkastn. 100 000)			
För- slaget	Re- serva- tionen	Nuv. best.	För- slaget	Re- serva- tionen	Nuv. best.	För- slaget	Re- serva- tionen	Nuv. best.	För- slaget	Re- serva- tionen	Nuv. best.	
<i>skattskyldig.</i>												
4 602	5 460	6 177	4 945	10 419	13 701	3 116	12 214	15 717	- 5 287	12 284	17 959	0
5 254	6 118	6 827	5 449	10 983	14 104	3 521	12 668	16 133	- 4 932	12 689	18 308	1 000
5 871	6 739	7 460	5 953	11 546	14 507	3 926	13 123	16 550	- 4 576	13 094	18 657	2 000
6 521	7 401	8 076	6 457	12 110	14 909	4 331	13 577	16 966	- 4 221	13 499	19 005	3 000
7 154	8 064	8 673	6 924	12 629	15 312	4 736	14 032	17 382	- 3 865	13 904	19 354	4 000
7 777	8 726	9 278	7 378	13 133	15 692	5 141	14 486	17 798	- 3 510	14 309	19 703	5 000
8 962	9 990	10 488	8 287	14 141	16 426	6 501	15 890	18 631	- 2 799	15 119	20 400	7 000
10 620	11 856	12 304	9 651	15 653	17 5 5	7 166	16 759	19 880	- 1 732	16 334	21 447	10 000
11 707	13 022		10 560	16 661		7 976	17 668		- 1 070	17 048		12 000
13 225	14 772	15 291	11 891	18 141	19 931	9 191	19 031	21 961	- 152	17 966	23 190	15 000
15 745	17 619	18 002	13 916	20 414	22 205	11 048	21 134	24 042	1 378	19 496	24 934	20 000
18 178	20 333	20 713	15 941	22 686	24 466	12 825	23 159	26 123	2 908	21 026	26 678	25 000
20 451	22 853	23 302	17 966	24 959	26 605	14 603	25 184	28 205	4 438	22 556	28 422	30 000
28 766	32 159	32 712	25 403	33 384	34 930	21 713	33 284	36 147	10 558	29 376	35 397	50 000
46 868	52 734	53 484	42 238	51 756	53 784	37 558	49 676	53 584	25 858	43 976	52 078	100 000
<i>utan barn.</i>												
5 135	6 015	6 447	6 282	11 560	13 239	4 780	13 714	16 492	- 3 461	13 948	18 902	0
5 857	6 737	7 134	6 786	12 124	13 767	5 185	14 169	16 944	- 3 105	14 353	19 251	1 000
6 579	7 459	7 810	7 290	12 687	14 283	5 590	14 623	17 381	- 2 750	14 758	19 599	2 000
7 283	8 163	8 474	7 794	13 251	14 798	5 995	15 078	17 797	- 2 394	15 163	19 948	3 000
7 985	8 865	9 138	8 298	13 814	15 313	6 400	15 532	18 213	- 2 039	15 568	20 297	4 000
8 660	9 540	9 796	8 802	14 377	15 828	6 805	15 987	18 630	- 1 683	15 973	20 646	5 000
9 968	10 865	11 007	9 788	15 478	16 824	7 615	16 896	19 462	- 972	16 783	21 343	7 000
11 787	12 804	12 823	11 151	16 990	18 261	8 830	18 259	20 711	94	17 998	22 389	10 000
12 913	14 050		12 060	17 998		9 640	19 168		805	18 808		12 000
14 544	15 847	15 849	13 424	19 510	20 658	10 855	20 532	22 792	1 839	19 957	24 133	15 000
17 082	18 760	18 624	15 580	21 913	22 976	12 874	22 798	24 873	3 369	21 487	25 877	20 000
19 602	21 577	21 336	17 605	24 187	25 238	14 652	24 823	26 955	4 899	23 017	27 621	25 000
21 951	24 190	23 970	19 630	25 459	27 436	16 429	26 848	29 036	6 429	24 547	29 364	30 000
30 430	33 659	33 484	27 229	35 048	35 761	23 539	34 948	37 089	12 549	30 667	36 339	50 000
48 694	54 398	54 427	44 229	53 747	54 727	39 549	51 667	54 527	27 849	45 967	53 133	100 000

Nu angivna felkonstruktion av den av beredningens majoritet framlagda skatteskanan för förmögenhetsskatten måste antagas få särskilt svårartade skadeverkningar i fråga om utvecklingen av företagsamheten inom landet. För många företagare skulle sålunda majoritetsförslagets genomförande hava till följd, att hela eller nästan hela den deklarerade företagarens vinst skulle indragas till statsverket. Företagarens intresse att skapa vinster skulle härigenom avtrubbas och föranleda att företagets medel i stället disponerades för nyinvesteringar med åtföljande avskrivning. I så fall skulle ock statens fiskaliska intresse lida skada.

I fråga om medelstora och större jordbruk skulle genomförandet av majoritetsförslaget sannolikt medföra motsvarande konsekvenser.

De jämkningar, som erfordras för att rätta till vad som här karakteriseras såsom ett tekniskt fel i skatteskalen för förmögenhetsskatten, äro ur fiskalisk synpunkt av mindre betydelse åtminstone på lång sikt.

Konkreta exempel på verkningarna av beredningens förslag anföras av länsstyrelserna i Uppsala och Örebro län. *Länsstyrelsen i Uppsala län* anför sålunda:

En person inom länet hade enligt vid 1946 års taxering avgiven deklARATION en enligt statsskatteförordningen återstående inkomst av 269 390 kronor (förmögenhetsdelen ej inräknad) samt var ägare till en större förmögenhet. För denna inkomst och förmögenhet skulle han enligt beredningens förslag få erlægga:

inkomstskatt vid uttagning av 110 % av grundbeloppet	kronor	162 510
förmögenhetsskatt	»	200 223
	eller tillhopa kronor	362 733,

d. v. s. 93 343 kronor mera än inkomsten. Härtill kommer landstingsskatt och kommunalutskylder efter tillhopa 10 kronor per skattekrona, beräknade å en beskattningsbar inkomst av 243 000 kronor, 24 300 kronor samt fastighetsskatt för 985 skattekronor = 9 850 kronor. Personen i fråga skulle alltså hava att erlægga tillhopa 396 883 kronor eller 127 493 kronor mera än inkomsten. Härtill skall läggas skäligen levnadskostnader, som med hänsyn till de förpliktelser, som åvila en person i hans ekonomiska ställning, icke torde understiga 50 000 kronor. Resultatet skulle därför bli, att personen i fråga skulle behöva förbruka av kapitalet cirka 175 000 kronor varje år. Härtill kommer den av beredningen föreslagna uppskjutna förmögenhetsskatten, benämnd kvarlåtenskapsskatt. Om denna i förevarande fall utslås på återstående livslängd enligt sannolikhetskalkyl blir den årliga uppskjutna förmögenhetsskatten — under antagande av oförändrad förmögenhet — 230 618 kronor. Enbart årliga förmögenhetsskatten kommer alltså att uppgå till det orimliga beloppet av $200\,223 + 230\,618 = 430\,841$ kronor.

Länsstyrelsen uttalar, att en lagstiftning som gäve till resultat att i skatt uttoges högre belopp än inkomsten som skulle beskattas syftade icke till beskattning utan till konfiskation. Sådan borde icke sammankopplas med taxeringen utan göras till föremål för särskild lagstiftning med tydligt angivande av syftemålet. Det fallet att skatterna tillhopa överstege inkomsten borde ej få inträffa, och det borde dessutom finnas en skälig marginal för den skattskyldiges levnadskostnader. Under förutsättning att skatteskalen för inkomstskatten så utformades, att skattebelastningen i de olika inkomstskikten icke bleve större än för närvarande, skulle en måttlig höjning av förmögenhetsskatten kunna tänkas. Till förhindrande av för hög beskattning av förmögenheter med låg avkastning, borde dock en spärr införas utan hänsyn till förmögenhetens storlek.

Länsstyrelsen i Örebro län åberopar följande två exempel, som hämtats från i länet aktuella taxeringsfall:

A. Förmögenhet.....	788 600		
Taxerat belopp			14 620
Inkomstskatt efter 110 %	3 067		
Förmögenhetsskatt	11 875	Skatt:	14 942
Statsskatt utöver inkomst			322
B. Förmögenhet	8 185 400		
Taxerat belopp			239 510
Inkomstskatt efter 110 %	141 328		
Förmögenhetsskatt	145 017		286 345
Statsskatt utöver inkomst			46 835

Länsstyrelsen anmärker särskilt att skatteskalan upprättats med utgångspunkt från att skatten skulle inbringa 108 milj. kronor utan närmare undersökning om verkningarna i enskilda fall av denna skatt samt att den föreslagna reduktionsregeln icke toge nödig hänsyn till tillgångar med ringa eller ingen avkastning.

Ur övriga yttranden må här följande återgivas.

Kammarrätten framhåller, att ägare av förmögenhet i vissa fall skulle bli skyldiga att erlägga mer än förmögenhetens avkastning i skatt, även om avkastningen icke vore onormalt låg, samt anför vidare:

Kammarrätten kan icke finna en sådan beskattning skälig och måste även uttala sina betänkligheter beträffande verkningarna av densamma på längre sikt. Den synes med nödvändighet leda till en konsumtion av förefintligt kapital, så att, medan de inflytande skatterna användas till statens löpande utgifter, skatteunderlaget minskas dels direkt genom nedgången i förmögenheterna och dels indirekt genom minskningen i kapitaltillgången för produktionsändamål. Att sparandet inom de högsta inkomstklasserna måste upphöra, synes uppenbart. Att samla kapital utan att få behålla någon del av avkastningen, kan icke vara lockande. Om avspärrningen mot utlandet upphör, torde tillkomma en fara för kapitalflykt. Även verkningarna på möjligheten att erhålla utländskt kapital till svenska företag torde böra beaktas, i den mån det anses önskvärt att sådana möjligheter hållas öppna.

De anförda olägenheterna skulle naturligtvis ökas vid en höjning av den skatteprocent, med vilken inkomstskatten uttages.

Att betydande förmögenhetsbelopp för närvarande undandragas beskattning, påpekas i direktiven för beredningens arbete. Kammarrätten är övertygad om att detta är riktigt och undandragandet skulle säkerligen ökas vid högre beskattning. Om och i vad mån detta förhållande kan motverkas genom den ifrågasatta utredningen om en förbättring av taxeringsförfarandet i vad avser förmögenhetsuppgifterna, torde vara tvivel underkastat.

Kammarrätten inser det befogade i förslaget om skattefrihet för högst 20 000 kronor men kan dock icke underlåta att framhålla de väsentliga olägenheter vid deklaraionskontrollen, som skulle bli en följd därav.

Statskontoret anser, att ett skattetryck, som förutsatte anlåtande av förmögenhetstillgångar för bestridande av löpande skatteutgifter, icke borde ifrågakomma, och förklarar sig därför ej kunna dela beredningens uppfattning, att det icke skulle vara motiverat att vid förmögenhetsskattens bestämmande taga hänsyn till inkomstens storlek. Den av beredningen uppställda reduktionsregeln för sådana fall, då förmögenheten icke överstege 100 000 kronor

och inkomsten ej 3 000 kronor hade icke förmått hindra, att förmögenhetsinkomsten ur skattesynpunkt drabbades oproportionerligt strängt i jämförelse med arbetsinkomsten. Att skatten i vissa lägen toge mer än 100 procent av marginalinkomsten kunde icke vara ägnat att främja kapitalbildning och sparande, och infördes dessutom en särskild kvarlåtenskapsskatt måste förhågorna för skadeverkningar anses än mer befogade.

Lantbruksstyrelsen anser det vid avvägningen av förmögenhetsbeskattningen böra tillses, att denna bleve en skatt å förmögenhetens avkastning och ej å dess kapital. Principiellt borde således en förmögenhet, som ej lämnade någon avkastning, ej heller beskattas. Med hänsyn härtill och den minskade avkastningen syntes nuvarande förmögenhetsskattebelastning icke böra skärpas. Även reduktionsreglerna borde utformas med hänsyn till att endast avkastningen borde beskattas.

Överståthållarämbetet uttalar starka betänkligheter mot den föreslagna förmögenhetsskatten och anför vidare:

Denna synes mindre tjäna ett rent beskattningsändamål, d. v. s. att tillföra statsverket inkomster för täckandet av löpande behov. Snarare torde den avse en ur sociala synpunkter såsom rättvis ansedd och folkgemenskapen befrämjande förmögenhetsutjämning. Det kan emellertid befaras att en sådan förmögenhetsskatt, genom fortsatt nedskärning av de större förmögenheterna och de därur härflytande inkomsterna, småningom kommer att medföra en så betydande minskning av skatteunderlaget, att allvarliga budgetsvårigheter kunna uppstå, särskilt under vikande konjunkturer. Avkastningen av en förmögenhetsskatt om sådan anses böra uttagas bör därför icke gå in i budgeten till täckandet av löpande kostnader utan placeras till utvidgning av statens afärsdrivande verksamhet.

Denna verksamhet har spånt ut över allt flera områden. Från de olika kommunikationsverken har staten utvidgat sin rörelse till att avse utbyggnad av vattenfall, skogsbruk och trävarurörelse, gruvdrift (såsom delägare i Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag) järntillverkning (Norrbottnens järnverk), tillverkning av tobaksvaror m. m., importköp av viner m. m. Det svenska näringslivet är alltså en blandning av statsdrift och enskild företagsamhet och intet synes i och för sig hindra att statsdriften ytterligare utökas utan att därför den privata företagsamheten därigenom hämmas.

Emellertid har *överståthållarämbetet* redan givit uttryck åt att den föreslagna förmögenhetsskatten är av den höjd att den tillsammans med inkomstskatten kommer att verka nedskärande å de stora förmögenheterna och att därför småningom kommer att ske en förskjutning i skatteunderlaget, en förskjutning som kan medföra att den skattelättnad, som man nu velat bereda de mindre inkomsttagarna i längden icke kan bibehållas.

I det av *skattedirektören vid överståthållarämbetet* avgivna särskilda yttrandet framhålles, att det betydelsefulla vore i vad mån den skattskyldiges avkastning av förmögenheten försloge till gäldande av statlig och kommunal skatt samt huruvida därefter återstode så stor del av avkastningen, att vederbörande kunde därå nödtorftigt livnära sig. Härefter anføres:

Om man beräknar att kapitalet avkastar $3\frac{1}{2}\%$ samt att kommunalskatten utgår efter 10 kronor för skattekrona skulle för äkta makar i ortsgrupp V resultatet bli följande: Vid en inkomst av 20 000 kronor (motsvarande avkastningen å i runt tal 571 400 kronor) skulle skatterna utgå med 13 096

kronor och endast 6 964 kronor återstå för levnadskostnadernas täckande. Var inkomsten 30 000 kronor (motsvarande ett kapital om i runt tal 857 000 kronor) blevo skatterna 22 944 kronor och återstående belopp 7 056 kronor; av inkomstökningen å 10 000 kronor hade alltså 9 838 kronor åtgått för skatternas gäldande och behållningen därav blev 162 kronor. Om inkomsten av kapital stiger till 40 000 kronor, öka skatterna med 10 273 kronor, d. v. s. vederbörande gör en direkt förlust om 273 kronor på denna ökning av det avkomstgivande kapitalet. I fortsättningen stiga skatterna med belopp, som alltmera överstiger inkomstökningen. Då inkomsten uppgår till 100 000 kronor (motsvarande i runt tal ett kapital om 2 857 000 kronor), utgå skatterna med 100 885 kronor, d. v. s. 885 kronor mera än själva inkomsten. Vid en inkomst av kapital om 200 000 kronor, utgår skatten med 221 004 kronor, vid en inkomst om 300 000 kronor med 344 517 kronor. Orimligheten av dylika »skattetsatser» behöver icke närmare belysas; om något existensminimum är här icke tal. Om man vidare tänker sig, att familjen i de anförda exemplen har minderåriga barn, ökas dess omkostnader ytterligare, men häremot svarar endast det skattefria bidraget om 200 kronor per barn, vilket bidrag vid de större inkomsterna är en droppe i havet jämfört med det belopp, varmed skatten överstiger inkomsten. — Särskilt belysande äro de fall, då en skattskyldig är skyldig erlägga skatt för förmögenhet, som vederbörande icke äger, t. ex. efterlevande make, som under sin livstid äger åtnjuta avkastningen av förmögenhet, tillhörande den först avlidne makens kvarlåtenskap. Därest en änka på detta sätt tillförsäkrats en inkomst av kapital om 200 000 kronor, skulle hon för närvarande därav fått behålla i runt tal 20 000 kronor. Efter beredningens förslag skulle hon nödgas i årlig skatt betala 221 000 kronor, d. v. s. 21 000 kronor *mera* än inkomsten. Då änkan icke äger disponera kapitalbeloppet för att gälda skatten återstår väl då för henne icke annat än att avsäga sig legatet samt att söka understöd för att uppehålla livet.

I fortsättningen frambåller skattedirektören, att så länge man överhuvud taget ville tala om en beskattning en förutsättning härför måste vara — bortsett från av nödläge framkallade särskilda engångsskatter — att de i skatt inflytande bidragen kunde beräknas bliva något så när kontinuerliga och helst ökande på grund av stegrat skatteunderlag. Åtgärder däremot vilka ginge ut på en kontinuerlig minskning av skatteunderlaget eller viss del därav, hade inte att skaffa med begreppet beskattning utan utgjorde indragning (konfiskation) av egendom. Förmögenhetsskatt vore en skatt som visserligen hade förmögenheten till skattenorm men som skulle betalas av förmögenhetens avkastning. Förmögenheten som sådan, vars skattekraft beredningen velat träffa, ägde ingen skattekraft, om detta ord toges i sin verkliga betydelse. Därför vilade beredningens förslag — därest man ville betrakta det som ett förslag till beskattning — på en från början oriktig grund.

Slutligen anför skattedirektören, att en jämförelse mellan beskattningen av förmögenhetsinkomst å ena sidan samt beskattningen av annan inkomst å andra sidan visade att förmögenhetsinkomsten genom skattestegringarna undergått kraftigare beskärningar än arbetsinkomsten och icke tvärtom, som beredningen påstått, samt att den av beredningen föreslagna rätt krångliga reduktionsregeln vid smärre förmögenheter icke uppfyllde rimliga anspråk å en begränsning av de belopp staten kunde i beskattningsform uttaga av de skattskyldiga. Reduktionsregeln måste, på sätt hittills varit fallet, baseras å förmögenhetens avkastning, om densamma skulle ha verklig innebörd.

Länsstyrelsen i Östergötlands län, som finner de i Anderssons och Sundéns reservation uttalade synpunkterna på förmögenhetsbeskattningens avvägning beaktansvärda, anser det stötande att avkastningen av ett kapital under vissa förhållanden icke försloge till skattens gäldande. I stället för att vidtaga åtgärder för belastande av skattedragarna genom ett extremt uppdrivande av skattesatserna å förmögenheter, vilka i det ojämförligt stora flertalet fall lojalt uppgivits, vore det framför allt lämpligt att söka utvägar för att råda bot på det missförhållandet att betydande förmögenhetsbelopp undandroges beskattning.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anser det icke motiverat att av förmögenheterna uttaga ett ökat skattebelopp samt att en skärpning av förmögenhetsskatten i den ifrågasatta utsträckningen skulle förhindra kapitalbildning. Då förmögenhetsskatten borde betraktas som en skatt på förmögenhetsavkastningen, borde under alla förhållanden en begränsning av skattetrycket ske, så att kapitalet icke behövde tagas i anspråk för skattens gäldande, varför en reduktionsregel liknande den nu gällande borde finnas. Länsstyrelsen åberopar de av reservanternas i beredningen anförda skälen (se betänkandet s. 285—287) samt erinrar i samband härmed om en av professor C. E. Quensel gjord utredning, enligt vilken under åren 1939—1945 det taxerade beloppet stigit med 62 procent och det beskattningsbara beloppet med 98 procent, varemot den totala förmögenheten under samma tid ökats med 19 procent och förmögenheter över 20 000 kronor med endast 10 procent.

Länsstyrelsen i Kalmar län förklarar sig hysa mycket stark tvekan om det tillrådliga i att giva skatteskalan den skärpa som beredningen tänkt sig. I olika sammanhang hade framhållits vikten av frivilligt sparande, och den samhälleliga betydelsen härav kunde icke nog kraftigt betonas. Det måste under sådana förhållanden närmast anses vara inkonsekvent att av de medborgare, som genom återhållsamhet i sin konsumtion lyckats göra besparingar, fordra skatt å dessa besparingar av sådan storlek, som man i förslaget tänkt sig. Visserligen kunde förslaget sägas uppmuntra sparandet i vad detta begränsade sig till 20 000 kronor, men sparandet måste ur samhällets synpunkt anses ha lika stort värde alldeles oavsett det förmögenhetsläge, i vilket spararen befunne sig. För övrigt tedde det sig som en anomali, att skatteskalan utformats på sådant sätt att den som förfogade över en förmögenhet på 500 000 kronor finge mera kvar att leva på än den, vars förmögenhet överstege nämnda belopp, förutsatt att förmögenheterna lämnade procentuellt samma avkastning.

Länsstyrelsen i Gotlands län framhåller, att den nuvarande kombinerade inkomst- och förmögenhetsskatten — vilken i många fall uppgått till mer än 100 procent av avkastningen — under senare år utan tvivel haft ogynnsamma verkningar ur sparsynpunkt. Med hänsyn till att värnskatten förklarats vara av tillfällig natur och de skattskyldiga därför ingivits förhoppning om lättnad i den skärpta skattebördan torde emellertid denna skattebelastning icke ha medfört så ogynnsamma verkningar som måste bli en följd av den *ständiga* och i vissa fall ökade skattebelastning, vilken den föreslagna för-

mögenhetsskatten innebure. Även om förslaget icke uteslöte en viss kapitalbildning hos småspararna, komme säkerligen näringslivets kapitalförsörjning icke i nämnvärt bättre läge. För den industriella utvecklingen vore nämligen tillgången på riskvilligt kapital av avgörande betydelse, och detta kapital inflöte till mycket ringa del från småspararna. Förmögenheten vore enligt svensk skatterätt beskattningsnorm men icke skattekölla och jämförelse borde därför ej — som enligt beredningen — göras mellan förmögenheter å ena sidan och arbetsinkomster å den andra utan man borde med varandra jämföra i vad gällde skattetrycket ren förmögenhetsinkomst, å ena sidan, och ren arbetsinkomst, å andra sidan. Vid sådan jämförelse hade förmögenhetsinkomsterna genom skattestegringarna undergått kraftigare försämringar än arbetsinkomsterna (se tabell å s. 285 i betänkandet).

Länsstyrelsen i Blekinge län anser, att progressiviteten i förmögenhetsbeskattningen borde avvägas på sådant sätt, att skattskyldig i samma mån som förmögenheten ökades finge under förutsättning av lika räntabilitet behålla ett proportionsvis avsevärt större belopp än enligt förslaget. Länsstyrelsen framhåller, att en permanent skärpt förmögenhetsskatt och kvarlåtenskapskatt kunde komma att medföra svåröverskådliga konsekvenser och att en skattebelastning som vore så stor, att den medförde en fortgående minskning av förmögenheten genom att skäligheten del av avkastningen ej kunde disponeras av förmögenhetens ägare sedan skatteutgifterna bestritts, överstege förmögenhetens skattekraft. Länsstyrelsen fortsätter:

Länsstyrelsen vill ytterligare framhålla, att det hårda skattetrycket på något större inkomster och förmögenhet kan befaras minska tillgången på riskvilligt kapital. Enligt vad länsstyrelsens erfarenhet ger vid handen placeras redan nu stora förmögenheter, huvudsakligen av skatteskal, i försäkringar av olika slag. Rörelseidkare teckna numera i stor utsträckning pensionsförsäkringar för egen räkning. Tidigare torde det ha varit vanligt, att rörelseidkare investerat ledigt kapital i eget företag eller genom utlåning eller aktieförvärf i andra företag för att på detta sätt bilda ett kapital, vars ränteavkastning skulle utgöra ålderspension. Länsstyrelsen vill här även framhålla, att en tendens till placering av kapital i konstföremål, antikviteter och dylikt förefinnes. Genomföres en förmögenhetsbeskattning enligt beredningens förslag torde denna tendens förstärkas. Kan en skattskyldig — — — ej räkna med större behållen avkastning än 318 kronor på ett kapital av 100 000 kronor i förmögenhetsläge 300 000 kronor till 400 000 kronor (avkastning 3 procent; kommunal utdebitering 12: 65), lär han knappast anse denna inkomst tillräcklig. Placerar han kapitalet i konstföremål och dylikt erhåller han visserligen ingen som helst årlig avkastning men kan räkna med att tillgångarna stiga i värde och detta ej endast om penningvärdet skulle nedgå samt att den vinst han kan erhålla härigenom blir skattefri, om han behåller tillgången i sin ägo tillräckligt lång tid.

Länsstyrelsen i Kristianstads län, som ansluter sig till reservanternas förslag, åberopar i huvudsak de av reservanternas anförda skälen och framhåller i övrigt att de av beredningen föreslagna åtgärderna enligt vad som framginge av förslaget till jämningsregel och skatteskalor tydligen åsyftade andra ändamål än ren skattläggning. Skattelagstiftningen hade hittills haft till uppgift att rätt fördela skatter till bestridande av statsutgifterna, och åtgärder

avseende jämnare fördelning eller begränsning av förmögenheterna borde falla utanför dess ram. Beredningen hade bort närmare undersöka de föreslagna åtgärdernas inverkan på sparviljan hos befolkningen. Det frivilliga sparandet vore av utomordentlig betydelse för det allmänna och i dessa tider, då tal fördes om inflation, borde staten vara särskilt intresserad av att pengar undandroges konsumtion. Staten borde icke i skattelagstiftningen eller annorledes vidtaga åtgärder, som omöjliggjorde eller minskade sparandet. I så fall hade mycket av värde för samhällslivet gått förlorat.

Jämväl *länsstyrelserna i Hallands och Värmlands län* ansluta sig till vad reservanterna i beredningen anfört.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför:

Länsstyrelsen har icke kunnat undgå att tveka om lämpligheten av den skärpta beskattning, som förslaget i denna del innebär. Därvid har den meningen stadgats, att om möjligheterna till skatter från inkomst och förmögenhet skola så finkammas, som beredningen synes anse nödvändigt, bör även såsom alternativ frågan om engångsbeskattning å förmögenheten ytterligare övervägas. Då kritikerna anmärka mot beredningens förslag om förmögenhetsskatt, att detta innebär en obehörig konfiskation, kan genomförandet av föreslagna förmögenhetsbeskattning befaras leda till årligen upprepad irritation. Direkta skadeverkningar torde även riskeras genom en så höggradig skärpning av skatten å förmögenhet och dess avkastning. Den uppmunttrar till förbrukning av kapital och ökad konsumtion samt motverkar på ett olyckligt sätt sparvilja och kapitalbildning. Med hänsyn till det penningpolitiska läge som nu råder och måhända kan komma att länge bestå torde det vara statsmakterna angeläget att befrämja åtgärder, som verka stimulerande i rakt motsatt riktning mot vad en dylik skattehöjning inbjuder till. De varningar mot den höjda förmögenhetsbeskattningen, som under diskussionen i denna fråga i press och vid möten uttalats, torde icke böra lämnas obeaktade.

Länsstyrelsen förklarar sig icke heller övertygad om lämpligheten av att hittillsvarande redovisning till taxering av förmögenhet under 20 000 kronor finge försvinna. Länsstyrelsen anför härom:

Genom att uppgifterna i deklaration om förmögenhet under 20 000 kronor mista aktuell betydelse komma de säkerligen att vårdslösas av deklaranterna. Visserligen skulle uppgiftsskyldighet föreligga även för sådan mindre förmögenhet och ansvarsbestämmelse för oriktig uppgift om förmögenhet, vilken skolat i deklaration upptagas, har ju föreslagits införd i taxeringsförordningen 141 § 3 mom. Men beredningen förutsätter själv (s. 184) av särskild hänsyn till de förmögenhetsstatistiska synpunkterna, att dessa uppgifter om mindre förmögenheter »komma antagligen att vara mera osäkra än förut» och att det icke kan påräknas, att taxeringsmyndigheterna i någon större utsträckning komma att efter anmaning inforda uppgifter om förmögenheten i andra fall än då dessa uppgifter anses få betydelse för taxeringen. Det torde från taxeringssynpunkt stå klart, att en sammanställning av förmögenhetsförändringen med beräknad levnadskostnad och inkomstredovisning — den må kallas kontantkalkyl eller »rävsax» — varit av största betydelse särskilt för taxeringskontroll å jordbrukare och mindre rörelseidkare samt att föreslagna omläggningen skulle medföra att sådan kontroll förlorar det mesta av sin vikt. På grund härav finner länsstyrelsen det beklagligt, om hittillsvarande redovisning av förmögenhetsbelopp under 20 000 kronor till effektiv taxering skulle upphöra. För den skattskyldige torde skatten å för-

mögenhetsdel, beräknad såsom hittills, vara av ringa ekonomisk vikt. Men även med en än mindre bråkdel av förmögenheten, exempelvis $\frac{1}{1000}$, skulle själva metoden kunna alltså jämt bereda en kontrollmöjlighet, som erfarenhetsmässigt får betecknas som nödvändig att bevara. Länsstyrelsen anser sig därför nödgad att i princip avstyrka nu förevarande omläggning och i stället yrka på att även förmögenhet under 20 000 kronor i någon form blir beskattad.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län däremot — som i övrigt ansluter sig till reservanterna i beredningen — ifrågasätter höjande av undre gränsen för skatteplikten till 30 000 kronor. Länsstyrelsen anför:

För en dylik lättnad i beskattningen av mindre förmögenheter talar bland annat angelägenheten att uppmuntra sparandet. Ett annat skäl som bör tillmätas stor betydelse är också, att ett stort antal fastigheter, såväl jordbruksfastigheter som bostadsegnahem, ligga i värdegruppen mellan 20 och 30 tusen kronor. Ägarna till dylika fastigheter ha — ofta genom ett helt livs strävsamma arbete — lyckats bli skuldfria på sina gårdar. För många har just detta mål varit drivfjädern i tillvaron. Det måste då te sig olämpligt om de skulle straffas för sin omtanke genom att avkrävas en särskild förmögenhetsskatt. Att så skett tidigare är intet försvar för åtgärden i och för sig. Givetvis kan man med samma argument motivera även ännu längre syftande lättnader i förmögenhetsbeskattningen, men vid högre förmögenhetsbelopp försvagas i någon mån intrycket av, att välståndet skapats uteslutande genom egna händerns arbete.

I detta sammanhang vill länsstyrelsen påpeka, att fastighetstaxeringsvärden — särskilt å jordbruksfastighet — icke äro exakta mätare på ägarens förmögenhetsställning. Dessa värden fastställas att gälla för perioder av i regel fem år, och vid de återkommande taxeringarna kunna avsevärda variationer förekomma i de åsatta värdena. Sådana variationer orsakas stundom av förändringar till det bättre eller sämre på fastigheten i fråga, men kunna även bero på ändringar i taxeringsbestämmelserna eller i den praxis som tillämpas av taxeringsmyndigheterna. Ändringen i taxeringshänseende motsvaras sålunda icke alltid av en faktisk värdeförändring hos objektet. I den mån dylika förändringar ha sin grund i konjunktursvängningar och fluktuationer i penningvärdet äro de givetvis principiellt likställda med variationer i värden på andra ägodelar. Men när de bero av en strängare eller mildare tillämpning av taxeringstekniska regler, utgöra de tecken på en svaghet hos fastighetstaxeringsvärdena som rättvisande underlag för beskattningen. Genom det anförda har länsstyrelsen velat visa, att fastighetstaxeringsvärdena icke vid varje tidpunkt äro tillförlitliga förmögenhetsmätare. Vetskapen här om bör mana till en viss försiktighet när det gäller att skärpa beskattningen på förmögenheter, vari fastighetsvärden ingå.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län ifrågasätter om icke hänsyn till de synpunkter i fråga om storleksordningen av varaktiga jordbruksenheter, som lagts till grund för det på Kungl. Maj:ts prövning beroende rationaliseringsprogrammet, borde motivera ett övervägande om ej skattepliktsgränsen borde något höjas.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län anser skatteskalen böra reduceras på sådant sätt att i förmögenhetsskatt icke komme att uttagas mera än tidigare.

Länsstyrelsen i Jämtlands län förordar en generell reduktionsregel med hänsyn till avkastningen, som verkade oavsett förmögenhetens storlek, samt

ifrågasätter med hänsyn till penningvärdets fall höjning av den föreslagna nedre gränsen för skattepliktens inträdande till exempelvis 25 000 kronor. Beträffande mindre jordbruk, vars avkastning till så betydande del vore att betrakta såsom inkomst av arbete, samt även beträffande andra näringsgrenar, där rörelsen vore av mindre omfattning, syntes den föreslagna 20 000-kronorsgränsen uppenbarligen vara för låg. En högre gräns skulle även gynna småspararna.

Lantbrukets företrädare ha — i den mån de överhuvud taget berört förevarande fråga — samtliga avstyrkt den föreslagna förmögenhetsbeskattningen.

Lantbruksförbundet anför:

I det föreliggande förslaget har det av sänkningen av inkomstskatten i de lägre och medelhöga inkomstklasserna förorsakade inkomstbortfallet i alltför stor omfattning kompenseras genom en skärpning av förmögenhetsbeskattningen, varvid även de förmögenheter drabbats, som erfordras för genomförandet av en önskvärd rationalisering av jordbruksdriften. Att detta medför en ökad belastning för de stora jordbruken är uppenbart. Genom att förmögenheter på upp till 20 000 kronor undantagas från förmögenhetsbeskattning, uppkommer å andra sidan en lindring för de mindre jordbruken med små förmögenheter. Den höjning av kapitalbeloppen i jordbruket, som blir en följd av den förut antydda utvecklingen, vilken bör motsvaras av en höjning av jordbrukarnas eget kapital, torde dock medföra, att de medelstora jordbruken, som representera en ur olika synpunkter önskvärd storleksklass, i stor omfattning erhålla en mera kännbar förmögenhetsbeskattning än enligt nu gällande regler. Skattetrycket blir vidare enligt förslaget icke oväsentligt tyngre för jordbrukare än för andra skattskyldiga i samma inkomstläge på grund av att den skärpta kapitalbeskattningen drabbar det i jordbruket investerade kapitalet, som med nödvändighet måste vara relativt stort. För jordbruket såsom näring är en övervältring av skattebördan från inkomster till förmögenheter på grund av jordbrukets stora kapitalbehov och låga förräntningsprocent ägnad att väcka allvarliga betänkligheter. En dylik beskattning får för jordbruket karaktären av en beskattning av själva det nödvändiga produktionsmedlet och kan, icke minst under en ogynnsam konjunkturutveckling, få för jordbruksnäringsen ödesdigra följder.

En annan konsekvens av det sätt, varpå skattetrycket fördelats på inkomster och förmögenheter, är den skillnad i beskattningshänseende, som otvivelaktigt kommer att uppstå mellan olika sätt att sörja för barnens framtid. En familjeförsörjare, som i detta syfte ger sina barn en dyrbar utbildning, exempelvis i form av universitetsstudier, drabbas icke på grund av en dylik »investering» av några särskilda skattekonsekvenser. Om han i stället vill använda ett mot dessa utbildningskostnader svarande belopp till att underlätta för barnen att etablera sig såsom företagare, så skulle detta enligt förslaget medföra mycket avsevärda avbränningar i form av förmögenhets- och kvarlåtenskapsskatt. Vid bedömandet av denna olikhet bör även tagas i betraktande den skillnad, som består däri, att i det första fallet barnens framtid i regel tryggas effektivare än i det senare, därigenom att tjänstemän och andra löntagare icke behöva erlagga skatt för den del av inkomsten, som avses för pensionering, medan däremot sådana avsättningar, varmed självständiga företagare i regel söka sörja för sin ålderdom, bli föremål för såväl inkomst- som förmögenhetsbeskattning.

I övrigt framhåller lantbruksförbundet, att förslaget genomförande skulle komma att medföra, att hela det i landet tillgängliga riskbärande och riskvilliga enskilda kapitalet komme att starkt minskas, varför nya investeringar och ny företagsamhet från enskilda personers eller företags sida icke kunde påräknas i den utsträckning som tidigare förekommit. Det vore ett allvarligt och oroväckande förhållande, att beredningen icke ägnat en tanke åt vad som skulle sättas i stället för de uteblivna investeringarna. Det låge nära till hands att antaga, att investeringsverksamheten avsåges skola överflyttas till staten och att den privata verksamheten i allt större utsträckning skulle ersättas med statsdrift. En dylik »socialisering skattevägen» ansåge förbundet icke önskvärd och gagnelig för landets näringsliv i dess helhet eller för de intressen, som förbundet närmast hade att företräda.

Lantbruksstyrelsen anser det vid avvägningen av förmögenhetsbeskattningen böra tillses, att denna bleve en skatt å förmögenhetens avkastning och ej å dess kapital. Principiellt borde således en förmögenhet, som ej lämnade någon avkastning, ej heller beskattas. Med hänsyn härtill och den minskade avkastningen syntes nuvarande förmögenhetsskattebelastning icke böra skärpas. Även reduktionsreglerna borde utformas med hänsyn till att endast avkastningen borde beskattas.

Näringsorganisationerna ha också samtliga avstyrkt beredningens förslag till förmögenhetsbeskattning.

Enligt *näringslivets skattedelegation* vore det felaktigt att betrakta inkomstskatten och förmögenhetsskatten såsom från varandra så fristående att intet avseende skulle fästas vid den sammanräknade skattens storlek i förhållande till den skattepliktiga inkomsten. Inkomstskatten drabbade ju även förmögenhetens avkastning och skärpningen därav för de högre inkomstskikten medförde ökad belastning av förmögenheterna, eftersom de högre inkomsterna regelmässigt i större eller mindre utsträckning utgjorde inkomst av förmögenhet i en eller annan form. Skärpningen av skatten å de högre inkomsterna utgjorde därför — tvärtemot vad beredningen antagit — ett bärande skäl för förmögenhetsskattens sänkning. Principiellt hade förmögenheten hittills endast varit beskattningsnorm och ett avsteg från denna princip borde alltjämt få förekomma endast rent tillfälligt i extrema undantagsfall. — Realiter utgjordes förmögenheterna i stor utsträckning, särskilt de medelstora och större, av värdet av produktionsmedel investerade i förvärvskällorna fastighet och rörelse och icke som beredningen syntes ha antagit av banktillgodohavanden och värdehandlingar, vilka gäve viss ränta eller utdelning. Värdet å nämnda produktionsmedel kunde vara starkt växlande, dels från tid till annan på grund av konjunktursvängningar och läget i övrigt å världsmarknaden och dels i måhända än högre grad på grund av sättet för deras utnyttjande. En tillgång, som vid rationellt utnyttjande fått ett betydande värde, kunde genom att övergå i oskickliga händer starkt förlora i värde och kanske till och med bli värdelös. Om skatterna tillätes stiga till sådan höjd att den skattskyldige trots inskränkning i den egna konsumtio-

nen nödgades tillgripa förmögenheten för skattebetalning, innebure detta, vare sig fråga vore om en fastighetsägare eller jordbrukare, en industriidkare eller hantverkare, en grosshandlare eller detaljhandlare, att han tvingades att för konsumtionsändamål förbruka medel som rätteligen skolat användas för underhåll eller förnyelse av de produktionstillgångar, som vore nödvändiga för hans näringsverksamhet eller för nyanskaffning av lager eller andra rörelsemedel. Som en allmängiltig regel torde gälla, att ju högre den taxerade inkomsten vore, desto större sannolikhet föreläge för att den icke i sin helhet utgjordes av ren arbetsinkomst utan jämväl av förmögenhetsavkastning samt att inkomst, som uteslutande utgjordes av förmögenhetsavkastning, i regel åtnjötes av en skattskyldig, som på grund av minderårighet, ålderdom eller sjukdom saknade arbetsförmåga.

Till utredning om den sammanlagda skattebörda det föreslagna skattesystemet skulle medföra i de individuella fallen — någon sådan utredning hade icke förebragts av beredningen — åberopar skattedelegationen en tabell med exempel på denna sammanlagda skattebörda (jfr bihang 2, bil. 3). Om denna tabell anför delegationen:

Av tabellen framgår, att om förmögenheten uppgår till 300 000 kronor och avkastningen efter 2,5 % sålunda till 7 500 kronor, får den skattskyldige behålla 3 281 kronor. Uppgår förmögenheten till 1 milj. kronor och avkastningen till 25 000 kronor får den skattskyldige därav behålla 1 946 kronor eller således mindre, än om förmögenheten allenast utgjort 300 000 kronor, och uppgår förmögenheten till 2 miljoner kronor och avkastningen till 50 000 kronor, blir resultatet att skatterna överstiga inkomsten med 4 217 kronor. Vid 3 % förräntning, som icke med nuvarande ränteläge kan anses såsom särskilt låg, får den skattskyldige behålla, om förmögenheten utgör 300 000 kronor och avkastningen således 9 000 kronor ett belopp av 4 397 kronor, om förmögenheten utgör 1 milj. kronor och avkastningen 30 000 kronor, uppgår den behållna inkomsten till 4 484 kronor och om förmögenheten utgör 3 miljoner kronor och avkastningen 90 000 kronor, överstiga skatterna inkomsten med 7 013 kronor. Eftersom någon spärregel, innebärande att det sammanlagda skattebeloppet icke i något fall tillåtes stiga utöver viss skälig del av inkomsten, icke ingår i det föreslagna skattesystemet, leder detta till dylika orimliga resultat. Behovet av en sådan spärregel är under alla förhållanden ofrånkomligt.

I tabellen upptagas även vissa exempel på beskattningens verkningar vid blandad inkomst. Enligt dessa får bl. a. en skattskyldig med en inkomst av 25 000 kronor och en förmögenhet av 300 000 kronor behålla 14 546 kronor av sin inkomst, en skattskyldig med en inkomst av 50 000 kronor och en förmögenhet av 1 000 000 kronor 13 783 kronor samt en skattskyldig med en inkomst av 200 000 kronor och en förmögenhet å 3 000 000 kronor 27 852 kronor.

Vidare åberopar skattedelegationen tabeller över marginalsattesatser för förmögenhetsinkomst som tillkommer utöver viss föreliggande arbetsinkomst, därav en återgives här nedan.

3 % avkastning.

Gift. Ortsgrupp V. Kommunalskatt 10 kr. Statlig inkomstskatt 110 %.

Arbets- inkomst	Skatt å arbets- inkomst	D:o i %	Skatt å in- komst- ökning i % ²	Förmögenhet ¹ 100 000		Förmögenhet ¹ 300 000			Förmögenhet ¹ 500 000			Förmögenhet ¹ 1 000 000			
				K a p i t a l i n k o m s t											
				3 000		9 000			15 000			30 000			
				Tillkommande skatt å förmögenhet och kapitalinkomst i kr. och %											
Kr.	Kr.	%	%	Kr.	% ³	Kr.	% ³	% ⁴	Kr.	% ³	% ⁴	Kr.	% ³	% ⁴	
10 000	1 784	18	—	1 332	44	6 010	67	78	12 270	82	104	28 863	96	111	
20 000	5 131	26	33	1 810	60	7 289	81	91	13 865	92	110	31 086	104	115	
30 000	9 836	33	47	1 968	66	7 665	85	95	14 538	97	115	32 331	108	119	
40 000	14 966	37	51	2 117	71	8 056	90	99	15 226	102	120	33 157	111	120	
50 000	20 537	41	56	2 265	76	8 435	94	103	15 605	104	120	34 031	113	123	
100 000	51 777	52	62	2 414	80	8 882	99	108	16 382	109	125	35 791	119	129	
200 000	120 468	60	69	2 562	85	9 326	104	113	17 090	114	129	36 664	122	130	

Beträffande den här återgivna tabellen anför delegationen:

Man kan ur tabellen sålunda utläsa, att en skattskyldig med en arbetsinkomst av 20 000 kronor har att erlægga 26 procent därav i skatt och att skatten på den del av inkomsten, som ligger mellan 10 och 20 000 kronor, utgår efter 33 procent eller med $\frac{1}{3}$ av inkomsten. Tillika framgår av tabellen, att om en skattskyldig med denna arbetsinkomst härutöver äger en förmögenhet å 100 000 kronor, förräntad efter 3 procent, som sålunda avkastar 3 000 kronor, utgår skatten å dessa 3 000 kronor efter 60 procent. Han får av sistnämnda inkomst behålla 1 190 kronor. Uppgår förmögenheten till 300 000 kronor och avkastningen till 9 000 kronor, utgår skatten å dessa 9 000 kronor med 81 procent eller 7 289 kronor, därvid skatterna å kapitalinkomsten, i vad denna överstiger 3 000 kronor, utgå efter 91 procent. Skulle förmögenheten uppgå till 500 000 kronor, utgår skatterna å avkastningen därå, 15 000 kronor, efter 92 procent och skatterna å denna kapitalavkastning, i vad den överstiger 9 000 kronor, efter 110 procent. På denna kapitalinkomst å 6 000 kronor belöpa sig skatterna till 6 576 kronor (13 865—7 289).

Skattedelegationen påpekar, att för en skattskyldig med 10 000 kronors arbetsinkomst och däröver förmögenhetsavkastningen i betydande utsträckning reducerades av skatten och att innehav av förmögenhet icke sällan föranledde minskning av hans behållna arbetsinkomst, vilket uppenbarligen måste verka hämmande på sparviljan.

Delegationen har även i tabeller belyst den beskattning, som under olika förutsättningar drabbar nysparat kapital och dess avkastning. Beträffande läget vid en antagen förräntning av 3 procent (se följande tabell) anför delegationen:

¹ Förmögenheten förutsättes utgöra den skattskyldiges enskilda egendom.

² Skatt å ökningen av inkomsten i förhållande till närmast lägre inkomst i tabellen, uttryckt i % av inkomstökningen.

³ Skatt å kapitalinkomst och förmögenhet uttryckt i % av kapitalinkomsten under förutsättning att arbetsinkomsten lägges i botten.

⁴ Skatt å ökningen av kapitalinkomsten och förmögenheten i förhållande till närmast lägre kapitalinkomst och förmögenhet i tabellen, uttryckt i % av inkomstökningen.

3 % avkastning.

Beskattningsbar inkomst	U r s p r u n g l i g f ö r m ö g e n h e t					
	0—20 000	20 000—100 000	100 000—150 000	150 000—200 000	200 000—300 000	300 000 och däröver
	%	%	%	%	%	%
1 000	21	41	54	61	71	81
2 000	22	42	55	62	72	82
3 000	24	44	57	64	74	84
4 000	26	46	59	66	76	86
6 000	28	48	61	68	78	88
8 000	30	50	63	70	80	90
10 000	34	54	67	74	84	94
12 000	38	58	71	78	88	98
14 000	42	62	75	82	92	102
16 000	46	66	79	86	96	106
20 000	50	70	83	90	100	110
30 000	55	75	88	95	105	115
40 000	60	80	93	100	110	120
60 000	64	84	98	104	114	124
100 000	69	89	103	109	119	129
200 000	73	93	106	113	123	133

Om den skattskyldige med en beskattningsbar inkomst av 4 000 kronor skulle spara 333 kronor och därå erhålla en avkastning efter 3 procent med 10 kronor, får han, om han tidigare haft en förmögenhet å 20 000 kronor, av denna avkastning behålla 5 kronor 40 öre. En skattskyldig, som åtnjuter en beskattningsbar inkomst av 40 000 kronor och äger en förmögenhet av 150 000 kronor, får icke behålla någon del av avkastningen å nysparat kapital, även om det förräntas efter 3 procent. En person med en beskattningsbar inkomst av 200 000 kronor och en förmögenhet av 300 000 kronor kan, om han sparar 4 000 kronor och förräntar dessa efter 3 procent så att avkastningen uppgår till 120 kronor, genom denna fördelaktigare placering nedbringa förlusten genom nysparandet till 40 kronor.

Härefter framhåller skattedelegationen, att om underhåll, förnyelse, modernisering och utökning av produktionstillgångar eftersattes, reducerades i motsvarande mån förutsättningarna för en höjning av vår levnadsstandard, och bleve ett sådant eftersättande mera allmänt, kunde det till och med leda till en sänkning av den redan uppnådda standarden. Vidare anför delegationen:

Då en icke ringa del av det riskvilliga kapital, varav näringslivet i främsta rummet är i behov, tidigare torde ha utgjort sparmedel från skattskyldiga med medelstor eller högre arbetsinkomst, kommer utan tvivel enbart den föreslagna skärpta beskattningen av ren arbetsinkomst att i längden medföra icke önskvärda verkningar i fråga om näringslivets kapitalförsörjning.

Dessa verkningar accentueras emellertid genom den föreslagna skalan för den årliga förmögenhetsskatten i så hög grad, att de måste befaras få ett starkt hämmande inflytande på vårt näringsliv och den ekonomiska utvecklingen här i riket. De skattskyldiga torde i stor utsträckning icke komma att vinnlägga sig om att genom hög arbetsintensitet och sparande öka sin förmögenhet, när — — — avkastningen å det nysparade kapitalet icke ens förslår till gäldande av den skatteökning, varmed de ha att räkna. När avkastningen å det nysparade kapitalet år efter år tages i anspråk för skattebetalning, måste viljan till sparande väsentligt förminska.

Följderna härav för näringslivets del framstå såsom mest påtagliga i de fall, då den skattskyldiges förmögenhet är direkt investerad i produktionsmedel, erforderliga för en av honom personligen bedriven näringsverksamhet. Även om den efter skatternas erläggande och den skattskyldiges personliga konsumtion återstående inkomsten skulle förslå till underhåll och nödortftig förnyelse av produktionsmedlen, medför den minskade möjligheten och villigheten till sparande icke blott att utökning av produktionsmedlen utan även önskvärd rationalisering därav äventyras. Detta gäller såväl beträffande jordbruk som annan verksamhet. — — —

Då bolagen på grund av det minskade sparandet på enskilt håll icke i samma utsträckning som hittills kunna påräkna kapitaltillskott utifrån och möjlighet till kapitalbildning inom bolagen beskåras, måste följden även för dessa företag bli en reducerad framstegtakt. — — —

Den kombinerade skatten har under senare år utan tvivel medfört vissa ogynnsamma verkningar ur sparsynpunkt. Med hänsyn till att värnskatten förklarats vara av tillfällig natur och de skattskyldiga därför hyst förhoppning om en lättnad i den abnorma skattebördan, torde emellertid denna icke ha medfört på långt när så ogynnsamma verkningar i detta hänseende, som en permanent skattebelastning av samma tyngd skulle medföra. Den årliga permanenta skattebelastningen enligt beredningens förslag blir emellertid, på sätt de verkställda beräkningarna utvisa, i stor utsträckning än tyngre än den som varit gällande under senare år. Härjämte bör beaktas, att verkningarna av marginalskattesatserna även såvitt angår avkastningen å nysparat kapital och den å detta kapital utgående förmögenhetsskatten med större tydlighet träda i dagen för den skattskyldige, då beredningens skattesystem tillämpas, än då skatten uttagits enligt det gällande kombinerade systemet.

Även om beredningens förslag icke skulle hindra en viss kapitalbildning hos småspararna, komme näringslivets kapitalförsörjning icke därigenom i nämnvärt bättre läge. För den industriella utvecklingen är tillgången på riskvilligt kapital av avgörande betydelse och detta kapital inflyter till en mycket ringa del från småspararna.

Sedan skattedelegationen ytterligare anført, att den hårda skattebelastningen i de medelstora och högre inkomstskikten samt å förmögenhet medförde ogynnsamma verkningar å skatteunderlaget, varför på längre sikt skärpningen av förmögenhetsskatten icke komme att gagna det statsfinansiella intresset, anför delegationen:

Att vid sidan av den inkomstskatteskala beredningen föreslår i längden uttaga någon årlig förmögenhetsskatt är enligt vår mening knappast möjligt, om man vill undvika en tillbakagång av den ekonomiska utvecklingen i landet. En bestående inkomstbeskattning av sådan höjd å produktionsmedlens avkastning, som av beredningen föreslås, gör varje ytterligare belastning å dessa produktionsmedel genom en särskild förmögenhetsskatt orimlig.

Om nedsättningen av inkomstskatteskalan bleve så obetydlig, att skattebördan begränsas till den som år 1941 åvilade de skattskyldiga, är det även tvivelaktigt, huruvida i längden någon förmögenhetsskatt vid sidan därav rimligen kan uttagas.

Beträffande frågan om reduktionsregel vid onormalt låg avkastning av förmögenhet framhåller skattedelegationen att ett system, enligt vilket förmögenheten måste tagas i anspråk för skattebetalning, motverkade åtgärder i

konjunkturutjämnande syfte samt att behovet av en reduktionsregel vore mera framträdande då förmögenhetsskatten i sin helhet uttoges i form av helt fristående skatt än då en del av skatten utginge i form av en kombinerad inkomst- och förmögenhetsskatt. Vidare anför delegationen:

Utgångspunkten för reduktionsregelns utformning har varit och bör rimligen alltså vara, att förmögenhetsskatten sättes i viss relation till den inkomst, som står till den skattskyldiges förfogande för skattebetalning. Att på sätt beredningen föreslår sätta skatten i relation till den sammanräknade nettoinkomsten skulle innebära åsidosättande av elementära logiska regler. Av nettoinkomsten har ju den skattskyldige att gälla kommunalutskylder och i förekommande fall att täcka underskott å viss förvärvskälla och att bestrida kostnaden för pensionsförsäkring m. fl. vid taxeringen avdragsgilla utgifter, däribland även periodiska understöd. Beredningen förklarar emellertid, att det synes mindre lämpligt att låta storleken av de ifrågavarande, under allmänna avdrag angivna utgifterna, inverka på reduktionen, eftersom bland dessa avdrag kunna förekomma utgifter, vilka icke rimligen böra inverka på förmögenhetsskattens storlek, och omnämner därvid såsom exempel »periodiska understöd e. d.». Anledningen till den förmenta orimligheten i de bestämmelser i förevarande avseende, som efter ingående överväganden år 1938 vann finansministerns gillande och sedermera godtogs av riksdagen, uppgives emellertid icke. Varför skulle för övrigt icke exempelvis ett av domstol utdömt periodiskt understöd åt frånskild hustru böra få inverka på reduktionen? Och om beredningen tilläventyrs hyst den uppfattningen, att frivilligt utgivna periodiska understöd icke borde föranleda nedsättning av förmögenhetsskatten, skjuter dess förslag till reduktionsregelns utformning uppenbarligen i hög grad över målet.

På grund av att i det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet ingår $\frac{1}{100}$ av förmögenheten, skulle bibehållandet av nuvarande reduktionsregel med allenast den ändringen, att förmögenhetsskatten sättes i relation till den taxerade inkomsten i stället för det taxerade beloppet, medföra någon ytterligare lindring för de skattskyldiga. Med hänsyn till att enligt det av beredningen föreslagna skattesystemet hela förmögenhetsskatten uttages såsom en fristående skatt, finna vi en sådan ringa utvidgning av gällande reduktionsregel väl motiverad.

Vi anse sålunda att i den föreslagna förordningen om statlig förmögenhetsskatt bör stadgas, att om för annan skattskyldig än familjestiftelse eller utländskt bolag den skattepliktiga förmögenheten överstiger 25 gånger den för den skattskyldige för ifrågavarande beskattningsår enligt förordningen om statlig inkomstskatt fastställda taxerade inkomsten, den beskattningsbara förmögenheten skall utgöra ett belopp, motsvarande 25 gånger den taxerade inkomsten, dock lägst 25 % av den skattepliktiga förmögenheten.

Östergötlands och Södermanlands handelskammare anser, att någon skärpning av förmögenhetsbeskattningen utöver den nuvarande icke borde ifrågakomma.

Smålands och Blekinge handelskammare, som anser en förmögenhetsbeskattning av föreslagen höjd vara konfiskation och icke beskattning, anför:

Det blir alltså — om förslaget går igenom — långt ifrån något undantag att förmögenheten själv får tagas i anspråk för betalning av skatt. Denna direkt av förmögenheterna utgående skatt och kvarlåtenskaps- och arvs-skatter — vilka ju kunna sluka halva förmögenheten eller mera — tagas i anspråk för att ersätta den minskning av inkomstskatten, som uppstår genom

ortsavdragens höjning. Man ämnar således täcka årliga löpande utgifter genom att tära på kapitalet i stället för att taga av årsinkomsten. Följden blir att alla något så när stora förmögenheter förintas eller reduceras till mycket blygsamma dimensioner, en utveckling som icke minst ur kommunernas synpunkt är ägnad att väcka betänkligheter. Sedan förmögenheterna reducerats eller förintats, kommer denna skattekölla att praktiskt taget hava sinat. En stor del av det aktiva produktionskapitalet har därmed gått till förbrukning. Handelskammaren kan icke undgå att finna detta mera betänkligt än när det på sin tid ifrågasattes att taga ut en måttlig engångsskatt av förmögenheterna för att nedbringa statskulden.

Faran för vårt näringsliv av en dylik beskattning ligger mindre i förmögenhetskonfiskationen själv än i de verkningar den kan förväntas få på företagandets och därmed på näringslivets och välståndets utveckling. — — —

De gamla stora företagen äro numera i regel så konsoliderade att även därigenom tillkomsten och utvecklingen av nya företag försvåras. Utan nya impulser för fortsatt utveckling och utan konkurrens från nya företag kan befaras att de gamla företagen byråkratiseras och få minskad slagkraft. Nödig konkurrens förkväves. Framstegstakten och välståndsutvecklingen bromsas.

Skånes handelskammare framhåller, att om en fristående progressiv förmögenhetsskatt ej skulle leda till obilliga och orimliga konsekvenser till skada för spar- och företagsverksamheten och därmed för skatteunderlagets egen progressivitet, måste skatten avvägas så att skalorna anpassades efter förmögenhetsvärdenas egen avkastning ävensom den skattebetalning som skett genom inkomstbeskattningen. Av samma skäl måste skalorna därjämte anpassas efter annan förmögenhetsbeskattning å arv eller kvarlåtenskap. Därest skatten såsom här vore fallet gjordes starkt progressiv måste vidare som ett villkor för beskattningens jämnhet ställas betydande krav på rättvisande förmögenhetstaxering. Särskilt i ett inflationistiskt läge komme som ytterligare beaktansvärt moment att förmögenhetsökningar till viss del alltefter förmögenheternas art vore av mer eller mindre fiktiv natur.

Vidare anför handelskammaren:

Bland annat av nu antydda skäl har en fristående förmögenhetsskatt sedan länge ansetts som en ur beskattningssynpunkt synnerligen problematisk skatteform. Härmed sammanhänger också, att denna skattetyper, även där den, såsom i Schweiz, tidigare varit allmän, efterhand övergivits. Vid tiden före världskriget torde denna skatteform jämväl ha varit praktiskt taget helt utmönstrad. Med skattens struktur och svåröverskådliga verkningar är jämväl att tillskriva, att en beskattning i denna form så länge den tillämpades genomgående gavs en försiktig utformning med låga, proportionella eller endast svagt progressiva skatteskalor, försedda med generellt tillämpliga reduktionsregler. Då denna skattetyper såsom redogörelsen i betänkadets bilaga 3 ger vid handen likväl nu fått en renässans är detta uppenbarligen föranlett av den finansnöd, som följt kriget i spåren. Där denna skatteform nu måst tillgripas, såsom i Danmark, Finland och Schweiz, ha likväl de vanskligheter, som vid en stark belastning äro uppenbart förknippade därmed, där gett anledning till större försiktighet än skatteberedningen här funnit av nöden. I Danmark har skatten vid ett något högre skatteuttag försetts med skattemässigt betryggande reduktionsregler. I Schweiz och Finland synes sådana spärregler visserligen saknas men skatteprogressionen är i stället i motsva-

rande grad reducerad, i Schweiz mycket svag, max. 3,5 ‰ samt i Finland om än hög så dock ej maximalt över 10 ‰. Veterligen har också denna beskattning i sin nuvarande form både i Danmark och i Finland tillgripits först sedan andra mindre önskvärda skatteformer såsom den allmänna omsättningsskatten blivit starkt utnyttjade.

I fortsättningen anför handelskammaren, att förmögenhetens särskilda skattekraft svårligen kunnat undgå att under krigsårens skattehöjningar fullt utnyttjas i samma grad som arbetsinkomsten. Tvärtom torde det verkliga förhållandet vara, att förmögenhetens särskilda skattekraft tagits så i anspråk att reduktionsreglerna för förmögenhetsinkomsternas del måst tillämpas. Beredningens huvudargument för den föreslagna merbelastningen av förmögenhetsskatten — att den tagits mindre i anspråk än arbetsinkomst och därför borde underkastas ökad belastning — vore sålunda ej hållbar.

Handelskammaren framhåller även, att förmögenhetsbeskattningens ogynnsamma verkningar framstode ännu klarare om den betraktades i sammanhang med den föreslagna kvarlåtenskapsskatten, samt anför därefter bl. a.:

Till den nya förmögenhetsskattens direkta verkningar torde vidare kunna räknas dess konsekvenser, som en med de kommunala fastighetsskatterna konkurrerande objektskatt. Sedd ur denna synpunkt är den nya förmögenhetsskatten närmast att betrakta som en progressiv objektskatt med skuldavdrag och kommer som sådan att — fast på olika sätt — verka som en förstärkning av den nuvarande garantiskatten. För mindre jordbruks- och annan fastighet blir skatten genom skuldavdraget mindre betungande än garantiskatten. För större fastigheter åter kommer skatten däremot att, allteftersom skatteprogressionen stiger, i stället bli så mycket mer belastande. För fastigheter med en gäld till halva taxeringsvärdet blir förmögenhetsskatten för fastigheter i skiktet 100 000—150 000 kr. i stort sett densamma som garantiskatten. I skikten därunder ställer den sig ca 40 ‰ lägre men i skikten däröver resp. 20, 50 och 80 ‰ högre än garantiskatten. Med den höjden nya förmögenhetsskatten fått är därför ofrånkomligt, att denna skatt genom sin karaktär av objektskatt särskilt för större jordbruksfastigheter måste komma att verka avsevärt tyngande och ytterligare förstärka garantiskattens olägenheter, framför allt i tider med svag lönsamhet för jordbruksnäringsen och låg förräntning av jordbrukskapitalet. Tvivelsutan har beredningen vid förmögenhetsskattens avvägning tagit dessa spörsmål i beaktande och i anslutning bl. a. härtill sökt hålla förmögenhetsskatten möjligast låg i de lägre förmögenhetssikten. Men med den merintäkt, som beredningen ansett förmögenheten skall svara för, har skatteskalen nödvändigtvis redan i mellanlägen och även i närmaste högre lägen fått ges en så mycket starkare stegring. Men i samma mån har också, såsom skalan påtagligt ger vid handen, en uppenbart ojämn belastning måst läggas på här avsedda mellanhöga förmögenhetsskikt. När sedan denna efter garantiskatten för jordbruket uppkonstruerade skala, återigen skall tillämpas även på annan förmögenhet, placerad i annan förvärvsverksamhet och särskilt i handel och industri, där kapitalbehovet efter företags storlek är ett annat än inom jordbruket, har denna ojämnhet i skatteskalen där blivit än mera framträdande. Såsom skalan konstruerats och med förmögenhetsskattens odifferentierade läggning har sålunda icke kunnat undvikas, att särskilt mellanstora företag i dessa näringar kommer att bli ojämnt och obilligt hårt beskattade.

Handelskammaren framhåller till slut, att den föreslagna skattebelastningen i sin samlade effekt innebure en tydligt skönjbar överbelastning redan i mellanskikten och en alltmer framträdande sådan belastning i högre skikt för att i de övre och översta skikten övergå i rena orimligheter. Handelskammaren fortsätter:

Med en sådan överbelastning både på bredden och på djupet kan icke väntas, att näringslivets progressivitet skall fortgå i oförändrad takt och ej heller att skatteunderlagets tillväxt därigenom skall bli orubbat. I samma mån sådana verkningar uppenbarligen äro att vänta, i samma mån lär också en sådan överbelastning motverka sitt eget syftemål.

Sveriges köpmannaförbund samt *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* hemställa, att förmögenhetsskatten måtte skärpas endast i den mån detta betingades av en önskan att kompensera skattefriheten för förmögenheter understigande 20 000 kronor. Organisationerna anföra:

Innan en ökad förmögenhetsbeskattning överväges, synes det erforderligt att söka utreda vad som utgör den väsentliga skillnaden mellan kapitalinkomst och arbetsinkomst, d. v. s. ett rimligare förmögenhetsbegrepp måste tillskapas än som nu gäller. Den som exempelvis äger ett tomtområde, vilket icke lämnar någon avkastning, har givetvis icke samma skattekraft som den, vilken äger en i säkra in-teckningar med god ränteavkastning placerad förmögenhet. Förmögenheten är ju i själva verket endast det kapitaliserade värdet av den väntade framtida avkastningen. Härav följer, att det nu gällande förmögenhetsbegreppet vid en så kraftig skärpning av förmögenhetsbeskattningen som ifrågasatts otvivelaktigt skulle medföra, att skatten drabbas de skattskyldiga mycket olikformigt. Förmögenheten bör enligt vår uppfattning ej vara skatteobjekt utan endast dess avkastning. En lagstiftning, som angriper själva förmögenheten, har därför intet rum i en skattelagstiftning utan på annat håll.

Frågan om förmögenheternas andel av skattebördan måste bedömas mot bakgrunden av penningvärdets förändringar och penningpolitikens verkningar med avseende å förmögenheterna. På grund av nämnda förhållanden kan nämligen själva grunden för en riktig jämförelse mellan olika år bli undanryckt. — — —

Ur skatteförmågesynpunkt må vidare framhållas, att en ensamstående person med en förmögenhet å t. ex. 60 000 kronor äger större skattekraft för förmögenheten än äkta makar med fem barn med samma förmögenhet. Enligt förslaget utgår emellertid förmögenhetsskatten i båda dessa fall med lika belopp.

Därjämte är det enligt vår mening mycket betydelsefullt, att förmögenhetsskatteskalen utformas med beaktande av dels att intresset av ökat sparande främjas och dels att kapitalförstörelse för skattens gäldande undvikas. Förslaget innebär, att båda dessa krav blivit helt åsidosatta.

Sveriges grossistförbund framför erinran mot de mindre förmögenheternas frikallande från beskattning. Förbundet anför:

En lättnad i beskattningen av mindre förmögenheter kan visserligen i och för sig synas befogad och vara ägnad att uppmuntra till sparsamhet. Förbises får dock ej att i den mån förmögenhet anses böra utgöra skatteobjekt och detta bör bära sin andel i den samlade bördan av direkta skatter, en lättnad i beskattningen av mindre förmögenheter i realiteten innebär, att å de större förmögenheterna övervältras den del av skattebelastningen å förmögenhet,

som rätteligen borde åvila de mindre förmögenheterna. En sådan avvägning av beskattningen av förmögenhet kan icke anses vara rättvis. Därest billighetsskäl eller andra skäl tala för en lindring i beskattningen av mindre förmögenheter bjuder konsekvensen att taga hänsyn härtill vid avvägningen av skatter å större förmögenheter. Vi kunna ej finna att beredningens förslag att i förmögenhetsskatteskalen undantaga förmögenhetsbelopp av 20 000 kronor i tillräcklig grad utgör kompensation för ovanberörda merbelastning å de större förmögenheterna. I varje fall föreligger ej någon utredning här-om. Vi vilja ej underlåta att i detta sammanhang framhålla det äventyrliga uti att helt undantaga mindre förmögenheter från beskattning. En sådan bestämmelse försvårar myndigheternas arbete med kontroll över att de skattskyldigas uppgifter äro riktiga. Mindre samvetsgranna skattskyldiga med förmögenheter i gränsläget kunna sålunda lätt undgå att drabbas av förmögenhetsskatt, ehuru de egentligen äro skattskyldiga till sådan skatt. Man ställer sig osökt den frågan, varför beredningen, väl underkunnig om sagda risk, ändock visat ett så stort tillmötesgående mot denna kategori av skattskyldiga.

Sveriges redareförening ansluter sig till reservanternas förslag samt anför vidare bl. a.:

Tjänstemän i allmänhet och vissa andra grupper av arbetstagare, exempelvis kommunalarbetare, äro pensionsberättigade. Efter en förräntning av $2\frac{1}{2}$ % utgör kapitalvärdet av pensionsförmånerna för en tjänsteman med en årslön av 10 000 kronor 80 000 kronor och för en kommunalarbetare i Stockholm 50 000 kronor. Dessa kapitalvärden, ehuru de måste anses vara av fullt betryggande natur, under hans och hans hustrus livstid, utgöra ej skattepliktig förmögenhet och alla torde vara ense om, att detta är principiellt riktigt. Om en yrkesutövare med samma årsinkomst som ovannämnda löntagare vill sörja för sin egen och sin hustrus pensionering med ungefär samma förmåner som sagda löntagare, kan han förfara på olika sätt. I regel sker detta genom att han skaffar sig ett sparkapital till sådan storlek, att detsamma motsvarar pensionsförmånerna. I dylikt fall är yrkesutövarens förmögenhet skattepliktig — enligt förslaget i den mån förmögenheten överstiger 20 000 kronor — och drabbas av en årlig förmögenhetsskatt, varjämte den årliga avkastningen även beskattas. Därest avkastningen ej räcker till för betalning av den därå belöpande inkomstskatten och av den årliga skatten å förmögenheten samt hans inkomster i övrigt ej äro av den storleksordning, att han därav kan spara så stort belopp som motsvarar skillnaden mellan nyssnämnda skatter och avkastningen av förmögenheten, betyder detta en minskning av hans pensionsförmåner, för såvida han ej använder en del av sitt eventuella övriga kapital såsom utfyllnad till pensionen. Dylika konsekvenser av en felaktigt avvägd och alltför hård beskattning kunna givetvis ej verka stimulerande å intresset att spara och sörja för tryggheten av en skattskyldigs och hans makas ålderdom.

Kommerskollegium slutligen anför:

Kollegium vill i likhet med vissa näringsorganisationer framhålla att — såsom framgår av den av herrar Andersson och Sundén verkställda utredningen — skattehöjningarna under kriget drabbat förmögenhetsinkomsterna hårdare än arbetsinkomsterna, varför förskjutningen i skattebelastningen mellan inkomst och förmögenhet icke torde kunna åberopas som skäl för en skärpning av förmögenhetsskatten. — — —

En samtidig skärpning av inkomstskatten för medelstora och större inkomster och av förmögenhetsskatten enligt beredningens förslag måste otvi-

velaktigt verka starkt hämmande både på viljan och förmågan att spara. — — — Den begränsning av sparandet inom de nyssnämnda inkomstskikten, som den föreslagna skatteskärpningen föranleder, måste, såsom näringsorganisationerna framhållit, få betänkliga återverkningar på näringslivets kapitalförsörjning. Detta kommer att medföra särskilt stora olägenheter för de mindre och medelstora företagen samt för nybildningen av företag och, på samma sätt som den föreslagna höjningen av bolagsbeskattningen, föranleda att näringsverksamheten i större utsträckning koncentreras till de större företagen. — — —

Den av beredningen föreslagna reduktionsregeln är enligt kollegii mening alltför begränsad. Den av skattedelegationen föreslagna reduktionsregeln, vilken är mera ägnad att minska olägenheterna av beskattningen, då den skattskyldiges inkomst är ringa eller ingen, synes kollegium kunna godtagas.

Departementschefen.

Såsom tidigare erinrats om, uttages förmögenhetsskatten för närvarande dels genom den kombinerade inkomst- och förmögenhetsskatten, dels genom en särskild skatt å förmögenhet. Den sistnämnda skatten bestämmes helt av förmögenhetens storlek medan vid inkomst- och förmögenhetsskatten förmögenhetsbeskattningen sker genom att $\frac{1}{100}$ av den behållna förmögenheten lägges till inkomsten. Storleken av denna del av förmögenhetsskatten blir alltså även beroende av förmögenhetsägarens inkomst.

Skatteberedningens förslag att slopa den nuvarande kombinationen med inkomstskatten och uttaga hela förmögenhetsskatten i form av en fristående skatt å förmögenhet har av remissmyndigheterna i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Beredningens förslag var i denna del enhälligt liksom förslaget att undantaga förmögenheter under 20 000 kronor från varje form av förmögenhetsskatt. Även sistnämnda förslag har som av remissyttrandena framgår i allmänhet tillstyrkts. Från ett par håll har dock ifrågasatts om icke även förmögenheter under 20 000 kronor borde bli föremål för viss skattläggning icke minst med hänsyn till det värde som en mera noggrann taxering även av smärre förmögenheter måste anses äga ur kontrollsynpunkt. Å andra sidan har av ett par remissinstanser ifrågasatts om icke en höjning av den skattefria gränsen från 20 000 till 25 000 eller 30 000 kronor borde äga rum.

I de mot majoritetens förslag kritiska yttrandena ha i allmänhet framhållits de skadliga verkningar som en hög förmögenhetsskatt i kombination med den föreslagna inkomstbeskattningen skulle få på sparandet och företagsamheten m. m. Myndigheter och näringsorganisationer ha med utgångspunkt från denna allmänna kritik dragit olika långt gående slutsatser om konsekvenserna av den föreslagna förmögenhetsbeskattningen för kapitalbildningen och det ekonomiska framåtskridandet i samhället.

Beträffande den särskilda förmögenhetsskatten är skillnaden mellan de av majoriteten och av reservanterna i skatteberedningen framlagda förslagen av någon egentlig betydelse först vid förmögenheter över 100 000 kronor. Förmögenhetsskatten å 100 000 kronor skulle enligt majoritetens förslag uppgå

till 480 kronor per år medan reservanterna stannat för en skala som skulle innebära en årlig skatt å 450 kronor. När några remissinstanser med avstyrkande av majoritetsförslaget förklarat sig kunna biträda reservanternas skatteskala, måste ståndpunktstagandet därför tydligen avse en bedömning av den såsom lämplig ansedda beskattningen av förmögenheter över 100 000 kronor. Det bör också ihågkommas att ej heller beträffande inkomstskatten föreligger någon skillnad mellan majoritetens och reservanternas skatteskala för inkomster intill omkring 15 000 kronor (med undantag för att reservanterna föreslagit en relativt högre skatt för ensamstående i de lägre inkomstskikten).

Invändningarna mot förmögenhetsbeskattningen ha som nämnts i huvudsak avsett de menliga följder som skatten skulle ha för sparandet, företagsamheten, risktagandet etc. Problemet gäller skatteprogressionens storlek. Otvivelaktigt ger en långsammare progression större möjligheter till ett ökat sparande men detta förhållande är ju icke något särskilt utmärkande för större inkomster och förmögenheter utan gäller generellt. Synpunkten är dock såtillvida riktig som en viss minskning av den totala beskattningen av större inkomster och förmögenheter kan antagas ge upphov till en relativt sett större ökning av det totala sparandet än en skatteminskning om samma belopp i lägre inkomstskikt. Om en beskattning därför i ett visst läge anses böra utformas huvudsakligen med hänsyn till angelägenheten av att få till stånd en ökad kapitalbildning i samhället, bör progressionen göras relativt långsam. Tillmåter man här ifrågavarande synpunkt en avgörande vikt borde man i nuvarande läge sålunda avstå från att genomföra en sådan skattelindring för lägre inkomsttagare som förutsätter ett ökat uttag av större inkomsttagare och förmögenhetsägare. Såsom tidigare anförts äro nämligen möjligheterna för tillgodoseende av synpunkten om största möjliga skattesänkning för lägre inkomsttagare och smärre förmögenheter i viss mån beroende av en överflyttning av skattebördan till större inkomster och förmögenheter.

Om man anser det nödvändigt att uttaga en ökad skatt av större inkomster och förmögenheter för att möjliggöra en skattelindring för lägre inkomster uppkommer frågan om berörda skattesköpning i första hand bör avse inkomsterna eller förmögenheterna. Det är givetvis möjligt att helt eller delvis överflytta den av skatteberedningens majoritet föreslagna skatteökningen å större förmögenheter till skatter å högre inkomster. Denna fråga har redan tidigare berörts och det torde här vara nog att erinra om att med hänsyn till det ekonomiska framåtskridandet sådana beskattningsformer synas vara att föredraga som ligga så långt som möjligt från tidpunkten för inkomstens förvärvande. En förmögenhetsskatt är ur angivna synpunkt att föredraga framför inkomstskatt, medan arvsbeskattningen i sin tur framstår såsom ett ännu lämpligare skatteinstrument än förmögenhetsskatten.

I ett flertal yttranden har framhållits att i speciella fall kombinationen av inkomst- och förmögenhetsskatten skulle leda till orimliga resultat (vid dessa

beräkningar har dock genomgående räknats med en uttagsprocent om 110) och med anledning härav ha föreslagits olika former av reduktionsregler. Även här synes man i första hand avse större förmögenheter. Den av skatteberedningens majoritet föreslagna och även av reservanterna biträdda reduktionsregeln för förmögenheter upp till 100 000 kronor, som äro kombinerade med smärre inkomster, har lämnats utan erinran eller tillstyrkts och i stor utsträckning har man i yttrandena endast yrkat på införandet av en liknande reduktionsregel även för större förmögenheter. Mot en utvidgning av nämnda reduktionsregel till att omfatta även större förmögenheter kunna olika skäl anföras. Beredningens majoritet har ansett att med den föreslagna konstruktionen av förmögenhetsskatten och med dess motivering finnes icke anledning att såsom en allmän regel taga hänsyn även till inkomstens storlek. Enligt beredningens mening är den föreslagna reduktionsregeln att anse som en spärregel endast för mera ömmande fall. Då remissinstanserna i många fall föreslagit reduktionsregelns utsträckning till även större förmögenheter, förefinnes sålunda en principiell skillnad i bedömningen av förmögenhetsskattens karaktär.

Flera remissmyndigheter ha framhållit att behov syntes föreligga av en spärregel som skulle maximera de sammanlagda skatterna å inkomst och förmögenhet till exempelvis 80 procent av inkomsten. Denna spärregel skulle i viss utsträckning eliminera behovet av en generell reduktionsregel av det slag som nyss antytts. Spärregelns verkningar skulle emellertid komma att huvudsakligen begränsa sig till mycket stora förmögenheter eller medelstora förmögenheter med mycket låg avkastning. Den skulle sålunda komma att avse ett väsentligt mindre antal förmögenhetsägare än vad fallet skulle bli vid en generell reduktionsregel av nyss antydd art. En nackdel med varje form av spär- och reduktionsregler är att det erbjuder vissa svårigheter att överblicka konsekvenserna av deras införande. Otvivelaktigt har den nuvarande reduktionsregeln vid förmögenhetsbeskattningen kommit att bli tillämplig i ett stort antal fall där de skäl, som föranledde regelns införande, knappast kunde anses ha förelegat.

Beträffande skatteskalans konstruktion ha invändningar gjorts under hänvisning bland annat till att marginalskatten å förmögenhetsavkastningen med givna förutsättningar relativt snart och i ganska stor utsträckning kan komma att överskrida 100 procent. Denna synpunkt har i ett flertal yttranden tillmätts en avgörande betydelse vid framställandet av krav på en omarbetning av skalan. Den åsyftade justeringen av skalan skulle endast kunna ske genom en sänkning av progressionen, vilket skulle medföra en motsvarande minskad avkastning av förmögenhetsskatten. Det gäller sålunda frågan om förmögenhetsskattens totalstorlek, ty någon compensation för den minskade belastningen på större förmögenheter genom ökat uttag av medelstora förmögenheter synes icke på något håll ha avsetts.

Tidigare har utvecklats de skäl som enligt min mening föreligga för en skärpning av förmögenhetsbeskattningen. Jag avser härvid dels frågan om

en avvägning mellan de olika direkta statsskatterna, dels angelägenheten av största möjliga skattesänkning för de lägre inkomstagarna. Med utgångspunkt från dessa synpunkter har jag framhållit, att en viss höjning av förmögenhetsbeskattningen framstår såsom motiverad, och detta desto mer som den skulle möjliggöra en större minskning av inkomstbeskattningen än som eljest skulle kunna komma till stånd. Därvid har också betonats att om ett minskat skatteuttag framdeles skulle visa sig möjligt, böra lättnaderna även då främst avse inkomstskatterna, medan förmögenhets- och arvsbeskattningen icke syntes utgöra en lämplig budgetregulator.

Meningsskiljaktigheterna med avseende å den föreslagna förmögenhetsbeskattningen torde huvudsakligen gälla skatterna för förmögenheter över 100 000 kronor. Det kan därför finnas anledning att här i sammandrag återge den statistik över förmögenhetsfördelningen vid 1946 års taxering, vilken såsom *bihang 1* fogats till detta protokoll.

Skattepliktig förmögenhet, kr.		Antal
20 000—	30 000	101 652
30 000—	50 000	87 899
50 000—	100 000	56 843
100 000—	150 000	14 908
150 000—	300 000	12 253
300 000—	500 000	3 887
500 000—	1 000 000	2 281
1 000 000—		978
Summa		280 701

Antalet förmögenheter över 100 000 kronor uppgingo sålunda vid slutet av år 1945 till 34 307 st., varav nära 15 000 st. utgöras av förmögenheter mellan 100 000 och 150 000 kronor. Om dessa förmögenheter fördelas även med hänsyn till det till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet erhålles följande fördelning:

Taxerat belopp, kr.	Skattepliktig förmögenhet, kr.				
	100 000— 150 000	150 000— 300 000	300 000— 500 000	500 000— 1 000 000	1 000 000—
— 3 000	636	252	—	—	—
3 000— 6 000	3 007	628	97	8	—
6 000— 10 000	3 749	2 292	124	42	—
10 000— 20 000	4 785	4 700	1 100	143	13
20 000— 50 000	2 509	3 804	1 980	1 267	177
50 000—100 000	200	519	499	651	423
100 000—200 000	21	55	82	145	252
200 000—	1	3	5	25	113
Summa	14 908	12 253	3 887	2 281	978

Det är som nämnt närmast frågan, huruvida en beskattning av dessa nära 35 000 förmögenheter enligt det av beredningens majoritet framlagda förslaget kan anses rimlig och lämplig, som blivit föremål för diskussion. Jag har redan tidigare såsom min mening framhållit att en förmögenhetsbeskattning av den föreslagna omfattningen icke kan anses förbunden med sådana nackdelar ur samhällsekonomisk synpunkt att detta skulle motivera en minskning av progressionen. Ej heller synes det med fog kunna påstås att förmögenhetsskatten skulle vara opropotionerligt hög i förhållande till exempelvis inkomstskatten, även om varje sådan bedömning ur »rättvisesynpunkt» givetvis måste erbjuda stora vanskligheter. Med den tidigare vid upprepade tillfällen betonade angelägenheten av att företaga största möjliga sänkning av inkomstskatten för i främsta rummet lägre inkomsttagare, även om denna för sitt genomförande kräver skärpningar av andra direkta skatter, anser jag mig sålunda böra förorda att den nya fristående förmögenhetsskatten utformas i huvudsaklig överensstämmelse med det av skatteberedningens majoritet förordade förslaget. I ett par avseenden vill jag dock föreslå jämnningar av detta förslag.

Skatteberedningen har föreslagit att den skattefria gränsen för förmögenheter skall sättas till 20 000 kronor eller samma belopp som för närvarande gäller för den särskilda skatten å förmögenhet. Bland annat till följd av de höjda taxeringsvärdena vid den senaste fastighetstaxeringen har antalet förmögenhetsägare över 20 000 kronor undergått en kraftig stegring och som av nyss redovisade siffror framgår uppgick antalet till 280 000 st. vid 1945 års slut. Av dessa hade drygt 101 000 st. förmögenhetsbelopp mellan 20 000 och 30 000 kronor. Med hänsyn till penningvärdets utveckling anser jag skäligt, att den skattefria gränsen för förmögenheter höjes från 20 000 till 30 000 kronor, vilken höjning synes innebära avsevärda fördelar även ur taxeringsteknisk synpunkt. Den av skatteberedningens majoritet förordade skatteskalen kan för år 1948 beräknas ge en 50 miljoner kronor högre avkastning än nuvarande förmögenhetsskatter. Intäktsbortfallet genom den av mig förordade höjningen av det skattefria beloppet kan beräknas till ca 13 miljoner kronor, varefter skulle återstå en beräknad intäktsökning på drygt 35 miljoner kronor. Med utgångspunkt från utfallet vid 1944 års taxering hade beredningen räknat med att den nya skatten skulle inbringa ett ca 30 miljoner kronor högre belopp än den hittillsvarande förmögenhetsbeskattningen. Jag kan sålunda icke ansluta mig till den i vissa yttranden hävdade meningen, att en viss förmögenhetsskatt borde utgå även å förmögenheter under 20 000 kronor. De fördelar som ur kontrollsynpunkt skulle kunna vinnas genom en dylik utvidgning av förmögenhetsbeskattningen synes mig icke vara av sådan art att de kunna motivera exempelvis ett bibehållande av den nuvarande kombinerade inkomst- och förmögenhetsbeskattningen, även om den i denna skatt ingående förmögenhetsbeskattningen skulle avsevärt minskas.

Mot den av skatteberedningen föreslagna reduktionsregeln för förmögenheter intill omkring 100 000 kronor, som äro förenade med låga inkomster, har jag ingen erinran. Den i ett flertal yttranden förordade utvidgningen

av denna reduktionsregel till att omfatta även större förmögenheter anser jag mig däremot icke kunna biträda. Som ett provisorium vill jag i stället tillstyrka att en spärregel införes, enligt vilken de totala direkta stats- och kommunalskatterna maximeras till 80 procent av inkomsten. Någon reduktion av kommunalskatten eller förmögenhetsskatten skulle dock icke kunna ske. Genom denna spärregel skulle även undvikas ett sådant fall som det av skattedirektören vid överståthållarämbetet angivna, nämligen att en person, som endast äger åtnjuta avkastningen av ett visst kapital, skulle erhålla en skatt som överstege avkastningen.

Rörande den närmare utformningen av spärregeln torde få hänvisas till en kommande proposition. Verkningarna av en spärregel av detta slag synas böra göras till föremål för ytterligare undersökningar, innan slutgiltig ståndpunkt tages till den och det är med anledning härav som den tills vidare torde böra ges begränsad giltighet. Det synes nämligen angeläget undvika att innehavare av större förmögenheter vidtaga transaktioner för att undslippa förmögenhetsskatt genom att ordna sin förmögenhetsförvaltning i sådana former, att en avsevärd skattelindring erhålles genom att spärregeln blir tillämplig. Vid ett genomförande av det av mig förordade förslaget till spärregel har jag sålunda för avsikt att låta undersöka regelns verkningar och med stöd av härvid vunna erfarenheter senare upptaga frågan till förnyad behandling.

Slutligen vill jag understryka de synpunkter rörande önskvärdheten av en effektivare förmögenhetstaxering varåt skatteberedningen givit uttryck och som även understrukits i ett flertal yttranden. Denna fråga torde böra göras till föremål för utredning och jag har för avsikt att inom den närmaste tiden hemställa om bemyndigande att låta utreda frågan genom särskilda sakkunniga.

Förmögenhetsskatten skulle sålunda uttagas i enlighet med följande skatteskala:

Beskattningsbar förmögenhet, kr.	Skatt ‰
— 30 000	0
30 000—100 000	6
100 000—150 000	10
150 000—200 000	12
200 000—300 000	15
300 000—	18

Den närmare innebörden av den av mig förordade skatteskalan för den statliga förmögenhetsskatten framgår av följande sammanställning, där en jämförelse gjorts med de av majoriteten och reservanterna i beredningen föreslagna skattesatserna:

Förmögenhets- belopp, kr.	Årlig förmögenhetsskatt, kronor enligt		proposi- tionen
	majoritet	reservanter	
20 000	—	—	—
30 000	60	50	—
50 000	180	150	120
100 000	480	450	420
150 000	980	800	920
200 000	1 580	1 200	1 520
300 000	3 080	2 200	3 020
500 000	6 680	4 600	6 620
1 000 000	15 680	10 600	15 620
5 000 000	87 680	66 600	87 620

Enligt den av mig förordade skatteskalan skulle sålunda skatten å förmögenheter upp till 100 000 kronor bli lägre än enligt reservanternas i beredningen förslag. Även vid förmögenheter om 150 000 kronor skulle skillnaden i skatt icke vara större än 120 kronor eller 800 kronor enligt reservanternas skatteskala och 920 kronor enligt den av mig föreslagna. För större förmögenheter bli skillnaderna avsevärt större, t. ex. 320 kronor vid en förmögenhet om 200 000 kronor, 2 020 kronor vid ett förmögenhetsbelopp om 500 000 kronor och 5 020 kronor vid en förmögenhet uppgående till 1 miljon kronor.

Det erbjuder vissa svårigheter att enkelt åskådliggöra den föreslagna förmögenhetsskattens storlek i förhållande till nuvarande förmögenhetsbeskattning beroende på att den senare delvis är kombinerad med inkomstskatten. I följande sammanställning har den nya skatten för vissa förmögenhetsbelopp jämförts med nuvarande förmögenhetsskatt vid olika inkomster (avser familj utan barn i ortsgrupp III):

Förmögenhet, kr.	Föreslagen skatt, kr.	Nuvarande förmögenhetsskatt i kr. vid en inkomst av					
		3 000	8 000	15 000	25 000	50 000	100 000
20 000	—	24	30	47	65	93	107
30 000	—	47	56	81	108	150	171
40 000	60	70	81	115	151	207	235
50 000	120	102	116	159	204	274	309
80 000	300	201	222	296	362	474	530
100 000	420	263	316	409	487	627	697
150 000	920	365	555	690	801	1 011	1 116
300 000	3 020	685	1 244	1 684	1 892	2 312	2 522
500 000	6 620	1 183	1 871	3 116	3 580	4 247	4 597
1 000 000	15 620	2 678	3 773	5 379	7 130	9 174	9 785
5 000 000	87 620	23 493	25 780	28 673	32 157	38 642	49 132

Den föreslagna skatteskalan skulle sålunda medföra skattelättnader för så gott som samtliga förmögenhetsägare intill 50 000 kronor och i de fall där en skärpning skulle inträda skulle denna uppgå till endast 10 å 20 kronor.

Denna skärpning torde dock undantagslöst vara avsevärt mindre än den föreslagna minskningen av inkomstskatten för ifrågavarande förmögenhetsägare. För förmögenheter mellan 50 000 och 100 000 kronor skulle en skattehöjning om högst 160 kronor inträda för personer vilkas förmögenhetsinnehav äro förbundna med förhållandevis låga inkomster. Även i detta fall torde dock den föreslagna inkomstskattesänkningen för ifrågavarande inkomstskikt nästan genomgående kompensera skärpningen av förmögenhetsskatten, varför i det relativt ringa antal fall där den nu förordade omläggningen av statsbeskattningen skulle medföra en ökning av de sammanlagda statsskatterna, denna ökning komme att begränsas till ett mycket ringa belopp. Skatterna på förmögenheter över 100 000 kronor skulle däremot nästan genomgående komma att utvisa en större eller mindre stegring, beroende på inkomstens storlek. Även vid förmögenheter om 150 000 à 200 000 kronor skulle dock ingen skärpning inträda om inkomsten uppgår till ca 50 000 kronor och om inkomsten överstiger 100 000 kronor blir förmögenhetsskatten enligt förslaget större än nuvarande förmögenhetsskatt först när förmögenheten överstiger 200 000 kronor. Att förmögenhetsbeskattningen skärpes relativt mera för förmögenhetsägare med lägre inkomster är en oundviklig konsekvens av övergången till en helt fristående förmögenhetsskatt. Genom att samtidigt relativt sett betydande sänkningar av inkomstskatten föreslås för de lägre inkomsttagarna, synas emellertid de invändningar bortfalla, som eljest kanske skulle kunnat göras mot skatteförslaget från angivna utgångspunkt. Av hela antalet förmögenhetsägare med förmögenheter mellan 50 000 och något över 100 000 kronor och inkomster upp till 30 000 kronor torde — vid en uttagsprocent av statsskatten om 100 — endast ett ringa fåtal få någon som helst höjning av den sammanlagda inkomst- och förmögenhetsskatten till staten. Alla förmögenhetsägare intill 30 000 kronor och med inkomster intill angivna belopp få ju förutom inkomstskattesänkningen befrielse från varje slag av förmögenhetsskatt. Förmögenhetsskatten för belopp mellan 30 000 och 50 000 kronor skulle likaledes, såsom redan tidigare framhållits, i allmänhet komma att undergå en sänkning.

3. Vissa juridiska personers skattskyldighet för förmögenhet.

Skattskyldighet för förmögenhet enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åvilar även föreningar och samfund, vilkas medlemmar icke på grund av medlemskapet äga del i föreningens eller samfundets förmögenhet, ägare av för gemensamt behov avsatta s. k. besparingsskogar, häradsallmänningar samt andra likartade samfälligheter, som förvaltas självständigt för delägarnas gemensamma räkning, ävensom stiftelser, samtliga dock endast såvitt de äro skyldiga erlagga skatt för inkomst. De nu angivna juridiska personerna äro däremot icke skattskyldiga för förmögenhet enligt förordningen om särskild skatt å förmögenhet, såvida de icke äro att hänföra till familjestiftelser eller utländska bolag.

Beredningen föreslår (se s. 196—201), att ifrågavarande juridiska personer skola vara underkastade den nya fristående förmögenhetsbeskattningen men enligt speciella regler. Skattepliktsgränsen skall vara 5 000 kronor och för överskjutande del av sådan skattskyldigs förmögenhet skall beskattningen vara proportionell med en skattesats av 1,5 promille.

Den nu gällande skatteplikten för vissa ekonomiska föreningar skall enligt beredningens förslag upphöra.

Mot beredningens förslag i förevarande del ha erinringar framförts endast av *Sveriges grossistförbund* samt *Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare*, vilka gjort invändning mot de ekonomiska föreningarnas frikallande från förmögenhetsbeskattning. Handelskammaren framhåller, att de ekonomiska föreningarna genom att de befriades från skatt för den förmögenhet, som i händelse av likvidation icke skulle utdelas till aktieägarna, icke komme att i samma utsträckning som aktiebolagen drabbas av den föreslagna skatteskärpningen. Handelskammaren anför vidare:

Det må visserligen vara riktigt, att om de i de ekonomiska föreningarna befintliga kapitalbehållningarna skulle i sin helhet slås ut på andelarna, kapitalet dock icke skulle beröras av förmögenhetsbeskattningen, enär andelsägarna i regel torde finna sig i den ekonomiska ställning, att de icke komma upp till skattepliktig förmögenhet. Men eftersom den förmögenhet, som tidigare beskattats hos föreningarna, under inga förhållanden kan tagas i anspråk av andelsägarna, är det rimligt att densamma betraktas såsom en avskild förmögenhetsmassa, som bör beskattas i likhet med annan förmögenhet.

Vad i de nyssnämnda remissyttrandena anförts anser jag icke utgöra tillräckliga skäl att bibehålla skatteplikten för ekonomiska föreningar. Jag finner mig sålunda böra godtaga beredningens förslag i denna del. *Departements-
chefen.*

4. Jämförelse med inkomst- och förmögenhetsbeskattningen i vissa andra länder.

Till skatteberedningens betänkande ha redogörelser fogats rörande beskattningen av inkomst och förmögenhet i vissa främmande länder. I yttranden över beredningens förslag från olika organisationer inom näringslivet ha vidare gjorts jämförelser mellan den föreslagna svenska beskattningen och skatterna i vissa anglosaxiska länder samt Schweiz. I regel ha dessa jämförelser gått ut på att visa den relativa hårdheten i det svenska skattestrycket. Vanskligheten i alla sådana jämförelser är uppenbar. Beskattningen är en del av hela den ekonomiska politiken och kan framför allt inte skiljas från frågan om statsutgifterna, deras omfattning och verkningar. Varje skatteform måste ses som del av hela skattesystemet och en jämförelse t. ex. mellan inkomstskatterna i två länder kan leda till missvisande slutsatser, om inte vederbörlig hänsyn tages till beskattningen i övrigt. Ländernas ekonomiska struktur, inkomsternas och förmögenheternas fördelning jämte andra

faktorer spela en roll, som gör det nödvändigt att uppmärksamma, inom vilka gränser slutsatserna äga giltighet.

Den första här anförda omständigheten är kanske den väsentligaste. Om skatter tagas ut för ändamål som uppenbarligen främja det allmänna välförståndet, kunna de inte bedömas på samma sätt, som om samma skatter inte alls eller endast i mindre grad tjäna detta syfte. Man kan visserligen i båda fallen tala om en större eller mindre skattebörda, men betydelsen av detta ord är i båda fallen inte densamma. Hur sammanvävda skattefrågorna kunna bli med utgiftsfrågorna, och hur svårt det kan vara att ge ordet skattebörda ett entydigt innehåll, ge de nu föreliggande förslagen om barnavdragen och barnbidragen exempel på. Barnavdragen vid beskattningen äro en uppenbar skattelättnad. Att avskaffa dem innebär en ökning av skattebördan. När de ersättas med barnbidrag som ger barnfamiljer tillskott av inkomster på inemot tre gånger så stora belopp som barnavdragen, redovisas detta som höjd beskattning men detta innebär tydligen ett helt annat slags skattehöjning än en som förorsakas av vissa andra utgifter.

Vad som sålunda vid alla jämförelser mellan beskattningen i vårt land och i andra länder får hållas i minnet, är att skatternas höjd är beroende på våra egna uppfattningar om önskvärdheten av en viss höjd hos statsutgifterna och på våra egna beslut i detta hänseende. Sedan utgiftsramen blivit bestämd, samlas uppmärksamheten kring frågan, i vilka former de nödvändiga skattedederna böra tagas ut under hänsyn till de normer man finner riktiga att följa. Det torde i första hand bli dels kravet på att skatterna skola utmätas enligt medborgarnas bärkraft, så att uppoffringen blir så lika som möjligt, dels omsorgen om det ekonomiska livets utveckling, så att hämmande verkningar av beskattningen göras så små som möjligt och de fördelaktiga komma till sin rätt. Det är tydligt att även i den mån samma principer äro godtagna i olika länder, utfalla omdömena olika om hur beskattningen bör utformas med ledning av dessa principer.

Som utgångspunkt för en jämförelse mellan Sverige och ett antal främmande länder kan tagas den sammanställning av skatterna på inkomst och förmögenhet i England, U.S.A. och Schweiz, som gjorts på uppdrag av organisationer inom näringslivet och som inlämnats till Kungl. Maj:t. Vid inkomstbeskattningen av enskilda utgår denna utredning från familjer med två barn och för att jämförelsen med det nya svenska skatteförslaget icke skall bli missvisande, har man minskat den svenska skatten med 400 kr. eller 200 kr. i barnbidrag för varje barn. Då dessa bidrag nu föreslås till 260 kr. har motsvarande ändring gjorts i de nedan anförda exemplen. Vidare har uttagningsprocenten satts till 100 i överensstämmelse med antagandet i föresvarande proposition. I övrigt ha de svenska skatterna beräknats enligt samma grunder som i näringsorganisationernas utredning.

Sammanställningen visar omedelbart, hur avgjort den engelska skatten på arbetsinkomster överstiger motsvarande skatt i de andra länderna, detta trots att intet tillägg gjorts för den svårberäknliga engelska kommunalskatten. Huruvida denna kan beräknas så lågt som antydes i näringsorganisa-

Arbets- inkomst	Sverige			England		U. S. A. (New York)		Schweiz (Bern)	
	Kr.	%	Enbart stats- skatt	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
4 000	—	—	—	—	—	—	—	205	5·1
6 000	192	3·2	—	248	4·1	—	—	494	7·2
10 000	1 130	11·3	3·0	1 727	17·3	348	3·5	1 172	11·7
12 000	1 658	13·8	5·2	2 516	21·0	680	5·7	1 651	13·8
15 000	2 523	16·8	7·9	3 698	24·7	1 231	8·2	2 273	15·2
20 000	4 276	21·4	12·2	5 812	29·1	2 347	11·7	3 518	17·6
30 000	8 649	28·8	19·4	10 414	34·7	4 807	16·0	6 718	22·4
40 000	13 407	33·5	24·0	16 011	40·0	8 035	20·1	10 977	27·4
50 000	18 565	37·1	27·5	22 080	44·2	11 633	23·3	16 378	32·8
100 000	47 423	47·4	37·6	57 464	57·5	37 522	37·5	45 257	45·3
150 000	78 781	52·5	42·6	98 160	65·4	68 362	45·6	75 831	50·6
200 000	110 781	55·4	45·5	143 210	71·6	99 191	49·6	106 388	53·2
300 000	181 497	60·5	50·5	238 025	79·3	177 912	59·3	167 435	55·8
¹ 500 000	327 497	65·5	55·5	434 000	86·8	335 794	70·1	—	—
¹ 1 000 000	692 497	69·2	59·3	922 000	92·2	788 000	78·8	—	—

tionernas yttrande, eller omkring 2 procent må därför lämnas därhän. Att den kan uppgå till väsentligt högre belopp är i alla händelser obestridligt.

Däremot synes den schweiziska skatten ligga ganska nära den svenska för vissa inkomstskikt, medan den för andra dels ligger över, dels under. Den tycks vara avsevärt hårdare för den stora huvudmassan av inkomster, vilka i båda länderna falla under 10 000 kr., men något lindrigare för inkomstskikten över 15 000 à 20 000 kr. upp emot 100 000 kr., detta senare under förutsättning att den för Bern tillagda kommunala skatten är representativ på samma sätt som de 10 % i genomsnittlig kommunalskatt, som för Sveriges del lagts till den statliga inkomstskatten.

Denna fråga om de kommunala skatternas höjd har en särskild betydelse vid jämförelsen med skatterna i U. S. A. De uträknade skattebeloppen ligga där uppenbarligen långt upp i inkomstskikten på en väsentligt lägre nivå än i alla de andra länderna. Frågan är emellertid om utredningen ger en riktig bild av det samlade skattetrycket i U. S. A. De i det följande meddelade siffrorna för det samlade skattetrycket i en rad olika länder tyda icke på att den amerikanska nivån för direkt beskattning skulle ligga relativt lågt. Det även på annat ställe i detta anförande återopade standardverket av Shultz om amerikanska finanser anger såsom ett rimligt genomsnitt att för delstatsskatter och kommunala skatter i U. S. A. lägga till omkring 10 % av inkomsten. Och vid de konstruerade exemplen i amerikanska skattehandböcker brukar räknas med avdrag av kommunalskatt från den federala skatten med belopp som synas någorlunda jämförbara med de svenska.

¹ Detta inkomstskikt icke med i näringsorganisationernas tabeller. Beloppen för U.S.A. hämtade ur de officiella skattetablerna under antagandet att 2 000 doll. utgör hela avdraget vid kalkylering av beskattningsbara belopp.

Med sådana tillägg skulle de amerikanska siffrorna närma sig de schweiziska och svenska, och skillnaden förringas ytterligare, om man som rimligt är vid en realistisk jämförelse tar hänsyn också till den felkälla, som får anses ligga i en mekanisk omräkning av amerikanska siffror för inkomster och skatter efter gällande växelkurs. Denna är knappast en riktig mätare av förhållandet mellan t. ex. dollarns och kronans köpkraft i respektive länder. När 45 % av inkomsttagarna i U. S. A. år 1942 hade en inkomst av 7 200 kr. eller däröver enligt gällande växelkurs — alltså över 2 000 dollars — medan i Sverige år 1943 antalet endast var 8 %, så kan denna stora skillnad inte helt uppfattas som uttryck för den högre levnadsstandarden i Förenta staterna.

Överhuvud taget synes det vara vilseledande att göra jämförelserna med inräknande av de svenska kommunalskatterna, om vilka man äger full kännedom, medan i övriga länder samma skatter antingen fått undantagas såsom i England eller representeras av enstaka kommuner, vilkas representativa karaktär icke är klarlagd. Då t. ex. i U. S. A. året 1938—39 de sammanlagda skatterna uppgingo till 13,8 milliarder dollars men därav de federala skatterna utgjorde endast 5,5 milliarder, medan delstats- och kommunalskatterna stego till 8,2 milliarder, är det berättigat att antaga, att den i organisationernas utredning angivna skatten i New York inte ger ett riktigt uttryck för höjden av hela den amerikanska beskattningen. De för New York angivna siffrorna skilja sig, såvitt man kan se, inte märkbart från de belopp vartill den federala skatten ensam uppgår. Gör man en grov beräkning och såsom avdrag vid den federala inkomstskatten upptar 4×500 dollars för familjer med två barn, alltså 2 000 dollars, ger den federala skatteskalen belopp av ungefär den storlek, som i näringsorganisationernas utredning uppges för New York. Tillägg för alla delstatsskatter och kommunala skatter i U. S. A. skulle alltså i denna utredning saknas.

Det förefaller då vara riktigare att göra jämförelsen mellan enbart den statliga inkomstskatten, till dess omfattningen av den kommunala beskattningen blivit klarlagd. Procentsiffror för den statliga inkomstskatten i Sverige ha därför blivit införda i skattetabellen här ovan, och som synes bli olikheterna mellan den svenska och den amerikanska skatten då ganska oväsentliga, ända tills man kommer upp i de högsta inkomstklasserna, där de amerikanska skattesatserna stiga i höjden på ett sätt, som visserligen inte gör dem jämförbara med de engelska men som för dem mycket högt över de svenska. Dessa högsta inkomstklasser — över 300 000 kr. — ha inte medtagits i näringsorganisationernas utredning, men då inkomster över 100 000 dollars, alltså omkring 360 000 kr., tyckas svara för 8 % av hela inkomstskatten, eller över en milliard dollars, torde de spela en roll i det amerikanska näringslivet, som ger höjden av deras beskattning en viss betydelse.

Jämförelser mellan beskattningen av förmögenhet i de olika länderna möter större svårigheter än jämförelser av inkomstskatterna. Utom en mindre förhöjning av skatten på unearned income har England endast arvsskatten som skatt på förmögenhet och detsamma är fallet med den federala beskattningen i U. S. A. Däremot har Schweiz en beskattning av förmögenheter som

att döma av de i näringsorganisationernas utredning meddelade siffrorna är relativt hög vid låga inkomster och måttlig förmögenhet, om jämförelsen göres med den svenska beskattningen, men däremot avsevärt mycket lägre än den svenska vid vissa kombinationer av inkomster och större förmögenhet. Eftersom av de anförda siffrorna synes framgå, att den schweiziska beskattningen ligger ganska mycket över den svenska ännu vid förmögenheter på 100 000 kr., gälla de högre svenska skattesatserna endast en mindre del av alla förmögenhetsägare. Den föreslagna svenska skattens karaktär av ren förmögenhetsskatt utan att hänsyn tages till inkomsten, leder uppenbarligen vid de större förmögenheterna till mycket höga procental i förhållande till inkomsten.

Jämförelser med länder utan årlig förmögenhetsskatt måste syfta till att få bestämda frågor besvarade, om de skola ha något värde. I fråga om U. S. A. kan endast konstateras att i den mån föregående sammanställningar visat en amerikansk federal inkomstbeskattning av ungefär samma höjd som den svenska statsskatten med undantag för de högsta inkomstklasserna, så kommer den svenska förmögenhetsskatten som en ökning av den samlade statsskattebördan.

För Englands del vore det däremot mera möjligt att ställa en fråga med begriplig innebörd, nämligen den vilken förmögenhetsskatt som kunde rymmas inom den marginal, varmed den engelska inkomstskatten överskjuter den svenska. Om man vid dessa jämförelser godtager den ofta nämnda utredningens antagande, att med undantag för små inkomster den kommunala skattebelastningen inte skulle utgöra mera än ett par procent, så röra sig olikheterna i procentuell skattebelastning mellan 8 % vid inkomster på 10 000 kr. ända upp till 25 % vid de allra högsta inkomsterna. En inkomsttagare med 10 000 kr. skulle kunna äga över 100 000 kr., den med 12 000 kr. över 150 000 kr., den med 15 000 kr. nära 200 000 kr., den med 50 000 kr. omkring 400 000 kr. o. s. v., utan att den svenska inkomstskatten jämte den årliga förmögenhetsskatten skulle överstiga hans nuvarande engelska inkomstskatt. En engelsman med 200 000 kr. inkomst betalar i skatt lika mycket som en svensk med samma inkomst skulle få göra vid en förmögenhet på över 2 milj. kr., och vid 500 000 kr. inkomst kunde förmögenheten uppgå till över 6 milj., utan att den svenska skatten bleve så hög som den engelska.

Den jämförelse mellan olika skattesystem, vid vilken man på många håll brukar lägga stor vikt, är höjden av marginals skatten. Den kan i här förevarande länder lätt utläsas ur de angivna skattebeloppen i på varandra följande inkomstlägen. En tabell, utarbetad med ledning av näringsorganisationernas utredning, infogas här, varvid är att märka att de svenska siffrorna bygga på en uttagningsprocent av 100 och på barnbidrag om 260 kr.

Även vid marginals skatterna kan iakttagas, att den engelska skatten visar väsentligt högre procenttal än de övriga. Den amerikanska — varvid man dock får erinra sig tveksamheten i fråga om den icke federala beskattningen — visar de lägsta siffrorna, tills man når de högsta inkomstlägena, då den går förbi både den schweiziska och den svenska. Denna sistnämnda håller

Inkomstskikt	Inkomst- ökning	Skatteökning							
		Sverige		England		U. S. A.		Schweiz	
		kronor	%	kronor	%	kronor	%	kronor	%
4 000— 6 000	2 000	(192	9·6)	(248	12·4)	—	—	289	14·4
6 000— 10 000	4 000	938	24·0	1 479	37·0	348	8·7	678	16·9
10 000— 12 000	2 000	528	26·4	789	39·4	332	16·6	479	23·9
12 000— 15 000	3 000	865	28·8	1 182	39·4	551	18·4	622	20·7
15 000— 20 000	5 000	1 753	35·1	2 114	42·3	1 116	22·3	1 245	24·9
20 000— 30 000	10 000	4 373	43·7	4 602	46·0	2 460	24·6	3 200	32·0
30 000— 40 000	10 000	4 758	47·6	5 597	56·0	3 228	32·3	4 259	42·6
40 000— 50 000	10 000	5 158	51·6	6 069	60·7	3 598	36·0	5 401	54·0
50 000—100 000	50 000	28 858	57·7	35 384	70·8	25 889	51·8	28 879	57·8
100 000—150 000	50 000	31 358	62·7	40 696	81·4	30 840	61·7	30 574	61·1
150 000—200 000	50 000	32 000	64·0	45 050	90·1	30 829	61·7	30 557	61·1
200 000—300 000	100 000	70 716	70·7	94 815	94·8	78 721	78·7	61 047	61·0

sig — med undantag för inkomster intill 6 000 kronor — högre än den schweiziska ända upp till 40 000 kronorsskiktet, då den schweiziska kommer upp i samma höjd men maximeras något över 60 %, så att de allra högsta svenska procenttalen — över 70 % — komma att ligga högre.

Till slut kan det ha sitt intresse att tillfoga vissa uppgifter om förhållandet mellan skatter och nationalinkomst i olika länder. Jämförelser av detta slag lida, såsom tidigare framhållits, av svagheten att hänsyn icke tages till det sätt varpå skatteinkomsterna användas och hur de offentliga utgifterna därför påverka medborgarnas liv. Men det är likväl den enda jämförelse som ger en samlad bild av hur starkt beskattningen minskar enskildas möjligheter att efter eget gottfinnande bruka sina ekonomiska resurser.

Sammanställningen är gjord inom konjunkturinstitutet och lämnas med alla reservationer för den kända vanskligheten i dylika beräkningar. De svenska och möjligen även de danska siffrorna för privat- och nationalinkomst torde på grund av beräkningsmetoden vara för höga i jämförelse med siffrorna från övriga länder, vilket alltså gör procenttalen något för låga.

En närmare analys av de meddelade siffrornas innebörd kan här inte lämnas. De återspegla läget för något eller några år sedan. Vissa skattesänkningar ha ägt rum i olika länder. För Sveriges vidkommande betyder redan bortfallet av omsättningsskatten en minskning av den sammanlagda skattesumman med omkring 400 milj. kr., vilket kan beräknas betyda åtminstone 2 % av den samlade privata inkomsten. Utan att någon ingående kommentar tillfogas synes det vara tillåtet att uttala, att siffrorna snarast antyda ett lägre skattetryck i Sverige än i de anglosaxiska länderna och i alla händelser inte lämna något stöd för antagandet, att den del av inkomsten som medborgarna avstå för det allmännas behov skulle vara större i vårt land än i med oss jämförliga länder.

Det totala skattetrycket i olika länder.

Land	År	Räkneenhet	Privat inkomst	Direkta skatter i % av privatink. ¹	Indirekta skatter i % av privatink. ²	Nationalinkomst till produktionskostnad	Statsinkomst i % av nationalinkomst ³
Australien ⁴	1944/45	miljoner pund	1 315	17·2	11·7	1 256	30·0
Canada ⁵	1944/45	miljarder dollar	(9·7) ⁶	19·6	8·2	9·7	27·8
Danmark ⁷	1945	miljarder kronor	(10·5) ⁶	16·2	5·7	(10·5)	14·3
England ⁸	1945	miljoner pund	9 251	23·2	15·5	8 483	40·8
Sverige ⁹	1945	miljarder kronor	16·8	14·9	8·9	16·5	20·6
USA ¹⁰	1945	miljarder dollar	192	22·4	3·6	183	25·7
	1946	»	194	18·6	4·1	182	23·6

¹ Med skatter avses här influtna skatter. Kommunalskatterna äro osäkrare till sitt belopp än övriga, eftersom kommunalstatistiken visar stor eftersläpning i alla länder.

² Uppdelningen på direkta resp. indirekta skatter för kommunala myndigheter i olika länder är osäker. De indirekta skatter som betalas av de offentliga myndigheterna själva gå ej att skilja ut. För Englands vidkommande torde det röra sig om icke oväsentliga belopp på ca 200 miljoner pund. Procenttalet för England borde sålunda sänkas med ett par enheter.

³ Uppgifter för de totala kommunala inkomsterna saknas. Dessa torde sedda i relation till statsinkomsterna vara betydligt större i Danmark och Sverige än i övriga länder i tabellen.

⁴ Commonwealth of Australia (F 5234): Estimates of National Income and Public Authority Income and Expenditure, och The Statesman's Yearbook 1946.

⁵ Siffrorna gälla budgetåret $\frac{1}{4}$ 1944— $\frac{31}{3}$ 1945. Departement of Trade and Commerce: National Accounts, Income and Expenditure 1938—1945 och The Conference Board USA: The Economic Almanac 1945—46.

⁶ Siffror för privat inkomst saknas. I stället har siffran för nettonationalinkomsten införts. Om privatinkomsten i Canada och Danmark liksom i alla övriga länder i tabellen är större än nationalinkomsten, äro procentalen maximisiffror.

⁷ Siffrorna beräknade med utgångspunkt från premilinära uppgifter från Det Statistiske Departement. Liksom i Sverige äro endast bruttosiffror för nationalinkomsten tillgängliga. I stället för att göra jämförelsen med bruttosiffror har den danska liksom den svenska bruttonationalinkomsten reducerats med 10 % till en hypotetisk nettosiffra.

⁸ National Income and Expenditure of the United Kingdom 1938—1945, Cmd 6784/1946.

⁹ Meddelanden från konjunkturinstitutet, Serie A: 14, kap. V. Avskrivningarna ha gissningsvis ansetts utgöra 10 % av bruttonationalinkomsten till produktionskostnad.

¹⁰ Survey of Current Business febr. 1947 och Federal Reserve Bulletin febr. 1946 och jan. 1947 Viss korrigerig har vidtagits för erhållande av formell jämförbarhet.

VII. Engångsskatt å förmögenhet.

Enligt beredningens förslag skall någon engångsskatt å förmögenhet icke uttagas. Frågan diskuteras emellertid i betänkandet (s. 202—204) och i en bilaga till detsamma (s. 391—400) lämnas en redogörelse för vad som tidigare förekommit vid frågans behandling.

I ett särskilt yttrande (s. 295—301) föreslår beredningens ledamot herr *Hermansson* uttagande av engångsskatt å förmögenheter överskjutande 40 000 kronor efter följande skala:

0—	40 000	0·00 %
40—	80 000	8·00 %
80—	150 000	9·75 %
150—	300 000	11·50 %
300—	1 000 000	13·25 %
1 000—		15·00 %

Särskilda bestämmelser skola gälla för underlättande av skattens erläggande m. m.

Beredningens ståndpunkt i fråga om engångsskatt å förmögenhet har i allmänhet icke väckt kritik i *remissyttrandena*. I några har dock införande av en sådan skatt ifrågasatts.

Sålunda anför *länsstyrelsen i Norrbottens län*:

Kravet att förmögenheterna böra lämna särskilda bidrag till täckande av krisperiodens statsutgifter förefaller länsstyrelsen berättigat och länsstyrelsen anser, att det mest lämpliga och rättvisa sättet för bidragens uttagande är en måttligt tilltagen engångsskatt å förmögenheter. — — — Det torde vara uppenbart, att även om de tekniska svårigheterna äro betydande, talar detta dock icke för att de äro oöverkomliga. För att skatten icke skall verka alltför orättvis, måste dock tillförlitliga uppgifter om förmögenheterna föreligga helst vid tiden för skattens uttagande. Genomgripande och effektiva kontrollmöjligheter torde kunna åstadkommas dels genom centralt vidtagna åtgärder dels ock genom att beskattningsnämnderna tilldelas större rätt att infordra för förmögenhetsbestämningen erforderliga uppgifter. Av vikt är, att varulager samt maskiner och inventarier upptagas till rätta förmögenhetsvärden. I likhet med vad som skedde år 1936 böra skattskyldiga, vilka i sina självdeklarationer lämnat felaktiga uppgifter om förmögenhet, befrias från straffansvar för falskdeklaration, därest de i samband med deklarationen för engångsskatt å förmögenhet lämna rätta förmögenhetsuppgifter. Bestämmelser böra givas om eftertaxering, eventuellt utan tidsbegränsning, samt eventuellt förhöjd engångsskatt i de fall, då eftertaxering sker.

Engångsskatt synes icke böra uttagas av bolag eller föreningar eller utgå för förmögenheter under 50 000 kronor. Skatten torde göras progressiv med en högsta skattesats av 15 %. Uppkommande likviditetssvårigheter vid skattens erläggande böra mildras genom anstånd med skatten, uppdelning av densamma samt godtagande av vissa andra betalningsmedel än kontanter såsom likvid.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser, att om möjligheterna till skatter från inkomst och förmögenhet skulle så finkammas som beredningen syntes finna nödvändigt borde även som alternativ frågan om engångsbeskattning å förmögenhet ytterligare övervägas.

Styrelsen för Kooperativa förbundet förordar, för att minska inflationstrycket, att en måttlig engångsskatt å förmögenhet med det snaraste uttoges. Förbundet anför:

Att det ur penningpolitisk synpunkt just för närvarande med den hektiska investeringskonjunktur, som råder, vore rätta tidpunkten att taga ut en engångsskatt på förmögenhet är ställt utom varje tvivel. Såväl professor Lindahl i sin utredning som övriga ekonomer, vilka uttalat sig i frågan, ha enhälligt företrätt uppfattningen, att en engångsskatt borde tillgripas under en utpräglad högkonjunktur. Om denna skatteform överhuvud skall användas, bör det sålunda ske nu.

Om det — — med fog kan riktas vägande invändningar mot den form för förmögenheternas beskattning, som av statsskatteberedningen föreslagits, så gälla mot engångsbeskattning av förmögenheter icke alls dessa skäl. En årlig beskattning, som innebär förmögenhetsöverflyttning från enskilda till staten, kan naturligen antagas på längre sikt få helt andra verkningar på sparviljan och därmed på nysparandet o. s. v. än ett engångsoffer. — —

Såvitt styrelsen kan finna, borde det — icke minst med hänsyn till den effektivisering även av förmögenhetstaxeringen, som uppnåtts under senare år — icke möta något större hinder att taga ut engångsskatten utan en extraordinär förmögenhetstaxering. Detta borde så mycket hellre låta sig göra, om uttaget begränsades till förslagsvis 1 miljard kronor i stället för de 2 miljarder kronor, som professor Lindahl ifrågasatte som ett lägsta belopp. En miljard kronor torde icke utgöra mer än knappa 5 procent av det förmögenhetsbelopp, varå skatten skulle utgå. Skatten borde enligt styrelsens mening utgå progressivt, förslagsvis i överensstämmelse med det av professor Lindahl skisserade alt. I. Det bör observeras, att detta alternativ är räknat på ett genomsnittligt 10-procentigt uttag på all skattepliktig förmögenhet, varför procentalen vid det av styrelsen förordade uttaget (cirka 5 %) genomgående bleve endast hälften så höga som i Lindahls alt. I.

Med en engångsskatt av en miljard kronor komme under en begränsad tidrymd en köpkraftsreducering att ske, som otvivelaktigt skulle verka starkt återhållande på både investeringsområdet och bl. a. även på marknaden för mer varaktiga konsumtionsvaror. För att »sterilisera» engångsskatten bör enligt styrelsens mening beloppet i fråga föras som en konjunkturinvesteringsfond i statsskuldskriften. Denna fond skulle icke få tagas i anspråk förrän vid en lågkonjunktur och efter beslut av riksdagen.

Jämsides med de åtgärder styrelsen tidigare rekommenderat — — skulle engångsskatten ovillkorligen få en starkt inflationsdämpande effekt.

Med acceptering av engångsskatten på förmögenhet skulle rådrum vinnas för att taga upp frågan om den årliga förmögenhetsskattens och en eventuell kvarlåtenskapsskatts utformning med sikte på framtiden till en verkligt ingående utredning, som penetrerade detta svåra problem i alla dess aspekter och som kunde förmodas leda fram till en lösning, varom större enighet kunde vinnas.

Landsorganisationen förklarar sig respektera de av beredningen åberopade tekniska svårigheterna som skäl för att avstå från engångsskatt å förmögenhet men uttalar önskemålet att en sådan beskattning å större förmögen-

heter snarast möjligt genomfördes, om det vid förnyat övervägande skulle visa sig möjligt att övervinna nämnda svårigheter. Utifrån landsorganisationens principiella utgångspunkter vore det önskvärt om man vid sidan av de framlagda skatteförslagen kunde genomföra en skatt av nu ifrågavarande slag, vilken ursprungligen under allmän anslutning motiverats med en önskan att i någon mån återställa statens förmögenhetsställning efter den försämring som kriget framkallat. I nuvarande läge skulle den även kunna motiveras med att den kunde bidra till att dämpa den tillspetsade högkonjunkturen.

*Departements-
chefen.*

En engångsskatt å förmögenheter har, såsom av det anförda framgår, förordats av några remissinstanser. Länsstyrelserna i Norrbottens samt Göteborgs och Bohus län ha liksom kooperativa förbundet ifrågasatt en dylik skatteform närmast som ett alternativ till övrig förmögenhetsbeskattning. Kooperativa förbundet har dock samtidigt starkt betonat skattens betydelse ur synpunkten att sterilisera köpkraft. Denna effekt har understrukits också av landsorganisationen, som dessutom framhävt önskvärdheten att i någon mån reducera den under kriget starkt ökade statsskulden.

Såsom jag tidigare anført föreslår jag uttagande av en årlig förmögenhetsskatt och kvarlåtenskapsskatt i huvudsaklig överensstämmelse med beredningens förslag. Jag har sålunda vid prövningen av frågan om den lämpligaste utformningen av förmögenhetsbeskattningen liksom beredningen funnit angivna former vara att föredraga framför en engångsskatt och jag kan även i övrigt ansluta mig till vad beredningen anført i denna del.

I anledning av vad i vissa remissyttranden framhållits rörande den konjunkturpolitiska effekten av en dylik skatt vill jag icke bestrida att den i nuvarande situation skulle kunna vara ett betydelsefullt led i den ekonomiska politiken såvida det vore möjligt att under den närmaste tiden upptaga skatten. Förutsättningen vore dock givetvis att till grund för skattens debitering kunde läggas en förmögenhetstaxering, som kunde anses i allt väsentligt riktig och rättvisande. Det torde emellertid inte vara möjligt att så tidigt som för det nämnda ändamålet vore behöfligt få till stånd en ny förmögenhetstaxering, som skulle uppfylla dessa krav, eller att i övrigt på ett tillfredsställande sätt lösa de med skatten förbundna svårigheterna av taxeringsteknisk natur.

VIII. Arvs- och gåvobeskattningen m. m.

Gällande bestämmelser.

Arvsbeskattningen kan anordnas efter två skilda principer, antingen såsom en kvarlåtenskapsskatt, vilken utgör en skatt å den arvfallna egendomen i dess helhet, eller ock som en arvslottsskatt, vilken utgår å varje särskild andel av kvarlåtenskapen.

Den nuvarande svenska arvsbeskattningen är en arvslottsbekattning. Skattskyldig är den som förvärvar egendomen, och skatten utgår efter värdet av den skattskyldiges lott. Skatt beräknas icke å efterlevande makes giftorättsandel. Staten samt stiftelser eller sammanslutningar för stärkande av rikets försvar ävensom för främjande av barns eller ungdoms vård och fost- ran, vård av behövande eller vetenskaplig forskning m. m. äro frikallade från skatten, och för skattskyldig arvinge eller testamentstagare varierar skattesatsen med hänsyn till hans släktskap med den avlidne eller hans ställ- ning i övrigt. Skattetariffen är sålunda indelad i fyra olika klasser, klass I med de lägsta skattesatserna för efterlevande make och bröstarvingar, klass II med de däreft högre skattesatserna för övriga arvsberättigade släktingar m. fl., klass III med de näst högsta skattesatserna för kyrkliga och kommunala sammanslutningar, stiftelser för allmännyttiga ändamål m. fl. samt klass IV med de högsta skattesatserna för övriga arvs- eller testamentsta- gare. För varje klass beräknas skatten efter en särskild progressiv skikt- skala. Gränsen där skatteplikten inträder respektive där den högsta skatte- satsen börjar tillämpas samt lägsta och högsta skattesats för olika skikt äro

i klass I	3 000—400 000	1—20 procent
» » II	1 000—100 000	2—24 »
» » III	1 000— 60 000	4—30 »
» » IV	1 000— 40 000	4—35 »

Särskilda lättnader gälla, då värdet å lott, som tillfaller efterlevande make eller minderårigt barn, understiger visst belopp.

Med arvs- eller testamentslott skall sammanläggas gåva, för vilken skatt- skyldighet inträtt inom fyra år före dödsfallet (för dylik gåva erlagd skatt får avdragas). — Beskattningsmyndighet är den allmänna underrätt, som utgjort succedentens personliga forum i tvistemål.

Gåvoskatten skall också enligt gällande bestämmelser erläggas av den som förvärvar egendomen, d. v. s. i detta fall gåvotagaren. Befriade från sådan skatt äro samtliga de som åtnjuta frihet från arvsskatt samt dessutom kyrkliga och kommunala ävensom vissa ytterligare enskilda sammanslut- ningar. Gåvoskatten utgår efter samma tariff som arvsskatten och även gåvo- skatten är sålunda beroende av eventuell släktskap mellan givaren och gåvo-

tagaren samt den senares ställning i övrigt. Skattefrihet åtnjutes emellertid alltid för gåva, vars värde icke överstiger 3 000 kronor samt för större gåva i vissa angivna fall. Gåva skall vid skatteberäkningen sammanläggas med annan gåva från samma givare, för vilken skattskyldighet inträtt inom fyra år före den sista gåvan. Beskattningsmyndighet är länsstyrelsen i det län, där den skattskyldige var mantalsskriven eller eljest var bosatt eller stadigvarande vistades, när skattskyldigheten inträdde.

Livförsäkring, till vilken förmånstagare insatts, eller utbetalning på grund av sådan skall i vissa fall beläggas med arvsskatt och i vissa andra med gåvoskatt.

Beredningens förslag.

I fråga om arvsbeskattningen föreslår beredningen införande av en kvarlåtenskapsskatt, avsedd att vid dödsfall utgå jämsides med den nuvarande arvsskatten, vilken skall lämnas i sakligt avseende oförändrad. Vid beräkning av arvsskatten skall emellertid kvarlåtenskapsskatten få avräknas från boets behållning, innan arvslotterna utläggas. Kvarlåtenskapsskatten skall utgå efter den sammanlagda kvarlåtenskapen beräknad på samma sätt som enligt arvsskatteförordningen. Skatten skall behandlas som en den avlidnes skuld och skattskyldigheten skall sålunda åvila boet. Detta innebär, att skatten kommer att minska arvingars och universella testamentstagares lotter men lämna legat ograverade, så länge nämnda lotter förslå till skatten. Liksom vid arvsbeskattningen skall efterlevande makes giftorätt vara fri från skatt. Vid skattens beräkning skall från den uppskattade behållningen på därom framställt yrkande avdrag få göras för egendom, som inom fem år före dödsfallet tillfallit den avlidne genom arv, testamente eller gåva. Skattepliktsgränsen skall utgöra 25 000 kronor och skatten för överskjutande belopp uttagas efter följande skala:

25 000— 50 000	5 procent	500 000— 1 000 000	35 procent
50 000— 80 000	10 »	1 000 000— 2 000 000	40 »
80 000—100 000	15 »	2 000 000— 5 000 000	45 »
100 000—200 000	20 »	5 000 000—10 000 000	50 »
200 000—300 000	25 »	10 000 000—	60 »
300 000—500 000	30 »		

Förslaget innehåller vidare vissa bestämmelser, som avse att underlätta skattens erläggande. Sålunda har den tid, inom vilken skatten skall inbetalas, bestämts till sex veckor i stället för tre veckor enligt gällande arvsskatteförordning (tiden skall förlängas även beträffande arvsskatten). Uppgå de kontanter, därmed jämförliga fordringar och lätt realiserbara värdehandlingar, som ingå bland tillgångarna i bouppteckning eller deklaration, sammanlagt icke till dubbla beloppet av den kvarlåtenskapsskatt som skall erläggas skall beskattningsmyndigheten på ansökan av dödsboet kunna med-